

DANIEL DEFOE

Căpitanul Singleton

CĂPITANUL SINGLETON

DANIEL DEFOE

Traducere Lucian Popa

Corint 2015

Daniel Defoe (1659 - 1731) este considerat fondatorul romanului realist englez. Însă înainte de a fi scriitor, Defoe a fost om de afaceri și jurnalist. Negustor în diverse domenii, fabricant, contabil, ziarist, agent politic, ruinat (de multe ori), falit, închis, Defoe nu s-a limitat la atât, realizând și o bogată operă literară ca poet și ziarist, pamfletar și istoric, de economist și călător, de moralist și romancier.

Cunoscut publicului cititor mai ales prin romanul „Viața și nemaipomenitele aventuri ale lui Robinson Crusoe” (1719), Daniel Defoe aduce în acest roman un elogiu puterii omului de a supraviețui în momente limită și de a stăpâni natura în împrejurări ostile.

Alături de alte titluri („Moll Flanders”, „Un jurnal din anul ciumei”), romanul „Căpitanul Singleton” se înscrie în seria cărților de aventuri. Eroii, în frunte cu tânărul care va deveni apoi căpitanul unei echipe de pirați, trăiesc nemaipomenite întâmplări, cutreierând mările și oceanele și acumulând averi fabuloase. Atent la metamorfozele sufletului omenesc, autorul zugrăvește cu finețe drumul pe care-l parcurge eroul de la aventurierul fără scrupule, spre omul care regretă toate fărădelegile săvârșite, căile necinstite de dobândire a averii și care hotărăște, în final, să-i facă să se bucure de tot ce a acumulat pe membrii unei familii sărace, în mijlocul căreia își va găsi liniștea și-și va ispăși păcatele săvârșite în aventuroasa-i viață.

Cuprins

CAPITOLUL I. Despre originea mea - Cum am fost furat în frageda copilărie și vândut unei țigănci - La doisprezece ani, stăpânul unei corăbii mă duce cu el în Terra Nova - Suntem capturați de o corabie algeriană - Luați înapoi de portughezi - Mă ia în grija lui un bătrân pilot, cu care fac o călătorie și mă apuc de furat - Sunt amestecat într-o răscoală și coborât la țărm împreună cu alți cinci oameni din echipaj - Aici au loc negocieri - ... 5

CAPITOLUL II. Marinarii intervin să fim luați pe bord - La refuzul căpitanului, douăzeci și trei dintre ei, bine înarmați, părăsesc corabia și vin la noi pe țărm - Învoieli cu băștinașii - Facem un canoe ca să ne salvăm - După felurite aventuri, pornim pe apă 15

CAPITOLUL III. Urmarea călătoriei - Negoțul cu băștinașii - Blândețea lor - Debarcăm și ne așezăm tabăra la Punctul Disperării - Alte întâmplări și aventuri pe insulă - Descoperim epava unui vas olandez - După o muncă de patru luni înjghebăm un vas potrivit să ne ducă mai departe - Plutim spre continentul african și ajungem acolo cu bine 25

CAPITOLUL IV. Primirea ce ne-o fac băștinașii - Ne hotărâm să străbatem țara pe uscat - Cearta și încăierarea cu negrii - Luăm șaiszeci de prizonieri și ni-i facem servitori în călătoria noastră - Eu sunt ales șeful expediției și numit căpitan - Servitorii noștri negri ne procură o provizie de vite 35

CAPITOLUL V. Ne continuăm drumul - Ne sunt de mare folos taurii ținutului, ca animale de povară - Cum poți naviga două sute de mile pe un fluviu înăuntrul unei țări - Ne oprește din drum o uriașă cataractă - Canonierul împușcă un leopard de toată frumusețea, spre marea groază și uimire a negrilor noștri - Cum am procedat după ce am părăsit barca - Primejdioasă întâlnire cu sălbaticii

CAPITOLUL VI. Călătoria continuă - Ajungem într-un întins pustiu de nisip - Aventuri în timpul străbaterii deșertului - Poposim pe malurile unui uriaș lac - Descrierea fiarelor de pradă 54

CAPITOLUL VII. Ajungem la capătul deșertului - Urmează un ținut plăcut - Sosirea la Râul de Aur - Cădem la învoială să căutăm aur și să împărțim frățește întregul câștig - Începând anotimpul umezelii, ne așezăm tabăra pe malurile râului - Descrierea taberei - Primejdii de pe urma mulțimilor de fiare sălbatice - Ne ridicăm tabăra și călătorim printr-un ținut inospitalier 64

CAPITOLUL VIII. Ajungem într-un ținut locuit - Localnicii sunt naivi și prietenoși - Intrăm în cuprinsul unui al doilea deșert - Izvoarele sunt ca saramura - Chirurgul descoperă un mijloc de a face apa dulce - Întâmplări în timpul călătoriei - Convoiul începe să se îmbolnăvească, iar unul dintre negri moare - Găsim în țara negrilor un om alb, despuat și care se dovedește a fi un englez 73

CAPITOLUL IX. Povestea englezului - După o odihnă de treisprezece zile, pornim mai departe, luându-l cu noi pe noul tovarăș - Ajungem la un alt râu care dă aur - Mare izbândă în pescuitul aurului - Încheierea acestei călătorii și istorisirea sosirii mele în Anglia 82

CAPITOLUL X. În Anglia nimeresc în tovărășie proastă și-mi irosesc banii - Mă imbarc într-o călătorie spre Cádiz - Tovărășia pe care am legat-o acolo - Mă fac pirat - Aventuri - Povestiri despre William Walters și despre expedițiile noastre 91

CAPITOLUL XI. Povestire despre purtarea cavaleriească a lui William într-o ciocnire cu un vas de război portughez - Capturăm corabia - Întâlnim un vas plin de negri, care omorâseră ofițerii și echipajul - Povestirea negrilor despre acea întâmplare 99

CAPITOLUL XII. William întreprinde o călătorie cu negrii în scop neguțătoresc, și-i vinde pe toți așa cum îi place - La Capul Bunei Speranțe ni se alătură o barcă englezească plină de oameni - Povestea lor - Diferite capturi făcute 108

CAPITOLUL XIII. Visul lui William și ciudata aventura ce i-a urmat - Ne întâlnim cu căpitanul Wilmot la Mangahelly - Ni se alătură căpitanul Avery - Se ivesc neînțelegeri între noi - Ne despărțim și eu îi părăsesc, având sub comandă o mare corabie - Întâmplări din călătoria noastră 116

CAPITOLUL XIV. Aventură primejdioasă - Urmările unei lovituri de trăsnet - William se întoarce, după ce a fost primit cuviincios de către chinezi, cu care începem să facem negoț - Ciudata povestire despre treisprezece englezi stabiliți în Japonia 124

CAPITOLUL XV. Suntem atât de bogați, încât oamenii noștri nu mai doresc nimic. Pornim la drum spre casă - Povestirea călătoriei - Încăierare pe țărm cu indienii și pierderea câtorva oameni - Împresurarea unui bătrân arbore - Facem escală pe țărmul de sud al insulei Java și încărcăm apa și provizii de acolo 132

CAPITOLUL XVI. O mare corabie reperată spre nord - Cerem de la ei o contribuție la aprovizionare - Tragem pe țărmul de sud al Ceylonului - Purtarea proastă a oamenilor noștri acolo - Furtună violentă, în cursul căreia corabia noastră ajunge pe uscat. Tratatative cu băștinașii și cu ambasadorul lor, un olandez bătrân 139

CAPITOLUL XVII. Despotmolim corabia - Regele țării trimite un potop de oameni pe țărm - Convorbirea între William și olandez - Luptă cu băștinașii - Îl luăm cu noi pe olandez, printr-o stratagemă - Povestire despre aventura căpitanului Knox pe aceeași insulă 147

CAPITOLUL XVIII. Încheierea poveștii căpitanului Knox - Reluarea povestirii - Aventuri la Goa și la Surat și

relatare despre negoțul nostru cu negustorii de pe meleagurile acelea 155

CAPITOLUL XIX. Convorbirea lui William cu mine - Uneltirile lui, ca să scape de ceilalți împreună cu mine - asigurându-ne totodată și averea - Reușita lor - Stăm două luni la Bassora - Neliniștea din sufletul meu - ... 162

CAPITOLUL XX. Alte convorbiri cu William, care îmi mai liniștesc într-o măsură conștiința - Despre călătoria de la Bassora la Scanderoon și de acolo la Veneția - William îmi scrie surorii sale din Anglia - Răspunsul ei plin de căldură - În cele din urmă, ne întoarcem foarte bogați în Anglia, unde eu mă căsătoresc cu sora lui William - Încheiere 169

CAPITOLUL I. Despre originea mea - Cum am fost furat în frageda copilărie și vândut unei țigănci - La doisprezece ani, stăpânul unei corăbii mă duce cu el în Terra Nova - Suntem capturați de o corabie algeriană - Luați înapoi de portughezi - Mă ia în grija lui un bătrân pilot, cu care fac o călătorie și mă apuc de furat - Sunt amestecat într-o rășcoală și coborât la țărm împreună cu alți cinci oameni din echipaj - Aici au loc negocieri - AVENTURILE ȘI PIRATERIILE, & e.

După cum se obișnuiește îndeobște în cazul marilor personalități ale căror vieți s-au dovedit demne de luat în seamă și ale căror fapte merită cinstea să fie păstrate de-a pururea vii în memoria generațiilor ce le-au urmat, pentru a se lua aminte asupra originii lor, dându-se date cât mai complete despre familiile și arborele genealogic al strămoșilor lor, tot așa voi proceda și eu, pentru a fi cât mai metodic, cu toate că nu mă pot uita prea departe în urmă în ceea ce privește istoricul strămoșilor mei, după cum vă veți putea convinge de îndată.

Dacă e să-i dau crezare acelei femei căreia am fost învățat să-i zic mamă, pe vremea aceea eram un băiețuș de doar vreo doi ani, îmbrăcat cum se cuvine. Aveam o dădacă ce îmi purta de grijă și care, într-o splendidă seară de vară,

m-a scos la plimbare în lungul câmpurilor dinspre Islington, căci, susținea ea, se cuvenea să iau aer. Pe dădacă o însoțea și o fetiță de prin vecini, care să tot fi avut între doisprezece și paisprezece ani. Dădaca, fie că stabilise din vreme o întâlnire, fie că a fost o întâmplare, s-a întâlnit cu un tânăr care nu era altul decât iubitul ei, după cât mă duce pe mine mintea. Acesta a dus-o într-un local să-i ofere ceva de băut și o gustare și, în vreme ce ei petreceau acolo clipe cât se poate de plăcute, afară, în grădină, fata mă ținea de mână și se juca totodată cu mine. Uneori ajungeam până la poartă, alteori o luam spre fundul grădinii, așa încât când și când mai scăpăm de sub ochii dădacei, însă fata nu nutrea niciun gând rău în privința mea.

Aceasta fiind situația, către noi s-a îndreptat una din acele femei care se ocupau cu ademenirea și răpirea copiilor. În acele vremuri, asta era o îndeletnicire diavolească și se furau cu precădere copii de vârste fragede, mai cu seamă dacă erau bine îmbrăcați, deși nici cei ceva mai răsați nu erau ocoliți de această primejdie. Apoi erau vânduți pe plantații.

Femeia mă luă în brațe și începu să mă sărute, prefăcându-se că se joacă cu mine, și astfel, prin acest șiretlic, o făcu pe fată să se îndepărteze la o distanță bunicică de localul cu pricina. În cele din urmă, se apucă să-i îndrume o poveste bine ticluită, îndemnând-o să facă atunci cale întoarsă la dădacă și să-i spună până unde am ajuns noi, cum unei doamne din lumea bună îi căzuse cu tronc copilul și cum îl tot dezmierda. Însă dădaca nu trebuia să-și facă nici cea mai mică grijă, căci nu ne aflam decât la câțiva pași depărtare. Așa se face că numaidecât ce fata a plecat, femeia m-a luat cu ea și duși am fost.

Din acel moment se pare că am ajuns la cheremul unei cerșetoare care avea trebuință de un copil simpatic, pe care să-l arate trecătorilor pentru a le stârni mila și a-i

face să-și deschidă baierile pungii. După aceea am încăput pe mâinile unei țigănci, care s-a îngrijit de mine până la vârsta de șase ani. Această femeie, chiar dacă mă țara împreună cu ea în lungul și-n latul țării, niciodată nu m-a lăsat să îndur vreun fel de lipsă, iar eu îi ziceam „mamă” cu toate că în cele din urmă îmi împărtășise că ea nu era cătuși de puțin mama mea. De fapt, mă cumpăraseră pentru suma de doisprezece șilingi de la o femeie, care îi destăinuise cum se făcuse că eu ajunsesem în mâinile ei, neascunzându-i nici faptul că numele meu e Bob Singleton. Nu Robert, ci pur și simplu Bob, căci se pare că niciuna, nici alta nu aveau habar care era numele meu de botez.

Nu are niciun sens să mă mai apuc să înșir acum teribila spaimă de care a avut parte dacădădă aceea nefericită, care nu se îngrijise de mine cum se cuvine și care reușise astfel să mă facă pierdut. De asemenea, nu are rost să mă apuc să depăn acum nici cu ce cruntă pedeapsă s-a ales din partea tatălui și a mamei mele, scoși din minți pe bună dreptate, și nici groaza ce i-a cuprins pe părinții mei la gândul că unica lor odraslă fusese răpită. De fapt, eu unul n-am avut niciodată știință de mai mult decât ceea ce v-am spus deja, nici măcar cine mi-au fost părinții, așa încât n-aș face decât să înșir verzi și uscate dacă m-aș apuca aici să vorbesc despre toate astea.

Buna mea mamă adoptivă, țiganca, a făcut ce-a făcut și s-a trezit atârând într-un ștreang, datorită unui proces la care s-a ajuns în urma vreuneia din isprăvile ei, în care sărise peste cal. Însă, cum acest fapt s-a întâmplat la o vârstă prea crudă pentru mine, când încă nu deprinsesem de-a fir a păr toate relele năravuri ale tagmei celor fără de căpătâi, parohia în grija căreia fusesem lăsat și de care nu-mi mai pot aduce aminte cu niciun chip s-a îngrijit cu siguranță de soarta mea, căci întâiul lucru de care-mi aduc limpede aminte e că frecventam o școală parohială. Preotul care se ocupa de învățătura mea mă sfătuia din toate

puterile să nu apuc pe căi greșite și să fiu băiat cuminte. Obişnuia să-mi spună că puteam deveni un om la locul lui, cu toate că nu eram decât un băiat sărman. Tot ce aveam de făcut era să mă țin de carte și să-l slujesc pe Dumnezeu cu credință.

Mă bate gândul că am tot fost mutat dintr-un oraș într-altul, probabil ținându-se cont de rezultatele disputelor parohiale, a căror miză era ultimul dintre presupusele domiciliu stabile ale mamei mele. Cum și în ce fel se întâmpla tărășenia asta, eu n-am nici cea mai mică idee. Însă ultimul dintre orașele care m-a adjudecat, oricare ar fi fost numele lui, trebuie să se fi aflat nu prea departe de țărmul mării, căci proprietarul unei corăbii, căruia eu îi căzusem cu tronc, a fost cea dintâi persoană care m-a dus undeva în preajma Southampton-ului, într-o localitate despre care după aceea am aflat că se numea Buselton. Acolo m-a pus să fiu cu ochii în patru și să fur meseria de la dulgheri și de la ceilalți meșteri care se munceau să construiască o corabie pentru el. Apoi, după ce vasul a fost gata, cu toate că nu aveam mai mult de doisprezece ani, m-a luat pe mare cu el, într-o călătorie care avea drept țință Newfoundland-ul.

O duceam cât se poate de bine și îi intrasem atât de mult în voie stăpânului meu, încât îmi zicea băiatul lui. Cu dragă inimă i-aș fi spus și eu tată, însă nu-mi permitea să-i zic astfel, căci avea proprii copii. Astfel, i-am fost alături vreme de trei sau patru călătorii și devenisem un băiat zdravăn când, făcând o dată cale întoarsă spre casă, după ce lăsasem în urmă țărmurile din Newfoundland, am fost făcuți prizonieri de război. Toate astea se petreceau, dacă socotelile mele nu sunt greșite, cam prin anul 1695, căci nu trebuie să vă îndoiiți de faptul că nu țineam niciun soi de jurnal.

Eu unul nu prea mi-am făcut griji din pricina grozăviei care se abătuse pe capul nostru, cu toate că am

văzut cât de neomeneste s-au purtat turcii cu stăpânul meu, care în vâlmășagul încăierării fusese rănit de o schijă la cap. După cum am zis, pe mine mă cam durea în cot, până când n-am avut proasta inspirație să zic ceva legat, după câte-mi mai aduc aminte, de tratamentul crud la care l-au supus turcii pe stăpânul meu. Atunci m-au înhățat și mi-au tras o bătaie soră cu moartea, lovindu-mă la tălpi cu o stinghie, așa încât preț de câteva zile la rând n-am mai fost în stare nu numai să merg, dar nici măcar să stau în picioare.

Însă de această dată sorții au fost de partea mea, căci în vreme ce pirații navigau având la remorcă corabia noastră pe post de trofeu și se îndreptau spre strâmtori, în preajma golfului Cádiz, vasul pirat turcesc a fost atacat de două mari vase de război portugheze, făcut prizonier și dus la Lisabona.

După cum nu mă lăsasem cuprins de îngrijorare în urma faptului că fusesem făcut prizonier, nefiind prea clare pentru mine consecințele acestei situații, dacă ar fi fost ca ea să nu fie urmată, tot așa n-am realizat nici importanța eliberării mele. La drept vorbind, pentru mine nici n-a prea adus cu o eliberare, oricum nu atât cât ar fi fost cazul, deoarece stăpânul meu, singurul prieten pe care eu îl aveam pe lume, și-a aflat sfârșitul la Lisabona, din pricina rănilor. Prin urmare eu am recăzut în starea mea inițială, adică am ajuns iarăși un coate-goale, muritor de foame. Colac peste pupăză, mai eram și într-o țară străină, unde pentru mine toți erau niște străini, iar limba pe care o vorbeau oamenii de acolo îmi era total necunoscută. Cu toate astea, am scos-o la capăt mai bine decât m-aș fi putut aștepta, căci după ce toți cei care făcuseră parte din echipaj au fost lăsați să plece care-ncotro, după bunul plac al fiecăruia, eu, care n-aveam habar încotro să mă îndrept, am mai zăbovit câteva zile pe corabie până când unul dintre ofițeri, luându-mă la ochi, și-a manifestat interesul

de a afla ce tot taie frunză la câini acel mic câine de englez și întrebându-se din ce motiv nu fusese încă debarcat.

Vorbele lui mi-au ajuns la ureche și, cu toate că înțelesul cuvintelor sale nu mi-a fost prea limpede, am simțit totuși despre ce era vorba și am fost cuprins de o spaimă îngrozitoare, căci nu știam prin ce mijloace puteam ajunge să capăt un codru de pâine. Cărmaciul vasului, un marinar bătrân, dându-și seama cât eram de cătrănit, a venit la mine și, adresându-mi-se într-o engleză stâlcită, mi-a spus că trebuie să-mi iau tâlpășița.

— Unde să mă duc? l-am întrebat.

— Unde-ți dorește inima, mi-a răspuns el. Acasă, în țara ta, dacă asta ți-e pe plac.

— Dar cum să ajung până acolo? am continuat eu șirul întrebărilor.

— Păi cum, tu n-ai niciun prieten pe lume? și-a manifestat el nedumerirea.

— Nu, i-am răspuns eu, nici măcar unul singur, afară doar de câinele ăsta, care-și face veacul pe corabia asta, căci el a fost singurul care mi-a dovedit că-mi este prieten, aducându-mi ceva de îmbucat. (Cu puțin timp înainte, câinele șterpelise o bucată de carne și o adusese lângă mine, iar eu o luasem și o înfulecasem, fără să stau prea mult pe gânduri).

— Bine, bine, zise atunci bătrânul cărmaci, trebuie să-ți pui cumva burta la cale. Vrei să mergi cu mine?

— Da, din toată inima, i-am răspuns eu.

Ca să nu o mai lungim, bătrânul cărmaci m-a dus acasă la el și s-a purtat omenește față de mine, chiar dacă nu o duceam pe roze. Am locuit împreună cu el vreo doi ani, timp în care el își vedea de treburile lui. În final, într-o bună zi, o obținut postul de ofițer de bord sau de pilot sub comanda lui Don García de Pimentesia de Carravallas, căpitan al unui *galion* sau *carrack* portughez, care trebuia

să ajungă în Goa, în Indiile de Est. Numaidecât ce și-a luat postul în primire m-a adus și pe mine la bordul vasului și mi-a dat în grijă cabina lui personală, în care îngrămădisise din belșug băuturi, dulcețuri, zaharicale, mirodenii și alte merinde, să-i ajungă pentru toată durata călătoriei. Nu după multă vreme, acestora li se alătură o serioasă cantitate de mărfuri europene, cum ar fi dantelă fină, pânză de in postav, stofe de lână, diverse țesături și multe altele. Tot acest bazar l-a declarat ca fiind garderoba sa personală.

Prea eram un boboc în această branșă ca să mă îndeletnicesc cu ținerea vreunui jurnal de călătorie, chiar dacă stăpânul meu care, cu toate că era portughez, avea oarecare înclinații artistice, îmi dădea ghes s-o fac. Însă faptul că nu înțelegeam o iotă din limba portugheză constituia un obstacol major, sau îmi folosea cel puțin ca o scuză rezonabilă. Cu toate astea, după o bucată de vreme, am început să-mi arunc ochii prin hărțile și cărțile lui. Cum eram în stare să scriu cu o caligrafie mulțumitoare, înțelegeam un dram de latină și, în cele din urmă, limba portugheză ajunsese să nu-mi mai sune așa de străin, m-am pricopsit și cu unele cunoștințe despre navigație. Cam de mântuială, ce-i drept, căci toată știința astfel agonisită nu era suficientă ca să mă pot bizui pe ea într-o viață aventuroasă, așa cum avea să se dovedească a mea. Pe scurt, m-am ales cu câteva învățăminte practice de pe urma acelei călătorii cu portughezii: am învățat să fiu un hoț de ispravă și un marinar de mâna a doua. Cred că pot să afirm, cu sufletul împăcat, că portughezii sunt, dintre toate semințiile de pe fața pământului cei mai desăvârșiți profesori pentru a deprinde aceste două meserii.

În cele din urmă, ne-am urnit din loc și am pornit-o pe drumul nostru către Indiile de Est, abătându-ne spre coasta Braziliei; asta nu pentru că pe acolo ar fi fost traseul obișnuit al vaselor ce navighează pe ruta aceasta;

însă căpitanul corăbiei noastre, fie că a făcut-o după capul lui, fie că așa a fost înțelegerea cu negustorii care tocmiseră corabia, făcu întâi un ocol pe acele meleaguri, unde în golful Tuturor Sfinților sau, după cum i se spune în portugheză, Rio de Todos Ios Santos, am descărcat aproape o sută de tone de mărfuri și în schimb am încărcat o cantitate bunicică de aur, precum și o sumedenie de lăzi cu zahăr și șaptezeci sau optzeci de baloturi de tutun, mari cât toate zilele, fiecare trăgând la cântar pe puțin o sută de kilograme.

În locul cu pricina, făcându-mi eu veacul la țarm, urmând ordinele pe care mi le dăduse stăpânul meu, mă îngrijeam și de daravelile căpitanului, căci acesta remarcase că sunt tare inimos atunci când mă îndeletnicesc cu treburile stăpânului. Pentru a-i mulțumi cum se cuvine pentru încrederea exagerată pe care mi-o acordase, eu unul am găsit de cuviință să fac pierduți, adică să fur, vreo douăzeci de galbeni din aurul care se încărca pe vas, iar asta a fost prima mea ispravă mai acătării.

De acolo și până la capul Bunei Speranțe am avut parte de o călătorie liniștită, fără peripeții; iar mie mi se dusesese buhul, fiind cunoscut mai ceva decât un cal breaz pentru faptul că eram un slujitor destoinic și credincios stăpânului meu, ceva de speriat (destoinic eram eu, e drept, însă în ceea ce privea cinstea, departe de mine acest gând; cu toate astea, cei de pe vas se încapățâneau cu tot dinadinsul să mă considere cinstit, lucru ce constituia, că tot veni vorba, greșeala lor capitală). Chiar din pricina acestei greșeli, mari cât roata carului, căpitanul începu să manifeste pentru mine o simpatie deosebită, folosindu-mă pentru treburile sale personale ori de câte ori se ivea prilejul. În același timp, ca recompensă pentru hărnicia mea, care îi întrecuse orice așteptări, m-am bucurat din partea lui de o seamă de favoruri. De pildă, conform

ordinului său personal, am devenit un soi de ajutor pe lângă intendentul propriu-zis al corăbiei, revenindu-mi sarcina de a mă ocupa în mod direct de proviziile trebuitoare căpitanului pentru propria sa masă. Este drept că eu nu eram singurul intendent în slujba căpitanului, căci mai exista și un al doilea, care se ocupa de proviziile particulare ale căpitanului. Eu însă aveam în grijă numai partea de provizii care se cuvenea căpitanului din stocurile corăbiei.

Oricum, astfel mi se ivea ocazia să mă îngrijesc mai cu seamă de soarta slujitorului stăpânului meu și să-mi pun de o parte provizii îndestulătoare, ca să pot duce un trai mult mai îmbelșugat decât ceilalți membri ai echipajului. De fapt, căpitanul dorea doar din an în paște să i se aducă câte ceva din stocurile corăbiei, după cum am amintit, dar eu dădeam mai tot timpul iama pe acolo, ciugulind tot timpul câte ceva pentru folosul meu personal. În cele din urmă, șapte luni după ce părăsisem Lisabona, am ajuns cu bine la Goa, în Indiile de Est, iar acolo ne-am petrecut vreo opt luni. În acest răstimp, cum stăpânul meu își făcea veacul mai mult pe uscat decât pe vas, mie unuia nu-mi rămânea altceva mai bun de făcut decât să învăț de la portughezi tot ce aveau ei mai rău. Și aveam ce învăța, nu glumă, căci portughezii sunt nația cea mai perfidă și mai desfrânată, cea mai crudă și mai lipsită de rușine, dintre toate semințiile pe care Dumnezeu le-a lăsat pe acest pământ și care pe deasupra își mai zic și creștine.

Hoția, minciuna, vorbele spurcate și jurămintele strâmbe, pe lângă desfrânarea cea mai deșănțată, toate acestea făceau parte din purtarea de zi cu zi, adânc înrădăcinată în firea echipajului de pe corabia noastră. Nu trebuie trecut cu vederea nici faptul că, în pofida celor mai stufoase declarații despre curajul lor neasemuit, la o adică se dovedeau lașii cei mai desăvârșiți pe care i-am întâlnit vreodată, iar consecințele lașității lor ieșeau la iveală cu

nenumărate prilejuri. Cu toate astea, printre ei se mai afla rătăcit și câte unul care nu era chiar așa de rău și, cum destinul mă adusese în mijlocul lor, părerile mele despre ceilalți, adică despre cei mai mulți dintre ei, erau cât se poate de încărcate de dispreț, așa cum de fapt se și cuvenea.

De fapt, eram croit chiar pe măsura unei astfel de adunături fără niciun câpătâi, căci nu mă anima nici cel mai mic simț al virtuții, iar în ceea ce privea sentimentul religios, acesta îmi lipsea cu desăvârșire. La urechea mea nu ajunseseră prea multe nici despre una, nici despre alta, lăsând la o parte ce-mi îndrugase un preot încărcat de ani și de bunătate, și asta pe vremea când nu eram decât un copil de opt sau nouă ani. Ba chiar mai mult decât atât, mă avântasem pe calea pierzaniei, străduindu-mă să ajung cât mai repede la fel de rău pe cât se poate dovedi sau s-a dovedit vreodată cineva. Destinul mi-a sorocit cu siguranță primii pași pe acest drum fără întoarcere, știind că aveam de dus la îndeplinire, în lumea aceasta, o misiune ce nu putea fi încredințată decât unuia de teapa mea, de care cinstea nu se lipește așa cum nu se lipește apa de penele găștei. Dar chiar și așa, bălăcindu-mă în acea stare de înnăscută nemernicie, disprețul pe care-l nutream din toată inima față de ticăloșia destrăbălată a portughezilor era așa de adânc, încât nu puteam decât să-i urăsc din toate puterile, de când i-am cunoscut și apoi pe tot parcursul vieții mele. Mitocănia lor era așa de desăvârșită, erau atât de nemernici și de prefăcuți, nu doar față de alții, ci și între ei, atât de greșos de slugarnici când se vedeau la cheremul cuiva, atât de țănoși, de cruzi și tiranici când îi aveau pe alții la mână, încât în natura lor se afla întrețesut ceva care nu se împăca nici în ruptul capului cu firea mea. Dacă mai luăm seama și la faptul că este firesc ca un englez să urască lașitatea din toată inima, toate astea puse cap la cap mă determinau să manifest față de portughezi o

scârbă la fel cu aceea pe care aş fi nutrit-o faţă de diavol.

Cu toate astea, după cum bine sună zicala englezească „cine s-a urcat pe aceeaşi corabie cu dracul e nevoit să navigheze alături de el”, eram în mijlocul lor, aşa că nu aveam de ales şi trebuia s-o scot la capăt pe cât mă pricepeam mai bine. După cum am spus deja, stăpânul meu se înţelesese cu căpitanul ca eu să-i dau acestuia o mână de ajutor în treburile lui; dar, după cum am aflat mai târziu, stăpânul meu primea de la căpitan, în urma acestor servicii, câte o jumătate de galben în fiecare lună. De asemenea, numele meu fusese trecut şi în registrele vasului, aşa că mă aşteptam ca în Indii, atunci când pe corabie avea să se plătească leafa convenită pentru patru luni, după cum era întotdeauna obiceiul, stăpânul să facă în aşa fel încât să mă aleg şi eu cu ceva.

Însă socotelile mele nu se potriveau în niciun fel cu cele ale stăpânului, căci acestuia nici măcar nu-i trecea prin cap una ca asta: se îndurase să mă ia pe lângă el atunci când eram într-o situaţie disperată şi i se părea de la sine înţeles să mă țină în aceeaşi stare, încercând să stoarcă cât mai mulţi bani pe spinarea mea. Acum însă toată această stare de lucruri începea să-mi apară într-o cu totul altă lumină. La început, eram încredinţat că, văzând nenorocirea în care mă îngloddasem până peste cap, mă luase pe lângă el mânat doar de un sentiment de milă creştinească şi eram ferm convins că, numaidecât ce avea să mă îmbarce pe vas, o să-mi dea şi mie ceva pentru slujba cu care mă îndeletniceam.

Se pare însă că, în această privinţă, părerile sale erau cu totul altele, iar atunci am pus pe altcineva să-i vorbească şi să aducă vorba despre asta, la Goa, atunci când pe vas s-au plătit lefurile echipajului, a fost cuprins de un acces de furie greu de imaginat, zicându-mi câine englez şi pui de eretic şi ameninţând că mă dă pe mâna Inchiziţiei. La drept vorbind, din toate ocările ce pot fi

alcătuite folosind cele douăzeci și patru de litere ale alfabetului, oricare s-ar fi potrivit mai bine decât aceea de eretic, căci eu unul nu aveam nici în clin, nici în mănecă cu religia, nefiind nici măcar în stare să fac diferența între un protestant și un papistaș, și cu atât mai puțin între oricare din aceștia și un mahomedan, așa încât calificativul de eretic se potrivea cu mine ca nuca-n perete. Cu toate astea, a fost cât pe-aici ca, așa neștiutor cum mă aflam, să fiu târât în fața Inchiziției, iar acolo, dacă aș fi fost întrebat ce sunt, protestant sau catolic, aș fi răspuns de la prima întrebare, oricare ar fi fost aceasta. Dacă întâmplarea ar fi făcut ca cea dintâi întrebare să fie dacă sunt protestant, cu siguranță că răspunsul meu afirmativ m-ar fi transformat într-un martir, fără ca eu să am habar din ce pricină mi se cuvine această cinste.

Salvarea mea a venit însă din partea preotului de la bord sau, cum îi ziceam noi, a capelanului corăbiei. Acesta, dumirindu-se că în ceea ce privește religia eram un băiat cu totul neștiutor, gata să fac sau să spun orice mi s-ar fi cerut, îmi puse câteva întrebări legate de religie și, auzind răspunsurile mele pline de naivitate, își luă asupra sa sarcina de a-i încredința pe toți că eram un bun catolic, căci capelanul nutrea pare-se speranța ca el să reprezinte calea prin care sufletul meu să-și afle izbăvirea. Credea că această lucrare avea să fie pentru el o realizare merituoasă, așa că într-o săptămână a făcut din mine un papistaș nici mai bun, nici mai rău decât oricare altul.

Atunci i-am destăinuit și cum stă treaba cu stăpânul meu: era adevărat că mă scosese la liman dintr-o situație fără ieșire, luându-mă sub aripa-i protectoare pe când mă aflam fără nicio nădejde la bordul unui vas de război, la Lisabona. Era adevărat că îi eram cât se poate de îndatorat pentru că făcuse în așa fel, încât fusesem imbarcat pe puntea acestei corăbii și că, dacă m-ar fi făcut uitat la Lisabona, m-aș fi putut prăpădi de foame sau ceva în genul

ăsta. Din acest motiv, eram de acord să-i ofer de bunăvoie serviciile mele, însă sperasem că pentru aceasta n-o să mă treacă chiar de tot cu Vederea sau că se va învrednici să-mi aducă la cunoștință cât timp se aștepta ca eu să robotesc pentru el fără să mă aleg cu nimic.

Toate demersurile mele fură însă zadarnice, căci nici preotul, nici nimeni altcineva, nu-i putea scoate din minte ideea că eu nu-i eram servitor, ci sclav. Pretindea că mă luase prizonier de pe corabia algeriană și că eram turc, spunând doar că sunt englez pentru a-mi căpăta libertatea, și că acum avea de gând să mă dea pe mâna inchiziției, ca păgân turc ce mă aflam.

Acest lucru îmi băgă frica în oase, îngrozindu-mă peste măsură, căci nu se afla nimeni care să depună mărturie în favoarea mea, care să declare ce eram sau de unde veneam. Însă bunul Padre Antonio, căci acesta îi era numele, alungă orice bănuială care plana asupra mea, într-un mod care era mai presus de înțelegerea mea. Într-o dimineață, a venit la mine însoțit de doi marinari și mi-a spus că veneau să mă cerceteze și să se convingă că nu sunt turc, pentru a putea depune mărturie în favoarea mea. Stăteam împietrit în fața lor, cuprins de uimire și de spaimă, neînțelegând în ruptul capului ce doreau de la mine și nefiind în stare să-mi imaginez cu niciun chip ce aveau de gând să-mi facă. Cu toate astea, după ce mă dezbrăcară până la piele, lăsându-mă gol pușcă, se declarară satisfăcuți, iar părintele Antonio mă sfătui să nu-mi mai fac griji, căci acum puteau depune mărturie liniștiți, încredințați că nu sunt turc. Doar așa am reușit să scap cu fața curată de cruzimea dovedită de stăpânul meu în această situație.

În acel moment, decisesem ca în viitor, dacă mi se va ivi prilejul, să dau bir cu fugiții din preajma lui, însă acolo nu exista nici cea mai mică șansă de a duce la îndeplinire un asemenea plan. În port nu se afla nici urmă de vas al

vreunei alte seminții de pe pământ, cu excepția a două sau trei vase persane, venite tocmai de la Ormuz, așa că, dacă m-aș fi încumetat s-o zbughesc de pe lângă el, m-ar fi înhățat pe țarm cât ai fi bătut din palme și m-ar fi adus cu de-a sila înapoi la bord. Singura soluție care-mi mai rămânea era să dau dovadă de răbdare, însă stăpânul a făcut tot ce i-a stat în putință ca eu să ajung cât mai repede la capătul ei, căci după cele întâmplate a început să se poarte cu mine într-un fel cât se poate de nemernic, nemulțumindu-se doar să-mi drămuiască porțiile de mâncare, ci și bătându-mă și supunându-mă la cazne crunte pentru nimica toată. Una peste alta, viața mea a început să semene din ce în ce mai bine cu un iad în toată puterea cuvântului.

Chinurile barbare la care mă supunea neîncetat, laolaltă cu imposibilitatea de a afla o cale de scăpare, mi-au pus mintea la lucru, făcându-mă să mă gândesc la soluții care mai de care mai diavolești. După ce întorsesem situația pe toate fețele, negăsind nicio cale de scăpare cu șanse de reușită cât de mici, m-am decis să iau taurul de coarne și să-i fac de petrecanie, fără prea multe fasoane. Cum această hotărâre diavolească pusese stăpânire pe mintea mea, zile și nopți în șir mă gândeam doar la cea mai potrivită modalitate de a trece la fapte, iar diavolul nu stătea nici el pe tânjală, dându-mi ghes să nu mai zăbovesc și să acționez. Mijloacele necesare îmi lipseau însă cu desăvârșire, căci nu posedam nici pușcă, nici sabie, nici vreo altă armă cu care să-i vin de hac. O soluție cumva mai la îndemână mi se părea să-l otrăvesc, însă nu știam de unde aș putea să capăt otravă, iar dacă aș fi ajuns în situația de a face rost de așa ceva, nu știam niciun cuvânt folosit în acest scop în limba aceea și nici în ce fel trebuia să mă adresez cuiva pentru a obține un astfel de lucru.

În acest mod am păcătuțit față de el, cu gândul, de sute și sute de ori, însă providența, nu știu de dragul cui,

al meu sau al lui, mi-a zădărnicit întotdeauna planurile și niciodată nu mi s-a oferit prilejul de a-mi pune gândul în practică, așa că n-am avut încotro și am fost nevoit să trăiesc în continuare în jug, cu capul plecat, până în ziua în care vasul, după ce-și urcase la bord încărcătura, își umflă pânzele-n vânt și porni la drum spre Portugalia.

În ceea ce privește amănuntele călătoriei, nu-mi mai amintesc mare lucru căci, așa după cum v-am spus deja, nu țineam un jurnal; dar ce era mai important nu mi-a scăpat totuși și anume că, în momentul în care ajunsesem în preajma Capului Bunei Speranțe, cum îi ziceam noi, sau Cabo de Bona Speranza, cum îi zic ei, am fost mânați mult înapoi spre est de o furtună strașnică dinspre vest-sud-vest, furtună care nu s-a domolit timp de șase zile și șase nopți, abătându-ne de la drumul nostru. Apoi, navigând contra vântului alte câteva zile bune, am ajuns într-un târziu să aruncăm ancora pe coasta insulei Madagascar.

Violența furtunii fusese așa de mare, încât corabia căpătase o sumedenie de stricăciuni și ar fi fost nevoie de ceva vreme pentru a fi dreasă așa cum se cuvine. În consecință, cărmaciul, stăpânul meu adică, se apropie mai mult de țărm, dirijând vasul printr-un șenal foarte bun, în care pluteam pe o apă a cărei adâncime era de douăzeci și șase de stânjeni marini, la depărtare de vreo jumătate de milă de țărm.

În vreme ce corabia naviga în acele ape liniștite la bord izbucni o revoltă disperată a echipajului, din cauză că rațiile le fuseseră reduse, iar situația ajunsesese așa de explozivă, încât nu se sfîiră să-l amenințe pe căpitan că-l vor debarca pe țărm și apoi se vor întoarce spre Goa cu corabia. În ceea ce mă privea, îmi doream din tot sufletul să se întâmple una ca asta, căci mintea mea era plină de gânduri drăcești și nu m-aș fi dat în lături de la nicio mârșăvie. Așa se face că, cu toate că nu eram decât un băietan, cum îmi ziceau ei, am pus paie pe foc din toate

puterile și m-am vârât în belea în așa hal, încât n-a lipsit mult să ajung să mă legăn de catarg, la capătul unei funii, cu un nod strașnic în jurul gâtului, chiar din cea dintâi și cea mai timpurie parte a vieții mele. La urechea căpitanului, ajunsese zvonul că o parte dintre oamenii din echipaj ticluiseră un plan ca să-l omoare, iar după ce izbuti, pe de-o parte, cu bani și cu vorbe dulci, pe de altă parte, cu amenințări și cazne, să-i facă pe doi dintre ei să dezvăluie amănuntele și numele celor implicați, aceștia fură înhățați cât ai zice pește și, tot aruncând vina unii asupra altora, nu mai puțin de șaisprezece oameni se treziră înșfăcați și fixați în lanțuri, iar printre aceștia mă număram și eu.

Căpitanul, înspăimântat de primejdia ce-l pândea, decise să-și curețe vasul de dușmani, așa că ne judecă la grămadă și cu toții, până la ultimul, ne pricopsirăm cu pedeapsa capitală. Eram prea fraged la minte pentru a lua seama la modul în care s-a desfășurat judecata aceea, însă îmi aduc aminte că intendentul și unul din tunari fură ridicați numaidecât în ștreang, iar ceilalți, cu mine cu tot, nu ne puteam aștepta la o soartă mai blândă. Am uitat cu totul cât de îngrijorat m-am dovedit în privința a ceea ce mă păștea, dar îmi aduc aminte că am plâns de sărea cămașa pe mine, căci pe atunci nu știam mare lucru despre lumea asta și chiar nimic despre lumea de dincolo.

În cele din urmă însă, căpitanul se mulțumi să le vină de hac celor doi, iar pe câțiva dintre cei rămași, datorită căinței lor pline de umilință și a promisiunilor lor că pe viitor se vor purta cum nu se poate mai bine, îi iertă. Dar ordonă ca cinci oameni dintre cei aflați vinovați să fie coborâți pe țărmul insulei și abandonați acolo, iar printre aceștia mă număram bineînțeleș și eu. Stăpânul meu puse la bătaie toată influența pe care o avea pe lângă căpitan, încercând să-mi obțină iertarea, dar nu reuși acest lucru, căci cineva îi spusese căpitanului că eu eram unul dintre

cei care trebuiau să-l omoare. Așa se face că, atunci când stăpânul meu îi adresă rugămintea ca, dacă e cu putință, eu să nu fiu abandonat pe țărm, căpitanul îi răspunse că n-am decât să rămân pe vas, dacă asta este dorința lui, însă în acest caz urma să mă legăn în ștreang. Așadar, știind între ce variante avea de ales, stăpânul o putea alege pentru mine pe aceea pe care o considera mai potrivită. Căpitanul era, se pare, foc și pară pentru că făceam și eu parte din banda trădătorilor, după ce el manifestase față de mine atâta bunăvoință și mă alesese să-l servesc, după cum v-am povestit mai devreme. Acesta a fost poate și motivul care l-a determinat să-i ofere stăpânului meu o alegere între două variante atât de dure: sau să mă abandoneze pe țărm, sau să mă spânzure, dacă rămâneam la bordul vasului. Dacă stăpânului meu i-ar fi trecut cumva prin minte cât de binevoitor eram eu de fapt față de el, atunci chiar că n-ar mai fi stat pe gânduri ce variantă să aleagă pentru mine, căci luasem hotărârea de neștrămutat de a mă răzbuna cu vârf și îndesat, cu cel dintâi prilej care mi s-ar fi ivit. Așadar, în ceea ce mă privește, a fost un semn de bunăvoință cerească, căci astfel n-am mai avut ocazia să-mi mânjesc mâinile cu sângele lui și cred că tot de atunci am devenit mai cumpătat când era vorba de vărsare de sânge, decât aș fi fost altfel. În privința zvonului că eu m-aș fi numărat printre acei câțiva care fuseseră aleși să-i vină de hac căpitanului, am suferit o nedreptate cruntă, căci nu asupra mea picaseră sortii, ci tocmai asupra unuia dintre aceia care obținuseră iertarea, cel în cauză având bafta să nu iasă la iveală acest fapt.

Din acest moment, urma să încep o viață care nu se mai putea baza decât pe propriile forțe, situație care mă lua cu totul pe nepusă masă, căci firea mea era de-a dreptul delăsătoare, fiind țăfnos și cu nasul pe sus câtă vreme eram la stăpân, iar acum, când trebuia să-mi iau viața în propriile mâini, nu știam pe unde să scot cămașa.

Descopeream că sunt gata să comit orice mârșăvie, atât cât se poate presupune că aceste înclinații ies la iveală în firea unui tânăr a cărui educație n-a avut parte de principii prea sănătoase. La drept vorbind, educația mea fusese sublimă, dar lipsise cu desăvârșire, după cum am apucat să vă spun deja, iar bruma de întâmplări ale vieții prin care trecusem fuseseră condimentate din belșug cu pericole și situații aproape fără ieșire. Însă eram încă atât de necopt, sau atât de netot, încât n-aveam habar ce-i tristețea și nici teama, căci nu izbuteam să merg cu gândul atât de departe, încât să realizeze unde duc toate astea și care pot fi consecințele posibile.

Acest mod de a fi, lipsit de socotință și în dorul lelii, mă făcea capabil să mă bucur de o fericire fără seamăn, căci îmi insufla cutezanță și mă găsea întotdeauna gata să duc la capăt orice năzdrăvănie sau chiar neghiobie, făcând ca regretul, ce altminteri m-ar fi cuprins fără îndoială, să mă ocolească, căci nu de puține ori nimeream cu oiștea-n gard. O nesăbuintă de soiul ăsta era pentru mine, lăsându-mi gândurile să zburde neîngrădite, pentru a afla vreo cale de scăpare din fundul de sac în care mă vârâsem, oricât de mare ar fi fost nenorocirea care se abătuse asupra mea. În același timp, tovarășii mei de suferință, loviți de soartă la fel de crunt ca și mine, erau atât de măcinați de spaima și de deznădejdea care pusese stăpânire pe ei, încât abandonau lupta și se lăsau în voia sortii, neputându-și muta gândul de la ideea că până aici le-a fost, că au să se prăpădească fie de foame, fie sfârtecați de fiarele sălbatice, sau poate căsăpiți și înfulecați de canibali. Pe scurt, mintea le era năpădită doar de gânduri de soiul ăsta.

Eu eram doar un tânăr de șaptesprezece sau optsprezece ani, dar aflând ce soartă mă păștea, m-am lăsat în voia ei fără să cad pradă deznădejdii. M-am interesat însă care era părerea stăpânului meu în această privință și aflând că făcuse uz de toată influența sa asupra

căpitanului, implorându-l să mă ierte, și cum strădaniile sale de a-mi salva pielea se izbiseră de un refuz ferm, căci căpitanul îi dăduse de ales între a fi debarcat pe țărm și a fi aninat în ștreang pe punte, după cum îi venea mai bine, am abandonat orice nădejde de a mai fi acceptat pe vas. De fapt, nici nu-i purtam cine știe ce recunoștință stăpânului meu pentru eforturile pe care le făcuse, știind prea bine că nu fusese mânat de grija pe care chipurile mi-ar fi purtat-o, ci mai degrabă de grija pentru propria lui pungă, căci dacă eu nu mai eram, se ducea pe apa sâmbetei și câștigul pe care-l agonisea pe seama mea și care ajungea la frumușica sumă de vreo șase dolari pe lună, socotind și ceea ce îi plătea căpitanul pentru serviciile pe care eu i le aduceam.

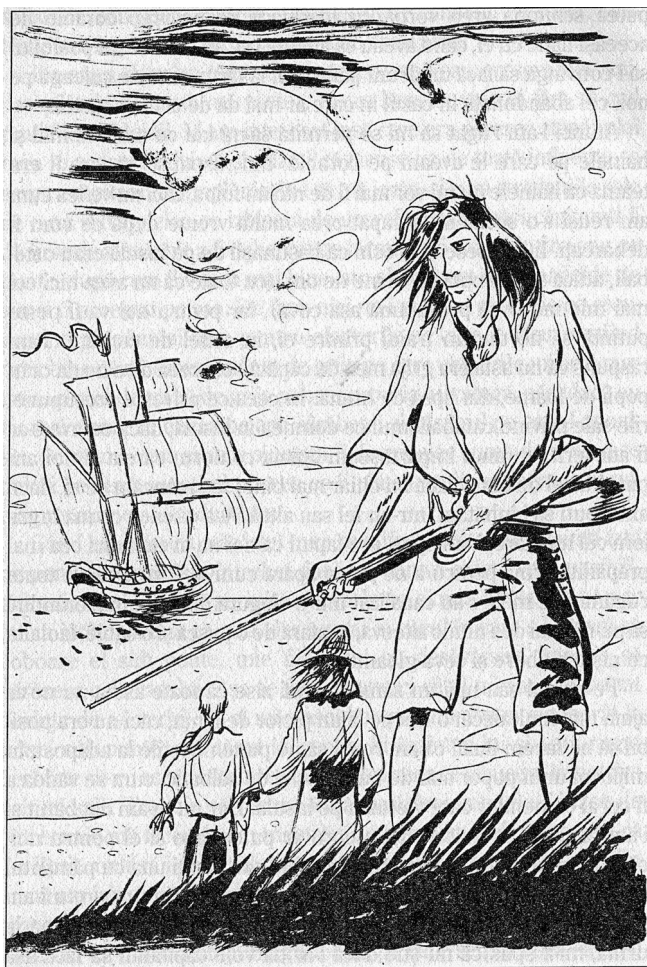
Când am aflat că stăpânul meu manifesta atâta bunăvoință față de persoana mea, am întrebat dacă nu cumva există vreo posibilitate prin care să mi se permită să-i vorbesc, și mi s-a răspuns că s-ar putea întâmpla una ca asta, dar numai în cazul în care s-ar învoi să coboare el sub punte, mie fiindu-mi cu desăvârșire interzis să părăsesc cala vasului. Așa se face că atunci când mi-am manifestat dorința de a-i vorbi, iar el mi-a ascultat rugămintea și a coborât la mine, sub punte, am căzut în genunchi înaintea lui și l-am rugat fierbinte să-mi acorde iertarea pentru tot ceea ce făcusem împotriva voinței sale. Trebuie să recunosc că hotărârea mea de a-i face de petrecanie mă făcea să am muștrări de cuget în acele clipe, așa că n-a lipsit mult să i-o dezvălui și să-l rog să mă ierte, dar în cele din urmă am izbutit să-mi țin gura. Mi-a mărturisit că făcuse tot ce era omeneste posibil pentru a obține din partea căpitanului iertarea mea, dar că n-a fost chip. Singura cale pe care se pricepea să mi-o sugereze era să dau dovadă de răbdare și să mă las în voia sortii. Dacă cumva avea să se întâmple ca el să ajungă în situația de a putea schimba vreo vorbă cu marinarii de pe vreo

corabie de aceeași nație cu ei, când aveau să ajungă la Cap, va face tot posibilul să-i convingă să facă un drum până aici, la țărm, și să ne culeagă pe noi, cei abandonați, în cazul în care ar mai da de urma noastră.

Atunci l-am rugat să mi se permită să-mi iau cu mine la mal și hainele pe care le aveam pe corabie. Îmi răspunse că tare îi era teamă că hainele nu-mi vor mai fi de niciun folos, căci nu vedea cum am reuși s-o scoatem la capăt prea multă vreme după ce vom fi debarcați. Îi ajunsese la urechi că băștinașii de pe insulă erau canibali, adică se înfruptă cu carne de om, (cu toate că nu avea nici cel mai mic motiv să presupună așa ceva), iar pentru noi va fi peste putință să ne ducem traiul printre ei, în astfel de condiții. I-am răspuns că nu asta era grija mea de căpătâi, ci aceea de a nu da ortul popii de foame, din lipsă de hrană. În ceea ce privește presupunerile sale privind canibalismul ce domnea în insulă, dacă cumva s-ar fi adevărit, eu unul împărtășeam opinia conform căreia și noi am putea la fel de bine, dacă nu chiar mai bine, să-i mâncăm pe ei, dacă am izbuti să-i înhățăm într-un fel sau altul. Așa că ceea ce mă îngrijora cel mai tare, i-am spus, era faptul că noi nu aveam nici cea mai prăpădită armă pentru a ne putea apăra cumva. Prin urmare toate rugămințile mele s-au canalizat într-o singură direcție, implorându-l să nu-mi mai dea nimic altceva, în afară de o pușcă și o sabie, laolaltă cu niște pulbere și ceva gloanțe.

Pe chipul său miji un zâmbet și-mi zise că toate astea nu ne-ar ajuta mai mult decât o frecție la un picior de lemn, căci nu era posibil să ne facem iluzii că am reuși să ne punem viețile la adăpost, în mijlocul unui popor atât de numeros și de sălbatic, cum se vădea a fi cel al oamenilor care viețuiau pe insulă. Dar nu m-am dat bătut și i-am răspuns că măcar atâta lucru ar putea face și el pentru noi, căci, înarmați fiind, n-am mai fi înghițiți sau făcuți una cu pământul chiar așa, de cum am fi pus piciorul pe țărm.

Prin urmare mi-am reînnoit rugămințile de a-mi face rost măcar de o pușcă. Până la urmă, mi-a spus că nu știe dacă i-ar da voie căpitanul să facă așa ceva, iar dacă nu i se va permite, el unul n-ar îndrăzni să treacă peste cuvântul căpitanului. Însă îmi promise să-și pună la bătaie toată influența pe care o avea, pentru a obține pentru mine ceea ce doream, și se țină de cuvânt. În ziua următoare, îmi trimise o pușcă și niscaiva muniții, însoțite însă de mesajul căpitanului, care nu îngăduia ca munițiile să ni se dea pe mână înainte de a fi lăsați cu toții la țărm și înainte ca el să fie pregătit să pornească în larg, cu vântul în pânze. Totodată îmi fu trimisă și mâna de haine pe care le aveam pe vas și care, la drept vorbind, nu înseninau cine știe ce.

Peste două zile, am fost debarcați cu toții pe țărm, iar tovarășii mei de surghiun, aflând că eu aveam o pușcă, niscaiva pulbere și câteva gloanțe, cerură să li se îngăduie să ia și ei așa ceva, dorință care le fu îndeplinită. Astfel echipați, am fost abandonați acolo pe țărm, să o scoatem la capăt cum ne-om pricepe mai bine.

În primele momente care au urmat debarcării noastre pe insulă, am fost cuprinși de groază văzându-i pe barbarii locuitori ai acelor meleaguri, căci chipurile lor ne

apăreau ca fiind cu mult mai îngrozitoare decât erau de fapt, din cauza a tot soiul de povești pe care le auzisem depănate din gura marinarilor. Însă atunci când am ajuns să stăm de vorbă cu ei, am băgat de seamă că nu erau canibali, așa cum ni se împuiase capul, sau cel puțin nu erau dintre aceia care să dea buzna și să ne înghită pe nemestecate, dintr-o suflare. Băștinașii au venit și s-au așezat lângă noi, pe jos, s-au minunat cât cuprinde văzând veșmintele și armele pe care le aveam și au făcut tot felul de semne prin care ne dădeau de înțeles că au de gând să ne pricopsească cu câte ceva de-ale gurii, din cele ce aveau și ei, pentru început doar rădăcini și plante dezgropate din pământ, apoi chiar păsări și carne, toate din belșug.

Toate acestea le-au insuflat o doză bună de curaj celorlalți patru proscriși care mă însoțeau, căci înainte de acest episod se lăsaseră cuprinși cu totul de disperare. Însă acum începură să se poarte cât se poate de familiar cu băștinașii și prinseră să le facă tot soiul de semne, încercând astfel să le dea de înțeles că dacă se vor purta cu blândețe cu noi aveam să rămânem să locuim laolaltă cu ei, lucru care păru să-i încânte, chiar dacă nu știau prea multe despre nevoia care ne dădea ghes să le facem o astfel de propunere sau cât de mare era teama pe care o aveam față de ei.

Oricum, chibzuind mai bine, am decis să nu mai facem purici prin acele ținuturi decât atâta vreme cât vasul se va mai afla în golf, iar după aceea, determinându-i să creadă că ne luasem tălpășița împreună cu corabia, să ne ducem și să ne stabilim, dacă o fi posibil, într-un loc unde nu se zărea nici urmă de băștinaș și acolo să ne descurcăm după cum ne-o tăia capul sau să așteptăm ca, cine știe, vreo altă corabie să fie împinsă spre coastă, așa cum ni se întâmplase și nouă.

Vasul de la bordul căruia fusesem coborâți își mai

făcu de lucru prin preajmă preț de încă vreo două săptămâni, îndeletnicindu-se cu repararea stricăciunilor suferite din pricina ultimei furtuni și pentru a îmbarca lemne și apă. În tot acest răstimp, barca făcând numeroase drumuri până la țărm, cei aflați în ea nu veneau cu mâna goală, ci ne aduceau mai mereu câte ceva, astfel încât localnicii fură încredințați că și noi facem parte din echipajul vasului, drept pentru care manifestau față de noi suficient respect. Ne încropisem sălașul pe țărm, într-un soi de cort sau în ceva ce aducea mai curând cu o colibă, pe care ne-o înjghebasem din ramuri de copaci, iar în timpul nopții ne furișam câteodată într-o pădure ce nu se afla tocmai în drumul lor, ca să-i facem să creadă că am făcut cale întoarsă și am urcat înapoi la bordul corăbiei. Cu toate astea, urmărindu-i mai pe îndelete, ne-am dat seama că sunt destul de primitivi, de vicleni și de fără scrupule în felul lor, prefăcându-se că ne arată respect doar de frică, așa că am dedus că urma să încăpem cât de curând pe mâinile lor, mai înainte ca vasul de pe care venisem să se fi pierdut în zare.

Înțelegând ce soartă crudă ne aștepta, tovarășii mei de suferință fură cuprinși de o disperare fără margini. Unul dintre ei, un dulgher, cu mintea aproape rătăcită de aceste crunte încercări, pradă unui acces de nebunie, se aruncă în ocean în timpul nopții și înotă până la corabie, cu toate că în acel moment aceasta se afla destul de departe în larg, cam la o leghe distanță. Făcu atâta tăraiboi și se jelui cu atâta convingere, stârnind mila, încât în cele din urmă căpitanul se înmuie și se învoi să-l lase să urce iarăși la bord, chiar dacă, înainte de a se îndupleca și de a-i acorda iertarea, îl lăsă să înoate în jurul corăbiei preț de trei ore bătute pe muchie.

Apoi, în condițiile unei supuneri necondiționate și umilitoare, căpitanul se declară de acord să-l primească din nou la bord și, pe scurt, insistența celui om (care

implorase cu atâta ardoare să fie primit înapoi, chiar dacă n-ar fi fost decât pentru a-l atârna în ștreang de îndată ce ar fi pășit pe punte), se dovedise atât de zguduitoare, încât nimeni și nimic nu îi putuse sta împotriva. La drept vorbind, după ce înotase atâta timp până la corabie și apoi în jurul vasului, omul n-ar mai fi avut puteri să înoate înapoi, până la țărm. Căpitanul își dăduse numaidecât seama că nu existau decât două variante: sau era primit la bord, sau era lăsat să se ducă la fund și să se înece. Cum întreg echipajul care se afla pe corabie s-a pus chezaș, garantând pentru buna lui purtare în viitor, căpitanul se dădu bătut în cele din urmă și se îndură să-l lase să revină pe punte, mai cu seamă că era mai mult mort decât viu, din cauza faptului că stătuse în apă atât de mult timp.

De îndată ce omul se văzu înapoi la bord, nu pregetă niciun moment să le împuie capul, căpitanului și tuturor celorlalți ofițeri, susținând cauza noastră, a celor rămași de izbeliște pe țărm, dar toate insistențele sale se dovediră zadarnice, căci în această privință căpitanul nu cedă niciun pic, rămânând neclintit în hotărârea sa. Atunci când veni vremea să se facă ultimele pregătiri de plecare, întinzându-se pânzele și fiind ridicate la bord bărcile corăbiei, toți marinarii, aidoma unui singur trup mânat de o unică voință, se urcară până la balustrada dunetei unde se afla căpitanul, însoțit de câțiva dintre ofițerii săi. Ajunși acolo, îl trimiseră pe șeful de echipaj să vorbească în numele lor. Acesta se apropie spăsit, se prăvăli în genunchi la picioarele căpitanului și îl rugă, în cel mai umil chip posibil, să se milostivească și să-i lase și pe ceilalți patru oameni să se întoarcă înapoi pe vas, oferindu-se să garanteze pentru lealitatea lor, sau măcar să fie înlănțuiți până când vor ajunge la Lisabona, iar acolo să fie dați pe mâna justiției. Orice era mai omeneste decât, cum zicea el, să-i lase să fie măcelăriți de barbari sau sfârtecați de fiarele sălbatice. Mult timp căpitanul nu l-a băgat nici

măcar în seamă, iar atunci când în cele din urmă a făcut-o, a ordonat ca șeful de echipaj să fie prins amenințând să-l lege de cabestan, deoarece luase partea celor condamnați.

CAPITOLUL II. Marinarii intervin să fim luați pe bord - La refuzul căpitanului, douăzeci și trei dintre ei, bine înarmați, părăsesc corabia și vin la noi pe țărm - Învoieli cu băștinașii - Facem un canoe ca să ne salvăm - După felurite aventuri, pornim pe apă - Datorită acestei dovezi de neîndurare, dată astfel de căpitan, unul dintre marinari, mai avântat decât restul, dar manifestându-și totuși față de căpitan tot respectul cuvenit, îl rugă fierbinte pe înălțimea sa, după cum îi zicea el, să binevoiască a le permite și altora, dintre ei, să coboare pe țărm și să împărtășească trista soartă a tovarășilor lor ori, dacă acest lucru se va dovedi realizabil, să le dea o mână de ajutor pentru a ține piept barbarilor. Căpitanul, simțindu-se mai curând provocat decât fâstâcit de această propunere, se apropie de balustrada dunetei și, adresându-se oamenilor cu mult tact (căci, dacă le-ar fi spus-o de-a dreptul, din topor, două treimi dintre ei, dacă nu chiar toți, ar fi abandonat de bunăvoie vasul și ar fi coborât pe țărm), le spuse că nu avusese de ales, că fusese forțat să recurgă la această măsură drastică, având în vedere nu numai siguranța lui, ci chiar siguranța întregului echipaj, că revolta la bordul unei corăbii reprezintă același lucru ca și trădarea la o curte regală și că el nu-și poate asuma răspunderea față de proprietarii și angajații săi din țară, lăsând atât vasul cât și mărfurile încredințate pe mâna unor astfel de oameni, cărora le intraseră în cap idei atât de sinistre și de deșănțate. Le mai spuse că și-ar fi dorit din tot sufletul ca ei să se fi aflat la țărm în oricare alt loc, unde pericolul ce-i pândea din partea sălbaticilor s-ar fi dovedit mai mic, că dacă el ar fi fost hotărât să le vină de hac, nimic nu l-ar fi împiedicat să-i spânzure de catarg, la

fel cum s-a întâmplat și cu ceilalți doi, că ar fi vrut ca toată tărașenia asta să se fi petrecut în cu totul alt colț de lume, unde nu i-ar fi fost greu să-i predea justiției civile sau ar fi putut să-i părăsească printre creștini. Însă, în aceste condiții, era mai cuminte să fie primejduite viețile lor decât viața lui și siguranța corăbiei. Așa că, cu toate că nu putea înțelege cum de e posibil să i se facă o asemenea figură, căci era convins că n-o merită, le spuse să aleagă mai curând să plece de pe corabie decât să rămână pe loc și să-și vadă de treabă; cu toate astea, așadar, dacă unii dintre ei erau decizi să procedeze în acest mod, în situația în care el se împotriva vehement ca o șleahtă de trădători să se urce la bord căci, după cum o dovedise în fața tuturor, asta erau și nimic altceva, mai cu seamă că urziseră un complot în urma căruia el ar fi trebuit să-și ia adio de la viață, ei bine, din partea lui nu aveau decât să-și vadă de drum. Nu avea să-i împiedice în niciun fel și, pentru moment, nu avea să le ia în nume de rău nici insistența. Dar, chiar dacă s-ar întâmpla ca el să rămână singurul și ultimul om pe corabie, nici în ruptul capului nu avea să se declare de acord cu revenirea lor la bord.

Acest discurs atât de meșteșugit era, de fapt, atât de plin de bun simț, și a fost rostit cu atâta stăpânire de sine și cu toate astea finalizat cu atâta îndrăzneală, printr-o concluzie negativă, încât a avut ca efect convingerea momentană a celor mai mulți dintre cei aflați la bord. Totuși, cum discursul oferise prilejul de a se aduna în mici biserițe, pentru a lua la bani mărunți cele auzite, pe vas domni forfota și rumoarea discuțiilor agitate preț de câteva ceasuri. Cum spre seară se mai domolise și vântul, căpitanul dădu ordin ca vasul să nu ridice ancora și să rămână pe loc până a doua zi de dimineață.

În aceeași noapte, douăzeci și trei de oameni, printre care se numărau tunarul secund, ajutorul de chirurg și doi dulgheri, îi comunicară secundului vasului că – deoarece

căpitanul se declarase de acord cu plecarea lor la țărm, pentru a se alătura camarazilor lor – ei aveau rugămintea să i se transmită că speră să nu li se ia în nume de rău faptul că se hotărâseră să meargă și să se sacrifice laolaltă cu cei surghiuniți și că erau încredințați că, într-o asemenea situație fără ieșire, nici nu vedeau ce altceva ar fi putut face; căci, dacă se afla cumva vreo cale de a le salva viețile, aceasta era una singură, și anume de a face să le crească numărul, devenind astfel suficient de puternici, pentru a se putea ajuta între ei și a se apăra cu succes de sălbăticiii de pe insulă, până când vor fi în stare, cine știe când, să descopere vreo soluție pentru a scăpa de acolo și a ajunge cu bine înapoi în țară.

Răspunsul secundului fu cât se poate de concis, constatând în câteva cuvinte prin care le aducea la cunoștință că personal nu se vede în stare de a-l informa pe căpitan cu privire la toate astea și că îi pare teribil de rău că n-au manifestat mai mult respect față de persoana sa, încât să nu-i fi propus transmiterea unei astfel de vești; dar, dacă țin morțiș să meargă până la capăt cu ceea ce au de gând, el unul i-ar povățui ca în zorii zilei următoare să ia șalupa și, din moment ce primiseră acceptul căpitanului, să-și vadă de drum, lăsând însă în urmă o respectuoasă scrisoare adresată căpitanului, prin care să-i adreseze rugămintea să-și trimită oamenii la țărm, pentru a recupera șalupa, luându-și angajamentul, în același timp, s-o înapoieze fără alte pretenții, iar secundul le promise, la rândul său, să nu le dea planul în vileag.

Prin urmare, cu un ceas înainte de a se crăpa de ziuă, cei douăzeci și trei de oameni – fiecare dintre ei având asupra sa câte o pușcă, un cuțit de abordaj, câteva pistoale, trei halebarde sau sulițe scurte și o provizie bunicică de praf de pușcă și gloanțe, fără alte provizii decât vreo cincizeci de pâini, în schimb nerenunțând de a-și lua cu ei toate cuferele cu haine, unelte, instrumente și o

mulțime de alte lucruri - s-au îmbarcat în cea mai deplină liniște, astfel încât căpitanul a prins de veste abia atunci când fugarii se aflau deja la jumătatea drumului spre țarm.

Numaidecât ce i-a ajuns la ureche ce se întâmplă, căpitanul a trimis după ajutorul tunarului, căci în acel moment tunarul șef zăcea bolnav în cabina lui, poruncindu-i să deschidă focul asupra șalupei; dar spre necazul său, ajutorul de tunar se număra printre aceia care părăsiseră corabia; și, la drept vorbind, numai cu ajutorul lui reușiseră fugarii să pună mâna pe atâtea arme și muniții. Când realizează căpitanul care era situația și că nu se prea mai putea face mare lucru, își mai domoli cât de cât mânia și, fără să mai insiste prea mult, își adună echipajul care îi mai rămăsese la bord, li se adresează cu blândețe și le zise că era tare încântat de destoinicia și de credința de care dăduseră dovadă neabandonând vasul; apoi le spuse că între ei avea să împartă, pentru a-i încuraja, și lefurile celor care plecaseră de pe vas. Nu uită să pomenească nici că pentru el reprezenta o mare satisfacție faptul că vasul se descotorosise de o șleahță de răzvrățiți care nu avuseseră de fapt nici cel mai mic motiv de nemulțumire.

Oamenii păreau cât se poate de încântați de cele auzite, în special din pricina promisiunii că vor căpăta lefurile celor plecați, ceea ce pentru ei nu însemna puțin lucru. Apoi, scrisoarea lăsată de cei plecați a fost înmănată căpitanului chiar de către servitorul său, care, pare-se, primise această însărcinare de la fugari. Misiva conținea cam aceleași lucruri pe care i le spusese secundului și pe care acesta nu se învoise să le transmită din partea lor; doar că, spre sfârșitul scrisorii, îi destăinuiau căpitanului că, din moment ce nu le era gândul la vreo treabă necinstită, nu luaseră cu ei decât ceea ce le aparținea de drept, cu excepția a câtorva arme și muniții, fără de care nu vedeau cum s-ar fi putut apăra de băștinași, fiindu-le de folos în același timp și pentru a vâna păsări sau animale

sălbatică pentru a se hrăni, căci altfel ar fi pierit de foame. Ținând seama de faptul că drept leaful li se datorau sume bunișle, nutreau speranța că li se va îngădui ca armele și munițiile să fie trecute în contul lor.

De asemenea, îi mai spuneau că, în ceea ce privește șalușul corăbiei pe care fuseseră nevoiți s-o ia cu ei pentru a ajunge la țărm, știau prea bine cât de indispensabilă este la bord și doreau s-o înapoieze; așa că, dacă binevoiește să trimită oameni pentru a o recupera, aveau s-o predea cinstit în mâinile lor, fără a se atinge măcar de un fir de păr din capul celor care vor primi această însărcinare și fără a încerca în vreun fel să-i convingă sau să-i îmbie pe careva dintre ei să li se alăture; iar la sfârșitul misiunii îl rugau fierbinte pe căpitan, dând dovadă de tot respectul cuvenit, ca acesta să binevoiască a le trimite, pentru apărarea și siguranța vieților lor, un butoiș cu praf de pușcă și niscaiva muniții și în același timp să le îngăduie să păstreze catargul și pânza șalușului, pentru ca, dacă le va fi cu puțință, să-și încropească vreun soi de barcă și să se încumete a porni pe mare, pentru a-și afla salvarea încotro îi vor mână vânturile, valurile și pronia cerească.

În această situație, căpitanul, care, datorită discursului pe care tocmai îl rostise căpătase o mare autoritate asupra restului oamenilor lui și părea să nu-și mai facă griji în privința liniștii generale, căci era cât se poate de adevărat că, dintre răzvrățiți, cei mai înfocați își luaseră tălpășița, ieși pe puntea din spate a vasului și, strângându-i pe toți, le aduse la cunoștință, într-o formă prescurtată, conținutul scrisorii; le zise oamenilor că, chiar dacă nu erau vrednici de atâta bunăvoință din partea lui, cu toate astea, el unul nu avea de gând să-i facă pe rebeli să se expună la mai multe primejdii decât aveau de înfruntat oricum datorită alegerii pe care o făcuseră, așa că se învoia să le trimită niscaiva muniții; și, deși fugarii nu ceruseră decât un singur butoiș cu praf de pușcă, el unul,

în mărinimia sa, avea să le trimită două butoiașe, la care va adăuga și alice, sau plumb și matrițe pentru turnat gloanțe, într-o cantitate îndestulătoare și, pentru a-i face să se convingă că era mai omenos cu ei decât o meritau, dădu poruncă să li se trimită în plus și un butoi cu alcool și nu coș mare cu pâine, ca provizii, din care să se înfrupte până când aveau să fie în măsură să se descurce de unii singuri cu aprovizionarea.

Oamenii rămași la bord aplaudară generozitatea căpitanului și, urmându-i exemplul, fiecare dintre ei ne trimise câte ceva; pe la ceasurile trei ale amiezii, o barcă trase la țarm și ne aduse toate aceste lucruri, care ne-au încântat peste măsură, iar noi am returnat șalupa, așa după cum și promisesem; în ceea ce îi privește pe oamenii care au venit cu barca de pe corabie, căpitanul îi trimisese pe aceia pentru care ar fi băgat mâna-n foc că nu ni s-ar fi alăturat cu niciun chip, dându-le totodată porunci ferme să nu care cumva să se întoarcă la bord cu careva dintre noi, sub pedeapsa cu moartea; și, într-adevăr, atât noi cât și trimișii căpitanului nu ne-am abătut de la făgăduiala făcută, așa că nici noi nu le-am cerut să treacă de partea noastră, nici ei nu ne-au cerut să plecăm.

În momentul de față, formam o ceată destul de numeroasă, douăzeci și șapte de oameni cu totul, înarmați până-n dinți și aprovizionați din belșug cu de toate, cu excepția alimentelor; se aflau printre noi doi dulgheri, un tunar și, ceea ce făcea cât toate celelalte la un loc, un chirurg sau doctor, adică mai bine zis un fost asistent al unui chirurg din Goa, îmbarcat pe corabie supranumerar. Dulgherii își luaseră cu ei toate uneltele, doctorul își adusese toate instrumentele și medicamentele, așa că, una peste alta, se strânsese până la urmă un munte de bagaje, dar asta la grămadă, căci unii dintre noi, printre care mă număram și eu, nu prea aveau mare agoniseală, lăsând la o parte hainele pe care le purtau; însă eu aveam ceva ce

lipsea cu desăvârșire oricăruia dintre ceilalți, și anume cei douăzeci și doi de galbeni de aur furați pe când ne aflam în Brazilia și două monede de câte opt. Am scos la iveală cele două monede de opt, ba chiar și unul din galbeni, dar cam atât, căci pe niciunul dintre ei nu l-a ros vreodată bănuiala că aș fi putut avea mai mulți bani asupra mea, din moment ce eram cunoscut ca fiind un băiat sărman, cules din milă de pe drumuri, după cum știți, și tratat aidoma unui sclav, în cel mai crunt mod cu putință, de către cârmaci, stăpânul meu cel crud.

Este lesne de imaginat că noi, cei patru care fusesem surghiuniți la început, eram acum peste măsură de încântați de sosirea celorlalți, dar ce zic eu, de bucurie pluteam într-al nouălea cer, cu toate Că la început ne-au cam băgat în sperieți, crezând că fuseseră trimiși să ne ducă înapoi pentru a ne anina de catarg; însă ei se apucaseră, cât ai clipi din ochi, să ne convingă că se aflau, ca să zic așa în aceeași barcă în care ne aflam și noi, singura diferență fiind aceea că în ceea ce îi privea fusese alegerea lor, pe când noi fusesem obligați să facem acest pas.

Cea dintâi veste pe care ne-au încredințat-o, după ce ne-au istorisit pe scurt plecarea lor, a fost că dulgherul nostru ajunsese la bordul vasului, însă cum izbutise să ajungă până acolo nu reușeam să ne închipuim în ruptul capului, căci de la noi spălase puțină fără să sufle o vorbă și nu pricepeam, să fim picați cu ceară, cum de fusese în stare să înoate așa de bine, încât să se încumete până la corabia care se afla în larg, la o distanță atât de mare; mai mult decât atât, nici măcar nu ne trecuse prin cap că are habar să înoate cât de cât și, neștiind ce să mai credem despre toată tărașenia, ne-am imaginat că trebuie să se fi pierdut prin pădure, și că o fi fost devorat de sălbăticiuni ori că a picat plocon în mâinile băștinașilor, care i-au făcut de petrecanie. Aceste gânduri nu ne dădeau pace, făcându-

ne să fim bântuiți de tot soiul de temeri cu privire la faptul că poate într-o zi nu prea îndepărtată ne-ar fi fost dată și nouă o soartă asemănătoare, adică mai devreme sau mai târziu să cădem în mâinile locuitorilor insulei.

Însă auzind cât de greu se îndurase căpitanul să-l lase să urce din nou la bordul vasului, acordându-i iertarea, ne-am simțit mult mai împăcați decât înainte.

Fiind acum, după cum am spus, într-un număr mai mare și în măsură de a ne putea apăra prin propriile forțe, primul lucru pe care l-am făcut a fost să legăm jurământ că, indiferent de ce s-ar întâmpla, vom rămâne laolaltă, strâns uniți, că vom trăi și vom muri împreună; că orice vânat bun de mâncat vom reuși să doborâm o să-l mâncăm în comun, că, în toate privințele, părerea majorității va fi aceea care va avea ultimul cuvânt și că n-o să ținem morțiș la opinia noastră, în cazul în care majoritatea ne va fi potrivnică; că vom alege din rândurile noastre un căpitan care ne va conduce atâta timp cât va dori acest lucru; că atâta vreme cât va deține această funcție aveam să i ne supunem fără să cântim câtuși de puțin, altfel fiind buni de condamnat la moarte, și că fiecare dintre noi o să preia conducerea, prin rotație, însă căpitanului nu i se va îngădui în nicio situație să acționeze după cum îl taie capul, fără acordul celorlalți, ci doar urmând decizia majorității.

După ce am pus la cale toate aceste reguli, am hotărât să luăm niscaiva măsuri cu privire la hrana noastră și să încercăm să cădem la învoială cu locuitorii insulei, pentru a ne asigura aprovizionarea; în ceea ce privește cele ale gurii, la început băștinașii ne-au fost de mare folos, însă nu peste multă vreme ni s-a făcut lehamite de ei, dându-ne seama cât sunt de ignoranți, hrăpăreți și neciopliți, mai răi decât locuitorii altor țări cu care avusesem de-a face înainte vreme; și în curând am înțeles limpede că de fapt cea mai mare parte din hrana de care

aveam nevoie urma să ne-o agonisim prin eforturi proprii, cu ajutorul puștilor, vânând căprioare și alte jivine, ca și păsări de toate felurile, vietăți de care acele ținuturi nu duceau lipsă.

Am remarcat că băștinașii nu-și prea făceau griji din pricina noastră, nesinchisindu-se mai deloc, nu părea să le pese ori poate nici n-aveau habar dacă aveam să rămânem sau nu pe meleagurile lor, și cu atât mai puțin păreau să fie preocupați de faptul că vasul nostru își luase de-a binelea tălpășița, lăsându-ne de izbeliște acolo, după cum se întâmplase de fapt; căci în dimineața zilei următoare, după ce trimisesem înapoi șalupa, corabia a pus cap-compas spre sud-est și după patru ore am pierdut-o cu totul din vedere.

În ziua ce a urmat, doi dintre noi și-au croit un drum, adâncindu-se în interiorul aceluși ținut, iar alți doi au apucat pe o altă cale, încercând să se dumirească cam prin ce soi de coclauri ne aflam; și nu ne-a trebuit mult să ne dăm seama că acele meleaguri erau cât se poate de primitive, dătătoare de rod îmbelșugat și potrivite pentru a-ți duce zilele pe întinderea lor; însă, așa cum am amintit deja, acele plaiuri erau populate de o șleahță de ființe pe care doar cu mare greutate le puteai categorisi ca făcând parte din spița omenească sau măcar capabile de a manifesta vreo formă oarecare de sociabilitate.

Am descoperit că insula nu ducea lipsă de vite și de roade ale pământului; dar dacă ne puteam încumeta sau nu să ne bucurăm de ele, luându-le de pe unde se găseau, asta n-o mai știam; și chiar dacă ne crăpa buza după niște provizii, nu prea ne-ar fi picat bine la socoteală să se năpustească asupra noastră, cât ai bate din palme, o întreagă seminție de diavoli împielitați. Așa că, din acest motiv, unii dintre noi se declarară de acord să facă o tentativă de a se înțelege într-un fel cu careva dintre băștinași, în cazul în care așa ceva era cu putință, pentru a

ne da seama în ce fel trebuia să ne comportăm față de ei. Unsprezece dintre oamenii din grupul nostru, înarmați cum se cuvine și pregătiți pentru a se apăra, la nevoie, luară asupra lor această sarcină dificilă. Ei au fost aceia care ne-au înștiințat că zăriseră câțiva localnici, care au părut să manifeste mult respect față de ei, fiind în același timp destul de sfioși și de speriați atunci când le-au văzut puștile; era la mintea cocoșului că băștinașii nu erau străini de hramul pe care îl poartă armele de foc și de scopul în care pot fi întrebuințate.

Oamenii noștri le-au făcut semne prin care le dădeau de înțeles că vor să capete câte ceva de-ale gurii, iar localnicii s-au dus și au venit cu felurite ierburi și rădăcini comestibile și chiar cu niște lapte; însă nu era greu de priceput, din atitudinea lor, că nici nu le trecea prin cap să le ofere pur și simplu, ci că aveau de gând să le vândă, făcând semne că vor să știe ce puteau obține în schimb din partea alor noștri.

La una ca asta, oamenii noștri au devenit nedumeriți, căci nu prea vedeau ce ar fi putut să dea în locul merindelor; cu toate astea, unuia dintre ei îi trecu prin cap să-și scoată la iveală cuțitul și să-l arate, iar băștinașii se dovediră atât de încântați, încât erau cât pe-acți să înceapă să se păruiască în toată legea pentru el. Văzând cum stau lucrurile, marinarul și-a dat seama ce mare căutare are cuțitul său, așa încât s-a apucat să se tocmească la sânge pentru el, organizând în cele din urmă o adevărată licitație; unii dintre localnici i-au oferit rădăcini, iar alții lapte, însă într-un târziu a dat cuțitul în schimbul unei capre, pe care i-o adusese în cele din urmă unul din băștinași. Atunci, un altul dintre oamenii noștri a scos la iveală un alt cuțit, însă localnicii nu mai aveau nimic suficient de tentant pentru a-l da în schimb; atunci unul dintre băștinași a făcut semne prin care dădea de înțeles că se va duce și va veni cu ceva care să merite schimbul,

așa că oamenii noștri au zăbovit trei ceasuri încheiate așteptându-l să se întoarcă, până când, într-un târziu, a apărut aducând o vacă pipernicită, grasă și îndesată, cu o carne ce promitea să fie bună, pe care a dat-o la schimb.

Era un târg de toată isprava, însă din nefericire noi nu aveam nicio marfă pe care s-o fi putut oferi în schimb, căci cuțitele ne erau la fel de trebuitoare cum le erau și lor, iar dacă nu am fi fost atât de strânși cu ușa și nu ne-ar fi ghiorăit mațele de foame, oamenii noștri n-ar fi renunțat nici în ruptul capului la cuțitele lor.

Oricum, nu peste multă vreme am descoperit că prin pădurile de pe insulă mișunau tot soiul de viețuitoare, pe care le puteam dobori pentru a ne asigura hrana, neputându-ni-se aduce vreo vină din partea băștinașilor din această pricină; așa că în fiecare zi oamenii se duceau la vânătoare și niciodată nu se întorceau cu mâna goală, omorând câte o vietate de un soi sau altul; în ceea ce i privea pe localnici, noi nu dispuneam de mărfuri pe care să le oferim la schimb, cât despre bani, tot ce aveam laolaltă nu ne-ar fi ajuns să ne hrănim prea mult timp; dar chiar și așa, am convocat un consiliu general pentru a vedea care cât are și pentru a aduna toți banii grațiată, ca să-i chibzuim în așa fel, încât să ne ajungă cât se putea de mult; când mi-a venit și mie rândul, am scos un galben și cei doi dolari despre care v-am vorbit deja.

Am riscat și m-am încumetat să le arăt acel galben întâi ca să nu mă disprețuiască prea tare din cauză că aveam o contribuție atât de mică la rezerva comună și apoi pentru ca nu cumva să le treacă prin cap să mă percheziționeze; și s-a dovedit a fi o idee inspirată, căci s-au purtat cât se poate de bine cu mine, în ideea că le fusesem atât de loial, încât să nu le ascund nimic.

Însă banii noștri nu ne erau de prea mare folos, căci băștinașii **n** aveau habar nici de valoarea lor, nici de modul în care pot fi folosiți și nici nu erau în stare să facă

diferența între aur și argint; așa că tot bănetul pe care-l adunasem laolaltă, chit că nu însemna o sumă prea mare, reprezenta prea puțin pentru noi, dacă ar fi fost să obținem provizii în schimbul acestuia.

Următoarea noastră grijă era să ne luăm tălpășița din acel loc blestemat și să știm încotro să ne îndreptăm. Când mi-a venit și mie rândul să-mi spun părerea, le-am zis că mă las cu totul în voia lor și că mai degrabă aș vrea să mi se îngăduie să dau o raită prin pădure să le fac rost de ceva de-ale gurii, decât să-și plece urechea la părerea mea, căci eu aveam să mă declar de acord cu hotărârea pe care o vor lua, oricare ar fi aceea; însă s-au împotrivit cu toții la una ca asta, nefiind de acord ca vreunul dintre noi să se ducă de unul singur în pădure, deoarece, cu toate că nu zărisem încă nici urmă de leu sau tigru, puteam să jurăm că insula nu duce lipsă de așa ceva, nemaipunând la socoteală și alte dihănii tot atât de periculoase și poate chiar mai rele, după cum am avut ocazia să ne convingem mai târziu pe propria noastră piele.

Umblând în căutare de provizii, prin pădure, am avut parte de tot soiul de peripeții, și nu de puține ori am dat nas în nas cu fiare sălbatice înspăimântătoare, cărora habar n-aveam ce nume să le dăm; însă cum și ele băteau coclaurile ca și noi, în căutare de pradă, și cum nu prea erau bune de mâncat, ne străduiam să le stăm în cale cât mai rar cu putință.

Dezbaterile noastre privitoare la modalitatea de a scăpa din acel loc, dezbateri care, după cum am spus, erau la ordinea zilei, luară sfârșit doar cu concluzia că, datorită faptului că printre noi se aflau și doi dulgheri, care aveau cu ei mai toate uneltele trebuitoare, s-ar fi convenit să ne străduim a ne construi o ambarcațiune la bordul căreia să ne încumetăm să ieșim în larg și atunci poate am fi reușit, cine știe, să dibuim drumul de întoarcere la Goa sau să acostăm pe vreun țărm mai prielnic, de unde să putem

pleca după aceea. Concluziile acestor dezbateri nu erau de o importanță covârșitoare însă, cum ele par să pregătească terenul pentru aventuri mai importante, care aveau să se întâmple la mulți ani după aceea, sub conducerea mea, mă bate gândul că poate n-ar strica să deapăn această scurtă istorie a viitoarelor mele fapte pline de cutezanță.

În ceea ce privește tentativa de a construi o barcă, eu unul nu am ridicat nicio obiecție și, fără să mai zăbovească, dulgherii sau și pus pe treabă; însă pe măsură ce construcția înainta apăreau piedici tot mai numeroase, cum ar fi absența joagărelor, a cuielor, a șuruburilor și a piroanelor necesare, pentru a fixa lemnăria, absența cânepei moi și a gudronului, pentru a călăfătui și a unge cu catran locurile de îmbinare și multe altele de acest fel. Până la urmă, unul dintre noi, a venit cu ideea ca, în loc să se construiască o barcă, o goeletă, o șalupă sau cum s-ar mai fi nimerit să-i zică, treabă care se dovedise a fi cât se poate de grea, să se renunțe la acest proiect și să se încerce mai degrabă confecționarea unei pirogi încăpătoare sau a unei canoe, lucru care s-ar fi putut realiza fără atâta bătaie de cap.

Numaidecât însă s-a obiectat că n-am fi în stare să facem o canoe suficient de mare pentru a putea străbate întinsul ocean, pe care trebuia să navigam, pentru a ajunge pe coasta Malabarului, căci nu numai că n-ar putea rezista acestei traversări, dar n-ar putea nici să poarte întreaga încărcătură, din moment ce nu eram mai puțin de douăzeci și șapte de inși, bașca bagajele pe care le mai avea fiecare și feluritele provizii de tot soiul pe care s-ar fi convenit să le imbarcăm la bord. 37

Înainte de această discuție, nu avusesem niciodată de gând să scot vreo vorbă în aceste consfătuiri generale, însă văzându-i cum ajunseseră la un punct mort, privitor la felul vasului ce ar trebui să se construiască și modul în care ar trebui să fie realizat, văzându-i cum dădeau din colț în colț,

căznindu-se să decidă ce era cel mai nimerit pentru noi, le-am zis că, după cât mă duce pe mine mintea, nu făceam decât să bată apa-n piuă. Le-am spus că era de la sine înțeles că nu puteam ridica pretenția de a fi în stare să ajungem până la Goa sau până la coasta Malabarului într-o canoe chiar dacă ne-am fi găsit cu toții loc în ea și chiar dacă ambarcațiunea ar fi rezistat pe apă, din pricina faptului că într-o canoe nu ar fi avut cum să încapă și proviziile trebuitoare și, mai presus de toate, nu aveam cum să luăm cu noi suficientă apă proaspătă, indispensabilă pe parcursul călătoriei; ori, ca să ne asumăm riscurile unei asemenea acțiuni, însemna să ne punem singuri ștreangul de gât; dar, cu toate astea, rămâneam la părerea că trebuie construită o canoe.

Mi-au răspuns că înțelegeau cât se poate de bine tot ce le spuseseam înainte, însă nu reușeau să priceapă nici în ruptul capului cum se face că, după ce le înfățișasem primejdiile și moartea sigură la care ne-am fi expus dacă am fi plecat la bordul unei canoe, cu toate astea în final îi sfătuiam să construiască una.

Răspunsul meu a fost că, după cât mă duce pe mine capul, țelul nostru nu trebuia să fie acela de a încerca să scăpăm de pe acele meleaguri la bordul unei canoe, ci acela de a patrula cu ea în lungul coastei insulei, care era îndeajuns de lungă, și de a pune mâna pe cel dintâi vas ceva mai răsărit decât al nostru, iar apoi, ținând-o tot așa, de la un vas la altul, să reușim în cele din urmă să înhățăm o corabie, care să ne poată purta ori încotro ne-o fi pe plac. Socoteam acest plan pe deplin realizabil, căci nu se putea ca pe mare să nu mai plutească și alte vase în afară de al nostru, căci nu se putea ca toți locuitorii acelor ținuturi să fie atât de sălbatici, încât să iasă în larg pentru a călători, folosind pentru aceasta vase de un soi sau altul.

- Strașnic sfat - se declară de acord unul dintre ei.
- Bine zis - adăugă un altul.

— Da, da, chiar așa - zise un al treilea, care nu era altul decât tunarul - câinele ăsta englez ne dă un sfat de toată frumusețea, doar că această cale reprezintă o scurtătură sigură pentru a ne legăna mai repede într-un ștreang. Tâlharul ne-a aruncat într-adevăr o nadă de-a dreptul drăcească, să ne apucăm de furat și tot așa, de la un vas mai mic la unul mai mare, să ne pomenim că suntem niște pirați în toată puterea cuvântului, până când, în cele din urmă, vom sfârși bălăngănindu-ne într-o spânzurătoare.

— Nu te oprește nimeni să ne zici că suntem pirați, dacă asta ți-e voia - sări cu gura un altul - iar dacă avem ghinionul să cădem în mâinile rele, se prea poate să fim tratați în acest fel, însă nu-mi pasă de asta nici cât negru sub unghie, căci prefer să fiu pirat, ba chiar mai mult, prefer să fiu spânzurat ca pirat, decât să putrezesc de foame pe coclaurile astea uitate de lume. În concluzie, eu socotesc că sfatul este cât se poate de nimerit. Și astfel au început să strige în cor, în gura mare: Hai să facem o canoe!"

Tunarul, rămas în inferioritate, n-a avut de ales și a trebuit să se învoiască și el, însă atunci când s-a destrămat adunarea a venit la mine, mi-a luat mâna și, uitându-se cu luare-aminte în liniile din palma mea, mi-a spus pe un ton grav, privindu-mă drept în ochi:

— Dragă flăcăule, menirea ta pe acest pământ e să stârnești oamenii la tot soiul de blestemății; ți-ai început din pripă cariera de pirat, dar ia aminte, tinere, ia aminte la spânzurătoare, căci, ascultă ce-ți spun, sorții au hotărât ca tu să ajungi un tâlhar vestit.

I-am râs în față și i-am răspuns că habar n-am ce o să ajung peste cine știe câtă vreme, dar acum cel puțin, după cum stau lucrurile cu noi, n-aș fi ezitat să pun mâna pe cea dintâi corabie care mi-ar ieși în drum, recăpătându-ne astfel libertatea; tot ce-mi doream era să dau de una și să o

pot înhăța. Și chiar în toiul acestei discuții, unul dintre oamenii noștri, care stătea în ușa colibeii, ne dădu de veste că dulgherul, care se pare că se urcase pe colină, ceva mai încolo, strigase: „O pânză, o pânză!...”

Cât ai clipi, ne-am bulucit cu toții afară, dar, cu toate că bolta crească era curată ca lacrima, fără urmă de nor, n-am văzut nimic de felul ăsta. Dar cum dulgherul striga în continuare: „O pânză, o pânză!”, ne-am urcat și noi pe colină, în fuga mare, iar de acolo am zărit limpede o corabie, care era însă la o distanță prea mare pentru a-i putea face vreun semn. Cu toate astea, am aprins în cea mai mare grabă un foc pe vârful colinei, folosind pentru asta toate lemnele pe care reușisem să le adunăm și iscând astfel cât se putea de mult fum. Vântul se domolise, abia mai adia încă, pe cât am reușit să ne dăm seama cu ajutorul unui ochean, pe care tunarul îl avea în buzunar; corabia avea toate pânzele întinse și naviga întins spre larg, împinsă de vântul dinspre est-nord-est, nesinchisindu-se câtuși de puțin de semnalul nostru, ci ținând neabătut cap-compas spre Capul Bunei Speranțe, așa că nu ne-am ales cu niciun sprijin de pe urma ei.

Fără să mai stăm pe gânduri, ne-am apucat de treabă la proiectata canoe și, după ce am ales un arbore cât toate zilele, taman bun pentru planurile noastre, am și trecut la acțiune; folosindu-ne de trei topoare strașnice, am culcat la pământ copacul, dar asta s-a întâmplat abia după patru zile de muncit din greu, căci ne-a dat de furcă, nu glumă. Nu-mi mai aduc aminte ce soi era arborele cu pricina, nici dimensiunile sale exacte, dar țin minte că era *cogeamite* copacul și că atunci când l-am adus și l-am lansat la apă ne-am convins că reușea de minune să se mențină la suprafață prin propriile puteri, fapt care ne-a făcut pe toți să ne simțim cuprinși de un val de încurajare, așa cum ne-am fi simțit altă dată dacă am fi avut pe mână un vas de război pe cinste.

Era un uriaș, așa că ne putea duce pe toți, cu cea mai mare ușurință, iar pe deasupra mai era în stare să care și vreo două-trei tone de bagaje, așa că am început să ne întrebăm din ce în ce mai serios dacă n-ar fi cazul să plecăm de-a dreptul spre Goa; dar s-au ivit o mulțime de contraargumente, care ne-au făcut să abandonăm acest proiect, mai cu seamă când l-am luat la bani mărunți; de exemplu, lipsa proviziilor și a unor recipiente în care să luăm apă proaspătă; în același timp, ne lipsea un compas cu ajutorul căruia să ne putem orienta și nu dispuneam nici de vreo pavăză împotriva valurilor înalte din larg, ceea ce ar fi făcut să ne ducem la fund în scurt timp; nici cu apărarea împotriva arșiței sau a altor capricii ale vremii nu stăteam mai bine, așa că, în cele din urmă, reveniră cu toții la planul pe care îl propusesem eu, acela de a naviga înapoi și-ncolo, de-a lungul coastei, și de a vedea ce ocazie prielnică ar putea apărea.

Așadar, ca să ne facem damblaua, într-una din zile am pornit-o cu toții pe mare, în canoe, și n-a lipsit mult ca acesta să fie primul și ultimul nostru drum la bordul ei, căci după ce ne-am îmbarcat și am ajuns la vreo jumătate de leghe în larg, întâmplându-se ca marea să fie destul de agitată, cu toate că vântul nu sufla cine știe ce, ba chiar aproape deloc, canoea noastră sălta pe creasta valurilor aidoma unei coji de nucă, de începusem să ne gândim cu toții că nu va mai dura mult și se va întoarce cu fundul în sus; drept urmare, ne-am învrednicit care mai de care s-o facem să se mai apropie de țărm și în cele din urmă eforturile noastre au dat roade, căci iuțind-o un pic a căpătat parcă ceva mai multă stabilitate, iar după multe cazne am izbutit într-un târziu s-o facem să ajungă iarăși la țărm.

Acum ne aflam la mare ananghie; băștinașii manifestau oarece respect față de noi și veneau nu de puține ori să mai schimbăm câte o vorbă; într-una din dați,

cu ei a venit și unul căruia îi arătau respect ca unui rege și au înfipt în pământ, între noi și ei, un par înalt, de care era legat un ghemotoc mare de păr, dar nu în vârf ci ceva mai sus de mijlocul garnisit din belșug cu lăntuguri, scoici, bucățele de alamă și alte brizbrizuri de același soi; toate astea, după cum am aflat mai târziu, constituiau un semn prin care ne dădeau de înțeles că se află cu noi în relații de prietenie și bună înțelegere, iar ca dovadă n-au venit cu mâna goală, ci ne-au adus o sumedenie de provizii, vite, păsări, ierburi și rădăcini; de cealaltă parte, noi simțeam că ne acoperim de rușine, căci nu aveam nici cu ce să le cumpărăm și nici ce să le oferim în schimb; cât despre eventualitatea de a ne da toate acele lucruri pe degeaba, nici vorbă, căci era departe de ei acest gând. Din punctul lor de vedere, banii noștri nu erau buni decât pentru a fi aruncați la gunoi, căci habar n-aveau cât valorează de fapt, așa că eram în situația de a ne sfârși de foame. În cazul în care am fi avut asupra noastră numai niște jucării sau alte fleacuri zornăitoare, lăntuguri din alamă, bijuterii de doi bani, mărgelile de sticla sau, într-un cuvânt, nimicuri ieftine, care nu valorează nici măcar cât spațiul pe care-l ocupă în încărcătura unei corăbii, am fi putut obține în schimbul lor vite și provizii îndestulătoare pentru o armată întreagă, sau chiar pentru a hrăni o ditamai flotă de vase de război, dar în schimbul aurului și argintului nu ne puteam alege cu nimic.

În ceea ce privește toată tărășenia asta, eu unul mă bălăceam într-o stare de confuzie stranie. Nu eram decât un flăcău necopt, dar opinia mea înclina că s-ar cuveni mai curând să tragem asupra lor, folosindu-ne de armele de foc pe care le aveam, să le luăm cu japca vitele, fără prea multe fasoane și să-i trimitem la dracu-n praznic să-și astâmpere foamea, decât să ne stingem noi înșine din această pricină; însă pierdeam din vedere faptul că, chiar a doua zi, s-ar fi putut ridica împotriva noastră zece mii de

oameni de-ai lor; și chiar dacă nu ne-ar fi fost prea greu să le venim de hac unui număr destul de mare dintre ei, vârandu-le astfel spaima în oase celorlalți, cu toate astea disperarea ce i-ar fi cuprins și numărul nostru redus i-ar fi stârnit în așa măsură, încât, mai devreme sau mai târziu, ne-ar fi făcut de petrecanie la toți.

Pe când dezbaterea era mai aprinsă, unul dintre oamenii noștri, care fusese un fel de meșter în fabricarea cuțitelor sau era un soi de lucrător în fier, tresări și-l întrebă pe dulgher dacă nu cumva, printre toate uneltele sale, nu se află și vreo pilă.

— Ba da - îi răspunse dulgherul - însă e cam mititică, nu-i mare scofală de capul ei.

— Cu cât e mai mică, cu atât e mai potrivită - zise celălalt. Numaidecât după aceea s-a și pus pe treabă și mai întâi a înroșit în foc o bucată veche și ruptă dintr-o daltă, după care și-a încropit câteva scule ajutătoare pentru munca sa, folosindu-se de pilă; apoi a luat trei sau patru monede de opt și le-a bătut cu ciocanul pe o lespede, până au ajuns foarte late și subțiri, după care le-a tăiat în formă de siluete de păsări și de animale, a făcut din ele lăntuguri pentru brățări și coliere și le-a meșteșugit cu atâta măiestrie, transformându-le într-o sumedenie de întruchipări născocite de mintea sa, încât ar fi și greu de istorisit acum.

După vreo două săptămâni, interval în care își desăvârșise meșteșugul, ajungând să dovedească o pricepere demnă de luat în seamă, am avut prilejul să ne convingem de modul în care și-a pus la treabă imaginația și de efectele muncii sale asupra băștinașilor, care, în nesocotința lor, au fost încântați de toate fleacurile cu pricina. În schimbul unei bucațele de argint, în formă de pasăre, am obținut nici mai mult nici mai puțin decât două vaci și, ceea ce pentru noi reprezenta o hibă care i-ar fi scăzut considerabil valoarea, dacă pasărea cu pricina ar fi

fost din alamă ar fi valorat cu mult mai mult în ochii lor. În schimbul câtorva brățări făcute din lăntișor, am obținut o sumedenie de provizii, de toate felurile, pentru care în Anglia ar fi trebuit să plătim cincisprezece sau șaisprezece monede, și în acest fel a decurs schimbul și cu toate celelalte. Astfel, o monedă care pentru noi valora șase pence, transformată în jucărioare și brizbrizuri, prețuia pentru ei de o sută de ori mai mult decât valoarea ei adevărată și puteam obține în schimbul ei cam tot ce ne dorea inima din cele ce se găseau pe acele meleaguri.

În aceste condiții, am viețuit vreme de mai bine de un an, însă în cele din urmă ne-a ajuns lehamitea și am decis cu toții ca, indiferent de ce s-ar fi întâmplat, să încercăm să ne scuturăm de acea lâncezeală și să ne rupem de acele meleaguri, avântându-ne în lumea largă. Izbutisem să încropim nu mai puțin de trei canoe una și una; și cum acele ținuturi se aflau în bătaia musonilor sau vânturilor negustoriei, după cum li se mai spune, care în cea mai mare parte a insulei bat timp de o jumătate de an într-o direcție, iar în cealaltă jumătate de an în direcția opusă, am tras concluzia că o să fim în stare să ne descurcăm suficient de bine în largul mării. Dar, de fiecare dată când ajungeam să dezbatem mai pe îndelete această problemă, motivul care ne făcea să dăm înapoi de la o asemenea acțiune aventuroasă era lipsa apei de băut, căci în fața noastră aveam un drum nespus de lung și niciun om de pe fața pământului nu s-ar fi încumetat să o ducă cu bine la capăt fără apă de băut.

Fiind astfel convinși de propria noastră rațiune că e mai cuminte să ne luăm gândul de la astfel de planuri, cărora le-am pus așadar cruce, nu ni se mai ofereau decât două posibilități: fie să pornim pe mare în direcție opusă, adică spre vest, și să ținem calea spre Capul Bunei Speranțe, unde, mai devreme sau mai târziu, aveam să ne încrucișăm drumul cu vreunul din vasele care navigau sub

pavilionul țării noastre, fie să o apucăm spre continentul african. În cazul în care am fi ales această a doua variantă, mai departe apăreau iarăși două variante: fie să ne urmăm călătoria pe uscat, fie să navigam către Marea Roșie, de-a lungul coastei, loc în care nutream speranța că, mai devreme sau mai târziu, aveam să dăm peste vreo corabie, indiferent de pavilionul țării pe care l-ar fi avut arborat, Care să ne ia și pe noi la bord. La fel de bine s-ar fi putut întâmpla ca noi să fim aceia care să-i luăm pe ei pe sus. Și, dacă tot veni vorba, mărturisesc că acesta era gândul care mie unuia îmi umbla neîncetat prin minte, nedându-mi pace.

Cuțitarul nostru cel dibaci, căruia după întâmplările de pe insulă nu i s-a mai spus altfel decât argintar, a fost însă cel care a venit cu această idee; dar tunarul i-a spus că el mai navigase în Marea Roșie, la bordul unei goelete din Malabar, știind astfel prea bine că dacă o apucăm spre Marea Roșie se putea întâmpla fie să fim uciși de arabii cei sălbatici, fie să cădem în mâinile turcilor, care ne-ar fi făcut pe toți sclavi, așa că era de părere să nu ne aventurăm pe un astfel de drum presărat din belșug cu primejdii.

Însă eu n-am lăsat să-mi scape ocazia ce mi se oferise și mi-am făcut iarăși auzit glasul.

— De ce, le-am zis, să ne lăsăm purtați de gândul că arabii ne vor face de petrecanie sau că vom cădea în robia turcilor? Oare noi nu suntem în stare să punem mâna pe aproape orice vas care ne va apărea în cale, în largul mărilor cu pricina și, în loc să cădem prizonieri, să facem în așa fel, încât să-i înhățăm noi pe ei?

— Bine mai zici, piratule, răspunse tunarul, nu altul decât cel care îmi citise în palmă și-mi prezisese că voi ajunge să mă legăn într-un ștreang. Pot să zic în favoarea lui, urmă el, că o ține pe-a lui, nu zici astăzi una și mâine alta. Însă mă gândesc la conștiința mea, căci acum aceasta

este singura cale de urmat. 44

— Nu-mi ziceți acum, i-am luat eu vorba din gură, că sunt un pirat, căci nu avem de ales. Trebuie să fim pirăți sau orice altceva dacă vrem să ajungem la un liman, să scăpăm cu bine din locul ăsta blestemat. Ca să nu mai lungim vorba, în cele din urmă, au ajuns cu toții, urmându-mi părerea, la concluzia că trebuie să fim cu ochii-n patru și să încercăm să înșfăcăm orice fel de vas care ni s-ar ivi în cale. Le-am spus că, în aceste condiții, cea dintâi grijă a noastră se cuvine să fie aceea de a afla dacă băștinașii de pe insulă nu dispun cumva și ei de vreun mijloc de navigație, trebuind să ne interesăm ce soi de bărci folosesc, iar dacă se dovedește că au vreunele mai bune sau mai mari decât cele pe care le-am construit noi, să nu pregetăm și să înhățăm una dintre ele. Țelul nostru era până la urmă ca întâi și întâi să punem mâna, dacă izbuteam, pe o barcă prevăzută cu punte și pânze, căci aceasta era singura modalitate de a ne păstra la loc ferit proviziile, lucru ce n-ar fi fost posibil în alte condiții.

Norocul nu ne-a ocolit nici el, căci am descoperit că printre noi se afla un marinar care înainte vreme fusese și ajutor de bucătar și care ne-a spus că avea să facă pe dracu-n patru pentru a afla o modalitate să conserve carnea de vacă, fără să fie nevoie de butoaie și de saramură; și a reușit să se descurce de minune, conservând carnea la soare, cu ajutorul salpetrului, căci acesta se afla pe insulă în cantități îndestulătoare; așa se face că, înainte de a fi dibuit vreun mijloc de scăpare, uscasem carnea a vreo șase sau șapte vaci și boi, bașca cea de pe vreo zece - douăsprezece capre, și carnea astfel pregătită avea un gust așa de bun, încât atunci când o mâneam nici măcar nu ne mai învredniceam s-o fierbem, ci ne mulțumeam s-o frigem doar la grătar sau o mâneam pur și simplu așa uscată cum era; apa de băut rămânea însă problema cea mare, căci vasele în care ar fi trebuit s-o

punem lipseau cu desăvârșire, iar păstrarea ei în timpul călătoriei pe mare devenea cu atât mai spinoasă.

Cum însă cea dintâi călătorie a noastră urma să se desfășoare doar de-a lungul coastelor insulei, am decis să ne încumetăm a porni la drum chiar și în aceste condiții, înfruntând toate riscurile care ar fi putut să apară ulterior, iar pentru a păstra cât mai multă apă dulce, dulgherul nostru a meșterit în mijlocul uneia din canoele noastre un soi de rezervor, separându-l cum s-a priceput mai bine de rest, astfel încât să-l facă etanș pentru ca prețioasa apă să nu se scurgă lin el, irosindu-se; îl acoperi, pentru a se putea pași pe deasupra lui; rezervorul era atât de încăpător, încât am turnat în el apă câtă ar fi înghițit un coșcogeamite butoi. Nu m-aș încumeta să de scriu asemenea alcătuire decât asemuind-o cu acelea întâlnite la micile ambarcațiuni de pescari de pe coastele Angliei, construite pentru a se putea păstra în ele peștii vii; singura deosebire era aceea că rezervorul nostru, în loc să fie prevăzut cu găuri prin care să intre tot timpul apă sărată proaspătă, era construit astfel, încât nicio picătură să nu-și afle drum înăuntru; și mă bate gândul că aceasta a fost cea dintâi născocire de acest soi, menită unei astfel de întrebuințări. Însă nevoia îți dă ghes către tot felul de scorneli și este mama invenției.

Apoi n-au mai fost necesare decât câteva discuții pentru a ne pune de acord asupra călătoriei pe care urma să o întreprindem. Cel dintâi plan era numai de a naviga în jurul insulei, pe lângă coastă, pentru a vedea dacă nu puteam înșfăca vreun vas mai nimerit scopurilor noastre, la bordul căruia să putem urca, și pentru a nu ne lăsa să ne scape niciuna din ocaziile ce ni s-ar fi putut ivi, de a putea ajunge până la continent; tocmai de aceea am hotărât să ne îndreptăm spre țărmul interior al insulei, adică spre cel dinspre vest, unde uscatul, întinzându-se, cel puțin pe o porțiune, pe o distanță bunicică către nord-vest, făcea ca

depărtarea dintre insulă și țărmul Africii să nu mai fie chiar atât de mare.

O astfel de călătorie, cu un echipaj căzut în ghearele disperării, cred că n-a mai fost întreprinsă nicicând, căci e mai presus de orice îndoială că am ales partea cea mai proastă a insulei pentru a da ochii cu vase de orice fel, mai cu seamă cu vase ale altor nații, acel traseu fiind departe de orice rută a lor; cu toate astea, ne-am avântat în larg, după ce am urcat la bord toate proviziile și munițiile de care dispuneam, toți sacii și toate cuferele. Pentru cele două pirogi mai mari, ridicasem câte un catarg pe care întinsesem pânze, iar pe cea de-a treia o urneam, pe cât ne pricepeam mai bine, cu ajutorul vâslelor, așa că, atunci când s-a iscat un vânt mai de Doamne-ajută, ne-am lăsat purtați de curent.

CAPITOLUL III. Urmarea călătoriei - Negoțul cu băștinașii - Blândețea lor - Debarcăm și ne așezăm tabăra la Punctul Disperării - Alte întâmplări și aventuri pe insulă - Descoperim epava unui vas olandez - După o muncă de patru luni înjghebăm un vas potrivit să ne ducă mai departe - Plutim spre continentul african și ajungem acolo cu bine - Cuprinși de veselie, am navigat mai departe preț de câteva zile, fără a întâlni în cale nimic care să ne întrerupă călătoria. De câteva ori am zărit mai mulți băștinași în niște canoe mici, îndeletnicindu-se cuprinsul peștelui, și uneori am încercat să ne apropiem de ei suficient de mult pentru a schimba câteva vorbe, dar oamenii erau mereu sfioși și se speriau, îndreptându-se spre țărm imediat ce începeam să micșorăm distanța ce ne despărțea, până când cineva din grupul nostru își aduse aminte de semnul de prietenie pe care ni-l făcuseră băștinașii de pe meleagurile din sudul insulei, anume de a înălța o prăjină lungă; astfel ne-a trecut prin minte că poate la ei una ca asta înseamnă același lucru pe care îl reprezintă la noi un steag alb de pace, așa încât am decis

să încercăm și noi această metodă, să vedem ce iese; așa că, la prima ocazie ivită, când am văzut plutind pe mare câteva bărci de pescuit băștinașe, am înălțat în barca noastră fără pânză o prăjină și am pornit să vâslim către ei. Numai decît ce au zărit prăjina cu pricina, n-au mai tulit-o către țărm, ci ne-au așteptat, iar atunci când am ajuns în apropierea lor, au început să vâslească spre noi. În momentul în care bărcile noastre s-au întâlnit s-au arătat tare bucuroși și ne-au cadorisit cu niște ditamai pești, al căror nume nu-l știam, dar care s-au dovedit că se poate de buni la gust. Ghinionul însă se ținea iarăși scai de capul nostru, căci nici de această dată nu aveam ce să oferim în schimb; dar meșterul nostru cel dibaci, cel despre care v-am vorbit mai înainte, a făcut ce-a făcut și a meșterit două plăcuțe subțiri de argint, bătute, așa cum vă spuneam, dintr-o monedă de opt; erau două plăcuțe tăiate în formă romboidală, mai alungite la unul din capete decît la celălalt și avînd dată câte o gaură în colțurile mai lungi. Au fost atît de încantați de medalioanele primite, încât ne-au făcut semn să mai zăbovim pînă ce și-au aruncat din nou undițele și năvoadele și ne-au dat pește cît am vrut noi să luăm.

În tot acest răstimp, stăteam cu ochii ațintiți spre bărcile lor, cercetându-le cu luare-aminte și încercînd să ne dăm seama în ce măsură vreuna dintre ele corespundea sau ba țelului pe care îl aveam în vedere; se prezentau însă ca vai de lume. Pânzele le erau potrivite din niște bucăți mari de rogojină, cu excepția uneia singure, care părea să fie întocmită dintr-o țesătură de bumbac, dar și aceea era ca vai de ea, iar parâmele erau încropite din cîrpe răsucite, în care nu puteai să ai nicio nădejde, astfel încît am tras concluzia că bărcile noastre se prezentau mult mai bine, drept pentru care i-am lăsat în plata domnului. Ne-am urmat drumul tot înainte, către nord, navigînd tot timpul în preajma țărmului, vreme de douăsprezece zile

încheiate și, având mereu parte de vânt dinspre est și est-sud-est, am înaintat cu spor. În tot acest interval, n-am. zărit în niciun loc de pe țărm vreun oraș, însă de câteva ori am văzut pe malul apei câte o mână de cocioabe prăpădite cocoțate pe stânci, și întotdeauna în jurul lor se îngrămădea câte o gloată de oameni, pe care-i vedeam cum se strâng laolaltă pentru a căsca gura la noi.

Călătoria pe care o întreprindeam noi era cât se poate de stranie, cum n-a mai fost vreodată o călătorie omenească. Eram o mică flotă, compusă din trei vase, și o adunătură de douăzeci-treizeci de oameni, cei mai periculoși indivizi pe care băștinașii de pe acele meleaguri i-au avut vreodată prin preajmă; iar dacă le-ar fi trecut cumva prin minte ce hram purtam, s-ar fi învoit să ne dea tot ce ne poftea inima, numai să se vadă scăpați de o astfel de pacoste.

Pe de altă parte, eram pradă celei mai crunte deznădejdi, mai rău de atât nici că se putea, căci ne aflam pe un drum, nimic de zis, însă drumul nostru era fără cap și fără coadă. Călătoria noastră ne purta undeva, spre niciunde. Și, chiar dacă intențiile noastre erau limpede conturate, cu toate astea nu prea știam ce facem de fapt. Am ținut-o așa tot înainte, către nord, iar pe măsură ce avansam spre acel punct cardinal, arșița devenea tot mai mare, începând să fie tot mai greu de suportat de către noi, cei aflați pe apă, lipsiți de orice pavăză care să ne ferească de vipie sau de umezeală. Colac peste pupăză, ne aflam în octombrie sau undeva pe acolo, la o latitudine sudică, și cum ne apropiam zi de zi de ecuator, soarele era și el pe urmele noastre până când am ajuns, într-un târziu, la latitudinea de 20 de grade, și cum trecusem de tropice înainte cu vreo cinci-șase zile, peste doar câteva zile soarele avea să se afle la zenit, chiar deasupra capetelor noastre.

Ținând seama de toate aceste lucruri, ne-am hotărât

să căutăm un loc potrivit, în care să tragem iarăși la mal și să ne așezăm corturile, până ce se mai domolea arșița. Până în acel moment, străbătusem cam jumătate din lungimea insulei, ajungând în acel punct unde țărmul, întinzându-se spre nord-vest, promitea ca traversarea noastră către pământurile continentului african să fie mult mai scurtă decât ne așteptam. Dar, chiar și în aceste condiții, aveam motive întemeiate pentru a crede că ne mai rămâneau de parcurs cam vreo sută douăzeci de leghe bune.

Așadar, ținând cont și de vipia ce se abătuse asupra noastră, am decis să poposim pe țărm; în plus, proviziile noastre erau și ele pe sfârșite, nemairămânându-ne hrană decât pentru câteva zile. Prin urmare, îndreptându-ne către țărm, în zorii zilei, așa după cum ne intrase în obicei să facem la fiecare trei-patru zile, ca să ne aprovizionăm cu apă proaspătă, ne-am așezat și am zăbovit puțin, sfătuindu-ne dacă să ne vedem mai departe de drum sau dacă să poposim chiar în locul cu pricina; însă, dintr-o seamă de motive, prea lungi pentru a le reda aici, locul acela nu ne-a fost pe plac, așa că, în cele din urmă, am hotărât să ne vedem mai departe de drum, preț de alte câteva zile.

După vreo șase zile în care am navigat spre nord-vest-nord, cu pânzele întinse de către un vânt care bătea cu forță dinspre sud-est, am dat, undeva departe, peste un mare promontoriu sau o fâșie de uscat, care se avânta în larg o distanță considerabilă; și, cum țineam morțiș să aflăm ce era dincolo de promontoriul cu pricina, am decis să-l ocolim înainte de a trage la mal, așa că ne-am văzut de drum, vântul puternic continuând să bată și el, nedomolit, timp în care au mai trecut nu mai puțin de patru zile înainte de a ajunge în locul respectiv. Deznădejdea și tristețea ce au pus stăpânire pe noi toți, în momentul în care am ajuns acolo, nu poate fi redată în cuvinte căci,

după ce am depășit promontoriul, am remarcat cu surprindere că pe partea cealaltă uscatul se îndepărta tot atât de tare pe cât înaintase pe latura dinspre care venisem noi, ba chiar și mai și; așa că, pe scurt, dacă aveam de gând să ne încumetăm a o porni spre coastele Africii, apoi din acest punct se cuvenea a fi pornit, deoarece, dacă ne continuam drumul, marea devenea tot mai de necuprins și habar **n** aveam cât de mult ar fi putut să se întindă.

În timp ce rumegam la acest element pe care tocmai îl descoperisem, am fost surprinși și de-o vreme cât se poate de rea, mai cu seamă de niște ploi în rafale, însoțite din belșug de tunete și fulgere teribile, cum nu ne mai fusese dat să întâlnim. Vânturați în saramura aceea, am zorit cât am putut să ajungem pe mal și, aflându-ne sub pavăza promontoriului, ne-am adăpostit fregatele într-un golf mititel, unde am văzut că pământul era umbrat de copaci și ne-am grăbit din toate puterile să punem piciorul pe țărm, fiind murați până la piele și obosiți peste poate de arșiță, tunete, fulgere și ploaie.

Ajunși acolo, ne-am zis că într-adevăr situația în care ne aflam era vrednică de milă și de aceea meșterul nostru cu înclinații artistice, despre care v-am mai vorbit, a ridicat pe dealul care se înălța cam la o milă de capătul promontoriului o cruce mare de lemn, pe **t** are a gravat cuvintele următoare, scrise în portugheză:

Capul Disperării. Iisuse, aibi milă de noi!

Ne-am pus fără *zăbavă* pe treabă, începând să încropim niște colibe în care să ne putem usca veșmintele. Cu toate că eu eram mezinul grupului și nu prea dădeam dovadă de dibăcie în astfel de îndeletniciri, n-am să dau totuși uitării mica cetățuie pe care am durat-o, căci până la urmă asta a ieșit și nu altceva; și i-am făcut niște întărituri pe cînte, iar imaginea ei îmi stăruie în minte cu atâta prosepțime, încât nu mă pot rezuma la a oferi o descriere

sumară.

Tabăra noastră se găsea amplasată în partea dinspre sud a golfulețului, la adăpostul unui deal abrupt care, cu toate că se afla tocmai pe celălalt mal al micului golf, nu era la o distanță mai mare de un sfert de milă de noi, spre nord-vest către nord și, spre marea noastră fericire, mai tot timpul după-amiezii era expus din plin razelor binefăcătoare ale soarelui. Terenul pe care ne instalasem era brăzdat de un pârau mititel sau poate de o vână de apă dulce, care se vărsa în golf la câțiva pași de noi, iar către răsărit și miazăzi, cât cuprindeam cu privirea, zăream vite aflate la păscut pe câmpuri și prin lunci.

În locul acela, am ridicat o duzină de mici colibe, aidoma unor corturi soldățești, durate însă din crengi de copaci înfipite în pământ și legate unele de altele, în partea de sus, cu smicele de salcie sau cu alte nuiiele de soiul ăsta, peste care am putut da prin preajmă; golful ne oferea protecție dinspre partea de nord, pâraul ne apăra dinspre vest, iar spre sud și spre est pavăză ne era un banc de nisip, care ne proteja de mai mare dragul colibele; și fiind orientat oblic, dinspre nord-vest către sud-est, făcea ca așezarea noastră să se încadreze într-un triunghi. În spatele bancului de nisip, linia noastră de apărare, se ridicau colibele noastre, iar ceva și mai în spate, la o distanță bunicică, se mai înălțau încă trei. Într-una din ele, care era cea mai mică și așezată cumva într-o poziție mai ferită, răzlețită de celelalte, ne-am depozitat praful de pușcă pe care îl aveam. De frica pericolului, în coliba cu pricina n-am mai pus nimic altceva. În cea de-a doua colibă, care era ceva mai mare, ne găteam mâncarea, așa că am adunat acolo toate lucrurile necesare pentru așa ceva; iar în cea de-a treia colibă, care era și cea mai mare din pâlcul acela, ne strângeam pentru a mânca și a ne sfătui sau pentru a ne odihni și a ne distra, punând țara la cale, îndeletnicire de care, pe atunci, ne sinchiseam prea

puțin.

Trebuia să intrăm neapărat în legătură cu băștinașii, astfel încât, după ce artistul nostru, cuțitarul, meșterise din belșug o droaie de flecuștețe de argint, tăindu-le în pătrățele de formă romboidală, am scos-o cumva la capăt, făcând un fel de schimb cu oamenii de culoare de prin partea locului și alegându-ne cu ceea ce aveam noi nevoie, căci într-adevăr zorzoanele acelea îi încântau peste măsură; astfel izbuteam să agonisim provizii din belșug. Mai cu seamă la început, ne-a mers ca pe roate, căci am făcut rost de vreo cincizeci de capete de vite negre și de capre, iar ajutorul nostru de bucătar s-a ocupat cu sărarea, uscarea și conservarea lor, obținând astfel o serioasă rezervă de provizii; treaba asta nu era de fapt prea greu de făcut, sarea și salpetrul fiind foarte bune, iar soarele dogorind cât se poate de tare. Așa se face că ne-am făcut veacul pe acele meleaguri preț de vreo patru luni.

Solstițiul sudic trecuse, iar soarele făcuse cale întoarsă spre linia echinoctiului, când am prins să ne batem capul cu următoarea noastră aventură, aceea de a traversa Marea de Zaquebar, după cum îi zic portughezii, și de a acosta, dacă va fi posibil, pe țărmurile continentului african.

Am dezbătut acest subiect cu o mulțime dintre băștinași, în măsura în care am reușit să-i facem să priceapă care ne sunt intențiile; dar tot ce am reușit să aflăm de la ei a fost că dincolo de mare se află o întinsă țară a leilor și că până acolo aveam de străbătut un drum tare lung; știam la fel de bine ca și ei că aveam de făcut un drum tare lung, însă în această privință oamenii noștri aveau despre asta păreri care se băteau cap în cap; unii ziceau că drumul ar măsura o sută cincizeci de leghe, pe când alții susțineau sus și tare că ar fi cel mult o sută de leghe. Unul dintre ai noștri, care avea asupra sa o hartă a lumii, ne-a arătat pe ea, măsurând după scara la care

fusese întocmită, că nu erau decât cel mult optzeci de leghe. Unii spuneau că de-a lungul drumului o să tot dăm peste insule unde am putea poposi; alții ziceau că, dimpotrivă, n-o să dăm peste nicio urmă de insulă; în ceea ce mă privea, eu eram cu totul pe dinafară, habar n-aveam nici de una, nici de alta, însă ciuleam urechile la tot ce se vorbea, nepăsându-mi câtuși de puțin dacă era aproape sau departe; cu toate astea, tot am aflat ceva de la un bătrân care era orb și care se lăsa condus de mână de un băiețaș, și anume că, dacă rămâneam pe loc până spre sfârșitul lui august, am avea siguranța că vântul n-o să ne fie potrivnic și marea n-o să fie agitată câtă vreme o să dureze călătoria.

Vestea aceasta ne încuraja cât de cât, dar avea în același timp și o parte cât se poate de neplăcută pentru noi, căci, în acel moment soarele avea să facă din nou cale întoarsă către sud, adică chiar ceea ce îi deranja mai mult pe oamenii noștri. În cele din urmă, ne-am strâns cu toții la sfat; discuțiile s-au dovedit prea plictisitoare pentru a fi demne de ale aminti aici; menționez doar că atunci când i-a venit rândul să spună ceva și Căpitanului Bob (căci așa mi se spunea acum, de când îmi asumasem acest rang în fața unuia dintre conducătorii lor mai mari), eu unul nu înclinam în nicio parte, mulțumindu-mă să le spun că îmi era totuna, fie că se hotăra să plecăm, fie că se hotăra să mai zăbovim pe acolo, pentru că nu aveam niciun fel de cămin căruia să-i duc dorul, lumea întreagă fiind pentru mine tot o apă și-un pământ; așa că le-am lăsat mână liberă, să decidă și în numele meu.

Pe scurt, oamenii și-au dat seama limpede că în locul în care ne aflam nu era nimic de făcut, în lipsa unei corăbii adevărate; că dacă tot ce doream nu era decât să ne punem burta la cale, mâncând și bând, apoi nici n-am fi putut da peste vreun loc mai nimerit, chiar dacă am fi vânturat lumea în lung și-n lat; dacă însă treaba noastră

era, dimpotrivă, să ne urnim din loc și să încercăm să ajungem pe la casele noastre, în țară, apoi nu puteam afla un loc mai nepotrivit.

Voi mărturisi că mie meleagurile acelea tare îmi mai erau pe plac și că, încă de pe atunci, nutream niște gânduri mai năstrușnice, anume de a face cale întoarsă pentru a-mi duce zilele acolo; și obișnuiam să le spun adesea că, dacă aș avea măcar o corabie cu douăzeci de tunuri și o goeletă, amândouă cu câte un echipaj din oameni unul și unul, nu mi-aș putea dori pe lume vreun loc mai nimerit pentru a ajunge bogat ca un rege.

Dar să ne întoarcem la dezbaterile care aveau loc cu privire la plecare. În cele din urmă, s-a hotărât să ne aventurăm în larg, ceea ce am și făcut de fapt, dar destul de nebunește, căci în acele ținuturi domnea atunci un anotimp cât se poate de nepotrivit pentru o astfel de călătorie, pentru că vânturile care, în toate lunile, din septembrie până-n martie, suflă dinspre est, în tot restul anului suflă la fel de neabătut din sensul opus, adică dinspre vest, drept pentru care ne izbeau drept în față; așa se face că, după ce împinși de o briză ce bătea dinspre țărm, parcursesem în linie dreaptă vreo cincisprezece sau poate douăzeci de leghe, adică exact cât era necesar pentru a nu ne mai putea orienta, am remarcat că tocmai s-a iscat un vânt proaspăt sau o briză dinspre largul mării, care sufla dinspre vest-sud-vest sau sud-vest spre vest și că vântul bătea cu încăpățănare numai în direcția cu pricina; așa că, într-un cuvânt, nouă ne era la fel de folositor pe cât ajută o frecție la un picior de lemn.

Pe de altă parte, canoele în care eram imbarcați nici nu erau în stare să urmeze cum trebuie direcția vântului, căci dacă ar fi făcut-o, am fi putut înainta către nord-nord-vest și ne-ar fi ieșit în cale o mulțime de insule, după cum am aflat mai apoi, însă n-am putut întâlni nimic de soiul ăsta, cu toate că am încercat și era să ne nenorocim cu

toții în urma acestei încercări; deoarece, navigând de-a dreptul către nord, ținând cât puteam mai bine direcția vântului, scăpasem cu totul din vedere forma și poziția insulei Madagascar; ne ieșise din minte faptul că noi veneam de pe un promontoriu sau de pe o limbă de pământ, care se întindea spre larg cam pe la mijlocul insulei și ajungea până departe spre vest; uitasem că, după ce ne aventurasem către nord cale de vreo patruzeci de leghe, acum țărmul insulei se retrăgea din nou către est cu vreo două sute de mile, așa că, în acel moment, ne aflam în largul oceanului, între insulă și continent, la aproape o sută de leghe distanță de fiecare dintre ele.

Cum vântul bătea într-adevăr din toate puterile dinspre vest, ca și mai devreme, aveam, de fapt, parte de o mare calmă și am constatat că era destul de lesne să navigam în astfel de condiții, cu vântul la pupă, așa că, remorcând canoea noastră cea mai mică, am pornit-o întins către mal, întinzând toate pânzele pe care, de bine, de rău, le-am putut încropi. A fost o aventură teribilă, căci, dacă s-ar fi iscat din întâmplare o pală de vânt, am fi fost cu toții niște oameni morți, canoele noastre înguste și adânci nefiind în stare să țină piept unei mări agitate.

Oricum, una peste alta, călătoria cu pricina se întinse pe un mai puțin de unsprezece zile și, până la urmă, după ce dădusem gata aproape toate proviziile și scursesem și ultima picătură de apă dulce, am văzut uscatul, spre nemăsurata noastră bucurie. Numai că acesta se afla la o distanță de zece, poate chiar unsprezece leghe și, cum în preajma țărmului vântul s-a transformat într-o briză de uscat și ne sufla din toate puterile chiar în față, a mai fost nevoie de două zile până să ajungem pe mal, având tot timpul parte de o arșiță neostoită și fără nicio picătură de apă sau de vreo altă băutură, cu excepția câtorva stropi de apă întăritoare, pe care unul dintre oamenii noștri îi mai avea încă într-o ladă cu sticle.

Toate aceste peripeții ne-au cam făcut să simțim gustul a ceea ce, am fi avut de pățimit dacă ne-am fi continuat drumul, având parte de un vânt slab și de o vreme schimbătoare și totodată ne-au adus în situația de a fi scârbiți de planul nostru de a ne croi drum până pe continent, măcar până când n-om avea niște vase mai acătării; așa că am acostat și ne-am instalat tabăra, după cum procedasem și mai înainte, cât de bine am fost în stare, fortificând-o, pentru a fi la adăpost de orice fel de surprize, dar băștinașii de prin locurile acestea se manifestau cât se poate de curtenitori față de noi, fiind incomparabil mai civilizați decât cei din partea de sud a insulei; și chiar dacă nu înțelegeam o boabă din graiul lor și nici ei, la rândul lor, nu deslușeau o iotă din limba noastră, cu toate astea am izbutit să-i facem să înțeleagă ce hram purtăm, și anume că eram niște navigatori străini aflați într-o situația dezastruoasă, lipsiți fiind de orice fel de provizii.

Cea dintâi dovadă, pe care am avut-o din partea lor, în ceea ce privește amabilitatea ce ne-o arătau a fost aceea că, imediat ce ne-au văzut acostând și prinzând să ne îndeletnicim cu ridicarea sălașurilor noastre, careva din regii sau căpeteniile lor, căci noi nu știam ce nume poartă de fapt conducătorii lor, coborî către noi însoțit de cincisase bărbați și de câteva femei, aducându-ne cinci capre și doi tăurei tineri și grași, pe care ni i-au oferit de pomană fără să ne ceară nimic în schimb; iar atunci când am încercat să le dăm și noi câte ceva, regele sau căpetenia cu pricina nu i-a îngăduit niciunuia din oamenii săi să se atingă de ceva sau să accepte ceva de la noi. Peste vreo două ore și-a făcut apariția un alt rege, ori altă căpetenie, însoțit de o ceată de patruzeci sau cincizeci de oameni; pe noi a cam început să ne cuprindă teama, așa că am pus mâna pe arme; însă, văzând una ca asta, regele a poruncit la doi dintre oamenii săi să pășească ceva mai înainte,

purtând în mâini două prăjini lungi, pe care le țineau ridicate, cât de sus erau în stare, semn despre care am înțeles numaidecât că este unul de pace, după care și-au sprijinit și și-au înfipt prăjinile în pământ; iar mai apoi, când regele și oamenii săi au ajuns la rândul lor lângă prăjini, și-au înfipt în pământ luncile, s-au apropiat, fără arme asupra lor, lăsându-și undeva înapoi na! lăncile, cât și arcurile și săgețile.

Toate astea, spre a ne demonstra că veniseră mânați de gânduri pașnice, fapt care pe noi ne-a încântat nespus de mult; căci nu țineam câtuși de puțin să ne aflăm în gâlceava cu ei dacă puteam **evita** una ca asta. Conducătorul lor, văzând cum unii dintre oamenii noștri se căzneau să-și ridice colibele, cam fără spor și de mântuială, îi făcu semn câtorva din supușii săi să vină să ne dea o mână de ajutor. Numaidecât, vreo cincisprezece sau șaisprezece oameni au venit și s-au amestecat printre noi, punând osul la treabă; și într-adevăr s-au dovedit a fi lucrători mai pricepuți decât noi, căci au ridicat al cât ai bate din palme trei sau patru colibe, chiar mult mai arătoase decât cele pe care le meșterisem noi.

Apoi ne-au trimis lapte, banane, dovleci, rădăcini și verdețuri din belșug, toate foarte bune, după care și-au luat rămas bun de la noi și **n** au vrut în ruptul capului să ia de la noi ceva în schimb. Unul dintre oamenii noștri i-a făcut cinste regelui sau căpeteniei băștinașilor cu o dușcă, pe care el a dat-o pe gât și i-a plăcut, drept pentru care a mai întins mâna după încă una, care i s-a oferit numaidecât. Într-un cuvânt, în urma acestei întâmplări, își făcea drum către noi fără să pregete prea mult, de câteva ori pe săptămână, nevenind niciodată cu mâna goală; iar într-una din dați ne-a trimis șapte vite negre, pe care o parte le-am sărat și uscat, după cum procedasem și mai înainte.

Și aici nu pot să dau uitării un lucru, care după aceea

s-a dovedit a ne fi de cel mai mare folos, și anume modul în care carnea caprelor lor, ca de altfel și carnea vitelor, dar mai cu seamă cea de capră, după ce o uscam și o săram devenea roșie la culoare și tare atunci când o mâncam, aidoma cărnii de vită conservată care provenea din Olanda; băștinașilor le plăcea atât de mult și se dădeau atât de tare în vânt după așa ceva, încât oricând erau dispuși să facă negoț cu noi în schimbul acesteia, neavând habar și neînchipuindu-și măcar ce era de fapt; așa se face că, în schimbul a zece – doisprezece pfunzi de carne de vită afumată și uscată, ne ofereau câte un bou întreg, sau câte o vacă, sau orice altceva ne doream noi.

Acolo, la ei, am remarcat două lucruri cât se poate de importante pentru noi, ba chiar vitale așa putea spune; în primul rând, am observat că aveau tot soiul de vase din lut ars, pe care le întrebuințau, ca și noi, într-o mulțime de scopuri; mai cu seamă aveau niște oale de lut înalte și adânci, pe care le îngropau în pământ pentru a-și păstra rece și plăcut! apa de băut; cel de-al doilea lucru care ne-a atras atenția a fost că aveau niște canoe mai mari decât cele ale băștinașilor din împrejurimi.

Acest lucru ne-a făcut să-i iscodim dacă nu cumva aveau și alte vase, chiar mai mari decât cele pe care le puteam vedea noi acolo ori dacă nu cumva se află alți locuitori ai insulei care posedă așa ceva. Ne-au destăinuit, fără să stea prea mult pe gânduri, că ei unii nu aveau bărci mai mari decât cele pe care le văzusem; însă, pe partea cealaltă a insulei, băștinașii aveau vase mai mari, prevăzute cu punți și înzestrate cu pânze mari; aceste vești ne-au determinat să luăm hotărârea de-a purcede la drum de-a lungul coastei, ocolind întreaga insulă, pentru a avea posibilitatea de a le vedea cu ochii noștri; așa se face că ne-am pregătit și ne-am aprovizionat canoele pentru călătorie și, ca să nu mai lungim vorba, ne-am aventurat pe mare pentru a treia oară.

Ne-a luat cam vreo lună sau vreo șase săptămâni pentru a duce la capăt această călătorie, pe parcursul căreia am acostat de câteva ori pentru a ne aproviziona cu apă și merinde și de fiecare dată băștinașii se purtau cu noi cu dărnicie și bunăvoință; dar, într-o zi, dis-de-dimineată, pe când ne aflam la extremitatea de nord a insulei, nu mică ne-a fost mirarea să auzim cum unul dintre oamenii noștri prinde să strige în gura mare: „O pânză, o pânză!” și nu peste multă vreme am putut vedea cu toții un vas aflat în larg, la mare distanță; însă după ce-l tot privisem prin ocheane și ne străduisem în toate felurile să ne dăm seama ce hram poartă, nu știam nici noi ce să mai credem, căci nu părea nici corabie, nici *keci*, nici galeră, nici goeletă și nici nu aducea prin nimic cu vreun soi de vas pe care să-l fi văzut până atunci; singurul lucru limpede era că își vedea de drum, ducându-se tot mai departe în larg. Într-un cuvânt, nu peste mult timp l-am scăpat din vedere, căci noi nu ne aflam în situația de a ne apuca să urmărim ceva, și n-am mai avut nicicând ocazia de a-l revedea, dar din câte am reușit să ne dăm seama, ținând cont și de ceea ce am avut prilejul să mai întâlnim după aceea, asemănător, putusem trage concluzia că era vorba de vreun vas arab, care se dusesse să facă, negoț pe coasta Mozambicului sau a Zanguebarului, cam pe aceleași meleaguri pe unde am ajuns și noi nu peste multă vreme, după cum o să auziți.

Nu m-am învrednicit să țin niciun jurnal al acestei călătorii, în primul rând, datorită faptului că toate chițibușurile navigației îmi erau complet străine, mulțumindu-mă să îndeplinesc strict sarcinile ce îmi reveneau, așa că nu pot spune nimic despre latitudinile locurilor prin care am trecut, despre durata călătoriei sau despre distanțele pe care le-am parcurs într-o zi; dar îmi aduc totuși aminte că voiajul nostru a avut un traseu ce a ocolit insula, navigând în largul țărmului estic, către sud,

după cum mai înainte navigasem de-a lungul coastei vestice, către nord.

Nu-mi amintesc nici ca băștinașii pe care i-am întâlnit în drumul nostru să se fi deosebit prea tare unii de alții, atât în ceea ce privește latura, nuanța pielii, modul de a se purta și de a se îmbrăca, cât și în ceea ce privește armele sau orice altceva; și, cu toate astea, cred că între ei nu existau legături prea strânse; însă față de noi se purtau cât se poate de amabil, dând dovadă de o bunăvoință nemăsurată, atât cei de pe o parte a insulei, cât și cei de pe partea opusă.

Ne-am continuat călătoria către sud săptămâni de-a rândul, cu toate că am fost nevoiți să facem mai multe escale, trăgând la mal pentru a agonisi provizii și a face rost de apă de băut. Într-un târziu, după ce dădusem ocol unui promontoriu ce înainta către larg cam cu o leghe mai mult decât cele pe care le întâlnisem până atunci, am fost surprinși în mod plăcut de o priveliște care, fără nicio îndoială, fusese la fel de amară pentru cei în cauză, pe cât era de dulce când se arăta privirilor noastre. Era epava unui vas european azvârlit și sfărâmat de stânci, care se dusesse la fund în mare, la o distanță bunicică.

Puteam, vedea limpede că, atunci când venea refluxul și marea se retrăgea, o bună parte a vasului rămânea pe uscat; ba chiar în timpul fluxului, când apele erau mai ridicate, marea nu reușea să acopere vasul de-a binelea; și ne-am dat seama că distanța dintre epavă și țărm nu era mai mare de o leghe, cel mult. Este lesne de priceput din ce motive curiozitatea ne-a mânat de-a dreptul către ea, mai cu seamă ci vântul și apa nu constituiau niște piedici, drumul până la epavă neîntâmpinând vreo dificultate și, în clipa în care am ajuns acolo, am remarcat dintr-o ochire că era vorba de un vas construit în Olanda, care nu avea cum să se fi aflat în halul acela de prea mult timp, căci o bună parte din pupă mai era încă zdravănă, iar catargul se mai

afla încă în picioare. După câte ne-am dat noi seama, pupa fusese prinsă între doi colți de stâncă, ceea ce o făcuse să reziste, pe când întreaga parte din față a vasului fusese zdrobită în bucăți.

N-am găsit că din epava cu pricina am putea alege ceva care să merite să ne batem capul cu ea; însă am decis să tragem la țarm și să ne mai facem veacul pe acolo un timp, străduindu-ne să vedem dacă nu am putea afla câte ceva despre pățania corăbiei respective, ba poate chiar că nutream și niște vagi speranțe că ne-ar putea ajunge la ureche și ceva vești legate de oamenii de pe ea și nu era exclus ca unii dinte ei să se fi aciuat, chiar pe țarm, aflându-se în aceeași situație ca și noi și existând astfel posibilitatea ca grupul nostru să sporească, adăugându-i-se noi membri.

Inima noastră a început să tresalte de bucurie atunci când, trăgând la mal, am dat în acel loc peste toate urmele și semnele unui șantier de dulgheri de corăbii în toată puterea cuvântului; așa se face că am dat peste un bloc de lansare la apă, cu săniile sale cu tot, peste schele și scânduri, apoi peste surcele și rămășițe de scânduri, resturi de la punerea pe picioare a unei corăbii sau a unui vas; pe scurt, am găsit o sumedenie de lucruri care nu erau altceva decât o invitație fățișă de a ne apuca și noi de aceeași treabă, și nu peste mult timp ne-am dat seama că oamenii de pe vasul naufragiat își aflaseră scăparea venind la țarm, poate chiar cu barca lor, după care construiseră o altă barcă sau poate chiar o goeletă și la bordul ei plecaseră iarăși în larg; întrebându-i pe băștinași încotro s-au îndreptat ei, ne-au indicat sudul și sud-vestul, așa că am priceput numaidecât că o porniseră spre Capul Bunei Speranțe.

Nimeni nu-și va imagina că eram atât de bătuți în cap, încât să nu ne gândim că și noi, la rândul nostru, ne-am putea folosi de exact aceeași metodă pentru a ajunge la

liman; așa se face că, în linii mari, am decis ca în primul rând să încercăm, dacă ne va sta în putință, să ne construim o ambarcațiune de un fel sau altul și să plecăm pe mare, lăsându-ne în voia sorții.

Călăuziți de acest țel, înainte de toate trebuia să-i punem pe dulgheri să scotocească peste tot și să vadă cam ce materiale, din cele lăsate în urmă de olandezi, ne-ar putea sluji la ceva, într-un fel sau altul; dulgherii dădură peste ceva cât se poate de folositor, și anume peste un cazan de topit smoala, cu puțină smoală rămasă în el, pe care l-am întrebuințat la sânge, eu unul cel puțin trebăluind la el până peste cap.

Atunci când ne-am pus de-a binelea pe lucru, ne-am dat seama că planul nostru nu era doar peste măsură de greu, ci și cât se poate de solicitant, căci nu aveam la dispoziție decât o mână de unelte, iar fierăria lipsea cu desăvârșire, ca și parâmele și pânzele; așa că, pe scurt, orice am fi construit eram obligați să facem în același timp pe fierarii, pe frânghierii și pe fabricanții de vele, adică de fapt să ne descurcăm în vreo douăzeci de îndeletniciri din al căror meșteșug nu știam mare lucru sau despre care n-aveam habar nici cât negru sub unghie; cu toate astea, faptul că nu aveam încotro ne îmboldea a născocim tot felul de chestii, așa că prin urmare am inventat fel de fel de lucruri, pe care mai înainte le credeam imposibil de realizat, în situația în care ne aflam noi, vreau să zic.

După ce amândoi dulgherii noștri s-au înțeles asupra dimensiunilor a ceea ce aveau ei de gând să construiască, ne-au pus la treabă pe toți ceilalți, punându-ne să mergem cu canoele la epava corăbiei eșuate și să o desfacem în bucăți, aducând tot ceea ce putea fi de vreun folos; mai cu seamă, în cazul care era cu putință, trebuia să facem în așa fel, încât să aducem catargul din spate, care rămăsese în picioare, ceea ce am și izbutit în cele din urmă, cu mare dificultate, după mai bine de douăzeci de zile de eforturi

din partea a paisprezece oameni.

În același timp, am demontat și am recuperat o mulțime de fierărie, cum ar fi șuruburi, cuie și altele, din care meșterul nostru cu înclinații artistice, despre care v-am vorbit deja de mai multe ori și care între timp devenise un fierar tare dibaci, ne-a confecționat atât piroane și balamale pentru cârmă, cât și suiturile ce ne erau atât de trebuitoare.

Însă duceam lipsa unei ancore și chiar dacă am fi avut-o, n-am fi fost în stare să încropim și un cablu pentru ea, așa că ne-am mulțumit să împletim, ajutați fiind și de băștinași, niște frânghii, din același material pe care îl foloseau și ei pentru a-și împleti rogojini, iar din frânghiile cu pricina am reușit să obținem în cele din urmă un soi de cablu sau de parâmă, suficient de rezistentă pentru a ancora cu ea nava de țărm, ceea ce, deocamdată, era mulțumitor.

Ce să mai ca să n-o mai lungim, ne-am făcut veacul pe acolo vreme de patru luni în care, ce-i drept, ne-am și spetit muncind; iar când cele patru luni s-au încheiat, ne-am lansat la apă fregata care, pe scurt fie zis, nu ducea lipsă de defecte, însă una peste alta n-a ieșit mai rău decât ne-am fi așteptat noi înșine.

De fapt, era un soi de goeletă de cam optsprezece - douăzeci de tone încărcătură, iar dacă am fi avut atât catarge și pânze, cât și parâmele trebuincioase, pentru susținere și pentru manevre, după cum se obișnuiește în asemenea cazuri le-am dus lipsa, vasul nostru ar fi fost în stare să ne ducă oriunde am fi dorit; însă, din toate materialele care ne lipseau, cel mai crunt resimțeam absența gudronului și a smoalei, chiar dacă din aceasta mai aveam câte ceva, prea puțină față de câtă ne-ar fi trebuit; astfel eram puși în situația de a nu avea cum să cătrănim îmbinările și de a asigura fundul vasului; chiar dacă ne-am străduit să o scoatem la capăt cum ne-am

priceput mai bine, în condițiile date, încercând să obținem din seu și din ulei un amestec cât mai adecvat scopurilor noastre, cu toate astea nu se poate spune că am izbândit pe deplin; atunci când am lansat goeleta la apă, era atât de împănată de spărturi și apa năvălea în ea cu atâta repeziciune, încât ne-a trecut prin minte că toată osteneala noastră fusese în van, pentru că doar cu foarte mare greutate am izbutit s-o menținem pe linia de plutire; în ceea ce privește pompele de evacuare a apei, nu aveam nici măcar una, de sămânță, și nici vreun mijloc de a improviza vreuna.

Dar, până la urmă, unul dintre băștinași, negru ca smoala de care aveam atâta nevoie, ne-a arătat un arbore din al cărui lemn, dacă era pas pe foc, se obținea un fel de rășină, la fel de lipicioasă și cu o consistență aproape ca aceea a gudronului; așa se face că din rășina cu pricina am extras, prin fierbere, un soi de esență pe care am utilizat-o pe post de smoală și care s-a dovedit potrivită scopului nostru, căci ne-am aranjat vasul cum se cuvine, făcându-l să devină zdravăn și etanșat ca la carte, fără să mai avem nevoie pentru asta de smoală sau de gudron. Secretul acesta m-a scos din belea cu multe alte prilejuri de atunci înainte, pe aceleași meleaguri.

Adusă astfel la bun sfârșit, nava noastră s-a pricopsit în final și cu un catarg de toată frumusețea, încropit din cel al corăbiei eșuate, după care, potrivit velatura cum ne-am priceput mai bine, i-am lacul și o cârmă și o pârghie pentru cârmă; într-un cuvânt, am înzestrat-o onorabil, cel puțin atât cât era nevoie pentru a răspunde cum se cuvine cerințelor noastre; după aceea, am încărcat-o cu provizii și am urcat la bord atâta apă de băut câtă am crezut noi că ne ar fi de trebuință sau mai bine zis câtă am izbutit să depozităm, păci butoaiile ne lipseau în continuare, și ne-am avântat în larg, cu Vânt bun în pânze.

Trecuse aproape încă un an de când hoinăream așa,

încoace și-ncolo, și de când eram prinși cu asemenea treburi, căci în clipa de față, după cum ziceau oamenii noștri, ne aflam cam pe la începutul lunii februarie, iar soarele se îndepărta de noi văzând cu ochii, ceea ce ne încânta nespus de mult, căci cu arșița care domnea nu era de joacă. Vântul, după cum am mai spus, ne era favorabil căci, după cum aveam să bag la cap după aceea, îndeobște vânturile prind să sufle dintr-odată dinspre răsărit, pe măsură ce soarele se îndepărtează de ținuturile acelea, urmându-și drumul spre miazănoapte.

Dezbaterile noastre se concentrau acum în jurul deciziei privitoare la calea pe care s-ar cuveni s-o apucăm mai degrabă și poate ci nicicând nu ne-a fost mai greu să ajungem la o hotărâre; unii dintre noi susțineau că trebuie s-o apucăm spre răsărit și s-o ținem așa, tot înainte, de-a dreptul către coasta Malabarului; alții însă, care luau în seamă cu mai multă luare-aminte lungimea călătoriei, clătinau din cap la auzul acestei variante, știind prea bine că proviziile noastre, în special cele de apă de băut, nu erau îndestulătoare; pe de altă parte, nici vasul în sine n-ar fi făcut față unei asemenea călătorii, pe aproape două mii de mile, fără nicio bucată de pământ unde să fi putut acosta, cât era drumul de lung.

Oamenii aceștia nu stătuseră cu gândul tot timpul decât la o călătorie spre țărmurile continentului african, loc în care ei ziceau că ne așteaptă atât o frumoasă șansă de a ne salva pielea, cât și ocazii cât roata carului de a ne căpătui, ori încotro am fi apucat-o, singura condiție fiind aceea de a izbuti să ne croim drum într-acolo, fie că o făceam pe mare, fie că o făceam pe uscat.

Pe lângă toate astea, în situația în care ne aflam noi, nici nu prea aveam de ales în ceea ce privește traseul care s-ar fi convenit urmat, pentru că, în cazul în care ne-am fi decis s-o apucăm spre răsărit, ne aflam taman în anotimpul cel mai nepotrivit pentru așa ceva și ar fi trebuit prin

urmare să mai așteptăm până în aprilie, dacă nu chiar până în mai, înainte de a ne lua inima-n dinți și de a ne încumeta să ieșim în larg. Până la urmă, cum vântul sufla dinspre sud-est și est-sud-est și cum vremea era frumoasă și încurajatoare, am căzut cu toții de acord și am hotărât să ne îndreptăm spre coasta Africii. N-am bătut prea multă vreme apa-n piuă cu discuții privitoare la drumul ce trebuia urmat în lungul coastelor insulei, căci acum ne aflam chiar în partea de insulă cea mai neprielnică traseului ales de noi, așa că am luat-o spre nord și, după ce am dat ocol Capului, am schimbat din nou direcția, cârmind spre sud, la adăpostul insulei, plănuind să o ținem așa până ajungem la punctul cel mai de vest al uscatului care, după cum am mai spus deja, se întinde atât de mult spre coasta Africii, încât ar fi făcut ca drumul ce-l mai aveam de parcurs să fie mai scurt cu aproape o sută de leghe. Însă, după ce străbătusem abia vreo treizeci de leghe, am remarcat că în preajma țărmului vânturile erau schimbătoare și că, mai mult chiar, băteau din față, așa încât am hotărât să ne croim drum de-a dreptul, căci doar în asemenea condiții vântul ne era favorabil, iar vasul nostru mi era suficient de bine înzestrat pentru a naviga contra vântului sau pentru a se îndrepta în orice direcție, altfel decât cu vânt prielnic din pupa.

Apoi, după ce am luat o hotărâre și în această privință, am tras din nou la mal pentru a ne reînnoi proviziile de apă de băut și de alimente, iar cam pe la sfârșitul lui martie, mânați mai mult de curaj decât de chibzuială, mai mult cu hotărâre decât cu judecată, am părăsit uscatul și am pornit-o către coastele Africii.

În ceea ce mă privește, nu mă încerca niciun fel de teamă, dat fiind că țelul nostru nu era decât acela de a ajunge cu bine într-o țară sau alta, iar mie îmi era egal care sau pe ce meleaguri avea să se afle țara cu pricina, personal nefăcându-mi pe atunci nicio idee despre ceea ce

mă aștepta și nici nebătându-mi prea mult capul cu ceea ce se putea sau nu să mi se întâmple; dar, chiar cu dramul de minte pe care se poate presupune că l-ar avea cineva la vârsta la care mă aflam eu, mă declaram de acord cu tot ceea ce se discuta, indiferent de cât de mult risc ar fi conținut și indiferent de cât de puțin probabil ar fi fost ca o asemenea acțiune să fie dusă la bun sfârșit.

Călătoria, urnită din disperare și din neștiință totală, a continuat sub aceleași auspicii, fără a face abuz de prea multă hotărâre și chibzuință; despre direcția în care trebuia să navigam știam doar că undeva, oarecum către vest, între două-trei grade latitudine nord sau poate sud, exista punctul pe care ni-l fixasem drept țintă; colac peste pupăză, nu aveam cu noi nici măcar un compas ca lumea, cu excepția unui mic, de buzunar, nimerit cu totul întâmplător la unul dintre oamenii noștri, așa că era de la sine înțeles că nu eram în stare să menținem un curs exact.

Cu toate astea, cum voia Celui de Sus a fost ca vântul să continue să bată dinspre est sud-est, am găsit de cuviință că direcția nord-vest-vest, pe care o urmam mânați direct de vânturile cu pricina, era pentru noi la fel de bună ca oricare alta pe care am fi apucat-o, așa că ne-am văzut înainte de drum.

Călătoria a durat mult mai mult decât ne-am așteptat, fapt la care a contribuit din plin și vasul nostru, care nu avea o velă de o suprafață adecvată ci mărimea lui, ceea ce făcea ca înaintarea lui să fie cât se poate de lentă și de greoaie. La drept vorbind, pe parcursul acestei călătorii, n-am avut parte de nicio aventură demnă de luat în seamă, neexistând niciun risc de a fi distrași de la călătoria în sine; în ceea ce privește posibilitatea de a vedea vreun vas, nu ni s-a ivit nici cea mai mică ocazie de a saluta vreunul, pe tot parcursul călătoriei noastre; n-am zărit nici urmă de vas, fie el mic sau mare, căci apele pe

care le străbăteam se aflau departe de orice rute comerciale; băştinaşii de pe insula Madagascar nu aveau nici ei mai mult habar decât noi în ceea ce priveşte țărmurile Africii, ştiind doar că în direcţia aceea exista o ţară a leilor, după cum o botezaseră ei.

Trecuseră opt sau nouă zile de când navigam, cu vânt favorabil în pânze, când unul dintre oamenii noştri strigă, spre marea noastră bucurie: „Pământ!”. Aveam motive cât se poate de întemeiate să fim cuprinşi de bucurie din pricina acestei descoperiri, căci toată apa de băut pe care o mai aveam nu ne-ar fi ajuns mai mult de două-trei zile, şi asta chiar dacă am fi consumat-o cu târâita. Cu toate astea, după ce am zărit uscatul dis-de-dimineată, a mai trecut ceva vreme până să punem piciorul pe el, lucru ce s-a petrecut abia când se înserase de-a binelea, vântul adiind cu mare zgârcenie şi corabia noastră fiind, după cum am mai spus, un navigator tare leneş.

Dezamăgirea a pus însă cu totul stăpânire pe noi atunci când am debarcat pe ţarm şi ne-am dat seama că, în loc să fi ajuns pe continentul african, poposisem doar pe o insuliţă, pe care nu se afla nici Țipenie de locuitor sau măcar de băştinaş, cu care noi să fi putut da ochii; şi nici vitele nu prea păreau să fie la ele acasă pe acele meleaguri, dacă nu punem la socoteală cele câteva capre răzleţe, din care noi ne-am mulţumit să facem de petrecanie la trei. Oricum, datorită lor am făcut rost din nou de carne proaspătă şi am dat şi peste apă de băut foarte bună; în felul ăsta s-au mai scurs încă cincisprezece zile pani să ajungem în cele din urmă la ţarmul continentului, unde uni tras la mal şi, ceea ce pentru noi era deosebit de important, am sosit acolo chiar când proviziile noastre se terminaseră cu totul. La drept vorbind, puteam zice chiar că proviziile ni s-au terminat înainte de a păşi pe mal, căci în ultimele două zile fusesem nevoiţi să ne mulţumim cu câte o jumătate de litru de apă

de fiecare. Dar, spre marea noastră încântare, înainte cu o seară am văzut uscatul, chiar dacă de departe, și, cum în timpul nopții am avut norocul să avem parte de o prielnică și viaie boare de vânt, dimineața ne aflam la un mai mult de două leghe de țarm.

N-am stat prea mult pe gânduri și am tras la mal în primul loc care ne-a fost la îndemână, cu toate că dacă am fi dat dovadă de ceva mai multă răbdare, am fi putut găsi un râu de toată frumusețea, ceva mai la nord. Cu toate astea, ne-am priponit fregata, slujindu-ne de doi pari cât toate zilele, pe care i-am înfipt în pământ, ca pe niște țaruși, și de care am legat-o; iar frânghiile mici și prăpădite care, după cum am mai spus, fuseseră împletite de noi, folosind material din care se făceau de fapt rogojini, au slujit destul de bine la ancorarea vasului.

N-am făcut prea mulți purici pe acolo, căci după ce am aruncat o privire asupra ținutului, am făcut rost de niște apă de băut și am agonisit câte ceva de-ale gurii, obținute cu mare greutate, ne-am imbarcat iarăși pe vas, cu toate proviziile pe care le găsisem. Toată prada noastră consta în câteva păsări vâdate și un soi de bizon sălbatic sau de tăuraș, a cărui carne s-a dovedit însă a fi tare gustoasă, Chiar dacă în ceea ce privea mărimea nu era mare lucru de capul lui. După cum ziceam, cu aceste agoniseli la bord, am luat hotărârea de a naviga în lungul coastei, care se întindea către nord-nord-est, până când vom da peste vreun golf sau peste vreun râu pe firul căruia să putem înainta către interiorul țării, sau poate peste vreun oraș sau niște oameni; căci nu duceam lipsă de motive întemeiate care să ne facă să credem că nu dădusem peste un ținut pustiu, din moment ce nu de puține ori zărisem focuri în toiul nopții și fum în timpul zilei, în n-ai multe locuri, dar la o distanță bunicică de noi.

CAPITOLUL IV. Primirea ce ne-o fac băștinașii - Ne hotărâm să străbatem țara pe uscat - Cearta și încăierarea

cu negrii - Luăm șaizeci de prizonieri și ni-i facem servitori în călătoria noastră - Eu sunt ales șeful expediției și numit căpitan - Servitorii noștri negri ne procură o provizie de vite - În cele din urmă, am ajuns într-un golf foarte larg, în care dădeau mai multe pârâuri și râuri ce se vărsau direct în mare, iar noi am apucat-o numaidecât în amonte pe primul care ne-a ieșit în cale; văzând în preajmă o mână de colibe și în preajma lor, pe țărm, niște băștinași, am cârmit vasul către mal, înspre nord, și am ridicat o prăjină înaltă, în vârful căreia agățasem o bucată albă de pânză, ca semn de pace și gânduri pașnice. Ne-am dat seama că nu le-a trebuit mult să priceapă semnalul nostru, căci s-au îndreptat către noi claie peste grămadă, de-a valma, atât bărbați cât și femei și copii, cei mai mulți dintre aceștia din urmă, fetițe și băieți, laolaltă, fiind goi pușcă. Întâi au zăbovit o vreme, cuprinși de uimire, holbându-se la noi de parcă am fi fost cine știe ce monștri, și purtându-se ca și cum le-am fi vârat spaima în oase; însă nu peste multă vreme am găsit de cuviință că erau gata să se poarte prietenește cu noi. Primul gest pe care l-am făcut, pentru a-i pune la încercare, a fost de a ne ridica mâinile la gură, ca și când am fi vrut să bem, prin asta dându-le de înțeles că vrem niște apă de băut. Au priceput numaidecât despre ce era vorba, căci trei dintre femeile lor și doi dintre băieți au zbughit-o la fugă pe uscat și au făcut cale întoarsă în mai puțin de un sfert de ceas, aducând mai multe oale de lut, destul de frumoșele și, după câte cred, uscate la soare; ni le-au adus pline ochi cu apă, le-au așezat pe jos și le-au lăsat acolo, la câțiva pași de țărmul mării, după care s-au retras ceva mai încolo, pentru ca noi să putem veni să le luăm nestingheriți, ceea ce, de altfel, nici n-am întârziat să facem.

La ceva vreme după acest prim pas ne-au adus rădăcini, verdețuri și niște fructe, de al căror soi nu reușesc să-mi aduc aminte, și ni le-au oferit pe toate; însă

cum noi ne aflam în situația de a nu avea ce să le dăm în schimb, am remarcat că nu erau la fel de dornici cum fuseseră băștinașii din Madagascar. Cu toate astea, artistul nostru cuțitar s-a pus pe treabă și, cum pusese de-o parte niște fier din epava corăbiei eșuate, s-a apucat să făurească tot soiul de jucărele, păsări, câini, ace, cârlige și inele, iar noi, la rândul nostru, n-am stat cu mâinile-n sân, ajutându-l să le pilească și să le șlefuiască până au prins să strălucească; iar în momentul în care le-am dat localnicilor câteva dintre ele, ne-au adus din belșug din tot ceea ce iveau și ei la îndemână, adică porci, vaci și capre, izbutind în felul ăsta să agonisim provizii îndestulătoare.

Debarcasem acum pe continentul Africii, cel mai dezolant, pustiu și inospitalier tărâm de pe fața Pământului, neuitând nici măcar faptul ci mai există nu doar Groenlanda, ci și arhipelagul Novaia Zemlea; singura deosebire consta în aceea că aici, chiar și în zonele cele mai neprielnice, am dat peste oameni care sălășluiau acolo; luând însă seama la firea și năravurile unora dintre ei, cred că pentru noi ar fi fost mult mai bine dacă ar fi lipsit cu desăvârșire.

Și, ca supliment la exclamația căreia erau gata a-i da drumul, privitor la acele meleaguri, chiar în acele locuri, am luat una dintre cele mai nechibzuite, mai sălbatice și mai deznădăjduite decizii din toate câte vor fi fost luate vreodată de oameni pe lume, și anume decizia de a întreprinde o călătorie pe uscat, străbătând inima continentului, plecând de pe coasta Mozambicului, situată pe țărmul Oceanului de Est, și încercând să răzbatem până pe coasta Angolei ana Guineei, de pe malul Oceanului de Vest sau Atlantic, adică un drum lung de nu mai puțin de 1800 de mile; în asemenea călătorie aveam de îndurat arșite dogoritoare și aveam de mers prin deserturi de netrecut fără a avea niciun soi de vehicule, nici cămile sau alte animale, de orice fel ar fi fost, de care să ne putem

ajuta pentru a ne căra bagajele; totodată, ne pândeau nenumărate întâlniri cu feroce fiare sălbatice, cum ar fi lei, leoparzii, tigrii, șopârlele și elefanții; eram nevoiți să traversăm linia echinocțială și ca atare aveam să trecem chiar prin miezul zonei toride; în drum, aveam să dăm peste populații băștinașe sălbatice, barbari aflați în ultimul grad de primitivitate; nu trebuiau nesocotite nici foamea și setea, cu care aveam de dus lupte crâncene; ca să n-o mai lungim, la tot pasul aveam să dăm piept cu grozăvii în stare să vâre spaima chiar și în cele mai brave inimi închise vreodată în cuști durate din carne și din sânge.

Cu toate astea, fără a ne lăsa cuprinși de panică în fața tuturor acestor piedici, am luat hotărârea să ne aventurăm și, ca atare, ne-am pregătit pentru călătorie, în măsura în care ne-o permiteau meleagurile pe care ne aflam și atâta cât părea să ne silească să ne urnim la drum slaba noastră cunoaștere a ceea ce aveam de înfruntat.

Se cam scursese ceva vreme de când începusem să ne deprindem să pășim desculți pe stâncile, pietrișul, iarba și nisipul țărmului; însă, cum găseam de cuviință că cel mai supărător lucru pentru picioarele noastre era să mergem sau să călătorim cu tălpile goale, pe nisipurile uscate și fierbinți din interiorul continentului, ne-am echipat cu un soi de încălțări făcute din piei de animale sălbatice, cu părul pe dinăuntru, încălțări care, fiind uscate bine la soare, aveau toate părțile dinspre afară groase și dure, promițând să țină vreme îndelungată. Într-un cuvânt, după cum ziceam eu, cu o expresie pe care și acum o găsesc cât se poate de potrivită, ne-am făcut niște mănuși pentru picioare și ne-am dat seama că erau tare confortabile și adecvate în același timp scopului căruia le erau destinate.

Am schimbat câteva vorbe cu unii dintre băștinașii care s-au dovedit destul de prietenoși pentru asta, deși nici acum n-am nici cea mai mică idee despre limba pe care o

vorbeau de fapt. Prin urmare, am stat de vorbă cu ei, am fost în stare să ne facem cât de cât înțelegi, și le-am spus nu doar despre proviziile ce ne erau trebuitoare, ci despre planurile pe care le urzisem; și arătând cu mâinile către vest, i-am întrebat ce țară se afla în direcția cu pricina. Despre ce ne interesa pe noi n-au fost în stare să ne spună mare lucru, tot ceea ce am putut pricepe din răspunsul pe care l-au bătut fiindcă într-acolo se află diverse triburi de tot soiul, că aveam să întâlnim în drum multe râuri mari și că trebuia să ne așteptăm să dăm peste o mulțime de lei, tigri, elefanți și fioroase pisici sălbatice, care, în cele din urmă, s-au dovedit a nu fi altceva decât niște zibete și alte vietăți de soiul ăsta.

Iar când i-am întrebat dacă nu cumva careva dintre ei, întreprinsese vreo călătorie în direcția respectivă ne-au dat un răspuns afirmativ, zicându-ne că într-adevăr unii dintre ei fuseseră în direcția în care soarele merge la culcare, numind astfel vestul, însă n-au fost în stare să ne spună cine mersese într-acolo. Când le-am cerut să ne dea pe cineva care să ne servească drept călăuză, n-au făcut decât să ridice din umeri, încurcați, așa cum procedează francezii atunci când le e teamă să se apuce de un lucru. Când am adus din nou vorba despre lei și alte jivine sălbatice, au început să râdă și ne-au făcut să pricepem că nu aveau să ne stingherească deloc și ne-au destăinuit un mijloc într-adevăr nimerit de a ne purta cu ele, și anume să întem și un foc, căci focul întotdeauna le sperie și le pune pe goană, lucru care s-a și adevărit după aceea.

Având parte de aceste încurajări, ne-am decis să nu mai zăbovim și să ne așternem la drum, mânați și de o sumedenie de alte motive, hotărârea pe care am luat-o neavând cum să atragă asupra noastră, dacă acest lucru ar fi fost posibil, chiar atâtea critici câte ar fi fost de așteptat. În continuare, voi arăta doar o parte din motivele cu pricina, pentru ca povestirea să nu devină prea searbădă și

prea monotonă.

În primul rând, era practic imposibil de a ajunge cumva la un liman pe oricare altă cale, căci ne găseam pe un țărm și într-un loc situat cu mult în afara oricărei rute de navigație pentru vasele europene; din acest motiv, nici măcar nu ne-ar fi putut trece vreodată prin cap că există o cât de mică șansă de a fi salvați și îmbarcați pe vreuna din corăbiile compatrioților noștri, în acel loc uitat de lume. În al doilea rând, dacă ne-am fi încumetat să navigam de-a lungul Coastei Mozambicului și de-a lungul deprimantelor țărmuri ale Africii, către nord, până când am fi ajuns la Marea Roșie, puteam nutri o singură speranță, și anume că în momentul în care am fi ajuns acolo aveam să cădem în mâinile arabilor, care ne-ar fi vândut ca sclavi turcilor, situație care pentru noi toți ar fi fost doar cu puțin mai bună decât moartea. Nu aveam nici cum să construim un vas care să fie în stare să ne poarte peste marea cea mare a Arabiei, tocmai până în India, și nu eram în stare să ajungem nici până la Capul Bunei Speranțe, vânturile fiind prea puțin constante, iar marea prea bântuită de furtuni, la latitudinea aceea; însă pe de altă parte, știam cu toții că dacă am fi fost în stare să răzbatem pe uscat, atunci exista posibilitatea de a ajunge la vreunul din marile fluvii care se varsă în Oceanul Atlantic, și că pe malurile oricăruia din aceste râuri am fi reușit să ne construim pe loc canoe care ne-ar fi purtat în josul apei, către mare, chiar dacă ar fi trebuit să străbatem mii de mile în felul ăsta; hrana era singurul lucru de care aveam nevoie, iar în acostă privință eram încredințați că ne vom descurca mulțumitor cu puștile pe care le aveam la dispoziție; și, pe lângă satisfacția eliberării, am ajuns la concluzia că se putea întâmpla ca fiecare dintre noi să agonisească și niște aur care, dacă ne-am fi întors cu bine, ne-ar fi recompensat cu vârf și îndesat pentru eforturile noastre.

N-aș putea spăne că eu unul, în toate dezbaterile la

care am participat, am cântărit vreodată neajunsurile sau avantajele uneia sau alteia din acțiunile întreprinse de noi până atunci. Varianta pe care o propusesem eu mai înainte fusese, după socoteala mea, cât se poate de bună, anume că ar fi trebuit să ajungem în Golful Arabiei sau la intrarea în Marea Roșie, iar în locul cu pricina, așteptând să treacă ori să se întoarcă vreunul din sumedenia de vase ce-și au drumul pe acolo, să fi pus mâna, folosind forța, pe cel dintâi care ne-ar fi ieșit în cale, și nu numai că încărcătura lui ne-ar fi îmbogățit, dar ne-am fi și putut folosi de el după bunul nostru plac, îndreptându-ne după aceea către orice colț al lumii ne-ar fi trecut prin cap; însă, când au început să-mi vorbească despre un marș de două sau trei mii de mile, pe jos, despre faptul că trebuia să rătăcim prin deserturi, printre lei și tigri, vă mărturisesc cu mâna pe inimă că mi-a înghețat sângele-n vine și că am folosit toate argumentele ce mi-au venit în cap, încercând din răspuțeri să-i fac să se răzgândească și să renunțe la acel plan.

Dar ei țineau morțiș la el, cu toții, așa încât n-aș fi făcut decât să-mi răcesc gura de pomană. Tot ce mi-a rămas de făcut a fost să-i încredințez că voi rămâne credincios în continuare primei noastre legi, aceea de a lăsa ca majoritatea să aibă ultimul cuvânt și așa se face că ne-am urnit la drum. Cea dintâi grijă pe care am avut-o a fost să luăm bine seama și să vedem cam în ce punct ne aflam pe harta lumii, ceea ce am și făcut și am văzut că suntem la latitudinea de 12 grade și 35 de minute sud de ecuator. Următorul pas era să ne uităm cu luare-aminte în hărți, pentru a vedea unde se găsește coasta continentului, țelul nostru mărturisit, și ne-am dumirit că ea s-ar afla cam între 8 și 11 grade latitudine sudică, dacă o apucam către țărmul Angolei, și între 12 și 19 grade latitudine nordică, dacă alegeam, traseul care ducea spre fluviul Niger și țărmul Guineei.

Țelul nostru era să ajungem pe coasta Angolei, care,

după hărțile pe care le aveam, se găsea foarte aproape de latitudinea la care ne aflam, așa că trebuia să o luăm către vest; și cum eram încredințați că în drumul nostru vom da peste râuri, n-aveam nicio îndoială că ele ne-ar putea înlesni călătoria, mai cu seamă dacă eram în stare să descoperim căi de a traversa lacul cel mare sau marea interioară, Căruia băștinașii îi zic Coalmucoa și din care se spune că și-ar avea Izvorul sau începutul fluviul Nil; dar nu făceam decât să vindem pielea ursului din pădure, după cum veți avea ocazia să vă convingeți urmărind în continuare povestirea noastră.

Următoarea problemă la care trebuia să luăm seama era în ce mod să ne cărăm bagajul, fără de care eram cât se poate de hotărâți, din capul locului, să nu o pornim la drum; de fapt nici nu exista altă Cale, căci chiar și muniția noastră, la care nu puteam renunța în ruptul capului, de ea depinzând atât subzistența, adică hrana, cât și siguranța noastră, adică apărarea împotriva fiarelor sălbatice și a băștinașilor, chiar și muniția noastră, zic, ar fi însemnat o încărcătură peste puterile noastre și n-am fi izbutit să o cărăm, bizuindu-ne doar pe propriile forțe, străbătând niște meleaguri unde vipia era atât de mare, încât chiar și propriile trupuri reprezentau pentru noi o povară demnă de luat în seamă.

Am întrebat în stânga și-n dreapta, prin tot ținutul, și ne-am lămurit că pe acele meleaguri vitele de povară nu erau cunoscute; spunând asta, înțeleg că nu erau nici cai, nici catâri, nici măgari, nici cămile sau dromaderi; singura viețuitoare de acest soi de prin partea locului era un fel de bivoli sau de taur domesticit, aidoma aceluia căruia noi îi făcusem de petrecanie pentru a ne hrăni; am aflat că pe unii dintre taurii cu pricina localnicii îi învățaseră să le dea ascultare, făcându-i să vină și să plece, după porunca ce li se striga și ni s-a spus că ne putem folosi de ei pentru a ne căra bagajele; o calitate de seamă a acestor dobitoace era

că ne puteau trece în spinare prin lacuri și râuri, căci în apă se simțeau ca la ele acasă, fiind niște înotători de nădejde.

Însă noi n-aveam deloc habar să îngrijim sau să mânăm asemenea jivine, nepricepându-ne nici măcar să le potrivim poverile în spinare și această ultimă piedică, de care ne-am dat seama în discuția noastră, ni se părea a fi o problemă căreia nu-i întrevedeam în niciun fel rezolvarea; în cele din urmă, eu le-am propus o soluție pe care, după ce au întors-o pe toate fețele, au găsit-o nimerită: aceea de a căuta gâlceava unor băștinași negri, de a înhăța vreo zece sau doisprezece dintre ei și, luându-i sclavi, de a-i foita să vină cu noi, obligându-i să ne care poverile; propunerea pe care o făcusem ar fi fost potrivită și folositoare în mai multe privințe, atât pentru a ne arăta drumul, cât și pentru a-i folosi ca tălmaci atunci când ar fi fost cazul să ne înțelegem cu ceilalți băștinași.

La început, sfatul meu n-a fost acceptat, dar curând băștinașii le-au dat tuturor motive îndestulătoare, pentru ca, până la urmă, să se țină seama de el și să fie acceptat; căci cum mărunțul nostru negoț pe care îl făceam cu băștinașii se bizuia până atunci pe încrederea în bunăvoința pe care ne-o arătaseră la început, în cele din urmă, și-au dat arama pe față și i-am prins că umblă cu matrapazlăcuri. După ce ne tocmisem pentru niște vite în schimbul jucărioarelor meșterite, după cum am mai spus, de fierarul nostru cel dibaci, unul dintre oamenii noștri n-a izbutit să ajungă totuși la o înțelegere cu negustorul băștinaș, care l-a făcut să-și iasă din sărite, păstrându-și lucrurile primite în schimbul vitelor, dar în schimb punându-și tovarășii să răzlețească vitele chiar sub nasul omului nostru, bătându-și în felul ăsta joc de el. Și cum scos din minți de o asemenea mojie, cel luat în răs a strigat chemându-i în ajutor pe câțiva dintre ai noștri, care se aflau prin preajmă, negrul cu care se tocmea a azvârlit

spre el cu, o lance și aruncarea a fost atât de bine ținută, încât dacă omul nostru n-ar fi dat dovadă de o mare sprinteneală, sărind la o parte ca o zvârlugă, și nu și-ar fi ridicat brațul ca să se ferească de lance în clipa în care venea de-a dreptul spre el, aceasta l-ar fi străpuns negreșit, pe când așa n-a făcut decât să-i rănească brațul. Atunci omul nostru, cuprins de-a binelea de mânie, a înșfăcat pușca și a tras în negru, împușcându-l de-a dreptul în inimă.

Cei care se găseau în apropierea celui răpus, ca și toți ceilalți, care se aflau împreună cu noi la o distanță bunicică, au fost cuprinși de o spaimă îngrozitoare; în primul rând de fulgerul de foc; în al doilea rând, de zgomot; și, în al treilea rând, de faptul că l-au văzut pe tovarășul lor prăbușit ca lovit de trăsnet, așa încât, pentru o vreme, au rămas cu toții prostiți și năuciți; însă după ce spaima care-i cuprinsese a prins să-i părăsească, unul dintre ei, ce se găsea la o distanță bună de noi, a scos un strigăt din toți rărunchii, strigăt ce părea să fie semnalul pe care și-l dau atunci când se avântă în luptă; și întreaga șleahță, pricepând numaidecât cum stau lucrurile și ce înseamnă semnalul cu pricina, i-au răspuns și-au alergat spre el în mare grabă, strângându-se în jurul său, în vreme ce noi, neavând habar ce se petrece, am rămas ținuiți locului, holbându-ne unii la alții, asemenea unei adunături de netoți.

Dar ne-am dumirit curând cum stă treaba, căci peste încă două sau trei minute am auzit cum strigătul acela prelung și pătrunzător își croiește drum încoace și-ncolo, către toate cele patru zări, ajungând prin toate așezările lor; ba chiar mai mult, se făcea auzit și dincolo de golf, în cealaltă parte; și dintr-odată am văzut cum o sumedenie de creaturi goale pușcă fugeau de le scăpărau călcâiele de peste tot, către locul de unde pornise strigătul primului dintre negri, ca și cum ar fi avut întâlnire acolo; și, în nicio

oră, cred că se strânseseră cam la cinci sute de oameni, înarmați unii cu arcuri și săgeți, iar alții, cei mai mulți dintre ei, cu lăncii, pe care erau în stare să le arunce cu atâta dibăcie, încât ar fi doborât o pasăre în zbor, chiar și de la o distanță respectabilă.

N-aveam timp să ne sfătuim pe îndelete ce-i de făcut, căci gloata băștinașilor se mărea în fiecare clipă, văzând cu ochii; și eu unul sunt convins într-adevăr că dacă am mai fi zăbovit, în scurt timp s-ar fi strâns în locul cu pricina zece mii de băștinași. Nu prea aveam de ales între multe variante, căci trebuia fie să o zbughim spre corabie sau barca noastră, loc în care e drept că ne-am fi putut apăra cu mai mulți sorți de izbândă, fie să pornim către ei și să vedem ce ar fi putut face pentru o salvă sau două de alice.

Am decis, fără să stăm prea mult pe gânduri, să ne încercăm norocul cu cea de-a doua variantă, mizând pe faptul că focul și spaima produsă de împușcătura noastră avea să-i împrăstie în curând ca pe un stol de vrăbii; așa că am prins să înaintăm cu toții, aliniați, și am mărșăluit hotărâți către ei; ne așteptau pregătiți, crezând, după cum mă bate pe mine gândul, că or să ne vină de hac cu lăncile lor; însă înainte de a ajunge îndeajuns de aproape pentru ca ei să-și azvârle lăncile, ne-am oprit locului și, păstrând între noi o distanță măricică, pentru a ne întinde linia de trăgători cât se putea de departe, i-am salutat cu o salvă de toată frumusețea, care a făcut prăpăd, căci în afara celor răniți, al căror număr n-aveam cum să-l socotim, a culcat la pământ șaisprezece dintre ei, cât ai zice pește, iar alți trei fură vătămați atât de rău, încât s-au prăvălit la vreo douăzeci și ceva de metri mai încolo.

Numaidecât ce am slobozit salva cu pricina, din piepturile lor a răbufnit un strigăt, sau mai bine zis un urlet, de ți se făcea părul măciucă; urletul acela pornea atât de la cei schilodiți, cât și de la cei care-i jeleau pe cei ale căror trupuri zăceau fără suflare dinaintea ochilor lor;

oricum, un asemenea urllet sălbatic nu mi-a mai fost dat să aud vreodată, nici înainte și nici după aceea.

Nu ne-am clintit din loc, după ce am tras cea dintâi salvă, ci am rămas să ne încărcăm iarăși armele și, văzându-i că nu dau bir cu fugiții, am tras din nou asupra lor; am doborât vreo nouă la această a doua salvă; însă cum rândurile lor se răriseră, nemaifiind așa de dese ca la început, ai noștri n-au mai deschis focul în același timp, șapte dintre ei primind ordin să-și păstreze puștile încărcate și să înainteze imediat ce vor fi tras ceilalți, în acest fel, lăsându-le acestora din urmă timp să-și încarce iarăși armele; dar despre toate astea voi mai vorbi numaidecât în cele ce urmează.

Numaidecât ce am slobozit și cea de-a doua salvă, însoțită de cele mai puternice strigăte pe care eram în stare să le scoatem, cei șapte au avansat spre băștinași și, apropiindu-se la mai puțin de douăzeci de metri, au tras din nou, în vreme ce ceilalți, rămași mai în urmă, încărcam iarăși puștile, cât puteam de iute, pentru a-i urma la rândul nostru, însă când ne-au văzut venind încă o dată spre ei, localnicii au rupt-o la fugă țipând, ca și cum o vrajă ar fi pogorât asupra lor.

Când am ajuns pe câmpul bătăliei, am dat peste un mare număr de leșuri zăcând în țărână, cu mult mai multe decât ne puteam gândi noi că doborâsem sau vătămasem, ba în trecând chiar numărul gloanțelor ce plecaseră din puștile noastre; și ne cuprinsese nedumerirea, neștiind ce să mai credem despre una ca asta; însă într-un târziu ne-am lămurit ce se petrecuse, căci am descoperit că erau atât de îngroziți încât își ieșiseră din minți, ba chiar mai mult decât atât, și cred că nu puțini dintre cei care

apucaseră pe calea fără de întoarcere a morții se sfârșiseră pur și simplu de spaimă, căci pe trup nu aveau nicio rană.

Dintre cei cărora le intrase frica în oase, după cum ziceam, o parte însemnată, pe măsură ce-și recăpătau cât de cât cumpătul, veneau către noi și ni se închinau, luându-ne drept zei sau poate drept demoni, prea bine nu știu nici eu cu cine eram asemuiți, dar de fapt asta nici nu conta prea mult. Unii dintre ei îngenuncheau doar, dar alții se aruncau la pământ cu totul, făcând o mie de gesturi primitive, dar care arătau cu toatele cea mai adâncă supunere. Dintr-odată, mi-a trecut prin cap că era momentul nimerit ca, urmând legea armelor, să luăm câți prizonieri pofteam și să-i punem să vină cu noi în călătoria noastră de-a latul continentului și să ne poarte poverile. Imediat ce am dat glas propunerii mele, toți oamenii noștri s-au declarat de acord cu ea; drept urmare, am pus ochii pe vreo șazeci de vlăjgani tineri și bine făcuți și i-am încunoștințat că trebuie să ne însoțească, veste la auzul căreia n-au cântit câtuși de puțin. Întrebarea ce s-a iscat apoi aproape de la sine a fost în ce mod trebuie să ne purtăm cu acești băștinași pentru a ne putea bizui pe ei, căci descoperisem că nu aduceau nici pe departe cu cei din Madagascar, ci dimpotrivă, erau încăpățânați, răzbunători și ascunși, motive care ne făceau să fim siguri că din partea lor nu vom obține niciun serviciu, cu excepția acelor ce sunt de așteptat din partea unor simpli sclavi, adică nu vom avea parte de nicio supunere care să meargă dincolo de timpul în care frica avea să domnească asupra lor și nici de vreo altă muncă în afara aceleia obținute prin intermediul violenței.

Înainte de-a depăna mai departe firul povestirii, se cuvine să-l fac părtaș pe cititor la faptul că, începând de la acest eveniment, am prins să văd mai limpede situația în care mă găseam și m-am implicat cu mai multă ardoare în

conducerea treburilor noastre, pentru că, cu toate că tovarășii mei erau cu toții oameni mai în vârstă decât mine, am început totuși să-i găsesc a fi nu tocmai chibzuiți sau, cum aş zice eu acum, văduviți de prezență de spirit, atunci când ajungeau să pună în practică o hotărâre sau alta. Primul prilej ce mi s-a oferit de a remarca acest lucru a fost recenta lor încăierare cu băştinașii când, în pofida potrivitei decizii de a-i ataca și de a deschide focul asupra lor, după cea dintâi salvă și după ce văzură că negrii nu o rupeau la fugă care-ncotro, după cum se așteptaseră ei, curajul a prins să li se cam înmoaie și să-i părăsească și, sunt sigur de asta, în iiazul în care barca s-ar fi aflat prin preajmă, și-ar fi luat picioarele la spinare, care mai de care.

Acesta a fost prilejul cu care, încetul cu încetul, am început să iau în mâinile mele frâiele conducerii, să le insuflu cât de cât curaj și s-a le strig să-și încarce iarăși puștile și să mai slobozească o salvă, zicându-le că eram pregătit, dacă erau dispuși să lase pe mâna mea, să-i fac pe negrii să dea bir cu fugiții îndeajuns de repede. Am văzut că n-am vorbit în vânt, că spusele mele i-au îmbărbătat și așa se face că, atunci când au tras a doua oară, le-am dat de înțeles că ar fi de dorit să nu-și irosească toate gloanțele, ci să mai păstreze câteva pentru încăierarea ce ar fi putut urma după aceea, după cum tocmai v-am povestit înainte.

După cea de-a doua salvă, m-am văzut într-adevăr pus în situația dea prelua comanda, cum s-ar spune. „Acum, domnilor – le-am zis eu – haideți să le arătăm că știm și noi să strigăm”; așa se face că am deschis gura și-am strigat de trei ori din toți răunchii, după cum obișnuiesc să facă marinarii englezi cu astfel de prilejuri. „Și acum, țineți-vă după mine – le-am ordonat celor șapte care îmi dăduseră ascultare și nu-și folosiseră armele – și vă asigur că o să-i dați gata”, lucru ore s-a și întâmplat

căci, imediat ce au văzut că ne apropiem, au și rupt-o la fugă, după cum v-am istorisit deja.

Din ziua cu pricina, cu toții nu voiau să-mi mai spună în alt fel decât *Señor Capitano*, dar le-am spus că nu vreau să mi se zică în acest fel.

— Ei bine, prepuse atunci tunarul, care vorbea vine englezește, o să-ți spunem *Căpitanul Bob*, iar de atunci așa mi-a rămas numele.

Nimic nu e mai adevărat, în ceea ce îi privește pe portughezi, fie că sunt socotiți la grămadă, ca națiune, fie că sunt luați ca indivizi de sine stătători, decât faptul că sunt capabili să meargă înainte doar în cazul în care în fruntea lor se află cineva care să-i conducă și să-i încurajeze, iar dacă acel cineva îi îmbărbătează și prin puterea exemplului personal, atunci se vor descurca mulțumitor; în schimb, dacă sunt lăsați de capul lor, se înmoaie și se năruie numaidecât. Fără îndoială că ar fi dat cu toții bir cu fugiții din fața acelei hoarde de sălbatici goi pușcă, chiar dacă astfel nu și-ar fi scăpat pielea, dacă eu, pentru a-i îmbărbăta, n-aș fi strigat și n-aș fi chiuیت din răsuputeri, făcând ca toată tărășenia cu pricina să aducă mai degrabă cu un joc decât cu o bătălie.

După aceea s-au mai ivit nu puține ocazii în care am fost nevoit să procedez în același mod și mărturisesc cu mâna pe inimă că de multe ori m-a cuprins uimirea, întrebându-mă cum de a fost posibil ca niște oameni atât de slabi de virtute, prin natura lor, să dea dovadă, într-o situație limită, de atâta curaj, încât să propună și să întreprindă tentativa cea mai deznădăjduită și lipsită de sorti de izbândă din toate cele pe care și le-au propus vreodată pe fața pământului niște făpturi omenești.

Pe de altă parte, e drept că se aflau printre ei și doi-trei oameni neobosiți, al căror curaj și hărnicie constituiau un îndemn și un sprijin pentru toți ceilalți; și, într-adevăr, acei câțiva oameni aleși le-au fost la început conducători;

aceștia erau tunarul, fierarul, căruia eu îi spun meșter făurar, iar cel de-al treilea, care, chiar dacă nu se putea compara nici pe departe cu primii doi, cu toate că era și el croit cam din același aluat, era unul dintre dulgheri. Într-adevăr cei trei erau sclipirea de viață și sufletul celorlalți și datorită curajului lor, erau în stare și ceilalți să arate hotărâre cu orice prilej. Însă când au văzut că nici eu nu mă dau în lături și iau pe umerii mei o brumă de responsabilitate, cum s-a întâmplat cu ocazia pe care vani istorisit-o deja, m-au îmbrățișat și mi-au arătat o afecțiune nețărnută, tot timpul de atunci înainte.

Tunarul era un matematician de prima mână, un om învățat și un marinar desăvârșit. Datorită discuțiilor pe care le-am purtat cu el între patru ochi, am reușit eu să-mi însușesc acele noțiuni de bază care după aceea au constituit soclul pe care s-au clădit toate cunoștințele pe care le-am dobândit vreodată despre navigație în general și despre geografie în special.

Dându-și seama, în timpul conversațiilor noastre, că nutream o dorință sinceră de a înțelege și de a învăța, el a fost cel care a construit în mintea mea baza unor cunoștințe generale, dându-mi idei corecte cu privire la forma Pământului și a mărilor, despre așezarea țărilor, cursul fluviilor, știința sferelor și mișcarea stelelor, băgându-mi în cap, pe scurt, o serie de cunoștințe de astronomie, pe care, după aceea, le-am sporit prin propriile eforturi.

Într-un fel anume, el a sădit în mintea mea o seamă de aspirații și dorința neabătută de a învăța tot ceea ce mi s-ar fi deslușit într-un lei sau altul, convingându-mă că nu exista nimic altceva care să mă pregătească mai bine pentru mărețele fapte pe care aveam de gând să le duc la bun sfârșit decât un nivel de cultură superior celui care domnește de obicei printre oamenii mărilor; tot el a fost acela care mi-a destăinuit că a fi ignorant însemna negreșit

să rămâi într-o situație de inferioritate printre semenii, în vreme ce bogăția cunoștințelor reprezenta un prim pas pentru a răzbate în viață. Întotdeauna îmi aducea laude privitoare la capacitatea mea de a învăța și, cu toate că acest fapt îmi alimenta mândria, totuși, cum înăuntrul meu aveam o ambiție secretă, imboldurile pe care mi le dădea îmi ațâțau și mai abitir neostoita sete de învățătură, așa încât în sinea mea am luat hotărârea ca, dacă se va întâmpla vreodată să mă întorc înapoi în Europa și s-ar întâmpla cumva să-mi prisosească niscai bani, să-mi completez cunoștințele, cu temeinicie, pentru a ajunge un marinar desăvârșit; însă după aceea, când ocazia mult sperată mi s-a înfățișat, am lăsat-o mai moale și nu m-am ținut de hotărârea pe care o luasem.

Dar să facem cale întoarsă la istorisirea noastră: tunarul, când a văzut cum am scos-o la capăt în luptă cu succes și când a auzit propunerea pe care ara făcut-o, de a păstra un număr de prizonieri pentru marșul nostru și ca să ne poarte poverile, s-a întors către mine și a zis, de față cu toți ceilalți:

— Căpitane Bob, părerea mea e că tu trebuie să fii conducătorul nostru, căci toate meritele victoriei în lupta de azi îți aparțin cu prisosință.

— Nu, nu, am răspuns eu, nu mă acoperiți de laude; dumneata se cuvine să fii *Señor Capitano* al nostru, dumneata vei fi generalul nostru, eu unul sunt prea necopt pentru una ca asta.

Așa că, pe scurt, ne-am declarat cu toții de acord ca el să devină conducătorul nostru, dar nu s-a învoit să accepte o astfel de însărcinare de unul singur, ci a stăruit ca eu să-i fiu ajutor, lucru cu care toți ceilalți au căzut de acord pe dată, eu neavând loc de întors și fiind obligat să accept.

Cea dintâi însărcinare cu care m-au blagoslovit în această postură nouă, de conducător, a fost una dintre cele

mai spinoase din toate la câte se puteau gândi, și anume să mă ocup de îndrumarea prizonierilor; cu toate astea, nu m-am dat în lături și mi-am îndeplinit însărcinarea cu succes și cu voie bună, după cum veți afla numaidecât; însă problema cea mai arzătoare, care s-a pus imediat în discuție, era totuși de o importanță vitală și consta în a hotărî, în primul rând, pe ce drum se cuvine să apucăm, abia după aceea urmând a se decide în ce fel să ne agonisim proviziile trebuitoare în această călătorie.

În rândul prizonierilor noștri, se afla un vlăjgan înalt, solid și arătos, față de care ceilalți păreau să manifeste un respect deosebit și care, după câte am înțeles după aceea, era odrasla uneia din căpeteniile lor, tatăl lui fiind, după câte se pare, ucis la cea dintâi salvă a noastră, în vreme ce el era rănit de un glonte la braț, și de un altul la șold ori în coapsă. Rana din șold, găsindu-se într-o parte carnoasă a trupului, sângera din belșug, așa că omul părea mort pe jumătate din cauza mării cantități de sânge pierdute. În ceea ce privește împușcătura din braț, gloanțele îi zdrobiseră încheietura mâinii, așa că din pricina celor două răni nu era bun de mai nimic, prin urmare, la un moment dat a fost cât pe-aci să-l izgonim și să-l lăsăm să-și sfârșească zilele; dacă am fi făcut-o, n-ar mai fi rezistat mai mult de câteva zile; însă cum am observat că oamenii din preajma lui îl tratau cu oarecare respect, mie mi-a trecut prin minte că am putea să-l vindecăm ca să ne putem folosi de el și poate să-l facem un soi de comandant peste toți ceilalți. Așa se face că l-am dat pe mâna chirurgului nostru și i-am îndrugat sărmanului năpăstuit o sumedenie de cuvinte de îmbărbătare, ceea ce e un fel de a spune, căci de fapt m-am străduit să mă fac înțeles cu ajutorul semnelor, pe cât m-am priceput mai bine, ca să-l fac să priceapă că aveam de gând să-l punem din nou pe picioare.

Toate astea au făcut ca în mințile lor să prindă contur un nou tip de venerație față de noi, imaginându-și că, așa

cum eram în stare să-i ucidem de la distanță, prin ceva nevăzut pentru ei, căci într-adevăr în acest fel li se prezenta tirul nostru, la fel de bine puteam să-i facem bine la loc. Așa se face că prințul cel tânăr, căci sub această denumire aveam să-l știm după aceea, a chemat la el vreo șase sau lapte sălbatici și le-a spus ceva; noi nu aveam habar ce anume le-a zis, dar numaidecât după aceea cei șapte s-au îndreptat către mine și s-au prosternat în genunchi înaintea mea, ridicându-și în sus mâinile și făcând semne de implorare, arătând către locul unde zăcea întins unul dintre cei cărora le făcusem de petrecanie.

S-a scurs destul de mult timp până când eu sau vreunul dintre noi să pricepem ce vor de fapt; însă unul dintre sălbatici a alergat și a ridicat un mort, arătând spre rana lui care era la ochi, căci glonțul cu care fusese împușcat în cap îi pătrunsese prin orbită. După aceea un altul a arătat spre chirurg **și**, într-un târziu, ne-am dat seama că asta ar vrea să spună că ar trebui să-l vindecăm și pe tatăl prințului, care părăsise acest tărâm, fiind împușcat în cap, după cum am spus ceva mai devreme.

Noi am priceput ce se așteaptă să facem, dar nu am vrut să ne dăm de gol că nu suntem nici pe departe în stare să facem așa ceva, drept pentru care ne-am mulțumit să le aducem la cunoștință că oamenii care fuseseră uciși își meritau soarta, căci ei fuseseră aceia care căutaseră vrajbă, atacându-ne, așa că nici nu ne trecea prin cap să-i readucem, la viață; și că, dacă cumva vreunul dintre ei s-ar mai încumeta vreodată să facă una ca asta, îi vom face de asemenea de petrecanie și nu-l vom mai lăsa să trăiască în veci; dar dacă el, prinții! se învoia să rină cu noi și să ne urmeze întocmai poruncile, atunci nu-l vom lăsa să se sfârșească și îi vom vindeca brațul rănit. După aceea, înțelegând despre ce era vorba, prințul le-a poruncit oamenilor săi să se ducă și să aducă un băț, ori un baston lung și s-a culcat pe pământ. Când i-au adus ceea ce

ceruse, am văzut că de fapt era vorba de o săgeată; prințul a apucat-o folosindu-se de mâna stângă, căci pe cealaltă o avea vătămată din pricina rănii și, arătând cu săgeata în sus, spre soare, a frânt-o în două și a îndreptat-o cu vârful către pieptul său, după care mi-a înmănat-o. Aceasta însemna, după câte am priceput eu după aceea, că dorea ca soarele, la care el se închina, să-i lovească în piept cu o săgeată dacă cumva s-ar întâmpla ca vreodată să încalce legământul de prietenie pe care îl făcuse față de mine; iar faptul că mie mi-a înmănat vârful săgeții reprezenta o dovadă că eu eram omul căruia îi jurase credință și niciodată vreun creștin nu s-a dovedit mai credincios jurământului său decât negrul acela, care după aceea ne-a fost o slugă devotată, timp de multe și grele luni.

Când l-am dat pe mâna chirurgului, acesta i-a bandajat numaidecât rana din sold și a descoperit că glonțul nu făcuse decât să-i zgârie carnea trecând, cum s-ar spune, pe lângă el, fără să se oprească în carne, așa că nu peste mult timp rana cu pricina i s-a vindecat și prințul s-a însănătoșit; însă în ceea ce privește brațul, chirurgul și-a dat seama că unul din oasele antebrațului, aflat adică între încheietura mâinii și cot, este frânt; l-a pus l-a loc și l-a fixat cu niște ațele, după care i-a înfășurat brațul cu o eșarfă și i l-a aninat de gât, dându-i de înțeles că nu trebuie să-l miște; sfatul ce i s-a dat a fost urmat cu atâta strictețe, încât s-a așezat și nu s-a clintit din loc, până în clipa în care a primit îngăduința chirurgului.

Am avut mult de furcă până când să-l fac pe acel negru să înțeleagă ce aveam noi de gând să facem și în ce fel plănuisem să-i folosim pe oamenii săi; cea mai mare osteneală a fost să-l învăț să deprindă sensul spuselor noastre și să se folosească de câteva cuvinte, cum ar *și de* și *nu*, cu înțelesul lor corect, încercând în același timp să-i dau o mână de ajutor pentru a se deprinde cu felul nostru de a vorbi, iar el se dovedea tare dornic și capabil de a

băga la cap tot ceea ce îl învățam eu.

N-a trebuit să-mi dau prea multă osteneală pentru a-l face să înțeleagă că doream să ne luăm cu noi proviziile, încă din prima zi; însă el ne-a făcut semne prin care ne dădea de înțeles că nu era nevoie să facem una ca asta, căci aveam să dăm în tot locul peste provizii îmbelșugate, timp de patruzeci de zile. Ne-am bătut destul de mult capul să înțelegem cum exprima el numărul patruzeci, deoarece omul habar n-avea de niciun fel de cifre, folosindu-se doar de niște cuvinte pe care le știau doar ei și prin care înțelegeau numărul cu pricina. Într-un târziu, unul dintre negri, urmând porunca prințului, a rânduit una lângă alta patruzeci de pietricele, pentru a ne putea arăta câte zile puteam călători având siguranța că nu vom duce lipsă de provizii.

După aceea, i-am arătat bagajele noastre, care trăgeau la cântar, nu glumă, mai cu seamă pulberea, dar și alicele, plumbul, fierul, culele dulgherilor, instrumentele marinărești, lăzile cu sticle și o mulțime de alte lucruri, mai mult sau mai puțin ponosite. A luat câteva din toate aceste obiecte în mână, pentru a-și da seama cam ce greutate au, și a dat din cap, cu îndoială, drept pentru care le-am zis oamenilor noștri că trebuie să facă în așa fel, încât să-și împartă lucrurile în pachete mici, ca să le facă mai lesne de cărat; prin urmare, așa s-a și întâmplat, ceea ce ne-a adus în situația de a fi forțați să abandonăm acolo toate lăzile și cuferele noastre, în număr de unsprezece.

Apoi tânărul prinț, ne-a făcut semn că o să ne facă rost de niște bivoli sau tăurași, după cum le ziceam eu, ca să ne care lucrurile, și ne-a mai dat de înțeles că, dacă eram obosiți, animalele ne puteau duce și pe noi în spinare; însă n-am dat importanță acestei propuneri, căci voiam să avem la îndemână aceste dobitoace. Nu mai în situația când ele nu ne-ar mai fi fost de folos la transport, puteam să le sacrificăm și să ne înfruptăm din ele, dacă n-

am fi avut încotro.

După aceea, l-am conlul la barca noastră și i-am arătat cam ce fel de lucruri aveam noi pe acolo; el a părut cuprins de uimire la vederea bărcii, căci nu mai zărise nicicând ceva care să aducă cât de cât cu ceea ce i se înfățișa privirii, bărcile lor fiind jalnice, niște încropeli vai de capul lor, cum nu mai văzusem până atunci; nu aveau nici prora, nici pupă și erau construite doar din piei de capră, cusute unele de altele cu mațe uscate de capră și de oaie și morfolite pe deasupra cu un soi de unsoare vâscoasă ca sacăzul și uleiul, care însă duhnea de la o poștă, având un miros care-ți întorcea stomacul pe dos; una peste alta, erau niște bărcuțe prăpădite și vai de ele, cele mai amărâte pe care le-am putut vedea noi în vreo parte a lumii, pe lângă care o canoe reprezenta o strașnică născocire.

Dar, ca să facem cale întoarsă la ambarcațiunea noastră, spuneam că l-am dus pe prinț s-o vadă și i-am dat o mână de ajutor să se urce, trecându-l peste bord, căci el era invalid. I-am făcut semne prin care i-am dat de înțeles că oamenii săi trebuiau să ne care lucrurile și i-am arătat cam care sunt acestea; el ne-a răspuns cu „*Ce, Señor*”, „*Da, domnule*”, căci îl învățasem expresia aceasta și înțelesul ei și, săltând o legătură de lucruri, ne-a făcut semne că după ce brațul i se va face bine, va fi în stare să ducă și el câte ceva.

Noi i-am răspuns, tot prin semne, că dacă își va struni oamenii să se înhame la poverile noastre, el unul nu va trebui să care nimic. Toți prizonierii îi strânsesem într-o îngrăditură îngustă, împrejmuita cu un gard din pari, și îi legasem cu frânghii făcute din rogojini; așa că, atunci când am coborât pe țărm, însoțiți de prinț, ne-am dus împreună cu el la ei, făcându-i semn să-i întrebe dacă se învoiau să meargă alături de noi până în Țara Leilor. Drept urmare, prințul le-a ținut un discurs în toată legea, din care noi n-

am înțeles decât că le spunea că dacă erau de acord trebuie să ne răspundă cu „Ce *Señor*”, explicându-le totodată și ce însemna expresia cu pricina. Ei au răspuns numaidecât „Ce *Señor*” și au bătut din palme, ridicând privirile către soare, ceea ce, după cum ne-a lămurit prințul, însemna că făceau legământ să se arate credincioși față de noi. Însă imediat ce el ne spuse toate astea, unul dintre prizonieri i s-a adresat prințului, ținându-i o lungă cuvântare, din care am priceput, luându-se după gesturile cât se poate de caraghioase, că și ei, la rândul lor, doreau ceva de la noi și erau tare îngrijorați în această privință. Așa că l-am întrebat pe prinț, încercând să ne descurcăm cum puteam mai bine, cam ce anume doreau ei de la noi; și el ne-a răspuns, tot prin semne, că prizonierii și-ar fi dorit să batem din palme în fața soarelui, ceea ce ar fi însemnat că jurăm să nu-i omoram, că le vom da *chiaruck*, adică pâine, că nu-i vom lăsa să crape de foame și că nu vom lăsa leii să-i înfulece. L-am asigurat că ne vom îngriji întocmai de toate acestea; atunci prințul a arătat către soare și a bătut din palme, dându-mi de înțeles că și eu trebuie să procedez aidoma, ceea ce am și făcut; drept urmare, toți prizonierii noștri s-au prăvălit în țărână după care, ridicându-se din nou, au prins să răcnească din toți bojocii, scoțând strigătele cele mai ciudate și mai sălbatice pe care mi-a fost dat să le aud vreodată. 85

Cred că atunci a fost pentru întâia oară în viața mea când m-au străbătut fiorii unui gând religios; însă n-am izbutit să-mi pun stavilă ideilor ce mi-au trecut prin cap și cât pe-acți să-mi dea lacrimile, realizând cât de fericit eram că nu văzusem lumina zilei printre niște creaturi de teapa acestora și că nu eram atât de stupid, de ignorant și de barbar ca ei. Dar gândul cu pricina n-a făcut prea mulți purici în mintea mea, așa că mult timp după aceea n-am mai fost frământat de astfel de îndoieli.

Când ceremonia cu pricina s-a isprăvit, cea dintâi

grijă a noastră a fost aceea de a agonisi niște provizii, atât pentru nevoile imediate ale ostaticilor noștri, cât și pentru noi înșine; și făcându-i prințului niște semne privitoare la ceea ce gândeau, el mi-a dat de înțeles că, dacă aş îngădui ca unul dintre prizonieri să dea o fugă până în satul său, el ar putea să ne aducă nu numai provizii, ci și niște animale de povară care să ne ducă bagajele. I-am arătat că nu-mi prea venea la îndemână să-i acord încredere și că mă rodea bănuiala că ar putea da bir cu fugiții, însă prințul a făcut semne de mare fidelitate și cu propriile mâini și-a legat o frânghie în jurul gâtului, înmânau du-mi mie capătul celălalt, făcându-mă și pricep că n-am decât să-l spânzur în cazul în care omul nu se mai întoarce. Prin urmare, mi-am dat consimțământul, iar prințul l-a potopit cu o sumedenie de porunci și i-a spus să plece, arătând în același timp către lumina soarelui, ceea ce părea să însemne că-i indică ora la care trebuie să fie înapoi.

Omul și-a luat picioarele la spinare, rupând-o la fugă ca scos din minți, și o ținu tot așa până îl pierdurăm din vedere, fapt de pe urma căruia am priceput că avea de parcurs o distanță bunicică. În dimineața zilei următoare, cu vreo două ore înainte de a se împlini răgazul convenit, prințul negru, căci așa îi ziceam eu mereu, făcându-mi semn cu mâna și strigându-mă după cum îi era obiceiul, mi-a cerut să mă duc lângă el, ceea ce am și făcut; arătând cu mâna către o colină mică, situată la o distanță de vreo două mile, am zărit limpede o mică cireada de vite și, pe lângă ele, câțiva oameni; prin semne, prințul mi-a dat de înțeles că era vorba de omul pe care îl trimisese și de alți câțiva care îl însoțeau, precum și de vite pentru noi.

Așa se face că, la ceasul stabilit, a ajuns chiar la colibele noastre, aducând cu sine un mare număr de vaci, juncănași, vreo șaisprezece capre și patru tăurași învățați să ducă poveri.

CAPITOLUL V. Ne continuăm drumul - Ne sunt de

mare folos taurii ținutului, ca animale de povară - Cum poți naviga două sute de mile pe un fluviu înăuntrul unei țări - Ne oprește din drum o uriașă cataractă - Canonierul împușcă un leopard de toată frumusețea, spre marea groază și uimire a negrilor noștri - Cum am procedat după ce am părăsit barca - Primejdioasă întâlnire cu sălbaticii - Acum nu se mai putea spune că duceam lipsă de provizii, ba dimpotrivă; în ceea ce privește pâinea însă, eram nevoiți s-o înlocuim cu niște rădăcini de care ne mai folosisem și înainte. După aceea, ne-a trecut prin cap să confectionăm niște saci încăpători, aidoma ranițelor soldățești în care oamenii lor să ne ducă bagajele, ușurându-le astfel și munca pe care o aveau de făcut; iar după ce caprele au fost sacrificate, am dat ordin ca pieile lor să fie întinse la soare, iar peste două zile au fost îndeajuns de uscate, ținând cont de scopurile noastre, și astfel am făcut rost de material din care să ne confectionăm saci de mărimea pe care o doream, după nevoile noastre, în care apoi am început să ne rânduim bagajele; când prințul cel negru și-a dat seama la ce erau bune și cât de lesne erau de cărat a zâmbit în colțul gurii și-a pus iarăși omul pe drumuri, punându-L să mai aducă niște piei, el însuși venind cu încă doi băștinași și aducând cu toții piei mult mai bine uscate decât ale noastre, de la alte vietăți, căroră noi n-am fi izbutit nici măcar să le dani un nume.

Cei doi oameni i-au adus prințului cel negru două lănci, ce nu difereau prea mult de cele folosite de ei în lupte, dar realizate cu mai multă măiestrie decât cele obișnuite, fiind lucrate dintr-un lemn negru și neted, la fel de bun ca abanosul, și terminate la vârf cu un dinte lung, provenit de la cine știe de jivină; vârful cu pricina era fixat atât de strașnic și dintele atât de tare, cu toate că nu era mai lung decât degetul mare al mâinii mele, și pe deasupra ascuțit ca un brici, cum n-am mai avut prilejul să întâlnesc

nicăieri pe lume.

Prințul n-a vrut să se atingă de lănci până când nu i-am dat eu voie, făcând în schimb semne să-mi fie înmânate mie; cu toate astea, i-am îngăduit să le ia, căci în purtarea lui remarcasem semne evidente ale unui om de onoare.

Pe când făceam pregătirile pentru drum, prințul a venit la mine și, arătând către cele patru puncte cardinale, făcu semne prin care dădea de înțeles că vrea să știe încotro aveam de gând să ne îndreptăm, iar când i-am arătat cu degetul către apus, m-a încunoștințat numaidecât că un râu mare se afla ceva mai departe, către nord, pe apele lui putând naviga la bordul corăbiei noastre cale de multe leghe, către ținuturile dinspre vest. Am prins din zbor sugestia sa și l-am întrebat cam pe unde se afla gura râului, înțelegând din răspunsul său că ar fi la o distanță ce s-ar străbate în ceva mai mult de o zi de mers pe jos, ceea ce, după socoteala noastră, însemna că s-ar afla la vreo șapte leghe depărtare. Cred că era vorba de marele fluviu trecut de cartografi noștri pe hartă în partea cea mai nordică a coastei Mozambicului și numit *Quilloa*, pe acele meleaguri.

Adunându-ne așadar la sfat, după cum ne devenise obiceiul, am decis să-l luăm pe noi pe prinț și atâția prizonieri câți puteam înghesui în fregată și din golf să o apucăm pe cursul râului, în amonte; iar opt dintre noi, a căror sarcină era de a duce armele, aveau să mărșăluiască pe uscat, pentru a se întâlni cu noi pe malul râului, căci prințul, cocoțându-se împreună cu noi pe o movilă de pământ, ne arătase cât se poate de limpede cursul râului, undeva, la o distanță bunicică în interiorul țării; și am ochit un loc pe râu până unde păreau să nu fie mai mult de șase mile.

Mie mi s-a atribuit misiunea de a mărșălui pe uscat și de a fi căpetenia întregii caravane. Alături de mine, mai veneau opt dintre oamenii noștri și treizeci și șapte de

prizonieri, fără niciun bagaj, căci toate lucrurile noastre se aflau acum la bordul corăbiei. Mânam cu noi și tăurașii; nicicând n-am văzut ființe mai supuse, mai gata de a se înhăma la muncă și mai dispuse să ducă orice. Negrii mergeau călare pe ei, câte patru în același timp, iar tăurașii își vedeau singuri de drum, fără să fie nevoie să fie îmboldiți într-un fel sau altul; și ne mâncau din palmă și ne lingeau picioarele, fiind la fel de supuși ca un câine. Mai aveam cu noi și șase sau șapte vaci, pe care le luasem cu noi pentru a ne servi drept hrană; însă negrii noștri nici măcar nu auziseră de conservatul cărnii prin sărare și uscare, până când nu le-am arătat noi cum se face treaba asta, iar după aceea au fost tare încântați să se ocupe de aceasta mai departe, cel puțin atâta timp cât n-am dus lipsă de sare, pe care au adus-o de la distanțe respectabile, atunci când ne-am dat seama că rezervele noastre sunt gata să se isprăvească.

Pentru noi, grupul care a pornit pe uscat, a fost floare la ureche drumul pe care l-am avut de străbătut până la malul râului, ajungând acolo într-o singură etapă, care nu ne-a luat mai mult de o zi, căci n-am avut de străbătut, după cum menționasem ceva mai înainte, decât vreo șase mile englezești; dar s-au scurs nu mai puțin de cinci zile până să ajungă și ceilalți în locul cu pricina, pe calea apei, căci în golf nu avuseseră parte de vânt favorabil și, colac peste pupăză, din pricina unei bucle pe care o făcea râul, calea pe care fuseseră nevoiți să ocolească măsurase vreo cincizeci de mile.

Apoi ne-am petrecut timpul ocupându-ne de un lucru pe care cei doi străini, care veniseră să-i aducă prințului cele două lănci, îl vârbaseră în cap prizonierilor: am confecționat „sticle” din piele de capră, pentru a avea în ce duce apă proaspătă, căci se pare că băștinașii știau ei ceva, și anume că nu peste multă vreme vom începe să simțim lipsa apei de băut; iar oamenii, dând dovadă de

multă iscusință, s-au apucat de această treabă folosindu-se, după ce mai întâi le-au uscat, de piele aduse de cei doi oameni; așa se face că, înainte canava noastră să ajungă la locul de întâlnire, fiecare om dispunea de câte o pungă aidoma unei bășici, pentru cărat apă proaspătă, petrecută pe după umăr cu ajutorul unei curele făcută din alte piei și cu o lățime de cam șapte centimetri, asemenea unei banduliere de pușcă.

Prințul nostru, pentru a ne încredința de fidelitatea oamenilor săi în timpul marșului, dăduse poruncă să fie legați perechi, de încheietura mâinii, așa cum se încătușează prizonierii în Anglia, și atât de bine le-a dat de înțeles cât de rezonabil era acest lucru, încât i-a convins să și-o facă chiar cu mâna lor, alegând patru dintre ei care să-i lege pe ceilalți; însă noi am socotit că sunt atât de cinstiți și mai cu seamă atât de supuși fața de prinț, încât, după ce ne-am îndepărtat ceva mai mult de ținuturile lor de baștină, le-am redat deplina libertate de mișcare, cu toate că atunci când prințul ne-a ajuns din urmă a ținut să-i lege iarăși și astfel și-au continuat drumul, o bună bucată de vreme.

Tot ținutul de pe malul râului era un teren înalt și uscat, fără bălți și mlaștini, cu verdeață din belșug și sumedenie de vite care pășteau peste tot pe unde umblam și ori încotro ne aruncam privirea; pădure însă nu se prea zărea, ce-i drept, sau cel puțin nu prin preajmă, dar ceva mai departe am văzut stejari, cedri și pini, dintre care unii tare arătoși.

Râul aducea cu un canal frumos și deschis, lat cam cât Tamisa mai jos de Gravesend, iar un val puternic ce urca dinspre ocean, datorită fluxului al cărui soroc era chiar atunci, ne-a însoțit de-a lungul a vreo șaiszeci de mile, canalul fiind adânc; așa se face că, pe o distanță bunicică, n-am simțit lipsa apei. Ca să n-o mai lungim, trebuie spus că ne vedeam de drum în susul râului, cuprinși de veselie,

mânați de fluxul ce urca în amonte și de briza ce continua să bată cu putere dinspre est și est-nord-est; apoi am făcut față cu brio și refluxului ce a urmat fluxului, înaintând cu ușurință, cel puțin atâta vreme cât albia râului a continuat să fie lată și adâncă. Însă când n-am mai putut profita de flux, după cum v-am spus, iar albia râului s-a îngustat, fiind nevoiți să înaintăm împotriva curentului natural al râului, ne-am dat seama că acesta era prea puternic pentru noi și am început să luăm în considerare posibilitatea de a abandona vasul; însă prințul nu s-a învoit în ruptul capului cu o asemenea soluție, căci descoperind că la bord dispuneam de un stoc îndestulător de frânghii confecționate din rogojini și cârpe, după cum v-am descris mai devreme, a dat ordin tuturor ostatici or noștri care se aflau pe mal să vină să apuce zdravăn de frânghiile cu pricina și să ne tragă la edec, în lungul țărmului; și cum ridicasem și pânza, pentru a le da astfel o mână de ajutor, oamenii alergau pe lângă noi dând destul de iute din picioare.

Astfel, fluviul ne-a purtat, după socotelile noastre, cale de cam două sute de mile, după care a prins să se îngusteze tot mai mult, așa încât acum nu era mai lat decât Tamisa la Windsor, sau cam pe acolo; și după încă o zi, am ajuns la o mare cădere de apă sau cascadă, îndeajuns de vijelioasă pentru a vâri spaima în noi, căci apa se prăvălea dintr-odată la vale, perpendicular, într-un hău adânc de mai bine de douăzeci de metri, iscând un zgomot ca de tunet, suficient pentru a nu se mai auzi om cu om, tumultul cataractei ajungând la urechile noastre încă de pe când ne aflam la mai bine de zece mile distanță.

Iată-ne, așadar, ajunși la o piedică peste care nu puteam trece, iar prizonierii noștri au fost cei dintâi care au coborât pe țărm; ei munciseră pe rupte și cu destul de multă bună dispoziție, înlocuindu-se unii pe alții, prin rotație, cei storși de vlagă fiind luați la bordul vasului.

Dacă am fi avut la dispoziție canoe sau oricare alt soi de bărci, care să poată fi transportate prin forța brațelor, am fi avut cum să mai înaintăm pe râu, în amonte, cale de încă vreo două sute de mile, însă nava noastră, cum era mare cât toate zilele, nu avea cum să răzbată mai departe.

Pe tot parcursul aceluia drum, meleagurile ni se înfățișaseră într-un mod plăcut, însoțiți fiind de verdeață și zărind în tot locul cirezi de vite, chiar dacă oamenii pe care îi văzusem se puteau număra pe degete; însă de la un timp remarcasem un lucru nou, și anume că locuitorii acelor ținuturi nu reușeau să se mai înțeleagă cu ostaticii noștri sau se înțelegeau la iei de bine pe cât reușeam noi înșine, fiind, după câte se pare, le neamuri diferite și vorbind dialecte diferite. Nu ni se ivise încă prilejul de a zări fiare sălbatice sau cel puțin niciunele care să se afle în apropierea noastră, decât doar înainte cu două zile de a ajunge la cascadă, când s-au înfățișat privirilor noastre trei dintre cei mai frumoși leopardzi din câți s-au văzut vreodată, stând pe latura dinspre nord a malului râului, în vreme ce ostaticii noștri se aflau cu toții pe celălalt mal al apei. Tunarul a fost primul care i-a văzut și a dat fuga să-și ia pușca, vârand în ea un glonte de toată frumusețea; după aceea venind spre mine, îmi zise:

— Ei, căpitane Bob, unde ți-e prințul? Așa că l-am chemat pe prinț.

— Acum, urmă el, zi-le oamenilor tăi să nu le fie frică și mai spune-le că vor vedea cu ochii lor cum lucrul ăsta din mâna mea va grăi cu vorbe de foc spre una din acele sălbăticiuni și o va face să-și sfârșească zilele.

Sărmanii negri arătau ca și cum ar fi urmat ca ei toți să fie omorâți, în ciuda celor ce le spunea prințul lor, și stăteau cu ochii cât cepele, așteptând să vadă ce va urma, când, pe nepusă masă, tunarul trase și, cum era un țințas redutabil, nimeri leopardul cu două gloanțe, chiar în cap. Numaidecât ce leopardul se simți atins se ridică pe cele

două picioare din spate, sări drept în sus și, azvârlindu-și în aer labele din față, se prăvăli pe spate, horcăind și zbatându-se de ceasul morții, pentru a-și da sufletul imediat după aceea; ceilalți doi, speriați din pricina focului de armă și a detunăturii, o rupseră la fugă și se făcură nevăzuți cât ai bate din palme.

Dar cei doi leoparzi înspăimântați nu erau nici pe jumătate atât de îngroziți pe cât se dovediră ostaticii noștri; patru sau cinci dintre ei se prăbușiră ca secerați ca și când ei ar fi fost cei împușcați, iar mulți alții se prăvăliră în genunchi, ridicând brațele către noi, fie ca să ni se închine, fie ca să ne înduplece să nu-i ucidem, nici noi nu știam bine din ce motiv; i-am făcut prințului semne prin care îi dădeam de înțeles că trebuie să-i încurajeze, ceea ce, de altfel, el s-a și străduit, dar cu toate astea abia cu mare efort a izbutit și-i facă să-și vină cât de cât în fire. Ba chiar mai mult decât atât, prințul în persoană, cu toate cele ce i se ziseseră pentru a-l avertiza întrucâtva, în momentul în care s-a slobozit împușcătura a tresărit ca și cum n-ar fi lipsit prea mult să se azvârle în râu.

Când am văzut că fiara a fost răpusă, tare mi-a mai venit poftă să am blana ei și i-am făcut prințului semne să trimită pe câțiva dintre oamenii lui să jupoaie leopardul. De îndată ce le-a adresat o singură vorbă, patru dintre ei, care se oferiseră și care fuseseră dezlegați, au sărit numaidecât în râu, înotând până pe malul celălalt și punându-se pe treabă, dimpreună cu prințul. Acesta, având un cuțit pe care-l căpătase de la noi, a meșterit cât ai zice pește patru cuțite de lemn, dând dovadă de o așa de mare îndemânare, încât nicicând în viața mea n-am văzut pe cineva care să-i semene, și-n mai puțin de un ceas s-au înfățișat aducând blana leopardului, care era teribil de mare, căci măsurată de la urechi la coadă avea mai bine de doi metri, iar lățimea spatelui era mai mare de un metru și jumătate, în timp ce pe toată întinderea erau presărate

pete de toată frumusețea. Pielea leopardului cu pricina am luat-o cu mine la Londra, mulți ani după aceea.

Acum, când ne aflăm cu toții cu picioarele pe pământ, eram în aceeași situație în privința modului de a călători, căci vasul nostru nu avea cum să plutească mai departe și era prea greu pentru a fi cărat în spinare; însă cum am băgat de seamă că râul își vedea mai departe de drum, cale lungă, ne-am sfătuit cu dulgherii noștri dacă n-ar fi vreo cale să desfacem vasul în bucățele, din care să ne construim trei sau patru bărci mai mici, cu ajutorul cărora să ne continuăm călătoria pe apă. Ei ne-au zis că am putea să ne încumetăm la o astfel de încercare, însă ne-ar mânca o groază de vreme și, după ce vom fi dus treaba la capăt, n-o să avem de unde să luăm nici smoală și nici gudron pentru a le etanșa, astfel încât apa să nu pătrundă înăuntru, ca să nu mai vorbim de faptul că duceam lipsă și de cuie, neavând deci cu ce să batem scândurile; dar unul dintre dulgheri ne-a spus totuși că, imediat ce vom da de vreun copac mare, undeva în preajma râului, el avea să ne cioplească o canoe sau două, într-un sfert din timpul pe care l-am fi irosit cu bărcile, de canoele cu pricina putându-ne sluji ca fel de bine ca de niște bărci, cu toate prilejurile ce s-ar fi ivit; pe deasupra, canoele vor fi în așa fel meșterite, încât, dacă dădeam iarăși peste vreo cădere de apă, să le putem sălta și duce pe umeri pe uscat, preț de o milă sau două.

Drept urmare, am lăsat baltă ideea de a ne salva fregata și, adăpostind-o într-un golf mititel sau mai degrabă de-a lungul unui braț de apă, unde un pârâiaș se vărsa în râul cel mare, am lăsat-o la păstrare pentru aceia care ne vor călca pe urme, iar noi ne-am văzut mai departe de drum. La drept vorbind, ne-am petrecut două zile drămuindu-ne bagajele și încărcându-le pe spinarea bivolilor noștri domesticiți și-n cărca negrilor. Praful de pușcă și cartușele, lucrurile de care ne îngrijeam întâi și-

ntâi, le-am rânduie în modul următor: în primul rând am împărțit pulberea în mici săculeți din piele, adică în pungi făcute din piei uscate, cu părul înăuntru, pentru ca praful de pușcă să nu tragă umezeală, după care am vârat săculețele cu pricina în alte pungi mai mari, din piele de bou, cât se poate de groase și de rezistente, cu părul în afară de această dată, ca să nu prindă umezeală; și toată trebușoara asta ne-a ieșit atât de strașnic, încât, în ciuda celor mai afurisite ploii, dintre care unele nespuse de crâncene și interminabile, adevărate potopuri, am izbutit întotdeauna să ne păstrăm pulberea uscată. Pe lângă pungile amintite ce constituiau principala noastră magazie de muniții, am dat fiecărui om câte un sfert de pfund de praf de pușcă și câte o jumătate de pfund de cartușe, pe care să le avem tot timpul asupra noastră; și cum atât era suficient pentru a ne satisface urgențele, nu doream să avem de cărat o greutate mai mare decât cea strict necesară, din cauza arșiței.

Traseul nostru a urmat malurile râului, motiv pentru care aproape că nu aveam de-a face cu băștinașii de pe acele meleaguri; barca noastră fiind încărcată cu provizii din belșug, nu ne mai dădeam osteneala să alergăm în stânga și-n dreapta după așa ceva, însă mai târziu, când am fost nevoiți s-o luăm la picior, nu de puține ori n-aveam încotro și eram forțați să ne agonisim de-ale gurii. Prima așezare pe care am întâlnit-o de-a lungul râului și unde am făcut popas a fost un sătuc de negrii, cu un mai mult de cincizeci de colibe și, după aprecierile noastre, cu vreo patru sute de oameni, căci s-au bulucit claie peste grămadă să se uite la noi și să se mire. Atunci când negrii noștri și-au făcut și ei apariția, locuitorii cătunului s-au năpustit într-un suflet să pună mâna pe arme, gândiți du-se că eram niște vrăjmași veniți cu intenții războinice; dar negrii noștri, cu toată că n-aveau habar de dialectul pe care-l foloseau băștinașii, le-au făcut semne prin care le

dădeau de înțeles că nu aveau arme asupra lor și că erau încătușați doi câte doi, ca niște prizonieri ce se aflau, iar oamenii care veneau în urma lor erau coborâți de-a dreptul din soare și erau în stare să-i omoare pe toți și să-i readucă iarăși la viață, dacă așa le era pe plac, dar că nu aveau să le clinească niciun fir de păr și că soseau cu gânduri pașnice. Imediat ce au priceput mesajul, ei și-au lăsat jos armele, adică lăncile, arcurile și săgețile, și au împlântat în pământ o duzină de țaruși mari, în semn de pace, făcând înspre noi temenele, în semn de supunere. Însă numaidecât ce i-au zărit pe oamenii albi care purtau bărbi, adică mustăți vreau să zic, au rupt-o la fugă care-ncotro, zbierând de parcă i-ar fi gonit o turmă de draci.

Am păstrat o oarecare distanță față de localnici, încercând să nu ajungem prea familiari unii cu alții; iar atunci când ne înfățișam lor, apăream doar în grupuri de câte doi-trei. Ostaticii noștri le-au dat de înțeles că nu doream nimic altceva de la ei decât niște provizii; așa se face că ei ne-au adus niscai vite negre, căci în acele ținuturi vacile și bivoli erau cu prisosință, lucru care se putea spune și despre căprioare. Fierarul nostru cel dibaci, care meșterise și dispunea acum de o rezervă serioasă de flecuștețe lucitoare, le-a dat câteva nimicuri din provizia sa, cum ar fi de pildă niște plăcuțe de argint și de fier tăiate în formă de romb sau de inimioară și niște inele, iar ei s-au arătat de-a dreptul încântați. Ne-au adus și tot soiul de fructe și de rădăcini, despre care noi nu știam nimic, dar pe care negrii noștri le-au înfulecat cu plăcere și, după ce i-am văzut că mănâncă, le-am urmat și noi exemplul.

După ce ne-am aprovizionat acolo cu atâta carne și atâtea rădăcini cât eram noi în stare să ducem, am împărțit poverile între negrii noștri în așa fel, încât fiecăruia să-i revină o greutate de cam treizeci-patruzeci de pfunzi, ceea ce am socotit că este o povară suficient de mare pentru o țară caldă; dar negrii n-au cârtit niciun pic,

doar că din când în când, atunci când îi ajungea oboseala, se ajutau unul pe altul, fără ca asta să se întâmple totuși prea des; mai mult decât atât, cum cea mai mare parte a bagajului pe care îl purtau era alcătuită din proviziile noastre, greutatea pe care o aveau de dus devenea în fiecare zi tot mai mică, asemenea coșului de pâine al lui Esop, până când a venit vremea să facem o nouă aprovizionare. Pe lângă asta, atunci când i-am împovărat, le-am dezlegat mâinile și i-am legat doi câte doi doar de picior. În cea de-a treia zi de când pornisem marșul, căpetenia dulgherilor noștri a hotărât să facem popas în locul în care ajunsesem și să ridicăm câteva colibe, fiindcă pusese ochii pe niște copaci care erau tocmai pe gustul lui și dorea să cioplească niște canoe, căci, după cum mi-a împărtășit gândul său, știa că o să avem de mers pe jos mult și bine, după ce o să ne abatem de la cursul râului, iar el găsea de cuviință că nu se cade să mergem așa, apostolește, în afara cazurilor când chiar nu aveam de ales.

Nici nu apucasem să dau bine poruncile pentru mica noastră tabără și încă nu le dădusem voie negrilor să-și lepede poverile, că ei sau și pus pe treabă să ne ridice niște colibe; și cu toate că erau încă legați, după cum v-am zis deja, s-au mișcat cu atâta iuțeală și pricepere, că ne-au lăsat cu gura căscată. În acel loc, i-am și descătușat de tot pe o parte dintre ei, adică nu i-am mai ținut legați, prințul dându-și cuvântul în ceea ce privea lealitatea lor; iar o parte dintre negrii cu pricina au primit ordin să dea o mână de ajutor dulgherilor, ceea ce au și făcut, dând dovadă de destulă dibăcie, cu toate că nu li se explica prea mare lucru, iar pe alții i-am trimis să dea o raită prin preajmă, să încerce să facă rost de niscaiva provizii; în loc de provizii, trei dintre ei au făcut cale întoarsă aducând două arcuri cu săgeți și cinci lănci. Nu prea le-a venit la îndemână să ne facă să pricepem cum de ajunseseră în

stăpânirea armelor cu pricina, tot ceea ce am reușit să scoatem de la ei în cele din urmă fiind că luaseră pe nepusă masă niște femei băștinașe aflate în colibele lor, în vreme ce bărbații din acea așezare erau plecați de acasă, și dăduseră peste arcuri și peste lănci îi colibele de unde femeile și copii, zărindu-i, o rupseseră la fugă ca și cum ar fi avut de-a face cu niște tâlhari. Ne-am prefăcut că cele aurite ne-au supărat și l-am pus pe prinț să-i iscodească dacă nu cumva făcuseră de petrecanie vreunei femei sau vreunui copil, dându-le de înțeles că, dacă își pătaseră mâinile cu sânge nevinovat, noi îi vom face să împărtășească aceeași soartă, însă negrii noștri s-au apărat cu atâta înverșunare, susținându-și nevinovăția, încât le-am acordat iertarea. Atunci ne-au predat arcurile cu săgeți și lăncile pe care le aduseseră, pe care însă, la un semn al prințului negru le-am înmănat înapoi, acordându-le permisiunea să dea o raită și să vadă cam ce puteau vâna pentru mâncare. Am profitat de această ocazie pentru a le aduce la cunoștință și legea armelor, și anume că doar dacă cineva îi atacă, sau își dă pe față gândul de a trage în ei, sau de a încerca să abată asupra lor orice fel de violență, atunci sunt îndreptățiți să-i ia viața atacatorului, însă cu niciun chip nu trebuie să caute vreodată să omoare sau să facă vreun rău cuiva care le oferea pacea sau își lepăda armele, mai cu seamă dacă era vorba de vreun copil sau de vreo femeie, indiferent cât de grea ar fi fost situația în care se aflau. Acesta era codul de război după care ne conduceam.

Nu se scurseseră mai mult de trei-patru ore de când cei doi negri plecaseră la vânătoare, când unul dintre ei își făcu apariția alergând cât îl țineau picioarele către noi, fără arc și săgeți, răcnind și țipând ca lovit de streche, cu mult înainte de a se apropia: *Okoamo! Okoamo!* ceea ce părea să însemne „Ajutor! Ajutor!”. Restul negrilor s-au ridicat în mare grabă și doi câte doi, după cum puteau, au

rupt-o la fugă după tovarășii lor, să se dumirească din ce pricină iscaseră atâta zarvă. În ceea ce mă privea, nu izbuteam să pricep nimic din ce se întâmpla, iar oamenii noștri se aflau în aceeași situație; cât despre prinț, acesta arăta ca și cum s-ar fi petrecut o ditamai nenorocire, iar o parte dintre noi am înșfăcat la repezeală armele ca la o adică să nu fim prinși nepregătiți. Negrii și-au dat însă seama curând care era motivul din care se produsese atâta tevatură; și am văzut peste puțin timp cum patru dintre ei au făcut cale întoarsă, aducând în spate hălci întregi de carne. Tot ceea ce se întâmplase era că primii doi, cei plecați la vânătoare înarmați cu arcuri și săgeți, dând în câmpie peste o mare turmă de căprioare, se dovediseră îndeajuns de dibaci pentru a răpune trei dintre ele; și atunci unul dintre ei venise în goana mare să ceară ajutor, căci prada era greu de cărat. Era întâiul vânat bun de mâncat peste care dădeam de când pornisem marșul, așa că ne-am ghiftuit cum se cuvine; și a fost și cea dintâi ocazie când am început să-l convingem pe prințul nostru să mănânce carne preparată în felul în care o găteam noi, pentru ca mai apoi oamenii lui să-i urmeze pilda cu toate că mai înainte nu mâncau carnea în alt fel decât crudă de tot.

Acum dorința noastră era de a lua cu noi niște arcuri și săgeți, ceea ce am și făcut; prinsesem atâta încredere în negrii noștri și începusem să ne purtăm față de ei atât de familiar, încât nu de puține ori îi lăsam pe toți, sau cel puțin pe cei mai mulți dintre ei, să meargă dezlegați, nefăcându-ne griji că ar putea da bir cu fugiții sau ar fi în stare să știe încotro s-o apuce fără noi; cu toate astea, a rămas un singur lucru pe care nu ne-am încumetat să-l lăsam pe mâna lor, și anume încărcătura armelor noastre de foc; ei au fost tot timpul încredințați că puștile noastre purtau într-insele o putere cerească, în stare să trimită oricând foc și fum, să vorbească cu un glas de tunet și să

omoare de la depărtare, ori de câte ori le-am fi poruncit s-o facă.

În vreo opt zile, am izbutit să terminăm trei canoe în care i-am imbarcat pe albi, cu bagaje cu tot, laolaltă cu prințul nostru și cu o parte dintre prizonieri. În același timp, am găsit de cuviință că trebuia ca întotdeauna câțiva dintre oamenii noștri să se afle pe mal, nu doar ca să-i conducă pe negri, ci și ca să-i apere de atacurile dușmanilor și ale fiarelor sălbatice. De-a lungul aceluia marș, am avut parte de o sumedenie de mici incidente, dar pe care ne este imposibil să le strecurăm pe firul acestei istorisiri; mai cu seamă acum am zărit mai multe fiare sălbatice decât înainte, adică niște elefanți și doi sau trei lei; niciunul dintre noi nu avusese prilejul să vadă așa ceva mai înainte și am băgat de seamă că negrii noștri erau și mai înspăimântați decât noi, în special din cauză că erau lipsiți de arcuri și săgeți sau lănci, arme cu care ei erau obișnuiți și de care învățaseră să se slujească încă din fragedă pruncie.

Dar le-am alungat frica ce pusese stăpânire asupra lor, căci întotdeauna eram pregătiți să intervenim cu armele noastre de foc. Cu toate astea, cum n-aveam nici cea mai mică intenție de a ne irosi pulberea în vânt, iar răpunerea oricăreia din acele dihanii întâlnite nu ne-ar fi fost de niciun folos, ținând seama de faptul că chiar și doar pieile lor erau prea grele pentru a le putea căra după noi, am luat hotărârea de a ține câteva din puștile noastre încărcate doar cu capse, al căror pocnet făcea ca fiarele, chiar și leii, să tresară atunci când auzeau zgomotul cu pricina și să o zbughească la fugă, dispărând cât ai clipi din fața ochilor noștri.

Pe meleagurile acelea, ale cursului superior al râului, am trecut pe lângă o sumedenie de localnici și ne-am dat seama că aproape la fiecare zece mile dădeam peste oameni aparținând altei seminții, și fiecare dintre ele

vorbea într-o limbă diferită sau poate că era aceeași limbă, dar cu dialecte diferite, oricum însă nu se înțelegeau între ei. La tot pasul, întâlneam sumedenie de vite, în special în preajma râului; iar în cea de-a opta zi a celei de-a doua călătorii pe apă, am dat peste o mică așezare de negri care cultivau niște plante ce aduceau destul de mult cu orezul și care erau foarte dulci la gust; și numaidecât ce am agonisit și noi aceste cereale din soiul cu pricina de la băștinașii de prin partea locului, ne-am pregătit din ele niște turte pe cinste, pe care le-am copt cum nu se poate mai bine în spuza rămasă de la un foc, pe care-l ațâțasem chiar pe pământul gol, așa se face că, cel puțin pentru moment, nu ne lipsea niciun fel de provizie din câte ne-am fi putut dori.

Negrii noștri ne remorcau canoele, așa că repeziciunea cu care călătoream nu era de lepădat și, după calculele noastre, nu se putea să fi străbătut mai puțin de douăzeci sau douăzeci și cinci de mile englezești pe zi, râul continuând să fie cam de aceeași lățime și tare adânc pe tot drumul, până când, în cea de-a zecea zi, am dat de o nouă cataractă, o creastă de stânci înalte străbătând, de-a lungul întreaga albie a râului; apa se prăvălea în jos pe stânci de la o treaptă la alta, într-un mod straniu, așa că luase naștere un lanț continuu de cataracte de la o treaptă la alta, cam ca în felul unei cascade, numai că aceste căderi de apă se aflau situate uneori la o distanță de un sfert de milă una de alta, iar zgomotul, pe care-l iscau era învălmășit și înspăimântător.

Așadar, ne-am făcut socoteala că drumul nostru pe apă ajunsese într-un punct mort, însă trei dintre noi, ajutați și de doi negri, apucând-o pe un alt drum și cocoțându-se pe dealuri pentru a vedea mai bine cursul râului, au descoperit un canal pe care se putea naviga, la vreo jumătate de milă de mers, și pe care se părea că am fi putut să mai avansăm o bună bucată de drum, în cazul în care l-am fi urmat. Așa se face că am pus cu toții osul la

muncă, dând jos încărcătura și trăgând canoele la țărm, ca să ne dăm seama dacă suntem în stare să le cărăm în spinare.

Însă încercând, am văzut că erau foarte grele; cu toate astea dulgherii noștri, trudind la ele o zi încheiată, au cioplit atât de mult din lemnul părților exterioare, încât greutatea li s-a micșorat în mare măsură, fără a le afecta în vreun fel celelalte calități, căci pluteau la fel de bine ca și înainte. Când s-a sfârșit trebușoara cu pricina, zece oameni au ridicat pe pari o canoe, urcând-o pe umerii lor fără niciun efort și cărând-o ca și cum ar fi fost ușoară ca un fulg. Prin urmare, am pus câte douăzeci de oameni la fiecare canoe, pentru a avea două schimburi de câte zece; astfel ne-am cărat toate canoele și le-am lansat din nou la apă, după care ne-am adus și bagajele și le-am încărcat la loc în micile noastre ambarcațiuni. Și toate astea s-au petrecut într-o singură după-amiază, iar în zorii zilei următoare ne-am văzut de drum, tot înainte. După ce am mai tras la edec încă vreo patru zile, tunarul nostru, care acum îndeplinea rolul de cârmaci, avu impresia că ne cam abatem de la direcția pe care s-ar fi convenit s-o urmăm, pentru că albia pe care înaintam cotea puțin spre nord, drept pentru care ne-a adus la cunoștință temerile sale, după cum se și cuvenea. Cu toate astea, nu prea ne venea la îndemână să dăm cu piciorul tuturor avantajelor pe care le avea transportul pe apă; cel puțin atâta vreme cât nu eram obligați să facem acest pas; așa că am tras în continuare din răspuțeri, ținând-o tot înainte, iar râul ne-a mai fost de folos cale de încă vreo șaiszeci de mile; însă mai apoi ne-am dat și noi seama că apa devenea din ce în ce mai mică și mai puțin adâncă, mai cu seamă după ce trecusem de gurile prin care mai multe pâraie și pâraiașe se vărsau în râul principal, care, în cele din urmă, începu să aducă și el, din ce în ce mai mult, cu un simplu pârâu.

Atunci când bărcile noastre n-au mai putut să

plutească, am tras la edec și am mai mers încă două zile, una peste alta făcând vreo douăsprezece zile de-a lungul ultimei părți a râului, căci am ușurat bărcile scoțând din ele bagajul pe care l-am dat negrilor să-l ducă, în dorința de a ne fi nouă mai ușor, atâta timp cât încă se mai putea; ca să n-o mai lungesc, la capătul ultimelor două zile petrecute pe râu, în albia acestuia nu mai era apă îndeajuns nici măcar să facă să plutească o bărcuță londoneză.

Prin urmare, ne-am văzut mai departe de drum numai pe uscat, fără nicio speranță că vom mai avea vreodată ocazia de a mai călători pe apă. Toată grija noastră cu privire la apă se reducea doar la a ne asigura că nu vom duce lipsă de o sursă din care să ne aprovizionăm cu apă de băut și din acest motiv, de fiecare dată când ne apropiam de vreo colină, ne cățaram în vârful ei pentru a cuprinde cu privirea întreg ținutul ce ni se întindea în față și a chibzui cât se putea de bine pe ce drum se cuvine să o apucăm mai degrabă, ca astfel să nu părăsim zona terenurilor celor mai joase și cât mai apropiate de vreun curs de apă.

Meleagurile pe care le străbăteam au continuat să fie acoperite de verdeață, cu mulți copaci și împânzite de râuri și pâraieșe, și cu locuitori destul de numeroși, timp de încă vreo treizeci de zile de drum. După abandonarea bărcilor, nu ne-a mers prea rău, căci nu aveam un program bătut în cuie după care să mășăluim și să facem pauză, ci o făceam după cum ne venea la îndemână și după cum o cerea sănătatea oamenilor, atât a noastră cât și a servitorilor, pentru a le veni tuturor mai ușor.

Cam pe la jumătatea acestui drum, ne-am trezit într-un ținut jos și plat, unde am dat peste un număr de locuitori mai mare decât în oricare alt loc prin care trecusem până atunci; dar ceea ce era mai rău pentru noi, ne-am dat seama că aveam de-a face cu niște oameni

fioroși, barbari și perfizi, căreia început ne-au privit ca pe niște bandiți și s-au strâns în număr mare pentru a ne ataca.

Oamenii noștri au părut cuprinși la început de o spaimă neobișnuită; și chiar și prințul nostru cel negru părea să împărtășească aceeași stare; dar eu i-am zâmbit și arătându-i câteva din armele noastre de foc, l-am întrebat dacă socotea că puterea ce doborâse pisica pătată (căci astfel îi ziceau ei leopardului, în limba lor), n-ar fi în stare să ucidă o mie din aceste creaturi golașe dintr-o singură lovitură; atunci prințul a început să râdă și a răspuns că da, el unul e încredințat că s-ar putea întâmpla una ca asta. Ei bine, în cazul acesta, am continuat eu, spune-le oamenilor tăi să nu fie înfricoșați de cei peste care am dat pe aceste meleaguri, căci nu va mai trece mult și le vom da să guste din ceea ce știm noi, în cazul în care încearcă să ne pună bețe-n roate. Cu toate astea, n-am dat uitării faptul că ne aflam în centrul unui ținut întins și că n-aveam nici cea mai mică idee câți oameni și câte seminții ar putea să ne înconjoare; iar mai mult decât orice altceva, n-aveam habar cât de tare am putea avea nevoie de prietenia celor printre care ne aflam acum prin urmare, le-am poruncit negrilor noștri să nu lase neîncercată nicio portiță prin care s-ar putea ajunge la o cale în stare să ne asigure relații prietenești cu cei în mijlocul cărora nimeriserăm.

Așadar, cei doi negri care primiseră din partea noastră îngăduința de a avea asupra lor arcuri și săgeți și încă alți doi cărora le-am dat cele două frumoase lănci ale prințului au prins să înainteze, însoțiți de încă alți cinci dintre prizonierii noștri, purtând în mâini prăjini lungi, și urmați numaidecât în spatele lor de alți zece oameni de-ai noștri; s-au îndreptat spre așezarea de negri cea mai apropiată, iar noi stăteam cu toții în așteptare, pregătiți să le sărim în ajutor, în cazul în care s-ar fi ivit prilejul pentru

una ca asta. 102

Atunci când s-au apropiat la o distanță suficient de mică de colibeile lor, solii noștri au început să strige spre băștinași, cât de tare i-au ținut bojocii. În urma celui semnal, câțiva bărbați au ieșit la vedere și au răspuns, pentru ca, numaidecât după aceea, să se arate întreaga suflare a așezării, cu mic cu mare – bărbați, femei și copii – negrii noștri ținând în mâini prăjinile cele lungi au mai făcut câțiva pași înainte și le-au înfipt în pământ pe toate, lăsându-le acolo, ceea ce în ținuturile din care veneau însemna o dovadă de pace, dar ceilalți n-au priceput despre ce este vorba. Cei doi care erau înarmați și-au lăsat atunci jos arcurile și săgețile și au înaintai fără a avea nicio armă asupra lor, făcând semne de pace, pe care într-un târziu ceilalți au început să le înțeleagă și, prin urmare, doi dintre oamenii lor și-au așezat și ei pe pământ arcurile și săgețile, înaintând către noi. Ai noștri le-au făcut tot soiul de semne prietenești, gesticulând în toate felurile care le-au putut trece prin minte, ducându-și în același timp mâinile la gură, pentru a le da de înțeles că voiam ceva de ale gurii, iar trimișii băștinașilor s-au prefăcut a fi încântați și prietenoși și au făcut drum întors la tovarășii lor, cu care au mai vorbit o vreme, după care s-au apropiat de noi și au făcut semne că vor aduce niște provizii, chiar înainte ca soarele să apună; și astfel s-a făcut că oamenii noștri s-au întors cât se poate de mulțumiți, cel puțin de data aceasta.

Cam cu un ceas înainte ca soarele să apună, oamenii noștri s-au dus iarăși la ei, la fel ca și mai înainte, și băștinașii nu s-au lăsat nici ei așteptați, venind la întâlnire așa după cum promiseseră și aducând carne de căprioară, rădăcini și cereale din soiul acela care semăna cu orezul, despre care v-am pomenit eu înainte, iar negrii noștri, aprovizionați cu jucării meșteșugite de meșterul nostru cuțitar, le-au oferit câteva dintre ele, de care băștinașii au părul nespus de încântați, promițând că în ziua următoare

aveau să ne aducă provizii și mai multe.

Ca urmare a acestei înțelegeri, a doua zi băștinașii au venit din nou, dar oamenilor noștri nu le-a scăpat că de data aceasta erau în număr mult mai mare decât în ziua de dinainte; cu toate astea, cum trimisesem în avangardă zece oameni înarmați cu puști, pregătiți pentru orice eventualitate, iar mica noastră armată era și ea, toată, pe picior de război, nu am avut parte de o surpriză chiar așa de mare; adevărul este că nici mișcarea lor n-a dat dovadă de prea multă iscusință, cum s-a întâmplat cu alte prilejuri, căci nu le-ar fi fost prea greu să-i înconjoare pe negrii care erau trimișii noștri, care nu erau decât în număr de nouă, prefăcându-se că sunt mânați de gânduri pašnice; însă când i-au văzut pe solii noștri înaintând până în apropierea locului în care se duseseră și în ziua de dinainte, bandiții și-au înșfăcat arcurile și săgețile și s-au năpustit asupra lor, aidoma unor furii dezlănțuite, moment în care cei zece oameni înarmați ai noștri le-au strigat negrilor noștri să vină înapoi, ceea ce aceștia au și făcut fără să stea prea mult pe gânduri, adunându-se apoi cu toții în spatele pușcașilor noștri. Însă în vreme ce solii pe care-i trimisesem să se tocmească cu băștinașii se retrăgeau în fugă, urmăritorii lor n-au stat nici ei pe loc și au înaintat, slobozind asupra lor o ploaie de mai bine de o sută de săgeți rănind doi dintre negrii noștri, iar pe unul din ei chiar atât de serios, încât am fost incredințați că i-au venit de hac. Când atacatorii au ajuns la cele cinci prăjini pe care oamenii noștri le împlântaseră în pământ, au zăbovit o vreme și s-au strâns roată în jurul lor, holbându-se și atingându-le cu mâna, ca și cum s-ar fi întrebat care e rostul lor. Atunci noi, cei rămași mai în urmă, am trimis pe cineva să le dea de veste celor zece din ariergarda noastră să nu mai stea pe gânduri și să deschidă focul, cât timp ședeau acolo înghesuiți, la grămadă, și să-și încarce armele și cu niște alice ceva mai mici, pe lângă încărcătura

pe care o foloseau îndeobște, dându-le totodată asigurări, că și noi ne vom alătura numaidecât grupului lor.

Prin urmare, s-au pregătit să slobozească o salvă, însă în timpul pe care l-au pierdut astfel adunăturii de negri îi trecuse mirarea iscată de prăjini și prinsese să se agite, ca și când ar fi avut de gând să-și continue asaltul, cu toate că, zărind mulțimea de oameni ce se afla la o oarecare depărtare în spatele negrilor noștri, băștinașii nu prea știau la ce să se aștepte; însă dacă înainte nu ne înțeleseserăm mai deloc, după aceea ne-am înțeles chiar mai puțin, căci imediat ce oamenii noștri i-au văzut că își continuă înaintarea, au și tras în plin, acolo unde era înghesuiala mai mare, de la o distanță ceva mai mare de o sută de metri, după cât am fost noi în stare să apreciem.

Ar fi peste putință să se redea groaza, țipetele și răcnetele ce au izbucnit din piepturile acelor nenorociți atunci când a răsunat cea dintâi salvă; am ucis șase dintre ei și am rănit unsprezece sau doisprezece, după câte am putut eu să-mi dau seama; căci, cum erau claie peste grămadă, iar împușcătura mică, după cum îi ziceam noi, adică cu alice care-și vor fi făcut de cap printre ei, aveam motive întemeiate să credem că numărul celor răniți a fost mai mare, punându-i la socoteală și pe cei aflați la o distanță mai mare; alicele noastre mititele erau turnate din bucățele de plumb și de fier, din capete de cuie și tot soiul de resturi, făurite de iscusința vrednicului nostru meșter cuțitar.

La vederea celor răpuși pentru vecie sau doar răniți, năuceala și spaima nemărginită, fără de seamă pe lume, ce puseseră deplină stăpânire pe ceilalți, proveneau de la gândul că n-aveau habar nici cât negru sub unghie ce urgie se abătuse asupra lor, căci tot ceea ce puteau vedea nu era nimic altceva decât niște găuri ce înfloriseră în trupurile lor, dar despre care nu pricepeau prin ce vrajă ajunseseră acolo. Pe deasupra, focurile de armă și larma

iscată de ele zăpăciseră de-a binelea femeile și copiii, făcându-i să-și piardă mințile de groază, astfel încât toată adunătura alerga încoace și-ncolo, fără nicio țintă, zgâindu-se unii la alții și zbierând ca niște nebuni.

Oricum, toate astea nu i-au făcut să-și ia picioarele la spinare, după cum am fi vrut noi; și nici n-am văzut pe vreunul dintre ei să se prăpădească, răpus de spaimă, lucrul întâmplat pe când aventura noastră de-abia era în fașă, așa că ne-am hotărât să slobozim o a doua salvă, după care să ne continuăm înaintarea, tactică pe care o mai adoptasem și cu alte ocazii. Cum oamenii noștri de rezervă trebuiau, conform acestui plan, să înainteze și ei, am căzut de acord să tragem doar câte trei în același timp, dar să avansăm aidoma unei unități care trage în pluton. Astfel, aflându-ne cu toții desfășurați în linie, am deschis focul întâi trei din dreapta, apoi trei din stânga și tot așa mai departe; și, de fiecare dată, omoram sau măcar răneam câțiva dintre ei, însă cu toate astea se încăpățâneau să n-o rupă la fugă, deși erau atât de înfricoșați, încât nu mai erau în stare să se folosească nici de arcuri și săgeți, nici de lănci; noi însă aveam impresia că numărul lor crește văzând cu ochii, înmulțindu-se precum ciupercile după ploaie, părerea noastră fiind încurajată mai cu seamă de zarva pe care o stârneau; așa se face că am dat ordin oamenilor noștri să zăbovească o clipă, după care să tragă o salvă întreaga și imediat după aceea să înceapă să zbiere și să chiuie, după cum făcusem și în cea dintâi încăierare de care avusesem parte, urmând ca în cele din urmă să ne năpustim în iureș asupra lor, culcându-i la pământ cu ajutorul muschetelor.

Însă s-au dovedit mai dibaci și ne-au dejucat planul pe care-l urzisem, căci numaidecât ce am slobozit o salvă completă și am început să răcnim din toți rărunchii, au și luat-o la sănătoasa, cu mic cu mare – bărbați, femei și copii – atât de iute, că în câteva clipe nu se mai zărea nici urmă

de băştinaş, lăsându-i la o parte pe cei câţiva răniţi şi vătămaţi, care zăceau gemând şi urlând ici şi colo, la pământ, fiecare pe unde apucase să se prăvălească.

CAPITOLUL VI. Călătoria continuă - Ajungem într-un întins pustiu de nisip - Aventuri în timpul străbaterii deşertului - Poposim pe malurile unui uriaş lac - Descrierea fiarelor de pradă - Apoi ne-am dus pe câmpul de bătălie, unde ne-am convins că uciseseam treizeci şi şapte dintre ei, printre care se aflau şi trei femei, şi că rănisem şaizeci şi patru, între care şi două femei. Prin răniţi înţeleg pe cei care nu mai erau în stare să se ridice pe picioare şi cărora, după aceea, negrii noştri le-au venit de hac în mod laş, dar cu sânge rece, faptă pentru care ne-am supărat grozav şi i-am ameninţat că o să-i trimitem pe acelaşi drum, să le ţină de urât, în cazul în care vreodată se mai încumetă să săvârşească o astfel de mârşăvie.

Nu prea aveam ce tâlhări de la ei, căci cu toţii erau goi puşcă, aşa cum fuseseră zămisliţi, bărbaţi şi femei de-a valma; unii dintre ei erau împodobiţi cu pene înfipte în păr, iar alţii erau gătiţi cu nişte coliere prinse pe după gât, însă în rest nu aveau niciun veşmânt; totuşi negrii noştri au găsit ceva de pradat chiar şi în aceste condiţii şi chiar au fost tare mulţumiţi de ceea ce jefuiseră, căci se pricopsiseră cu arcurile şi săgeţile celor înfrânţi, şi au avut parte de mai multe arme decât le-ar fi fost de folos, toate aparţinând celor omorâţi ori răniţi. Am dat poruncă să le adune şi mai târziu s-au dovedit a ne fi de mare ajutor. În urma bătăliei, după ce îi înzestrasem pe negrii noştri cu arcuri şi săgeţi, i-am trimis, în cete, să dea o raită şi să vadă ce mai pot agonisi de pe acolo şi într-adevăr au dat peste nişte provizii; însă lucrul care ne-a încântat cel mai tare, punându-le în umbră pe toate celelalte, a fost că au adus încă patru bivoli sau tăuraşi, învăţaţi cu munca, picaţi la ţanc pentru a-i folosi la căratul poverilor. Se pare că negrii îi dibuiseră ca fiind vite de povară, deprinse la cărat,

după faptul că spinările lor erau roase de greutatea duse până atunci, pe acele meleaguri băștinașii neavând șei cu care să-i acopere.

Sărmanele dobitoace nu numai că au ușurat considerabil munca negrilor noștri, dar ne-au oferit și ocazia să ducem provizii mai multe, oamenii noștri încărcându-i acolo în belșug de hălci de carne și rădăcini, care nu peste multă vreme ne-au prins tare bine.

În așezarea cu pricina am dat peste un pui de leopard, înalt de câteva palme, nespus de blând și care torcea aidoma unei pisici atunci când îl mângâiai, făcându-ne să bănuim că negrii îl crescuseră ca pe un animal de casă. Prințul nostru cel negru a fost, dacă nu mă înșel acela care făcând o tură prin colibele și casele abandonate, a dat peste jivina aceea și, îndrăgind-o tare mult, i-a aruncat câteva bucățele de carne, după care animalul i-a călcat tot timpul pe urme, supus ca un câine.

Printre negrii răpuși în bătălie se afla și unul care avea asupra lui o plăcuță subțire de aur, ca o monedă de șase pence, pe care o purta aninată de frunte cu o împletitură de mațe uscate, fapt ce m-a îndreptățit să cred că aveam de-a face cu cineva care fusese unul dintre conducătorii lor; dar bucățica aceea de aur n-a făcut decât să ne ațâțe pofta, făcându-ne să scotocim prin preajmă dacă nu cumva se mai afla niscaiva aur, însă n-am găsit niciun dram.

Din acel loc ne-am continuat drumul vreme de cam cincisprezece zile, după care ne-am trezit față în față cu o culme muntoasă, a cărei vedere îți dădea fiori, mai cu seamă că era prima din acest soi pe care o întâlneam, însă peste care am fost nevoiți să trecem; neavând la îndemână altă călăuză în afara micului nostru compas de buzunar, habar n-aveam dacă drumul pe care o apucasem era cel mai bun sau, din contră, cel mai rău, așa că ne-am văzut puși în situația de a merge și noi după cum ne venea mai la

îndemână și de a escalada acea culme muntoasă așa cum am putut. În inima câmpiilor, înainte de a fi dat piept cu munții, am întâlnit mai multe seminții de sălbatici goi și am înțeles că erau mult mai înțelegători și mai prietenoși decât acei draci împielitați cu care n-o scosesem astfel la capăt decât prin luptă; însă prea multe n-am putut scoate de la ei, cu toate că din semnele pe care le făceau am priceput că dincolo de coline se află un deșert foarte mare ca și, după cum ziceau negrii noștri, sumedenie de lei și de pisici pătate, căci astfel le ziceau ei leoparzilor. Tot prii semne ne-au dat de înțeles că trebuie să luăm apă cu noi. După ce am trecut de meleagurile pe care viețuiau aceste seminții, am agonisit cât de multe provizii puteam duce, neavând de unde să știm nici ce urgii vom avea de îndurat, nici cât de lungă va fi calea pe care o aveam de străbătut; și ca să nu rătăcim drumul, am făcut propunerea de a lua câțiva ostatici dintre cei din urmă locuitori cu care ne vom întâlni și de a-i duce cu noi de-a lungul deșertului, folosindu-ne nu doar drept călăuze și ajutor la căratul proviziilor, ci și, cine știe, la a mai obține și altele. Hotărârea noastră se cuvenea să fie adusă la îndeplinire, dând dovadă de șiretenie, așa încât aflând prin semnele noastre mute, de la băștinași, Că la poalele munților, de cealaltă parte, își făceau veacul alte seminții, am căzut de acord că e musai să ne facem rost de niște călăuze, fie prin mijloace cinstite, fie cu ajutorul unor metode mai puțin ortodoxe.

În acel loc, socotind fără să exagerăm în vreun fel, am ajuns la concluzia că ne aflăm cam la șapte sute de mile de țărmul mării, de unde făcusem primii pași în călătoria noastră. Prințului nostru cel negru tocmai i se eliberase brațul din eșarfa în care fusese nevoit să și-l sprijine, căci chirurgul nostru îl vindecase de-a binelea, iar el le-a arătat tuturor oamenilor săi brațul sănătos acum, ceea ce i-a făcut să se mire foarte tare. În același timp, au

prins să se însănătoșească și ceilalți doi negri ai noștri, iar rănilor lor se vindecau văzând cu ochii, căci chirurgul era tare priceput în tratarea acestora.

După ce, întâmpinând nenumărate piedici, am izbutit să răzbatem peste acele culmi muntoase și am ajuns să aruncăm o privire ținutului ce se întindea dincolo de ele, ne-am dat seama că, fără puțință de tăgadă, ochilor noștri li se înfățișa o priveliște în stare să încremenească și cea mai tare inimă din câte vor fi bătut vreodată în pieptul cuiva. Dinaintea noastră se întindea un pustiu atotcuprinzător, care-ți îngheța sângele-n vine, căci pe toată întinderea acelor meleaguri nu se vedea niciun copac, niciun fir de apă, nicio pată de verdeață; cât puteam cuprinde cu privirea, până hăt-departe, nu vedeam nimic altceva decât nisip potopit de arșiță, care atunci când adia vreo pală de vânt se ridica, formând nori îndeajuns de deși pentru a învălui atât oamenii, cât și animalele; nici vorbă să răzbați cu privirea până la marginile acelui deșert, indiferent de direcția pe care ne-am fi hotărât s-o urmăm, fie că am fi apucat-o la dreapta, fie la stânga; așa se face că descurajarea a prins să înfulece cu poftă din oamenii noștri, care doreau să facem cale înapoi. La drept vorbind, nici nu ne putea trece prin cap să riscăm să ne aventurăm printr-un pustiu atât de groaznic cum era cel care se întindea înaintea ochilor noștri, în care nu puteam întrezări nimic altceva decât spectrul neîntârziat al sfârșitului.

Eu unul am fost la fel de afectat de priveliștea cu pricina ca oricare altul dintre oamenii noștri, însă, cu toate astea, nu mă puteam împăca cu gândul înapoierii. Așadar, le-am spus că parcursesem mai bine de șapte sute de mile din drumul nostru și că ar fi ceva mai crunt decât moartea să ne lăsăm furați de gândul întoarcerii, iar dacă ei erau încredințați că nu suntem în stare să traversăm deșertul, părerea mea era că mai curând am putea să ne abatem de

la direcția pe care stabilisem să o urmărim la început, cârmind-o fie către sud, până vom răzbate la Capul Bunei Speranțe, fie către nord, spre ținuturile de pe malurile Nilului, unde se putea întâmpla să aflăm vreo cale de a ajunge la Marea de Apus, căci era peste putință ca întreaga Africă să fie doar un pustiu.

Tunarul nostru, care după cum v-am mai spus ne era călăuză de încredere în orientarea geografică, ne-a mărturisit că și el e cam încurcat și nu știe ce sfat să ne dea cu privire la drumul către Capul Bunei Speranțe, căci până acolo ne aștepta o cale nespuse de lungă, de vreo mie cinci sute de mile, socotind din locul în care ne aflam în momentul de față; și, după calculele sale, noi străbătusem deja cam o treime din drumul către coasta Angolei, unde aveam să ajungem pe malul Oceanului de Vest și să găsim suficiente mijloace de a ne vedea din nou acasă. Pe de altă parte, tunarul ne-a dat asigurări, arătându-ne acest lucru și pe hartă, că, dacă o apucam spre nord, țărmul de vest al continentului african se întindea în largul mării mai bine de o mie de mile; drept urmare, am avea după aceea de mărșăluit pe uscat încă pe atâta, dacă nu și mai mult, iar din câte știam era foarte posibil ca ținuturile pe care le-am fi avut de străbătut să nu fie cu nimic mai prejos în privința sălbăticiei, a pustietății și a descurajării ce ni s-ar fi strecurat în minte decât meleagurile ce se înfățișau în acel moment privirii noastre. Iată care era motivul din pricina căruia el propunea să ne aventurăm în încercarea de a străbate, până la urmă, pustiu ce ni se întindea în față, pustiu care poate nici nu va fi atât de fără capăt, cum eram noi înclinați să credem; cu toate astea, făcu sugestia ca în primul rând să chibzuim cu luare-aminte cam până unde ne-ar ajunge proviziile și mai cu seamă apa de băut; și să nu ne încumetăm să străbatem mai mult de jumătatea distanței până unde n-am duce lipsă de apă; iar dacă între timp n-am fi ajuns la liman, dând de capătul deșertului, nu

ne rămânea altceva decât să facem cale întoarsă, fără a ne expune unor riscuri inutile.

Sfatul era atât de cumpătat, încât cu toții am căzut de acord să-l urmăm, fără nicio șovăială; prin urmare, am socotit că suntem în stare să cărăm provizii de mâncare pentru vreo patruzeci și două de zile, iar în ceea ce privește proviziile de apă, acestea nu ne-ar fi ajuns decât vreo douăzeci de zile; oricum, era de așteptat ca proviziile de hrană să nu reziste atâta vreme și să fie bune de aruncat înainte de împlinirea termenului cu pricina. Ca atare, am ajuns la concluzia că, dacă în răstimp de zece zile nu întâlneam vreo sursă de apă, să ne întoarcem; însă dacă aveam să dăm peste așa ceva, atunci ne puteam continua drumul până la expirarea celor douăzeci și una de zile; și dacă nici în răstimpul acestor trei săptămâni nu aveam să răzbatem la celălalt capăt al deșertului, nu ne rămânea decât să batem drumul înapoi, pentru a ajunge în locul din care am plecat.

După ce pusesem astfel lucrurile la cale, am coborât din munți și de-abia în cea de-a doua zi de drum am ajuns în câmpie, unde am avut plăcuta surpriză de a da peste un frumos pâraiaș cu apă limpede și bună, peste o sumedenie de căprioare și peste o vietate ce aducea cu iepurele, fără a fi însă atât de sprintenă, dar a cărei carne s-a dovedit a fi tare gustoasă; însă planurile noastre au fost date peste cap într-o oarecare măsură, căci n-am întâlnit nici țițenie de om, așa n-am avut de unde să luăm niște ostatici care să ne dea o mână de ajutor la căratul bagajelor.

Ne-am dat seama că mulțimea de căprioare și de alte jivine peste care am dat în locurile acelea se datora vecinătății deșertului, de unde se retrăgeau în căutare de hrană și mânate de sete. Acolo ne-am făcut serioase provizii de carne și de diferite soiuri de rădăcini comestibile, la culesul cărora negrii noștri se dovedeau mult mai pricepuți decât noi și pe care le foloseam în loc

de pâini; și tot din acel loc ne-am aprovizionat și cu apă, să ne ajungă vreme de douăzeci de zile (câte un litru și un sfert pe zi pentru fiecare din negri, câte un litru și jumătate pe zi pentru fiecare alb și câte trei litri și jumătate pe zi pentru fiecare bivoli de povară); și astfel încărcăți pentru un lung și mizerabil marș, ne-am văzut mai departe de drum, cu toții fiind sănătoși și cuprinși de veselie, dar nu și deopotrivă de rezistenți la o oboseală atât de mare, deoarece, spre dezamăgirea noastră, duceam lipsa unei călăuze.

Chiar de la primii pași pe care i-am făcut în pustietatea aceea, ne-a cuprins din nou descurajarea, fiindcă nisipul era atât de adânc și de afânat și ne ardea picioarele atât de rău, încât mai curând pot spune că am înnotat decât că am mers prin el, cale de vreo șapte sau opt mile, și cu toții eram storși de vlagă și răpuși de oboseală; chiar și negrii zăceau prăvăliți la pământ și-și trăgeau cu greu sufletul, aidoma unor ființe forțate să treacă dincolo de puterile lor firești.

Ca și cum asta ar mai fi lipsit, ne-am dat seama că posibilitățile noastre de a avea parte de o binemerită odihnă lipsesc aproape cu desăvârșire, deoarece mai înainte izbuteam de fiecare dată să ne ridicăm niște colibe, fie ele cât de prăpădite, în care să dormim, colibe care ne ofereau și protecție față de aerul nopții, cât se poate de nesănătos în aceste ținuturi bânuite de arșiță; însă acum nu mai aveam niciun soi de adăpost, niciun fel de acoperiș, după un marș atât de istovitor, căci niciun copac nu se zărea, cât vedeai cu ochii, și nici măcar vreun tufiș cât de pipiriu; și ceea ce era și mai înspăimântător, la venirea întinericului, am început să auzim cum urlă lupii, cum rag leii și cum zbiară o sumedenie de măgari sălbatici și multe alte zgomote dătătoare de fiori, despre care habar n-aveam de unde provin.

Luând aminte la aceste împrejurări, ne-am gândit ce

lipsiți de prevedere ne dovedisem, neaducând cu noi nici măcar niște prăjini sau niște țărui cu care am fi putut încropi un gard care să ne apere în timpul nopții, ca astfel să putem măcar dormi la adăpost, orice alte neajunsuri am mai fi avut de îndurat. Cu toate astea, până la urmă, am găsit o metodă prin care să ne îmbunătățim într-o oarecare măsură situația. Întâi și întâi am ridicat lăncile și arcurile pe care le aveam și am încercat să le înfigem astfel încât vârfurile lor să fie cât mai apropiate unul de altul, după care ne-am întins pe ele hainele, încropindu-ne astfel ceva care s-ar fi putut numi, cu multă bunăvoință, corturi. Pielea de leopard și alte câteva piei pe care le adunasem până atunci le-am strâns laolaltă și ne-am învelit cu ele într-un mod mulțumitor și astfel ne-am așezat să ne culcăm și am izbutit chiar să dormim foarte bine în prima noapte, neuitând însă să ne asigurăm de o pază bună, punând de strajă doi dintre oamenii noștri înarmați, pe care la început îi schimbam la fiecare oră, iar mai apoi din două în două ore; și a fost foarte înțelept din partea noastră că am procedat astfel căci, după câte am reușit să ne dăm seama, în pustietatea ce ne înconjura bântuiau tot soiul de sălbăticiuni furioase, dintre care unele se aventurau chiar până la câțiva pași de cortul nostru. Străjile noastre aveau însă consemnul de a nu le speria trăgând cu arma în puterea nopții, ci de a se mulțumi să scapere pentru a le pune pe fugă la vederea flăcării, ceea ce au și făcut, convingându-se că această metodă dădea roade, căci jivinele o rupeau la fugă imediat ce vedeau focul, uneori urlând și iscând zarvă, și se apucau să ia urma altor prăzi ce le ieșeau în cale. 112

Dacă drumul din timpul zilei ne făcuse să ne simțim frânți de oboseală, nu altfel s-a întâmplat cu noi toți și în urma popasului nostru din timpul nopții; însă în zorii zilei următoare prințul cel negru ne-a adus la cunoștință că vrea să ne împărtășească un sfat și, într-adevăr, a fost un

sfat cât se poate de bine venit. Ne-a spus că nu va mai trece mult și ne vom afla cu toții sfârșitul dacă ne vom urma călătoria în aceste condiții, străbătând deșertul în lipsa oricărui adăpost pentru noapte, așa. că sfatul său era să ne întoarcem pe malul pârâului, unde poposisem înainte cu o noapte, și să mai zăbovim acolo până când ne vom face case, după cum le zicea el, pe care să le luăm cu noi și în care să ne aflăm adăpost în timpul nopții. Și cum prinsese a se descurca binișor în limba noastră, iar noi începusem să-i înțelegem din ce în ce mai bine semnele, ne-am dumirit la iuțeală ce voia să spună de fapt, anume că pe malul pârâului trebuie să ne împletim rogojini (într-adevăr, ne-am adus aminte că în acel loc văzusem o sumedenie de tufe de răchită sau de tei, pe care băștinașii le foloseau pentru a face așa ceva), după cum zic, trebuie ca pe malul pârâului să ne împletim niște rogojini mari, cu ajutorul cărora să ne învelim corturile sau colibele în care aveam să ne adăpostim în timpul nopții.

Ne-am declarat cu toții de acord cu propunerea lui și am decis să batem drumul înapoi, cale de o zi și, chiar dacă astfel puteam duce provizii mai puține, în schimb, aveam să aducem cu noi rogojini, sub care să ne adăpostim peste noapte. Cei mai vioi dintre noi ne-am întors înapoi la pârâu cu mai multă ușurință decât călătorisem în ziua de dinainte; dar cum n-aveam timp de pierdut, ceilalți au rămas locului și și-au rostuit tabăra pentru încă o noapte, prinzându-ne de pe urmă de-abia în ziua următoare.

La întoarcerea noastră din această călătorie nu mai lungă de o zi, aceia dintre oamenii noștri care parcurseseră același drum în răstimpul a două zile au fost martorii unui lucru cât se poate de surprinzător, care i-a pus pe gânduri, făcându-i ca în viitor să dea dovadă de mai multă prevedere atunci când se vor răzleți de grosul grupului. Iată cum s-a petrecut întâmplarea respectivă. În dimineața zilei ce a urmat, când nu apucaseră să străbată

nicio jumătate de milă, aruncând o privire în urmă, au văzut cum în aer se ridica un nor cât toate zilele, de nisip sau de praf, la fel cum se întâmplă uneori vara, atunci când drumul este tare prăfuit și pe el vine în goană o numeroasă cireada de vite, numai că norul ce se înălța în urma lor era cu mult mai mare; oamenii și-au dat seama fără prea mare greutate că dihania de nor se ținea după ei și se apropia văzând cu ochii, mai iute decât erau ei în stare să se deplaseze. Norul de nisip ora atât de uriaș, încât nimeni nu-și putea da seama ce anume îl iscase, așa că au ajuns la concluzia că era vorba de vreo oaste dușmană care pornise în urmărire lor; dar după aceea, chibzuind mai bine la faptul că veneau dintr-un mare deșert, lipsit de locuitori, și-au dat seama că era peste puțină ca vreun popor sau vreo seminție de pe acele meleaguri să fi prins de veste despre apariția lor, sau despre calea pe care o urmau; și, prin urmare, dacă era vorba de o armată, atunci nu putea fi decât una, alcătuită din ostași care apucaseră pe drumul acela doar printr-o întâmplare. Pe de altă parte, cum aveau cunoștință de faptul că în acele ținuturi nu viețuiește niciun soi de cal și cum urmăritorii lor se apropiau totuși cu atâta repeziciune, în cele din urmă au fost încredințați că nu poate fi vorba decât de vreo turmă uriașă alcătuită din jivine sălbatice, care poate că aveau drept țință meleagurile deluroase, fiind în căutare de hrană sau de apă, și că vor sfârși cu toții fie în colții fiarelor, fie zdrobiți în picioare de puhoiul acestora.

Având în minte toate aceste gânduri, oamenii au urmărit, cu multă băgare de seamă, direcția în care părea să se îndrepte norul și s-au abătut puțin către nord, dându-se astfel la o parte din calea sa și nutrind speranța că s-ar putea să-i ocolească și să treacă pe lângă ei. Când însă între ei și norul cu pricina nu mai rămăsese decât vreun sfert de milă, au făcut popas, încercând să se dumirească despre ce putea fi vorba. Unul dintre negri, un bărbat mai

sprinten decât restul, s-a întors un pic înapoi și a revenit după câteva minute, alergând pe cât de repede i-o îngăduia nisipul greu și afânat și, prin semne, i-a încredințat pe ceilalți că era vorba de o mare cireada ori turmă, sau cum i-o fi zicând unei adunături de astfel de jivine, de elefanți uriași și monstruoși.

Cum priveleştea care li se înfățișa era cu totul nouă pentru oamenii noștri, aceștia țineau să urmărească cu ochii lor întreaga întâmplare, însă în același timp pericolul ce îi pândea îi făcea să fie cuprinși de o oarecare neliniște, căci cu toate că un elefant este o creatură greoaie și cam stângace, totuși, în nisipul adânc, care pentru aceste animale nu reprezintă o piedică demnă de luat în seamă, se deplasează într-un ritm susținut și nu peste multă vreme turma i-ar fi obosit pe oamenii noștri, în cazul în care ar fi fost nevoiți să-și continue drumul cu suflarea elefanților în ceafă.

Tunarul nostru se afla și el în acel grup și tare se simțea îmboldit să se apropie de unul din elefanții aflați mai în marginea turmei, să-l țintească repede cu arma în ureche și să slobozească o împușcătură, pentru a se convinge că, după cum i se adusese la cunoștință, niciun fel de foc de armă nu-și poate croi drum prin pielea groasă a unui elefant; însă toți ceilalți au izbutit să-l înduplece să nu facă una ca asta, de spaimă să nu-i înfurie din pricina zgomotului și să-i facă pe toți să se întoarcă și să le ia urma; așa se face că până la urmă l-au convins s-o lase baltă și mai bine să le îngăduie să treacă nestingheriți, soluție care, în situația în care se găseau oamenii noștri, era cu siguranță cea mai chibzuită.

Turma număra cu totul vreo douăzeci-treizeci de elefanți, însă cu toții aveau niște dimensiuni impresionante; și, cu toate că le-au arătat de mai multe ori oamenilor noștri că i-au zărit, totuși și-au văzut de drumul lor, neînvrednicindu-i cu nicio atenție, decât, am putea

zice, cu aceea de a le fi aruncat o privire fugară. Noi, cei care ne aflam cu mult mai departe, în față, am zărit la rândul nostru norul de praf pe care-l iscau, însă am fost încredințați că era ridicat chiar de caravana noastră, așa că nu ne-am bătut capul cu el; dar, cum turma s-a abătut de la traseul ei inițial cam cu un grad de compas, cârmind către sud, și cum noi ne îndreptam de-a dreptul spre est, elefanții au trecut pe lângă noi la o oarecare distanță; așa se face că nici nu i-am zărit, nici n-am avut habar de existența lor până spre seară, când oamenii noștri ne-au ajuns din urmă și ne-au istorisit cele de mai sus. Oricum, pățania asta a reprezentat o experiență dătătoare de bune învățăminte pentru noi, în viitor, cât aveam să străbatem deșertul, după cum o să auziți la timpul potrivit.

Acum ne-am pus pe treabă, iar prințului nostru cel negru i-a fost încredințat rolul de supraveghetor șef, căci el însuși se dovedi a fi un împletitor de rogojini tare dibaci, iar toți oamenii săi erau la fel de pricepuți la una ca asta; așa se face că, într-un răstimp destul de scurt, am avut aproape o sută de rogojini și cum fiecare om, dintre negri vreau să zic, ducea câte una, nu reprezenta nici pe departe o povară grea și, prin urmare, nu am fost nevoiți să renunțăm la niciun dram din proviziile noastre, luând cu noi aceeași cantitate ca și mai înainte. Povara cea mai mare era însă să ducem după noi șase prăjini lungi și alți câțiva țărushi ceva mai scurți, dar negrii au scos-o foarte bine la capăt și cu asta, căci, ducându-le câte doi, și-au ușurat bagajul pe care trebuiau să-l care, legându-l de câte două prăjini și alcătuind astfel trei perechi. Văzând una ca asta, am tras și noi oarecare foloase de pe urma acestui procedeu; rămânându-ne, în plus față de ceea ce fusese împărțit în bagajele oamenilor, încă vreo trei sau patru saci plini cu așa-zisele noastre sticle (înțeleg prin asta pungile din piele sau ploștile pentru cărat apă), le-am umplut și pe ele și le-am transportat folosindu-ne de aceeași metodă,

fapt ce ne asigura o provizie suplimentară de apă în timpul călătoriei, cel puțin pentru o zi, dacă nu chiar pentru mai multe.

După ce isprăvirăm treaba, sfârșirăm cu rogojinile, completărăm provizia de lucruri necesare și ne încredințărăm că avem îndeajuns de multe frânghii și rogojini pentru cazuri ce s-ar fi putut ivi pe nepusă masă, ne-am văzut din nou de drum, după ce ne întrerupsesem marșul aproape opt zile, ocupându-ne cu ceea ce v-am spus. Spre marea noastră încântare, în noaptea de dinaintea reluării călătoriei, s-a învrednicit să cadă o ploaie bună, foarte vijelioasă, ale cărei urmări le-am putut afla în nisipul deșertului; cu toate că o singură zi a fost de ajuns pentru ca nisipul de la suprafață să devină la fel de uscat ca înainte, totuși dincolo de acest strat se dovedea un pic mai tare și parcă nici nu mai îngreuna atât de mult mersul prin el, fiind chiar ceva mai răcoros la picioare, fapt datorită căruia am Izbutit să parcurgem, conform calculelor mele, o distanță de vreo paisprezece mile, în loc de șapte, și asta chiar cu o mult mai mare ușurință.

Când am ajuns să ne instalăm tabăra, aveam toate cele trebuitoare gata pregătite, căci ne aranjasem cortul și-l montasem, de probă, chiar în locul în care după aceea l-am și instalat definitiv, așa că, în mai puțin de un ceas, am ridicat un cort mare, care avea atât o încăpere interioară și una exterioară, cât și două intrări. Într-una din încăperi ne-am așternut pentru dormit noi, iar în cealaltă i-am lăsat pe negrii să facă același lucru, învelindu-ne cu rogojini ușoare și plăcute la atingere și așezându-ne sub noi altele, de același fel. Ne rămăsese oarece spațiu și în afara cortului, loc pe care l-am folosit pentru a adăposti bivolii, căci și ei erau demni de grija noastră, fiindu-ne de mare folos, în afara faptului că își duceau singuri furajele și apa. În ceea ce privea nutrețul, nu erau deloc pretențioși, mulțumindu-se cu un soi de

rădăcină, ce aducea oarecum cu păstârnacul și pe care prințul cel negru ne-a arătat cum și pe unde s-o dibuim, rădăcină care era tare zemoasă și cât se poate de hrănitoare, găsindu-se din belșug în toate locurile prin care am trecut, dar lipsind cu desăvârșire pe cuprinsurile acelu pustiu înfiorător.

În zorii zilei următoare, când ne-am strâns tabăra, negrii noștri au coborât cortul și au scos din pământ țărșii de sprijin, totul fiind gata de a fi pus în mișcare la fel de repede pe cât durase pentru a fi instalat. Procedând în acest mod, ne-am văzut de drum vreme de opt zile și cu toate astea nu întrezăream niciun liman, la orizont nu se vedea nicio schimbare, totul înfățișându-ni-se în aceeași perspectivă sălbatică și descurajantă ca și în primele zile. Dacă totuși era vreo diferență, aceasta consta doar în faptul că nisipul nu mai era peste tot la fel de adânc și de anevoie de înfruntat, cum fusese în primele trei zile de la începutul marșului nostru prin deșert. Ne-am gândit că asta se putea datora faptului că vreme de o jumătate de an vânturile bătând dinspre vest (după cum în cealaltă jumătate de an băteau constant dinspre est), nisipul era mânat cu furie în partea de deșert dinspre care veneam noi și unde, munții fiind foarte înalți, când suflau musonii dinspre est, aceștia nu aveau aceeași forță de a-l împinge înapoi; și presupunerea noastră s-a dovedit a fi întemeiată, fiind adevărată de faptul că în latura dinspre vest a deșertului am întâlnit același nisip adânc.

Ne aflam în cea de-a noua zi a călătoriei noastre prin acele meleaguri unde stăpânea pustiul, când ne-a fost dat să zărim un mare lac, întâmplare ce puteți fi siguri că a constituit pentru noi un prilej de nemăsurată bucurie, datorită faptului că nu mai aveam apă decât pentru vreo două-trei zile, drămuată în porții foarte mici și păstrându-ne rezerve pentru întoarcere, în cazul în care am fi fost obligați să batem drumul înapoi. Apare ajunsese două zile

mai mult decât calculasem noi, căci în ultimele două sau trei zile bivolii dăduseră peste un soi de iarbă ce aducea cu un ciulin lătăreț și teșit, fără spini însă, ce creștea pe pământ, întins prin nisip, și care părea să fie pentru ei o delicatesă, ținându-le în același timp atât de foame, cât ții de sete.

În ziua următoare, cea de-a zecea de când ne așternusem la drum, am ajuns pe țărmul lacului pe care-l zărisem și, din fericire pentru noi, ne-am trezit chiar în latura sa dinspre sud, înspre nord nevăzându-i-se capătul, așa că ne-am aținut pe malul lacului și am călătorit astfel trei zile încheiate, ceea ce ne era de mare ajutor, căci ne ușura povara, nemaifiind nevoiți să ne încărcăm bagajele și cu provizii de apă, din moment ce o aveam tot timpul la îndemână, la doi pași de noi. Dar cu toate astea, deși acolo se afla atâta belșug de apă, n-am remarcat decât niște schimbări minore în înfățișarea deșertului, deoarece, ca și până acum, nu se zărea niciun fel de copac, niciun fel de iarbă sau verdeață, cu excepția aceluia ciulin, după cum l-am botezat eu, și a încă două sau trei alte plante, pe care noi nu le cunoșteam, dar de care deșertul începuse să nu ducă deloc lipsă, ba dimpotrivă.

Dar, după cum vecinătatea lacului avea și părțile ei bune, făcându-ne să ne bucurăm de un strop de răcoare, totodată existau și dezavantaje, căci ne-am pomenit în mijlocul unui număr grozav de mare de băștinași feroce, cum nu-i mai fusese dat să vadă niciunui om, lucru pe care-l afirm cu toată tăria, fiindcă pentru nimic în lume nu pot să cred că vreodată vreun om sau vreo ceată de oameni și-a mai croit drum prin acea pustietate, socotind de la potop încoace; totodată, sunt încredințat că nicăieri pe acest pământ nu se mai află vreo asemenea adunătură de jivine nesățioase, lacome și turbate după pradă; adică vreau să zic că în niciun alt loc de pe această lume nu se poate întâlni așa ceva.

Vreme de o zi de mers, înainte de a ajunge pe malul lacului, ca și în cele trei zile în care am mers de-a lungul său și în alte vreo șase-șapte zile de drum ce au urmat, am întâlnit la tot pasul, împrăștiati încoace și-ncolo, o sumedenie de colți de elefant, într-un număr incredibil de mare; este foarte posibil ca unii dintre ei să fi zăcut în acele locuri de sute de ani și, ținând cont de faptul că fibra din care-s alcătuiți nu se mistuie așa, cu una cu două, se prea poate ca să continue să rămână în acele locuri, pe cât mă bate gândul, până la sfârșitul veacurilor. Mărimea unora li s-a părut celor cărora le-am istorisit întâmplarea la fel de greu de crezut ca și numărul lor, însă vă pot încredința că mulți atârnau atât de greu, încât cel mai vânjos dintre noi n-ar fi izbutit să salte de la pământ un asemenea fildeș. În ceea ce privește numărul lor, n-am nici cea mai mică îndoială că erau îndeajuns de mulți pentru a umple cu vârf și îndesat o mie din cele mai mari corăbii din câte se află pe lume, lucru prin care vreau să spun că într-adevăr erau nenumărați, căci așa după cum zăceau răspândiți în fața ochilor noștri de-a lungul a mai bine de optzeci de mile, la fel de bine puteau continua să fie împrăștiati pe o distanță asemănătoare, atât către dreapta cât și către stânga, ori chiar mult mai încolo decât fusesem noi în stare să răzbatem cu privirea; pentru că, se pare, prin acele ținuturi numărul elefanților era nespus de mare. Într-un loc, mai cu seamă, am dat peste o țeastă de elefant care mai avea destui dinți, însă era una dintre cele mai uriașe căpățâni ce îmi fusese dat să văd vreodată: carnea de pe ea se topise, bineînțeles, în urmă cu sute și sute de ani, soartă împărtășită și de toate celelalte oase; dar căpățâna cu pricina, cu tot cu dinții care mai rămăseseră în ea, nu izbutiră s-o salte trei dintre cei mai zdraveni oameni ai noștri: colțul cel mare cred că trebuie să fi cântărit cel puțin o sută șaptezeci și ceva de kilograme, lucru nespus de interesant pentru mine, deoarece am

băgat de seamă că întreaga țeastă era din fildeș, la fel de bun ca și fildeșul dinților; și la grămadă, cred că acel craniu trebuie să fi cântărit mai bine de trei sute patruzeci de kilograme; dar, cu toate că nu pot să bag mâna-n foc pentru asta, se poate întâmpla ca, supunându-se aceleiași legi, toate oasele acelui elefant să fi fost din fildeș, chiar dacă mi s-ar putea aduce, pe drept cuvânt, obiecția ca în acest caz toate celelalte oase ale elefantului s-ar fi convenit să se găsească și ele în același loc, laolaltă cu țeasta.

I-am sugerat tunarului ca, ținând seama de faptul că se scurseseră două săptămâni bătute pe muchie de când ne aflam tot pe drumuri și că în locul acela dădu sem de apă pentru a ne răcori, fără ca în același timp să ducem lipsi de provizii și fără măcar a ne teme de una ca asta, să ne tragem sufletul o vreme și, totodată, să vedem dacă nu cumva am putea vâna niște jivine care să fie bune de mâneai. Tunarul, care în privința asta dădea dovadă de mai multă prevedere decât mine, s-a declarat de acord cu propunerea mea și chiar a adăugat că am putea încerca chiar să prindem și niște pește din lac. Însă primul lucru pe care-l aveam de făcut în această privință era să căutăm a ne făuri niște cârlige, treabă care i-a dat mult de furcă dibaciului nostru meșter; cu toate astea, trudindu-se din greu, a izbutit s-o scoată cu bine la capăt și de această dată. Așa că am avut parte de pește proaspăt și chiar de mai multe soiuri. Cum de-au ajuns peștii în lacul acela, asta nimeni n-o știa în afara Celui de Sus, Care a zămislit atât lacul cât și întreaga lume, căci nu încape nicio îndoială că niciun fel de mâini omenești nu puseseră și nici nu scosese vreun pește din apa aceea înainte de a o face noi.

Și nu numai că scosesem pește suficient pentru masa noastră din ziua aceea, dar am și uscat la soare o sumedenie de bucăți mai mari, din soiuri pe care nu sunt în stare să le descriu, făcând astfel ca stocul nostru de

provizii să devină mult mai îmbelșugat; căci arșița soarelui îi usca cum nu se poate mai bine, chiar fără să fie nevoie de sare, încât după o singură zi deveneau uscați și tari, conservându-se de minune.

Vreme de cinci zile, ne-am refăcut forțele în acel loc, răstimp în care am avut parte de o sumedenie de aventuri plăcute cu sălbăticiunile din preajmă, poate prea numeroase ca să le mai înșir aici. Una dintre ele a fost însă mai deosebită decât celelalte și de aceea socot că merită povestită, și anume lupta dintre o leoaică și o căprioară voinică: deși de la natură căprioara este înzestrată cu o mare iuțeală și trecuse pe lângă noi ca vântul, având la început un avans de vreo trei sute de metri față de urmăritoarea sa, am văzut că leoaica, cu toate astea, datorită forței și a plămânilor ei buni, se apropia văzând cu ochii de prada sa. Au trecut pe lângă noi cam la un sfert de milă depărtare și le-am putut urmări cu privirea o distanță destul de mare, în cele din urmă renunțând însă să ne mai uităm după ele când, cam după vreo oră, am fost uluiți să le vedem întorcându-se în goana mare, venind din direcția în care le pierdusem din vedere, numai că acum leoaica se apropiase de căprioară la ceva mai mult de treizeci de metri; și amândouă se chinuiau din răspuțuri să alerge cât puteau de repede, când căprioara, ajungând pe malul lacului, s-a aruncat în apă și a început să înoate cu disperare pentru a-și salva viața, așa cum mai înainte fugise în același scop cât o ținuseră puterile.

Leoaica s-a azvârlit și ea în apele lacului, pe urmele căprioarei, și a înotat puțin, dar apoi s-a resemnat și s-a întors înapoi pe mal; și, după ce a ajuns pe uscat, a slobozit cel mai teribil răget pe care mi-a fost dat să-l aud vreodată în viață, ca și cum ar fi turbat de mânie că prada i-a scăpat printre degete.

Dimineața și seara dădeam câte o raită prin împrejurimi; în miezul zilei ne ascundeam de arșiță,

răcorindu-ne la umbra cortului; însă, într-o dis-de-dimineată, am fost martorii unei alte lupte, care, de această dată, ne privea mai îndeaproape decât cea dintre leoaică și căprioară, fiindcă era vorba de prințul nostru cel negru, care mergând pe malul lacului a fost atacat de un ditamai crocodilul, ce s-a năpustit asupra lui din apele lacului; și cu toate că prințul era tare sprinten de picior, nu i-a fost totuși prea ușor să scape basma curată; a început să gonească spre noi de-i sfârâiau călcâiele și, la drept vorbind, nici noi nu prea aveam habar ce s-ar cuveni să facem, căci auzisem că gloanțele n-au niciun efect în fața platoșei cu care este înzăuat crocodilul; la început nu ne-am îndoit nici noi de acest lucru, mai cu seamă că, deși trei dintre oamenii noștri trăseseră asupra lui, jivinei părea că nici nu-i pasă; dar prietenul meu tunarul, o fire curajoasă, suflet brav și cu o mare prezență de spirit, s-a apropiat atât de mult de dihanie încât și-a înfipt țeava puștii în gura ei și a apăsat pe trăgaci, după care a lăsat să-i cadă pușca și a rupt-o la fugă, chiar după ce a tras; crocodilul s-a zvârcolit vreme îndelungată, ca și cum ar fi fost cuprins de turbare, vărsându-și mânia asupra puștii, în fierul căreia a lăsat urme cu dinții, dar după ceva timp puterile l-au părăsit și a murit.

În tot acest răstimp, negrii noștri se răspândeau pe malurile lacului, umblând după vânat și, în cele din urmă, au izbutit să doboare lirei căprioare, dintre care una, foarte mare și două foarte mici. Pe lac erau și păsări de apă, însă niciodată n-am avut ocazia să ajungem suficient de aproape de ele pentru a reuși să le împușcăm; iar în ceea ce privește deșertul, n-am văzut nici urmă de pasăre pe tot cuprinsul lui, cu excepția celor din preajma lacului.

Am răpus și vreo două-trei zibete, dar carnea lor este mai rea decât cea a celei mai nenorocite mortăciuni. Am zărit și o turmă de elefanți la o distanță ceva mai mare și am băgat de seamă că întotdeauna merg în grupuri

numeroase, adică mai mulți la un loc și mereu înșirați în linie dreaptă de bătaie; umblă chiar vorba că în acest fel se și apără de dușmani, căci dacă ar fi atacați de lei sau tigri, de lupi sau cine știe de alte jivine, prin simplul fapt că sunt înșiruiți într-un cordon lung uneori de chiar cincisase mile, orice le lese în cale este cu siguranță făcut zob în picioare, făcut fărâme cu trompele sau săltat în văzduh tot cu ajutorul trompelor; așa se face că dacă o sută de tigri ori de lei ar fi să dea în drumul lor peste un șir de elefanți, întotdeauna leii și tigrii se întorc în fugă, cu coada între picioare, alergând până află un loc prin care să treacă, fie prin dreapta, fie prin stânga elefanților; dacă n-ar proceda întocmai, n-ar scăpa niciunul cu viață, căci elefantul, chiar dacă e o creatură mai greoaie, este totuși atât de dibaci și de sprinten cu trompa, încât nu dă greș niciodată și este în stare să-l ridice chiar și pe cel mai trupeș leu sau orice altă sălbăticiune, să-l azvârle în aer și să-i frângă oasele, după care să-l joace-n picioare, făcându-l terci și omorându-l. Am zărit mai multe asemenea cordoane de elefanți desfășurate în linie de luptă, dintre care unul era atât de lung, încât nu i se vedea niciunul din capete și cred că un asemenea șir putea însuma vreo două mii de elefanți. Elefanții nu se numără printre animalele de pradă, ci se hrănesc cu iarba câmpului, așa cum face și boul și, după câte se spune, deși sunt atât de mari, totuși se mulțumesc cu mai puțin nutreț decât ar fi nevoie pentru a asigura tainul unui cal.

Numărul lor pe acele meleaguri este neînchipuit de mare, lucru pentru care stă drept mărturie și uimitoarea cantitate de dinți pe care, după cum ziceam, mi-a fost dat s-o aflu în acel pustiu întins; și, la drept vorbind, cred că am văzut o sută de elefanți pentru fiecare animal din oricare alte soiuri.

Într-una din nopți, am fost surprinși de-a binelea; cea mai mare parte dintre noi ne întinseserăm deja pe rogojini

și eram cât pe-aci să cădem în brațele somnului, când ne-am trezit că străjile vin în goana mare spre noi, înspăimântați de răgetele unor lei ce se iviseră ca din pământ la câțiva pași de ei și pe care bezna nopții fiind adâncă, se pare că nu-i zăriseră decât în momentul în care jivinele s-au năpustit asupra lor. Ne-am dat seama că era vorba de un leu bătrân, care se înfățișase acolo însoțit de întreaga sa familie, căci pe venerabilul rege, de o mărime înfricoșătoare, îl acompaniau leoaica și trei lei mai tineri; una dintre aceste odrasle, care erau și ele fiare în toată puterea cuvântului, s-a repezit la unul dintre negrii noștri, care era de strajă, înainte ca negrul să-l fi zărit, așa încât acesta a tras o spaimă de toată frumusețea, a început să urle și a dat buzna în cort; santinelei celeilalte, care avea pușcă, nu i-a trecut de la bun început prin cap să tragă în leu, ci l-a izbit doar cu patul puștii, ceea ce l-a făcut doar să schelălăie un pic, după care s-a pornit să mârâie furios; paznicul n-a mai făcut mulți purici pe acolo și a dat și el bir cu fugiții, însă acum întreaga tabără se alarmase, iar trei dintre oamenii noștri și-au înșfăcat la repezeală puștile și au ieșit în gura cortului, trăgând mai întâi în leul cel bătrân și uriaș, orientându-se după lumina ochilor, dar se pare că n-au izbutit să-l ochească, sau în orice caz nu i-au venit de hac, căci cu un răget înfundat, ca și cum ar fi cerut ajutor, familia celor cinci lei s-a îndepărtat, însă tămbălăul iscat de ei a atras o sumedenie de lei și alte dihănii mânioase, habar n-am din ce soi, căci nu le puteam zări; în jurul nostru era o hărmălaie de toată frumusețea, în care se împleteau răcnete, răgete și urlete, o întreagă orchestră alcătuită din tot soiul de zgomote sălbatice, ca și cum s-ar fi sunat adunarea pentru toate fiarele deșertului, care n-aveau altceva mai bun de făcut decât să ne înfulece cu fulgi cu tot.

L-am întrebat pe prințul nostru cel negru ce-i de făcut într-o astfel de situație.

— Mă duc eu, ne-a răspuns el, și le sperii pe toate. Și numaidecât îl vedem că ia la repezeală câteva rogojini dintre cele mai pl moșite și luând cu el pe unul dintre ai noștri, pentru a-i scapără foc, anină rogojina sus, la capitul unei prăjini, și-i dă foc, iar flacăra s-a putut zări timp îndelungat și de la o depărtare considerabilă, ceea ce a făcut ca toate sălbăticiunile să-și ia tălpășița, căci le-am auzit urlând și scoțând tot soiul de răcnete și mugete, însă de la o distanță respectuoasă.

— Ei bine, a prins atunci glas tunarul, dacă asta este soluția, ni unei nu este nevoie să ne punem pe foc rogojinile, căci pentru noi ele sunt atât păture pe care ne odihnim oasele, cât și acoperiș care ne apără de soare. Lăsați-mă pe mine s-o scot la capăt cu trebușoara asta.

Și iată-l că intră înapoi în cort și se apucă să prepare focuri de artificii sau ceva de soiul ăsta, dând câteva dintre ele străjilor, ca în caz de nevoie să le aibă gata pregătite, la îndemână. Apoi a agățat o rachetă mare de aceeași prăjină de care fusese legată și rogojina, și a aprins-o, iar racheta cu pricina a ars atât de mult timp acolo, la capătul prăjinii, încât cel puțin în noaptea aceea nu ne-a mâi deranjai niciuna din sălbăticiunile deșertului.

Cu toate astea, a cam început să ni se facă lehamite de o astfel de companie și, ca să scăpăm de dihăniile ce prinseseră atâta drag de noi, ne-am văzut de drum mai repede cu două zile față de planurile noastre. Și de această dată ne-am dat seama că, deși deșertul tot nu se termina și nici măcar nu dădea vreun semn că ar avea de gând s-o facă vreodată, cu toate astea plantele verzi creșteau în număr destul de mare, ici și colo, în forme felurite, așa că vitele nu se puteau plânge că duc lipsă de hrană. Pe lângă asta, dădeam în calea noastră peste mult mai multe pârlăiașe care își croiau drum către lac și, atâta timp cât terenul continua să fie plat, ne-am bucurat de apă pe săturate, lucru care ne-a redus în mod considerabil povara;

și ne-am continuat drumul, tot înainte, cale de alte șaisprezece zile, fără să ajungem la vreun alt fel de pământ, ceva mai mănos. Apoi, după câte puteam remarca, terenul a prins din nou să se ridice, puțin câte puțin, fapt ce ne-a făcut să ne gândim că în curând vom duce iarăși lipsă de apă așa că, temându-ne de ce putea fi mai rău, ne-am făcut iarăși plinul, umplându-ne cu apă ploștile în continuare, după cum am putut observa, terenul se ridica treptat, timp de trei zile la rând, pentru ca după aceea, dintr-odată, să ne trezim cri, deși urcasem pe nesimțite, ne aflam pe culmea înaltă a unei creste deluroase, deși ceva mii joasă ca cele dintâi.

CAPITOLUL VII. Ajungem la capătul deșertului - Urmează un ținut plăcut - Sosirea la Râul de Aur - Cădem la învoială să căutăm aur și să împărțim frățește întregul câștig - Începând anotimpul umezelii, ne așezăm tabăra pe malurile râului - Descrierea taberei - Primejdii de pe urma mulțimilor de fiare sălbatice - Ne ridicăm tabăra și călătorim printr-un ținut inospitalier

Când am ajuns să ne uităm în vale, pe celălalt versant

al coamei deluroase pe care ne aflam, am văzut, spre deplina încântare a tuturor inimilor noastre, că deșertul își dădea ultima suflare; ținutul ce se înfățișa privirilor noastre era înveșmântat în verdeață, garnisit fără zgârcenie cu arbori și cu un râu mare, ceea ce ne-a făcut să nu avem nicio îndoială că vom întâlni atât oameni, cât și vite; în locul cu pricina, luându-ne după calculele tunarului nostru, care se îndeletnicea cu astfel de socoteli, ne-am dat seama că parcursesem prin acel sinistru ținut al groazei vreo patru sute de mile, și asta în decursul a treizeci și patru de zile, așa că una peste alta străbătusem cam o mie o sută de mile din călătoria noastră.

Cu mare bucurie am fi coborât de pe dealuri chiar în acea noapte, dar se făcuse deja prea târziu; în dimineața zilei următoare, am văzut totul mult mai limpede și ne-am odihnit la umbra unor copaci, care pentru noi reprezentau acum cel mai înviorător lucru ce poate fi imaginat, după ce ne perpelisem mai bine de o lună în vipia nemiloasă, neavând parte de nicio umbră de copac unde să ne adăpostim. Meleagurile acelea s-au dovedit a fi cât se poate de plăcute, mai cu seamă dacă țineam seama din ce pustietăți veneam; și am vânat și câteva căprioare, care se aflau din belșug la adăpostul pădurii. Am răpus și un soi de animal ce aducea cu un țap, a cărui carne era tare gustoasă, și am dat și peste o sumedenie de păsări, asemănătoare cu potârnichele, însă un pic mai mici și foarte blânde; așa se face că am dus-o ca-n sânul lui Avram în acele ținuturi, dar nicăieri n-am dat de oameni sau măcar de unul singur, vreme de mai multe zile; și, ca să ne mai potolească bucuria ce pusese stăpânire pe noi, mai în fiecare noapte eram sculați din somn de lei și de tigri; în schimb, e adevărat că n-am zărit nici urmă de elefant pe acolo.

În trei zile de marș, am ajuns la râul pe care-l zărisem de pe creasta dealurilor și pe care aveam să-l

botezăm cu numele de Râul Auriu; am văzut că avea cursul orientat spre nord, fiind cea dintâi apă curgătoare pe care o întâlneam care avea o astfel de orientare, Undele sale se rostogoleau cu mare repeziciune, iar tunarul nostru, scoțând la iveală harta, mi-a dat asigurări că era fie Nilul, fie un alt râu care se vărsa în marele lac, unde se zice că-și are Nilul izvoarele. Apoi și-a despăturit hărțile sale maritime și terestre, pe care, sub priceputa lui îndrumare, începusem și eu să le deslușesc din ce în ce mai bine, și mi-a promis că mă va convinge că spusele sale sunt întemeiate și, într-adevăr, după cât se părea, mi-a înfățișat lucrurile cu atâta limpezime, încât i-am împărtășit și eu părerea.

La început n-am priceput care erau motivele ce îl mânau să fie atât de insistent în a se dumiri dacă acesta este adevărul și nu altul, nu izbuteam să înțeleg și pace ce anume îl face atât de înverșunat, până când nu a continuat cu explicațiile, fără să se lase păgubaș; ne-a lămurit că în cazul în care apa ce ne curgea la picioare era fluviul Nil, atunci în acest caz nu vedea de ce să nu ne construim din nou niște canoe și să ne continuăm drumul mai curând urmând firul apei, decât să cădem iarăși pradă pustietăților și nisipurilor fierbinți, în căutarea mării, iar când vom ajunge la mare să fim la fel de lipsiți de mijloacele de a ne urma calea spre casă, cum am fost și în insula Madagascar.

Argumentul ar fi fost demn de luat în seamă, dacă nu ne-ar fi stat împotriva obstacole de o natură la care niciunul dintre noi nu putea oferi soluții și, în general, propunerea avea o asemenea turnură, încât mai toată lumea o socotea imposibil de pus în practică, și asta din felurite motive; și chirurgul nostru, care era o persoană cu o instrucție temeinică și care citea mult, chiar dacă în domeniul navigației nu se simțea la el acasă, s-a declarat împotriva, și îmi amintesc că unele dintre obiecțiile sale

sunau cam în modul următor: în primul rând, era vorba de lungimea fluviului care, atât după calculele sale, cât și după cele ale tunarului, din pricina cursului apei și a meandrelor, părea să fie de cel puțin patru mii de mile; în al doilea rând, nu puteam să nu ținem seama de puzderia de crocodili ce fojgăiau în apa râului și de care nu aveam cum să ne ferim; în al treilea rând, mai erau și groaznicele deserturi care ne stăteau în drum; și, în cele din urmă, nu puteam ignora faptul că sezonul ploios bătea la ușă, iar în timpul acestuia apele Nilului aveau să fie atât de zbuciumate, nivelul său ridicându-se atât de mult și revărsându-se cu atâta furie peste întreg ținutul de câmpie, încât n-o să mai avem habar când ne aflăm în albia fluviului și când nu, așa că neîndoios ne vom pomeni azvârliți în alte și alte direcții, răsturnați sau obligați să eșuăm pe uscat, iar asta atât de des, încât s-ar fi dovedit peste putință să ne croim drum pe fluviul în care pericolele ne pândeau la tot pasul.

Argumentul acesta din urmă ne-a fost înfățișat de chirurg cu atâta limpezime, încât am început să pricepem și noi ce ne-ar fi așteptat dacă am fi apucat-o pe această cale; ca atare, am căzut de acord să trecem peste propunerea făcută de tunar și să ne vedem mai departe de drum în direcția pe care o stabilisem la început, adică spre vest, către mare; însă, cum inima nu ne prea dădea ghes să lăsăm baltă meleagurile acelea, am continuat, sub pretextul că ne mai dezmoțim, să hoinărim încoace și-ncolo pe malurile apei, timp în care prințul nostru cel negru, căruia îl plăcea tare mult să rățăască pe coclauri, a venit într-una din seri aducând cu el niște bucățele mici de metal, de ce fel nu știa nici el; însă avea impresia ca bulgărașii cu pricina atârnă destul de greu și pe deasupra sunt și inimoși la înfățișare, așa că mi i-a arătat și mie, ca și cum ar fi fost cine știe ce raritate. Nu l-am băgat prea tare în seamă, totuși ieșind din cort și chemându-l pe

tunar, i-am înfățișat la rândul meu bucățelele de metal, împărtășindu-i totodată și părerea mea, și anume că bulgărașii aceia nu puteau fi altceva decât aur; tunarul s-a declarat de acord cu mine și s-a învoit ca în ziua următoare să-l luăm cu noi pe prințul negru și să-l punem să ne arate locul în care a dat peste ci, iar dacă găsim cumva vreo cantitate mai mare, să le spunem și tovarășilor noștri despre asta, însă dacă aveam să dăm peste nimica toată, să păstrăm secretul doar pentru noi și să împărțim aurul pe din două.

Dar am scăpat din vedere să-l punem la curent cu planul nostru de taină și pe prinț, care, cu nevinovăție, a bătut toba despre descoperirea sa în toată tabăra, încât toată lumea a ghicit cum stau lucrurile și au venit la noi, în păr, să vadă cu ochii lor bulgărașii; când ne-am dat seama că nu mai era nimeni care să nu fie la curent, ani făcut în așa fel, încât să le alungăm bănuiala că ne-ar fi trecut prin minte să ne ferim de ei și, spunându-ne sus și tare părerea, l-am chemat și pe meșterul nostru cel priceput, care a consimțit dintr-o ochire că într-adevăr este vorba de aur; drept urmare, le-am propus ca, însoțiți de prinț, să ne ducem cu toții în locul unde fuseseră descoperiți bulgărașii și, dacă avea să ne suradă norocul și aveam să găsim o cantitate mai mare, să mai zăbovim acolo o vreme și să vedem ce se putea face.

Așadar, ne-am îndreptat cu toții spre locul cu pricina, întreaga șleahtă, căci niciunul nu dorea să rămână pe dinafară, cu buzele umflate, în cazul în care s-ar fi descoperit ceva. Când am ajuns la destinație, ne-am dat seama că locul respectiv se afla pe malul stâng al râului, însă nu pe cursul principal, ci pe un afluent ceva mai mititel, care curgea dinspre vest și își vărsa apele în cele ale marelui fluviu. Ne-am apucat cu toții să scurmăm în nisip și să-l spălăm în căușul palmelor și aproape de fiecare dată se întâmpla ca dintr-un pumn de nisip să

rămânem după spălare și cu câteva mici grăunțe rotunjoare, uneori mici cât o gămălie de ac, alteori ceva mai măricele, cam cât un sâmbure de strugure, bobite ce ne rămâneau în palmă, și ne-am dat seama că, după vreo două-trei ore, fiecare dintre noi agonisise câte ceva, așa că am căzut de acord să facem o pauză și să mergem să îmbucăm câte ceva.

În timp ce ne aflam la masă, mi-a trecut prin minte un gând fugar, anume că în vreme ce trudeam cu atâta osârdie la o muncă atât de migăloasă și de importantă, existau șanse de zece contra una ca aurul, străvechea sămânță de vrajbă a omenirii, aurul pe care-l agoniseam noi să ajungă, mai curând sau mai târziu, să ne aducă în situația de a ne învrăjbi și de a da uitării regulile bune după care ne condusesem până atunci, curmând înțelegerea ce domnea între noi ba chiar să ne dea ghes să ne despărțim sau poate să înfăptuim lucruri și mai necugetate; prin urmare, le-am adus la cunoștință celorlalți că eu, cu toate că eram cel mai fraged în vârstă dintre toți, îndrăznesc totuși, ținând seama că de fiecare dată mi s-a îngăduit să-mi fac și eu auzită părerea, iar uneori chiar mi-a fost oferită plăcerea de a-i vedea urmându-mi povața, îndrăznesc așadar să le propun un lucru care sunt încredințat că va fi întru totul spre binele nostru, lucru ce o să le fie pe plac atât lor, cât și mie. Le-am spus că ne aflăm pe niște meleaguri unde se afla, după cum ne-am dat seama cu toții, aur din belșug și că din întreaga lume veneau acolo corăbii, atrase de această bogăție; că, la drept vorbind, noi nu prea aveam habar unde anume se găsește de fapt acest metal prețios și din această pricină puteam agonisi fie foarte mult, fie nimica toată, asta rămânea de văzut; eu însă le propuneam să ia aminte dacă nu cumva cea mai potrivită cale pentru noi, spre a menține atât buna înțelegere cât și prietenia care ne unise încă de la început, de amândouă având nevoie ca

de aer pentru a ne simți în siguranță, era aceea de a aduna la grămadă, într-un singur depozit comun, tot ceea ce vom reuși să strângem, pentru ca la sfârșit să împărțim între noi în mod egal, evitând astfel riscul de a ne lăsa atrași în gâlcevi de tot soiul, care ar putea izbucni între noi din pricina faptului că unul sau altul dintre noi a agonisit mai mult sau mai puțin aur decât ceilalți. Le-am mai zis că dacă ne vom lăsa cu toții mânați de un țel comun, atunci o să muncim cu toții din răspuțeri, fără să ne cruțăm niciun pic și că, mai mult decât atât, i-am putea antrena și pe negrii noștri la această muncă, făcându-i să lucreze atât în folosul nostru cât și în al lor, căci ar fi urmat ca fiecare dintre ei să se bucure, ca și noi, de roadele trudei sale, situație în care toată lumea știindu-se pătașă egală, nu s-ar mai isca printre noi niciun motiv de vrajbă ori de pizmă.

Cu toții s-au declarat de acord și au făcut legământ, fiecare în parte, dându-și mâna unii cu alții, că nimeni nu va ascunde de ceilalți nici măcar cel mai neînsemnat fir de aur; și în același timp s-au mai învoit ca, dacă se va descoperi că unul sau mai mulți au dosit ceva, atunci să li se ia tot ce au și să fie împărțit celorlalți; iar tunarul a venit și el cu o adăugire, din motive la fel de drepte și de bine întemeiate, și anume că în cazul în care vreunul dintre noi ar câștiga, indiferent prin ce mijloc, rămășag sau jocuri de noroc, fie bani, fie aur, fie orice alt lucru de preț de la un altul, în timpul întregii noastre călătorii, până când vom ajunge în Portugalia, să fie forțat de către toți ceilalți să înapoieze câștigul cu pricina, în caz contrar fiind amenințat cu pedeapsa de a i se lua armele și de a fi izgonit dintre noi, fără a i se acorda nici cel mai mic sprijin, indiferent de cât de disperată ar fi fost situația în care s-ar fi găsit. Această măsură era luată pentru a curma din fașă pariurile și alte jocuri cu miză în bani, aflate la ele acasă printre oamenii noștri, chiar dacii duceau lipsă atât de căiți de joc, cât și de zaruri.

Această înțelegere sănătoasă fiind pecetluită, ne-am pus cu veselie pe treabă și le-am arătat și negrilor cum să muncească pentru noi; și, scotocind în susul curentului, pe amândouă malurile, fără să dăm uitării nici fundul albiei râului, am petrecut în acest mod aproape trei săptămâni, bălăcindu-ne prin apă; în acest răstimp, cum totul se afla în drumul nostru, am înaintat cale de vreo șase mile, dar nu mai mult, și cu cât avansam mai mult în susul râului, cil atât mai mult aur găseam; până când, într-un târziu, după ce trecusem dincolo de coama unui deal, am băgat dintr-odată de seama că aurul rămăsese în urmă și nu ne mai urmașe, căci dincolo de locul acela nu mai aflai niciun drum; numaidecât mi-a trecut prin minte gândul că întreaga cantitate de aur găsită de noi trebuie să-și fi avut sălașul pe pantele delușorului pe care tocmai îl urcasem.

Prin urmare, am făcut cale întoarsă și am trecut din nou peste coama dealului și ne-am pus iarăși pe treabă. Am băgat de seamă ci pământul de acolo era gălbior la culoare, afânat și argilos, iar în unele locuri am dat peste un soi de rocă albă și tare, pe care mai târziu am descris-o multora dintre specialiștii noștri, cu toții declarându-se de acord, la unison, că era vorba de spațiul care se află lângă minereu și-l înconjoară de-a lungul timpului. Oricum, chiar dacă minereul n-ar fi fost altceva decât aur curat, noi tot n-am fi avut cum să-l extragem, căci ne lipseau uneltele necesare; așa că am fost nevoiți să ne lăsăm păgubași, însă scormonind cu mâinile în țărâna afânată am dat de un loc ceva mai ciudat, unde pământul se transforma în pulbere aproape fără să-l atingi, și părea să conțină aur din belșug. Cu multă băgare de seamă, l-am luat pe tot și, clătindu-l în unii multe ape, pământul lutos s-a scurs și ne-a lăsat la vedere, în pumni, praf de aur curat; însă cel mai demn de menționat mi s-a părut faptul că după ce înlăturasem tot acel strat de pământ afânat și după ce am dat de roca sau de piatra tare, aurul dispăruse cu desăvârșire,

nemaigăsind niciun strop.

Când s-a lăsat noaptea, ne-am strâns cu toții să vedem ce și cât strânsesem până la urmă, și ne-am dat seama că din mormanul de pământ descoperit în ziua aceea scosesem praf de aur în greutate de mai bine de douăzeci de kilograme, în vreme ce în toate celelalte zile în care tridisem pe albia râului cu pricina nu agonisise decât un pic peste patrușprezece kilograme din acea pulbere prețioasă.

Faptul că munca noastră ajunsese într-un punct mort, fiind nevoiți să ne oprim, a însemnat pentru noi o dezamăgire nu prea mare; căci dacă am mai fi dat peste vreo cantitate de aur, fie ea cât de neînsemnată, nu știu dacă ne-ar fi fost ușor să renunțăm la ea; și, după ce am scormonit prin tot locul fără a mai da nicăieri măcar peste vreun firicel de aur, în tot pământul răscolit, cu excepția acelei porțiuni mai afânate, am făcut cale întoarsă, coborând pe râu la vale, scotocind iar și iar în aceleași locuri, cât timp ne-a mai surâs norocul de a mai găsi câte ceva, fie cât de puțin; și, până la urmă, tot am mai agonisit vreo trei kilograme de aur la această a doua scormonire. După aceea, ne-am întors la primul râu și ne-am mai încercat și acolo norocul, scurmând atât în susul cât și în josul apei, pe amândouă malurile. În susul apei, nu ne-am ales cu nimic, negăsind nici măcar un grăunte de aur, fie el cât de prăpădit, însă în josul apei, am dat peste nimica-toată, adică peste câteva bobite amărâte, cu toate că scotocisem din greu pe parcursul a două mile; așa că le-am întors la Râul Auriu, după cum pe bună dreptate îl numisem, și din nou ne-am spetit în susul și în josul apei, de încă două ori, de fiecare dată mai ciugulind câte un dram de pulbere de aur și poate că, dacă rămâneam pe acele meleaguri, am fi ținut-o tot așa până în ziua de astăzi; însă, spre sfârșit, ceea ce obțineam reprezenta atât de puțin în comparație cu truda istovitoare pe care trebuia

s-o depunem pentru asta, încât am căzut cu toții de acord s-o lăsăm baltă, căci dacă am fi continuat în același fel, ne-am fi obosit în așa măsură, atât noi cât și negrii, de n-am mai fi fost în stare să ne urnim din loc și să ne vedem de drumul nostru. După ce am strâns la grămadă tot ceea ce izbutisem să agonisim, la împărțeală fiecare dintre noi s-a ales cu aproape două kilograme de aur, cântăritul făcându-se mai mult pe ghicite, cu greutatea și cântarul pe care a reușit să le încropească meșterul nostru cel dibaci, care ne-a încredințat că se poate întâmpla ca de fapt să fie mai mult, dar cu niciun chip mai puțin, lucru care s-a și adevărit în cele din urmă, căci cântarul său arăta ceva mai puțin decât adevărata greutate. Pe lângă asta, ne-au mai rămas vreo trei kilograme și jumătate de aur, pe care ne-am înțeles să le dăm pe mâna meșterului nostru, ca să le prelucraze cum s-o pricepe el mai bine, făurind tot soiul de flecușete pe care să le oferim băștinașilor pe care i-am fi putut întâlni în drumul nostru și de la care puteam avea ocazia să facem rost de provizii sau chiar să le câștigăm prietenia și încrederea; și, în cele din urmă, i-am oferit și prințului cel negru vreo jumătate de kilogram, care și l-a meșterit de unul singur cu mâna sa neobosită, ajutându-se de un ciocan și de alte câteva unelte pe care i le-a dat cu împrumut meșterul nostru, și *bibilind* din el niște bile rotunjoare, ce aduceau cu niște mărgelile, chiar dacă nu erau de o rotunjime fără cusur, pe care însă găurindu-le și înșirându-le una după alta pe o sforică, le purta aninate în jurul gâtului său negru ca pe un colier și vă încredințez că-i veneau cât se poate de bine. Adevărul este însă că munca la ele i-a luat mai multe luni de zile până când le-a isprăvit. Și astfel a luat sfârșit cea dintâi aventură a noastră cu aurul.

Apoi au început să ne roadă altceva, un lucru la care nu ne prea stătuse nouă mintea înainte; și asta din cauză că, bun sau rău, așa cum era, prin ținutul pe care îl

străbăteam nu mai puteam călători timp îndelungat, cine știe câtă vreme. De acum, ne aflam pe drumuri de mai bine de cinci luni și n-o mai puteam ține tot așa, căci anotimpul începea să se schimbe; natura înconjurătoare ne dădea de înțeles că, aflându-ne într-un climat cu două anotimpuri, adică cu iarnă și vară, chiar dacă aici iernile și verile erau diferite de cele din țara noastră, trebuia să ne cam așteptăm la venirea sezonului ploios, în timpul căruia nu vom putea să ne continuăm drumul, nu doar din pricina ploilor propriu-zise, ci și din cauza inundațiilor pe care le vor isca ploile respective, indiferent încotro ne-am fi îndreptat; și, chiar dacă nu eram cu totul străini de astfel de anotimpuri ploioase, căci avusesem parte de ele și când ne aflam în insula Madagascar, cu toate astea nu ne bătusem prea mult capul cu această problemă, de la începutul călătoriei noastre și până în momentul respectiv; asta din pricină că așternându-ne la drum cam în vremea când soarele se găsea încă la solstițiu, adică în momentul în care se afla la cea mai mare distanță de noi înspre nord, ne bucurasem de această situație favorabilă în călătoriile noastre. Dar acum soarele se apropia de noi cu repeziciune și ne-am dat seama că ploile erau gata să se pornească; așa se face că am ținut iarăși sfat cu toată lumea, vorbind despre situația în care ne aflam, în acel moment și mai cu seamă dacă era mai înțelept să ne continuăm călătoria, sau mai bine să căutăm un loc cât mai potrivit pe malul Râului Auriu, care ne adusese atâta noroc, și să ne instalăm acolo tabăra, pe timpul iernii.

În cele din urmă, s-a hotărât să rămânem în locul în care ne aflam; și nu mică a fost fericirea noastră că am procedat astfel, după cum se va vedea la timpul potrivit.

Această hotărâre fiind luată, cel dintâi lucru pe care l-am făcut a fost să-i punem la muncă pe negri, să ne ridice niște colibe de locuit sau chiar niște sălașuri mai acătării; și am reușit s-o scoatem la capăt cu mare iscusință, doar

că în locul vetrei pe care voisem să ne așezăm la început am ales o alta, gândindu-ne, după cum s-a și întâmplat, că la o ploaie neașteptată apele râului s-ar putea revărsa și ar îneca vechea vatră. În final, tabăra noastră aducea cu un soi de târgușor în care colibele se aflau în centru, având în mijlocul lor o construcție ceva mai mare, în care dădeau toate ieșirile de la corturile noastre personale; așa se face că niciunul dintre noi nu avea cum să intre în odaia lui altfel decât străbătând locul acoperit de cortul cel mare, unde ne strângeam cu toții, atât pentru a bea și a mânca, cât și pentru a ne ține sfaturile și petrecerile; iar dulgherii ne-au meșterit mese, bănci și scaune în număr îndeajuns de mare pentru nevoile noastre.

Nu aveam nevoie de hornuri, căci era suficient de cald și fără să facem focul, însă cu toate astea am fost nevoiți să aprindem focul în fiecare noapte, dintr-un motiv aparte, și anume că, deși în toate celelalte privințe situația noastră nu lăsa în niciun fel de dorit, totuși eram deranjați mai tot timpul de vizitele oaspeților nepoftiți, adică de fiarele sălbatice, care aici ne necăjeau chiar mai mult decât în deșert; dacă, de pildă, căprioarele și alte viețuitoare blânde veneau către noi mânite de nădejdea de a afla hrană și adăpost, în schimb aveam și alt soi de musafiri, printre care se numărau leii, tigrii și leoparzii, care cu toții erau mereu în căutare de pradă prin acele locuri.

La început, când ne-am dat seama de acest lucru, eram atât de cuprinși de îngrijorare, încât chiar ne-a trecut prin minte să schimbăm locul taberei; însă, după discuții aprinse, am hotărât să ne fortificăm poziția în așa măsură, încât să nu mai avem grija niciunui pericol, iar dulgherii noștri au făgăduit să rezolve ei acest neajuns; întâi și-ntâi, au înconjurat roată tabăra, jur-împrejur, cu niște țăruiși înalți, căci de lemn nu duceam lipsă, parii cu pricina nefiind înfipți în linie, unul lângă altul, ca dinții unui

pieptene, ci în zigzag, în număr foarte mare, și așezați în așa fel, încât acopereau o lățime de aproape doi metri, unii fiind mai înalți, iar alții mai scunzi, cu toții având însă vârfurile ascuțite și fiind înfiți în pământ la o distanță ceva mai mare de un sfert de metru unul de altul, astfel încât orice sălbăticiune s-ar fi încumetat să sară pe deasupra lor, dacă nu o făcea dintr-un singur salt, ceea ce, la drept vorbind, nu era deloc ușor, rămânea înfiță în cele douăzeci-treizeci de vârfuri ascuțite.

La intrare, erau așezați niște țăruși mai înalți decât restul și amplasați în așa fel unul în fața altuia, încât să formeze trei sau patru cotituri, prin care nu era cu putință să-și croiască drum vreo vietate cu patru picioare care ar fi fost mai mare decât un câine; și pentru a nu fi atacați totodată de o haită mai mare și băgați în sperieți în vreme ce dormeam, așa cum mai pățisem, și pentru a nuli nevoiți să ne risipim în vânt munițiile, cu care eram foarte zgârciți, țineam în fiecare noapte un foc mare aprins afară, în dreptul intrării în îngrăditura noastră, și pe deasupra mai ridicasem și o colite, construită și ea în dreptul intrării și la doi pași de foc, colibă ce servea de adăpost celor două santinele, ferindu-le de ploaie.

Pentru a putea alimenta tot timpul focul, am tăiat o mare cantitate de lemne pe care le-am așezat într-o stivă pentru a se usca, iar din crengile verzi am făcut un al doilea acoperiș colibelor noastre, atât de înalt și de des, încât să poată abate ploaia, fără să-i îngăduie să răzbată până la cel dintâi acoperiș, iar noi să nu mai avem grija că ne-am putea pomeni cu hainele ude leoarcă.

De-abia apucasem să isprăvim cu toate aceste treburi, că se și porniră ploile, atât de cumplite și de fără conținere, încât nu ne rămânea decât puțin timp să ieșim din casă pentru a face rost de provizii, în vreme ce negrii noștri umblau de fapt în pielea goală, parând a nu se sinchisi de perdelele de apă ce cădeau din cer, cu toate că

pentru noi, europenii, nu se află pedeapsă mai cumplită decât climatele acelea calde.

Astfel, ne-am petrecut timpul vreme de patru luni, adică de pe la mijlocul lui iunie până pe la mijlocul lui octombrie, căci chiar dacă ploile s-au curmat cam pe la echinox, sau cel puțin și-au mai domolit urgia, cum totuși pe atunci soarele se afla chiar deasupra creștetelor noastre, ne-am hotărât să mai zăbovim acolo o vreme, până când astrul cel învăpăiat avea să se mute un pic mai spre sud.

Cât timp am sălășluit în tabăra de acolo, am avut parte de tot soiul de aventuri cu fiarele nesătule din acele ținuturi și dacă n-am fi menținut tot timpul focul aprins, mă îndoiesc tare mult că ne-am fi putut socoti la adăpost, cu îngrăditura noastră cu tot, chiar dacă mai târziu am mai întărit-o cu încă vreo douăsprezece sau paisprezece rânduri de pari, dacă nu chiar cu mai mulți. Necazurile pe care ni le prilejuiau sălbăticiunile se întâmplau întotdeauna la vreme de noapte, iar uneori ele veneau în haite atât de numeroase, încât ne bătea gândul că toți leii, tigrii, leoparzii și lupii de pe tot cuprinsul Africii își dăduseră întâlnire și se strânseseră pentru a ne ataca pe noi. Într-una din nopți, când era lună plină, unul dintre oamenii noștri, care făcea de strață, ne-a spus că el a socotit că a văzut la vreo zece mii de dihănii, de soiuri diferite, care au dat târcoale micii noastre tabere și care, imediat ce zăreau vâlvătaia focului, se întorceau și se pierdeau în câmpul deschis, însă fără a uita să scoată o sumedenie de răcnete, răgete, țipete sau ce or fi fost zgomotele cu pricina, după ce se mai îndepărtau un pic.

Muzica iscată de glasurile fiarelor era tare departe de a ne produce o cât de mică încântare, iar de multe ori ne deranjau atât de mult, încât din cauza lor nu izbuteam să punem geană peste geană; nu de puține ori străjile ne chemau, pe cei care ne trezisem sau pe cei care nici măcar

nu reușiseră să adoarmă, să venim și să ne uităm la dihăniile cu pricina. Într-o noapte furtunoasă, în care vântul sufla din toate puterile, după o zi în care plouase pe rupte, chiar am fost strigați să ne trezim cu toții, căci în jurul nostru se strânseseră o droaie de fiare ieșite parcă din adâncurile iadului, într-un număr atât de mare, încât, străjile au fost convinse că se vor năpusti asupra noastră. Jivinele ocoleau partea în care ardea focul, dar, cu toate că nu ne simțeam amenințați nici din celelalte laturi, ne-am ridicat totuși cu toții și am înșfăcat armele. Luna era aproape plină, iar bolta cerească era împânzită de nori care se alergau unul pe altul, pe deasupra mai sudând și un uragan ciudat ce nu făcea decât să sporească teroarea nopții; aruncând o privire către partea din spate a taberei noastre, am avut impresia că văd o jivină chiar în interiorul fortificației noastre, și nu mă înșelam câtuși de puțin, numai că nu-i puteam zări coapsele, deoarece sărind din fugă, după părerea mea se avântase cu toată forța peste palisade, nereușind însă să treacă peste un par mai înalt decât ceilalți în care se și prinsese, așa că acum atârna cu toată greutatea în vârful țarușului care-i străpunsese pulpa din spate sau șoldul, pe dinăuntru, și spânzura mârâind și înfigându-și cu furie colții în lemnul cu pricina. Am luat la repezeală o lance din mâinile unui negru care se afla alături de mine și, fugind către sălbăticiune, am străpuns-o de trei sau patru ori, venindu-i astfel de hac; după aceea am căutat niște muniție, căci îmi venise cheful să slobozesc o salvă în restul dihăniilor, pe care le puteam zări cum stau dincolo de îngrăditură, îngrămădite aidoma unei cirezi de vite în drum spre iarmaroc. Fără a mai sta pe tânjală, i-am poftit pe ai noștri afară și le-am arătat cauza terorii ce domnea asupra noastră și, fără vreun alt cuvânt de prisos, am tras o salvă la grămadă, cele mai multe din puștile noastre fiind încărcate cu câte două sau trei gloanțe fiecare. Salva mea a stârnit un talmeș-balmeș de toată

frumusețea și mai toate jivinele au rupt-o la fugă, dar am putut băga de seamă că o parte dintre ele au catadicsit să plece cu mai multă gravitate și demnitate decât altele, nepărând să se sinchisească prea tare nici de zgomotul detunăturii, nici de fulgerul salvei; și am mai putut observa că unele dintre ele au rămas zăcând întinse la pământ, zbătându-se să scape cu zile, dar noi nu îndrăzneam să ne aventurăm în loc deschis pentru a ne convinge chiar acolo despre ce soiuri de dihanii era vorba.

La drept vorbind, jigăniile erau atât de îndesate unele într-altele și erau la o distanță atât de mică față de noi, încât ar fi fost imposibil să fi ratat și să nu fi doborât sau rănit măcar câteva, și ne gândeam că nici vorbă că ne adulmecaseră, fie pe noi, fie urmele vânatului omorât de noi, căci chiar înainte cu o zi uciseseam o căprioară și trei sau patru din acele vietăți ce semănau cu țapii; iar o parte dintre măruntaiele lor fuseseră azvârlite în spatele taberei, ceea ce, bănuiam, a atras către noi un număr atât de mare de fiare; din această cauză, pe viitor, am avut grijă să nu mai facem așa ceva.

Cum toate că jivinele au luat-o la sănătoasa, totuși cât a fost noaptea de lungă ne-a ajuns la urechi un răget dătător de fiori, ce venea dinspre locul unde stătuseră și despre care bănuiam că este scos de către fiarele rănite, așa că numaidecât ce s-a luminat de ziuă, am ieșit să ne dăim câte și ce soi de fiare uciseseam și, într-adevăr, în fața ochilor ni s-a înfățișat o privesc ciudată; trei tigri și doi lupi zăceau fără suflare, fără a mai pune la socoteală și vietatea căreia eu îi făcusem de petrecanie dincolo de îngrăditură și care părea să fie un soi de corcitură stranie, o amestecătură între tigru și leopard. Încă în viață, dar cu amândouă labelle din față rupte, motiv din pricina căruia nu se putea clinti din loc, mai zăcea acolo și un leu bătrân și venerabil, care mai că își venise singur de hac zbătându-se întreaga noapte; astfel ne-am dat seama cine era

soldatul rănit care răgea atât de tare și care ne făcuse să ne tulburăm atât de tare. Privindu-l, chirurgul nostru a zâmbit și ne-a zis.

— Acum, dacă aș putea să nu am nicio îndoială că leul ăsta îmi va arăta aceeași recunoștință pe care unul dintre strămoșii majestății sale i-a arătat-o lui Androcles, sclavul roman, i-aș putea pune la loc amândouă picioarele și astfel l-aș tămădui.

Eu habar n-aveam de istoria cu pricina, de care nu auzisem nicicând, așa că mi-a povestit-o de-a fir-a-păr; în ceea ce îl privea însă pe chirurg, noi i-am dat de înțeles că singura cale prin care se putea convinge dacă leul avea sau nu să fie recunoscător era ca mai întâi să-l lecuiască și după aceea să se încreadă în onoarea lui; numai că chirurgului îi lipsea o astfel de încredere, așa că, pentru a-i veni de hac și a-i curma în același timp chinurile, îl împușcă în cap și-l dădu gata, întâmplare datorită căreia tot timpul, de atunci înainte, nu l-am numit altfel decât „ucigaș de regi”.

Negrii noștri au dat peste un mai puțin de cinci asemenea nesățioase fiare rănite, ce zăceau căzute la o oarecare distanță de tabăra noastră, printre care un lup, un pui de leopard cu pete de toată frumusețea și alte dihănii pe care nu știam să le numim, căci ne erau cu desăvârșire necunoscute.

Nu a fost nici prima și nici ultima dată când am avut parte de asemenea gentilomi prin preajma noastră, însă nicicând nu ne-am mai bucurat de un „rendez-vous” de asemenea proporții; lupta cu pricina a avut însă și o consecință supărătoare în ceea ce ne privește, căci a pus pe fugă atât câprioarele cât și celelalte făpturi din preajmă, a căror companie ar fi fost mult mai de dorit pentru noi și care ne erau necesare pentru hrana de toate zilele; cu toate astea, negrii noștri se duceau în fiecare zi la vânătoare, după cum îi ziceau ei, ajutându-se doar de

arc și de săgeți și aproape niciodată nu se întâmpla să dea greș și să vină acasă cu tolba goală; și mai cu seamă am dat în acea parte a ținutului, după ce o vreme plouase din belșug, peste o sumedenie de pășăret aidoma cu acela pe care îl aveam și noi în Anglia: rațe, lișițe, niscaiva găște și o seamă de specii cum nu ne mai fusese dat să vedem înainte și, nu de puține ori, vânam din ele. De asemenea, din apele râului prindeam îndestulătoare cantități de pește proaspăt, așa că nu ne puteam plânge că ducem lipsă de provizii; și dacă ne lipsea ceva, acest lucru era sarea cu care să mâncăm carnea proaspătă, căci ne mai rămăsese pe sponci și o drămuim cu mare zgârcenie; în ceea ce îi privea pe negrii noștri, aceștia se lipseau de ea cu bucurie, căci nu era pe gustul lor, neținând câtuși de puțin să se înfrupte din carne dreasă cu sare.

Vremea prindea acum să se însenineze, ploile se potoliseră și inundațiile dăduseră înapoi, iar soarele, care trecuse de zenit, străbătuse către sud cale lungă, așa că ne-am pregătit să ne vedem mai departe de drum.

Era în data de 12 octombrie, sau pe undeva prin preajmă, când ne-am reluat călătoria, având de parcurs un ținut plăcut, unde proviziile erau la îndemână, dar tot un ținut în care nu se zărea nici țipenie de om; am mers ceva mai zorit, mergând uneori, după socotelile noastre, câte douăzeci sau douăzeci și cinci de mile pe zi; și am tot mărșăluit așa, fără pauză, vreme de unsprezece zile, cu excepția unei singure opriri de o zi, când ne-am construit o plută cu ajutorul căreia am traversat un mic râu umflat de ploi, ale cărui ape nu reveniseră încă la matcă.

Când am izbutit să răzbatem peste râul care, fiindcă tot veni vorba, își mîna undele către nord, am întâlnit în drumul nostru o salbă de coline; la drept vorbind, ne dădeam seama că ținutul continuă domol spre dreapta, cât zăream cu ochii, însă cum nu aveam de gând să ne abatem de la traseul nostru înspre vest, nedorind să facem un ocol

cât toate zilele doar pentru a nu da piept cu o mână de dealuri, ne-am văzut de drum; dar nu mică ne-a fost surpriza atunci când, chiar înainte de a ajunge pe creasta unei coline, unul dintre oamenii noștri, care o luase un pic mai înainte, însoțit de doi dintre negri, răcni dintr-odată:

— Marea!... Marea! - și prinse să danseze și să ȝopăie de bucurie, de-i sfârâiau călcâiele.

Tunarul și cu mine am fost tare surprinși, căci chiar în zorii zilei cu pricina socotisem că trebuie să ne aflăm la mai bine de o milă de ȝărmul mării și nu ne puteam aștepta să ajungem acolo înainte de trecerea a încă unui anotimp ploios, așa că atunci când omul nostru a slobozit acel strigăt din rărunchi, pe tunar l-a cuprins supărarea și a zis că omul și-a pierdut mințile.

Așa se face că amândoi am fost cât se poate de uimiți, nevenindu-ne să ne credem ochilor atunci când ajungând la rândul nostru pe culmea dealului, cu toate că era foarte înalt, nu zărirăm altceva decât o nesfârșită întindere de apă, atât în fața cât și în dreapta și în stânga noastră, totul înfățișându-ne aidoma unei mări fără capăt, mărginită doar de orizont.

Am coborât dealul nedumeriți, cu gândurile vraiste, căci nu reușeam să ne duminim prin ce ținuturi ne aflam sau unde am fi putut ajunge, luând seama la priveliștea ce ni se înfățișa, căci, dacă era să ne luăm după toate hărțile noastre, marea ar fi trebuit să se afle hăt-departe.

N-am avut de străbătut mai mult de trei mile, de la coline până la ȝărmul ori malul apei cu pricina, iar acolo surpriza noastră a ajuns pe noi culmi, căci am dat peste apă proaspătă și cu un gust plăcut, numai bună de băut; așa se face că, una peste alta, eram tare derutați, nemaștiind încotro s-o apucăm: marea, cum crezusem noi că era, devenise o stavilă de netrecut în calea drumului nostru, cel spre vest vreau să zic, căci nu aveam cum să răzbatem dincolo de ea. Dilema noastră era în ce direcție

s-o luăm acum, către dreapta ori către stânga, însă întrebările noastre s-au ales numaidecât cu un răspuns, pentru că neavând habar de cât de întinsă era apa, am crezut de cuviință ca drumul nostru, dacă aceea era într-adevăr marea, să o țină către nord și, prin urmare, dacă în acel moment o cârmeam către sud, nu ne-am fi ales, în cel mai fericit caz, decât cu un ocol. Așa că, după ce irosisem aproape întreaga zi, minunându-ne pe seama descoperirii noastre și chibzuind ce-i de făcut, ne-am văzut de drum către nord.

Am călătorit de-a lungul țărmurilor acelei mări douăzeci și trei de zile bătute pe muchie înainte de a ne dumiri ce hram poartă până când, într-o dis-de-dimineată, unul dintre marinarii noștri a strigat:

„Pământ!” și strigătul său nu a fost o alarmă falsă, căci am deslușit cât se poate de clar coamele unor dealuri pe malul celălalt al apei, către vest; dar, cu toate că priveștea ce ni se înfățișa ne-a lămurit că apa peste care dădusem noi nu era nici pe departe oceanul, ci o mare interioară sau poate un lac, totuși către nord nu zăream nici urmă de uscat, adică nu vedeam capătul lacului; și am fost constrânși să călătorim alte încă opt zile și încă aproape o sută de mile înainte de a ajunge la liman, adică la capătul lacului cu pricina, iar acolo ne-am dat seama că lacul sau marea se sfârșea într-un loc de unde un ditamai fluviu începea să curgă către nord sau nord-est, la fel ca și fluviul celălalt, despre care v-am pomenit ceva mai devreme.

Prietenul meu tunarul, privindu-l cu luare-aminte, a recunoscut că probabil mai înainte se înșelase și că de fapt acesta trebuia să fie Nilul, dar nu renunța la părerea cu care fusesem cu toții de acord anterior, și anume că nu s-ar cuveni să alegem soluția unei călătorii urmând apele fluviului, până în Egipt; prin urmare, am decis să traversăm fluviul, ceea ce n-a fost floare la ureche, fiind

mult mai greu ca în celălalt caz, căci curentul apei era foarte puternic, iar albia era foarte lată.

Ne-am pierdut cam o săptămână în locul acela, încercând să facem rost de materialele trebuitoare pentru a putea trece peste fluv în, laolaltă cu vitele noastre, pentru că chiar dacă nu duceam lipsă de copaci, totuși nu reușeam să dăm peste niciunul îndeajuns de mare pentru a ne putea ciopli din trunchiul său o canoe.

În timpul marșului de-a lungul malului ne-a ajuns o mare oboseală, așa că am mers cu mult mai puțin spor, parcurgând zilnic un număr mai mic de mile decât înainte, căci la tot pasul aveam de traversat nenumărate pâraie, care-și croiau drum la vale de pe colinele dinspre răsărit, vărsându-se în acest golf, iar apele lor erau destul de mari, din pricină că ploile de-abia conteniseră.

În ultimele trei zile ale călătoriei, am întâlnit și câțiva băștinași, dar ne-am dat seama că locuințele lor se aflau amplasate pe acele mici delușoare și nu pe malul apei; în același răstimp, ne-am cam făcut griji și în privința hranei, căci vreo patru-cinci zile n-am reușit I s-a vânam mai nimic, cu excepția a câțiva pești pe care i-am pescuit din lac, dar nici cu pescuitul n-am prea avut cine știe ce spor, așa cum se întâmplase mai înainte.

În schimb, drept recompensă, pe malul acestui lac n-am avut parte de niciun alt soi de necaz, nederanjându-ne nici măcar o dihanie sălbatică; la drept vorbind, a fost totuși una, și anume un fel de șarpe sau de șopârlă, o târătoare hidoasă, veninoasă și diformă, pe care am întâlnit-o pe pământurile mlăștinoase din preajma lacului și care s-a luat după noi în câteva dați, ca și cum ar fi avut de gând să ne atace; și dacă o loveam, sau aruncam cu ceva în ea se ridica sprijinindu-se în coadă și sâsâia atât de tare încât se auzea până la o depărtare bunicică; era o arătare așa de groaznică, atât la vedere cât și la auzit, încât părea să vină direct din inima iadului, iar oamenii

noștri erau convinși că era chiar diavolul în persoană, doar că nu ne prea dumerim cam ce treburi putea să învârtă satana prin acele locuri pe unde nu era nici țipenie de om.

Se cuvine luat în seamă faptul că mășăluisem o mie de mile fără să dăm peste nicio urmă de om în toată inima continentului african, meleaguri pe care fără îndoială n-a mai pășit nicio ființă omenească, de când urmașii lui Noe s-au răspândit pe tot cuprinsul pământului, în locul cu pricina, tunarul nostru, făcând o măsurătoare cu instrumentele sale pentru a afla latitudinea, a descoperit că după ce mersesem vreo treizeci și trei de zile tot către nord, acum ne găseam la șase grade și douăzeci și două de minute latitudine sudică.

După ce am izbutit cu mare caznă să traversăm fluviul acela, am ajuns pe niște meleaguri sălbatice și ciudate, care au prins să ne cam bage frica în oase; chiar dacă ținutul nu era un deșert de nisip uscat și arzător, aidoma celui străbătut mai înainte, totuși era muntos, sterp și mișunând de o sumedenie de sălbăticiuni dintre cele mai înspăimântătoare, cum nu ne mai fusese dat să întâlnim niciunde în locurile pe care le străbătusem până atunci. La drept vorbind, dădeam peste un soi de buruiănă țepoasă, culcată la pământ, și din loc în loc peste niște arbuști sau mai bine zis niște tufișuri; însă nu zăream nici țipenie de localnic și ne-au năpădit grijile în ceea ce privește proviziile, căci trecuse mult timp de când nu mai vânasem o căprioară, mulțumindu-ne să ne punem burta la cale mai mult cu pește și cu păsări, ținându-ne tot prin preajma apei, dar acum erau semne că n-o să mai avem parte nici măcar de așa ceva; și eram cu atât mai uluiți, cu cât nu puteam agonisi nicio provizie cu care să ne continuăm călătoria, cum procedasem mai înainte, ci ne vedeam forțați să ne drămuim totul cu cea mai mare chibzuială, fără nicio speranță că ne-am putea descurca altfel cu proviziile.

În această situație, singura soluție era să dăm dovadă de răbdare; și după ce am răpus câteva păsări și am uscat niște pește, cam atât cât am socotit noi că ne-ar fi de ajuns, în porții măsurate cu zgârcenie, vreme de cinci zile, am decis să ne aventurăm la drum, ba chiar am și făcut-o; dar temerile noastre nu fuseseră neîntemeiate, căci am mers cale de cinci zile și n-am dat nici peste pește, nici peste păsări, nici peste vreo altă dihanie cu patru picioare, a cărei carne să fie bună de mâncat; și ni se făcuse o teamă teribilă că am putea să ajungem în situația de a ne sfârși zilele murind de foame; în cea de-a șasea zi, mai că am postit, adică ne-am amețit foamea mâncând toate rămășițele pe care le păstrasem, iar noaptea ne-am culcat pe rogojini, sărind peste cină, cu inimile îngreunate, văzându-ne oblicați ca în cea de-a opta zi să sacrificăm una din sărmanele noastre slugi credincioase, adică unul dintre bivolii ce ne duceau bagajele; animalul avea o carne tare gustoasă și am mâncat-o cu atâta chibzuință încât a fost suficientă pentru toată lumea, timp de trei zile și jumătate, când din nou ne-am trezit că nu mai avem cu ce ne înfrupta; și tocmai când eram cât pe-acți să mai venim de hac încă unui bivol, am văzut în fața ochilor un ținut ce părea să fie mai îmbelșugat, presărat cu arbori înalți și străbătut de un râu mare prin mijloc.

Priveliștea ne-a încurajat și am zorit pasul, grăbindu-ne spre malul râului, cu toate că ne ghiorăiau mațele de foame și eram tare sfârșiți, aproape leșinați; însă înainte de a ajunge la râu, am avut norocul să ne întâlnim cu iezii unor căprioare, ocazie pe care o pândeam de mult timp. Pe scurt, răpunând trei dintre ei, am poposit să ne punem burțile la cale și friptura nici n-a apucat să se răcească. Am avut chiar atâta răbdare, încât să pierdem timpul omorându-i și nu să-i înfulecăm de vii; într-un cuvânt, eram lihniți de foame.

Câtă vreme am străbătut acele meleaguri

neospitaliere, am văzut tot timpul doar lei, tigri, leoparzi, zibete și o sumedenie de alte sălbăticiuni, ale căror nume nu le știam câtuși de puțin; însă n-am zărit elefanți, ci doar câte un colț de elefant zăcând ici și colo, pe pământ, unii dintre ei fiind pe jumătate acoperiți, de când tot erau acolo.

Când în cele din urmă am ajuns la malul noului râu, ne-am dat seama că și cursul său se îndrepta tot către nord, ca și toate celelalte întâlnite până atunci, cu singura deosebire că în vreme ce celelalte curgeau abătându-se către est sau nord-nord-est, acesta curgea înspre nord-nord-vest.

CAPITOLUL VIII. Ajungem într-un ținut locuit - Localnicii sunt naivi și prietenoși - Intrăm în cuprinsul unui al doilea deșert - Izvoarele sunt ca saramura - Chirurgul descoperă un mijloc de a face apa dulce - Întâmplări în timpul călătoriei - Convoiul începe să se îmbolnăvească, iar unul dintre negri moare - Găsim în țara negrilor un om alb, despuiat și care se dovedește a fi un englez - Un pic mai încolo, pe malul râului, am descoperit niscaiva semne care ne dădeau de înțeles că locuitorii n-ar lipsi de pe acele meleaguri, însă în cea dintâi zi n-am întâlnit pe nimeni; dar în ziua care a urmat am ajuns de-a binelea într-un teritoriu locuit, băștinașii fiind cu toții tuciuiri la culoare, goi pușcă, fără pic de rușine, atât partea bărbătească, cât și cea femeiască.

Le-am făcut semne de prietenie și ne-am dat seama că erau niște oameni cât se poate de sinceri, cumsecade și prietenoși din fire. Ei s-au apropiat de negrii noștri fără a fi cuprinși de nicio bănuială și nici nu ne-au oferit vreo ocazie să-i suspectăm de cine știe ce ticăloșie, după cum se întâmplase cu ceilalți; le-am arătat prin semne că eram înfometați și numaidecât câteva femei goale au rupt-o la fugă și ne-au adus o sumedenie de rădăcini și un soi de fructe care aduceau cu dovlecii, pe care le-am înfulecat

fără să mai stăm prea mult pe gânduri; iar meșterul nostru le-a arătat câteva din brizbrizurile meșteșugite de el, unele făcute din fier și altele din argint, însă niciuna din aur; și s-au dovedit îndeajuns de destupați la minte, încât să le aleagă pe cele de argint, renunțând la cele de fier, însă atunci când am scos la iveală și câteva din aur, am aflat că pentru băștinași aurul nu avea nici măcar atâta valoare cât fierul.

În schimbul a câtorva asemenea flecuștețe, ei ne-au adus mai multe provizii și trei animale vii, mari cât niște viței, dar care nu prea semănau cu aceștia; nici nu mai zărisem așa ceva până atunci; aveau însă o carne de-a dreptul gustoasă; apoi ne-au mai adus o duzină de asemenea lighioane și încă alte câteva viețuitoare mai puțin răsărite, aidoma unor iepuri, toate acestea fiind ca o mană cerească pentru noi, căci într-adevăr duceam o cruntă lipsă de provizii.

Am legat strânse prietenii cu băștinașii și la drept vorbind i-am socotit ca fiind de departe cei mai amabili și prietenoși dintre toți cei pe care-i întâlnisem până atunci, iar ei, la rândul lor, păreau deopotrivă de încântați de noi; mai mult decât orice, ne era mult mai la îndemână să-i facem să priceapă intențiile noastre, decât pe oricare dintre cei pe care îi întâlnisem până atunci. În cele din urmă, am început să-i descoasem despre drumul pe care aveam de gând să-l urmărim, arătând către vest; ei ne-au dat de înțeles, fără prea mare greutate, că nu o puteam apuca pe calea cu pricina, arătându-ne în schimb că trebuia să ne îndreptăm spre nord-vest, noi pricepând numaidecât că un alt lac ne stătea în cale, ceea ce s-a și dovedit a fi adevărat; căci după încă două zile de mers, am zărit limpede și lacul acela, iar lungimea lui s-a întins până când am trecut noi linia echinocțiului, tot timpul avându-l în partea stângă, chiar dacă la o depărtare bunicică.

Văzându-ne astfel de drum către nord, tunarul era

tare îngrijorat cu privire la traseul pe care înaintam; căci ne încredințase, iar pe mine m-a făcut să înțeleg ce vrea să spună cu ajutorul hărților pe care tot el mi le deslușise, că în momentul în care vom ajunge la latitudinea de șase grade ori cam pe acolo, la nord de ecuator, ne vom găsi într-un punct din care uscatul se întinde către vest pe o asemenea lungime, încât n-o să putem ajunge pe țărmul mării fără să mășăluim mai bine de o mie cinci sute de mile, ținând-o tot timpul spre vest, direcția în care aveam de gând să mergem. L-am întrebat dacă nu cumva existau râuri navigabile peste care s-ar putea să dăm în drumul nostru și care, vărsându-se în Oceanul de Vest, ne-ar fi putut purta pe undele lor, căci chiar dacă ar fi curs cale de o mie cinci sute de mile sau de două ori mai mult, tot am fi scos-o în vreun fel la capăt, dacă bineînțeles am fi izbutit să facem rost de provizii.

Atunci tunarul mi-a arătat din nou hărțile, pe care nu se zărea niciun fluviu al cărui curs să aibă o asemenea lungime, încât să ne poată fi de vreun folos, până când nu ajungeam poate la vreo două sau trei sute de mile distanță de țărm, lăsându-l la o parte doar pe cel numit de ei Rio Grande, care se afla mai departe de noi, spre nord, la cel puțin șapte sute de mile; și apoi, nici tunarul n-avea habar cam prin ce soi de meleaguri putea să ne ducă; căci, zicea el, după părerea sa arșița era mai mare la nord de ecuator, chiar la aceeași latitudine, iar ținutul mai pustiu, mai descurajant și mai sălbatic decât în sud; și că, atunci când vom ajunge printre negrii din zona de nord a Africii, care sălășluiesc în preajma țărmurilor mării, mai cu seamă printre aceia care avuseseră de-a face cu europeni, fie că aceștia fuseseră olandezi, englezi, portughezi, spanioli sau de oricare altă nație, băștinașii fiind cu siguranță foarte prost tratați și având multe de îndurat de pe urma lor, cu siguranță că își vor revărsa întreaga ură adunată în cârca noastră, pentru a se răzbuna într-un fel sau altul.

Luând seama la toate aceste considerente, el ne-a povăţuit ca, numaidecât ce vom fi trecut de noul lac, să ne îndreptăm către vest-sud-vest, adică să o luăm un pic înspre sud, căci urmând acest traseu o să întâlnim marele fluviu Congo, de unde începe coasta numită şi ea Congo, situată ceva mai la nord de Angola, locul în care avuseserăm noi de gând să ajungem la început.

L-am întrebat dacă el ajunsese vreodată pe coasta Congoului; îmi răspunse că fusese pe acolo, dar că nu coborâse niciodată pe uscat. Atunci l-am întrebat cum vom răzbate noi de acolo până la ţarmul unde acostau corăbiile europene, ţinând seama de faptul că uscatul se întinde dintr-odată către vest, preţ de o mie cinci sute de mile, ținut pe care ar trebui să-l traversăm înainte de a trece de promontoriul său de vest.

Tunarul îmi răspunse că şansele sunt de zece la unu să auzim de vreun vas european care să ne imbarce la bordul său, din pricină că asemenea corăbii acostau adesea atât pe coasta Congoului cât şi pe cea a Angolei, îndeletnicindu-se cu negoţul de negri; şi chiar dacă s-ar întâmpla să nu dăm peste nicio corabie, cel puţin am putea agonisi niscaiva provizii şi atunci ne-am putea vedea la fel de bine mai departe de drum în largul ţarmului, cât şi pe cursul râului, până când am ajunge la Coasta de Aur care, zicea el, nu se afla la o distanţă mai mare de patru sau cinci sute de mile, la nord de Congo, însă mai trebuia pusă la socoteală şi abaterea către vest a coastei, care mai măsoară şi ea încă vreo trei sute de mile; ţarmul aflându-se la o latitudine de şase sau şapte grade, englezii, olandezii, francezii **n** i poate chiar cu toţii aveau ridicate acolo aşezări sau fabrici.

Vă mărturisesc însă că, tot timpul cât tunarul îşi susţinea punctul de vedere, eu mă gândeam că mai curând s-ar fi convenit să ne îndreptăm către nord şi că ar fi trebuit să ne construim un vas cu care, i navigam pe Rio Grande,

căruia neguțătorii îi mai zic și Rio Negro sau Niger, pentru că știam că într-un târziu tot ne va purta până la Capul Verde, loc din care nu ne îndoiam că vom scăpa; pe când așa, până la țărnul spre care ne îndreptam acum, mai aveam de străbătut un drum tare lung, fie că o apucam pe apă, fie pe uscat, fără a avea asigurată nicio posibilitate sigură de a agonisi provizii, altfel decât făcând apel la forță; dar, până una-alta, am păstrat doar pentru mine toate aceste gânduri, căci doar era vorba de părerea tutorelui meu.

Însă atunci când, conform dorinței lui, am început să ne abatem filtre sud, după ce trecusem dincolo de cel de-al doilea mare lac, oamenii noștri începură cu toții a deveni îngrijorați și ziseră că, de această dată, rătăcisem fără îndoială drumul cel bun, că nu făceam decât să ne îndepărtăm și, la drept vorbind, deja chiar eram destul de departe de casă.

Dar nu mășăluisem mai mult de încă douăsprezece zile, dintre care opt trecuseră dând ocol lacului și alte patru se scurseseră continuându-ne drumul spre sud, pentru a ne apropia de fluviul Congo, Când ne-am trezit din nou într-o fundătură, căci am nimerit pe niște meleaguri atât de pustiite, de înspăimântătoare și de sălbatice, încât nu mai știam ce să credem și ce să facem; pe lângă faptul că ținutul ni se înfățișa ca un deșert înspăimântător și fără de capăt, lipsit cu desăvârșire de păduri, copaci, ape curgătoare și locuitori, neîntâlnind nici urmă de localnic, nici nu întrevedeam vreo posibilitate de a face rost de oarece provizii înainte de a ne aventura în traversarea deșertului, cum obișnuiserăm să facem până atunci, cum a fost, de pildă, cazul când am străbătut cel dintâi deșert, singura soluție fiind aceea de a fi făcut cale întoarsă drum de patru zile până la punctul din care începusem să ocolim capătul lacului.

Ei bine, neluând în seamă toate astea, ne-am

aventurat totuși, căci pentru niște oameni ca noi, ce străbătuseră niște ținuturi atât de sălbatice, nimic nu părea prea nechibzuit pentru a nu merita să fie încercat; așadar, ne-am aventurat, după cum vă ziceam, mânați mai curând de faptul că am văzut niște munți foarte înalți undeva în drumul nostru, tare departe, și ne-a trecut prin cap că este peste poate ca acolo unde există munți să nu se afle izvoare și râuri; că unde sunt râuri, se vor afla copaci și iarbă; că unde se află copaci și iarbă, vor fi și vite; și că unde sunt vite, se vor găsi și băștinași de un soi sau altul. În cele din urmă, drept urmare a acestei filosofice speculații în lanț, am purces în pustietatea cu pricina, din care nu lipseau totuși o mulțime de rădăcini și de plante numai bune să înlocuiască pâinea, de felul acelor pe care ni le dăduseră indienii, însă neavând asupra noastră decât foarte puțină carne și sare și doar un pic de apă.

Ne-am văzut de drum spre munții aceia vreme de două zile, însă distanța până la ei părea să nu se micșoreze câtuși de puțin, rămânând aceeași ca la început și de-abia în cea de-a cincea zi am reușit să răzbim până la ei, într-adevăr, nici nu mergeam cu cine știe de spor, căci arșița ne istovea peste măsură, iar noi ne aflam taman pe linia echinocțială, fără să ne putem dumiri însă dacă eram la sud sau la nord de ea.

Concluzia la care ajunsesem deja, și anume că acolo unde se află munți, trebuie să existe și izvoare, se dovedi adevărată; dar nu ne-a cuprins doar uimirea, ci de-a dreptul groaza, când am realizat că cel dintâi izvor la care ajunsesem și care se înfățișa ca având niște ape cumiști și cristaline, era sărat potroacă. Pentru noi a fost o dezamăgire cruntă, făcându-ne ca pentru început să ne dea târcoale o droaie de gânduri nu tocmai optimiste, însă tunarul, care dispunea de o fire ce îl făcea să nu se descurajeze lesne, ne-a spus că acest lucru nu trebuie să

ne îngrijoreze, ci din contră, se cuvenea să ne arătăm cât se poate de recunoscători, pentru că sarea era un bun de care aveam la fel de mare nevoie ca și de multe altele și că vom da fără nicio umbră de îndoială, și peste apă bună de băut, pe lângă cea sărată; chirurgul nostru s-a băgat și el în vorbă, pentru a ne încuraja la rândul lui, zicându-ne că, în cazul în care nu știam, avea să ne arate el o metodă de a îndulci apa sărată, ceea ce ne-a făcut pe toți să ne înveselim de-a binelea, chiar dacă nu prea știam noi ce vuia de fapt să spună.

Oamenii noștri, în acest răstimp, fără să fie nevoie să fie trași de mânecă, scotociseră prin împrejurimi și după alte izvoare și chiar dăduseră peste câteva, însă toate erau la fel de sărate; din această pricină am tras concluzia că în munții aceia se afla o rocă sărată ori o piatră minerală și poate că chiar munții respectivi erau alcătuiți cu toiuł dintr-o asemenea substanță; dar nu izbuteam să mă dumiresc încă prin ce magie avea de gând meșterul nostru, chirurgul, să transforme apa sărată în apă dulce și așteptam cu nerăbdare să văd experiența cu pricina, care s-a dovedit într-adevăr a fi cât se poate de ciudată; însă în momentul în care s-a pus pe treabă a dat dovadă de atâta siguranță de sine, încât lăsa impresia că a mai dus-o cu bun sfârșit la capăt, chiar pe acele meleaguri.

A luat două dintre cele mai mari rogojini ale noastre și le-a cusut una de alta, obținând un soi de sac lat de un metru și ceva și un pic mai mic de înălțime, iar atunci când l-a umplut, a căpătat o grosime de cam jumătate de metru.

Apoi ne-a spus să umplem sacul cu nisip uscat și să-l îndesăm cât puteam de bine, dar nu atât de tare încât să se destrame rogojinile sau să plesnească în locurile în care fusese cusut. După ce sacul a fost umplut, după indicațiile lui, ceva mai mult de un sfert de metru, a ales un alt fel de pământ și a umplut cu el restul sacului, până la gură, îndesându-l cât a putut el de bine. După ce a isprăvit și cu

lista, a scobit o gaură în pământul de deasupra, largă cam cât borul linei pălării sau poate chiar ceva mai mare, însă nu atât de adâncă, și a dat ordin unui negru s-o umple cu apă, tot timpul, pe măsură ce apa era absorbită de pământ, astfel încât gaura cu pricina să fie mereu plină. De la început sacul fusese aninat de două bucăți de lemn, la o înălțime ceva mai mare de un sfert de metru față de pământ, iar sub sac a pus să fie așezate câteva din recipientele pe care le foloseam pentru păstrarea apei. Cam peste vreun ceas, dar nu mai curând, apa a prins să picure din fundul sacului și, spre marea noastră uimire, într-adevăr era dulce și proaspătă, numai bună de băut; și întreg procesul a continuat preț de câteva ceasuri; apoi, în cele din urmă, apa începu să aibă un gust cam stătut. I-am atras chirurgului atenția asupra acestui fapt.

— Ei bine, în cazul ăsta - ne spuse el - aruncați nisipul ăsta și umpleți sacul la loc.

Dacă toată experiența o clocise singur, în mintea lui, sau dacă înainte mai văzuse pe altcineva făcând acest lucru, asta n-o mai știu.

Ziua următoare ne-am cocoțat în vârful creștelor acelor, loc din care perspectiva era într-adevăr uimitoare, căci, ori încotro îți îndreptai privirea în preajmă, către sud ori vest sau către nord-vest, tot ce puteai zări era doar un pustiu înspăimântător și fără de capăt, fără copaci sau râuri și fără nici cea mai mică urmă de verdeață. Pe tot cuprinsul acelui ținut zăream, ca și în locurile prin care trecusem înainte cu o zi, un soi de mușchi des ce avea o culoare negricioasă, de mortăciune, însă nimic altceva care să semene cât de cât cu ceva ce ar fi putut servi drept hrană pentru om sau pentru vite.

Dacă am fi avut provizii de alimente și apă dulce, îndestulătoare pentru a ne încumeta să înaintăm cale de zece sau douăzeci de zile în pustietatea aceea, așa cum se întâmplase mai înainte, poate că ne-am fi luat inima-n dinți

și ne-am fi aventurat, chiar dacă după aceea am fi fost nevoiți să facem cale înapoi, deoarece am fi apucat-o către nord, n-aveam de unde să știm că nu vom da peste același lucru; dar noi duceam lipsă de provizii și ne aflam, colac peste pupăză, pe niște meleaguri unde nici vorbă să existe vreo șansă să agonisim așa ceva. Am răpus noi câteva sălbăticiuni la poalele munților aceluia, însă lăsând la o parte două vietăți, ce nu semănau nici pe departe cu nimic din ceea ce întâlneam până atunci, n-am dat peste nimic bun de mâncat. Dihăniile cu pricina erau ceva între bivoli și cerbi, însă, la drept vorbind, nu aduceau cu niciuna dintre ele; le lipseau coarneau, însă în schimb aveau picioare mari, ca de vacă, iar trupul li se sfârșea cu un cap frumos, așezat pe un gât ca de cerb. De asemenea, am ucis în câteva rânduri și alte lighioane, printre care niște tigrii, doi pui de lei și un lup, dar, Domnul fie laudat, nu ajunseseam chiar într-un asemenea hal fără de hal, încât să îmi obligau să ne înfruptăm din carnea unor astfel de animale de pradă.

În fața acelei perspective teribile, mi-am făcut din nou auzit punctul de vedere, acela de a ne întoarce către nord și, apucând-o spre fluviul Niger sau Rio Grande, să ne abatem după aceea către vest, spre așezările englezești de pe Coasta de Aur, propunere cu care s-au declarat de acord cu toții, cât ai bate din palme, cu excepția lunarului, care, la drept vorbind, era călăuza noastră cea mai de ispravă, chiar dacă s-a întâmplat ca de acea dată s-o dea în bară. El a sugerat că, din moment ce coasta la care voiam să ajungem era situată acum către nord, ne-am putea abate spre nord-vest astfel încât, traversând ținutul, să dăm poate peste vreun alt râu ce se vărsa în Rio Grande înspre nord, sau în jos spre Coasta de Aur, către sud, ceea ce, în ambele situații, ne-ar direcționa drumul și ne-ar scurta de o oboseală în plus; și de asemenea, că, dacă se afla totuși pe acolo vreun loc roditor, cu oameni, apoi

probabil aveam să dăm peste el pe cursul vreunui râu, de fapt singurul loc în care puteam spera să găsim și niscaiva provizii.

Povața sa era cât se poate de bine venită și prea rațională pentru a nu fi urmată; însă cea dintâi grijă pe care o aveam era pe unde să scoatem cămașa pentru a ieși la liman din ținutul înspăimântător în care ne înglodasem. În urma noastră, domnea netulburat un pustiu, pe care-l străbătusem în cinci zile de marș, iar proviziile ce ne mai rămăseseră nu ne-ar mai fi fost de ajuns pentru alte cinci zile, pentru a ne întoarce pe drumul pe care venisem. Iar dinaintea noastră era stăpân pustiu, după cum v-am spus, așa că am decis, ținând cont de faptul că munții în care ne găseam în acel moment ne îmbiau să nutrim niscaiva speranțe de rodnicie și păreau să se întindă mult către nord, am decis, zic, să nu ne îndepărtăm de poalele lor, rămânând pe partea dinspre răsărit, pentru a răzbate cât vom putea mai departe, iar în acest răstimp să facem tot posibilul pentru a agonisi de-ale gurii.

Drept urmare, ne-am urnit la drum a doua zi de dimineață; căci nu aveam vreme de irosit și, spre marea noastră alinare, am ajuns, chiar în timpul acelei dimineți, la niște izvoare tare bune, cu apă dulce; și, ca să nu ne trezim iarăși că ducem lipsă, ne-am umplut cu apă toate ploștile și le-am cărat cu noi. S-ar fi convenit să nu uit să adaug că, nelăsând să-i scape ocazia oferită ca pe tavă de acele izvoare cu apă sărară, chirurgul nostru s-a învrednicit să ne obțină, prin mijloace doar de el știute, și vreo trei-patru pachete de sare de cea mai bună calitate.

În timpul celui de-al treilea marș, am dat peste o nesperată sursă de hrană, munții în care ne aflam fiind plini de iepuri; nu erau de același soi ca iepurii noștri din Anglia, fiind ceva mai mari și mai înceți, însă carnea lor era tare gustoasă. Am vânat o sumedenie, iar micul nostru leopard împlânzit, despre care v-am pomenit că-l luasem

din așezarea de negri pe care o prădasem, îi vâna aidoma unui câine și omora o mulțime în fiecare zi; însă nu voia să se atingă de ei, decât în cazul în care îi dădeam noi, ceea ce, trebuie să recunoaștem, era cât se poate de îndatoritor din partea lui, în situația în care ne găseam atunci. I-am sărat un pic și i-am uscat bine la soare, ducând cu noi un pachet tare straniu, în care cred că se aflau vreo trei sute de iepuri, căci habar n-aveam când vom mai da peste așa ceva, sau peste ceva mai ca lumea de mâncare. Ne-am văzut mai departe de drum, pe îndelete, cale de vreo opt-nouă zile, până când, spre marea noastră bucurie, am băgat de seamă că ținuturile ce se întindeau înaintea noastră începeau să arate ceva mai promițător, în ceea ce privește versantul dinspre vest al munților, nu ni s-a ivit ocazia să-l examinăm, până în ziua în care trei oameni din caravana noastră, pe când zăboveau să-și tragă sufletul sau să mănânce câte ceva, s-au cățărat pe creste, mânați doar de curiozitate, însă peisajul ce li se înfățișa privirii era același, fără niciun semn de schimbare; deci tot n-au avut cum să zărească vreo margine a pustiului, nici măcar către nord, direcția spre care ne îndreptam noi, așa că în cea de-a zecea zi, văzând că masivul muntos își schimba orientarea și se abătea, ca să zic așa, spre marele pusti, îl abandonarăm și ne văzurăm în continuare de drum către nord; meleagurile erau bine garnisite cu păduri, cu unele porțiuni sterpe, dar nu exagerat de mari, până când am ajuns, după cum a observat tunarul nostru la latitudinea de opt grade și cinci minute, ispravă pentru care am avut nevoie de nouăsprezece zile.

Cât am străbătut acele ținuturi, n-am întâlnit nici țipenie de locuitor, în schimb dădusem peste o sumedenie de dihânii sălbatice, fiare de pradă, pe care cu timpul ajunsesem să le cunoaștem ca pe propriile buzunare, așa că, la urma urmei, nu prea ne mai sinchiseam de ele. Vedeam o mulțime de lei, tigri și leoparzi în fiecare noapte

și în fiecare dimineață, dar cum îndeobște păstrau față de noi o distanță respectuoasă, le dădeam și noi pace și doar dacă ne dădeam seama că totuși au de gând să se apropie, trăgeam în gol cu orice pușcă neîncărcată, iar aceștia se îndepărtau imediat ce vedeau scăpărând scânteii. În ceea ce privește hrana, am scos-o mulțumitor la capăt tot timpul cât a durat acel drum, căci uneori ucideam iepuri, alteori niscaiva păsări, cu toate că, vă jur pe viața mea, n-aș fi în stare să denumesc niciuna dintre ele, cu excepția unui soi de potârniche și a unei alte înaripate, care aducea cu turtureaua de pe la noi. Din vreme în vreme, am început iarăși să ne întâlnim cu elefanți, în număr din ce în ce mai mare; animalele acestea se simțeau în largul lor mai cu seamă în părțile împădurite ale ținutului.

Acest marș atât de îndelungat și fără oprire ne-a istovit tare mult, iar doi dintre oameni s-au îmbolnăvit, de fapt erau atât de grav bolnavi, încât am crezut că își vor sfârși zilele; și unul dintre negri a și murit dintr-odată, pe neașteptate. Chirurgical nostru a zis că a făcut apoplexie, însă era uimit pentru că, zicea el, nimeni nu se putea plânge că se ghiftuise peste măsură. Un alt negru, care era și el tare bolnav, dar chirurgical nostru izbuti să-l înduplece, cu mare tăraș, mai bine zis aproape obligându-l, să-l lase să-i ia sânge, se înzdrăveni.

Am făcut acolo un popas care a durat douăsprezece zile, pentru a-i ajuta astfel pe cei în suferință, și chirurgical mă convinsese atât pe mine, cât și pe vreo alți trei-patru, să-i îngăduim să ne ia sânge în timpul odihnei, fapt care, laolaltă cu alte hapuri pe care ni le-a dat să le înghițim, ne-a ajutat în mod vădit la menținerea sănătății noastre într-un marș atât de istovitor și într-un climat atât de torid.

În timpul marșului, ne ridicam în fiecare noapte corturile noastre încropite din rogojini, ce se dovedeau cât se poate de confortabile pentru noi, cu toate că în cele mai multe locuri nu duceam lipsă de copsei și păduri unde ne-

am fi putut afla adăpost, însă mi s-a părut tare straniu că în toată partea aceea a ținutului nu dădusem peste nicio urmă de băștinaș până în acel moment; dar motivul de căpetenie, după cum ne-am dat seama după aceea, era acela că noi, apucând-o la început către vest și după aceea spre nord; intrasem prea adânc în miezul regiunii și prin pustietăți, or, de obicei, locuitorii se află mai cu seamă printre râuri, lacuri și zăvoaie, atât la sud-vest, cât și către nord.

Pârâiașele peste care am dat erau atât de secate, încât lăsând la o parte câteva gropi și bălți, ceva mai întinse, nici nu prea dădeai de apă prin ele și păreau mai degrabă că doar în sezonul ploios erau niște albi, nelăsând impresia că ar fi avut apă curgătoare și în restul anului; din toate aceste semne, pentru noi nu era greu să ne dăm seama că mai aveam cale lungă de străbătut; însă asta nu ne descuraja, atâta timp cât nu duceam lipsă de provizii și aveam adăposturi de nădejde, cel puțin împotriva arșiței arzătoare, parcă într-adevăr mai înăbușitoare acum decât atunci când soarele se aflase chiar deasupra capetelor.

După ce bolnavii noștri s-au înzdrăvenit, ne-am urnit iarăși la drum, aprovizionați din belșug cu alimente și cu apă, și, abătându-ne un pic de la nord către vest, ne-am văzut de drum cu speranța de a întâlni vreun curs de apă favorabil, pe care să poată pluti o canoe; dar n-am întâlnit niciunul decât după douăzeci de zile de mers, din care opt am făcut popas, căci oamenii noștri nemaifiind acum în deplinătatea forțelor, ne odihneam destul de des, mai cu seamă atunci când ajungeam în locuri făcute parcă în acest scop, unde găseam vite, păsări sau oricare alt vânat bun de mâncat. În decursul celor douăzeci de zile de marș, am înaintat patru grade către nord, pe lângă distanța longitudinală spre vest, și am dat peste o sumedenie de colți de elefant împrăștiați încoace și-ncolo, mai cu seamă prin locurile împădurite; unii dintre fildeșii aceia aveau

mărimi considerabile. Dar ei nu reprezentau o pradă pentru noi; țelul nostru era să facem rost de provizii și să găsim o trecere bună pentru a putea scăpa de pe meleagurile acelea. Era mult mai de dorit pentru noi să dăm peste un cerb bun și gras, pe care să-l vânam pentru a ne asigura merindele, decât să găsim sute de tone de colți de elefant; și cu toate astea, după cum veți afla numaidecât, când am ajuns a ne continua călătoria pe apă, ne-a trecut la un moment dat prin cap să construim o canoe mare, pe care să o încărcăm cu fildeș, însă asta se petrecea pe vremea când n-aveam habar despre râuri, neștiind nimic despre cât de primejdios și greu era să le traversezi, și când nici nu ne bătusese capul cu greutatea pe care trebuia să o aibă încărcătura pentru a putea naviga pe acele ape care erau în stare să poarte ambarcațiuni.

La sfârșitul a douăzeci de zile de călătorie, după cum v-am și spus de fapt, la latitudinea de trei grade și șaisprezece minute, am găsit într-o vale, destul de aproape, un curs de apă pe care l-am considerat suficient de potrivit pentru a purta numele de râu și care curgea către nord-nord-vest, adică chiar în direcția ce ne convenea nouă. Prin urmare, cum tot căzuserăm de acord asupra călătoriei pe apă, am decis să încercăm să o facem chiar din locul acela și ne-am îndreptat de-a dreptul către valea cu pricina.

În calea noastră, creștea un mic desiș de arbori, pe lângă care am trecut fără să ne gândim la vreun pericol, când, pe neașteptate, unul din negrii noștri a fost rănit serios de o săgeată trasă pieziș, între umeri, de undeva dinapoia lui. Acest lucru ne-a forțat să ne oprim cu toții, iar trei dintre oamenii noștri, însoțiți de doi negri, s-au apucat să scotocească desișul, care nu era decât unul mititel, și au dat peste un negru ce avea un arc, dar nicio săgeată, care a fost cât pe-acți să scape, însă cei care-l descoperiseră l-au

răpus cu focuri de armă, drept răsplată pentru nemernicia comisă; așa se face că am pierdut ocazia de a-l lua ostatic, lucru pe care dacă l-am fi făcut, purtându-ne apoi binevoitor față de el, am fi avut ocazia să-l trimitem le ai lui, de unde s-ar fi putut întoarce însoțit de alții, în chip de prieteni.

Văzându-ne de drum, am ajuns la cinci colibe sau case ale negrilor, durate în alt mod decât cele pe care avusesem ocazia să le întâlnim până atunci, iar dinaintea ușii uneia dintre ele erau așezați pe jos șapte colți de elefant, rânduți unul peste altul și rezemați de peretele colibe, ca și cum ar fi fost aranjați pentru vânzare. Nu am zărit niciun bărbat, ci doar șapte sau opt femei și vreo douăzeci de copii, față de care nu ne-am îngăduit niciun soi de necuviință, ci dimpotrivă, am dat fiecăruia câte o piesă de argint bătut subțire, după cum vă istorisiseam mai înainte, și tăiat în formă romboidală, ori în formă de pasăre; gestul nostru le-a încântat peste măsură pe femei, căci ne-au adus mai multe feluri de bucate, niciuna cunoscută de noi, printre care turte dintr-o făină făcută din rădăcini, turte care se coc la soare și care au un gust deosebit de bun. Am mers ceva mai încolo și ne-am rânduie și noi tabăra pentru noaptea aceea, fiind încredințați că atențiile noastre față de femei se vor bucura de niște urmări pe măsură, atunci când soții lor se vor întoarce acasă.

Drept urmare, în dimineața zilei următoare, femeile, însoțite de unsprezece bărbați, cinci băieți tineri și două fete mărișoare, au venit la tabăra noastră; chiar înainte de a se apropia la câțiva pași de noi, femeile au început să strige în gura mare și s-au pornit să scoată niște zgomote ciudate, pătrunzătoare, pentru a ne da de veste să ieșim la vedere; prin urmare, am ieșit, și două dintre ele, arătând în același timp cu degetul spre darurile de la noi și spre ceata celor ce se aflau în urma lor, au făcut semne despre

care am înțeles numaidecât că erau de prietenie. Când s-au apropiat și bărbații, înarmați cu arcuri și săgeți, și-au lepădat armele la pământ, au scurmat nisipul, presărându-și-l în creștet, rotindu-se în loc, de trei ori, cu mâinile așezate pe cap. Se pare că toate aceste gesturi reprezentau un legământ de prietenie, cât se poate de solemn. Apoi noi le-am făcut semne cu mâinile, dându-le de înțeles să se apropie; atunci i-au trimis la noi întâi pe băieți și pe fete, se pare cu scopul de a ne mai aduce niscaiva turte de pâine și niște ierburi verzi, bune de mâncat, pe care le-am acceptat, după care i-am îmbrățișat și i-am sărutat, atât pe băieți cât și pe fete; văzând toate astea, bărbații au venit și ei lângă noi și s-au așezat pe pământ, făcându-ne semne să ne așezăm și noi lângă ei, ceea ce am și făcut. Au pălăvrăgit o mulțime între ei, însă noi n-am fost în stare să pricepem o iotă clin ce vorbeau și nici n-am descoperit o cale prin care să-i facem să ne înțeleagă; nici vorbă să le deslușim încotro ne îndreptăm, ori ce voiam, singurul lucru pe care l-au priceput cu ușurința fiind acela că doream provizii; la care unul dintre băștinași, uitându-se roată și ațintindu-și privirea către o postată de loc ceva mai ridicată, ce se afla la o distanță de vreo jumătate de milă, tresări ca și cum ar fi fost cuprins de spaimă, o zbughi către locul în care-și lăsaseră arcurile și săgețile, înșfacă un arc și două săgeți și o rupse la fugă către locul cu pricina, aidoma unui cal de curse; când ajunsese pe ridicătura aceea, aruncă amândouă săgețile și apoi făcu cale întoarsă, tot în goana mare; văzându-l că se întoarce cu arcul, dar fără săgeți, devenirăm și mai curioși, dar omul nu ne adresă niciun cuvânt, ci îi făcu semn unuia din negrii noștri să se ducă cu el, iar noi l-am lăsat să-l însoțească; așa că s-a dus împreună cu el până acolo, unde zăcea un soi de căprioară, răpusă de cele două săgeți, dar care nu-și dăduse încă sufletul; și, apucând-o unul de picioarele din spate, iar celălalt de picioarele din față, au

coborât cu ea în locul în care ne aflam. Era un dar pentru noi și vă încredințez că venea cum nu se putea mai bine, căci rezerva noastră de alimente era pe terminate. Băștinașii erau cu toții goi, așa cum veniseră pe lume. Ziua următoare au venit la noi vreo sută de bărbați și de femei, făcând aceleași neîndemânaticе semne de prietenie, dansând și arătându-se cu toții încântați peste măsură, pentru a ne da tot ce aduseseră cu ei. Nu izbuteam să ne imaginăm nici în ruptul capului cum cel peste care dădusem în pădure ajunsese să se poarte atât de crud și de mișelește, încât să-i atace pe oamenii noștri, fără ca aceștia să-l fi deranjat cu nimic, căci, după cât se vedea, semenii săi erau oameni dintr-o bucată, binevoitori și pașnici, în toate relațiile pe care le aveau cu noi.

Din locul acela am coborât pe malul pârâului de care am pomenit, continuându-ne drumul și ne-am dat seama că vom da peste un întreg popor de negri, dar dacă vor fi prietenoși cu noi au ba, despre asta încă nu puteam face nicio presupunere.

Pe o distanță destul de mare, râul nu ne-a ajutat câtuși de puțin să ne punem în aplicare planul de a ciopli o canoe și de a cobori cu ea pe firul apei, așa că, străbătându-i malul, am mai mers prin acel ținut încă vreo cinci zile până când dulgherii noștri, băgând de seamă creșterea curentului, ne-au îndemnat să așezăm tabăra și să ne punem pe treabă, construindu-ne câteva canoe; însă, după ce ne apucasem de lucru și doborâsem deja câțiva copaci, treabă care ne-a luat vreo cinci zile, unii dintre oamenii noștri, făcându-și drum în josul apei, ne-au dat de veste că mai curând forța curentului de venea tot mai mică, în loc să sporească, apele scurgându-se printre nisipuri sau pierind în arșița soarelui, așa că râul nu părea suficient de voinic pentru a purta pe undele sale vreo canoe cât de mică, de care să ne putem sluji cât de cât; prin urmare, am fost nevoiți să lăsăm baltă planurile

noastre și să ne vedem mai departe de drum.

Continuându-ne înaintarea pe drumul cu pricina, vreme de trei zile încheiate am mers tot către vest, căci meleagurile ce se întindeau înspre nord erau împânzite de creste muntoase, fiind în același timp și cele mai scorjite și mai uscate din câte întâlnisem până atunci; în schimb, însă, către vest valea era plăcută și largă, întinzându-se pe o distanță bunicică între două culmi înalte ale unor munți. Munții arătau înfricoșător, fiind de-a dreptul golași, fără pic de copaci sau măcar ierburi, ba chiar albiți cu totul din pricina arșitei și a nisipului; pe firul văii, creșteau însă atât iarbă, cât și ce paci, găsindu-se pe deasupra și animale bune de mâncat, ba chiar și o mână de băștinași.

Pașii ne-au purtat pe lângă unele din bordeiele sau locuințele lor și am văzut oameni în preajmă, însă numaidecât ce ne zăreau se și făceau nevăzuți în munți. La capătul văii, am dat peste un ținut populat și la început ne-am cam codit când a trebuit să hotărâm pe ce cale să o apucăm – să ne apropiem de oameni sau să ne vedem de drum, abătându-ne către munții dinspre nord; și cum scopul nostru de căpetenie era, ca și până atunci, să ne croim drum către fluviul Niger, am ales cea de-a doua variantă, de a ne continua drumul către nord-vest, ghidându-ne după busolă. Astfel se face că am mărșăluit încă alte șapte zile, fără nicio pauză, până când ne-am trezit puși într-o situație surprinzătoare, cu mult mai dezolantă și mai de consolat decât cea în care ne găseam noi și care, în perspectivă, părea de necrezut.

Căutam de obicei să nu intram în vorbă sau să facem cunoștința cu locuitorii regiunii, lăsând la o parte cazurile în care aveam nevoie de ei pentru a face rost de provizii sau pentru a căpăta lămuriri cu privire la drumul pe care îl urmam, așa că, deși am băgat de seamă că pe meleagurile acelea ținutul prindea să devină tot mai populat, mai cu seamă către partea stângă, după cum mergeam noi, adică

înspre sud, noi ne mențineam totuși la o oarecare distanță înspre nord, înaintând tot timpul spre vest.

În zona aceea, aveam parte de câte ceva de vânat și de mâncat, îndeajuns pentru nevoile noastre, cu toate că nu într-o măsură atât de mare cât în prima parte a călătoriei, când avusesem provizii pe săturate. Aceasta fiind situația, adică dându-ne silința să păstrăm distanța față de regiunile mai populate ale ținutului, am ajuns într-un târziu la un curs de apă tare plăcut și îmbietor, care nu era însă suficient de mare pentru a purta numele de râu, a cărui albie se îndrepta către nord-nord-vest, adică chiar în direcția pe care aveam și noi de gând s-o urmăm.

Pe malul celălalt al pârâului, am văzut câteva colibe de negri, nu prea multe, iar pe o postată de loc creștea porumb sau grâu indian, semn că prin preajmă își duceau traiul niște locuitori nu atât de sălbatici precum cei peste care dădusem prin alte locuri pe unde ne duseseră peregrinările noastre.

Și-n vreme ce ne continuam drumul, întreaga noastră caravană înșirându-se într-un convoi neîntrerupt, negrii, care păseau înaintea tuturor, strigară că au zărit un om alb. Nu am dat prea mare importanță la început, gândindu-ne că la mijloc trebuie să fie vorba de o confuzie și i-am întrebat ce voiau să spună, când unul dintre ei a venit lângă mine și, îndreptând mâna către o colibă ce se afla pe celălalt versant al muntelui, mi-a arătat un om alb, dar gol pușcă, părând tare adâncit într-o îndeletnicire anume, așa cum stătea aplecat spre pământ, la doi pași de intrarea în coliba sa, ținând în mână un obiect ce nu se deslușea prea bine, ca și cum ar fi trebăluit la ceva; fiind așezat cu spatele către noi, omul nu avea cum să ne vadă.

I-am atenționat pe negrii noștri să nu tulbure liniștea cu vreun zgomot și am zăbovit până când au ajuns lângă mine câțiva dintre oamenii noștri, ca să le arăt și lor minunăția cu pricina, spre a se convinge singuri că nu mă

înşelasem şi, în curând, ne-am încredinţat cu toţii că ceea ce vedeam era adevărat şi nu doar o părere; căci omul, când îi ajunsese la urechi zarva, a tresărit şi şi-a aţintit privirile asupra noastră, cu siguranţă la fel de surprins ca şi noi, pentru a se încredinţa, la rândul său, că simţurile nu-l înşală, însă habar n-aveam dacă uimirea lui este cauzată de teamă sau de speranţă.

După ce el ne-a văzut, acelaşi lucru s-a petrecut şi cu ceilalţi locuitori ai colibelor din preajmă, care s-au adunat ciorchine, holbându-se spre noi de la distanţă; cum eram despărţiţi de ei de o mică vale prin care curgea pâraul, atât albul cât şi restul stăteau în aşteptare, după cum ne-a povestit el după aceea, neştiind nici ei prea bine dacă aşa se cuvine sau dacă mai degrabă era mai înţelept s-o rupă la fugă. Cu toate astea, mie mi-a trecut numaidecât prin cap gândul că, dacă printre ei se găseau albi, ne va fi mult mai la îndemână să-i facem să priceapă care erau intenţiile noastre, paşnice sau războinice, decât dacă am fi avut de-a face doar cu băştinaşi; aşa că, legând o bucată de cârpă albă în vârful unei prăjini, am trimis doi negri cu solia aceea până la malul apei, zicându-le să țină ridicat cât mai sus băţul cu pricina; ceilalţi au priceput numaidecât cum stau lucrurile, iar doi dintre ei, împreună cu omul alb, s-au apropiat de râu, pe malul celălalt.

Cu toate astea, cum albul nu vorbea portugheza n-au fost în stare să se înţeleagă unii cu alţii altfel decât cu ajutorul semnelor; dar negrii noştri l-au făcut pe omul alb să priceapă că se aflau cu ei şi oameni albi, veste la auzul căreia, ne-au spus ei, pe omul alb l-a podidit râsul. Totuşi, ca să n-o lungesc prea mult, oamenii noştri au făcut cale întoarsă şi ne-au zis că erau cu toţii prieteni buni, iar cam peste vreun ceas patru dintre oamenii noştri, doi negri şi prinţul, s-au dus iarăşi pe malul râului, unde albul a venit la ei.

Nu zăboviseră în locul acela niciun sfert de oră, când

mă trezii cu un negru, care veni către mine alergând cât îl țineau picioarele și-mi dădu de știre că albul era „inglez”, cum îi zicea el, la care am fugit în goana mare înapoi, nu trebuie să vă îndoiiți de asta, împreună cu negrul, și m-am convins că vorbele sale nu fuseseră aruncate în vânt, adică chiar era vorba de un englez în carne și oase; omul m-a îmbrățișat din toată inima și în același timp lacrimile i-au curs șiroaie pe obraji. Cea dintâi uimire iscată de vederea noastră îi și trecuse înainte să ajungem noi la el, însă oricine și-o poate închipui, luând aminte la scurta lămurire pe care ne-a făcut-o cu privire la situația lui nefericită și la eliberarea picată parcă din ceruri, cum poate că nu i se mai întâmplase niciunui alt om pe lume; căci șansele sale de a-și mai afla vreodată salvarea fuseseră de una la un milion, neavând niciun temei să sperie decât dacă s-ar fi încumetat la o aventură cum nu s-a mai citit sau auzit de când e lumea și pământul, sau dacă ursita s-ar fi milostivit într-un fel sau altul de el, printr-o minune la care nu te puteai aștepta.

După toate semnele, părea să fie un gentleman, nu un om cu o educație pe sponci, un marinar de duzină sau un muncitor oarecare; asta răzbătea din comportarea sa încă din cel dintâi moment al convorbirii noastre și în pofida tuturor dezavantajelor jalnicei sale situații.

Era un bărbat de vârstă mijlocie, de cel mult treizeci și șapte sau treizeci și opt de ani, deși îi crescuse o barbă cât toate zilele, iar părul de pe cap și de pe față îl învăluia într-un mod straniu, acoperindu-l până la jumătatea pieptului și a spatelui; era alb și avea o piele tare fină, chiar dacă de o culoare schimbată, iar în unele locuri îi era bășicată și unsă cu o alifie brun-negricioasă, o piele rugoasă și doldora de cruste solzoase, ceea ce arăta efectele pârjolului nemilos al soarelui; era gol pușcă și așa trăise, după cum ne-a destăinuit, vreme de mai bine de doi ani.

Era atât de adânc marcat de întâlnirea cu noi, încât aproape nu a fost în stare să stea de vorbă cu noi în ziua aceea, iar când s-a mai îndepărtat un pic l-am văzut cum hălăduia de unul singur, manifestând cea mai pătimasă și mai extravagantă bucurie ce putea exista; și chiar după aceea, vreme de mai multe zile, de fiecare dată când ne întâlneam, ochii îi erau scăldați în lacrimi atunci când noi ziceam ceva privitor la situația sa, sau când aducea el însuși vorba despre salvarea lui.

Am găsit că purtarea sa era cea mai curtenitoare și mai afectuoasă din câte îmi fusese dat să văd vreodată la un om, iar semnele care arătau că e o persoană manierată și bine educată erau tot mai evidente, putând fi recunoscute lesne în tot ceea ce făcea sau spunea; oamenii noștri îl îndrăgiseră peste măsură. Era un om cu multă carte, căruia nici matematica nu-i era străină; e drept că nu știa să vorbească portugheza, însă vorbea latinește cu chirurgul nostru, franțuzește cu unul din oamenii noștri și italienește cu al treilea.

Gândurile care-l frământau nu-i dădeau pace nici cât să ne întrebe dincotro veneam, unde aveam de gând să mergem sau ce hram purtam; dar găsea întotdeauna răspunsurile în el însuși, zicându-și că indiferent în ce direcție ne-am fi îndreptat, cu siguranță ne pogoram din ceruri și fusesem trimiși cu scopul de a-l salva pe el din cea mai disperată situație în care soarta aruncase vreodată un om.

CAPITOLUL IX. Povestea englezului - După o odihnă de treisprezece zile, pornim mai departe, luându-l cu noi pe noul tovarăș - Ajungem la un alt râu care dă aur - Mare izbândă în pescuitul aurului - Încheierea acestei călătorii și istorisirea sosirii mele în Anglia - După ce oamenii noștri au instalat tabăra pe malul unui pârâu, față în față cu omul alb, acesta a început să ne întrebe ce rezerve de provizii mai aveam și ce socotisem că trebuie făcut pentru a ne

asigura în această privință; când s-a dumirit că nu stăm câtuși de puțin pe roze, a spus că o să vorbească el cu băștinașii și că o să căpătăm provizii îndestulătoare; căci, ne încredința el, erau cei mai amabili și mai buni la suflet dintre toți locuitorii care viețuiau pe acele meleaguri, după cum ne puteam da seama chiar din faptul că el trăia printre ei în deplină siguranță.

Cele dintâi servicii pe care ni le-a adus acest gentleman erau într-adevăr de o importanță majoră, deoarece în primul rând ne-a informat cu exactitate în ce loc ne găseam și care era cea mai potrivită direcție în care se cuvenea s-o apucăm; în al doilea rând, ne-a pus pe calea cea bună în privința aprovizionării cu alimente; în al treilea rând, ne-a slujit drept interpret și împăciuitor cu toți băștinașii, care de acum încolo începeau să răsară tot mai numeroși în preajma noastră, și care se vedeau a fi o seminție mult mai aprigă și mai șireată decât cele peste care dăduserăm înainte; căci armele noastre nu prea izbuteau să-i bage în sperieți și nici nu erau atât de neștiutori, încât să-și dea proviziile și recoltele pe nimica toată, adică în schimbul micilor noastre jucărele, făurite, după cum v-am mai spus, de meșterul nostru cel dibaci; cum ei se îndeletniciseră cu negoțul și avuseseră legături cu europeni, pe coastă, ori cu alte seminții de negri, care, la rândul lor, avuseseră de-a face cu europeni și făcuseră negoț cu ei, nu erau atât de naivi și de ușor de înspăimântat, așa că de la ei nu prea te puteai alege cu mare lucru, decât în schimbul unor lucruri care să le fie lor pe plac.

Toate aceste considerații îi au în vedere pe băștinașii negri printre care aveam să ajungem în scurt timp; în ceea ce îi privea pe sârmanii oameni în mijlocul cărora trăia albul nostru, ei nu aveau habar de prea multe lucruri, găsindu-se la o distanță față de coastă mai mare de trei sute de mile, mulțumindu-se doar să dezgroape colți de

elefant pe munții dinspre nord și să-i care înspre sud, cale de vreo șaizeci-șaptezeci de mile, unde îndeobște se întâlneau cu alți negri, care le dădeau în schimbul fildeşului mărgele, sticlărie, scoici și melci, căpătați de la englezi, olandezi și alți neguțători veniți din Europa, aprovizionați din timp cu astfel de zorzoane ieftine.

În cele din urmă, atitudinea față de noua noastră cunoștință prinse să devină mai degajată; în primul rând, cu toate că alcătuiam noi înșine o șleahță îndeajuns de jalnică în ceea ce privea îmbrăcămintea, ducând lipsă atât de încălțări și ciorapi, cât și de mănuși și pălării și putându-ne lăuda doar cu câteva cămăși, totuși l-am îmbrăcat cât am putut mai bine; și chiar înainte de a o face, chirurgul nostru, care avea foarfeci și brice, l-a bărbierit și l-a tuns; o pălărie, după cum vă ziceam, era unul din ultimele lucruri ce s-ar fi putut găsi la noi, dar prietenul nostru a scos-o la capăt prin forțe proprii, croindu-și cu multă îndemânare o bască, dintr-o bucată de piele de leopard. În ceea ce privea încălțările ori ciorapii, el se lipsise atâta timp de așa ceva, încât nici n-a catadicsit să se uite la jambierele și la

„Mănușile-de-picior” pe care le purtăm noi și pe care vi le-am descris mai înainte. 164

Așa cum se arătase curios să afle întreaga tărășenie a peregrinărilor noastre și cum era peste măsură de încântat de povestire, nici noi nu eram mai prejos și doream din cale afară să auzim povestea lui și ne-a făcut plăcere să i-o ascultăm și să ne delectăm cu înșiruirea pățaniilor ce l-au adus tocmai în acele ținuturi ciudate, unde-l găsisem singur și în starea pe care v-am înfățișat-o.

La drept vorbind, istoria vieții sale este ea însăși demnă de a alcătui, doar ea, subiectul unei povestiri agreabile, la fel de lungă și de palpitantă ca și a noastră, neducând lipsă de o sumedenie de întâmplări stranii și extraordinare, însă nu este aici locul în care să ne lăsăm

furați de o astfel de digresiune. Iată, în continuare, varianta prescurtată a poveștii sale.

Fusese agentul comercial al Companiei engleze pentru Guineea, în Sierra Leone sau poate în vreun alt loc, loc trecut în orice caz, după aceea, în mâinile francezilor, care îl jefuiseră de tot ce avea și de tot ce-i încredințase Compania. Oricum, fie că vechii patroni nu i-au făcut dreptate dându-i înapoi lucrurile, fie poate pentru că n-a fost mulțumit de felul în care s-au purtat cu el în continuare, omul nostru a plecat din slujba lor, oferindu-și serviciile unui alt soi de neguțători, cărora el le zicea independenți; iar apoi, rămânând și fără această slujbă, a încercat o negustorie pe cont propriu; însă într-unul din drumurile sale, trecând fără să-și ia măsuri de precauție printr-una din zonele de influență ale Companiei, fie că a fost trădat și dat pe mâna băștinașilor, fie că lucrul ăsta s-a petrecut de la sine, omul s-a pomenit răpit de aceștia. Cu toate astea, din pricina faptului că nu l-au ucis, de data aceea a izbutit să evadeze din mâinile lor și să se refugieze la o altă seminție de băștinași, care, fiind dușmanii celor dintâi, l-au primit cu brațele deschise și s-au îngrijit de el cu prietenie, făcându-l să rămână o vreme printre ei; dar nefiindu-i pe plac nici locuințele și nici tovărășia acestora, a dat iarăși bir cu fugiții și și-a schimbat nu de puține ori locurile de reședință; în unele cazuri, a fost luat prizonier, în alte dăți teama era cea care îi dădea ghes, în circumstanțe a căror varietate ar merita ele însele o istorie de sine stătătoare, până când, în cele din urmă, se îndepărtase atât de tare, încât nu mai întrezărea nicio posibilitate de a face cale întoarsă și se resemnase să rămân în locul în care am dat noi peste el și unde fusese întâmpinat cu bunăvoință de micul rege al tribului ce îi acordase ocrotire; iar albul nostru îl învățase, drept răsplată, cum să valorifice produsul trudei supușilor și cum să facă negustorie cu acele neamuri de negri care veneau

la ei în căutare de fildeș.

Așa cum dădusem peste el, gol pușcă și fără niciun fel de veșminte, la fel de lipsit era și în privința armelor cu care să se poată apăra, neavând nu doar o pușcă, ci chiar nicio sabie, niciun ciomag sau orice instrument care să poată sluji drept armă, neavând nici măcar cu ce să se apere de atacurile fiarelor sălbatice, de care erau pline acele meleaguri. L-am întrebat cum de a ajuns în situația de a nu-i păsa câtuși de puțin de propria lui siguranță. Ne-a răspuns că pentru el, care-și dorise moartea nu de puține ori, viața nu era atât de prețioasă, încât să merite apărată; în același timp, găsindu-se cu totul la cheremul negrilor, aceștia aveau mult mai multă încredere în el văzând că nu are nicio armă cu care să le facă vreun rău. În ceea ce privește fiarele sălbatice, nu-și făcea prea multe griji din pricina lor, căci el ieșea destul de rar din coliba sa; iar când se întâmpla totuși, atunci regele negru și oamenii lui îl însoțeau, înarmați cu arcuri și săgeți și cu lănci care ar fi putut răpune orice dihanie feroce, fie că era vorba de lei sau de alte fiare; însă sălbăticiunile nu se prea înghesuiau să bântuie la lumina zilei și negrii, în cazul în care călătoresc peste noapte, își înalță de fiecare dată colibe în care se adăpostesc și aprind un foc la intrare, ceea ce reprezintă o măsură de prevedere îndestulătoare.

L-am descusut, încercând să aflăm de la el ce se cuvenea să întreprindem în momentul de față pentru a putea răzbate până pe țărmul mării; ne-a lămurit că ne găseam la vreo sută și douăzeci de leghe englezești depărtare de coasta pe care se aflau mai toate așezările europene și sediile comerciale și care se cheamă Coasta de Aur, dar că pe această distanță aveam de întâlnit o sumedenie de triburi de negri, încât erau șanse de zece la unu să nu avem altceva de făcut, tot timpul, decât să ne războim și să murim de foame din pricina lipsei proviziilor; dar mai existau și alte căi pe care se putea apuca și pe

care le-ar fi urmat el însuși în încercarea de a se salva, de mult timp, dacă ar fi avut tovarăși de drum. Unul dintre ele ducea de-a dreptul către vest și, chiar dacă era destul de lung, prezenta totuși avantajul de a nu fi prea circulat; iar oamenii peste care am da în cale s-ar purta cu mult mai multă bunăvoință față de noi, ori nouă ne-ar veni mult mai la îndemână să ne războim cu ei; de celălalt drum, am fi dat dacă am fi fost în stare să răzbatem până la Rio Grande și de acolo să coborâm pe firul apei, în canoe. I-am spus că aceasta era și varianta pe care o alesesem și noi înainte de a ne întâlni cu el, dar atunci omul ne-a încunostințat că aveam de traversat un pustiu cât toate zilele și că trebuia să ne croim drum prin păduri uriașe, înainte de a ne atinge ținta, și că amândouă obstacolele, puse cap la cap, ne-ar fi luat pe puțin douăzeci de zile de marș, indiferent cât de susținut ar fi fost ritmul în care am fi călătorit.

L-am mai întrebat dacă pe acele meleaguri se aflau cai, măgari, sau cel puțin boi sau bivoli, pe care să-i putem folosi într-o astfel de călătorie, și i-am arătat animalele noastre de povară, din care mai aveam doar trei; ne-a răspuns că nici vorbă, prin întreg ținutul nu se găsea nici urmă de așa ceva.

Ne-a atras însă atenția că, în marea pădure pe care o aveam de străbătut, viețuiau nenumărați elefanți, iar prin deșert își făceau veacul o sumedenie de lei, lincși, tigri, leoparzi și alte asemenea dihănii, și că în acea pădure și în acel deșert negrii se duceau după fildeș și nu se întorceau niciodată cu mâna goală, căci se găseau colți de elefant cu nemiluita.

După aceea, i-am mai pus o mulțime de întrebări, încercând mai cu seamă să aflăm de calea înspre Coasta de Aur și dacă în drum nu se aflau râuri care să ne facă transportul mai lesnicios; și i-am mai spus că eventualele lupte pe care le-am avea de purtat cu negrii nu ne îngrijorează cine știe ce; și nici nu ne era teamă că o să

murim înfometați, căci dacă ei aveau ceva provizii, apoi vom lua și noi din ele și din această pricină, dacă el s-ar încumeta să se aventureze și să ne călăuzească, ne-am lua și noi inima-n dinți și ne-am urni la drum; în ceea ce îl privea pe el, l-am încredințat că vom trăi și vom muri împreună, că niciunul dintre oamenii noștri nu-l va lăsa de izbeliște.

Ne-a răspuns din toată inima, că este de acord; dacă noi hotărâm și ne încumetăm să ne aventurăm, puteam să nu ne îndoim că el își va uni destinul cu al nostru și va încerca din toate puterile să ne îndrume astfel încât să ne întâlnim numai cu băștinași cumsecade, care se vor purta prietenește cu noi și poate că chiar ne vor sprijini împotriva altora mai războinici; așa că, pe scurt, am decis să o apucăm de-a dreptul către sud, spre Coasta de Aur.

În dimineața zilei următoare a venit iarăși la noi și, fiind strânși cu toții la sfat, căci nu văd cum aș putea să-i zic altfel, a început să vorbească cu noi cu foarte multă seriozitate, zicându-ne că, deoarece în clipa de față ajunsesem, după o călătorie atât de lungă, să întrezărim sfârșitul necazurilor și ne arătasem atât de grijulii față de dânsul, încât să-i facem oferta de a ni se alătura, el se frământase întreaga noapte, întorcând pe toate fețele un gând, și anume cam ce ar fi de făcut pentru ca atât el cât și noi să ne alegem cu un câștig de pe urma îndelungatelor noastre peripeții; și, mărturisii el întâi și-ntâi, ținea să mă încunoștințeze pe mine de faptul că ne găseam într-unul din cele mai bogate ținuturi din lume, chiar dacă nu arată a fi decât un pustiu sălbatic și deprimant; căci, continuă el, aici nu se află râu pe care să curgă aur, nici deșert care să nu dea o îmbelșugată recoltă de fildeși, fără să fie nevoie de nicio arătură. Noi habar n-aveam ce mine de aur, ce uriașe rezerve de aur zac în munții din care vin aceste râuri sau în malurile pe care le scaldă aceste ape, dar ne putem face o idee cât sunt de bogate doar luând seama cât

aur rămâne pe marginile uscatului, încât este îndestulător pentru toți negustorii pe care-i trimite înapoi lumea europeană. L-am întrebat cât de adânc se duceau după el în inima continentului, ținând seama că vasele lor se mulțumesc să facă negoț doar pe coastă. Ne-a răspuns că negrii de pe coastă cercetează râurile în amonte, cale de o sută cincizeci sau chiar două sute de mile, și că își părăsesc așezările vreme de o lună, două, sau chiar trei luni la rând și de fiecare dată se întorc cu o agoniseală bunicică; însă, a ținut el să ne spună, ei nu ajung nicicând până aici și cu toate astea prin împrejurimi se găsește la fel de mult aur ca și pe acolo pe unde merg de obicei. Legat de aceasta, ne spuse că, de când ajunsese el pe aceste meleaguri, făcuse socoteala că ar fi fost în stare să pună de o parte vreo cincizeci de kilograme de aur, în cazul în care i-ar fi fost aminte să se uite după el și să se muncească să-l adune, dar cum nu prea știa la ce i-ar fi folosit și cum de mult timp abandonase orice speranță de a mai fi salvat vreodată din situația disperată în care se afla, renunțase de-a binelea la ideea de a-l agonisi.

— Cu ce m-aș fi ales - urmă el - sau cu ce aș fi fost mai bogat în cazul în care aș fi strâns o tonă de pulbere de aur în care să stau și prin care să mă tăvălesc? Bogăția asta, adăugă el, nu mi-ar fi oferit niciun moment de fericire, nici nu mi-ar fi dat vreo cât de mică alinare în nenorocirea în care mă găseam. Nu, căci după cum lesne remarcați cu toții, n-aveam nici de unde să-mi cumpăr veșminte cu care să mă îmbrac, nici vreo picătură de apă cu care să mă salvez de la pieire. Aici aurul nu are absolut niciun preț și sunt o mulțime de oameni prin aceste colibe care ar da greutatea lor în aur pentru o mână de mărgele de sticlă sau o cochilie marină și ar fi capabili să-ți ofere un pumn de pulbere de aur pentru un pumn de scoici.

După ce ne spuse toate astea, scoase la iveală un vas de lut ars și întărit la soare, zicându-ne:

— Aici se află o mică parte din gunoiul acestei țări și, dacă aș fi vrut, cu siguranță aș fi putut agonisi cu mult mai mult; iar când ne-a arătat cred că acolo era vreun kilogram de pulbere de aur, de același fel și de aceeași nuanță cu aurul pe care-l strânsesem noi mai înainte. După ce l-am privit puțin, ne-a spus zâmbind că ne considera salvatorii săi și că tot ce îi aparținea, inclusiv viața lui, era al nostru; și cum credea că darul său ne va prinde bine atunci când vom ajunge acasă, dorința sa era să-l acceptăm și să-l împărțim între noi, după cum găseam de cuviință, aceasta fiind prima dată când îi părea rău că nu adunase o cantitate mai mare.

Eu, ca interpret, le-am tălmăcit camarazilor mei spusele sale, după care i-am mulțumit în numele lor; însă, vorbind cu tovarășii mei în portugheză, le-am spus dorința mea de a trăgăna acceptarea darului până în dimineața zilei următoare, lucru pe care l-au acceptat, prin urmare i-am zis omului că vom lămuri toată povestea asta a doua zi de dimineață; așa că, pentru moment, ne-am despărțit.

După ce el și-a văzut de drum, am remarcat că toată lumea era cât se poate de tulburată de vorbele și de firea sa generoasă, ca și de bogăția darului pe care ni-l oferise, care în orice altă situație ar fi fost de-a dreptul extraordinar. În cele din urmă, ca să nu vă răpesc timpul cu tot felul de amănunte, am căzut de acord ca, ținând cont de faptul că acum el era unul dintre ai noștri și că, așa cum noi îi eram de ajutor datorită faptului că îl scoteam din situația disperată în care se afla, în egală măsură ne era și el nouă de ajutor, urmând a ne servi drept călăuză în restul continentului, interpret în discuțiile cu localnicii și sfătuitori, atât cu privire la modul în care se cuvenea să ne purtăm cu băștinașii, cât și legat de aflarea celor mai nimerite căi de a ne îmbogăți din avuțiile țării; ținând cont, prin urmare, de toate acestea, ne-am declarat de acord să adăugăm aurul lui stocului nostru și fiecare

dintre noi să pună cât e necesar pentru ca partea lui să devină egală cu părțile noastre, iar pe mai departe să împărțim cu toții ceea ce vom agonisi, făcându-l și pe el partaș la același jurământ solemn pe care noi îl făcusem deja mai înainte, unii față de alții, și anume că nimeni dintre noi nu va tăinui nici cel mai mic firicel de aur descoperit.

În următoarea noastră discuție, i-am destăinuit și lui întâmplarea de la Râul de Aur și cum împărțisem între noi tot ce agonisise acolo, așa încât fiecare dintre noi era stăpânul unei cantități de aur mai mare decât cea pe care o deținea el; prin urmare, în loc să luăm noi ceva de la el, hotărâsem ca mai curând noi să fim aceia care să contribuim fiecare cu câte ceva la partea lui. Omul a părut nespus de încântat că avusese o asemenea baftă, însă nu s-a învoit să ia niciun firicel de aur de la noi, până când, într-un târziu, cedând insistențelor noastre, a acceptat, dar numai în următoarele condiții: atunci când se va întâmpla să mai agonisim câte ceva, va primi din cea dintâi recoltare atât cât îi mai trebuia pentru ca partea lui să devină egală cu a noastră, după care vom continua ca tovarăși egali, în întâmpinarea norocului, așa a și rămas, noi declarându-ne de acord cu propunerea sa.

După aceea, ne-a mai spus că, după părerea lui, n-ar fi câtuși de puțin o aventură lipsită de câștig dacă, înainte de a ne așterne la drum și după ce vom fi strâns o rezervă de provizii, am întreprinde o incursiune către nord, până la marginea deșertului despre care ne povestise, pe meleagurile de unde fiecare din negrii noștri ar putea aduce câte un ditamai fildeșul de elefant și că ne va mai ajuta și el, făcându-ne rost de alți câțiva; iar după ce îi vom căra până la o distanță suficient de mare, colții puteau fi duși de acolo până pe coastă încărcăți în niște canoe și din momentul în care am fi ajuns cu ei pe coastă n-ar mai fi trebuit să ne facem griji că nu ne-ar fi adus un câștig

considerabil.

Eu unul n-am fost de acord cu acest plan, din cauza celeilalte variante pe care o aveam, anume de a aduna pulbere de aur, și le-am spus că negrii noștri, de care nu ne îndoiam că ne vor fi devotați, ne-ar fi de un folos mult mai mare strângând pentru noi aur din râuri, decât cărând vreun colț de elefant de șaptezeci de kilograme cale de o sută de mile sau chiar mai bine, ceea ce ar reprezenta o corvoadă de neîndurat pentru ei, după o călătorie atât de istovitoare, și fără tăgadă că i-ar răpune.

El n-a insistat, găsind bine întemeiat răspunsul meu, însă ar fi fost încântat dacă ne-am fi învoit să aruncăm măcar o privire pe coastele împădurite ale muntelui și la marginea deșertului, pentru a ne convinge cu ochii noștri cum pe acolo zăceau împrăștiți, în tot locul, colții de elefant; dar când i-am spus povestea celor văzute de noi mai înainte, după cum v-am istorisit altă dată, s-a resemnat și n-a mai zis nimic.

Am zăbovit acolo douăsprezece zile, timp în care localnicii au fost tare curtenitori cu noi și ne-au dat fructe, dovleci și niște rădăcini ce aduceau cu morcovii, dar care aveau un gust cu totul diferit, plăcut însă; totodată ne-au adus și un soi de găinușe, despre care pe atunci habar n-aveam cum se cheamă. Ca să n-o mai lungim, ne-au oferit cu larghețe cam tot ce aveau ei și am avut parte de o ședere îmbelșugată, iar în schimb noi le-am dat tuturor flecușetețe din cele meșteșugite de artistul nostru, căci el avea un sac plin cu asemenea mărunțișuri.

În cea de-a treisprezecea zi, ne-am urnit la drum, luându-l cu noi și pe noul nostru gentleman. La plecare, regele negru a trimis doi sălbatici să-i aducă un dar, adică niște carne uscată, însă nu-mi aduc prea bine aminte ce fel, iar în schimb el le-a lăsat trei păsări de argint pe care le avea de la meșteșugarul nostru artizan, ceea ce reprezenta, vă încredințez, un cadou cât se poate de

potrivit pentru un rege.

Acum ne-am îndreptat către sud, abătându-ne puțin spre vest, și am dat peste primul râu, după mai bine de două mii de mile de marș, al cărui curs era orientat în sfârșit către sud, restul curgând cu toatele către nord sau către vest. Ne-am ținut pe lângă albia râului, ale cărui ape nu erau mai mari decât cele ale unui pârâu ceva mai răsărit din Anglia, până când, ceva mai departe, a prins să crească. Din vreme în vreme, îl zăream pe englezul nostru coborând până la albie, ascunzându-se parcă, pentru a cerceta nisipul. În cele din urmă, după o zi întreagă de mers de-a lungul cursului aceluiași râu, a venit în fugă spre noi, aducându-ne nisip în palmele strânse căuș și strigând: „Priviți aici!” Uitându-ne, am văzut că nisipul era amestecat cu o sumedenie de firicele de aur strălucitor.

— Acum, ne-a zis el, cred că ne putem apuca de treabă.

Așa că i-a împărțit pe negrii noștri în perechi și i-a trimis la muncă, să scormonească și să spele nisipul și mărul de pe fundul albiei, în locurile în care apa nu era prea adâncă.

După mai bine de o zi de trudă, oamenii noștri agonisiseră cu toții cam vreun kilogram de aur; și cum ne-am dat seama că norocul nostru sporea pe măsură ce avansam pe firul apei, ne-am ținut pe lângă cursul aceluiași râu vreme de vreo trei zile, până în punctul în care un alt pârâiaș se unea cu cel pe care îl urmasem noi, și atunci, căutând și în susul aceștia, am dat și acolo peste aur; așa se face că ne-am instalat tabăra la confluența celor două pârâiașe și ne-am amuzat, căci nu știu ce alt cuvânt aș putea găsi pentru a numi acea ocupație, spălând aurul găsit în nisipurile albiei și strângându-ne provizii.

În locurile acelea am mai petrecut încă vreo treisprezece zile, răstimp în care am avut parte de o sumedenie de pățanii plăcute cu băștinașii, dar unele

dintre ele sunt prea lungi pentru a merita să fie istorisite, pe când altele sunt prea din topor, drept pentru care merită la rândul lor să fie trecute sub tăcere; căci o parte dintre oamenii noștri se cam destrăbălaseră cu femeile sălbaticilor, în urma cărui fapt, dacă noua noastră călăuză n-ar fi făcut pace între noi și unul dintre bărbații negri, cu prețul a șapte plăcuțe subțiri de argint, tăiate de meșterul nostru în formă de lei, pești sau păsări, și după aceea găurite pentru a putea fi aninate la gât - comoară fără de preț! - apoi fără îndoială că am fi fost puși în situația de a ne război cu ei și cu toată seminția lor.

Tot timpul în care atât noi cât și negrii noștri nu eram ocupați cu altceva decât cu spălatul pulberii de aur adunate din râuri, dibaciul nostru meșter făurar ciocănea, tăia și pune laolaltă bucăți de foiță metalică, cât era ziua de lungă, și din pricina exercițiului devenise așa de iscusit, încât dădea la iveală tot soiul de năzbâtii. Izbutea să facă elefanți, tigri, zibete, struți, vulturi, cocori și alte zburătoare, pești, cu adevărat orice îi trecea prin cap, toate din foițe subțiri de aur ciocănit, căci mai tot argintul și fierul aproape că se isprăviseră.

Într-una din așezările acelor neamuri sălbatice, am fost întâmpinați cu multă prietenie de către regele localnicilor și, cum el părea peste măsură de fermecat de jucărelele meșterului nostru, acesta i-a vândut un elefant decupat dintr-o foiță de aur subțire ca o monedă de șase penny, la un preț de neimaginat. Regele și-l dorea însă cu atâta ardoare, încât nu s-a lăsat până când nu i-a oferit în schimb aproape un pumn de pulbere de aur, după cum îi zic ei. Presupun că acolo era o cantitate ce putea trage la cântar cam o treime dintr-un kilogram, în vreme ce plăcuța din care fusese meșterit elefantul nu era mai grea decât o monedă spaniolă de un pistol, dacă nu chiar mai puțin, însă în niciun caz mai mult. Făurarul nostru era însă în așa hal de cinstit, încât, deși atât truda cât și iscusința îi

apartăneau în întregime, a venit cu tot aurul și ni l-a dat nouă, să-l punem laolaltă cu tezaurul comun; dar într-adevăr n-aveam nici cel mai mic motiv să-l invidiem căci, după cum ne-a spus noua noastră călăuză, noi ne aflam în situația de a fi îndeajuns de puternici pentru a ne apăra de orice atac și totodată dispuneam de suficient timp pentru a mai zăbovi pe acele meleaguri (căci nimeni dintre noi nu era grăbit din cale-afară) cât aveam chef, așa că am fi putut strânge, cu timpul, cât aur ne poftea inima, chiar până la o jumătate de chintal de căciulă, dacă așa am fi avut chef; și din această pricină călăuza noastră ne-a destăinuit că, deși avea la fel de multe motive ca oricare dintre noi să se fi săturat până peste cap de meleagurile acelea, totuși, în cazul în care ne-am învoi să ne abatem un pic din drumul nostru, către sud-est, și să ne instalăm tabăra într-un loc nimerit, im putea găsi provizii pe săturate și, din locul acela, ne-am putea învârti de jur-împrejur, pe firul tuturor apelor din preajmă, timp de doi-trei ani, în stânga și-n dreapta, și nu peste mult timp ne-am fi dat seama de avantajele planului cu pricina.

Însă propunerea, oricâte avantaje ar fi avut în ceea ce privea foloasele materiale, nu era pe placul niciunuia dintre noi, căci cu toții ne doream mult mai mult să ne vedem ajunși acasă, decât să ne căpătuim, fiind sătui până-n gât de atâta oboseală câtă se adunase după mai bine de un an de rătăcire, fără pauză, printre pustiuri și fiare sălbatice.

Cu toate astea, spusele proaspetei noastre cunoștințe aveau picurat în ele un soi de farmec aparte și călăuza noastră folosea argumente atât de iscusite, cu o mare putere de atracție, încât nu i se putea rezista cu una, cu două. Omul ne-a zis că era de neînchipuit să nu ne bucurăm de roadele trudelor noastre, taman acum, când venise vremea culesului; și că ne puteam convinge cu ochii noștri cu ce primejdii aveau de luptat europenii, punând la

bătaie corăbii și oameni, și ce cheltuieli grozave trebuiau făcute, ca să se aleagă cu niște aur; și că prin urmare ar fi fost absurd din partea noastră, care ne găseam în inima patriei aurului, să plecăm de acolo cu mâinile goale; ne-a mai spus că eram îndeajuns de puternici încât să ne croim drum prin luptă, printre noroade întregi, și că apoi ne vom putea îndrepta către orice parte a coastei ne va fi pe plac; și că nicicând nu ne vom ierta-o, noi înșine, după ce fiecare vom ajunge în țara lui de baștină, dacă vom vedea că toată agoniseala noastră se reduce la cinci sute de pistoli de aur, când la fel de lesne am fi putut avea câte cinci sau chiar zece mii de pistoli sau cât credeam noi de cuviință; a mai adăugat că el nu era mai lacom decât noi, dar luând seama la faptul că sta în puterile noastre să ne aflăm alinare, dintr-un singur foc, pentru toate vitregiile suportate și să ne câpătuim pentru tot restul vieții, nu s-ar socoti credincios față de noi, nici recunoscător pentru binele pe care i-l făcusem, dacă nu s-ar strădui să ne facă să vedem ocazia ce ne stătea la îndemână; și ne-a încredințat că ne va ajuta să înțelegem că ar fi posibil, ca vreme de doi ani, dovedind o organizare bună și ajutorul negrilor noștri, să adunăm fiecare câte o jumătate de chintal de aur și să strângem, laolaltă, poate vreo două sute de tone de fildeș; pe când altfel, o dată ajunși pe coastă, și după ce o să ne ducem care-ncotro, nu vom mai fi nicicând în stare să facem cale întoarsă pe meleagurile pe care le părăseam sau să facem altceva decât au făcut cei păcătoși cu raiul, adică să-și dorească să fie acolo, știind în același timp că nu vor mai avea niciodată această ocazie.

Chirurgul nostru a fost cel dintâi care s-a lăsat convins de acest mod de a prezenta situația, iar următoarea victimă a fost tunarul; cei doi se bucurau, este drept de o influență considerabilă asupra noastră, dar nimeni dintre ceilalți nu se prea înghesuia să li se alăture, ca și mine de fapt, căcise cuvine să mărturisesc că nu-mi

dădeam seama cătuși de puțin ce înseamnă să ai o droaie de bani și ce ar fi trebuit să fac la o adică, atât cu mine însumi, cât și cu banii al căror stăpân aş fi fost. Eu unul găseam că de fapt aveam suficienți și singurul meu gând legat de destinația lor, dacă am fi ajuns în Europa, era doar acela de a scăpa de ei cât mai repede, cheltuindu-i pe niște haine, pentru a mă întoarce iarăși în largul mării și a mă apuca din nou de muncă grea.

Cu toate astea, datorită vorbelor sale înmuiate în lapte și miere, omul nostru ne-a făcut ca în cele din urmă să mai zăbovim prin acele locuri cel puțin încă șase luni și după aceea, dacă totuși ne hotărâm să plecăm, el avea să urmeze fără cârtire decizia noastră, așa că în cele din urmă i-am făcut pe plac, iar el ne-a călăuzit către sud-est, cale de vreo cincizeci de mile englezești, unde am întâlnit o sumedenie de pârâiașe care păreau că izvorăsc toate dintr-una din crestele înalte ale munților, ce se întindea spre nord-vest și care, după calculele noastre, trebuia să fi fost capătul dinspre latura aceea a marelui pustiu pe care, pentru a-l putea ocoli, fusesem forțați să ne abatem către nord.

Ținutul peste care am dat ni s-a părut cam neprimitor, dar, ținând seama de sfaturile călăuzei noastre, am avut totuși parte de hrană pe săturate; căci băștinașilor din zonă le dădeam din jucărelele meșterite de puține ori, iar ei ne aduceau tot ce aveau în schimbul acelor nimicuri; acolo am dat și peste ceva porumb sau grâu indian, pe care negresele îl plantau cum semănăm noi sentințe în grădină și numaidecât noul nostru sfetnic le porunci câtorva dintre negrii noștri să-l sădească; și a crescut văzând cu ochii și, udându-l des, în mai puțin de trei luni neam putut bucura de propria noastră recoltă.

Numaidecât ce ne-am așezat și ne-am instalat tabăra, neam apucat de vechea îndeletnicire a pescuitului de aur prin albiile râurilor despre care v-am pomenit mai înainte,

iar gentlemanul nostru englez era atât de priceput în a ne îndruma, încât aproape de fiecare dată ne-am ales cu ceva în urma strădaniei noastre.

O dată, după ce ne înhămasse la treabă, a întrebat dacă i-am îngădui să plece, împreună cu patru sau cinci negri, pentru vreo șase-șapte zile, să-și stârnească norocul și să vadă ce poate descoperi prin acele ținuturi, asigurându-ne că peste orice ar da, agoniseala va fi a tuturor. Ne-am declarat cu toții de acord și i-am împrumutat o pușcă, iar doi dintre oamenii noștri, dorind să i se alăture, au luat cu ei șase negri și doi bivoli, care fuseseră alături de noi de-a lungul întregii călătorii de până atunci; și au mai luat cu ei și o provizie de pâine care să le ajungă vreo opt zile, nu însă și carne, cu excepția unei provizii de carne uscată pentru două zile.

S-au cățărat pe crestele munților despre care am vorbit mai devreme, de unde li s-a înfățișat privirilor, după cum ne-au încredințat mai apoi și oamenii noștri, același pustiu care, pe bună dreptate, ne dăduse fiori, atunci când ne aflaserăm la cealaltă margine a sa și care, după aprecierile noastre, nu putea avea mai puțin de trei sute de mile în lățime și șase sute de mile în lungime, fără a avea habar unde îi putea fi capătul.

Jurnalul călătoriei lor este prea stufos pentru a ne apleca aici asupra lui; au lipsit de lângă noi cincizeci și două de zile, după care s-au întors aducând aproape nouă kilograme de pulbere de aur (căci nu dispuneam de greutate exacte), din care o bună parte în bulgărași mai mari decât cei peste care dădusem până atunci; pe lângă asta, s-au întors și cu vreo cincisprezece tone de fildeș, obținuți de însoțitorul nostru de la băștinașii din regiune, pe care îi obligase, în parte purtându-se bine și în parte purtându-se rău cu ei, să meargă să-i adune și să-i dea jos de pe crestele muntoase, iar pe alți băștinași i-a pus chiar să-i aducă, însoțiți de el, până în locul în care ne așezasem

tabăra. Chiar nu știam ce să credem despre toți acei oameni care veneau spre noi, atunci când l-am văzut întovărășit de două sute de negri pe puțin; însă el ne-a deslușit numaidecât cum stă treaba, când i-a pus pe toți să-și lepede poverile și să le așeze grămadă, unele peste altele, clădind o movilă la intrarea în tabără.

Pe lângă asta, au mai venit și cu două piei de leu și cinci de leopard, toate mari și frumoase. Ne-a rugat să-l iertăm că lipsise atât de mult timp și că nu adusese mai multe trofee, dar ne-a zis că mai avea de făcut un drum, de pe urma căruia trăgea nădejde că o să ne alegem cu o pradă mai bogată.

Așa că, după ce și-a mai tras sufletul și după ce i-a recompensat pe sălbaticii care căraseră fildeșul, dându-le câteva bucățele de argint și de fier decupate în formă de romb și două tăiate în formă de cățeluși, le-a spus că sunt liberi să se îndrepte încotro le era voia, iar ei se arătară tare mulțumiți.

În următoarea călătorie pe care a întreprins-o a ținut ca mai mulți dintre oamenii noștri să-l însoțească, așa că a adunat o ceată alcătuită din zece albi și zece băștinași, luând cu ei și cei doi bivoli, pentru a-i ajuta la căratul proviziilor și al munițiilor. Sau îndreptat în aceeași direcție, dar au apucat-o pe o altă potecă, și au făcut cale întoarsă după doar treizeci și două de zile, răstimp în care au răpus nu mai puțin de cincisprezece leoparzi, trei lei și diferite alte dihănii și ne-au adus vreo unsprezece kilograme de pulbere de aur, însă numai șase colți de elefant, care e drept că erau foarte mari.

Englezul, prietenul nostru, ne-a arătat acum că vremea irosită acolo ne fusese răsplătită cu vârf și îndesat; căci timp de cinci luni, câte se scurseseră din momentul în care poposisem în acel ținut, izbutisem să agonisim atât de mult aur, încât atunci când am făcut împărțeala, fiecăruia i-au revenit cam două kilograme și jumătate, fără să mai

punem la socoteală ce aveam dinainte și în afară de vreo trei kilograme pe care le dădusem, de-a lungul timpului, pe mâna meșterului nostru, pentru a făuri din ele jucărioare și flecuștețe; așa că am prins a ne sfătui cum să ne vedem mai departe ce drum către coastă, ca să ne sfârșim o dată călătoria, dar călăuza noastră a început să râdă, zicând:

— Nici vorbă să vă puteți așterne acum la drum, căci începând de luna viitoare vine sezonul ploios și va fi peste puțină să te clinești din loc.

Plecându-ne urechea la spusele sale, am căzut de acord că ceea ce zicea părea cu scaun la cap, așa că am decis să începem a agonisi provizii, ca să nu fim obligați mai apoi să ne vânturăm toată ziua prin ploaie, ne-am împrăștiat precum potârnichele, unii într-o direcție, alții în alta, cât de departe ne încumetam să ne aventurăm, ca să strângem provizii, iar negrii noștri au făcut și ei ce au putut, vânând niște căprioare, a căror carne am conservat-o cum ne-am priceput mai bine, uscând-o la soare, căci sare nu mai aveam nici de poftă.

Între timp, și-a făcut apariția și vremea ploioasă și, mai bine de două luni, abia dacă puturăm să ne scoatem nasul din colibele noastre. Dar asta nu era totul, căci nivelul apelor crescuse atât de mult din pricina potopului ce nu mai contenea, încât cu mare greutate izbuteam să ne dăm seama care sunt râurile navigabile și care sunt doar pâraie și pâraiașe ce ar fi dispărut ca prin farmec după trecerea sezonului ploilor. Ar fi fost poate un prilej cât se poate de nimerit de a transporta pe apă, cu ajutorul plutelor, colții de elefant pe care-i strânsesem, adică ditamai grămada, căci, cum de fiecare dată nu-i lăsam nerăsplătiți pe băștinași pentru truda lor, până și femeile începuseră să ne aducă de fiecare dată când li se ivea ocazia, fildeș, iar uneori chiar câte unul de dimensiuni foarte mari, pe care-l duceau două negrese; așa se face, că stocul nostru crescuse la vreo douăzeci și două de tone de

colți de elefant.

Dar numaidecât ce vremea s-a îmbunătățit din nou, călăuza noastră ne-a spus că el nu avea intenția să insiste să ne prelungim șederea pe acele meleaguri, deoarece se părea că pentru noi era totuna dacă mai agoniseam sau nu niște aur în plus; că într-adevăr eram cei dintâi oameni întâlniți de el în viață care să creadă că au aur suficient, atunci când chiar că se putea spune că aurul ne stătea la picioare, iar noi nu ne înduram să ne aplecăm și să-l ridicăm, însă, cum el ne promisese un lucru, nu avea de gând să treacă peste cuvântul dat, nici să insiste să mai zăbovim, dar credea că se cuvine să ne atragă atenția că tocmai acum, după trecerea apelor revărsate, era cel mai nimerit timp când se putea agonisi aur din belșug; și că dacă ne amânăm plecarea cu măcar o lună, apoi aveam să vedem din mii de băștinași se împrăstie prin tot ținutul, ca să spele aurul descoperit în nisip, aur pe care îl strângeam pentru corăbiile europene ce aveau să-și facă apariția pe coastă; că ei, sălbaticii de pe acele meleaguri, se îndeletnicesc cu asta în acel moment din pricina faptului că viiturile dezlănțuite scot la iveală întotdeauna o mare cantitate de aur, din munții din preajmă; iar dacă noi nu lăsăm să ne scape ocazia de a ne afla la locul potrivit înaintea lor, nici nu ne puteam gândi măcar ce comori fără de seamă am putea găsi.

Tot ce spunea suna atât de convingător, iar argumentele se înlănțuiau atât de bine, încât s-a citit limpede pe fețele noastre că ne lăsaserăm convinși; drept urmare, i-am răspuns că vom rămâne în continuare, cu toții; căci, cu toate că într-adevăr ne trăgea ața să plecăm, totuși în fața clare perspective a unui avantaj atât de mare nu se putea rezista așa de lesne; l-am încredințat că se înșela când făcea presupunerea că e departe de noi gândul de a ne spori agoniseala de aur și că în această privință eram deciși să tragem cât mai multă spuză pe turta

noastră, profitând din plin de ocazia ce ni se oferea ca pe tavă, și că vom zăbovi în acele ținuturi atâta vreme cât va exista speranța că aurul nu va lipsi, chiar de-ar fi să mai stăm încă un an.

Cu greu își putea exprima bucuria ce l-a năpădit; și, vremea îmbunătățindu-se în cele din urmă, am prins să-i urmăm sfaturile și să scotocim prin râuri, după aur; la început, n-am prea avut ocări care să ne mențină trează speranța și am cam început să fim măcinați de îndoială, însă era la mintea cocoșului că motivul consta în faptul ca apele nu scăzuseră prea mult și râurile nu se retrăseseră încă în matca lor obișnuită; însă în doar câteva zile strădaniile noastre au fost răsplătite cu vârf și îndesat, căciam dat peste mult mai mult aur ca la început și chiar în bulgări mai mari; și chiar unul dintre oamenii noștri a spălat din nisip un bulgăre de mărimea unei nuci și greu de vreo patruzeci-cincizeci de grame, apreciat din ochi, căci nu aveam greutatea așa de mică.

Norocul ăsta ne-a dat ghes să trudem pe rupte, așa că în cera mai mult de o lună adunasem cu totul aproape douăzeci și opt de kilograme de aur; însă mai apoi, așa cum ne avertizase el, am dat peste o sumedenie de sălbatici, bărbați, femei și copii laolaltă, care au luat la purcat fiecare râu și firicel de apă și chiar pământul uscat al munților, scormonind după aur, așa că față de ce strânsesem până atunci n-am mai izbutit să mai agonisim mare lucru.

Dar iată că meșterului nostru cel dibaci i-a trecut prin minte o modalitate de a-i face pe alții să ne aducă aur, fără să mai fie nevoie să ne spetim noi; căci, în momentul în care au început să-și facă apariția acei scotocitori băștinași, artistul nostru meșteșugar avea un stoc bunicel din flecușetele sale, adică păsări, animale și o sumedenie de alte zorzoane, numai bune pentru a-i momi, iar gentlemanul englez, făcând pe interpretul, i-a atras către

noi pe sălbatici, îmboldindu-i să admire toate acele minunății; așa se face că meșterul nostru avea parte de o clientelă bogată și nici vorbă că-și vindea marfa cu niște prețuri nerușinate, căci obținea cam treizeci de grame de aur, iar câteodată chiar de două ori pe-atât, în schimbul a câte unei foițe de argint ce prețuia nimica toată și la fel se întâmpla dacă plăcuța era de fier, iar dacă se întâmpla ca foița cu pricina să fie chiar de aur, băștinașii oricum nu ofereau mai mult pentru ea; era aproape de necrezut ce puhoi de aur a agonisit astfel.

Într-un cuvânt, ca să punem totuși punct fericitei noastre călătorii, zăbovind pe acele meleaguri preț de încă trei luni, ne-am mărit stocul de aur în așa măsură, încât punându-l laolaltă cu cel adunat înainte, pentru a ni-l împărți, ne-am ales fiecare cu aproape două kilograme de aur de căciulă; și ne-am urnit la drum, ținând-o tot înainte, spre Coasta de Aur, ca să aflăm cam ce mijloc am putea dibui pentru a traversa marea și a ajunge în Europa.

În următoarea parte a călătoriei noastre, am avut parte de tot soiul de pățanii, unele interesante, fie în felul în care am fost primiți, prietenește sau nu, de către felurite triburi de sălbatici printre care am trecut; fie în legătură cu eliberarea din prizonierat a unui rege negru, care fusese binefăcătorul noii noastre călăuze și căruia gentlemanul englez, în semn de recunoștință, având parte și de sprijinul nostru, i-a redat regatul, care putea să numere, mari și lați, vreo trei sute de supuși; fie despre cum ne-am bucurat de ospitalitatea regelui cu pricina și despre cum și-a trimis oamenii să-l însoțească pe englezul nostru și să aducă toți colții de elefant, pe care fusesem nevoiți să-i lăsăm în urmă, și să ni-i care până la râu, al cărui nume nu mi-l mai aduc aminte, dar pe malul căruia ne-am făcut plute și, după unsprezece zile de drum pe firul apei, am ajuns la una din așezările olandeze de pe Coasta de Aur, fiind sănătoși tun și mulțumiți pe deplin. În ceea ce

privește încărcătura noastră de fildeș, am vândut-o în așezarea olandeză, obținând în schimb veșminte și tot ce ne lipsea, nouă sau negrilor pe care am găsit de cuviință să-i ținem cu noi, dar nu este lipsit de interes de amintit că la capătul călătoriei, mai aveam încă vreo două kilograme de praf de pușcă. Prințului negru i-am redat pe deplin libertatea, încropindu-i o garderobă din ceea ce s-a îndurat să-i dea fiecare, și l-am cadorisit și cu aproape trei sferturi de kilogram de aur, pe care știa cât se poate de bine cum să-l folosească; și, o dată ajunși acolo, ne-am despărțit de el în termeni cât se poate de cordiali. Englezul nostru a zăbovit o vreme în așezarea olandeză și, după câte mi-au ajuns la ureche ceva mai târziu, s-a stins acolo de inimă rea, căci trimisese o mie de lire sterline prin Olanda, pentru a ajunge la prietenii lui din Anglia, asigurându-și astfel un sprijin pentru atunci când se va fi întors, dar corabia a căzut în mâinile francezilor și toată încărcătura i s-a dus pe apa sâmbetei.

Restul camarazilor mei a pornit-o, într-un vas mic, către cele două fabrici portugheze de lângă Gambia, la altitudinea de paisprezece grade, iar eu, dimpreună cu doi negri pe care mi i-am păstrat, m-am îndreptat către Capul Coast Castle, de unde m-am imbarcat pe o corabie ce mergea în Anglia, unde am ajuns în septembrie. Și așa au luat sfârșit peregrinările primei mele tinereți, iar ceea ce avea să se întâmple după aceea nu s-a mai dovedit la fel de profitabil pentru mine.

Articol I. CAPITOLUL X. În Anglia nimeresc în tovărășie proastă și-mi irosesc banii – Mă imbarc într-o călătorie spre Cádiz – Tovărășia pe care am legat-o acolo – Mă fac pirat – Aventuri

— **Povestiri despre William Walters și despre expedițiile noastre** - În Anglia nu aveam niciun prieten, rudă sau cunoștință, cu toate că era țara mea de baștină; prin urmare nu știam pe nimeni în mâinile căruia să-mi

încredințez averea sau care să-mi dea un sfat bun, spunându-mi cum s-o pun bine sau cum să fac să n-o iroresc; dar, nimerind în tovărășii care mai de care mai nepotrivite și încredințând o bună parte din agoniseala mea unui hangiu din Rotherhite, iar restul făcându-l praf în cea mai mare grabă, întreaga sumă adunată de mine înfruntând atâtea și atâtea piedici și riscuri, sumă ce reprezenta o comoară, s-a risipit în vânt în ceva mai mult de doi ani; și, cum pe mine însumi mă apucă pandaliile când îmi aduc aminte cum s-a irosit toată suma aceea uriașă, mai bine să nu mai pomenesc nimic despre asta; iar în ceea ce privește restul, chiar că merită să fie trecut sub tăcere, căci mă face să roșesc, totul fiind cheltuit numai pe nebunii și destrăbălări, așa încât se poate spune că acest prim act al piesei vieții mele a început sub semnul hoției și s-a terminat sub cel al desfrâului; trist punct de plecare și cu mult mai trist sfârșit.

Cam după un an, am început să cam scotocesc prin fundul sacului în care se afla comoara mea, așa că venise vremea să-mi îndrept gândurile către alte aventuri, căci jefuitorii mei, căroră n-am cum să le zic altfel, au început să-mi dea de înțeles că, pe măsură ce șuvoiul banilor mei devenea tot mai subțiratic, stima de care mă bucuram în ochii lor avea să se împuțineze și ea, și că din partea lor nu aveam să mă aștept la nimic, trebuind să mă mulțumesc cu ceea ce îmi puteam oferi de unul singur, cu ajutorul banilor pe care îi mai aveam, într-un cuvânt mi-au adus la cunoștință că niciunul dintre ei nu avea să clinească mai departe nici măcar un deget în folosul meu, chiar dacă până atunci risipisem în tovărășia lor o grămadă de bănet.

Toate astea mi-au produs o rană cumplită și m-a năpădit o lehamite îndreptățită față de atâta lipsă de recunoștință, dar în cele din urmă am izbutit să trec și peste acel moment neplăcut; n-am simțit nici măcar cea mai mică umbră de părere de rău pentru risipirea în vânt a unei atât de mari sume de bani, cum fusese aceea pe care o adusesem cu mine în Anglia.

Mai apoi m-am îmbarcat, fără îndoială într-un ceas blestemat, pe un vas ce se îndrepta spre Cádiz și care se

chema *Crucișătorul*, iar în timpul călătoriei cu pricina, navigând în largul coastei spaniole, un vânt puternic ce bătea dinspre sud-vest ne-a forțat să aruncăm ancora lângă Groyn.

Acolo m-am trezit în mijlocul unei șlente alcătuite din criminali unși cu toate alifile, iar printre ei se afla unui cei întrecea pe toți prin îndrăzneala de care dădea dovadă, care a început să-mi arate o prietenie atât de fățișă, încât ajunsesem să ne zicem unul altuia „frate” și să ne destăinuim unul altuia toate pățaniile de care aveam parte; numele său era Harris. Omul respectiv a venit într-o bună dimineată la mine și m-a întrebat dacă nu vreau să merg la țarm, iar eu am fost de acord cu propunerea lui; așa că i-am cerut căpitanului permisiunea să luăm barca și am plecat împreună. Atunci când am rămas doar noi doi, m-a întrebat dacă n-aveam chef de o aventură care ne-ar răscumpăra toate vitregiile de care avusesem parte; i-am răspuns afirmativ, și încă din toată inima, căci nu-mi păsa câtuși de puțin încotro ne îndreptam, neavând ce pierde și pe nimeni de lăsat în urmă.

Atunci m-a întrebat dacă mă leg sub jurământ să nu-i dezvălui secretul și dacă, în cazul în care nu voi fi de acord cu ceea ce el avea să-mi propună, promit cu toate astea să nu-l dau nicicând de gol. Numaidecât am făcut acest legământ, pecetluindu-l cu cele mai grozave blesteme și vorbe de ocară pe care le-a putut scorni diavolul și noi doi.

Mi-a dezvăluit atunci că pe corabia cealaltă, arătându-mi totodată cu degetul o altă corabie engleză ce se afla la ancoră, în port, se găsea un tânăr neînfricat ce căzuse la învoială cu câțiva din marinarii de pe bord, și-și pusese ră în gând ca în zorii zilei următoare să stârnească o răzmeriță și să fugă cu vas cu tot; și că dacă izbuteam să punem și noi mână de la mână, unindu-ne forțele cât mai mulți dintre noi, am putea face același lucru. Propunerea lui m-a uns pe suflet, iar el a făcut ce-a făcut și i-a convins

pe alți opt dintre noi să meargă pe mâna noastră și ne-a zis că numaidecât ce prietenul său va trece la fapte și va pune mâna pe corabie, trebuie să fim pregătiți să facem și noi la fel. Cam ăsta era planul pe care-l ticluise, iar eu, fără nicio ezitare, fie cu privire la ticăloșia faptei, fie cu privire la cât de anevoie era de adus la bun sfârșit, m-am și aruncat până-n gât în acea conspirație mârșavă și așa se face că gustul ticăloșiei a început să se împrăstie printre noi și să ne sucească mințile; însă n-am izbutit să facem în așa fel, încât socoteala de acasă să se potrivească cu cea din târg.

Urmând planul în ziua aleasă, tovarășul său de pe corabia cealaltă, Wilmot pe numele lui, s-a pus pe treabă și, luându-i ostatici pe secund și pe ceilalți ofițeri, a înhățat vasul și ne-a trimis semnalul convenit; însă pe corabia noastră nu atrăsesem decât unsprezece oameni în complot, nereușind să-i convingem pe mai mulți dintre cei care prezentau încredere, așa că am luat barca și am plecat de pe corabia noastră, mergând cu toții să ne alăturăm răsculatului de pe corabia vecină.

Părăsind în acest mod vasul nostru, am fost întâmpinat cu brațele deschise de căpitanul Wilmot și de noua lui bandă, fiind dispus să mă înham la orice fel de nemernicie, așa cum eram, adică deznădăduit, cutezător și lipsit de orice muștrări de cuget pentru ceea ce mă apucasem să fac sau pentru orice aș fi putut să fac după aceea. Eram cu atât mai puțin încercat de vreo presimțire nefastă legată de consecințele ce le-ar fi putut avea faptele mele; după ce m-am înhăitat, după cum zic, cu echipajul cu pricina, care în cele din urmă m-a adus în situația de a împărtăși destinul celor mai vestiți dintre pirații acelor vremuri, dintre care unii au ajuns să-și sfârșească zilele legănându-se în ștreang, cred că depanarea câtorva dintre peripețiile la care am fost părtaș poate fi o istorisire nu lipsită de atracție; și îndrăznesc să fac această afirmație chiar dinainte, punând la bătaie cuvântul meu de pirat, cu

toate că nu voi fi în stare să-mi aduc aminte decât o mică parte din vălmăşagul de păţanii care a alcătuit una din cele mai nemernice urzeli din câte a fost vreodată capabil un om să aducă la cunoştinţa lumii.

Eu, care eram, după cum am lăsat să se înţeleagă şi până acum, un hoţ şi un pirat înăscut, mă simţeam acum precum peştele în apă şi nicicând în viaţă n-am întreprins vreun lucru cu o plăcere mai mare.

Căpitanul Wilmot, căci astfel îi vom zice de aici încolo, devenind astfel stăpânul unei corăbii prin mijloacele pe care vi le-am spus, se poate trage concluzia fără prea mare greutate că nici nu-i trecea prin cap să zăbovească în port, să aştepte încărcările făcute de pe mal sau vreo schimbare ce putea apărea în rândul oamenilor săi. Din contră, el a săltat ancora cu ocazia primului flux şi a ieşit în larg, îndreptându-se către Insulele Canare. Corabia noastră avea la bord nu mai puţin de douăzeci şi două de tunuri, însă ar fi putut să poarte cu uşurinţă treizeci; pe lângă asta, cum destinaţia sa era aceea de vas comercial, bineînţeles că ducea lipsă atât de muniţie cât şi de arme mici, cu toate necesare ţelului nostru ori pentru a nu fi surprinşi nepregătiţi în cazul vreunei lupte; aşa că ne-am îndreptat spre Cádiz, după cum spuneam, unde am ancorat în golf, iar căpitanul şi un marinăr căruia noi îi ziceam tânărul căpitan Kid, tunar de felul său, laolaltă cu alţi câţiva oameni ce se bucurau de încredere, printre care ne aflam şi camaradul meu Harris, uns secund, şi eu însumi, ridicat la gradul de locotenent, ne-am pus în gând să luăm cu noi nişte baloturi de mărfuri englezeşti, pe care să le coborâm pe ţarm pentru a le vinde; însă camaradul meu, om tare dibaci în astfel de tăraşenii, a avut o idee şi mai bună şi, cum el mai fusese în oraş, ne-a spus, pe scurt, că va târgui de unul singur praf de puşcă, gloanţe, arme mici şi orice altceva mai voiam, dându-şi cuvântul de onoare drept chezăşie, urmând ca negustorii să-şi capete

plata în mărfuri englezești, de care noi nu duceam lipsă, atunci când vor urca la bord. Soluția aceasta era mult mai bună și, drept urmare, el și căpitanul au coborât singuri pe țărm și s-au târguit din toate puterile pentru a-și atinge țelul, întorcându-se după două ore și aducând cu ei o butie cu vin și cinci butelci cu lichior, în vreme ce restul am rămas cu toții pe corabie.

În zorii zilei următoare, au venit la noi, după negoț, două șalupe încărcate cu vârf și îndesat, la bordul fiecăreia dintre ele aflându-se câte cinci spanioli. Căpitanul nostru le-a vândut marfă bună și ei ne-au dat în schimb șaisprezece butoiașe cu praf de pușcă, douăsprezece săcotei rotunzi cu pulbere fină pentru armele noastre mici, șaizeci de muschete și o duzină de puști ofițerești; și, pe lângă toate astea, șaptesprezece tone de ghiulele pentru tunuri, cincisprezece butoiașe, cu gloanțe pentru muschete, laolaltă cu niște săbii și cu douăzeci de perechi de pistoale de toată isprava. Pe deasupra, ne-au mai adus treisprezece butoiașe cu vin, căci noi, care ajunsesem dintr-odată cu toții niște gentlemani, nu ne mai puteam coborî să bem din berea pe care o aveam deja la bord, dimpreună cu șaisprezece butelci cu lichior, o duzină de puțini cu struguri și douăzeci de lăzi cu lămâi; toate astea le-au fost plătite în mărfuri englezești, iar pe deasupra căpitanul s-a mai ales și cu șase sute de galbeni, bani frumoși. Ei ar fi vrut să mai facă măcar un transport, însă noi nu ne-am învoit să mai zăbovim.

Apoi am navigat către Insulele Canare, iar de acolo ne-am îndreptat spre Indiile de Vest, loc în care am comis niscaiva prădăciuni asupra spaniolilor, pentru a ne face rost de provizii, și chiar ne-am ales cu ceva pradă, chiar dacă nu prea era de mare preț, cel puțin atâta timp cât am fost și eu alături de ei, ceea ce, de această dată, n-a durat prea mult, căci, după ce pusesem mâna pe o goeletă spaniolă pe coasta Cartaginei, prietenul meu mi-a făcut o

propunere, și anume să-l întrebăm pe căpitanul Wilmot dacă nu se învoiește să ne instaleze pe noi la bordul goeletei cu pricina, dându-ne și ceva arme și muniții, și să ne lase să ne încercăm puterile și să vedem ce ispravă puteam face, soiul acela de vas părându-ni-se mult mai nimerită pentru treburile noastre decât corabia cea mare, goeleta fiind în același timp și mai iute. Căpitanul Wilmot s-a declarat de acord cu propunerea noastră și am stabilit să ne întâlnim la Tobago, făcând înțelegerea ca orice pradă ar obține una sau alta dintre corăbii, câștigul să fie împărțit între amândouă echipajele; toate aceste legăminte au fost respectate îndeaproape și ne-am regăsit după vreo cincisprezece luni, în insula Tobago, loc pe care îl fixasem dinainte ca punct de întâlnire.

Am brăzdat mările acelea aproape doi ani, urmărind drumurile corăbiilor și jefuindu-i mai cu seamă pe spanioli; nu că ne-ar fi oprit ceva sau cineva de a ataca și vase englezești, olandeze sau franceze, dacă ni s-ar fi ivit în cale; la drept vorbind, căpitanul a și atacat o corabie din Noua Anglie, plecată de la Madera înspre Jamaica, și o alta pornită din New York către insulele Barbados, încărcată cu provizii, aceasta din urmă a și fost pentru noi o lovitură binevenită. Dar motivul pentru care încercam să avem de-a

face cât mai puțin posibil cu putință cu vasele engleze era în primul rând că, fiind corăbii cât de cât bine înzestrate, nu ne îndoiam că ne vor opune o dârză rezistență; iar în al doilea rând, ne-am dat seama că la bordul lor nu se găsea cine știe ce pradă; spaniolii aveau de cele mai multe ori bani la bord și banilor cu pricina știam prea bine ce întrebuintare să le dăm. De fapt, căpitanul Wilmot se purta cu mult mai multă cruzime atunci când îi cădea în mâini un vas englez, pentru ca veștile despre el să nu ajungă prea repede în Anglia și astfel corăbiile din flota de război să primească ordin să scotocească mărilor în căutarea lui. Dar până una-alta n-o să dezvălui această parte a istorisirii.

De-a lungul celor doi ani, zestrea noastră a crescut considerabil, căci de pe o singură corabie ne-am ales cu o pradă de șaizeci de mii de galbeni, iar de pe alta cu o sută de mii și, ajungând astfel mai întâi bogați, ne-am hotărât să fim și puternici; căci pusesem mâna pe o brigantină, construită în Virginia, un vas maritim de prima mână, cu o mare viteză și în stare să poarte o duzină de tunuri; mai capturasem și o ditamai fregata spaniolă, care și ea naviga de mai mare dragul și pe care, mai apoi, cu ajutorul unor dulgheri de ispravă, am amenajat-o în așa fel, încât să poată duce douăzeci și opt de tunuri. Acum duceam însă lipsă de oameni, așa că am pus cap-compas spre golful Campeachy, fiind siguri că acolo puteam, îmbarca cât de mulți oameni doream, și așa s-a și întâmplat.

În golf, am vândut goeleta pe care mă aflam eu, iar căpitanul Wilmot, rămânând pe vasul său, mi-a încredințat mie comanda fregatei spaniole, în calitate de căpitan, pe Harris, camaradul meu, ridicându-l la gradul de prim locotenent, căci Harris era un om cutezător și descurcăreț, cum nu se mai află altul pe lume. La bordul brigantinei, a fost montat un tun lung, așa că acum dispuneam de trei corăbii bine echipate, cu echipaje de nădejde la bord și cu provizii asigurate pentru un an întreg, căci ne căzuseră în

mână vreo două-trei goelete plecate din Noua Anglie și New York, pline ochi cu făină, mazăre și butoaie cu carne de porc și de vită, ce navigau spre Jamaica și Insulele Barbados; și ca să fim siguri că nu vom duce lipsă de carne de vită, am acostat pe țărmul insulei Cuba și am împușcat o sumedenie de vite negre, cu toate că nu prea aveam sare cu care să le conservăm.

De pe toate vasele capturate, am luat praful de pușcă și gloanțele, armele mai mici și cuțitele de abordaj; în ceea ce privește oamenii de la bord, de fiecare dată îi luam cu noi doar pe chirurg și pe dulgher, știind că ne pot fi de mare folos într-o mulțime de situații; iar ei veneau cu noi de bunăvoie și nesiliți de nimeni, cu toate că pentru propria lor siguranță, în cazul vreunui ghinion, susțineau de cele mai multe ori că au fost obligați să se îmbarce alături de noi cu forța, lucru despre care voi depăna și o pățanie hazlie, care a avut loc în timpul uneia din expedițiile mele.

Printre noi se afla și un tip tare vesel, un *quaker*, William Walters pe numele său, pe care îl culesesem de la bordul unei goelete plecate din Pennsylvania spre Insulele Barbados. Era chirurg și cei de pe vasul cu pricina îi spuneau doctor; însă el nu era tocmit pe goeletă în calitate de chirurg, ci se afla acolo ca pasager ce făcea o călătorie spre Barbados pentru a primi botezul mării, după cum îi zic marinarii. Oricum, omul nu se despărțise de trusa sa de chirurg, iar noi l-am obligat să ni se alăture, luându-și cu el și toate instrumentele. Era într-adevăr un om cu mult haz, dar în același timp și cu foarte mult bun simț și un chirurg de mână întâi; dar ceea ce avea și mai mare importanță, era că tot timpul părea cuprins de voie bună și dornic să întrețină conversații plăcute, și pe deasupra era și un tip curajos și bine clădit, ca toți cei pe care-i adunasem, mai mult sau mai puțin cu sila, în tabăra noastră.

Eu l-am lămurit pe William, după câte am avut

impresia, să ni se alăture fără să ni se opună prea mult, cu toate că hotărâse să o facă așa, încât să fie limpede că îl luasem cu anasâna; pentru a-și atinge țelul, a venit întins de-a dreptul la mine.

— Prietene, zice el, îmi spui că n-am încotro și că trebuie să te urmez, căci n-am loc de întors, chiar dacă aş încerca; dar vreau ca tu să-l forțezi pe căpitanul goeletei la bordul căreia mă aflu să dea în scris, cu mâna lui, că am fost luat cu japca și împotriva voinței mele.

Toate astea le spunea arborând o mină atât de satisfăcută, încât nu aveam cum să nu înțeleg încotro bate.

— Da, da, i-am răspuns, că o fi au ba împotriva voinței tale, am să-l fac eu pe căpitan, laolaltă cu toți oamenii săi, să-ți certifice printr-un înscris lucrul ăsta, căci altminteri îi iau pe toți prizonieri și am să-i țin ferecați până îți vor da o astfel de hârtie la mână.

Până la urmă, am așternut eu însumi pe hârtie documentul în care am scris că fusese luat ostatic prin forța armelor, de către o corabie pirat; că întâi și-ntâi îi luaseră cufărul și instrumentele, după care îi legaseră mâinile la spate și-l obligaseră să-i urmeze pe vasul lor; iar actul a fost semnat de căpitan și de toți oamenii lui.

Drept urmare, m-am pornit să-l înjur în gura mare și am strigat la oamenii mei să-i lege mâinile la spate și astfel, purtat pe sus, l-am dus cu noi, pe vasul nostru. După ce a ajuns la bord, l-am chemat la mine:

— Acum, prietene, zic eu, te-am luat cu japca, asta este adevărat, dar părerea mea e că de fapt nu prea a fost cine știe cât împotriva voinței tale, după cum i-ai lăsat pe ei să creadă; haide, i-am zis, străduiește-te să ne fii de folos și o să te bucuri din partea noastră de un tratament cât se poate de bun.

Așadar, i-am dezlegat mâinile și, înainte de toate, am poruncit să i se înapoieze toate bunurile ce-i aparțineau, iar căpitanul nostru l-a cinstit cu un gât de băutură.

— Te-ai purtat prietenește față de mine, mi-a spus, iar eu nu-ți oi ascunde nimic, indiferent dacă am ajuns aici de bunăvoie sau ba. Mă voi strădui să-ți fiu cât mai util posibil; dar tu trebuie să iei în seamă faptul că atunci când te afli în luptă eu nu voi clinti niciun deget, căci asta nu-i treaba mea.

— Nu, nu, s-a băgat în vorbă căpitanul, dar te poți amesteca și tu puținel atunci când ajungem la împărțitul banilor.

— Aceste lucruri sunt folositoare pentru dotarea cu instrumente a unui cufăr de chirurg, zise William zâmbind, însă nu mă voi lacomi.

Pe scurt, William era un camarad cât se poate de plăcut, însă avea asupra noastră avantajul că, dacă am fi fost prinși, noi puteam a nu ne îndoim că ne vom legăna într-un ștreang, în vreme ce el era sigur că o să scape basma curată, și era pe deplin conștient de ceasta situație; era însă un companion spirt, nu altceva, și mult mai potrivit să fie căpitan decât oricare altul dintre noi. O să am adesea ocazia să vă vorbesc despre el, în restul istorisirii.

Îndelungata noastră brăzdare a mărilor cu pricina începuse să cam devină cunoscută, atât de bine cunoscută, încât nu doar în Anglia, ci și în Franța și în Spania începuseră să circule relatări despre peripețiile noastre și se îndrugau o mulțime de povești, unele mai înflorate decât altele, despre cum ucideam noi oamenii cu sânge rece, legându-i spate în spate și făcându-le vânt în mare; nici măcar jumătate din poveștile respective nu erau adevărate, cu toate că de făcut am făcut mai multe blestemății decât e poate locul să înșirăm aici.

Drept urmare, o seamă de vase de război engleze au fost trimise în Indiile de Vest, cu ordine precise de a patrula în Golful Mexic și în Golful Floridei, ca și printre insulele Bahamas și, dacă se va ivi ocazia, de a ne ataca.

Noi nu eram atât de cu caș la gură, încât să nu ne așteptăm la una ca asta, după ce zăbovisem atâta timp pe mările din partea aceea a lumii; dar cea dintâi confirmare sigură a așteptărilor noastre am avut-o în Honduras, când un vas care venea dinspre Jamaica ne-a spus că întâlnise două vase engleze de război plecate direct din Jamaica într-acolo, în căutarea noastră. Eram blocați în golf, aidoma unui șoarece prins în cursă, și n-am fi izbutit să întreprindem nici cea mai palidă tentativă de evadare, dacă ar fi venit de-a dreptul către noi; soarta, a făcut însă ca vaselor cu pricina să le ajungă la ureche zvonul că ne găseam în golful Campeachy, și s-au îndreptat direct într-acolo, așa că noi nu numai că am scăpat de hăituire, dar direcția vântului era atât de favorabilă pentru noi, încât nu puteau întreprinde nimic împotriva noastră, chiar dacă ar fi avut habar că ne aflăm acolo.

N-am lăsat acest avantaj să se risipească și ne-am îndreptat către Carthagera, iar de acolo, cu mare greutate, am tulit-o la o mică distanță de țărmul de la Sfânta Marta, până când ne-am văzut ajunși la insula olandeză Curasoe și mai apoi în insula Tobago, care constituia, ca și mai înainte, locul nostru de întâlnire; și, fiind o insulă nelocuită, fără picior de om, am utilizat-o ca loc de refugiu: în acel loc, i-a fost dat căpitanului brigantinei să-și sfârșască zilele, iar Harris, care în vremea aceea era locotenentul meu, a preluat comanda vasului.

Acolo am decis să ne îndreptăm către coasta Braziliei și apoi, mai departe, spre Capul Bunei Speranțe și spre Indiile de Est; dar, cum căpitanul Harris devenise, precum am zis, comandantul brigantinei, a invocat motivul că, vasul său fiind prea lung pentru un drum atât de lung, i-ar cere căpitanului Wilmot să-i îngăduie să se aventureze într-o ultimă croazieră, pentru ca după aceea să vină după noi la bordul primei corăbii care îi va cădea în mâini; așa

se face că am stabilit să ne întâlnim în Madagascar, loc ales în urma recomandărilor mele cu privire la locul cu pricina și la sumedenia de provizii ce se puteau găsi acolo.

Prin urmare, Harris s-a despărțit de noi și a făcut-o într-un ceas blestemat, căci în loc să pună mâna pe o corabie cu care să vină după noi, el a fost cel care a căzut prizonier, după cum ne-a ajuns la urechi după aceea, fiind capturat de un vas de război englez, la bordul căruia a fost pus în lanțuri, lucru ce l-a făcut să se stingă de necaz și de inimă rea înainte de a ajunge în Anglia. Locotenentul lui, din câte am auzit, a fost mai târziu executat în Anglia, sub acuzația de piraterie, și astfel și-a sfârșit zilele omul care m-a atras cel dintâi în această îndeletnicire nefericită.

Ne-am despărțit de Tobago trei zile după aceea, modificându-ne ursul înspre coasta Braziliei, dar nu ne aflam pe mare decât de douăzeci și patru de ore, când corăbiile noastre au fost răzlețite de furtună grozavă care a ținut trei zile încheiate cu foarte puține momente de răgaz, când se mai potolea sau se întrerupea de-a binelea. În situația cu pricina, s-a întâmplat ca, din nefericire, căpitanul Wilmot să se găsească la bordul vasului meu, spre marea sa dezădejde, căci nu doar că am scăpat din vedere vasul său, dar nici nu am mai zărit până când ara ajuns în Madagascar, unde fusese aruncat de furtună. Pe scurt, după ce în această furtună rămăsesem ară catargul din față, n-am avut încotro și a trebuit să facem cale întoarsă în insula Tobago, pentru a afla un adăpost și a ne drege stricăciunile, ceea ce ne-a adus pe toți la un pas de pieire.

Nici nu coborâsem bine pe țărm și eram tare ocupați cu toții, uitându-ne înapoi și-ncolo după vreun trunchi potrivit pentru a înlocui catargul, când am zărit venind înspre noi un vas englez de război, cu treizeci și șase de tunuri la bord; la drept vorbind, era o mare surpriză pentru noi, din cauză că aveam atâtea stricăciuni; însă,

spre marele nostru noroc, eram pitiți îndeajuns de bine și aproape făcuți una cu stâncile înalte, așa că vasul de război nu ne-a observat și și-a văzut de patrularea sa; drept urmare, noi ne-am mulțumit să vedem încotro se îndreaptă, iar după ce s-a lăsat întunericul, lăsând baltă munca la care ne înhămasem, am decis să ieșim din nou în largul mării, pornind-o în direcția opusă celei în care observasem că se dusesse vasul de război; și am băgat de seamă că era direcția nimerită, căci n-am mai dat ochii cu ei. Cum a bord aveam un arbore gabier artimon mai vechi, ne-am încropit în el, până una-alta, un catarg în locul gabier ului mic și astfel ne-am pornit la drum către insula Trinidad unde, cu toate că pe țărm se aflau spanioli, am debarcat totuși o mână de oameni, într-o barcă, iar ei au tăiat un brad de toată frumusețea din care să cioplească un nou arbore gabier, pe care l-am echipat cu toate cele de cuviință, după care l-am și montat; și am făcut rost acolo și de niscaiva vite, cu care să ne completăm stocul de provizii; și, strângându-ne la un sfat de război, am decis să părăsim deocamdată mările acelea și să ne îndreptăm către coasta Braziliei.

Primul lucru de care am încercat să ne ocupăm acolo a fost doar să luăm apă de băut; dar ne-a ajuns la ureche că flota portugheză cu destinația Lisabona se afla în Golful Tuturor Sfinților, pregătită să întindă pânzele, așteptând doar un vânt favorabil; asta ne-a determinat să ne aținem mai la o parte, dorind să-i vedem cum ies în largul mării și, după cum vor fi, cu escortă sau fără, să-i atacăm sau să ne ferim din drumul lor.

Către seară s-a iscat un vânt puternic, ce bătea dinspre sud-vest spre vest, numai bine pentru flota Portugaliei, iar cum vremea era tare plăcută, am auzit cum s-a dat semnalul de a se ridica ancorele, iar noi, apropiindu-ne, feriți privirilor de către insula Și, am tras cu parâmele vela mare și focul, am dat jos vela gabier pe

butuc și le-am strâns, ca să ne putem pitula cât se putea de bine, așteptând ca ei să-și facă ieșirea; și în zorii zilei următoare am și văzut toată flota ivindu-se în larg, însă nu așa cum ne-ar fi fost nouă pe plac, căci era formată din nu mai puțin de douăzeci și șase de vase, cea mai mare parte a lor bine înzestrată ca forță și tonaj, atât vase comerciale, cât și vase de război; drept urmare, dându-ne seama că nu-i rost să ne vârm unde nu ne fierbe oala, am rămas cuminți în locul în care ne găseam, până când flota s-a pierdut din vedere, după care am ieșit și noi în larg, sperând să dăm peste o altă pradă în drum.

Nu s-a scurs prea mult timp până când am zărit o pânză și numaidecât ne-am și avântat în urmărirea ei, însă s-a dovedit a fi un vas ce naviga cu viteză mare și îndreptându-se spre larg, am văzut limpede că avea deplină încredere în picioarele, vreau să zic în pânzele sale; cu toate astea, cum și noi eram o corabie de nădejde, am fi prins-o până la urmă, cu toate că nu chiar așa de repede, dacă am fi o zi întreagă la dispoziție, însă amurgul se lăsa cu repeziciune și, din această pricină, știam că o vom pierde din vedere.

Veselul nostru quaker, văzând că nu ne dădeam bătuți și ne continuam neabătuți urmărirea, chiar și după ce se întunecase, fără să putem vedea încotro se îndreaptă, a venit la mine și mi-a spus pe un ton serios:

— Prietene Singleton, oare ai habar ce faci?

Răspunsul meu a fost:

— Firește, doar urmărim vasul acela, nu-i așa?

— Și cum îți dai seama de asta? a continuat el, pe un ton și mai

— Mda, cam așa e, am răspuns eu, nu putem băga mâna-n foc pentru asta.

— Ba da, prietene, mi-a răspuns el, cred că putem băga mâna-a foc că fugim de ei, însă nu în urmărirea lui. Și

mi-e teamă, urmă el, că ai trecut în tabăra quakerilor și te-ai hotărât să nu mai apelezi la argumentul de a fi cel mai tare sau că, fiind un laș, dai bir cu fugiții din preajma dușmanului tău.

— Ce vrei să zici cu asta? m-am burzului eu spre el și cred că l-am și înjurat. Acum de ce te hlizești? De fiecare dată nu faci altceva decât să ne învrednicești cu vorbe usturătoare.

— Ba, zise el, e la mintea cocoșului că vasul cu pricina a pornit-o în larg, îndreptându-se către est, special ca să-i pierdem urma, și fii sigur că de fapt n-are ce căuta în direcția aceea, căci ce treabă ar putea avea oare pe țărmurile Africii la o asemenea latitudine, la fel de hăt-departate către sud precum Congo și Angola? Dar numaidecât ce s-a lăsat noaptea și nu l-am mai putut vedea, și-a schimbat direcția și a cârmit-o către vest, îndreptându-se iarăși spre coasta Braziliei și spre golful în care știi bine că avea de gând să ajungă; și-n cazul ăsta, spune-mi, oare nu noi suntem aceia care fugim de ea? Nutresc o mulțime de speranțe, prietene, încheie chirurgical sec și în doi peri, că ai să ajungi quaker, căci la luptă văd că nu prea te îndemni.

— Foarte bine, William, i-am răspuns eu, atunci am să fiu un pirat numai foc și pară.

Cu toate astea, dreptatea era de partea lui William și eu am priceput la iuțeală ce vrea să zică, iar căpitanul Wilmot, care zăcea răpus de boală în cabina lui, auzindu-ne discuția, l-a înțeles la fel de bine ca și mine și mi-a strigat că William avea dreptate și că cel mai nimerit lucru pe care-l aveam de făcut era să ne modificăm cursul pe care ne aflam și să ne îndreptăm către golf, unde aveam zece șanse la una ca a doua zi de dimineață să punem mâna pe vasul cu pricina.

Așadar, ne-am întors vasul din drum, am tras la bord parâmele de babord, am întins zburătorii în vânt și am

pornit cu toată viteza către golful Tuturor Sfinților, unde am aruncat ancora în zorii zilei, chiar în afara bății tunurilor din fort. Am înfășurat velele pe catarg cu fir de cablu, pentru ca astfel să putem coborî din nou scotele, fără a mai fi nevoie să ne cocoțăm pentru a le desface și, coborând verga mare și verga trincii, lăsam impresia că ne-am fi găsit în acel loc de o bună bucată de vreme.

După vreo două ore, am văzut prada noastră venind întins către golf, cu toate pânzele în vânt și apropiindu-se cu nevinovăție, picându-ne de-a dreptul în gură, căci noi am rămas locului liniștiți până când am văzut vânatul intrându-ne aproape în raza de acțiune a tunurilor noastre; atunci, întinzând înainte și înapoi mecanismele arborelui trinchet, ne-am ridicat întâi și-ntâi vergile, după care am tras la loc scotele velei gabier; firele de cablu ce le ținuseră înfășurate desfăcându-se de la sine, velele s-au desfășurat în doar câteva minute; și, totodată alunecând și cablul, i-am ieșit în întâmpinare musafirului nostru, înainte de a apuca să facă manevra de întoarcere. Au fost atât de uluiți, încât aproape că nu au opus rezistență, și s-au dat prinși după cea dintâi salvă trasă lateral.

Tocmai ne întrebam ce să facem cu vasul cu pricina, când a venit la mine William:

— Ciulește urechile la mine, prietene, îmi spune, de data asta ai făcut o treabă de toată isprava, nu-i așa? Să împrumuți corabia vecinului tău, chiar așa, de sub nasul lui și să nu-l întrebi nimic despre asta. Dar acum, tu ce crezi, nu s-ar afla oare niscaiva vase de război prin port? Suficient că ai dat alarma: te vei trezi cu ei pe urmele tale înainte de căderea nopții, poți să nu te îndoiești de asta, ca să te ia la întrebări pentru a afla de ce ai făcut ce-ai făcut.

— Ai dreptate, William, i-am răspuns, după câte știu, ceea ce presupui tu s-ar putea să se întâmple întocmai. Așadar, ce crezi că ne rămâne de făcut?

William mă lămurește:

— Nu-ți rămân de făcut decât două lucruri, fie să intri în port și să pui mâna pe toate corăbiile ce se află acolo, fie să-ți iei tălpășița înainte de a veni ei să te înhațe, căci îi văd cum s-au apucat să ridice un arbore gabier pe ditamai corabia de colo, ca să iasă numaidecât în larg, așa că nu va mai trece mult timp până să vină să încingă o discuție cu tine; și pe unde o să scoți cămașa, când te vor întreba cum se face că le-ai împrumutat corabia fără să-i întreb și pe ei dacă se învoiesc au ba?

Ceea ce spunea William era cât se poate de adevărat căci puteam vedea cu ochenele cât de zoriți erau cu toții, cum echipau și aranjau câteva goelete ce se aflau în radă, ca și un vas mare de război, încât era limpede că vor ajunge la noi mintenaș; însă știam ce aveam de făcut. Am băgat de seamă că, la drept vorbind, corabia pe care pusesem mâna nu avea la bord nimic care să reprezinte o valoare pentru noi, lăsând la o parte ceva cacao, niște zahăr și douăzeci de butoiașe cu făină; în rest, încărcătura consta în piei netăbăcite; drept urmare am înșfăcat tot ce am crezut că ne-ar fi de trebuință, printre altele toată muniția, ghiulele și armele mici, și am lăsat vasul în plata Domnului, neuitând să-i luăm și cablul și cele trei ancore pe care le avea și care nouă ne erau de folos și, pe lângă toate astea, luându-i și o parte din velatură; de fapt, i-am lăsat doar strictul necesar pentru a fi în stare să se târască până în rada portului și cam asta a fost tot.

CAPITOLUL XI. Povestire despre purtarea cavaleriească a lui William într-o ciocnire cu un vas de război portughez - Capturăm corabia - Întâlnim un vas plin de negri, care omorâseră ofițerii și echipajul - Povestirea negrilor despre acea întâmplare - După ce am săvârșit această ispravă, ne-am îndreptat către coasta Braziliei, ținând-o tot spre sud, până când am ajuns la gura fluviului Janiera; dar, cum vreme de două zile vântul a bătut cu putere dinspre sud-est și sud-sud-est, n-am avut încotro și

am fost nevoiți să aruncăm ancora la adăpostul unei mici insule și să așteptăm alt vânt, mai prielnic. În acest răstimp, se pare că portughezii trimiseseră vorbă guvernatorului de acolo, pe uscat, că prin preajma coastei bântuia un vas-pirat; așa că, în momentul în care ajunserăm în raza portului, am văzut două vase de război plutind chiar în afara radei, dintre care unul își întindea pânzele cu cea mai mare viteză și dăduse drumul cablului, cu scopul vădit de a sta cu noi la o tacla; celălalt vas rămăsese ceva mai în urmă, însă se pregătea și el să-l urmeze pe primul; în mai puțin de o oră, amândouă se avântaseră în hăituirea noastră, cu toate pânzele în vânt.

Dacă nu s-ar fi lăsat întunericul, chiar că William ar fi avut gura aurită și vorbele sale s-ar fi adevărit; și neîndoios că ne-ar fi întrebat cam ce soi de treburi învârtim pe acolo de fapt? Căci am văzut cum vasul mai avansat aproape ne ajunsese din urmă, mai cu seamă într-o parte; asta, pentru că noi dădeam bir cu fugiții navigând contra vântului, însă, după ce a coborât noaptea, nemaivăzându-i, am decis să ne modificăm cursul și să ne ducem de-a dreptul spre larg, fiind sigur că hăituitoarii noștri se vor rătăci în beznă.

Dacă ghicise comandantul portughez că noi vom adopta o astfel de tactică, asta n-am de unde s-o mai știu; în dimineața zilei următoare, când zorii abia mijeau, în loc să fi scăpat de urmăritori, ne-am trezit cu ei în coasta noastră, cam la o leghe spre est; însă, spre marele nostru noroc, din cele două vase nu mai era decât unul; cu toate astea, acesta era un vas de toată frumusețea, cu patruzeci și șase de tunuri și cu o velatură atât de bine întocmită, încât o făcea să fie foarte iute, fapt de necontestat, căci ne-a depășit, cu toate că și corabia noastră avea o viteză demnă de luat în seamă, după cum v-am spus.

Când ne-am dat seama care era situația, am priceput imediat că nu mai aveam pe unde să scoatem cămașa și că

era musai să dăm piept cu inamicul; și cum eram convins că nemernicii de portughezi, o seminție față de care aveam o aversiune înăscută, nu ne vor arăta niciun strop de milă, l-am informat pe căpitanul Wilmot cum stăteau lucrurile. Căpitanul, deși era bolnav, a sărit din pat și a cerut să fie urcat pe punte, căci se simțea slăbit, pentru a vedea cu ochii săi care era situația.

— Bine, spuse el, atunci o să angajăm lupta.

Oamenii noștri se dovediseră și mai înainte a fi neînfricați, însă acum, văzându-l pe căpitan atât de viov, după ce zăcuse zece – unsprezece zile de pe urma unei insolatii, curajul lor deveni de două ori mai mare și se năpustiseră cu toții să facă câte ceva, care mai de care, să fie totul la locul lui și să fie pregătiți de luptă dintr-o clipă-n alta. Iată însă că William, quakerul, veni lângă mine, cu un soi de zâmbet întipărit pe chip, zicându-mi:

— Prietene, de ce oare se ține pe urmele noastre corabia aia?

— Cum de ce, zic eu, bineînțeles că pentru a se lupta cu noi, pori să nu te îndoiești de asta.

— Bine, continuă el, și tu ce părere ai, o să ne prindă din urmă sau ba?

— Păi, vezi limpede că o să ne prindă.

— În cazul ăsta, prietene, urmă pe un ton sec zbanghiul de chirurg, de ce continui să fugi de ea, dacă îți dai prea bine seama că ne va ajunge din urmă? Va fi oare mai bine pentru noi să ne prindă ceva mai departe decât aici?

— Păi, în privința asta, ar fi cam același lucru, mă declar eu de acord; dar tu ce crezi că s-ar cuveni să facem?

— Ce să facem?! se arată el uluit; hai să nu-l necăjim pe sârmanul om mai mult decât e cazul; să ne oprim, să-l lăsăm să ne ajungă și să auzim ce are de zis.

— Ne va vorbi cu praf de pușcă și gloanțe.

— Prea bine, dacă așa stau lucrurile, zise quakerul, asta fiind limba ce se vorbește în țara lui, atunci se cuvine să grăim și noi în aceeași limbă, nu-i așa? Cum altfel ar putea să priceapă ce vrem să spunem?

— Splendid, William, zic eu, înțelegem unde bați.

Iar căpitanul, așa bolnav cum era, strigă și el spre mine:

— William nu se înșală nici de această dată, îmi atrage atenția că pentru noi e același lucru, fie că ne înțeleștăm în luptă aici, fie că o facem cu o leghe mai încolo.

Prin urmare, a strigat o comandă:

— Trageți de vela mare, vom strânge din pânze pentru ei. Drept urmare, am redus din pânze și, cum dușmanul ne aștepta la bordul dinspre partea ferită de vânt, noi găsim-ne atunci cu vântul la tribord, am adus la babord optsprezece tunuri, hotărându-ne să-i întâmpinăm cu o salvă laterală care să-i perpelească un pic; a trebuit să treacă vreo jumătate de oră până când urmăritorii noștri să ne ajungă din urmă, iar în acest răstimp noi am sucit vasul cu prova în direcția vântului, forțându-i prin această manevră să vină către noi dinspre partea ferită de vânt, așa cum și plănuisem de fapt; când i-am văzut în partea laterală, înspre pupă, ne-am ferit și am încasat salvele a doar cinci sau șase dintre tunurile lor; între timp, puteți să nu vă îndoiiți de faptul că toți oamenii noștri se găseau așezați fiecare la postul său, așa că am legat zdravăn cârma cu niște parâme pentru a o menține pe direcția vântului, adică am eliberat brațele velei gabier, am slăbit pânza și am tras-o spre spate, corabia noastră așezându-se chiar în coasta vasului vrăjmaș portughez; atunci am slobozit, dintr-odată, salva noastră laterală, zdruncinându-i bine de la provă până la pupă și ucigându-le un mare număr de oameni.

Portughezii, după cum ne puteam convinge cu ochii

noștri, erau cuprinși de o zăpăceală de toată frumusețea; și, nedându-și seama de tactica pe care o adoptasem, cum corabia lor se afla în plin avânt, s-au proptit cu bompresul în partea din față a hobanelor noastre principale, așa că nu se mai puteau desprinde și iată-ne astfel încleștați de-a binelea; drept urmare, inamicul nu se mai putea folosi decât de cinci sau șase tunuri, pe lângă armele de calibru mic, în vreme ce noi slobozeam asupra lui întreaga putere de foc laterală.

În miezul iureșului acestei bătălii pe viață și pe moarte, cum nu-mi vedeam capul de griji pe dunetă, căpitanul, care nu se îndepărtase nici măcar cu un pas de noi, strigă spre mine:

— Ce mama dracului tot face acolo William, prietenul nostru, are vreo treabă pe punte?

Am făcut câțiva pași, pentru a vedea și eu locul cu pricina, și nu mică mi-a fost mirarea când l-am zărit pe prietenul nostru William, împreună cu doi sau trei flăcăi bine clădiți, legând zdravăn bompresul corăbiei de catargul vasului nostru, de teamă ca nu cumva inamicul să-și ia tălpășița; iar din vreme în vreme scotea la iveală o sticlă dintr-unul din buzunare și-i cinstea pe oameni cu câte un gât de băutură, să-i încurajeze. Gloanțele îi zumzăiau pe la urechi, dese pe cât e de așteptat într-o luptă de acest fel, în care portughezii, trebuie să le-o recunoaștem, luptau din toată inima, neîndoindu-se la început că prada nu avea cum să le scape printre degete și încrezători în superioritatea lor; iar William stătea acolo neclintit ca o stâncă, dând piept cu pericolul, la fel de stăpân pe sine și într-o liniște desăvârșită, de parcă s-ar fi aflat în fața unui castron cu puncti, doar că era din caleafară de preocupat să se încredințeze că un vas cu patruzeci și șase de tunuri la bord n-o poate rupe la fugă de lângă o corabie cu doar douăzeci și opt de tunari.

Lupta era prea înfierbântată ca să se mai lungească

cine știe cât, oamenii noștri s-au purtat cu multă bravură; tunarul, un om brav, răcnea din toți bojocii, potopindu-i cu salvele într-un ritm atât de îndrăcit, încât portughezii au început s-o lase mai domol cu focul; făcusem ca mai multe din tunurile lor să nu mai fie bune de nimic, trăgând în teugă și zdruncinându-i zdravăn, după cum am spus, de la provă și până la pupă; și iată că William vine din nou la mine, zicându-mi pe un ton foarte calm:

— Prietene, ce gânduri îți umblă prin minte? De ce nu-i faci o vizită vecinului tău pe corabie, că doar ușa e deschisă îmbietor?

Am priceput numaidecât ce voia să zică, căci salvele tunurilor noastre le găuriseră carcasa într-un hal fără de hal, făcând-o să arate: ca un cașcaval plutitor, căci din două hublouri alăturate se formase unul singur, iar peretele despărțitor al cabinei din față era atât de ferfenițit, încât nu prea mai aveau pe unde să se adăpostească; așa că numaidecât am dat comanda să trecem la abordaj. Cel de-al doilea locotenent al nostru, laolaltă cu vreo treizeci de oameni, s-au năpustit cât ai zice pește, trecând peste dunetă pe corabia vrăjmașă, urmați de alți câțiva, printre care și șeful de echipaj, făcând arșice vreo douăzeci și cinci de oameni ce le ieșiră în cale pe punte, după care, azvârlind câteva grenade în cabina din față, pătrunzând și acolo. Văzând cum stau lucrurile, portughezii s-au predat fără să mai stea pe gânduri, iar noi am devenit stăpânii corăbiei lor, lucru la care nu ne așteptam, căci altfel ne-am fi înțeles cumva cu ei, dacă am fi continuat să ne îndreptăm spre larg; dar așa, așezându-ne dintr-un început de-a curmezișul provei lor, iar după aceea slobozind asupra lor salve nimicitoare, fără a le oferi răgaz să se desprindă de noi și să-și manevreze corabia, prin toate aceste mijloace, cu toate că ei aveau la bord patruzeci și șase de tunuri, n-au izbutit să deschidă focul spre noi decât cu cinci sau șase, după cum v-am spus deja,

căci noi i-am constrâns să lase în plata Domnului tunurile lor de pe teugă și le-am omorât o sumedenie de oameni între punți, așa că în momentul în care ne-am urcat pe vasul lor cu greu se mai aflau câțiva care să fie în stare să se lupte cu noi pe punte, corp la corp.

Surprinzătoarea bucurie de a-i auzi pe portughezi strigând că se predau și de a le vedea stindardul coborât a fost atât de mare pentru căpitanul nostru, care, după cum am mai spus, zăcea răpus de o mare febră, încât a reînviat; natura i-a venit de hac bolii, iar febra a dat și ea înapoi în noaptea aceea; așa se face că în două sau trei zile s-a pus pe picioare văzând cu ochii, forțele au prins să-i revină, și era capabil să comande cu orice prilej important, iar peste vreo alte zece zile se înzdrăvenise de-a binelea și se îngrijea el însuși de treburile vasului.

Totodată, eu am pus stăpânire pe vasul portughez de război, iar căpitanul Wilmot m-a înălțat la rangul, sau mai degrabă am făcut-o cu de la mine putere, căpitanul temporar al acelei corăbii; vreo treizeci dintre marinarii lor au trecut în slujba noastră, printre ei numărându-se atât francezi, cât și genovezi, iar pe restul i-am debarcat pe țărm în ziua următoare, pe o mică insulă de pe coasta Braziliei, cu excepția câtorva răniți, ce se aflau într-o stare ce nu permitea să fie transportați; pe aceștia n-am avut încotro și i-am dus la bordul corăbiei noastre, însă mai târziu ni s-a ivit prilejul de a ne descotorosi de ei, în momentul în care am ajuns la Cap, unde i-am trimis pe țărm, căci ne ceruseră chiar ei acest lucru.

Căpitanul Wilmot, imediat ce vasul a căzut în mâinile noastre și prizonierii au fost rânduți, și-a manifestat dorința să facem cale întoarsă spre râul Janiero, fiind sigur că în drumul nostru ne vom întâlni cu celălalt vas de război, care, din pricină că nu izbutise să dea de urma noastră și se rătăcise și de camarazii săi, fără îndoială că se întorsese și putea fi surprins de vasul pe care noi ne

făcusem stăpâni, căci noi arboram culorile portugheze; și oamenii noștri s-au declarat și ei de acord, până la unul, cu acest plan.

Însă prietenul nostru William a avut o propunere și mai nimerită, căci apropiindu-se de mine, mi-a zis;

— Prietene, după câte am priceput eu, căpitanul are de gând să navigam înapoi către Rio de Janiero, nutrind speranța că ni s-ar încrucișa drumul cu cel al celeilalte corăbii, cea care ne-a hăituit ieri. Este adevărat că asta e și intenția ta?

— Ei bine, da, William, i-am răspuns, și rogu-te spune-mi de ce n-aș face-o?

— Ba cum de nu, zise el, poți face și astfel dacă asta vrei.

— Bine, știu și eu lucrul ăsta, William; însă căpitanul e un om care se lasă condus de judecată; cu privire la asta ai ceva de zis?

— Ei, spuse William pe un ton grav, eu te întreb doar care este treaba ta și a tuturor oamenilor pe care-i ai cu tine? Mă înșel, sau scopul nostru este acela de a agonisi bani cât mai mulți?

— Ba da, William, cum de nu, dar pe cale cinstită.

— Și cam ce ți-ai dori tu mai mult, urmă el, să ai parte de bani fără luptă ori de luptă fără bani? Vreau să zic, tu spre ce variantă ai înclina, presupunând că ai fi lăsat să alegi după capul tău?

— O, William, fără îndoială că cea dintâi, te încredințez.

— Ei bine, atunci, continuă William, cu ce mare scofală te-ai ales tu din prada capturată acum, cu toate că te-a costat viețile a treisprezece dintre oamenii tăi, fără a-i mai pune la socoteală și pe cei câțiva care s-au ales doar cu răni? E adevărat că ai pus gheara pe corabie și te-ai ales și cu niște prizonieri, însă puteai găsi o pradă de două

ori mai bogată pe un vas comercial, cu niciun sfert din efortul și sacrificiile pe care le-au cerut lupta asta; și cum poți avea habar ce forță sau cât de mulți oameni se pot afla pe corabia cealaltă și cât de mult te-ar costa sau ce câștig ar fi pentru tine să pui stăpânire pe ea? Drept să-ți spun, părerea mea este că ar fi mult mai bine s-o lași să-și vadă de-ale ei.

— Ei bine, William, nu cred că zici rău ce zici, am fost eu de acord, și am să mă duc să-i fac cunoscută și căpitanului părerea ta, apoi am să mă-ntorc să-ți spun ce a hotărât.

Drept urmare, m-am dus la căpitan și i-am expus argumentele pe care mi le înfățișase William, iar căpitanul a fost de aceeași părere, anume că într-adevăr nu trebuia să ne dăm în lături de la a lupta, atunci când nu aveam încotro, dar că țelul nostru principal erau banii, obținuți însă prin cât mai puține lovituri cu putință. Așa că am lăsat de-o parte aventura, navigând din nou în lungul coastei, spre sud, către Rio de la Plata, pândind vreo pradă pe acolo; mai cu seamă pusesem ochii pe unele din corăbiile spaniole sosite dinspre Buenos Aires, vase ce îndeobște sunt doldora de argint, încât o singură captură de soiul ăsta ne-ar fi umplut vistieria. Am pândit cu pânzele strânse prin zonă, la cam douăzeci și două de grade latitudine sudică, timp de aproape o lună, și am rămas cu buzele umflate. Atunci am ținut sfat și ne-am întrebat ce e de făcut, deoarece încă nu luasem nicio hotărâre. La drept vorbind, țelul meu continua să rămână acela de a ne îndrepta către Capul Bunei Speranțe și astfel, spre Indiile de Est. Ajunseseră la urechile mele o seamă de povești faimoase legate de căpitanul Avery și de formidabilele lui isprăvi din Indii, care, purtate din gură în gură, erau înflorite și gogonate de zeci de mii de ori; auzisem că înhățase o pradă de toată frumusețea în Golful Bengal, de unde luase ostatică și o domniță despre care se zvonea că

ar fi nimeni alta decât fiica Marelui Mogul și că ar avea asupra ei o droaie de giuvaieră; iar nouă ni s-a povestit că pusese mâna pe o corabie a Mogulului, așa băteau câmpii tăntălăii de marinari, plină cu diamante.

Duceam lipsă de un sfat din partea prietenului William, care mi-ar fi prins tare bine, anume încotro s-ar cuveni să ne îndreptăm, însă el tăcea mîlc în privința asta, mulțumindu-se să facă din când în când câte o glumă. Pe scurt, nici nu-i trecea prin minte să ne ghideze în vreo direcție sau alta. Dacă era din pricina unor probleme de conștiință sau pur și simplu nu-i ardea să riște pentru ca mai apoi totul să se întoarcă împotriva lui, asta n-o mai știu; așa se face că în cele din urmă am luat totuși o decizie, chiar și liră sprijinul său.

Cu toate astea, a trecut ceva vreme până să ajungem la o hotărâre și ne-am vînturat o mulțime prin preajma lui Rio de la Plata. Într-un târziu, am ochit o pânză în bătaia vîntului și era o pânză cum n-a cred că mai fusese zărită de o bună bucată de timp pe acele meleaguri. Nu era cazul să ne apucăm s-o urmărim, pentru că venea de-a dreptul către noi, în măsura în care erau în stare să facă acest lucru cei care o cârmuiau și, la drept vorbind, și această izbînda se cuvenea să fie considerată mai mult un accident pus mai curînd pe seama vremii, decât un merit al lor; căci, dacă vîntul ar fi început să bată într-o oricare altă direcție, ei ar fi trebuit să se lase mînați de el. Las la aprecierea oricărui marinar sau a oricărui om ce are cât de cât habar despre o corabie, să judece de unul singur cum se înfățișa vasul cu pricina când l-am văzut noi prima dată și cam ce ne puteam imagina despre el. Arborele gabier era frînt cam la vreo doi metri deasupra butucului și se prăbușise înainte, în așa fel încât arborele zburător spînzura între hobanele din față, lângă strai; totodată, verga ce purta contra-gabierul velei artimon, desprinzându-se prin cine știe ce accident din inelul de

fixare pe catarg, brațele velei artimon târâseră după ele în cădere vela cu tot cu vergă, pânza desfăcându-se deasupra unei bune părți din dunetă, aidoma unui cort, iar trinca era ridicată până la două, trei mii din catarg; verga arborelui trinchet atârna peste teugă, cu vela slăbită, iar o parte din ea spânzura peste bord. Astfel se apropia de noi corabia cu pricina, îmboldită de vântul ce-i bătea din pupa. Într-un cuvânt, felul în care arăta reprezenta cel mai ciudat lucru zărit vreodată de vreun om știutor într-ale mării; pe deasupra, vasului îi lipsea și barca, și nici nu avea arborat vreun drapel, oricare ar fi fost acela.

Când ne-am apropiat mai mult de vas, am slobozit o salvă de tun ca să-l mai aducem în simțiri. Lovitura noastră n-a avut niciun efect și nici nouă nu ni s-a acordat vreo atenție, vasul continuând, ca și mai devreme, să vină către noi. Am mai tras o salvă, dar nici aceasta n-a fost băgată în seamă. Între timp, ne-am apropiat la o distanță de un foc de pistol unii de alții, dar nimeni n-a catadicsit să ne răspundă și nici nu și-a făcut apariția cineva pe punte; așa că am început să ne gândim că era vorba de un vas pe care vreo furtună îl aruncase undeva pe țărm, iar după ce oamenii își luaseră tălpășița de la bordul său, fluxul o readusese pe linia de plutire și o mâna în largul mării. Ajungând tot mai aproape de vasul cu pricina, am trecut bord pe lângă bord atât de aproape, încât ne-au ajuns la ureche zgomote răzbătând dinăuntru și prin hublouri am putut zări mișcându-se mai mulți oameni.

După aceea am echipat cum se cuvine două bărci, urcând în ele oameni înarmați până-n dinți, și le-am poruncit să-l abordeze numaidecât, cât de aproape vor fi în stare, și să-și facă intrarea unii prin față, pe o latură, iar ceilalți pe la jumătatea navei, pe partea cealaltă. Și imediat ce au ajuns în coasta vasului, pe punte sau și înființat o sumedenie de marinari negri, care, în halul în care arătau, i-au băgat așa de tare în sperieți pe oamenii noștri, încât

barca trimisă să se apropie de ei și să-și debarce oamenii pe punte s-a distanțat iarăși și ai noștri nu s-au încumetat să-l abordeze; iar cei din a doua barcă, ce aveau misiunea să dea năvală pe vas, văzându-l plin ciorchine de oameni și prima barcă dând bir cu fugiții, au crezut că fusese pusă pe fugă și au sărit la repezeală înapoi în barca lor și pe-aici ți-e drumul, fără să aibă habar ce se întâmplă de fapt. În acel moment ne-am pregătit să slobozim o salvă laterală asupra vasului. Dar tot prietenul nostru William ne-a împiedicat să cădem în greșeală și de data aceea, căci se pare că el și-a dat seama înaintea noastră cum stăteau lucrurile și, apropiindu-se de mine (deoarece corabia aflată sub comanda mea fusese cel care dăduse peste acea corabie stranie), mi-a spus următoarele:

— Prietene, părerea mea e că te înșeli procedând astfel, iar oamenii tăi s-au purtat și ei într-un fel câtuși de puțin potrivit; îți voi destăinui cum să pui mâna pe corabia asta, fără să fie nevoie să tragi un singur foc din uneltele acelea ce poartă numele de tunuri.

— Și cum s-ar putea întâmpla una ca asta, William? Îmi manifestai eu curiozitatea.

— Ei bine, poți s-o iei cu propria-ți cârmă, căci se vede limpede că ei nu urmează niciun curs și după aceea privește în ce stare jalnică se află; abordeaz-o cu vasul rău dinspre latura ferită de vânt și intră în ea direct de pe puntea ta; pariez că o vei cuceri fără nicio împotrivire, căci e lovită de o nenorocire despre care noi habar n-avem.

Într-un cuvânt, având parte de o mare calmă și de un vânt cuminte, am dat curs poveței sale și am făcut abordajul. Numaidecât oamenii mei s-au urcat pe punte, dând peste o corabie mare, cu mai mult de șase sute de negri la bord, bărbați și femei, băieți și fete și niciun suflet de creștin sau vreun om alb la bord.

Am fost scuturat de fiori de groază văzând priveliștea care mi se înfățișa ochilor, trăgând numaidecât concluzia,

aşa cum era şi cazul în bună parte, că acei diavoli tuciurii îşi dăduseră în petec, le făcuseră de petrecanie tuturor albilor şi-i azvârliseră în mare; imediat ce le-am făcut cunoscut oamenilor mei gândul ce-mi trecuse prin minte, ideea că ar putea fi aşa cum ziceam eu aproape că i-a scos din minţi, încât cu greu i-am putut potoli să nu-i bănuiască pe toţi. Însă William a izbutit să-i convingă pe toţi; după multe insistenţe, făcându-i să priceapă că negrii nu făcuseră nimic altceva decât ar fi făcut şi ei în cazul în care s-ar fi aflat în situaţia negrilor, dacă ar fi fost în stare; şi că, de fapt, negrilor li se făcuse într-adevăr cea mai cruntă nedreptate, aceea de a fi trataţi ca o marfă şi vânduţi drept sclavi, fără să li se ceară consimţământul; şi că legea naturii îi călăuzise în purtarea lor; că, până la urmă, nu s-ar cuveni să-i omoare şi, dacă totuşi ar face una ca asta, din partea lor ar fi o crimă comisă cu sânge rece.

Asta i-a convins pe marinari şi le-a mai domolit înflăcărarea ce pusese stăpânire pe ei la început; aşa că s-au mulţumit doar să zvânte în bătaie pe vreo douăzeci-treizeci dintre ei, în vreme ce restul o zbugheau cu toţii jos, între punţi, la sălaşurile lor dintâi, crezând, după cum nea trecut nouă prin cap, că primii lor stăpâni făcuseră cale întoarsă.

Apoi ne-am împiedicat de un obstacol de netrecut, căci n-am izbutit să-i facem să priceapă o iotă din ceea ce ziceam şi nici noi nu reuşeam să înţelegem o boabă din ce îndrugau ei. Am încercat să-i descoasem, prin semne, de unde veneau, însă nu ne-am ales cu niciun răspuns. După aceea am arătat cu degetul înspre cabina mare, înspre cabina din spatele dunetei, înspre bucătărie, apoi spre feţele noastre, întrebându-i astfel dacă nu aveau nici urmă de oameni albi la bord şi încotro se făcuseră nevăzuţi toţi albi. Însă nici de această dată n-au reuşit să priceapă ce doream de la ei. Pe de altă parte, au arătat cu degetul către barca noastră şi către vasul lor, punându-ne întrebări

în măsura în care erau în stare, și ne-au făcut capul calendar zicându-ne o mie de lucruri, vorbind cu un ton plin de gravitate, dar n-am deslușit o iotă din toată această poliloghie și nici n-am găsit vreun înțeles vreunuia din semnele lor.

Știam prea bine că trebuie să fi fost îmbarcați pe acea corabie ca sclavi și că cei care făcuseră una ca asta trebuie să fi fost niște europeni. Puteam vedea limpede că era un vas de construcție olandeză acela la bordul căruia se aflau, însă asupra vasului se făcuseră o sumedenie de modificări, căci fusese reconstruit în Franța, după presupunerea noastră, presupunere susținută de faptul că la bord dădusem peste două-trei cărți franțuzești și, pe lângă asta, găsisem și niște haine, lenjerie, dantelă, niște ghetete hârbuite și alte mărunțișuri. Printre provizii am găsit și câteva butoaie cu bere irlandeză, niște pește de Terra Nova și o sumedenie de alte semne că se găsiseră și creștini pe corabie, însă n-am dat peste niciunul. Și n-am găsit nicio sabie, pușcă, pistol sau armă de vreun soi, dacă nu punem la socoteală câteva cuțite de abordaj, pe care negrii le dosiseră jos, în locul în care stăteau. I-am întrebat ce soartă avuseseră toate armele mici, arătând spre ale noastre și spre locurile în care fuseseră atârâte cele ce aparținuseră vasului. Unul dintre negri a priceput numaidecât ce doream să știu și mi-a făcut semn să urc pe punte, unde, luându-mi pușca pe care n-am lăsat-o din mână niciun moment după ce pusesem stăpânire pe vas, adică prefăcându-se că pune mâna pe ea, negrul a făcut gestul de a o azvârli în apă, ceea ce mi-a dat de înțeles că aruncaserăm mare toate armele mici, praful de pușcă, gloanțele, săbiile și toate celelalte lucruri, crezând, după părerea mea, că unele dintre ele le-ar putea aduce moartea, chiar după ce oamenii ce le stăpâniseră își luaseră tălpășița, într-un iei sau altul.

Pricepând toate aceste lucruri, am fost încredințat ci

echipajul vasului, luat prin surprindere de deznădejdea acestor nefericiți, împărțaseră aceeași soartă ca și lucrurile și urmaseră aceeași cale, fiind azvârliti cu toții peste bord. Am scotocit prin toate cotloanele corăbiei, încercând să dibuim urme de sânge și am avut impresia că în mai multe locuri chiar vedem ceva de soiul ăsta; dar arșița soarelui, topind smoala și gudronul de pe punți, făcea cu neputință o discernere precisă, cabina de pe dunetă fiind singurul loc în care nu exista nicio îndoială că se vărsase o mulțime de sânge. Pe deasupra, am găsit deschisă trapa prin care ne gândeam că poate căpitanul și oamenii săi se refugiaseră în cabina mare, sau poate cei din cabină se retrăseseră în cabina de pe dunetă.

Însă ceea ce mi-a adus confirmarea, într-o măsură considerabilă, a presupunerilor mele, a fost că, tot iscodind încoace și-ncolo, am dat peste șapte sau opt negri cu răni serioase, dintre care doi sau trei cu urme de împușcături; unul dintre ei avea un picior rupt și zăcea într-o stare deplorabilă, carnea fiindu-i cangrenată și, după cum a zis prietenul nostru William, dacă s-ar mai fi scurs încă două zile s-ar fi dus pe copcă. William era un chirurg nemaipomenit de dibaci, lucru demonstrat din plin cu ocazia acelui tratament; căci toți chirurgii pe care-i aveam imbarcați la bordul corăbiilor noastre (și nu număram mai puțin de cinci asemenea inși, care se dădeau drept chirurghi cu patalama la mână, nemaipunându-i la socoteală pe alți doi sau trei pretendenți la acest titlu sau simpli asistenți), toți aceștia susțineau sus și tare că e musai ca negrului să i se amputeze piciorul și că aceasta este singura cale de a-i salva viața; că, la drept vorbind, cangrena ajunsese până la măduva osului, tendoanele fiind și ele atinse, și că, în consecință, nicicând nu-și va mai putea folosi piciorul, chiar de-ar fi să se lecuiască. William s-a mulțumit să spună doar că era cu totul de altă părere și că dorea să se uite mai întâi la rană cu atenție, după care le va spune ce

trebuie făcut mai departe. Drept urmare, s-a pus pe treabă, ocupându-se cu luare-aminte de piciorul negrului și, cum dorea să fie asistat de careva din chirurghi, a pus pe doi dintre cei mai îndemânatici să-i dea o mână de ajutor, iar restul n-aveau decât să caște gură, dacă găseau de cuviință.

William s-a apucat de lucru, după metodele sale, iar o parte dintre chirurghi a susținut că încă de la bun început a apucat-o pe căi greșite. Cu toate astea, William nu s-a dat bătut și a continuat să cerceteze fiecare parte a piciorului unde avea bănuiala că s-ar fi putut cuibări cangrena; într-un cuvânt, a înlăturat multă carne cangrenată, fără ca sărmanul om să simtă vreo durere. Și a ținut-o așa, până când vasele atinse au prins să sângereze, iar negrul a început să urle ca din gură de șarpe. Atunci a extras bucățelele de os, și strigându-și ajutoarele, a așezat la loc oasele, cum spuneam noi, și i-a legat piciorul, întinzându-l ca să se odihnească, pacientul simțindu-se mult mai ușurat decât înainte.

La cea dintâi desfășurare a bandajelor, ceilalți chirurghi au început să arboreze o mină triumfătoare, căci cangrena părea să câștige teren, iar dinspre rană înspre mijlocul șoldului își făcuse apariția o dungă roșie de sânge, chirurgii zicându-mi că sfârșitul negrului era aproape și că nu avea s-o ducă mai mult de câteva ore. M-am dus să arunc și eu o privire și l-am găsit și pe William destul de surprins; însă când l-am întrebat câte zile credea că avea să mai facă umbră pământului acel nenorocit, William m-a primit cu gravitate, zicându-mi:

— Tot atâtea cât vei mai avea și tu; nu-mi fac nicio grijă legată de viața lui, dar aș vrea să-l lecuiesc, dacă voi fi în stare, fără să fac din el un infirm.

Am băgat de seamă că în momentul acela nu se ocupa de operația de la picior, ci făcea nu știu ce amestec pe care să-l dea acelei sărmane creaturi, fiind vorba, după

părerea mea, de ceva care să pună stavilă cangrenei ce se extindea și chiar s-o dea înapoi, și în același timp să scadă sau doar să preîntâmpine o ridicare a febrei ceea ce nu era exclus; apoi și-a îndreptat din nou atenția asupra operației și a deschis piciorul în alte două locuri, deasupra rănii, tăind multă carne cangrenată, pare-se din cauza bandajului prea strâns în partea aceea; și, peste toate, sângele fiind predispus la cangrenă, pericolul se putea răspândi.

Ei bine, prietenul nostru William a reușit să biruie toate aceste piedici, venindu-i de hac cangrenei ce se întindea, iar lunga roșie s-a făcut iarăși nevăzută, carnea a început să se însănătoșească și sângele să circule; în doar câteva zile, omul și-a revenit în simțiri, pulsul îi bătea regulat, febra îi pierise și se înzdrăvenește văzând cu ochii; într-un cuvânt, în vreo zece săptămâni s-a însănătoșit de-a binelea, iar noi l-am păstrat în mijlocul nostru și am scos din el un marinar destoinic. Dar, ca să ne întoarcem la corabie, nicicând n-am putut afla vreo informație demnă de încredere cu privire la aceasta, până când vreo câțiva dintre negri pe care-i țineam la bord și pe care-i deprinsesem să vorbească într-o oarecare măsură engleza ne-au povestit mai târziu ce se petrecuse, și mai cu seamă cu privire la omul acela beteag.

În rest, am apelat la toate semnele pe care le puteam face și prin toate mișcărilor scornite de mintea noastră, să ne dumirim de ce soartă avuseseră parte albii, dar cu toate astea n-am putut obține nimic de la ei. Locotenentul nostru credea că soluția era să-i supunem la cazne pe câțiva dintre ei și astfel să-i facem să mărturisească; dar William s-a opus din toate puterile unei astfel de alternative, căci atunci când a auzit ce se pune la cale a venit glonț la mine și mi-a spus:

— Prietene, vin la tine cu o rugămintă, anume să nu cumva să supui torturilor pe vreunul din acești nefericiți.

— De ce, William, am întrebat eu, spui că nu? Vezi bine doar că nu au de gând să sufle nicio vorbuliță despre ce s-a petrecut cu albi.

— Nici vorbă, m-a întrerupt William, nu poți să zici una ca asta; din câte-mi dau eu seama, ți-au explicat totul de-a fir a păr, ba chiar cu lux de amănunte.

— Asta de unde-ai mai scos-o? Spune-mi, rogu-te, cu ce suntem noi mai știutori despre ce ne interesează plecându-ne urechea la toate bălmăjelile lor?

— Ehe, exclamă William, aici se poate spune că porți și tu o parte din vină, din câte știu, căci doar n-ai să-i pedepsești pe sărmanii oameni din cauză că nu știu să vorbească engleza, unde mai pui că se poate întâmpla ca până acum la urechile lor să nu fi ajuns nicicând un cuvânt englezesc. Eu unul pot presupune foarte bine că ți-au servit o relatare cât se poate de amănunțită legată de cele petrecute, căci doar ai văzut limpede cu cât foc și cât de îndelung ți-au vorbit unii dintre ei; iar dacă tu nu pricepi o iota din limba lor și nici ei din a ta, atunci nu văd cum ar putea s-o scoată la capăt. În cel mai bun caz, poate doar să te roadă bănuiala că nu ți-au spus tot adevărul despre cele petrecute, deși eu, din contră, bănuiesc că chiar au făcut-o, așa că te rog să-mi spui cum îți vei da seama care din noi are dreptate? Pe lângă asta, ce te aștepti să-ți spună, dacă îi supui la cazne și le pui întrebări, iar ei oricum n-au habar despre ce-i vorba, iar tu tot n-ai cum să pricepi răspunsurile pe care ți le-ar da, chiar dacă ar fi vorba doar de da sau nu?

N-ar fi niciun compliment privitor la cumpătarea mea, dacă v-aș spune că m-am lăsat convins de argumentele lui William; totuși, am avut destul de mult de furcă, cu toții, să-l oprim pe locotenentul nostru să-i ucidă pe câțiva dintre ei, chipurile pentru a-i face să-și dea drumul la gură. Deși, chiar dacă i s-ar fi vorbit, el tot n-ar fi înțeles o iotă; dar nu voia să se lase convins nici mort că

negrii nu pricepeau ce le cerea nici măcar atunci când îi întreba dacă vasul lor avusese sau ba o barcă aidoma cu a noastră sau ce se alesese cu ea.

Așa stând lucrurile, nu prea vedeam ce era de făcut, trebuind să avem răbdarea până când aveam să-i facem să înțeleagă englezește și să lămurim totul abia atunci. Iată cum se petrecuseră lucrurile: din ce loc anume îi imbarcaseră la bordul vasului, asta n-am izbutit să pricepem nicicând, din pricina faptului că lor le erau cu totul și cu totul străine denumirile engleze cu care noi botezam coastele și nu aveau nici cea mai mică idee din ce nație făceau parte cei care stăpâneau vasul, căci habar n-aveau să facă diferența între o limbă și alta; tot ceea ce am reușit să stoarcem de la ei în legături cu asta, adică de la negrul pe care-l trăgeam eu de limbă, nimeni altul decât negrul pe care-l lecuise William, a fost că aceia care-i răpiseră nu vorbeau nici limba vorbită de noi, nici cea vorbită de portughezii de la bordul corăbiei noastre; prin urmare, după toate probabilitățile, trebuie să fi fost francezi ori olandezi.

Apoi tot el ne-a destăinuit că oamenii albi îi tratau cu multă cruzime; că îi snopeau în bătaie, fără pic de milă; că unul dintre negri avea o soție și doi copii, dintre care o fată în vârstă de șaisprezece ani; că unul dintre oamenii albi și-a făcut mendrele cu soția negrului și după aceea și cu fiica lui, ceea ce, după spusele lui, i-a scos din minți pe toți ceilalți; și că soțul femeii era turbat de furie, ceea ce l-a întărâtat atât de tare pe omul alb, încât a amenințat că-l ucide; însă, după ce s-a lăsat întunericul, negrul și-a desfăcut legăturile și a înșfăcat un băț mare, adică de fapt o manetă de cabestan, și când francezul cu pricina (dacă francez o fi fost), a venit iarăși la ei și a vrut să-și bată joc de soția negrului, acesta, înhățând maneta de cabestan, l-a pocnit în țeastă de i-a împrăștiat creierii dintr-o lovitură; și apoi, luându-i cheia cu care îndeobște se încuiau cătușele

negrilor, a eliberat cam vreo sută dintre ei, iar aceștia s-au urcat pe punte prin aceeași trapă prin care coborâse albul, căruia îi înșfăcaseră cuțitul după ce îi făcuseră de petrecanie, și înarmându-se cu tot ce le cădea în mână, s-au năpustit asupra oamenilor de pe punte și le-au venit de hac tuturor, după care le-au aplicat același tratament și ace lora peste care au dat pe dunetă; căpitanul și restul oamenilor săi, surprinși în cabina mare și în cabina de la dunetă, s-au apărat cu mult curaj și au tras în ei prin hublouri, rănindu-l pe el și pe vreo alți câțiva, iar pe alții i-au omorât de-a binelea; dar negrii au pătruns cu forța în cabina de la dunetă, după o luptă crâncenă, în timpul căreia au ucis doi albi, dar recunoșteau că albi cu pricina răpuseseră unsprezece oameni de-ai lor, înainte de a le putea veni de hac; iar după aceea, cum restul negrilor intraseră în cabina cea mare, încă șazeci dintre ei au fost răniți.

Ca mai apoi, cum tunarul vasului se baricadase în camera cu arme, unul dintre oamenii lui a adus barca mare chiar sub pupă și, urcând la bordul ei toate armele și toate munițiile pe care fuseseră în stare să le care, au coborât cu toții în barcă, după care l-au îmbarcat și pe căpitan și pe cei aflați în preajma lui, scoțându-i din cabina cea mare. Ajunși cu toții la bordul bărcii, le-a trecut prin cap să se întoarcă la corabie și să încerce să pună din nou stăpânire pe ea; drept urmare au abordat vasul, într-o tentativă disperată și, la început, au făcut praf tot ce le stătea în cale, dar cum în acest răstimp toți negrii fuseseră eliberați și puseseră și ei mâna pe niscaiva arme, cu toate că n-aveau habar să mânuiască praful de pușcă, gloanțele și armele de foc, albi n-au mai fost în stare să recâștige controlul asupra vasului. În schimb însă au reușit să poposească sub provă și să-i recupereze pe toți oamenii lor care rămăseseră în bucătărie și care din acel loc se opuseseră, cu succes, furibundului asalt al negrilor,

doborând cu armele lor mici vreo treizeci-patruzeci de atacatori, dar în final se văzuseră nevoiți să le dea pace.

N-au fost însă în stare să ne ofere nicio explicație legată de locul în care s-au petrecut toate astea, dacă în preajma țărmurilor Africii sau mai departe, și nici cam cu cât timp înainte de a pune noi mâna pe corabia în care se găseau ei; tot ce am scos de la ei a fost că, în general, se scursese mult timp de atunci, cum ziceau ei, și, din câte ne-am putut da noi seama, pățania cu pricina trebuie să se fi petrecut cam în primele două-trei zile după ce plecaseră de la țărm. Ei ne-au istorisit că ucisese vreo treizeci de albi, pocnindu-i în țeastă cu răngi și manele de cabestan și cu tot soiul de lucruri ce le căzuseră în mână; iar un negru voinic făcuse de petrecanie chiar la trei albi, asta după ce încasase două gloanțe în trup, pentru ca mai apoi să fie împușcat în cap chiar de căpitan în pragul ușii cabinei de pe dunetă, pe care negrul acela o spărsese cu ranga; și noi presupuneam că aceasta era cauza bălții de sânge peste care dădusem în locul cu pricina.

Același negru supraviețuitor ne-a povestit că azvârliseră în mare tot praful de pușcă și toate gloanțele pe care le-au găsit și că ar fi făcut același lucru și cu tunurile cele mari, dacă ar fi izbutit să le clinească din loc. Întrebându-i ce se întâmplase cu pânzele de ajunseseră într-o asemenea stare, răspunsul a fost: „Ei nu înțelege, și nu știe la ce bun pânze”, adică nici măcar nu aveau habar că paneele erau acelea care făceau ca vasul să se deplaseze și nu știau nici are le era menirea sau cum trebuie manevrate. Când l-am întrebat în ce direcție se îndreptau, mi-a răspuns că nu știau, dar erau de părere că s-ar cuveni să meargă înapoi, acasă, pe meleagurile lor de mlaștină. Apoi l-am întrebat mai cu seamă ce impresie își făcuse în legătură cu noi, atunci când ne-am întâlnit cu ei; mi-a răspuns că fuseseră înspăimântați de moarte, fiind încredințați că noi eram aceiași albi care plecaseră cu

bărcile și care acum făceau cale întoarsă la bordul unui vas mare, având și două bărci, iar ei se așteptau să fie omorâți până la unul.

Aceasta a fost istorisirea cu care ne-am ales de la ei, după ce-i învățaserăm să vorbească englezește și să priceapă numele și rostul lucrurilor ce se aflau pe corabie și de care li se ivea ocazia să orbească, și am băgat de seamă că erau prea naivi pentru a fi în același timp și prefăcuți, motiv pentru care relatarea lor era aceeași, indiferent de gura celui care o spunea, toate amănuntele corespunzând întru totul, ceea ce ne convingea pe deplin de faptul că nu auzisem nimic altceva decât adevărul gol-goluț.

Articol II. CAPITOLUL XII. William întreprinde o călătorie cu negrii în scop neguțătoresc, și-i vinde pe toți așa cum îi place - La Capul Bunei Speranțe ni se alătură o barcă englezească plină de oameni

— **Povestea lor - Diferite capturi făcute** - După ce pusesem mâna pe această corabie stranie, prima noastră grijă era, acum, ce să facem cu negrii. Portughezii din Brazilia iar i cumpărat cu dragă inimă pe toți, la grămadă, dacă nu ne-am fi arătat ca dușmani și dacă nu ni s-ar fi dus buhul că suntem pirați; ar în situația în care, până una-alta, ne aflam, nu ne dădea mâna să le apropiem de coastă nicăieri prin acele locuri, nici să ne tocim u vreun proprietar de plantație, căci ne-am fi ridicat în cap întreaga ară; iar dacă se aflau cumva oarece vase de război în vreuna din *radele* porturilor lor, apoi puteam să nu ne îndoim de faptul că vom atacați atât de ele cât și de toate forțele pe care portughezii le aveau pe uscat sau pe mare.

Și nici nu puteam miza pe vreun succes mai mare dacă ne-am fi îndreptat către nord, spre propriile plantații. Într-un rând, ne-a trecut prin cap să-i ducem pe toți la Buenos Aires și să-i vindem acolo, spaniolilor; dar la drept

vorbind erau prea numeroși pentru a li se putea găsi o întrebuințare pe acele meleaguri; și ca să-i purtăm cu noi dând roată către Mările Sudului, adică singura variantă ce mai rămânea în picioare, însemna să-i cărăm o cale atât de lungă, încât n-am fi avut resurse cu care să-i întreținem în timpul unui astfel de drum.

În cele din urmă, prietenul nostru William, în care ne puteam pune nădejdea de fiecare dată, ne-a ajutat din nou să ieșim din impas, cum o făcuse nu de puține ori, atunci când nu știam pe unde să mai scoatem cămașa. Propunerea era ca el să se dea drept stăpânul vasului și să se ducă, laolaltă cu vreo douăzeci de oameni în care puteam avea deplină încredere, să încerce să se tocmească în particular, pe coasta Braziliei, cu plantatorii din zonă, dar nu în porturile importante, căci nu s-ar fi îngăduit una ca asta.

Ne-am declarat de acord cu toții cu propunerea lui și am stabilit ca noi să plecăm către Rio de la Plata, unde oricum aveam de gând să mergem, și să-l așteptăm, dar nu acolo, ci la Port San Pedro, cum îi spun spaniolii, așezare situată la vărsarea fluviului căruia ei îi zic Rio Grande și unde spaniolii aveau ridicat un mic fort și o mână de oameni, dar unde noi credeam că e pustiu.

În acel loc ne-am instalat tabăra de bază, vânturându-ne înapoi și-ncolo, încercând să ochim vreo corabie care să se îndrepte spre Buenos Aires ori Rio de la Plata, ori vreuna care să vină din direcția aceea; însă n-am dat peste nimic vrednic de băgat în seamă. Cu toate astea, ne-am ocupat cu activități trebuitoare ieșirii noastre în larg; căci ne-am umplut toate butoaiile cu apă de băut și am prins și niște pește pentru nevoile imediate, pentru a economisi o cât mai mare parte a proviziilor noastre.

William, în acest răstimp, a apucat-o către nord și a luat-o spre uscat, cam prin dreptul Capului Sfântul Toma și, între punctul acela și Insulele Tuberon, a avut prilejul

să facă negoț cu plantatorii, vânzând toți negrii, atât femeile cât și bărbații, și încă la un preț tare hun; căci William, care o rupea binișor pe portugheză, le-a turnat o istorie care stătea destul de bine în picioare, anume că vasul nostru era cu proviziile pe sponci, că ne abătusem cu mult de la drumul pe rare trebuia să-l urmăm și că la drept vorbind nici nu prea aveam habar pe unde suntem, așa că trebuia fie să ne îndreptăm către nord, până-n Jamaica, fie să-i vindem chiar acolo, pe coasta". Balivernele lui țeseau o poveste demnă de crezare, așa că spusele sale au fost luate de bune, fără greutate; și dacă ținem cont de modul de a naviga al negrilor și de cele petrecute în timpul călătoriei lor, fiecare cuvânt al acestei povești nu era altceva decât adevărul gol-goluț.

Prin această stratagemă, neumblând cu șiretlicuri unii față de alții, William a fost luat drept ceea ce era, adică un om cât se poate de cinstit și, cu sprijinul unui plantator, care a trimis vorbă megieșilor săi și s-a priceput să aranjeze târgul între el și ei, a izbutit să bată repede palma și să încheie afacerea; în nici cinci săptămâni a reușit să vândă toți negrii, iar la sfârșit a vândut și corabia lor, îmbarcându-se însoțit de cei douăzeci de oameni ai săi și de doi flăcăi negri, pe cărei păstrase, într-o goeletă din cele trimise de plantatori la corabie pentru a transporta negrii. Cu goeleta aceea căpitanul William, cum l-am botezat noi, a venit și a dat de noi la Port San Pedro, la latitudinea de 32 grade și 30 minute sud.

Nimic nu putea fi mai surprinzător pentru noi decât să vedem sosind de-a lungul coastei o goeletă arborând drapelul portughez și venind de-a dreptul spre noi, așa că nu ne îndoiam de faptul că amândouă corăbiile noastre fuseseră date în vileag. Am slobozit o salvă de tun atunci când a ajuns mai aproape, pentru a o forța să arunce ancora, dar goeleta ne-a răspuns numaidecât cu cinci salve, în semn de salut, desfășurându-și totodată pavilionul

englez; atunci am început să ne dăm seama că era vorba de prietenul William, însă ne minuna faptul că se întorcea într-o goeletă, când noi îl trimiseseam într-o corabie de aproape 300 de tone; ne-a depănat însă în curând întreaga istorie a mișcărilor făcute, de care avea motive întemeiate să se simtă cât se poate de satisfăcut. Imediat ce a lăsat goeleta la ancoră, a urcat la bordul corăbiei mele și ne-a relatat cum își înfiripase negustoria, ajutat fiind de un plantator portughez care locuia în apropierea țărmului; cum a tras la mal și s-a apropiat de prima casă pe care o zărise, rugându-l pe stăpânul acesteia să-i vândă niște porci și susținând la început că nu acostase decât pentru a lua apă de băut și a cumpăra oarece provizii; iar omul nu doar că i-a vândut șapte porci rotofei, dar l-a și invitat în casă, omenindu-l, atât pe el cât și pe cei cinci oameni care-l însoțeau, cu o cină gustoasă și îmbelșugată, iar William l-a poftit pe plantator pe corabie și, drept răsplată pentru amabilitatea de care dăduse dovadă, i-a oferit drept soție pe una din fetișcanele negrilor.

Acest gest l-a făcut pe plantator să se simtă atât de îndatorat, încât în zorii zilei următoare i-a trimis la bord, într-o barcă mare de bagaje, o vacă și două oi, laolaltă cu o ladă cu zaharicale, niște zahăr și un săcotei de tutun și l-a invitat pe căpitanul William să coboare iarăși pe țărm; și după aceea s-au întrecut în amabilități, ajungând să vorbească despre vinderea câtorva negri, iar William, pretinzând că se învoia să-i dea o mână de ajutor, s-a lăsat înduplecat să-i vândă treizeci de negri pentru a-i folosi cum găsea de cuviință în plantația sa, acceptând în schimbul lor bani peșin, în aur, socotind câte treizeci și cinci de *maidori* pentru fiecare negru. Însă plantatorul a fost nevoit să-i transporte pe negri la țărm cu mare fereală, drept pentru care l-a pus pe William să ridice ancora și să iasă în larg, după care să se apropie din nou de țărm undeva la vreo cincizeci de mile înspre nord, unde, dintr-

un golfuleț, i-a coborât pe negri pe țărm, pe o altă plantație, ce aparținea unui prieten de-al său, care părea să fie un om pe care să te poți bizui.

Această întâmplare l-a împrietenit pe William și mai strâns cu cel dintâi plantator, devenind și prieten cu prietenii acestuia, dornici și ei să cumpere niște negri; așa se face că, de la unul la altul, negrii au fost vânduți pe alese, până când un plantator cu mai multă dare de mână a cumpărat o sută de negri, căci cu atâția mai rămăsese William și, împărțindu-i cu un altul, cel de-al doilea s-a tocmit și pentru corabie, pentru a-i lua cu totul, dându-i în schimb lui William o goeletă tare curățică, încăpătoare, construită cum se cuvine, de vreo șazeci de tone și înzestrată cu șase tunuri, al căror număr noi l-am dublat mai apoi, ridicându-l la o duzină. William s-a ales cu trei sute de *maidori* de aur în schimbul corăbiei cu negri, fără a mai pune la socoteală și goeleta, bani pe care i-a folosit pentru a burduși goeleta cu provizii pe cât s-a priceput mai bine, cumpărând mai ales pâine, dar și niște carne de porc conservată și vreo șazeci de godaci vii; printre celelalte, William a agonisit optzeci de butoiase cu praf de pușcă din cel mai bun, ceea ce pica la țanc ținând seama de țelurile noastre; și n-a uitat nici să ia cu sine toate proviziile ce se mai găseau pe corabia franțuzească.

Depanarea acestei istorioare a reprezentat pentru noi o dare de seamă cât se poate de plăcută, mai cu seamă când am văzut că William adunase – în monedă de aur, în greutate aur sau în argint spaniol – șazeci de mii de galbeni, nemaipunând la socoteală goeleta cea nouă și belșugul de provizii.

Eram tare bucuroși, mai ales din pricina goetei, și am prins să ne sfătuim cam cum și ce s-ar cuveni să facem, dacă n-ar fi mai nimerit să ne lipsim de marea corabie portugheză și să ne mulțumim cu prima noastră corabie și cu goeletă, ținând seama de faptul că nu prea ne dădea

mâna să ne împrăștiem oamenii, care și așa erau cam puțini, pe toate trei, iar vasul portughez, care era și cel mai mare din flota noastră, totuși era cam prea mare pentru scopurile noastre; cu toate astea, o altă încurcătură, care apăruse de-abia acum, a venit să-lămurească și pe cea dintâi. Prima discuție fusese încotro să ne îndreptăm. Camaradul meu, cum începusem să-i zic, cel care îmi fusese căpitan înainte de a pune mâna pe vasul de război portughez, era de părere să ne îndreptăm către Mările Sudului și să ne aținem în preajma țărmurilor, spre partea vestică a Americii, unde neîndoios am putea pune mâna pe niscaiva pradă mai de soi, de la spanioli, după care, dacă situația o cerea, am fi putut străbate Mările Sudului pentru a ajunge în Indiile de Est, făcând astfel înconjurul globului pământesc, așa cum mai făcuseră și alți navigatori înaintea noastră.

Însă planurile ce-mi umblau prin minte băteau într-o cu totul altă parte, căci de când fusesem în Indiile de Est nu-mi dădea pace gândul că, dacă ne îndreptăm într-acolo, mai mult ca sigur că o să ne meargă bine, că am putea avea un adăpost sigur și că am putea găsi și vite bune pentru a ne aproviziona vasul, la vechii mei prieteni, băștinașii din Zanzibar, de pe coasta Mozambicului ori de pe Insula Sfântului Laurențiu. Vă zic, mie spre așa ceva îmi dădea ghes mintea, și atât i-am cicălit pe toți, îndrugându-le despre avantajele de care s-ar bucura negreșit din pricina puterii lor, prin prăzile pe care ar putea să le înșface în Golful Meca, în Marea Roșie, pe coasta Malabarului ori în Golful Bengal, încât le-am făcut capul calendar.

Cam astea au fost argumentele de care m-am folosit pentru a-i convinge și am căzut de acord cu toții să ne abatem către sud-est, înspre Capul Bunei Speranțe; iar drept urmare a acestei decizii, am ajuns la concluzia să păstrăm și goeleta și să navigăm cu toate trei navele,

neavând nici cea mai mică îndoială, după cum i-am încredințat eu, că acolo vom găsi destui oameni cu care să ne completăm echipajele și că, dacă se va întâmpla astfel, n-aveam decât să renunțăm la oricare din corăbiile noastre. N-aveam altceva de făcut decât să-l ungem căpitan al goeletei pe William, prietenul nostru, căci doar el fusese acela care făcuse rost de ea, descurcându-se atât de bine. Însă ne-a dat de înțeles, cu o mulțime de menajamente, că nu prea avea chef s-o comande ca vas de luptă, în schimb, dacă ne-am învoi să i-o dăm ca parte ce i se cuvenea din corabia din Guineea, pe care pusesem stăpânire într-un mod foarte cinstit, el ne va urma, îndeletnicindu-se cu aprovizionarea, dacă îl vom păstra la ordinele noastre, dar numai atâta vreme cât rămânea sub comanda aceleiași forțe care-l făcuse ostatic.

Firește că l-am înțeles, așa că am dat goeleta pe mâna lui, punându-i însă condiția să nu se distanțeze prea mult de noi și să nu iasă din cuvântul nostru; totuși, William nu mai era la fel de înțelegător ca mai înainte; și la drept vorbind, cum mai apoi goeleta ne-a fost de trebuință pentru a face croaziere pentru diverse achiziții și cum aveam nevoie de un pirat în toată puterea cuvântului la bordul ei, iar eu, în același timp, îi simțeam lipsa lui William, sfetnicul meu particular și camarad de preț în toate ocaziile, am încredințat goeleta unui scoțian, un flăcău viteaz și descurcăreț, Gorlon pe numele lui, și am aranjat pe ea douăsprezece tunuri mari și patru mici, cu toate că duceam lipsă de oameni, căci niciun a din corăbii nu se putea lăuda cu un echipaj complet, potrivit forței noastre.

Am pornit-o spre Capul Bunei Speranțe, cam pe la începutul lunii octombrie a anului 1706, iar în ziua de 12 noiembrie ani trecut la orizont, în raza capului, după ce tot drumul nu avusesem parte decât de vreme proastă, încontinuu; pe drumul până acolo ne-am încrucișat cu mai

multe vase comerciale, atât englezești, cât și olandeze, despre care nu știam însă dacă se îndreaptă sau vin dinspre casă; dar oricum, noi n-am socotit că ar fi nimerit să aruncăm ancora, neavând habar ce hram ar putea purta și nici cum ar fi în stare să ne riposteze, dacă aflau ce era cu noi; cu toate astea, cum ne ardea buza după apă de băut, am trimis cele două bărci ale vasului de război portughez, cu marinari portughezi și cu negri, la locul de unde se făcea aprovizionarea cu apă; iar în acest răstimp noi am rămas în larg, arborând un drapel portughez, și am zăbovit acolo toată noaptea. Ei nu știau ce învărtim noi și se pare că am trecut drept orice altceva, doar a ceea ce eram noi de fapt nu.

Pe la ceasurile cinci, în zorii zilei următoare, când bărcile noastre s-au întors pentru a treia oară încărcate, ne-am gândit că aveam îndeajuns de multă apă și am plecat către est; dar înainte ca oamenii noștri să se întoarcă din cel de-al treilea drum, vântul bătând destul de tare dinspre vest, am zărit o barcă cu toate pânzele în vânt ce se străduia să ne ajungă, în lumina cenușie a dimineții, ca și cum și-ar fi făcut griji că am fi putut s-o ștergem. Nu peste multă vreme, ne-am dat seama că era vorba de o șalupă englezească, cu destul de mulți oameni la bord; nu ne puteam dumiri ce hram poartă, dar cum până la urmă nu era decât o șalupă, ne-am gândit că nu ne putea pricinui niciun neajuns dacă îi îngăduiam să ne abordeze, iar dacă vom descoperi că veniseră să-și potolească doar curiozitatea ce-i măcina cu privire la soarta noastră, le vom povesti de-a fir a păr ce-i cu noi, luându-i cu noi pe toți, ținând seama și de faptul că duceam lipsă de oameni, la fel de mult ca și de orice altceva; dar ne-au scutit de crâncena nesiguranță a îndoielii, căci se pare că marinarii noștri portughezi trimiși după apă își lăsaseră gura slobodă la locul de unde se aprovizionau, nefiind atât de tăcuți pe cât nădălduisem noi. Pe scurt, situația se

prezenta în felul următor: căpitanul – peste al cărui nume trec, până una-alta, din pricini deosebite – zbir pe un vas comercial din Indiile de Est, ce se îndrepta spre China, își găsisse motiv să fie sever cu oamenii săi și dăduse dovadă de cruzime față de unii dintre ei, la Sfânta Elena; în așa hal, încât îl amenințaseră că îl vor lăsa baltă cu primul prilej și mult timp își doriseră să se ivească o astfel de ocazie. Unii dintre ei, se pare, se întâlniseră cu barca noastră în locul unde se făcea aprovizionarea cu apă și, intrând în vorbă unii cu alții și stând la taclale despre cine erau și în slujba cui lucrau, poate că marinarii portughezi, șovăind în răspunsurile lor, îi făcuseră să bănuiască despre ce era vorba, sau poate că le-au spus-o de-a dreptul, în față (căci o rupeau cu toții destul de bine pe englezește, suficient pentru a se face înțeleși); dar s-a nimerit că, numaidecât ce năpăstuiții s-au întors la bord cu vestea că vasele ce se întrezăreau în larg, către est, ar fi engleze și că s-ar afla într-o călătorie de profit, ceea ce, în treacăt fie spus, e un termen marinăresc pentru pirați, așadar, spun că numaidecât ce le-a ajuns la urechi una ca asta, sau și pus pe treabă, rânduindu-și în timpul nopții toate lucrurile, adică hainele, cuferele și tot ce-au mai putut lua, spălând puțină înainte de a se crăpa de ziuă, ajungând la noi cam pe la ceasurile șapte.

Când au ajuns în coasta vasului a cărui comandă o aveam eu, am strigat spre ei, după cum se obișnuiește, ca să aflăm ce și cine erau și ce treabă aveau; ne-au răspuns că erau englezi și că doreau să urce la bord; răspunsul nostru a fost că puteau să-și apropie barca de corabia noastră, dar le-am dat poruncă să nu uree decât un singur om pe vasul nostru, până când căpitanul avea să se dumirească ce hram poartă, iar mesagerul să vină fără nicio armă asupra sa.

— Da, da! s-au declarat ei de acord, din toată inima. Ne-am lămurit cât ai zice pește ce era cu ei și că dorința

lor era să ni se alăture; iar în ceea ce privea armele, și-au manifestat dorința să trimitem noi oameni la barca lor, pentru a le preda toate armele, ceea ce am și făcut. Solia trimisă la mine mi-a destăinuit cura îi asupra căpitanul lor și cu câta brutalitate îi trata, cum îi lăsa să se sfârșească de foame și se purta cu ei ca și cum n-ar fi fost altceva decât niște câini; și ne-a mai spus că, dacă și cei care rămăseseră pe vas ar ști că noi îi luăm la bord, era încredințat că două treimi din oameni ar abandona corabia cu pricina. Mi s-a părut că sunt niște flăcăi inimoși în hotărârea lor și marinari veseli și isteți, așa drept urmare le-am spus că nu puteam hotărî de capul meu și că cel care avea ultimul cuvânt era amiralul nostru, căpitanul celeilalte corăbii; drept urmare, am trimis barca mea la căpitanul Wilmot, poftindu-l să vină la noi la bord; însă cum el nu prea era în apele sale, iar vasul pe care se afla se găsea la adăpostul vântului, s-a scuzat că nu poate veni și a lăsat totul în seama mea: cu toate astea, înainte ca barca pe care o trimisesem să se întoarcă, căpitanul Wilmot ni s-a adresat, vorbindu-ne prin pâlnia sa, care putea fi auzită la fel de bine cum o auzeam și eu, strigându-mă pe nume, mi-a zis:

— Aud că sunt băieți de ispravă, așa că spune-le, rogu-te, că sunt cu toții bineveniți și omeneste-i cu un castron de punci.

Cum vorbele căpitanului au ajuns la fel de bine la urechile tuturor, nu mai era nevoie să repet și eu spusele lui și, numaidecât ce pâlnia a amuțit, ei au lăsat să le zboară din piepturi un stol de urale, ceea ce ne-a arătat că erau cât se poate de încântați că veniseră la noi; dar după aceea i-am cucerit și i-am făcut să se atașeze de noi și printr-un alt fel de legătură, mult mai trainică, deoarece, o dată ajunși în Madagascar, căpitanul Wilmot, având și consimțământul oamenilor de pe corăbii, a poruncit ca fiecăruia dintre ei să li se dea bani din stocul nostru

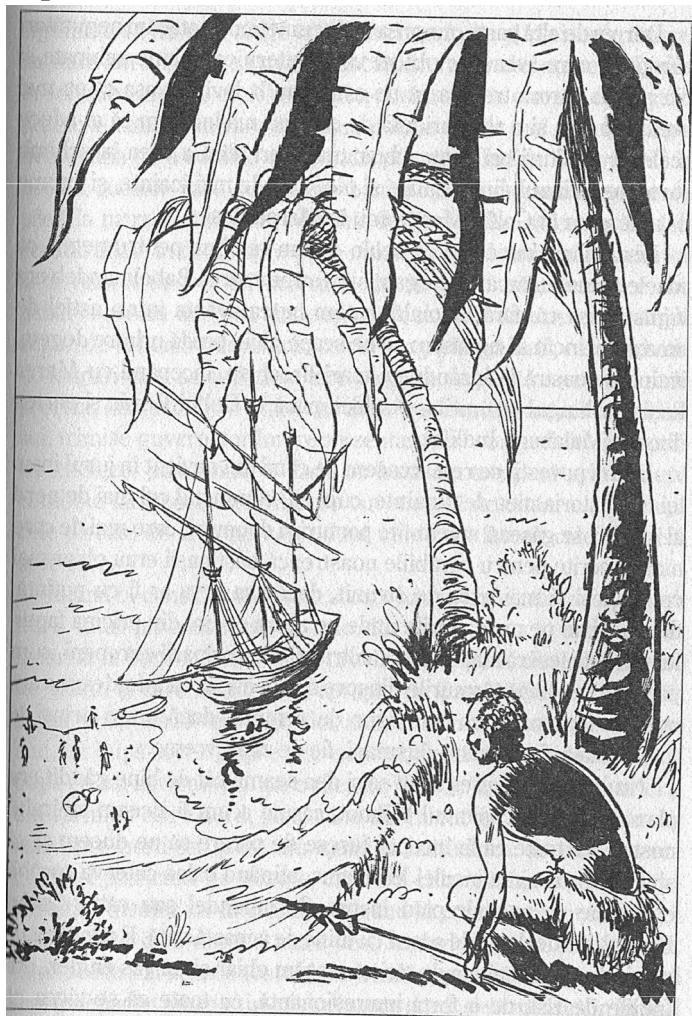
comun, atât cât li s-ar fi convenit drept plată pe corabia părăsită; mai târziu le-am dat fiecăruia și câte o arvună de câte douăzeci de galbeni; astfel ni i-am făcut părtași cum eram cu toții între noi, iar ei se arătau flăcăi voinici și curajoși și erau în număr de optsprezece, printre care se găseau doi ofițeri-aspiranți și un dulgher.

Era în ziua de douăzeci și opt noiembrie când, după ce avusesem parte de o vreme cam rea, am ajuns să aruncăm ancora în largul Golfului Sfântul Augustin, la capătul dinspre sud-vest al vechii mele cunoștințe, insula Madagascar; am zăbovit acolo un timp și am făcut negoț cu băștinașii, alegându-ne cu niște carne de vită, bună de mâncat; și, cu toate că arșița era atât de dogoritoare, încât nu puteam săra și conserva carnea, totuși eu le-am dezvăluit procedeul folosit mai înainte, adică de a o săra întâi cu salpetru, și după aceea de a o conserva la soare, uscând-o, ceea ce o făcea tocmai bună de mâncat, chiar dacă nu era atât de sănătoasă pentru oamenii noștri, căci nu era prea potrivită obiceiurilor noastre gastronomice – fierturi, budincă, supe și multe altele; dar mai cu seamă deoarece, gătită astfel, ieșea sau prea sărată sau prea uscată, și cu grăsimea râncedă, încât uneori era de neînghițit.

În această privință, totuși nu prea aveam ce face și n-am putut decât să ne ghidez cu cât mai multă carne proaspătă de vită, atâta timp cât am petrecut pe acolo; carnea era nespus de bună și de grasă, la fel de fragedă și de gustoasă ca în Anglia, iar nouă ni se părea din cale-afară de bună, căci nu mai pusesem gura pe așa ceva de o multime de vreme.

După ce am zăbovit o vreme pe acele meleaguri, am început să ne gândim dacă n-am fi putut găsi un loc mai nimerit pentru țelurile noastre; iar eu, care eram bântuit de niște idei mai personale, le-am zis că locul în care ne aflam nu era tocmai potrivit pentru cine căuta pradă și că

existau două părți ale insulei mult mai nimerite pentru scopurile noastre; în primul rând, golful dinspre est al insulei, și apoi mai departe, către insula Mauritius, pe unde trecea drumul pe care îl urmau îndeobște corăbiile ce veneau dinspre coasta Malabarului ori coasta Coromandel, Fort Saint George și altele, deci cam pe acolo ar fi trebuit să ne încropim bârlogul, dacă aveam de gând să punem gheara pe ele.

Dar, pe de altă parte, nu prea ne încumetam să atacăm neguțători europeni, care aveau de obicei vase puternice și bine echipate și din partea cărora trebuia să ne așteptăm la lovituri; așa că eu mai aveam în plan și o altă variantă de care nu mă îndoiam că ar aduce aceleași profituri ori poate chiar mai mari, fără a avea în schimb parte de niciunul din riscurile și piedicile de mai înainte, și anume de a ne duce în Golful Meca sau în Marea Roșie.

Le-am făcut cunoscut că acolo era un vad bun pentru negoț, că vasele aveau încărcături bogate și că strâmtoarea Babelmandeb era îngustă; așa că, fără îndoială, ne-am putea avânta într-o astfel de croazieră, încât să nu lăsăm să ne scape nicio pradă printre degete, înaintea noastră întinzându-se mări deschise, începând cu Marea Roșie, în lungul țărmurilor Arabiei, până în Golful Persic și partea dinspre Malabar a Indiilor.

Le-am povestit ce remarcasem pe când am navigat în jurul insulei în călătoria mea de dinainte, cum că, în punctul cel mai de nord al insulei, se găseau mai multe porturi și drumuri, care mai de care mai nimerite pentru corăbiile noastre; că băștinașii erau chiar mai cuviincioși și mai ușor de strunit, dacă așa ceva ar fi cu puțință, decât cei de pe meleagurile unde ne aflam acum, din pricina faptului că nu fuseseră atât de des maltratați de marinarii europeni, cum pățiseră cei de pe țărmurile dinspre sud și est; și că întotdeauna am avea la îndemână un loc sigur de refugiu, dacă eram prinși la înghesuială, fie de către dușmani, fie de către vreme.

Nu le-a trebuit prea mult să-și dea seama cât de bine gândit era planul meu, iar căpitanul Wilmot, căruia acum îi ziceam amiralul nostru, cu toate că la început fusese de părere să ne ducem și să stăm prin preajma insulei Mauritius, aținând calea câtorva corăbii europene ce se îndreptau înspre Coromandel sau către Golful Bengal, s-a declarat de acord cu mine de această dată. E adevărat că

ne simțeam îndeajuns de tari să atacăm chiar și un vas englez, din Indiile de Est, de o forță impresionantă, cu toate că se zicea că unele dintre acele vase aveau la bord și câte cincizeci de tunuri; însă eu i-am atras atenția că, dacă ne încumetam la una ca asta, cu siguranță că ne vom alege cu lovituri serioase și răni usturătoare, iar dacă am fi făcut una ca asta, încărcătura lor nici nu ne-ar fi adus în schimb cine știe ce folos, căci n-aveam loc în care să depozităm prada; în situația în care ne aflam noi, ar fi fost mai nimerit să punem mâna pe o corabie ce se îndrepta către Indiile de Est, căci la bordul acestor vase se găseau bani peșin, ajungând la sume de până la patruzeci-cincizeci de mii de lire, în loc să captarăm, trei corăbii aflate în drum spre casă, chiar dacă la Londra mărfurile lor ar fi valorat de trei ori mai mult decât banii; asta, deoarece noi, habar n-aveam unde să vindem încărcătura, în vreme ce corăbiile venite de la Londra duceau în calele lor, pe lângă bani, o sumedenie de lucruri care ne-ar fi picat tare bine, ca de pildă rezervele lor de provizii, lichioruri și o mare cantitate de felurite băuturi de același soi, trimise guvernatorilor, reprezentanțelor comerciale și coloniilor engleze; prin urmare, dacă ne hotărâm totuși să privim după corăbiile țării noastre, atunci se cuvenea să ne uităm măcar după cele plecate de la Londra, nu după cele care făceau cale întoarsă.

Luând în considerație toate aceste lucruri, amiralul a împărțășit întru totul părerea mea, în cele din urmă; așa că, după ce am încărcat la bord atât apă cât și provizii proaspete, din locul în care ne aflam, și care se găsea în apropierea Capului Sfânta Maria, în colțul dinspre sud-vest al insulei, am săltat ancora și am plecat către sud, iar după aceea înspre sud-sud-est, pentru a da ocol insulei, și după ce am navigat vreo șase zile, am ieșit de la adăpostul insulei și-am cârmit-o către nord, până când am trecut de Port Dauphin, iar apoi spre nord-est, până am ajuns la

latitudinea de treisprezece grade și patruzeci de minute, care era chiar partea cea mai îndepărtată a insulei; iar amiralul, navigând în continuare tot înainte, a ieșit în larg de-a dreptul către vest, lăsând în urmă toată insula; după aceea a aruncat ancora și am trimis o goeletă să înconjoare cel mai îndepărtat punct al insulei, dinspre nord, și să meargă în lungul țărmului, ca să iscodească după vreun port în care să ne adăpostim, ceea ce oamenii au și făcut, aducându-ne în curând vestea ca descoperiseră un golf adânc, în care se putea răzbate fără niciun neajuns, presărat cu o sumedenie de insulițe, la adăpostul cărora te puteai furișa fără nicio grijă, cu o adâncime de zece până la șaptesprezece stânjeni marini, și, prin urmare, am adăstat acolo.

Cu toate astea, mai târziu ni s-a ivit prilejul de a ne muta, după cum veți afla în curând. Până una-alta, nu aveam altceva mai bun de făcut decât să coborâm pe țărm și să facem cunoștință un pic cu băștinașii, să luăm apă și provizii proaspete, iar după aceea să ieșim iarăși în larg. Ne-am dat seama că era tare ușor de căzut la învoială cu oamenii de pe acele meleaguri, care aveau și oarece vite, dar nu cine știe câte, căci se aflau chiar la capătul insulei. Oricum, cel puțin pentru moment, ne-am hotărât să stabilim acel loc drept punct de întâlnire și să ne vedem de drum. Toate astea se petreceau cam pe la sfârșitul lunii aprilie.

Prin urmare, am plecat și am navigat către nord, îndreptându-ne spre coasta Arabiei; era un drum lung, dar cum de obicei vânturile suflă dinspre sud și sud-sud-est din mai până-n septembrie, am avut parte de vreme bună și cam în douăzeci de zile am ajuns la insula Saccatia, situată la sud de coasta Arabiei și la est-sud-est de gura Golfului Meca, ori de Marea Roșie.

De acolo ne-am aprovizionat cu apă și am pornit-o de-a dreptul înspre țărmul arab. Nu patrulasem prin acele ape

decât vreo trei zile, sau cam pe acolo, când am și luat la ochi o pânză și am plecat în urmărirea ei; dar, după ce am ajuns-o, ne-am dat seama că nicicând nu fusese vânată de pirați o pradă mai prăpădită, căci n-am găsit nimic în ea, lăsând la o parte niște sărmani turci pe jumătate despuiați, care se duceau în pelerinaj la Meca, la mormântul profetului lor, Mahomed; jonca pe care pluteau nu avea la bord nici măcar un singur lucru demn de a fi jefuit, cu excepția câtorva mâini de orez și de niște cafea, toate proviziile alimentare ale acelor sărmani nenorociți; prin urmare, i-am lăsat în voia sorții, căci, la drept vorbind, habar n-aveam ce să facem cu ei.

În seara aceleiași zile, am luat însă urma unei alte jonci, una cu două catarge și care, după cum arăta, promitea să fie o pradă ceva mai dolofană decât cea dinainte. Când am ajuns la bord, am descoperit că se îndreptau într-același loc, doar că erau oameni cu o situație ceva mai răsărită decât a celorlalți; și de la ei ne-am pricopsit cu o pradă de nimic, adică niște provizii turcești, câteva diamante de la cerceii a vreo cinci-șase femei, ceva covoare persane, pe care pelerinii stăteau întinși, precum și niște bani, așa că i-am lăsat și pe ei să-și vadă de drum.

Cu toate astea, ne-am învârtit pe acolo timp de vreo unsprezece zile și n-am zărit nimic, doar – din când în când – câte o barcă pescărească, însă în cea de-a douăsprezecea zi a croazierei noastre im reperat o corabie; la drept vorbind, la început crezusem că era un vas englezesc, dar mai apoi s-a dovedit că era o corabie europeană, închiriată pentru un drum de la Goa, de pe coasta Malabarului, până în Marea Roșie; și era foarte bogată. Am urmărit corabia și am pus stăpânire pe ea fără luptă, cu toate că aveau tunuri a bord, chiar dacă nu prea multe. Era un echipaj de marinari portughezi, după câte ne-am dat seama, însă se aflau sub comanda a cinci negustori turci, care

închiriaseră vasul pe coasta Malabarului, de la niște neguțatori portughezi, și o încărcaseră cu piper, salpetru și oarece mirodenii, iar restul încărcăturii era formată mai cu seamă din stofe și mătăsuri, dintre unele foarte prețioase.

L-am capturat și l-am adus cu noi la Saccatia, deși de fapt nu știam ce să facem cu el, din aceleași motive ca și mai înainte, căci toate mărfurile lor n-aveau pentru noi nicio valoare sau, în cel mai bun caz, una mică. După câteva zile, am izbutit să-l facem să priceapă pe unul din negustorii turci că dacă ar avea de gând să-și răscumpere vasul, neam învoi să primim o sumă de bani și să-i lăsăm să plece. El mi-a răspuns că dacă i-aș îngădui unuia dintre ei să se repeadă până la țărm după bani, târgul s-ar putea încheia; așadar, am prețuit valoarea încărcăturii la treizeci de mii de ducați. După cum căzusem la învoială, i-am dat voie să se ducă pe țărm cu goeleta noastră, la Dohar, în Arabia, unde un negustor bogat a plătit răscumpărarea pentru ei, și după aceea s-a întors tot cu goeleta noastră; iar după ce banii au ajuns cu bine în mâinile noastre, le-am permis să-și vadă de drum, în mod cât se poate de corect și de cinstit.

Peste doar câteva zile, am capturat o joncă arabă ce se îndrepta din Golful Persic spre Meca, având la bord o încărcătură bunicică de perle; i-am scăpat de grija perlelor, care se pare că aparțineau unor neguțatori din Meca, și i-am lăsat în voia sortii, căci nu mai aveau nimic altceva care să merite a fi luat. Am continuat să ne fâțâim încoace și-ncolo prin apele acelea, până când am băgat de seamă că proviziile ni se împutinau văzând cu ochii, iar atunci căpitanul Wilmot, amiralul nostru, ne-a spus că sosise vremea să ne întoarcem la locul de întâlnire, restul oamenilor fiind și ei de acord cu asta, căci erau cam osteniți de atâta bântuit de colo până colo, fără să fi dat peste vreo pradă mai acătării, timp de mai bine de trei luni, ceea ce era cu mult sub așteptările noastre. Mie însă

nu-mi prea venea să plec din Marea Roșie cu un câștig așa de prăpădit, așa că am insistat să mai rămânem un pic, ceea ce, la stăruințele mele, s-a acceptat; dar trei zile mai târziu, am realizat că debarcându-i, spre marele nostru ghinion, pe negustorii turci la Dabar, aceștia ridicaseră împotriva noastră întreaga coastă, până la Golful Persic, așa că toate vasele se fereau de ruta asta ca dracul de tămâie și, drept urmare, nu mai avea niciun rost să mai zăbovim pe acolo.

Am fost cât se poate de necăjit la auzul acestor vești și nu m-am mai putut împotrivi dorinței aprinse a oamenilor de a ne întoarce în Madagascar. Cu toate astea, cum vântul sufla în continuare dinspre sud-sud-est și sud-est, am fost nevoiți să ne îndreptăm către coasta Africii și către Capul Guardefoy, vântul fiind mai schimbător în preajma coastei decât în largul mării.

Acolo am dat peste o pradă la care nu ne așteptam și care ne-a răsplătit cu vârf și îndesat pentru toată așteptarea de până atunci, deoarece chiar în momentul în care ne apropiam de țărm, am zărit o corabie mare ce naviga de-a lungul coastei, către sud. Era o corabie din Bengal, aparținând țării Marelui Mogul, dar care avea la cârmă un timonier olandez, al cărui nume, dacă-mi aduc bine aminte, era Vanderdiest, și mai mulți marinari europeni, dintre care trei erau englezi. În niciun caz n-ar fi avut cum să ne opună rezistență. Restul marinarilor erau indieni dintre supușii Mogulului, câțiva din Malabar și câțiva de alte nații. La bord se mai afla și cinci negustori indieni și niște armeni. Se pare că fuseseră la

Meca cu o încărcătură de mirodenii, mătăsurii, diamante, perle, stofe și altele, mărfuri ce proveneau din țara lor, iar acum nu mai aveau la bord aproape nimic altceva cu excepția banilor, galbeni, ceea ce, fiindcă tot veni vorba, era taman ceea ce ne doream și noi; iar cei trei marinari englezi ni s-au alăturat, și ne-ar fi urmat și

cârmaciul olandez, dacă cei doi negustori armeni nu ne-ar fi implorat să nu li-l luăm; căci el fiind timonierul, nu le mai rămânea niciun om în stare a le conducă vasul; așa se face că, lăsându-ne înduplecați de rugămințile lor, l-am refuzat făcându-i în schimb pe ei să ne promită a nu-l vor supune la cazne pentru faptul că și-a manifestat dorința de a veni cu noi.

Am agonisit de pe corabia cu pricina aproape două sute de mii e galbeni; iar dacă nu ne mințiseră, la Goa era și un evreu care avusese de gând să se imbarce pe același vas și care avea asupra sa încă două sute de mii de galbeni, toți doar ai lui; însă marele său noroc a fost că, îmbolnăvind-se la Meca, n-a mai fost în stare să plece în călătorie, și astfel și-a pus la adăpost bănetul.

Articol III. CAPITOLUL XIII. Visul lui William și ciudata aventura ce i-a urmat - Ne întâlnim cu căpitanul Wilmot la Mangahelly - Ni se alătură căpitanul Avery - Se ivesc neînțelegeri între noi

— **Ne despărțim și eu îi părăsesc, având sub comandă o mare corabie - Întâmplări din călătoria noastră** - Nu mai era nimeni altcineva cu mine când am înhățat această pradă, ci doar eu și goeleta; căci se dovedise că vasul căpitanului Wilmot lua apă, așa că plecase spre locul de întâlnire înaintea noastră și ajunsese acolo cam pe la jumătatea lunii decembrie; portul nefiindu-i însă pe plac, lăsase o cruce uriașă înfiptă pe țărm, iar e ea agățase o placă de plumb pe care scrijelise indicații pentru oi, și anume să-l urmăm în marele golf de la Mangahelly, unde am al peste un port de toată frumusețea; dar acolo ne-a ajuns la ureche o veste care ne-a ținut departe de el un timp mai îndelungat, în care cauză amiralul s-a și supărat; cu toate astea, i-am închis gura, lui și echipajelor corăbiilor sale, cu partea ce i se cuvenea din ele două sute de mii de galbeni. Dar ceea ce ne împiedicase de a e întâlni mai devreme la el a fost

povestea ce urmează: între Mangahelly și un alt punct, numit Capul Sfântul Sebastian, sosise la țărm, în timpul nopții, o corabie europeană; și, fie din pricina vremii rele, fie din lipsa sau nepriceperea cârmaciului, asta n-o mai știu, corabia eșuase și n-a mai izbutit să se întoarcă în larg.

Noi ne aflam în golful sau în portul unde, după cum v-am spus, fusese stabilit locul de întâlnire și nu ajunseserăm încă pe țărm, așa încât nu apucaserăm să citim mesajul pe care ni-l lăsase amiralul.

Prietenului nostru William, despre care n-am mai pomenit nimic de mult timp, i-a trecut într-o zi prin cap că ține morțiș să coboare pe țărm și mă tot pisa la cap să-i îngădui să ia cu el un pâlc de oameni, pentru a putea vedea în siguranță ținutul. Eu mă împotriveam din răspuțeri, din mai multe motive; dar, mai cu seamă, i-am zis că doar știa prea bine că băștinașii nu erau decât niște sălbatici meșteri în fățarnicie, din care pricină nu mă învoiam să-l las să se ducă; și dacă ar mai fi continuat să mă bată la cap, cred că l-aș fi refuzat verde-n față și i-aș fi poruncit să rămână pe loc.

Dar pentru a mă îndupleca totuși să-l las să se ducă, mi-a spus că-mi va destăinui motivul pentru care stăruia cu atâta înverșunare. Cu o noapte înainte avusese un vis atât de convingător, care-i lăsase o impresie atât de puternică, încât nu și-a mai putut veni cât de cât în fire până când nu mi-a propus să se ducă pe mal; și tocmai pentru că mă încăpățânam să nu-i fac pe plac, tocmai din această pricină, credea el, însemna că visul are o semnificație; iar dacă, din contră, i-aș fi dat mână liberă, atunci însemna că visul său nu făcea doi bani.

În visul lui se făcea că a coborât pe țărm însoțit de treizeci de oameni, printre care se număra și șeful de echipaj, și că au dat peste o mină de aur, îmbogățindu-se până la unu, dar nu acesta era lucrul cel mai important pe care voia să mi-l împărtășească, ci acela că, chiar în

aceeași dimineată, după ce visase toate astea, șeful de echipaj a venit să-i spună că și avusese parte de un vis în care s-a dus pe țărm, în insula Madagascar, unde au venit la el niște oameni care i-au zis că-i vor arăta unde poate să pună mâna pe o comoară, care ar face din ei toți niște oameni bogați.

Aceste două lucruri, puse cap la cap, au prins să aibă oarecare greutate în mintea mea, cu toate că niciodată nu fusesem înclinat să dau crezare viselor; dar încăpățânarea lui William **m**-a impresionat de-a binelea, căci acordasem întotdeauna o mare prețuire judecății lui; așa că, pe scurt, i-am îngăduit să se ducă; însă le-am ordonat tuturor să se țină în apropierea țărmului mării, pentru ca în cazul în care i-ar fi amenințat vreo primejdie, indiferent de ce soi, moi să-i putem vedea și lua în bărcile noastre.

Au plecat în zorii zilei, treizeci și unu de oameni înarmați până-n dinți, băieți voinici cu toții, unul și unul; au călătorit cât a fost ziua de lungă, iar când s-a lăsat noaptea ne-au dat de știre că totul merge bine, de pe vârful unui deal, aprinzând un foc mare, așa după cum le înțeleseserăm.

În ziua următoare au coborât de pe deal, pe cealaltă parte, îndreptându-se către țărm, după cum ne promiseseră, și s-au trezit în fața ochilor cu o vale cât se poate de plăcută, prin mijlocul căreia curgea un râu și care ceva mai departe părea să se lărgască îndeajuns de mult pentru a purta niște vase de dimensiuni mai mici; s-au îndreptat cu pași repezi spre albia râului și au fost surprinși auzind pocnetul unui foc de armă care, socotind după tăria sa, nu putea veni prea departe; și-au ciulit urechile și au ascultat multă vreme, dar nu le-a mai ajuns la ureche niciun zgomot de acest fel, așa că și-au văzut mai departe de drum spre malul râului, care era un curs de apă frumos și proaspăt, care se lărgea rapid; au înaintat pe malurile sale până când au văzut că, dintr-odată, apa se

deschidea aidoma unui evantai și se lățea formând un golf încăpător, ca un fort, la vreo cinci mile distanță de mare; și, ceea ce era chiar și mai uimitor, în vreme ce înaintau începeau să deslușească cu tot mai multă limpezime, la gura portului sau a golfului, epava unei corăbii.

Mareea era ridicată, după cum ziceam noi, așa că deasupra apei nu se prea zărea mare lucru, dar pe măsură ce oamenii noștri coborau, au văzut că vasul naufragiat părea tot mai mare și mai mare și, cum la scurt timp după aceea marea a scăzut, și-au dat seama că el se afla pe uscat și zăcea pe nisip, părând să fie epava unei corăbii cât toate zilele, mai mare decât se puteau aștepta să întâlnească pe acele meleaguri. 234

După ceva vreme, William, care își scosese oceanul pentru a vedea mai bine epava, fu surprins să audă iarăși un foc de muschetă șuierându-i pe la urechi și, imediat după aceea, văzu chiar fumul iscat de împușcătură; acestei provocări oamenii noștri i-au răspuns numaidecât cu trei focuri de muschetă, ca să dibuiască, dacă se putea, cine era cel care slobozise împușcătura ori ce se petrecuse. La zgomotul iscat de focurile de armă, au prins să alerge spre țărm o mulțime de oameni, ivindu-se dintre copaci, iar ai noștri și-au putut da seama fără prea multă bătaie de cap că era vorba de europeni, cu toate că nu știau din ce nație făceau parte; oricum, oamenii noștri au început să strige spre ei din toate puterile, după care au luat o prăjină lungă, au înălțat-o și au aninat în vârful ei o cămașă altă, drept semn de pace. Cei de pe cealaltă parte au văzut și ei semnul, cu ocheanele și, imediat după aceea, ai noștri au zărit cum o barcă se desprinde de la țărm, după cum au avut ei impresia, deși de fapt plecase dintr-un alt golfuluț, și nu peste multă vreme oamenii cu pricina au venit vâslind peste golf, ieșindu-le a lor noștri în întâmpinare și arborând la rândul lor un steag alb de pace.

E greu de descris surpriza, bucuria și satisfacția ivită

în ambele tabere, când, într-un loc atât de rupt de lume, s-au întâlnit nu doar oameni albi, ci și englezi pe deasupra; dar cât de mare le-a fost încântarea când au ajuns să se vadă mai îndeaproape și să-și dea seama că nu erau doar compatrioți, ci chiar camarazi, căci corabia cu pricina nu era alta decât cea pe care o comandase căpitanul Wilmot, amiralul nostru, și de care ne pierduserăm din cauza furtunii de la Tobago, după ce rămăsesem înțeleși să ne reîntâlnim în Madagascar!

Se pare că le ajunseseră la ureche vești despre noi, când ajunseseră în partea de sud a insulei și cutreieraseră apele tocmai până-n golful Bengal, unde s-au întâlnit cu căpitanul Avery, căruia i s-au alăturat și împreună cu care au pus mâna pe mai multe prăzi bogate, printre care o corabie la bordul căreia se găsea fiica Marelui Mogul și o comoară uriașă, formată din bani și giuvaere, iar de acolo, s-au îndreptat spre coasta Coromandel și după aceea către Malabor, ajungând până în golful Persic, de unde s-au ales din nou cu ceva pradă, ducându-se apoi spre partea de sud a Madagascarului; dar vânturile bătând puternic dinspre sud-est și est-sud-est, s-au trezit în partea de nord a insulei, iar după aceea, fiind despărțiți de o furtună vijelioasă dinspre nord-vest, s-au văzut obligați să-și caute adăpost în gura acestui golf, unde le-a și eșuat vasul. Ne-au mai zis că, după câte auziseră, și căpitanul Avery își pierduse corabia, undeva nu departe de acolo.

După ce s-au înștiințat astfel, unii pe alții, despre soarta pe care o avuseseră, sărmanii oameni, plini de bucurie, s-au grăbit să se întoarcă să le împărtășească și celorlalți vestea cea bună; și lăsându-i pe câțiva dintre ei împreună cu ai noștri, restul a făcut cale întoarsă; iar William era atât de nerăbdător să-i vadă pe toți, încât i-a însoțit și el împreună cu alți doi oameni și s-a dus în locul în care își improvizaseră o mică tabără în jurul căreia își duceau zilele. Cu totul erau vreo sută și șaiszeci de oameni;

izbutiseră să-și care pe țărm tunurile și ceva muniții, dar în mare parte praful de pușcă li se umezise. Cu toate astea, înălțaseră o platformă frumoasă și montaseră pe ea douăsprezece tunuri, ceea ce reprezenta o apărare îndeajuns de puternică pentru ei în partea aceea a mării; iar la capătul dinspre mare al platformei încropiseră o schelă de lansare la apă și un mic șantier, muncind din greu la o corabie mai mică, dacă i se putea spune așa, pentru a se întoarce cu ea pe mare, dar au încetat lucrul când au auzit veștile despre sosirea noastră.

Când oamenii noștri au intrat în colibeile lor, era într-adevăr uimitor de văzut ce bogății agonisiseră, atât în aur și argint, cât și în giuvaere, deși despre toată această comoară ziceau că nu e decât un fleac în comparație cu cea adunată de căpitanul Avery, pe unde s-o mai fi aflat și el atunci.

Se scurseseră cinci zile de când tot așteptam să se întoarcă cei plecați și nu aveam nicio veste de la ei și, la drept vorbind, eu le pusesem cruce; dar, după cinci zile de așteptare, am fost mirat văzând barca unei corăbii vâslind către noi, în lungul coastei; nu reușeam să-mi dau deloc seama ce hram poartă, însă am fost încântat în cele din urmă, când oamenii noștri mi-au spus că-i auziseră strigând și-i zăriseră făcându-ne semne cu bonetele în mâini.

În scurt timp, s-au apropiat de noi și l-am văzut pe prietenul meu William, ridicat în picioare, făcându-ne semne; și iată-i urcați la bord, însă când mi-am dat seama că din cei treizeci și unu se întorseseră doar cincisprezece, am întrebat ce se întâmplase cu camarazii lor.

— Ei! exclamă William, sunt cu toții foarte bine, iar visul meu s-a împlinit de-a binelea, ca și visul șefului de echipaj.

Spusele sale m-au făcut tare nerăbdător să aflu cum stăteau lucrurile, așa că mi-a depănat întreaga tărașenie,

care într-adevăr ne-a umplut de uimire pe toți. În ziua următoare, am ridicat ancora și ne-am îndreptat către sud, pentru a ne întâlni cu căpitanul Wilmot și cu corabia lui, la Mangahelly, unde l-am găsit, după cum v-am zis, puțin cam cătrănit de întârzierea noastră; dar mai apoi l-am împăcat, istorisindu-i visul lui William și urmările acestuia.

Între timp, tabăra camarazilor noștri era la doi pași de Mangahelly, așa că amiralul nostru, împreună cu mine, cu prietenul William și cu alți câțiva oameni, ne-am hotărât să luăm goeleta și să ne ducem să-i vedem, aducându-i pe toți, cu toate bunurile, cuferele și bagajele lor, la bordul corăbiei noastre, ceea ce am și făcut; și am dat peste tabăra, fortificațiile, bateria de tunuri pe care o ridicaseră și peste comoara lor și toți oamenii, întocmai cum ne spusese William; așa că, după ce am zăbovit acolo o vreme, i-am suit pe toți în goeletă și i-am luat cu noi.

Însă s-a mai scurs ceva vreme până să aflăm care fusese soarta căpitanului; dar după vreo lună, luându-ne după indicațiile oamenilor care-și pierduseră corabia, am trimis goeleta într-o misiune de patrulare în lungul coastei, pentru a descoperi, dacă or să poată, cam prin ce loc se găseau, lucru ce s-a și întâmplat, cam după vreo săptămână; am aflat că, rămăseseră fără corabie, cum se întâmplase de altfel și cu ai noștri și, din toate punctele de vedere, se aflau într-o situație la fel de proastă ca și a noastră.

S-au scurs cam vreo zece zile până să vină înapoi goeleta, iar căpitanul Avery s-a întors și el la bordul ei; și aceea era, după câte-mi aduc eu aminte, întreaga forță de care a dispus vreodată căpitaiul Avery; căci ne-am trecut în revistă tot ce aveam și situația era aceasta: noi aveam două corăbii și o goeleta cu un echipaj de trei sute douăzeci de oameni, ceea ce era insuficient pentru echiparea, așa cum s-ar fi convenit, a corăbiilor, având nevoie doar pentru marele vas portughez de aproape patru

sute de oameni. În ceea ce îi privea pe camarazii noștri răătăciți și acum regăsiți, tot echipajul lor însuma vreo sută optzeci de oameni, iar căpitanul Avery avea cu el circa alți trei sute, dintre care zece erau dulgheri; cei mai mulți dintre ei fuseseră luați de la bordul vaselor capturate; drept urmare, pe scurt, toată forța pe care o avea la dispoziție căpitanul Avery, în Madagascar, în anul 1699, sau cam pe atunci, era formată din cele trei corăbii ale noastre, căci a lui se pierduse, după cum ați mai auzit, iar în ceea ce privea efectivul, oamenii săi n-au fost nicicând mai mulți de o mie două sute, socotiți la grămadă.

Cam după vreo lună, toate echipajele noastre s-au adunat laolaltă și, cum Avery era fără corabie, ne-am înțeles cu toții să-i punem pe oamenii noștri pe vasul de război portughez și pe goeleta, și să-i dăm căpitanului Avery pe mână comanda fregatei spaniole, cu tot cu echipamente, tunuri și muniție necesară echipajului; în schimbul acestora ei, care erau putred de bogați, s-au învoit să ne dea patruzeci de mii de galbeni.

Apoi ne-am sfătuit ce cale să apucăm. Căpitanul Avery, ce-i al lui e al lui, a propus să ne stabilim pe țărm și să ne construim acolo o mică cetățuie, bine fortificată și prevăzută cu sumedenie de întărituri și, cum aveam o avere frumușică, pe care ne-o mai și puteam spori după cum ne era voia, s-ar fi cuvenit, zicea el, să ne mulțumim a ne retrage în acel loc, de unde să aruncăm o sfidare întregii lumi.

Dar eu l-am convins repede că locul acela nu ne-ar fi oferit nicio siguranță, dacă aveam de gând să nu renunțăm la îndeletnicirea noastră de pirăți; căci, dacă ne-am instala acolo, toate națiunile Europei, mai ales cele din acea regiune, ar porni într-un soi de cruciadă pentru a ne izgoni de pe acele meleaguri. Dacă însă ne hotărâm să trăim într-un loc ferit, cultivând pământul ca niște simpli agricultori și lăsând baltă meseria de pirăți, atunci chiar că ne-am

putea apuca de muncit pământul și ne-am putea statornici oriunde; în această situație, i-am spus eu, găseam de cuviință că cea mai nimerită cale ar fi să ne târguim cu băștinașii și să cumpărăm de la ei o bucată de pământ, undeva mai înăuntrul țării, într-un loc mai îndepărtat, așezată pe malurile vreunui râu cu albie navigabilă, pe firul căreia ar putea călători în sus și-n jos bărci, dar nu și corăbii, căci acestea din urmă ar putea fi o amenințare pentru noi; și astfel, ocupându-ne cu creșterea vitelor pe terenurile ceva mai înalte, a vacilor și a caprelor de care ținutul nu ducea câtuși de puțin lipsă, nu ne îndoiam că vom putea trăi acolo la fel de bine ca oricare alți oameni; și i-am mai spus că, după părerea mea, era un refugiu tocmai bun pentru cei care ar fi avut de gând să renunțe și să se ascundă, nevenindu-le să se aventureze înapoi pe meleagurile natale unde să fie spânzurați sau cel puțin să-și asume riscul de a se legăna într-un ștreang.

Cu toate astea, căpitanul Avery nu și-a dat pe față gândurile, părând să nu fie de acord cu ideea de a ne duce mai în interiorul țării, pentru a ne apuca de agricultură; din contră, s-ar fi zis că mai degrabă înclină să împărtășească planurile căpitanului Wilmot, anume că s-ar putea statornici pe țărm, unde să-și continue totodată apucăturile piraterești; și asta au și decis să facă până la urmă, dar, după cum am înțeles mai târziu, vreo cincizeci dintre oamenii lor s-au retras într-un loc mai înăuntrul țării și s-au stabilit acolo, formând un soi de colonie. Dacă mai dăinuie și în ziua de azi pe acele meleaguri sau nu, asta n-o mai pot spune și nici câți dintre ei or mai fi în viață; dar părerea mea e că mai sunt încă acolo și astăzi și că numărul lor a sporit din plin, căci am auzit că și-au adus printre ei și niște femei, chiar dacă nu prea multe; căci au luat ca prizoniere, se pare, cinci olandeze și trei sau patru fetișcane de pe un vas olandez ce se afla în drum spre Meca, iar trei dintre acele femei măritându-se cu unii din

ei, și-au urmat bărbații în noua lor plantație; însă despre asta nu vă pot vorbi decât din auzite.

Zăbovind acolo ceva vreme, mi-am dat seama cât de împărțiți ia părerile lor erau toți ai noștri, unii zicând s-o apucăm pe un drum, alții pe altul, până când, într-un târziu, am început să prevăd că aveau să se separe și poate că nici nu vom aduna suficienți oameni pentru a închea un echipaj pentru corabia cea mare, așa că l-am luat mai la o parte pe căpitanul Wilmot și am început să discut cu el despre această situație, dându-mi numaidecât seama că el însuși era tentat să rămână în Madagascar și că, fiind stăpânul unei averi considerabile, urzea planuri tainice de a ajunge acasă, într-un fel sau altul.

I-am argumentat cât de lipsit de șanse de reușită era acest plan și care erau riscurile la care ne expunea, fie de a cădea în ghearele bandiților și criminalilor din Marea Roșie, care n-ar lăsa pentru nimic în lume să le treacă pe sub nas o comoară ca a lui, fie de a cădea în mâinile englezilor, olandezilor sau francezilor, care fără nicio îndoială că l-ar atârna într-un ștreang, ca pirat. I-am înșirat, de-a fir-a-păr, călătoria pe care o întreprinsesem, peste continentul african, plecând chiar din locul acela, și i-am spus ce piedici ar fi avut de înfruntat dacă ar fi făcut drumul acela pe jos.

Pe scurt, nimic nu l-a putut abate de la hotărârea nestrămutată de a ajunge în Marea Roșie cu goeleta și, debarcând acolo unde copiii lui Israel au trecut fără să-și ude picioarele, pe fundul mării, să călătorească și el pe uscat până la Cairo, care nu e la mai mult de optzeci de mile, iar de acolo zicea că va putea să se îmbarce, prin Alexandria, spre orice colț al lumii.

Eu i-am arătat riscurile și chiar neputința de a trece prin Meca și Iudeea fără să fie atacat, dacă ar fi încercat s-o facă cu forța, sau prădat, dacă ar fi cerut permisiunea; și i-am explicat atât de pe îndelete motivele și într-un mod

atât de convingător, încât cu toate că el n-a catadicsit să mă ia în seamă, cu toate astea, niciunul dintre oamenii săi nu s-a încumetat să i se alătore. I-au spus că l-ar urma oriunde, ca să-i dea ascultare, însă că asta ar însemna să se azvârle atât pe ei cât și pe sine într-o pieire sigură, fără cea mai mică șansă de a o evita sau de a-și atinge țelul. Căpitanul mi-a luat în nume de rău ceea ce i-am zis și s-a arătat ofensat, trântindu-mi pe chestia asta și niște înjurături de mai mare dragul, dar eu m-am făcut că plouă, spunându-i doar că nu-l sfătuisem decât spre propriul său bine, că dacă nu era în stare să priceapă atâta lucru era vina lui, nu a mea, și că eu nici nu l-am oprit să se ducă, nici n-am încercat să-i lămuresc pe oamenii săi să nu i se alătore, cu toate că ar fi fost în mod limpede un pas ce i-ar fi dus la pieire.

Oricum, capetele înfierbântate nu se răcoresc cu una, cu două; căpitanul era atât de întărit, încât ne-a lăsat baltă și a trecut în tabăra căpitanului Avery, împreună cu cei mai mulți dintre oamenii lui, înhăitându-se cu cei al lui Avery și luând cu sine întreaga comoară, ceea ce, fiindcă tot veni vorba, nu era tocmai cinstit din partea sa, din moment ce ne înțelesesem să împărțim frățește toate câștigurile, indiferent dacă erau mari sau mici ori dacă eram sau nu de față.

Oamenii noștri au cam bombănit la chestia asta, dar eu i-am potolit cum m-am priceput mai bine și le-am spus că nu era mare lucru pentru noi să adunăm tot atât, ținând cont de loviturile pe care le plănuiam; iar căpitanul Wilmot ne oferise un exemplu cât se poate de bun, căci prin gestul său călca în picioare înțelegerea noastră de a ne împărți câștigurile cu el. N-am lăsat să-mi scape acest prilej și am încercat să le vâd în scâfârlie oamenilor o parte din planurile mele de viitor, care erau să ne aventurăm pe Mările de Est și să vedem în ce măsură n-am izbuti și noi să ne îmbogățim aidoma domnului Avery, care, ce-i drept,

adunase bani cu nemiluita, deși nici pe jumătate din cât umbla vorba în Europa.

Oamenilor noștri le era atât de pe plac felul meu de a fi, deschis și întreprinzător, încât m-au încredințat că mă vor urma în lumea largă, toți ca unul, oriunde aş vrea eu să-i port; în ceea ce îl privea pe căpitanul Wilmot, cu el nu mai voiau să aibă nici în clin, nici în mână. Asta i-a ajuns la urechi și l-a făcut să turbeze de mânie; așa încât a amenințat că o să-mi taie beregata, dacă mă încumet să pun piciorul pe uscat.

Am fost pus la curent cu această situație, între patru ochi, dar n-am prea luat în seamă acest lucru, doar că m-am îngrijit să în umblu fără băgare de seamă și arareori mă mai deplasam altfel decât însoțit de mai mulți oameni. Cu toate astea, în cele din urmă, eu și căpitanul Wilmot ne-am întâlnit față în față, și am avut o discuție cât se poate de serioasă legată de această problemă, eu punându-i la dispoziție goeleta, să se ducă oriunde îi era voia; ori, dacă nu era satisfăcut nici în varianta asta, atunci mă ofeream să rămân eu la bordul goetei și să-i dau lui corabia cea mare; dar el a refuzat ambele oferte și mi-a cerut doar să-i las pe cei șase dulgheri care erau mai mulți decât trebuințele noastre pe corabie, pentru a le da oamenilor săi o mână de ajutor să ducă la bun sfârșit goeleta începută înainte de venirea noastră, de oamenii care-și pierduseră corabia. Am fost numaidecât de acord și i-am împrumutat și alte brațe de muncă și, în scurt timp, au construit o brigantină zdravănă, în stare să ducă paisprezece tunuri și două sute de oameni.

Ce măsuri au luat ei și în ce fel a scos-o la capăt mai târziu căpitanul Avery este o istorie mult prea lungă și întortocheată pentru a o depăna aici și nici nu mă privește, povestea mea nefiind încă dusă până la final.

Certurile descrise mai sus, deși fără importanță, m-au făcut să rămân acolo aproape cinci luni, până spre

sfârșitul lunii martie, când am plecat cu corabia cea mare, care avea la bord patruzeci și patru de tunuri și patru sute de oameni, și cu goeleta, care avea un echipaj de doar opt oameni. Nu ne-am îndreptat către coasta Malabarului și către Golful Persic, după cum aveam de gând la început, căci musonii dinspre est băteau încă destul de vântos, aștinându-mă mai mult lângă coasta africană, unde am avut parte de vânturi favorabile până când am trecut dincolo de ecuator și am ajuns la Capul Baffa, la latitudinea de patru grade și zece minute; de acolo, musonii prinzând să sufle spre nord-est și nord-nord-est, ne-am continuat călătoria cu vânt prielnic în pânze, către Maldive, o faimoasă salbă de insule, bine cunoscută de toți marinarii care au navigat prin acele părți ale lumii; și, părăsind și acele insule ceva mai spre sud, am ajuns la Capul Comerin, punctul cel mai de sud al coastei Malabarului, și am înconjurat insula Ceylon. Am stat o vreme acolo, în așteptarea vreunei prăzi; și tot acolo am văzut trei mari corăbii engleze din Indiile de Est, plecând din Bengal ori de la Fort St. George înapoi spre casă, către Anglia, sau mai degrabă către Bombay și Surat, până la statornicirea vântului.

Ne-am apropiat și, arborând un pavilion englezesc, vechi și zdrențuit, am navigat în coasta lor, ca și când am fi avut de gând să-i atacăm. O bună bucată de timp n-au știut ce să creadă despre noi, deși ne vedeau limpede culorile; bănuiesc că la început au crezut că suntem francezi; dar când au venit mai aproape i-am făcut numaidecât să-și dea seama ce hram purtam, căci am înălțat în vârful arborelui gabier un steag negru, cu două pumnale încrucișate pe el, ceea ce i-a făcut să înțeleagă la ce urmau să se aștepte.

În curând, am văzut efectele gestului nostru, căci la început și-au ridicat drapelele și au pornit spre noi într-o singură linie, ca și cum ar fi avut de gând să primească lupta, vântul care sufla dinspre țarm fiindu-le îndeajuns de favorabil ca să le ajute să treacă la abordaj; dar când au

descoperit de ce forțe dispuneam și că nu eram niște vase obișnuite, și-au schimbat cursul și au apucat-o din nou în direcția opusă, îndepărtându-se de noi cu toate pânzele întinse. Dacă ar fi continuat să se apropie, i-am fi întâmpinat cu o primire de pomină, dar așa, nici nu ne trecea prin minte să-i urmărim, lăsându-i prin urmare să-și vadă de drum, din motivele mai sus amintite.

Dar dacă acestora le-am îngăduit să dea bir cu fugiții, firește că nu aveam intenția să-i lăsăm și pe alții să ne scape la fel de ușor printre degete. Chiar în dimineața zilei următoare, am văzut o pânză ocolind capul Comerin și navigând, după cât se părea, în aceeași direcție cu noi. La început, nu știam cum să-i venim de hac, din cauza faptului că avea țarmul la tribord, așa că dacă ne apucam s-o fugărim, se putea adăposti în orice port sau golf, lăsându-ne astfel cu buzele umflate; dar ca să-i tăiem calea, am trimis goeleta să treacă prin culoarul dintre corabie și țarm. Imediat ce și-a dat seama ce urmărim, s-a întors ca să se apropie de țarm, iar când goeleta s-a îndreptat spre ea, am văzut-o că se năpustește de-a dreptul spre uscat, întinzându-și toate pânzele pe care le avea.

Cu toate astea, goeleta noastră a prins-o din urmă, a provocat-o la luptă și a aflat că era o corabie cu zece tunuri, construită în Portugalia, aflată însă sub comanda unor negustori olandezi și cu un echipaj alcătuit din marinari de aceeași naționalitate, plecați în Golful Persic spre Batavia, ca să aducă de acolo mirodenii și alte mărfuri. Oamenii de pe goeleta au înhățat-o și au scotocit prin măruntaiele ei înainte de a ajunge noi la fața locului. Au dat peste ceva mărfuri europene, peste o frumoasă și rotundă sumă de bani și peste niște perle; așa se face că, cu toate că nu ne dusesem în golf să pescuim perle, ieșiseră perlele din apele golfului și veniseră la noi, iar noi ne luăram partea noastră. Era o corabie bogată, i-ar fi, mărfurile erau de mare valoare, fără a mai socoti banii și

perlele.

Apoi am avut parte de o consfătuire îndelungată, încercând să hotărâm soarta acelor oameni; căci dacă le dădeam înapoi corabia și-i lăsam să-și vadă de drum spre Java, ar fi însemnat să dăruim întreaga reprezentanță olandeză de acolo, iar olandezii sunt de departe cea mai mare forță din Indii, așa că trecerea noastră pe ruta aceea ar fi devenit imposibilă; or noi eram hotărâți să vizităm acea parte a lumii în felul nostru, fără a trece dincolo de marele golf al Bengalului, unde nutream speranța să ne pice în mână o sumedenie de prăzi bogate; și din această pricină nu ne-ar fi venit bine să ne abatem de la drumul nostru înainte de a ajunge acolo, căci ar fi știut că eram nevoiți să trecem prin strâmtoarele Malacca sau Sunda și, în oricare din aceste variante, pentru ei ar fi fost o nimica toată să ne oprească.

În vreme ce dezbatăteam această problemă în cabina cea mare, restul echipajului purta aceeași discuție la poalele catargului și se pare că cei mai mulți erau de părere să-i punem la saramură pe sârmanii olandezi, împreună cu heringii; într-un cuvânt, erau de părere să-i azvârlim pe toți în mare. Bietul William, quakerul, era tare îngrijorat în această privință și numai ce-l văd că vine întins la mine, să-mi vorbească.

— Chibzuiește bine, mi-a zis el, ce ai de gând să faci cu acești olandezi pe care-i ai la bord? Sper că nu vrei să-i lași să-și vadă de drum.

— Dar de ce, William, i-am răspuns eu, oare tu m-ai sfătui să-i las să plece?

— Nu, a zis William, nu pot spune că s-ar cuveni ca tocmai tu să le îngădui să plece, adică să-și vadă de călătoria lor spre Batavia, căci ție nu-ți pică deloc bine ca olandezii din Batavia să prindă de veste că te afli prin aceste mări.

— Bine atunci, i-am zis eu, în cazul ăsta nu-mi vine în

minte altă soluție decât să le facem vânt peste bord. Știi, William, că toți olandezii înoată ca niște pești și toți oamenii noștri sunt de acord cu mine.

Însă, în același timp, nici nu-mi trecea prin cap să fac una ca asta, doar că voiam să aud ce avea de zis William. Mi-a răspuns cu seriozitate.

— Dacă toți oamenii ar fi de părerea asta, eu tot nu voi putea să cred vreodată că și tu ești de acord cu ea; căci te-am auzit ridicându-te împotriva cruzimii în toate celelalte cazuri de până acum.

— Bine, William, e adevărat ce spui, dar în cazul ăsta ce facem cu ei?

— Cum, se miră William, vrei să zici că singura cale este aceea de a le face de petrecanie? Sunt încredințat că nu vorbești serios.

— Da, asta așa-i, William, i-am răspuns eu, nu vorbesc serios, însă olandezii nu se vor duce nici în Java, nici în Ceylon, nu te îndoi de asta.

— Cu toate astea, zise William, oamenii ăștia nu ți-au făcut niciun rău, în timp ce tu i-ai ușurat de bunurile lor, așa că ce pretext poți găsi ca să le faci rău?

— Nu, William, nu mai sufla o vorbă despre asta, căci pretexte am cu nemiluita, dacă doar de pretexte este vorba; tot ce vreau e numai să-i opresc de la a-mi face ei rău, iar comportarea asta este un exemplu de aplicare a Legii despre legitima apărare, atât de necesară cum alta nu-i; însă principala problemă este că habar n-am ce pot face cu ei pentru a-i opri să-și dea drumul la gură în stânga și-n dreapta.

În vreme ce eu stăteam la taclale cu William, soarta sârmanilor olandezi fusese pecetluită pe față, fiind condamnați la moarte de către tot echipajul corăbiei; și atât de tare se înfierbântaseră oamenii, încât iscau o zarvă nemaipomenită; iar când au auzit că William se împotriva,

unii dintre ei au și jurat că e musai ca olandezii să piară, iar dacă William nu era de acord, trebuia să-l înecăm și pe el laolaltă cu prizonierii.

Dar, cum eu eram ferm hotărât să mă pun de-a curmezișul unui astfel de plan, am găsit de cuviință că e vremea să-mi asum măcar o mică răspundere, altfel pornirea lor sângeroasă ar fi putut crește, devenind greu de stăvilit; așa că i-am chemat sus la mine pe olandezi și am stat puțin de vorbă cu ei. În primul rând, i-am întrebat dacă nu vor să ni se alăture de bunăvoie; doi dintre ei au primit numaidecât, dar restul, adică paisprezece, au refuzat.

— Bine, atunci, le-am spus eu, încotro vreți să vă duceți? Și-au exprimat dorința de a merge spre Ceylon.

— Nici vorbă, le-am răspuns, nu vă pot permite să vă duceți la; vreo reprezentanță olandeză, și le-am înșirat cât se poate de limpede motivele, care erau firești, nici ei nu aveau cum să nu recunoască asta.

Totodată le-am făcut cunoscute și măsurile crude și sângeroase la care se gândiseră oamenii noștri, spunându-le însă că eu mă hotărâseră să le scap pieile în vreun fel, dacă era posibil; și de aceea le-am zis că-i voi debarca pe uscat la vreo reprezentanță engleză din Bengal, ori îi voi îmbarca pe vreun vas englez cu care ne-am putea întâlni, dar numai după ce vom fi trecut de strâmtorile Sunda sau Malacca, în niciun caz mai devreme; căci pe drumul de întoarcere nu m-aș fi dat înapoi de la a-mi asuma riscul de a avea de-a face cu roitele olandeze de la Batavia, dar nu doream ca eu să ajung acolo în urma veștilor despre mine, căci asta ar face ca toate vasele lor comerciale să se pună la adăpost și să ni se ferească din drum.

Urma apoi să hotărâm ce să facem cu vasul lor, dar asta nu ne-a luat prea mult timp; căci nu existau decât două variante: fie să-i dăm foc, fie să-l mânăm către țărm, și am ales cea de-a doua cale; așa că i-am așezat trinca cu

șcata pe vinci și i-am legat cu o parâmbă cârma, astfel încât să stea îndreptat puțin spre babord, ca să corespundă cu pânza de provă, și astfel l-am lăsat în voia valurilor și a vânturilor, fără țipenie de om la bord; nu s-au scurs nici două ore și l-am văzut naufragiind pe mal, ceva mai încolo de Capul Comerin, iar noi ne-am văzut de drum spre coasta Coromandel, înconjurând Ceylonul. Acolo am navigat în lungul țărmului, dar nu atât de aproape încât să fim zăriți de pe mal, ci la o distanță suficientă pentru a putea vedea corăbiile în drum spre Fort St. David, Fort St. George și spre alte reprezentanțe înșirate precum măregele de-a lungul acelei coaste, ca și de-a lungul coastei Galcondei, înălțând pavilionul englez când ne apropiam de reprezentanțele olandeze și arborând drapelul olandez când treceam prin preajma reprezentanțelor engleze. Am întâlnit puține prăzi pe coasta aceea, de fapt, doar două mici vase din Galconda, care încercau să străbată golful, având o încărcătură de baloturi de stofe, stămburi, muslin și cincisprezece baloturi de țesături de mătase aduse din golful spre care ne duceam noi, pe banii cui nu știam, spre Achin și alte porturi de pe coasta Malacca; nu ne-am învrednicit să aflăm încotro se îndreptau exact și le-am lăsat să-și vadă de drum, căci nu aveau la bord decât indieni.

Însă în fundul golfului ne-am întâlnit cu o joncă mare aparținând curții Mogulului, ticsită de lume, pasageri după câte am presupus noi; se pare că se îndreptau spre râul Hugely sau Gange și că veneau din Sumatra. Era într-adevăr o pradă vrednică de înhățat și am dat de atâta belșug de aur pe ea, lăsând la o parte o sumedenie de alte mărfuri de care nici nu neam atins, mai cu seamă piper, încât era cât pe-acți să punem punct patrulărilor noastre; căci aproape toți oamenii mei erau de părere că ajunsesem îndeajuns de bogați și că doream să facem cale întoarsă în Madagascar; dar prin mintea mea mai umblau și alte

năzbâtii, iar când am ajuns să le dezvălui, punându-l în același timp și pe prietenul William să stea de vorbă cu ei, închipuirea lor a luat-o razna și s-a umplut de atâtea speranțe aiurite, încât în curând i-am lămurit să ne vedem mai departe de drumul și apucăturile noastre.

Planul pe care doream să-l urmez era să părăsesc toate strâmtorile periculoase din Malacca, Singapore și Sunda, unde nu ne tuleam aștepta la nicio pradă mai acătării, ci doar, cel mult, să dim peste vase europene cu care ar fi trebuit să ne luptăm; și nu duceam lipsă de curaj, ba chiar am fi fost în stare să ne batem cu disperare, însă eram și bogați și hotărâți să ne sporim și mai mult averea, așa că am început să ne conducem după următoarea maximă: atâta timp cât nu ne îndoiam că puteam pune mâna fără luptă pe bogățiile pe care le râvneam, nu avea niciun rost să ne angajăm în bătălii, câștigul pe căi mai ușoare fiind până la urmă același.

CAPITOLUL XIV. Aventură primejdioasă - Urmările unei lovituri de trăsnet - William se întoarce, după ce a fost primit cuviincios de către chinezi, cu care începem să facem negoț - Ciudata povestire despre treisprezece englezi stabiliți în Japonia - Prin urmare, am plecat din Golful Bengal și, ajungând la coasta Sumatrei, am intrat într-un mic port, unde era un orașel locuit doar de malaezieni, iar de acolo am încărcat apă de băut și o cantitate zdravănă de carne de porc bine sărată, fără a lua în seamă arșița climatului, căci ne aflam chiar în miezul zonei toride, adică la trei grade și cincisprezece minute latitudine nordică. Totodată, am luat la bordul corăbiilor noastre patruzeci de porci vii, pe care i-am folosit drept hrană proaspătă, produsele ținutului oferindu-ne din belșug hrană pentru ei, felurite soiuri de legume, cartofi și un soi de orez sălbatic ce nu era bun decât pentru hrănitul porcilor. În Becare zi tăiam câte un porc și am găsit că aveau o carne tare gustoasă. Am luat la bord și o

sumedenie de cârduri de rațe, găini și cocoși, asemănătoare cu cele din Anglia, orășanii folositoare în diferite ocazii pentru a ne mai schimba cât de cât meniul; și, dacă îmi aduc eu bine aminte, aveam nu mai puțin de două mii de păsări, încât la început ne zgâriau pe nervi cu larma pe care o iscau, măcăind, cotcodăcind și cucurigând, dar în scurt timp am dat iama-n ele și le-am împuținat, transformându-le în fierturi, fripturi și tocane, căci atâta timp cât le-am avut n-am dus lipsă de nimic.

Acum ne era la îndemână posibilitatea de a pune în aplicare mult-visatul meu plan de a o apuca printre Insulele Olandeze ale Mirodeniilor, pentru a vedea ce blestemății aş mai putea înfăptui pe acolo; prin urmare, ne-am aşternut la drum în ziua de douăsprezece august și, trecând linia ecuatorului în ziua de şaptesprezece, am apucat-o de-a dreptul către sud, lăsând în urmă, spre est, strâmtorile Sundei și Insula Java, până când am ajuns la latitudinea de unsprezece grade și douăzeci de minute, de unde am cârmit înspre est și est-nord-est, ajutați fiind și de niște rafale favorabile de vânt, care băteau dinspre vest-sud-vest, până când am ajuns printre Insulele Moluce, zise și Insulele Mirodeniilor.

Am străbătut mările acelea cu mai puține greutate decât întâmpinasem străbătând altele, vânturile fiind mai variabile la sud de Java, iar vremea mai bună, cu toate că din când în când ne mai trezeam și cu vreme vijelioasă ori cu scurte furtuni; dar când am ajuns chiar printre Insulele Mirodeniilor, am avut parte de musoni, cărora li se mai zice și vânturi de negustori, și de care ne-am folosit așa cum se cuvenea.

Nenumăratele insule ce se aflau în acele mări ne încurcau într-un mod straniu și cu mare greutate ne croiam drum printre ele; după aceea am cârmit către partea de nord a Filipinelor, unde șansa de a înhăța o pradă bogată era de două ori mai mare, căci puteam să ne

întâlnim fie cu vasele spaniole ce veneau de la Acapulco, de pe coasta Noii Spanii, fie, asta cu siguranță, să dăm peste niscaiva corăbii sau jonci din China, care, venind de unde veneau, era peste poate să nu aibă la bord o mare cantitate de mărfuri prețioase, fără a mai pune la socoteală și banii; ori, dacă le surprindeam pe drumul de întoarcere, aveam să le aflăm încărcate cu nucșoară și cuișoare de la Banda și Temato, sau de prin alte insule.

De data asta nimerisem la țanc, până la cele mai mici amănunte, și am apucat-o de-a dreptul printr-o ieșire ceva mai largă, numită de ei strâmtoare, cu toate că avea o deschidere de aproape cincisprezece mile către o insulă căreia i se zicea Daurma și de acolo mai departe înspre nord-nord-est, către Banda; între aceste insule am întâlnit o joncă sau un vas olandez, care se îndrepta spre Amboyna. Am pus stăpânire pe ea fără prea mare bătaie de cap, însă am avut ceva de furcă să-i opresc pe oamenii noștri să-i masacreze pe toți, Imediat ce au auzit că erau din Amboyna¹, dintr-un motiv pe care bănuiesc că îl poate ghici oricine.

Am despovărat-o de vreo șaisprezece tone de nucșoară, de niscaiva provizii și de armele mărunte, căci nu aveau la bord tunuri mari, iar corabia am lăsat-o să-și vadă de drum; apoi, am navigat ținută spre Insula sau Insulele Banda, unde nu ne îndoiam că vom mai agonisi niște nucșoară, dacă am fi crezut că era cazul; în ceea ce mă privea, bucuros aș mai fi strâns nucșoară, chiar plătind în schimbul ei, însă oamenilor noștri le-ar fi sărit muștarul să audă că trebuie să plătească pentru ceva; așa încât am mai agonisit, cu diferite privilegii, încă douăsprezece tone, dintre care cea mai mare parte obținute pe țarm și

1 Amboyna a fost scena masacrării englezilor de către olandezi, în 1623. Dryden a scris o piesă de teatru, în 1691, „Amboyna, sau cruzimile olandezilor asupra

negustorilor englezi”, inspirându-se din aceste întâmplări.
(N. tr.)

doar o cantitate neînsemnată prăduită de pe un mic vas al băştinaşilor, ce se îndrepta spre Gilolo. Ne-am fi tocmit cinstit cu ei, dar olandezii, care puseseră stăpânire pe toate acele insule, le interziceau oamenilor să facă negustorie cu noi sau cu orice alt străin şi băgaseră spaima în ei în aşa măsură, încât nimeni nu îndrăznea să încalce porunca; aşa că nu ne-am fi putut alege cu mare lucru, chiar dacă mai rămâneam pe acolo, şi din această pricină ne-am hotărât să plecăm către Trenato şi să vedem dacă nu ne putem spori încărcătura de cuişoare. Drept urmare, am apucat-o către nord, dar ne-am împotmolit în acea puzderie de insule, neavând niciun cârmaci care să ştie canalele şi să cunoască distanţele, care să aibă habar, pe scurt, cum s-o scoată la capăt în tot acel păienjeniş, încât am fost obligaţi s-o lăsăm baltă şi să ne întoarcem la Banda, să vedem ce am mai putea prăda prin celelalte insule de pe-acolo.

Cea dintâi aventură de care am avut parte pe acele meleaguri era cât pe-aci să fie şi cea de pe urmă pentru noi toţi, căci goeleta, care o luase înainte, ne-a dat semn că zăreşte o corabie, apoi inert una şi pe urmă o a treia, încât am înţeles că văzuse trei vase, iar atunci am ridicat mai multe pânze, pentru a o prinde din urmă, dar dintr-odată ne-am trezit prinşi între stânci, dând peste ele din greşală, şi întâmplarea asta a vârat spaima în toţi; căci, neavând se pare decât exact atâta apă de câtă avea nevoie, ca să zicem aşa, şi niciun deget mai mult, corabia noastră s-a lovit de creasta unei stânci, izbitură zdravănă pentru noi, care ne-a desprins o ditamai bucată din cârmă, aducându-i stricăciuni atât de mari, încât aproape că nu mai izbuteam să cârmim sau cel puţin nu în aşa măsură încât încrederea în corabia noastră să rămână neştirbită; şi am fost bucuroşi că puteam manevra întreaga velatură, cu

excepția velei trincă și a velei gabier, căci așa am reușit să ne îndreptăm către est, în căutarea vreunui golf sau a vreunui port în care să putem trage la mal, pentru a ne putea drege cârma; colac peste pupăză, am descoperit că și vasul însuși suferise stricăciuni, căci se pricopsise cu o spărtură lângă etambou, spărtură ce era ea mică, dar se afla la mare adâncime sub apă.

Din pricina acestui ghinion, am pierdut șansa, oricare ar fi fost ea, de a înhăța cele trei pânze, despre care, mai apoi, am aflat că ar fi fost niște mici vase olandeze de la Batavia, ce se îndreptau spic Banda sau Amboyna, pentru a încărca mirodenii și, fără îndoială, aveau la bord o frumoasă sumă de bani.

În urma nenorocirii întâmplute, cred că vă dați seama că ani aruncat ancora cât am putut de repede, ceea ce s-a întâmplat lângă o mică insulă, în apropiere de Banda, unde olandezii vin totuși în timpul sezonului să cumpere nucșoară și ulei de nucșoară, cu toate că nu au o reprezentanță acolo. Am zăbovit acolo vreme de treisprezece zile, dar neaflând niciun loc unde să putem trage corăbii! pe uscat, am trimis goeleta să dea o raită printre insule și să descopere undeva un loc potrivit pentru așa ceva. În acest răstimp, am făcut rost acolo de apă foarte bună, de niscaiva provizii, rădăcini și fructe, și de o cantitate bunicică de nucșoară și ulei de nucșoară, pentru care am descoperit mijloace de a o cumpăra de la băștinași, fără știința stăpânilor lor olandezi.

În cele din urmă, goeleta noastră s-a întors, căci dăduseră peste o altă insulă unde era un port foarte bun, așa că ne-am dus acolo și am aruncat ancora. Strângându-ne la repezeală toată velatura, am Coborât-o pe țărmul insulei și, întinzând-o, am făcut din ea șapte sau opt corturi; după aceea am dat jos arborele-gabier și am coborât catargele, am luat tunurile, proviziile și prada agonisită și le-am dus pe mal, adăpostindu-le în corturi. Cu

tunurile am încropit două mici baterii, pentru a ne pune la adăpost de orice surpriză neplăcută, și țineam tot timpul împrejurimile sub observație, veghind de pe un deal. Când am pus totul la punct, am tras corabia pe uscat, pe un nisip tare, la capătul portului, și am sprijinit-o în fiecare bord. Când marea a scăzut, era pe uscat aproape în întregime, așa că i-am reparat fundul și i-am astupat spărtura făcută de niște bucăți de fier desprinse din cârmă atunci când s-a izbit de stâncă.

Am profitat de ocazie și i-am curățat și carena, care era destul de murdară, căci se aflase mult timp pe mare. Am spălat și am uns cu seu și goeleta, însă ea a fost gata mai repede decât noi și a mai patrat mai bine de o săptămână printre insule, fără să pună mâna pe vreo pradă; așa că a cam început să ni se acrească de locul acela, unde singura distracție de care aveam parte consta în cele mai turbate trăsnete ce s-au auzit sau despre care s-a putut citi vreodată pe lume.

Nutream speranța să întâlnim pe acolo măcar ceva prăzi chinezești, căci despre chinezi ni se spusese că veneau la Trenato să facă negoț cu cuișoare, iar în Insulele Band cu nucșoară, așa că am fi fost nespuse de bucuroși să ne încărcăm goeleta sau corabia cea mare eu cele două soiuri de mirodenii și am fi socotit prin asta că am avut parte de o călătorie de prima mână; dar n-am zărit nici urmă de pânză, lăsându-i la o parte pe olandezii care, ei știu din ce motive, fie că erau geloși pe noi, fie că le ajunsese la ureche ceva în legătură cu noi, se țineau în orice caz în apropierea porturilor lor.

Într-un timp, îmi venise ideea să dau o fugă pânză-n insula Dumas, cel mai vestit loc pentru cea mai bună nucșoară, dar prietenul meu William, care niciodată nu se abătea de la principiul că trebuie să agonisim pradă fără să ajungem în situații de a ne lupta, m-a povățuit să nu fac una ca asta și mi-a și demonstrat în mod convingător de ce

trebuia să las baltă planul cu pricina; în primul rând, el lua seama la căldurile teribile specifice anotimpului și locului în care ne găseam, căci ne aflam la o jumătate de grad latitudine sudică; dar, pe când dezbatăeam această problemă, am fost nevoiți totuși să ne hotărâm să întreprindem ceva, din cauza unui accident. Dinspre vest-sud-vest sufla un vânt favorabil și vasul nostru înainta cu repeziciune, cu toate că marea venea în valuri mari dinspre nord-est și doar ma târziu ne-am dat seama că acest fapt se întâmpla din pricina revărsării Marelui Ocean, la est de Noua Guinee. Cu toate astea, după cum am zis, înaintam în larg cu viteză mare, când dintr-odată, dintr-un nor întunecat ce plutea deasupra capetelor noastre, s-a abătut un fulger sau mai degrabă explozia unei străfulgerări înspăimântătoare, ce s-a zvârcolit atâta vreme printre noi, încât nu doar eu, ci și ceilalți oameni ai mei, am fost încredințați că focul pusese stăpânire pe vas. Dogoarea acelei străfulgerări ori a focului cu pricina am resimțit-o atât de zdravăn pe chipurile noastre, încât unii dintre noi s-au pricopsit cu fețele bășicate, poate nu chiar pe loc, din cauza căldurii, sau a cine știe căror particule otrăvitoare, amestecate în materia aceea arzătoare. Dar asta n-a fost tot ce am avut de îndurat, căci șocul de aer iscat de dezlănțuirea norilor a fost atât de strașnic, încât corabia ni s-a clătinat ca și cum am fi fost izbiți din plin de o salva laterală, ceea ce a făcut ca vasul nostru să înțepenească deodată în loc, de parcă ar fi dat piept cu o rezistență mai puternică decât forța ce îl mâna înainte, toate pânzele îndoindu-se într-o clipă pe spate, iar corabia zăcând, cum am fi putut cu adevărat zice, ca lovită de trăsnet. Cum explozia norului fusese atât de aproape de noi, după fulger nu s-au scurs decât câteva clipe, că sclipirea sa a fost urmată de cel mai teribil tunet care a lovit vreodată auzul vreunui muritor. Sunt pe deplin convins că explozia a o sută de mii de butoiașe de praf de

pușcă nu s-ar fi auzit mai puternic. Ba chiar, după toată tărășenia, unii dintre oamenii noștri și-au și pierdut auzul.

Pentru mine, este peste putință să înfățișez și nimeni nu-și poate Imagina teroarea acelor momente. Toți oamenii de pe corabie erau atât de uluiți, încât nimeni nu s-a dezmeticit să-și facă datoria de marinar, cu excepția prietenului meu William; dacă el nu s-ar fi repezit cu cea mai mare iuțeală și cu o stăpânire de sine de care, fără îndoială, eu n-aș fi fost capabil, să elibereze vela foc, să așeze brațul verigii trincă și să coboare velele gabier, cu siguranță că s-ar fi ales praful de catargele noastre și poate că ne-am fi răsturnat cu toții în valuri.

În ceea ce mă privește pe mine, trebuie să mărturisesc faptul că ochii îmi erau deschiși asupra primejdiei, însă nu întrezăream cât de cât o modalitate prin care s-o fi putut scoate la capăt cu bine. Eram buimăcit și consternat de-a binelea și pot spune că a fost cea dintâi ocazie când am început să resimt efectele unei spaime pe care mai apoi, gândindu-mă cu luare-aminte la viața mea de până atunci, am ajuns să o cunosc mai bine. Am avut impresia că Cerul mă blestemase să mă afund chiar în clipa aceea în chinurile veșnice; și, de parcă asta nu ar fi fost de ajuns, se mai adăuga și groaza că pedeapsa nu se împlinea pe calea obișnuită a dreptății omenești, ci e părea că chiar Dumnezeu pusese ochii pe mine și se hotărâse să-mi aplice pedeapsa.

Cât eram de uluit ar putea povesti doar cei care au trecut și ei înșiși prin așa ceva – Child din Shadwell² ori Francis Spira³.

Ar fi peste putință de descris o asemenea stare. Eram tot doar uimire și confuzie; aveam impresia că mă afund în veșnicie, acceptând îndreptățită pedeapsă divină, dar fără să simt nimic din mișcătoarele și blânde semne ce cuprind inima celui care se pocăiește sincer; pedeapsa mă îndurera, dar nu se întâmpla același lucru și cu

blestemățiile care o aduseseră; răzbunarea mă îngrozea, însă vinovăția nu mă speria câtuși de puțin; apucăturile spre crimă nu nu-l părăsiseră, cu toate că mă scotea din minți gândul

2 **Child din Shadwell-John Child** (1638P-1684) - osânda sa era să scrie o carte împotriva schismei care îl făcuse să-și ia viața, spânzurându-se.

3 **Francis Spira** (m. 1584) - avocat italian care a devenit celebru în Europa datorită lepădării sale de doctrina reformată, lepădare care a fost urmată de o disperare teribilă.

pedepsei, despre care eram convins că se va abate asupra mea fără îndurare sau amânare.

Dar poate că mulți dintre cei care își vor arunca ochii pe aceste rânduri sunt și ei sensibili la tunet și la fulger ca și mine, fără să și; sinchisească însă câtuși de puțin de păcatele comise, pe care poate că chiar le iau în derâdere, așa că de această dată nu voi mai adăuga nimic în plus, mulțumindu-mă să depăn în continuare povestea călătoriei.

Când buimăceala s-a isprăvit, iar oamenii au început să-și mai vină în fire, au prins să se strige unii pe alții, fiecare chemându-și prietenii mai apropiați ori pe cei față de care aveau mai mult respect; și a fost o mare bucurie pentru noi să descoperim că nimeni nu pățise nimic. Prima grijă care a urmat dezmeticirii a fost să vedem dacă nu cumva vasul pățise ceva, când botmanul, făcând o inspecție, descoperi că singura stricăciune fusese că se desprinsese o bucată din provă, dar nu în așa măsură încât să amenințe bompresul; așa că au ridicat din nou pânzele pe gabier, trăgând-o spre spale pe cea din față, am întins vergele și ne-am văzut de drum, ca și mal înainte. Dar nu pot tăgădui că ne aflam cu toții cam în aceeași stare ca și vasul, căci după ce s-a risipit cea dintâi tulburare și am văzul corabia plutind din nou, în scurt timp am redevenit

același echipaj crunt și lipsit de orice gând pios, ca și mai înainte, atât eu cât și toți ceilalți.

Cârmind acum „drumul nu era către nord-nord-est și astfel, bucurându-ne de un vânt prielnic, am străbătut strâmtoarea sau canalul dintre Insula Gildo și Noua Guinee, răzbătând nu peste mult timp în marea deschisă sau în oceanul ce se întindea la sud-est de Filipine, care nu e altul decât Oceanul Pacific ori Marea Sudului, în locul în care aceasta se poate spune că își dă mâna cu Oceanul Indian.

După ce am pătruns în mările cu pricina, cârmind de-a dreptul spre nord, am trecut în curând de ecuator și am ținut-o tot înainte, înspre Mindanoa și Manilla, cele mai de seamă insule din Filipine, fără să dăm peste vreo pradă, până când am ajuns la nord de Manilla, loc în care ne-am simțit cum nu se poate mai bine; căci am pus mâna pe trei vase japoneze, la oarecare distanță de Manilla. Două dintre ele se întorceau încărcate de la târguieli, având la bord nucșoară, scorțișoară, cuișoare și altele, fără a mai pune la socoteală tot soiul de mărfuri europene aduse de corăbiile spaniole de la Acapulco. Una peste alta aveau treizeci și opt de tone de cuișoare și cinci-șase tone de nucșoară, iar scorțișoară cam tot pe-atât. Le-am scăpat de grija mirodeniilor, dar abia dacă ne-am atins de mărfurile europene, gândindu-ne că nu merita efortul să ne mai încurcăm și cu ele, însă am regretat acest lucru la scurt timp după aceea, așa că atunci când n i s-a mai ivit ocazia am procedat cu mai multă înțelepciune.

Cel de-al treilea vas japonez a fost cea mai acătării pradă pentru noi, căci avea la bord nu doar bani, ci și o mare cantitate de aur nebătut, pentru a cumpăra mărfuri de felul celor amintite mai sus.

L-am lăsat fără aur fără să-i facem niciun alt rău, după care, cum nu intenționam să zăbovim prea mult pe acolo, ne-am îndreptat spre China.

Ne-am aflat pe mare cam două luni în cursul acestei călătorii, căci ne deplasam cu vântul în față, rafalele suflând tot timpul dinspre nord-est, variind doar cu câte un grad sau două într-o direcție sau alta; și, la drept vorbind, chiar acesta a fost motivul din pricina căruia am avut parte de mai multe capturi în călătoria noastră.

De-abia plecasem din Filipine și aveam de gând să ne îndreptăm către Insula Formosa, dar vântul bătea atât de năprasnic dinspre nord-nord-est, că nu reușeam să o scoatem la capăt în niciun fel și u fi fost nevoiți să ne întoarcem în Laconia, cea mai nordică dintre insulele pe care tocmai le părăsisem. Acolo am călătorit în deplină siguranță și ne-am modificat parcursul, nu din cauza vreunei primejdii, căci nu era niciuna, ci pentru a ne aproviziona mai bine cu alimente, căci am dat peste oameni foarte dornici să ni le pună la dispoziție.

Câtă vreme am zăbovit acolo, am văzut că în port se găseau trei corăbii spaniole foarte mari sau trei galioane, din Mările Sudului, despre care la început nu ne-am dat seama dacă tocmai aruncaseră ancora sau, dimpotrivă, erau gata de plecare; dar, cum după aceea am descoperit că negustorii chinezi începuseră să încarce și să se urnească spre nord, am tras concluzia că galioanele spaniole își descărcaseră de puțin timp încărcătura, iar chinezii o cumpăraseră de la ei; așa că am scăpat de grija că nu vom avea parte de prăzi în restul călătoriei noastre, și chiar că nu aveam cum să ne înșelăm în privința asta.

Ne-am învârtit pe acolo până pe la începutul lunii mai, când aflasem că negustorii chinezi o vor porni din loc, deoarece musonii nordici se opresc pe la sfârșitul lui martie sau începutul lui aprilie, așa că oamenii se pot încrede. În vânturi favorabile în drum spre casă. Drept urmare, am închiriat câteva bărci de la localnici, care erau niște navigatori tare iscusiți, pentru a se duce și a ne aduce vești despre cum stăteau lucrurile în Manilla și când

vor pleca pe mare joncile chinezești, și, iscodind astfel, ne-am pus atât de bine la punct treburile, încât după trei zile am întins din nou pânzele și ne-am întâlnit cu nu mai puțin de unsprezece dintre ele, dintre care n-am pus mâna decât pe trei, pentru că, spre ghinionul nostru, ne descoperiseră, așa că a trebuit să ne mulțumim cu atât și să ne vedem de drum spre Formosa. De pe cele trei vase ne-am ales, pe scurt, cu o atât de mare cantitate de cuișoare, nucșoară, ulei de nucșoară și scorțișoară, fără a mai pune la socoteală și argintul, încât oamenii noștri au cam început să fie de acord cu părerea mea, anume că acum eram suficient de bogați și că tot ce aveam de făcui era să ne gândim în ce fel ne-am putea pune la adăpost uriașa comoară agonisită.

În sinea mea mă bucuram să aud că ajunseseră și ei la părerea mea, pentru că mă hotărâsem încă mai de mult să-i conving, dacă ar fi fost posibil, să se gândească la întoarcere, căci îmi satisfăcusem cu vârf și îndesat damblaua de a mă vântura și scotoci prin Insulele Mirodeniilor; și toată prada noastră, care încă de la Manilla se dovedise peste măsură de îmbelșugată, acum era cu mult peste așteptările mele.

Dar acum, când auzisem oamenii zicând că erau și ei de părerea Că ne îmbogățisem de ajuns cu toții, le-am adus la cunoștință, prin intermediul prietenului William, că aveam de gând să dau doar o fugă până în insula Formosa, unde aş putea găsi un prilej de a schimba în bani peșin mirodeniile și mărfurile europene, după care ne vom îndrepta către sud, pentru că între timp era posibil să se stabilizeze și musonii de nord. Cu toții s-au declarat de acord cu planul meu și ne-am continuat drumul cu inima împăcată, deoarece în afară de vânturile potrivnice, care până în luna octombrie nu ne-ar fi permis să navigam către sud, acum aveam și o corabie plină aproape ochi, cu aproape două sute de tone de mărfuri în calele ei, iar

goeleta era și ea la fel de burdușită.

Impulsionați de hotărârea luată, navigam înainte cuprinși de voie bună și, după vreo douăsprezece zile, am ajuns în dreptul insulei Formosa, la o distanță bunicică, însă trecusem de partea cea mai sudică a insulei, găsindu-ne înspre partea ferită de vânt, în apropiere de coasta Chinei. Acolo am cam fost puși în încurcătură, căci reprezentanțele engleze se aflau la doi pași și ne-am fi putut vedea obligați să ne luptăm cu vreunele din corăbiile lor, în cazul în care ne întâlneam cu acestea; și deși eram în stare să ne măsurăm forțele ni ele, totuși nu ne-o prea doream din mai multe motive; în primul rând, deoarece nu țineam să se afle ce hram purtăm și să se ducă buhul că fuseseră zăriți în preajma coastei oameni de teapa noastră. Cu toate astea, ne vedeam siliți să înaintăm tot către nord, ținându-ne cât puteam de departe de coasta Chinei. Nu navigam de prea mult timp, când am dat peste o mică *joncă* chinezească; și după ce am pus mâna pe ea, am aflat că se îndrepta spre insula Formosa, neavând nici urmă de mărfuri la bord, cu excepția a niște orez și a unei cantități foarte mici de ceai; dar pe bordul ei se găseau trei negustori chinezi, care ne-au spus că se duceau să întâlnească un vas mare al țării lor, ce venea de la Tonkin și se afla pe un râu din Formosa, al cărui nume nu mi-l mai aduc aminte; și se îndreptau spre insulele Filipine, cu mătăsuri, stofe, stămburi și tot soiul de mărfuri chinezești, precum și cu niscaiva aur, cu gândul de a-și vinde încărcătura și de a cumpăra în schimb mirodenii și mărfuri europene.

Era taman ce se potrivea ca turnat țelului nostru; așa că m-am hotărât atunci să lăsăm baltă pirateria și să ne apucăm de negustorie; așadar, le-am spus ce fel de mărfuri aveam noi și că dacă ni-i aduceau pe bord pe mai-marii lor sau pe negustori, aveam de gând să facem negoț cu ei. Chinezii nu s-ar fi dat înapoi de la așa ceva, însă le era o

spaimă grozavă să se încreadă în noi și asta pe bună dreptate, căci tocmai ce-i prădasem de tot ce aveau. Pe de altă parte, eram și noi la fel de bănuitori ca și ei și tare nehotărâți ce să facem; dar William, quakerul, ne-a scos și de acea dată din impas, făcând cu ei nu soi de troc. A venit la mine și mi-a zis că, după câte își dăduse el seama, negustorii noștri păreau a fi oameni de încredere, cu intenții cinstite.

— Și pe deasupra, a continuat William, este și în propriul lor interes să fie cinstiți acum, căci, după cum au habar în ce mod ani agonisit mărfurile pe care vrem să le schimbăm cu ei, la fel de bine știu că suntem în stare să plătim cu bani buni; și, pe deasupra, asta îi scutește să mai meargă atâta amar de drum; cum musonii de sud mai bat încă dacă izbutesc să se înțeleagă cu noi, se pot întoarce la repezeală cu încărcătura lor în China, deși, fiindcă tot veni vorba, mai apoi am aflat că ei doreau să meargă de fapt în Japonia; dar le era totuna, căci în acest mod economiseau o călătorie de cel puțin opt luni.

Bazându-se pe toate aceste elemente, William ne-a împărtășii convingerea sa, anume că ne putem încrede în ei.

— Căci, susținea William, eu am la fel de multă încredere într-un om pe care interesul îl obligă să fie cinstit cu mine, cât și într-unul cinstit din fire.

În cele din urmă, propunerea lui William a fost ca doi dintre negustorii chinezi să rămână la bordul corăbiei noastre drept osii, iar o parte din mărfurile noastre să fie încărcate pe vasul lor, îngăduindu-i celui de-al treilea negustor să însoțească încărcătura în portul unde se afla corabia lor; iar după ce va fi descărcat mirodeniile urma să se întoarcă cu lucrurile asupra cărora ne înțeleseserăm să facem schimbul. După ce am hotărât toate astea, William, quakerul, s-a aventurat să-i însoțească, ceea ce pe mine unul pe drept cuvânt că nu m-ar fi tras câtuși de puțin așa

s-o fac, și n-aș fi vrut să-l las nici pe el, dar William a plecat încredințat că era în interesul lor să-l trateze prietenește.

În același timp, noi am aruncat ancora la vreo douăzeci de leghe de o mică insulă, la latitudinea de douăzeci și trei de grade și douăzeci și opt de minute, chiar sub Tropicul de Nord. Am zăbovit acolo treisprezece zile și am început să fiu cuprins de îngrijorare cu privire la soarta prietenului meu William, căci promisese că se vor întoarce în patru zile, ceea ce ar fi putut face lesne. Cu toate astea, după treisprezece zile am zărit, trei pânze venind spre noi, lucru ce la început ne-a cam surprins, neștiind ce hram purtau și am început pregătirile de apărare; dar când au ajuns mai aproape ni s-a umplut inima de bucurie, căci cel dintâi vas nu era altul decât cel la bordul căruia plecase William, și avea arborat un drapel de pace; în doar câteva ore, au ancorat cu toții, iar William a venit la bordul corăbiei noastre cu o barcă mică, urcându-se pe punte împreună cu negustorul chinez și cu alți doi negustori, care păreau să joace rolul de reprezentanți ai celorlalți.

William ne-a povestit cu câtă cumsecădenie se purtasera față de el, cum l-au tratat în cel mai cinstit mod, fără niciun fel de ascunzișuri; nu că-i plătiseră întreaga valoare a mirodeniilor și a celorlalte mărfuri, pe care o aducea în aur cântărit cum se cuvine, dar îi și umpluseră vasul cu mărfuri dintre cele cu care știa William că am dori să facem schimb; ca, chiar mai mult decât atât, se hotărâseră să scoată de la adăpostul portului corabia cea mare și să vină cu ea în locul în care ne aflam, ca să putem face târgul așa cum ne va fi nouă pe plac; atâta doar că William, după cum ne-a spus, își dăduse cuvântul, în numele nostru, că nu vom recurge la violență și că nu vom opri pe niciunul dintre ei ca ostatic pe vas, după ce afacerea cu ei avea să fie dusă la bun sfârșit. L-am încredințat că vom face toate eforturile să fim chiar mai

presus de ei în materie de politețe și că vom respecta cu sfințenie toate promisiunile făcute de el în numele nostru. Ca semn că eram de acord cu toate astea, am pus și eu să fie ridicată o flamură albă la pupa corăbiei noastre celei mari, aceste fiind semnalul asupra căruia căzusem de acord.

În ceea ce privește cel de-al treilea vas care-i însoțise, acela era un soi de barcă de prin partea locului care, aflând intenția noastră de a face negustorie, ieșise în larg pentru a se tocmi cu noi, aducând cu sine o mare cantitate de aur și niscaiva provizii, care în acel moment picau cum nu se putea mai bine. Pe scurt, am negustorit cu oamenii aceia în largul mării și am făcut o afacere pe cinste, cu toate că vindeam marfă luată cu japca. Am vândut acolo cel puțin șaiszeci de tone de mirodenii, mai cu seamă cuișoare și nucșoară și mai bine de două sute de baloturi de mărfuri europene, ca de pildă țesături de in și lână. Și cum ne-am gândit că asemenea lucruri nu ne prind rău nici nouă, am păstrat pentru folosul nostru o cantitate bunicică de țesături englezești, stofe, postavuri și altele. N-am de gând să umplu cumva puținul loc ce-mi mai rămâne cu toate amănuntele mărunte ale negustoriei noastre, așa că mă voi mulțumi să spun că, lăsând la o parte un pachet de ceai și o duzină de baloturi de mătăsuri chinezești fine, n-am luat decât aur în schimbul mărfurilor noastre; cantitatea de material scilicet primită acolo se apropia de o tonă și jumătate, cântărită așa cum se cuvine.

Atunci când trocul nostru a ajuns la bun sfârșit, am dat drumul ostaticilor și le-am făcut cadou celor trei negustori vreo mie și două sute de kilograme de nucșoară și cam aceeași cantitate de cuișoare, laolaltă cu un alt frumos dar care consta în țesături de in și stofe europene, ca recompensă pentru ceea ce jefuisem de la ei; prin urmare, s-au despărțit de noi cât se poate de mulțumiți.

Cu acel prilej, William mi-a destăinuit că, pe când se găsea la bordul vasului japonez, întâlnise un soi de călugăr sau preot japonez, care i-a vorbit, cunoscând o seamă de cuvinte englezești; iar William devenind tare curios să afle cum de ajunsese să-și însușească într-o oarecare măsură graiul cu pricina, japonezul i-a povestit că în țara sa se găseau treisprezece englezi; le-a spus englezi cu o pronunție foarte articulată și corectă, căci stătuse de vorbă cu ei în mai multe rânduri, într-un mod foarte liber. Zicea că numai atâția mai rămăseseră din treizeci și doi de

oameni care ajunseseră pe țărmul dinspre nord al Japoniei, fiind aruncați de valuri pe o stâncă mare, într-o noapte furtunoasă, când își pierduseră și corabia, restul oamenilor lor găsimdu-și sfârșitul în apele mării; mai aflate că japonezul îl înduplecase pe regele țării sale să trimită bărci pe acea insulă ori stâncă, unde din pricina izbiturii corabia se dusesse la fund, ca să-i salveze pe oamenii ce supraviețuiseră și să-i aducă pe țărm; lucru ce s-a și întâmplat, iar englezii care au scăpat au fost tratați cu multă blândețe, clădindu-li-se case și dându-li-se pământ pe care să-l cultive; și își duceau traiul acolo, laolaltă cu băștinașii.

Japonezul spusese că își făcea destul de des drum pe la ei, pentru a-i convinge să se închine zeului lor, care bănuiesc că era vreun soi de idol, făcut de ei, ceea ce, după zisele sale, englezii refuzaseră cu înverșunare, de-a dreptul nerecunoscători; din acest motiv, regele poruncise, o dată sau de două ori, să fie uciși cu toții; dar, precum spunea japonezul, el insistase să fie cruțați și să fie lăsați să trăiască după cum credeau de cuviință, atâta timp cât erau liniștiți și pașnici și nu se apucau să-i facă și pe alții să se lepede de credințele care domneau în țara aceea.

L-am întrebat pe William de ce nu s-a interesat dincotro veneau.

— Ba cum să nu, ne-a răspuns William, m-am interesat, căci cum să nu mi se pară ciudat să-l aud vorbind despre niște englezi tocmai în partea de nord a Japoniei.

— Ei bine, am continuat eu, și cu ce explicație te-ai ales? 263

— Cu o explicație, spuse William, care te va uimi nu numai pe tine, ci pe toată lumea care ar auzi-o și care pe mine mă face să doresc să te duci până în Japonia și să le dai de urmă.

— Ce vrei să zici cu asta? am insistat eu. De unde

puteau veni?

— Ei, zise William, japonezul a dat la iveală o cărțulie, din care a scos o bucată de hârtie pe care era scris negru pe alb, de o mână de englez, în vorbe curat englezești, după cum am citit cu ochii mei, următoarele: „Am venit din Groenlanda și de la Polul Nord”.

Această veste era într-adevăr uimitoare pentru noi toți și cu atât mai mult pentru acei marinari care știau câte ceva despre necurmatele tentative făcute în Europa, atât de englezi cât și de olandezi, de a găsi o trecere către acele înghețate părți ale lumii; iar acum William insista din toate puterile să ne îndreptăm spre nord, pentru a-i salva pe acei sărmani oameni, plan cu care începea să fie de nord și echipajul corăbiei; într-un cuvânt, am luat cu toții hotărârea de a ne îndrepta către țărmul Formosei, pentru a-l întâlni din nou pe preotul cu pricina, de la care să mai auzim o dată întreaga istorie, de-a fir-a-păr. Prin urmare, goeleta a pornit într-acolo, dar, când au ajuns ai noștri, din nefericire corăbiile plecaseră deja, așa că astfel s-a sfârșit toată strădania noastră de a le da de urmă și poate că întreaga omenire a fost văduvită cu această ocazie de una din cele mai nobile descoperiri ce s-au săvârșit în decursul timpului sau se vor mai face în lume pentru binele general al omenirii; dar atât despre asta.

CAPITOLUL XV. Suntem atât de bogați, încât oamenii noștri nu mai doresc nimic. Pornim la drum spre casă – Povestirea călătoriei – Încăierare pe țărm cu indienii și pierderea câtorva oameni – Împresurarea unui bătrân arbore – Facem escală pe țărmul de sud al insulei Java și încărcăm apa și provizii de acolo – William era atât de necăjit că ratase acest prilej, încât insista din toate puterile să ne ducem până în Japonia și să dăm de urma acestor oameni. Spunea că chiar dacă n-am face-o decât pentru a-i salva pe acei treisprezece semeni cinstiți ai noștri dintr-un soi de captivitate, din care altfel nu puteau

fi niciodată scoși și în care se putea întâmpla să fie cândva omorâți de către niște păgâni ce țineau la idolatria lor, și tot ar fi meritat efortul de a o face, gestul nostru compensând într-o oarecare măsură blestemățiile săvârșite mai înainte; dar pe noi ne durea în cot de mârșăviile comise și cu atât mai puțin ne păsa de gândul de a le răscumpăra într-un fel sau altul; așa că, în cele din urmă, William și-a dat seama că soiul ăsta de stăruință nu are niciun efect asupra noastră. Atunci a insistat cu multă ardoare să-i dăm voie lui să ia goeletă și să se ducă de unul singur în căutarea acelor oameni, iar eu i-am răspuns că n-aș avea nimic împotriva unui astfel de plan; însă când a fost vorba de goeletă, niciunul dintre oameni nu s-a arătat dornic să-l însoțească, fiindcă situația era limpede – toți își aveau partea lor, atât din încărcătura de pe corabia cea mare, cât și din cea de pe goeletă, iar comoara agonisită era atât de mare, încât nu se îndurau cu niciun chip s-o lase de izbeliște; prin urmare sărmanul William, spre marea lui nemulțumire, n-a avut încotro și a trebuit să renunțe. Ce soartă au avut cei treisprezece oameni și dacă nu cumva ar mai fi și acum acolo, asta n-o mai pot spune.

Așadar, ne aflam la finalul patrulărilor noastre; ceea ce jefuiseră era cu adevărat așa de valoros, încât nu numai că ar fi îmbuibat cele mai hrăpărețe și mai ambițioase minți din lume, dar îndestula până și închipuirile noastre; și au mărturisit cu toții că le era de ajuns, nu mai doreau nimic în plus. Ceea ce ne rămânea, așadar, de făcut era, prin urmare, să facem cale întoarsă și să ne gândim bine ce traseu să alegem, pentru a evita riscul de a fi atacați de olandezi în strâmtorile Sundei.

Acolo încărcasem suficient de multe provizii la bord și fiind aproape timpul când direcția musonilor se schimba, am căzut de acord să o apucăm către sud și nu doar să păstrăm distanța față de insulele Filipine, aținându-ne la est de ele, ci s-o ținem tot așa spic sud și să vedem dacă nu

am putea lăsa în urmă nu numai Molocule ori Insulele Mirodeniilor, ci chiar Noua Guinee și Noua Olandă; și ajungând, astfel, într-o zonă cu vânturi variabile, la sud de Tropicul Capricornului, să cârmim după aceea spre vest, peste apele marelui Ocean Indian.

La drept vorbind, la început această călătorie părea a fi una fără de capăt, iar proviziile pe care le aveam se putea foarte bine să nu ne ajungă. William mi-a spus verde-n față că era peste putință să luăm cu noi atâtea provizii câte ne-ar fi trebuit pentru un astfel de drum și, mai cu seamă, atâta apă de băut de câtă am fi avut nevoie; și că, în drumul nostru, nefiind nici urmă de uscat unde să ne putem opri să ne aprovizionăm cât de cât, ar fi însemnat curată nechibzuință ne aventurăm într-o astfel de nebunie.

Eu însă am luat asupra mea obligația să găsesc leac acestui neajuns și din acest motiv le-am spus oamenilor să nu-și facă griji din pricina asta, căci știam că am putea să ne aprovizionăm la Mindanao, insula cea mai sudică din Filipine. Drept urmare, în ziua douăzeci și opt septembrie, am ridicat pânzele, după ce luasem te proviziile de care am putut face rost acolo; vântul își schimba direcția încetul cu încetul, la început dinspre nord-nord-vest spre nord-est, pentru ca în cele din urmă să se hotărască să bată înspre nord-est și est-nord-est. Călătoria aceea a durat nouă săptămâni și am avut parte de mai multe întreruperi din pricina vremii; am aruncat ancora la latitudinea de șaisprezece grade și douăsprezece minute, lângă o mică insulă al cărei nume nu l-am știut nicicând, căci nu era trecută pe niciuna din hărțile noastre; am ancorat acolo, zic, din cauza unei tornade ciudate ori a unui uragan, care ne-a pus în mare primejdie. Am rămas la adăpostul insuliței aceleia vreme de șaisprezece zile, vânturile fiind tare aprige și vremea nesigură. Cu toate astea, de pe țărm am făcut rost de niscaiva provizii, adică de niște plante și rădăcini și de câțiva porci. Ne așteptam să fie și locuitori

pe insulă, însă n-am zărit nici țipenie. De acolo, după ce vremea s-a potolit iarăși, ne-am văzut de drum și-am ajuns în partea cea mai de sud a insulei Mindanao, de unde ne-am aprovizionat cu apă de băut și cu niște vite; dar clima era atât de toridă, încât nici nu am încercat să luăm mai mult decât am fi avut nevoie pentru două-trei săptămâni; am pornit-o spre sud, trecând Ecuatorul și lăsând insula Gilolo la babord, și am trecut pe lângă coastele țării căreia i se spunea Nouă Guinee, unde la latitudinea de opt grade sud am aruncat iarăși ancora, pentru a lua provizii și apă dulce, și unde am dat și peste locuitori; dar când ne-au văzut, au dat cu toții bir cu fugiții, zbughind-o care-ncotro, așa că ne a fost imposibil să schimbăm vreo vorbă cu ei. După aceea, navigând mai departe spre sud, am lăsat în urmă tot ce e trecut pe vreuna din hărțile sau planurile maritime și am ținut-o tot așa până am ajuns la latitudinea de șaptesprezece grade, vântul suflând în continuare tot dinspre nord-est.

Acolo am tras mai aproape de mal, către vest, iar după ce rămăsesem în raza coastei vreme de trei zile, navigând de-a lungul țărmului, la o depărtare de vreo patru leghe, am început să ne facerii griji că nu vom da peste nicio ieșire spre vest, fiind astfel nevoiți să facem cale întoarsă și s-o apucăm iarăși spre Molute; dar, într-un târziu, am văzut că uscatul se întrerupea dintr-odată și o cotea în direcția Mării de Vest, părând a fi deschis cu totul înspre sud și sud-vest, iar dinspre sud veneau, rostogolindu-se valurile înalte ale mării, ceea ce ne-a dat de înțeles că mult timp nu o să mai avem parte de uscat.

Într-un cuvânt, ne-am văzut de drum către sud, abătându-ne un pic spre vest, până când am trecut de Tropicul Capricornului, unde am dat peste vânturi variabile; mai apoi ne-am îndreptat țintă spre vest și am tot mers astfel preț de vreo douăzeci de zile până când am dat de uscat chiar în fața noastră și spre babord; ne-am

dus de-a dreptul spre țărm, fiind nerăbdători să nu lăsăm să ne scape nicio ocazie și să ne aprovizionăm cu alimente proaspete și apă, știind că urma să ne avântăm pe apele marelui și necunoscutului Ocean Indian, poate cel mai mare de pe fața Pământului, având presărate pe toată întinderea sa doar câteva insule și fiind o mare continuă, care înconjoară tot globul.

Am găsit un loc de trecere potrivit până la țărm, iar acolo am dat și peste câțiva oameni; dar atunci când am aruncat ancora, locuitorii s-au retras spre interiorul țării și nu au vrut să stea de vorbă cu noi sau să se apropie, mulțumindu-se să ne salute trăgând spre noi, în mai multe rânduri, cu niște săgeți lungi cât niște sulițe. Fără niciun folos am înălțat drapele albe de pace, ei fie că n-au înțeles, fie că au ținut cu tot dinadinsul să nu priceapă, căci, din contră, au tras de mai multe ori cu săgețile drept în flamura noastră albă; așa că, pe scurt, n-am ajuns nici măcar să ne apropiem de careva din ei.

Pe țărm am dat de apă bună, cu toate că era destul de greu de răzbătut până la ea, însă în ceea ce privește viețuitoarele, n-am văzut nimic de acest fel; deoarece băștinașii, chiar dacă vor fi avut niscaiva vite, le-au gonit pe toate din calea noastră și nu ni s-au arătat decât ei, uneori chiar în atitudini amenințătoare și în număr atât de mare, încât am început să avem bănuiala că insula nu era atât de mică pe cât ne imaginasem noi la început. Este adevărat, nu veneau, suficient de aproape pentru a-i provoca la luptă sau cel puțin nu fățiș; dar s-au apropiat îndeajuns de mult pentru a-i zări, totuși, cu ajutorul ochanelor, și ne-am convins că erau înarmați și îmbrăcați, însă straietele îi acopereau numai în părțile inferioare ale corpului sau pe la mijloc; în mână purtau sulițe lungi, mai degrabă niște lănci, lăsând la o parte arcurile și săgețile; iar pe creștet aveau niște podoabe înalte și mari, făcute din pene, după cât ne-am dat noi seama, și aducând un pic

cu bonetele grenadierilor noștri englezi.

Când i-am văzut atât de sperioși că nici nu se încumetau să vină mai aproape, oamenii noștri au început să bată insula-n lung și-n lat – asta în cazul în care o fi fost vreo insulă, căci n-am ajuns niciodată să-i dăm ocol – și să caute ceva vite sau vreo plantație Indiană, cu pomi ori alte plante; și-au dat însă repede seama, pe propria lor piele, că se cuvenea să fie mult mai precauți și că era nevoie să cerceteze pe îndelete fiecare tufiș sau copac, înainte de a se aventura mai departe în acel ținut; asta deoarece vreo paisprezece dintre oamenii noștri, care au îndrăznit să se încumete mai departe decât alții, pe niște meleaguri care, deși nu erau cultivate, lor le-a lăsat impresia că ar fi – deși eu cred că de fapt pe acolo nu creșteau decât trestii dintr-acelea din care la noi se fac scaune împletite – îndrăznind, zic, să se avânte mai departe, au fost atacați ca din senin, aproape din toate părțile, cu o ploaie de Săgeți, ce păreau că vin din vârfurile copacilor.

Tot ce le rămânea de făcut era să-și ia picioarele la spinare, lucru la care totuși nu s-au hotărât decât după ce cinci dintre ei au fost răniți; poate că nici așa n-ar fi izbutit să scape, dacă unul dintre ei n-ar fi fost mai isteț ori mai prevăzător decât restul, ca să-i treacă prin cap că, deși nu puteau zări dușmanul pentru a trage asupra lui, s-ar putea ca totuși zgomotul împușcăturilor să-i bage în sperieți și că poate ar fi mai nimerit să se folosească de puști chiar dacă ar trage la noroc. Drept urmare, zece dintre oamenii noștri s-au întors la repezeală și le-au ținut piept, trăgând la nimereală printre trestii. 268

Zgomotul și focul nu doar că au vârat spaima în dușmani dar, după cum credeau ai noștri, împușcăturile au avut chiar norocul de a-i atinge pe câțiva dintre băștinași; căci și-au dat seama nu doar că săgețile, care până atunci cădeau printre ei dese precum ploaia, s-au rărit și apoi au încetat, dar chiar au auzit cum indienii se strigau unii pe

alții, în felul lor, și scoțând niște sunete ciudate, înfundate și cu neputință de asemănat cu ciudățenia niciunuia dintre zgomotele ce le ajunsese vreodată la urechi, pentru că se asemuia mai curând cu zbieretele și urletele unor jivine sălbatice decât cu glasurile omenești, numai că din când în când se părea că se pronunță și cuvinte.

Au remarcat în același timp că zgomotul făcut de indieni se îndepărta tot mai mult de ei, așa că s-au încredințat că o luaseră la sănătoasa și nu se mai auzea decât dintr-o singură direcție un zbieret și un geamăt ce-ți dădea fiori, ce s-au auzit mult timp, încât bănuiau că trebuie să vină de la vreunul din răniți sau de la alții care-și boceau semenii omorâți. Însă cum oamenii noștri erau sătui până-n gât de asemenea descoperiri, nu s-au învrednicit să scoto ceașcă mai departe și au folosit cum vine prilejul ivit, retrăgându-se, Dar partea cea mai rea a aventurii lor de-abia de-acum înainte începea; căci pe când se întorceau spre țărm, au trecut pe lângă un trunchi uriaș de arbore bătrân, al cărui soi nu-l știau, dar care după cum arăta aducea tare bine cu acei bătrâni stejari mâncați de putregai ce se întâlnesc la tot pasul prin parcurile din Anglia, lângă care se adăpostesc vânătorii atunci când vor să răpună un cerb; iar trunchiul cu pricina se găsea taman sub latura cea mai pieptișă a unei stânci cât toate zilele sau a unei coline, dincolo de care oamenii noștri nu puteau răzbate cu privirea.

Când s-au apropiat de arborele cu pricina, din vârful său, brusc, au zbârnâit spre ei șapte săgeți și trei lănci, care, spre marea noastră părere de rău, ne-au omorât doi oameni și au rănit alți trei. Situația era cât se poate de surprinzătoare, oamenii fiind cu desăvârșire lipsiți de orice apărare și atât de aproape de copac, încât se așteptau ca, dintr-un moment într-altul, să fie potopiți de alt vai de lănci și săgeți, iar fuga nu i-ar fi ajutat cu nimic, indienii fiind, după cât se părea, niște țintași grozavi. În această situație,

ce părea fără ieșire, au avut din fericire prezența de spirit să se dea cât mai aproape de trunchiul arborelui și chiar să se lipească de el, în așa fel, încât cei care erau cățarați în copac să nu poată ajunge la ei, nici să nu-i vadă, ca să nu arunce cu sulite. Această mică stratagemă le-a oferit răgazul să se gândească la ce aveau de făcut; știau că dușmanii și ucigașii lor se aflau deasupra, căci îi auzeau vorbind între ei, iar indienii cocoțați în copac știau că ei se găseau dedesubt; însă cei de dedesubt erau nevoiți să stea una cu trunchiul, de teama lăncilor ce puteau lovi de sus. În cele din urmă, unul dintre ai noștri, uitându-se cu ceva mai multă luare-aminte decât ceilalți, avu impresia că a văzut capul unuia dintre indieni chiar deasupra unei crengi uscate a copacului pe care se pare că era așezat dușmanul. Careva trase numaidecât și ținti atât de bine, încât glonțul trecu prin țeasta indianului, care se și prăvăli din copac, izbindu-se cu atâta putere de pământ, că dacă n-ar fi fost răpus de glonte, cu siguranță că, tot și-ar fi sfârșit zilele din cauza înălțimii de la care căzuse.

Asta a băgat groaza în indieni în așa hal, încât pe lângă zbieretele înspăimântătoare pe care le scoteau acolo sus, oamenilor noștri le-a ajuns la ureche și o ciudată fojgăială în trunchiul copacului, de unde au tras concluzia că scobiseră arborele și se pitiseră înăuntru. Așa stând lucrurile, nu aveau de ce se teme din partea oamenilor noștri, căci ar fi fost cu neputință ca vreunul dintre ai noștri să se cațere în copac pe dinafară, neexistând niciun fel de crengi mai joase, de care să se poată agăța; și în același timp era imposibil să tragă în arbore, lucru pe care-l și încercaseră de câteva ori, absolut de pomană, căci trunchiul era atât de gros, încât prin el nu răzbătea niciun glonte. Cu toate astea, erau convinși că-și prinseseră vrăjmașii într-o capcană fără ieșire și că un mic asediu fie că i-ar fi forțat pe toți să se dea jos din copac, fie să rămână acolo și să se stingă de foame; așa încât oamenii s-

au hotărât să nu se clintească din loc și să trimită o solie la noi, după ajutor. Drept urmare, doi dintre ei au venit la noi să mai ceară niște întăriri și, mai cu seamă, au dorit să-i însoțească și niscaiva dulgheri cu unelte, să le dea o mână de ajutor să doboare arborele sau măcar să taie niște lemne și să dea foc copacului; căci asta, s-au gândit ei, nu avea cum să dea greș și-i va face să iasă la iveală.

Prin urmare, ai noștri au trimis întăriri, aproape o adevărată mică oștire, cu pregătiri care mai de care mai grozave, pentru o bătălie cum încă nu se mai pomenise, pentru asediarea copacului cel uriaș. Cu toate astea, o dată ajunși la locul cu pricina, și-au dat seama că se înhămau la o treabă nu tocmai ușoară, căci bătrânul trunchi era destul de gros și de înalt, având o înălțime de cel puțin șapte metri și vreo șapte crengi bătrâne ce plecau din vârf în toate direcțiile; însă era mâncat de putregai și mai avea doar câteva frunze răzlețe.

William, quakerul, a cărui curiozitate îi dăduse ghes să se alătore și el celorlalți, a venit cu ideea să se construiască o scară pe care să se cațere până în vârf, de unde să azvârle șomoioage aprinse în scorbură copacului și astfel, afumându-i, să-i facă să iasă. Alții au propus să se întoarcă și să aducă un tun mare de pe corabie, ale cărui ghiulele să facă arborele fărâmițe; în sfârșit, alții credeau că cel mai nimerit ar fi să taie cât mai multe lemne pe care să le așeze în jurul copacului, pentru ca după aceea să le dea foc și să facă scrum atât arborele cât și indienii.

Toate aceste dezbateri însuflețite le-au luat oamenilor noștri nu mai puțin de două-trei zile, răstimp în care nu le-a mai ajuns la ureche nimic din larma presupusei garnizoane dinăuntrul fortăreței de lemn. La început, încercaseră să pună în aplicare ideea lui William, și se construi o scară lungă și zdravănă, pentru a se putea cocoța pe ea până în vârful turnului de lemn; și în vreo două-trei ore oamenii ar fi ajuns să o facă, când dintr-odată

au auzit iarăși zarva indienilor din scorbura arborelui și, la puțin timp după aceea, s-au ivit în vârful lui mai mulți dinte ei, aruncând câteva sulite în jos, în oamenii noștri, dintre care una l-a lovit pe unul din marinari undeva deasupra umărului și i-a provocat o rană atât de urâtă, încât nu numai că chirurgii l-au vindecat cu mare bătaie de cap, însă l-au și supus pe sărmanul om la niște chinuri atât de grozave, încât am zis cu toții că mai bine i-ar fi făcut de petrecanie pe loc. Cu toate astea, s-a vindecat într-un târziu, deși nu și-a mai recăpătat nicicând forța brațului, căci sulița îi retezase niște tendoane din partea de sus, de lângă umăr, care, după câte bănuiesc, ajutau la mișcarea antebrațului; așa că sărmanul om a rămas schilod pentru tot restul vieții. Dar să ne întoarcem la nemernicii aceia deznădăjduiți din copac; oamenii noștri au tras asupra lor, însă fără să-și poată da seama dacă i au nimerit au bău; totuși, imediat ce trăgeau, îi auzeau cum se buluceau iarăși jos, în scorbura trunchiului, loc în care se simțeau la adăpost.

Oricum, în felul ăsta însă s-a ales praful de planul scării lui William; căci, după ce o isprăviseră, acum nu se mai încumeta nimeni să se aventureze sus, în toiul unei astfel de adunături, creaturi îndrăznețe cum erau cele de acolo și care, se gândeau ai noștri, erau în stare de gesturi necugetate din pricina situației în care se găseau. Oricum, nu se putea urca decât un om o dată, așa că am început să ne gândim că era greșit să procedăm în acest mod; la drept vorbind, cam asta era și părerea mea – căci între timp venisem și eu acolo, să le dau o mână de ajutor-chibzuind că nu era cazul să ne urcăm pe scară decât dacă un singur om ar fi fost în stare să se cațere cu mare iuțeală, până în vârf, de unde să arunce înăuntrul copacului niște explozibil, după care să coboare repede înapoi; lucru pe care l-am și făcut de două-trei ori, însă fără să facem nicio ispravă cu asta. Într-un târziu, unul din

tunarii noștri a preparat o fiertură puturoasă, cum îi ziceam noi, adică un amestec care scotea doar fum, fără să se aprindă cu flăcări sau să ardă; dar isca niște trâmbe de fum atât de groase și împrăstia un miros ce-ți muta atât de tare nasul din loc, încât n-aveai cum să rabzi. Și a aruncat cu mâna lui puturoșenia aceea în scorbura copacului, așteptând să-și facă efectul, însă nici în noaptea ce a urmat și nici a doua zi n-am văzut niciun semn; prin urmare, am tras concluzia că toți oamenii dinăuntru fuseseră asfixiați, când, dintr-odată, în noaptea următoare, i-am auzit iarăși urlând și strigând din vârful copacului, ca niște scoși din minți.

După cum ar fi făcut oricine, am tras concluzia că strigau după ajutoare și ne-am hotărât să nu abandonăm asediul, căci eram cu toții furioși să vedem cum ni se împotrivește o mână de sălbatici, căroră credeam că le-am venit de hac; și, într-adevăr, de câte peripeții avusesem noi parte, de prea puține ori ni se întâmplase ca toate să ne meargă doar pe dos, având doar bețe-n roate. Prin urmare, ne-am hotărât să ne mai încercăm o dată norocul cu fiertura aceea puturoasă, așa că, în noaptea următoare, inginerul și tunarul nostru o și pregătiseră când, ajungându-mi la ureche niște zgomote făcute de vrăjmași atât în vârful copacului cât și înăuntru lui său, eu i-am poruncit tunarului să nu se urce pe scară, zicându-i că în felul ăsta se ducea la moarte sigură. Cu toate astea, el a aflat o cale de a o scoate la capăt, anume de a urca doar câteva trepte și, ținând în mână o prăjină lungă, de capătul căreia legase vasul cu fiertură, să o verse de sus în scorbura; însă atunci când s-a apropiat de arbore cu mașinăria lui în vârful prăjinii și însoțit de încă trei oameni care să-l ajute, s-a trezit că scara dispăruse din locul în care era.

Astea ne-a făcut să ne zăpăcim de-a binelea, și am tras concluzia că indienii din copac pândiseră momentul

când nu eram cu ochii pe ei și, coborând pe scară cu toții, o zbughiseră după aceea cu ea cu tot. M-am amuzat copios pe seama prietenului mei William, care, după cum spuneam, conducea asediul și până la urmă construisese o scară de care să se folosească de fapt „garnizoana” – cum le ziceam noi indienilor din copac – pentru a se de jos cu ajutorul ei și a-și lua tălpășița. Dar de-abia după ce s-a luminat de ziuă ne-am lămurii cum stăteau lucrurile, căci scara noastră se găsea tot acolo, doar că sălbaticii o ridicaseră în vârful copacului și acum stătea cu partea de jos în scobitura acestuia, iar cu partea de sus drept spre cer. Atunci am început să râdem de prostia indienilor, care erau atât de netoți, încât nici măcar nu le trecuse prin cap să coboare scara și să-și vadă de drum, în loc să se chinuie să o tragă în sus și să o așeze în copac.

Ne-am hotărât să le dam foc și să isprăvim astfel dintr-odată cu toată tărășenia, să ardem copacul cu tot cu cei care sălășluiau în el; și, drept urmare, ne-am pus pe treabă, adică am început să tăiem lemne, și în doar câteva ore am strâns destule, după cum credeam noi, și, așezându-le jur-împrejurul arborelui, le-am dat foc și am așteptat, la distanță, să vedem cum or să-și facă apariția „gentlemanii” în creștetul arborelui atunci când vizuina lor va deveni tot mai fierbinte. Cu toții am fost însă cuprinși de descumpănire atunci când, dintr-odată, un șuvoi de apă s-a prăvălit peste foc, stingându-l. Atunci ne-am zis că e musai ca făpturile acelea să-l aibă pe dracul într-însele. Parcă îl aud pe William spunând:

— Aceasta este, fără putință de tăgadă, cel mai viclean tertip al indienilor din câte s-au pomenit vreodată și, lăsând la o parte vreo vrăjitorie sau vreo necurată înțelegere cu dracul, (în care eu unul mi cred câtuși de puțin), nu văd altă dezlegare a misterului decât că sau copacul ăsta nu e unul adevărat, sau, dacă este totuși, atunci a fost scobit de ei pe sub pământ și prin rădăcini; se

vede treaba că aceste sălbăticiuni au pe dedesubt o peșteră făcută de ei, care se întinde pe sub toată colina asta sau un drum pe care trec pe sub deal până într-un alt loc, dar noi habar n-avem unde anume o fi locul acela; însă dinspre partea mea, eu unul eram hotărât să dau de urma locului cu pricina și să-i urmăresc până acolo, iar asta se va întâmpla înainte de a deveni mai bătrân cu două zile.

După aceea i-am chemat pe dulgheri ca să afle dacă nu se întâmpla să aibă cumva vreun fierăstrău mai mare cu care să poată tăia copacul, însă ei mi-au spus că nu aveau un fierăstrău îndeajuns de lung și că nici oamenii nu puteau trudi prea mult timp pentru a-i veni de hac unui buștean atât de bătrân; dar că se vor apuca să lucreze cu topoarele și vor încerca să-l doboare în două zile și să-l dezhădăcineze în alte două. William era însă de altă părere, care s-a dovedit mult mai bună; și-a dat seama că trebuie acționat fără zărvă, treaba cerându-se făcută pe tăcute, pentru a-i putea prinde înăuntru pe unii dintre ei, așa că a înghesuit la muncă doisprezece oameni înarmați cu niște burghie mari, pentru a sfredeli niște găuri zdravene într-o parte a trunchiului și a-l străpunge aproape până în partea cealaltă, însă nu chiar de tot; prin urmare, găurile au fost date pe tăcute și apoi toate au fost umplute cu praf de pușcă, împlântându-se în ele niște mari capete încrucișate; după aceea au mai sfredelit o gaură oblică, însă ceva mai mică, sub una din găurile cele mari, și toate au fost umplute ochi cu praf de pușcă și toate au explodat dintr-odată. Când au răbufnit, au iscat o bubuitură așa de puternică și au sfărtecat și împrăștiat bucățile din trunchi în atâtea părți și în așa fel, încât ne-am dat limpede seama că încă o explozie de același fel avea să-l doboare de-a binelea și așa s-a și întâmplat. Așa se face că a doua oară ne-am putut vâri mâinile în el în câteva locuri, și am descoperit înșelătoria, care consta în faptul că exista o peșteră ori o scobitură săpată în pământ, începând de la

partea de jos a scorburii, galerie1, ce comunica cu o altă peșteră, aflată ceva mai departe, de unde ne-au ajuns la ureche glasurile câtorva sălbatici, strigându-se și vorbind între ei.

Ajungând până acolo, tare am mai avut chef să-i înșfăcăm; William și-a manifestat dorința să-i încredințăm trei oameni înarmați cu grenade de mână, promițându-ne că se va încumeta să deschidă el drumul, lucru pe care l-a și făcut cu destul curaj, căci, pentru a nu-i trece cu vederea meritele, William avea o neînfricată inimă de leu.

Toți se înarmaseră până în dinți, cu pistoale în mâini și săbii la șold; dar se pare că indienii trăseseră ceva învățăminte de pe urma puturoaselor fierturi cu care îi asediasem, căci ne-au făcut și ei o figură asemănătoare, în felul lor, iscând atâta fum la trecerea ce ducea spre peștera lor, încât William și cei trei oameni care-l însoțeau au fost încântați să-și ia picioarele la spinare și să iasă cu cea mai mare iuțeală din peșteră și din copac, căci pur și simplu nu mai erau în stare să respire; și, ce-i drept, erau aproape sufocați.

Nicicând nu s-a pomenit fortificație atât de strașnic apărată, nici asediatori înfrânți în atâtea feluri. Acum eram de părere să ne lăsării păgubași, așa că l-am chemat pe William și i-am spus că nu puteam decât să mă umfle râsul văzând cum ne irosim în van timpul pe acolo; și nici nu-mi dădeam seama ce naiba doream la urma urmelor, căci era mai presus de orice îndoială că ticăloșii care se găseau înăuntru erau de o șiretenie nemaivăzută și oricine se simțea umilit cum e ținut la respect de o șleahță de indivizi goi și ignoranți; cu toate astea, nu merita osteneala să ne ambiționăm și să împingem lucrurile mai departe și nici nu vedeam la ce bun, după cât mă tăia pe mine capul, căci nu ne-am fi ales cu nimic din cucerirea cu pricina, după ce vom fi dus-o la bun sfârșit; drept urmare, eu unul eram de părere că ar fi fost de mult timpul s-o lăsăm baltă.

William s-a declarat de acord, recunoscând că ceea ce susțineam eu era într-un totu adevărat și că nu ne puteam alege cu altceva din toată această încercare decât cu o satisfacere a curiozității; și totuși, cu toate că spunea că tare și-ar fi dorit să scotocească puțin fața dinăuntru a lucrurilor, n-a insistat în această privință, așa că ne-am hotărât să renunțăm și să ne vedem de drum, ceea ce am și făcut. Însă, înainte de a ne lua tălpășița, William ne-a mărturisit că măcar atâta bucurie ar dori să aibă de pe urma lor, să dea foc arborelui și să le astupe intrarea în peșteră. Iar pe când se îndeletnicea cu trebușoara asta, tunarul îi spuse că și el ar vrea să-și bucure inima cu o satisfacție de pe urma acelor nelegiuiri, așa că va încerca să pună o mină ca să vadă încotro explodează. După aceea, trecând la fapte, a adus de pe corabie două butoiașe cu praf de pușcă și le-a rostuit înăuntru peșterii, cât de departe s-a încumetat să le așeze, după care, îndesând bine gura peșterii unde se găsea copacul și bătătorind cum a putut mai bine, a lăsat doar un șanțuleț ori un locușor prin care a strecurat fitilul, l-a aprins și s-a dat ceva mai la o parte, ca să vadă încotro se va dezlănțui urgia, când și-a dat seama dintr-odată că puterea pulberii își croiește drum explodând prin niște tufișuri, de cealaltă parte a colinei despre care v-am vorbit, iar acolo a răbufnit cu zgomotul unei guri de tun; prin urmare, am fugit fără zăbavă la locul cu pricina și am văzut efectele exploziei.

Mai întâi, ne-am dat seama că acolo se afla cealaltă ieșire a peșterii, pe care explozia o sfârtecăse și o zdruncinase atât de rău, încât pământul se prăbușise înapoi înăuntru, de nici nu se mai distingea forma pe care o avusese peștera, dar am văzut și ce soartă avusese garnizoana de indieni care ne pricinuiseră atâtea necazuri; unii dintre ei rămăseseră fără brațe, iar alții fără picioare, în vreme ce câțiva nu mai aveau cap, iar unii zăceau pe jumătate îngropați sub surpăturile peșterii, adică în

pământul șubrezit care se prăbușise înăuntru; pe scurt, îi făcusem harcea-parcea, și acum aveam motive întemeiate să credem că niciunul din cei aflați înăuntru n-a mai putut scăpa cu viață, ci fuseseră azvârliți pe gura peșterii aidoma unui glonte plecat din pușcă.

Aveam acum satisfacție deplină în privința indienilor; dar, pe scurt, a fost o aventură cu pierderi, căci de pe urma ei ne-am ales cu doi oameni omorâți, cu unul schilodit zdravăn și cu alți cinci răniți, irosind totodată și două butoiașe cu praf de pușcă și unsprezece zile de trudă și toate astea doar ca să ajungem să ne dumirim cum se sapă o mină indiană ori cum se ține pitită o garnizoană în scorbură unui copac; și cu aceste învățăminte, obținute cu un preț atât de mare, ne-am văzut de drum luând niște apă de băut, însă provizii proaspete n-am izbutit să aflăm cu niciun chip.

Atunci, am zăbovit să chibzuim ce s-ar cuveni făcut pentru a ne întoarce înapoi în Madagascar. Ne aflam cam la latitudinea Capului Bunei Speranțe, dar aveam cale lungă de străbătut până acolo și nici nu ne puteam bizui pe faptul că vom avea parte de vânturi favorabile sau că vom da de vreo fâșie de uscat în drum, așa că nu știam cum s-o scoatem la capăt; William s-a dovedit a fi și de aceasta dată scăparea noastră cea de pe urmă și mi-a trântit verde-n față ce credea.

— Prietene, a zis el, n-are niciun rost să te expui riscului de a crăpa pur și simplu de foame, doar din plăcerea de a te împăuna că ni pus piciorul prin niște locuri prin care n-a mai călcat nimeni, înaintea ta; se găsesc o sumedenie de astfel de meleaguri, mult mai aproape de casă, despre care poți pretinde același lucru, dar cu cheltuieli mult mai mici. Eu nu găsesc niciun motiv să rămâi la o depărtare așa de mare în sud, din moment ce nu te îndoiești că te găsești la capătul dinspre vest al insulelor Java și Sumatra; iar după aceea te poți îndrepta

spre nord, către Ceylon și înspre coasta. Coromandel și Madras, de unde poți face rost de apă de băut și de provizii proaspete; iar până acolo, se prea poate să ne descurcăm, mulțumitor cu proviziile pe care le avem până una-alta.

Era un sfat cât se putea de bine venit și care nu trebuia trecut ca vederea, așa că am pornit-o către vest, navigând la o latitudine ce s-a menținut între treizeci și unu și treizeci și cinci de grade și ne-am bucurat de vreme foarte bună și de vânturi favorabile timp de aproape zece zile, timp în care, după socoteala noastră, depășisem insulele și, prin urmare, puteam s-o cârmim spre nord; iar dacă nu nimeream în Ceylon, atunci cel puțin aveam să ajungem în marele și adâncul golf al Bengalului.

Dar ne înșelasem destul de tare în calculele noastre, căci după ce o apucasem către nord, cale de cincisprezece sau șaisprezece grade, ne-am trezit că avem iarăși pământ la babord, la o distanță de vreo trei leghe, așa că am aruncat ancora cam la o jumătate de leghe de mai și am trimis bărcile noastre cu echipajul lor să se dumirească al cărei țări era țărmul cu pricina. Am aflat că era o țară cât se poate de pașnică, unde se găsea apă de băut, la care se putea ajunge cu ușurință, însă n-am zărit nici vite păscând și nici vreun locuitor, iar noi eram speriați de-a binelea în ceea ce privea o scotocire mai în interiorul ținutului, fiindu-ne proaspete în minte pășuniile de care tocmai avusesem parte; prin urmare, am dat la o parte gândul unei cercetări mai temeinice a locurilor și ne-am mulțumit cu ce puteam găsi la îndemână, adică doar cu niște fructe de mango sălbatice și cu câteva plante de soiuri diferite, despre ale căror nume n-aveam habar câtuși de puțin.

N-am zăbovit acolo, ci am plecat iarăși în larg înspre nord-nord-vest, însă vreme de două săptămâni am avut parte de un vânt foarte slab, iar după acele două săptămâni am aruncat din nou ancora și, ajungând pe uscat, am avut surpriza să ne pomenim pe țărmul dinspre

sud al insulei Java; și, chiar în clipa în care aruncam ancora, am zărit un vas ce avea arborat un pavilion olandez, navigând în lungul țărmului. Nu ne ardea câtuși de puțin să stăm la taclale cu ei sau cu alții de aceeași naționalitate, dar i-am lăsat pe oamenii noștri să facă după cum vor crede de cuviință, atunci când vor coborî pe țărm, adică să se vadă au ba cu olandezii; treaba noastră era să facem rost de provizii, cărora chiar începeam să le simțim lipsa din plin.

Ne-am hotărât să ne ducem pe mal cu bărcile, în cel mai potrivit loc peste care puteam da, și să căutăm un port convenabil în care să ne putem pune la adăpost corabia, lăsându-ne în voia sorții în ceea ce privea o eventuală întâlnire, cu prieteni sau dușmani, luând totuși seama să nu petrecem prea mult timp pe acolo sau măcar nu atât cât să fie vreme să se trimită mesageri de-a curmezișul insulei, până la Batavia, iar de acolo, ocolind insulele, să vină niscaiva corăbii care să ne atace.

După cum ne era voia, am dat peste un port tocmai bun, în care puteam pluti pe o apă care avea o adâncime de vreo unsprezece metri, bine protejat de hachițele vremii, oricare ar fi fost acestea; și am făcut rost acolo de provizii proaspete, de niște porci buni și de niște vaci; iar ca să ne facem și o mică rezervă, am tăiat șaisprezece vaci și le-am sărat carnea, pe care mai apoi am pus-o în butoiașe, cât de bine am fost în stare, toate astea petrecându-se la o latitudine de opt grade de ecuator.

CAPITOLUL XVI. O mare corabie reperată spre nord - Cerem de la ei o contribuție la aprovizionare - Tragem pe țărmul de sud al Ceylonului - Purtarea proastă a oamenilor noștri acolo - Furtună violentă, în cursul căreia corabia noastră ajunge pe uscat. Tratatative cu băștinașii și cu ambasadorul lor, un olandez bătrân - Până să isprăvim cu toate astea, s-au scurs vreo cinci zile, după care ne-am umplut butoaiiele cu apă; iar în momentul în care ultima

barcă venea la bord, plină cu ierburi și rădăcini, iar noi ridicasem deja ancora și întinsesem vela gabier ca să pornim la drum, am văzut o ditamai corabia care se îndrepta țință spre noi, venind dinspre nord. Habar n-aveam ce hram purta, dar am tras concluziile cele mai rele și ne-am zorit cât am putut să ridicăm ancora și să întindem restul pânzelor, să fim pregătiți a asculta ce aveau de gând să ne zică, căci nu ne făceam griji prea mari văzând o singură corabie; dar bănuiala noastră era că am putea fi atacați dintr-odată de o haită de trei ori patru vase.

În răstimpul petrecut cu ridicarea ancorei și pregătirea ultimei bărci sosite, iată că vasul și ajunsese la mai puțin de o leghe de noi și, cum am crezut că avea de gând să ne atace, ne-am desfășurat pavilionul cel negru la pupă și steagul însângerat în vârful arborelui gabier, dându-ne astfel de gol, și am apucat-o de-a dreptul spre vest, stându-le în calea vântului.

Se pare că socotelile lor în privința noastră fuseseră cu totul greșite, neașteptându-se deloc să dea peste vreun dușman ori peste vreun pirat prin mările acelea; și fiind convinși că eram o corabie de-a lor, au fost buimăciți de-a dreptul când și-au dat seama de greșeala făcută; așa că numaidecât au schimbat direcția și s-au îndreptat spre țărm, înspre cea mai estică parte a insulei. Cât ai zice pește, am schimbat și noi direcția și am pornit pe urmele lor, cu luate pânzele întinse și, după vreo două ore, ne-am apropiat cam la o bătaie de pușcă de ei. Cu toate că întinseseră toate pânzele pe care le aveau, nu puteau să facă altceva decât să primească lupta; și în curând și-au dat seama de disproporția forțelor. Am slobozit o salvă de tun ca să-i facem să se oprească, ceea ce au și făcut, trimițând la noi, într-o barcă, soli cu un steag de pace. Le-am trimis înapoi barca, însă cu vorbă pentru căpitan că nu avea altă ieșire decât să-și coboare steagul, să vină cu

vasul la pupa corăbiei noastre și să urce la bordul nostru chiar el în persoană, ca să afle ce doream de la el; cu toate astea, cum încă nu ne supăraseră și n-a fost nevoie să ne ostenim să-l punem cu botul pe labe, ceea ce era limpede că nu ne-ar fi fost greu să facem, i-am încredințat că-l vom lăsa pe căpitan să se întoarcă pe vasul său în deplină siguranță, laolaltă cu toți oamenii săi, și că dacă ne vor da lucrurile pe care le vom cere, corabia lor va scăpa nejezuită. Solii au făcut cale întoarsă ducând cu ei acest mesaj și s-a scurs ceva vreme, după ce au urcat la bord, până să dea jos pavilionul, ceea ce ne-a făcut să avem bănuiala că nu erau de acord cu propunerea noastră; prin urmare, am mai slobozit o nouă salvă și, în câteva minute, am zărit cum își coborau barca; numaidecât ce barca a pornit, corabia lor și-a coborât steagul și s-a îndreptat către noi, după cum le cerusem.

Atunci când căpitanul a urcat la bordul corăbiei noastre, l-am pus să ne spună ce soi de încărcătură aveau, aflând că era vorba în principal de baloturi de mărfuri din Bengal pentru Bantam. I-am spus că până una-alta aveam nevoie de provizii, de care ei se puteau lipsi fără nicio grijă, căci se aflau aproape de capătul călătoriei; și că dacă vor vrea să-și trimită barca la țărm împreună cu a noastră și ne vor face rost de douăzeci și șase de capete de vite negre, șaizeci de porci, niște lichior, ceva rachiu de orez și trei sute de banițe de orez, îi vom lăsa să-și vadă liberi de drum.

În privința orezului, ne-au dat nu mai puțin de șase sute de banițe, atât cât aveau chiar la bord. Ne-au dat și treizeci de butoiașe de rachiu de orez tare bun, dar carne de vită și de porc nu aveau nici ei câtuși de puțin. Totuși s-au dus la țărm, însoțiți de oamenii noștri, și au cumpărat unsprezece boi și cincizeci de porci, pe care i-au sărat pentru noi, după ce ne-au adus proviziile de la țărm noi i-am lăsat să plece cu corabia lor.

Am zăbovit acolo vreme de șapte zile, înainte de a ne vedea la bord cu proviziile cu pricina, iar unii dintre oamenii noștri credeau că olandezii ne pusese răd gând rău și complotau pentru pieirea noastră; dar s-au dovedit foarte cinstiți și s-au dat peste cap să ne facă rost de vitele negre, numai că le-a fost imposibil să găsească atât de multe. Așa că au venit și ne-au mărturisit în față că dacă nu mai putem rămâne un timp mai îndelungat, nu le stătea în putință să găsească pentru noi mai multe capete de vite, decât cele unsprezece, cu care a trebuit să ne mulțumim, preferând să luăm contravaloarea celorlalte în alte lucruri, decât să mai petrecem acolo cine știe cât timp. La rândul nostru, ne-am purtat și noi cinstit față de ei, neabătându-ne de la condițiile asupra cărora căzusem de acord, căci n-am îngăduit niciunuia dintre oamenii noștri să se ducă la ei pe bord și nici n-am lăsat pe vreunul dintr-ai lor să vină la noi; pentru că dacă s-ar fi dus la bordul vasului lor oricare dintre oamenii noștri, nimeni n-ar fi putut fi răspunzător pentru purtarea lor, cu nimic mai mult decât dacă s-ar fi găsit pe țărm, într-un ținut dușman.

Acum aveam provizii îndestulătoare pentru restul drumului; și cum nu ne mai atrăgea niciun soi de pradă, am pornit veseli înainte, e coasta Ceylonului, unde intenționam să facem o escală, pentru lua iarăși la bord provizii și apă de băut; nu s-a întâmplat nimic demn de luat în seamă în această parte a călătoriei noastre, cu excepția faptului că am avut parte de vânturi nefavorabile, așa că trarsarea s-a întins pe mai bine de o lună de zile.

Am aruncat ancora la țărmul dinspre sud al insulei, dorind să îl de-a face cu olandezii cât de puțin se putea; și cum ei erau anii țării în privința negoțului, cu atât mai abitir erau stăpânii țărmurilor insulei, unde aveau o sumedenie de porturi și, mai cu seamă, strânseseră toată scortșoara, care este inima comerțului acelei insule.

Am luat apă de băut și niscaiva provizii, dar nu ne-am

prea dat de ceasul morții să facem rezerve, căci mai aveam destul de consumat din vitele și porcii cu care ne pricopsisem în Java. Am avut parte și de o mică încăierare, pe țărmul cu pricina, cu niște localnici, pentru că unii dintre oamenii noștri s-au purtat un pic cam prea familiar cu doamnele băștinașe, care, la drept vorbind, n-aveau niciun haz; Într-adevăr, erau în așa hal de necioplite, încât dacă oamenii noștri n-ar fi avut obraz gros în această privință, nu prea le-ar fi dat inima ghes să se atingă de vreuna din ele.

N-am putut afla nicicând de la oamenii noștri ce anume le-au făcut, atât de fideli erau unii față de alții în nemernicia lor; dar, una peste alta, am priceput totuși că săvârșiseră o ticăloșie și că n-a lipsit mult să plătească cu vârf și îndesat pentru asta; căci bărbații femeilor s-au mâniat peste măsură și i-au potopit într-un număr atât de mare, încât dacă n-ar fi sărit în ajutor încă șaisprezece oameni de-ai noștri, care sosiseră chiar la țănc într-o altă barcă, ca să le scape pielea, deoarece nu erau decât unsprezece, și să-i ia de acolo cu forța, ar fi fost făcuți harcea-parcea până la unul, căci localnicii erau vreo două-trei sute, înarmați cu sulițe și lănci, armele obișnuite pe acele meleaguri, pe care știu să le arunce cu o îndemânare aproape de necrezut; iar dacă oamenii noștri s-ar fi încleștat în luptă cu ei, după cum unii dintre ei, mai îndrăzneți, avuseseră de gând, fără îndoială că ar fi fost înfrânți și omorâți. Chiar și așa însă, după cum s-au petrecut lucrurile, tot au fost răniți șaptesprezece dintre ai noștri, dintre care unii chiar foarte serios. Erau însă mai curând speriați decât loviți, căci cu toții se și vedeau cu mâinile pe piept, fiind convinși că armele băștinașilor fuseseră otrăvite. Dar William ne-a fost de folos și cu acel prilej; căci, cu toate că doi dintre chirurgii noștri erau de aceeași părere cu cei vârați în sperietți și le spuseră oamenilor, prosteste, că vor trece în lumea celor dreți,

William s-a pus voios pe treabă și i-a tămăduit pe toți, cu excepția unuia, care s-a prăpădit mai degrabă pentru că băuse peste măsură puncti din rachiu de orez decât din pricina răni, întrucât din prea multă băutură se pricopsise cu o febră păcătoasă.

Ni se cam acrise de Ceylon, cu toate că unii dintre ai noștri erau de părere să se ducă înapoi pe țărm, vreo șaizeci-șaptezeci de oameni, și să se răzbune; dar William i-a lămurit să lase baltă un asemenea plan, iar printre oameni cuvântul său cântărea atât de greu, lucru care era valabil și pentru noi, comandantii, încât avea asupra lor o influență mai mare decât oricare dintre noi.

În ei fierbea gândul răzbunării și țineau morțiș să se ducă pe țărm și să facă bucăți cinci sute de băștinași.

— Ei și, le-a spus William, și cu ce o să vă încălzească dacă o's, faceți asta?

— Iac-așa! a sărit unul dintre ei, vorbind în numele gloatei însetate de sânge, vom avea o satisfacție.

— Bine, și cu ce vă veți simți mai bine după aceea? a întrebat William.

La această întrebare nimeni n-a mai găsit niciun răspuns.

— Și-apoi, a urmat William, dacă nu cumva mă înșel eu, treaba voastră sunt banii: acum aș cam dori să aflu cu ce vă veți alege voi dacă veți învinge și face harcea-parcea două sau trei mii din aceste sărmane făpturi despre care știți prea bine că n-au nicio lețcaie? Sunt doar niște nenorociți, prăpădiți și golași, așa că ce veți câștiga de pe urma lor? Și pe lângă asta, a mai adăugat William, poate că făcând ceea ce aveți de gând s-ar putea foarte bine să pierdeți cel puțin zece oameni dintre voi și sunt șanse foarte mari ca chiar așa să se întâmple. Așa că, mă rog, ce folos în toată tărașenia asta? Și cum veți da socoteală căpitanului pentru camarazii omorâți?

Pe scurt, William a adus argumente atât de logice, încât a ajuns să-i convingă că ceea ce aveau de gând să facă nu era nimic altceva decât o crimă în toată legea; și că oamenii aceia aveau și ei propriile drepturi, iar nouă nu ne era îngăduit să le călcăm în picioare, după bunul nostru plac; că însemna să nenorocim niște oameni fără nicio vină, care nu făcuseră decât să se poarte după cum le cereau legile naturii lor; și că a săvârși așa ceva ar fi o crimă, ca și cum ai întâlni un om la drumul mare și l-ai omorî doar de dragul de a ucide, cu sânge rece, nepăsându-ți nici cât negru sub unghie dacă a făcut vreun rău sau nu.

Toate aceste argumente i-au potolit până la urmă și s-au mulțumit să plece și să-i lase precum i-au găsit. În cea dintâi încăierare omorâseră vreo șaiszeci-șaptezeci de băstinași, rănind cu mult mai mulți, însă în schimb ai noștri nu se aleseseră cu nimic din toată această vitejie, decât că prăpădiseră viața unui om și că pe deasupra numărau șaisprezece răniți, după cum am spus mai devreme.

Dar o altă pățanie, ne-a obligat, totuși, să mai avem de-a face cu oamenii aceia și aproape că era cât pe-acți să ajungem, prin ei, la capătul vieților și a tuturor aventurilor noastre, toți ca unul, căci la vreo trei zile după ieșirea în larg, plecând din locul în care avuseserăm încăierarea aceea, am căzut în ghearele unei furtuni năprasnice, cu vânt dinspre sud, sau mai degrabă taifun decât vânt, suflând cu furie din toate direcțiile sudului, căci se dezlănțuise cu sălbăticie dinspre sud-est până-n sud-vest, când dintr-o parte, când dintr-alta, neostoit, dar cu aceeași furie oarbă; în astfel de condiții, nici nu izbuteam să manevrăm corabia; pe vasul la bordul căruia mă găseam eu, vela gabier a fost sfâșiata de trei ori, iar într-un târziu s-a prăvălit și arborele gabier, retezat de la butuc; într-un cuvânt, de câteva ori chiar am fost azvârliți spre țărm; la

un moment dat, dacă vântul nu și-ar fi schimbat brusc direcția, chiar în clipa aceea, am fi fost zdrobiți într-o mie de arșice, izbindu-ne de o îngrămădire de stânci care se afla cam la o jumătate de leghe de mai; dar, după cum v-am zis, vântul își schimba direcția dintr-un moment într-altul și, în clipa aceea, începând să bată dinspre est-sud-est, ne-am trezit împinși drept înaintea și ne-am pomenit la o distanță față de țărm mai mare de o leghe, în răstimp de o jumătate de oră. După aceea, vântul a suflat cu destulă înverșunare dinspre sud-sud-vest, apoi dinspre vest-sud-vest, târându-ne înapoi spre răsărit, la o distanță bunicică de acea îngrămădire de stânci, unde am văzut o deschizătură largă între acele stânci și țărm și am încercat să aruncăm ancora acolo; dar ne-am dat seama că nu se găsea niciun loc nimerit pentru a ancora, de jur-împrejur fiind doar stânci. Cu toate astea, ne-am încumetat totuși s-o luăm prin deschiderea aceea, care se întindea pe vreo patru leghe. Furtuna nu s-a potolit și, dintr-odată, ne-am pomenit lângă un țărm atât de îngrozitor, încât nici nu mai știam încotro s-o apucăm. Ne-am uitat cu ochii cât cepele în căutarea vreunui fluviu ori a vreunei guri de râu, ori a vreunui golf în care să putem afla adăpost, dar mult timp n-am descoperit nimic. Într-un târziu, s-a ivit un promontoriu alungit care se întindea atât de departe în larg spre sud, încât ne-a fost limpede că dacă vântul continuă să mai bată din aceeași direcție, n-o să fim în stare să-l ocolim; așa că ne-am dat cât am putut mai aproape de țărm, pe latura ferită de vânt a promontoriului, și am aruncat ancora într-o apă adâncă de vreo douăzeci și doi de metri.

Vântul schimbându-și însă iarăși direcția în timpul nopții și suflând ca turbat, ancorele noastre s-au desprins, iar corabia a înaintat până când s-a izbit cu cârma de uscat. Și dacă vasul ar mai fi înaintat pe o distanță cât jumătate din lungimea sa, s-ar fi sfârșit cu el, și odată cu el

ne-am fi găsit pieirea cu toții. Numai că ancora mare a rezistat și am înfășurat cât am putut din cablu, pentru a face corabia să se îndepărteze de uscatul de care ne lovisem. Doar mulțumită acestui cablu rămăsesem ancorați întreaga noapte; apoi către dimineață am avut impresia că vântul s-a mai potolit nițel; și era bine pentru noi că astfel s-au petrecut lucrurile, căci, în ciuda sprijinului pe care-l avusesem în ancora mare, în zori am găsit corabia eșuată aproape de tot pe uscat, spre marea noastră surprindere și uluire.

La reflux, când marea a coborât și apa a scăzut, corabia se afla pe un banc de nisip tare, aproape fără apă, care, după câte bănuiesc, nu mai găzduise nicicând vreun vas pe el; oamenii de prin partea locului s-au bulucit cu mic cu mare pe mal, holbându-se la noi ca la lin spectacol ori ca la o minune nemaivăzută, de care erau uluiți fără a avea habar ce să facă.

Am motive să bănuiesc că numaidecât ce ne-au zărit au și trimis veste că acolo se găsea o corabie și, totodată, despre starea în care tic aflam; căci în ziua următoare și-a făcut apariția un om de vază, despre care nu știu dacă le era rege ori altceva, dar care venise însoțit de o sumedenie de oameni, dintre care unii erau înarmați cu niște lănci lungi, ca niște halebarde; și au coborât cu toții până la malul apei și s-au așezat în ordine, chiar în fața noastră. Au stat încremeniți aproape o oră, fără să se clikească câtuși de puțin, după care vreo douăzeci dintre ei s-au apropiat sub conducerea cuiva care pășea înaintea lor, ducând un steag alb. Au intrat în apă până la brâu, căci valurile nu mai erau la fel de mari ca mai înainte, vântul domolindu-se și suflând dinspre țarm.

Cel din fruntea procesiunii ne-a învrednicit cu o cuvântare cât toate zilele, după cum ne-am putut da seama din gesturile pe care le făcea, iar din vreme în vreme răzbătea până la noi chiar și glasul au, fără să pricepem

însă o iotă din tot ce îndruga. William, care ne fusese întotdeauna de mare folos, cred că a fost și de acea dată salvatorul nostru al tuturor. Iată care era situația. Individul, sau cum naiba i-aș putea zice, când și-a isprăvit cuvântarea, a scos trei țipete răsunătoare, căci altfel nu știu cum să le spun, după care a lăsat în jos, de trei ori, steagul său alb, făcându-ne apoi semn cu brațele, tot de trei ori, să ne ducem la el.

Recunosc că eu am fost de părere să coborâm o barcă echipată cu oameni și să ne ducem; dar William nu s-a învoit cu niciun chip să mă lase să fac una ca asta: mi-a spus că n-ar trebui să avem încredere în nimeni; căci, dacă erau sălbatici și de capul lor adică sub propria lor guvernare, apoi puteam să nu ne îndoim că aveau să ne facă de petrecanie la toți; iar în cazul în care erau creștini, tot nu vom avea parte de o primire mai bună, dacă știau ce hram purtam noi; fiindcă era obiceiul celor din Malabar să-i trădeze pe toți cei care le picau în mână; și doar aceștia făceau parte din aceeași nație; așa că dacă nu voiam să ne lipsim de siguranța noastră, apoi nu trebuia să ne ducem la ei sub niciun motiv. Eu am fost împotrivă mult timp și i-am spus că de obicei avea dreptate de fiecare dată, dar în acest caz, nu credeam că dreptatea era de partea lui; că nici eu nu mă dădeam în vânt după riscuri fără rost, așa cum nu se dădea nici el sau oricare altul; dar gândeam că toate semințiile de pe fața Pământului, chiar și cei mai sălbatici dintre sălbatici, atunci când înalță un drapel de pace, respectă cu cea mai mare sfîntenie propunerea pașnică făcută prin acel semnal; și i-am oferit mai multe exemple din istoria călătoriilor mele pe continentul african, despre care v-am povestit la începuturile acestei scrieri; și că doar nul puteam crede pe băștinașii de aici mai răi decât alții de teapa lor. Iar pe deasupra, i-am zis că situația în care ne găseam părea să fie de așa natură, încât tot trebuia să cădem în mâinile cuiva și că era mai bine să

ajungem pe mâna lor, printr-un tratat de prietenie, decât să fim supuși cu forța; și că chiar dacă aveau vreo stratagemă vicleană, eu înclinam cu toate astea pentru tratative cu ei.

— Bine, prietene, zise William foarte serios, dacă tu vrei morțiș să te duci, eu nu-ți pot sta în cale, numai că voi dori să-mi iau rămas bun pentru vecie de la tine, la despărțire, căci, să fii sigur de asta, n-ai să ne revezi nicicând. Dacă noi, cei aflați pe corabie, o vom scoate cumva la capăt până la urmă, nu-ți pot spune nimic sigur deocamdată; dar cel puțin pot să te încredințez că nu ne vom jertfi viețile de pomană, cu buna știință, așa cum ai de gând tu să faci; Măcar ne vor apăra până la ultimele puteri, iar în cele din urmă, vom muri ca niște bărbați, nu ca niște tonți duși cu preșul de vicleșugurile unor sălbatici.

287

William mi-a vorbit cu atâta aprindere și cu toate astea cu atâta siguranță privitor la ce ne aștepta, încât și eu am început să cântăresc cu mai multă luare-aminte riscurile la care eram pe cale să mă expun. Nu aveam cătuși de puțin mai mult chef decât el să-mi las oasele pe acolo; și totuși nu duceam lipsă de curaj, așa cum părea că se întâmplă cu el, în toată tărășenia asta. Din această pricină, l-am întrebat dacă avea știință despre locul în care ne găseam ori dacă mai călcase vreodată pe acolo.

— Nu, mi-a răspuns el.

Atunci l-am întrebat dacă îi ajunsese cumva la ureche ori dacă citise ceva despre oamenii din insulă aceea și despre apucăturile lor atunci când le picau creștini în mână; iar William îmi zise că auzise ceva despre cineva, pe nume Knox, și că avea să-mi depene Istoria lui mai târziu. Knox, comandantul unei corăbii a Companiei Indiilor de Est, fusese aruncat pe țărm, la fel ca și noi, pe această Insulă Ceylon, deși nu se putea spune dacă ajunsese chiar în același loc sau unde anume: îmi spuse în schimb că

fusese momit de către sălbatici și ademenit să se ducă pe mal, întocmai cum eram și noi ispitiți de această dată; și că, după ce au pus mâna pe el și pe cei optsprezece sau douăzeci de oameni ai lui, nu i-au mai lăsat niciodată să plece de acolo, ci i-au ținut prizonieri sau le-au făcut de petrecanie, William nu putea ști precis care din două; dar ostaticii au fost duși în interiorul țării și separați unii de alții, de nu s-a mai auzit nimic de ei după aceea, lăsându-l la o parte pe fiul căpitanului, care a izbutit să scape ca prin minune, după douăzeci de ani petrecuți în sclavie.

N-am avut vreme atunci să-i cer să-mi depene întreaga istorie a celui Knox și cu atât mai puțin să stau să-l ascult, povestindu-mi-o; dar cum se întâmplă de obicei în astfel de situații, când cineva începe să fie ceva mai impresionat, mi-am schimbat dintr-odată atitudinea față de el.

— Ei bine, prietene William, i-am zis eu, atunci tu ce crezi că s-ar cuveni să facem? Vezi bine în ce hal suntem și ce ne așteaptă; trebuie să facem ceva, și asta neîntârziat.

— Mda, am să-ți spun ce trebuie făcut; în primul rând, să pui să se anine un drapel alb, așa cum au încercat și ei să ne ia ochii, iar după aceea să echipezi bine barca cea mare și pinasa, cu cât mai mulți oameni se pot înghesui în ele, dar care să aibă suficient spațiu să mânuiască armele, și apoi lasă-mă pe mine să mă duc cu ei, iar tu o să vezi ce voi face. Dacă o dau în bară, tu poți scăpa; însă țin să-ți zic că, dacă se întâmplă una ca asta, va fi doar din vina mea, iar tu o să poți trage învățăminte de pe urma prostiei mele.

La început, nu-mi găseam cuvintele cu care să-i răspund, dar după o scurtă pauză i-am strigat:

— William, William, pentru mine ar fi o lovitură la fel de grea să te prăpădești tu, pe cât ți-ar fi ție să pier eu; iar dacă pe tine te pândeste vreun pericol, îl doresc la fel de mult pe cât îl doresc și pentru mine însumi. Prin urmare,

dacă te învoiești, hai să rămânem cu toții pe corabie, să fim cu toții în aceeași găleată și să împărțăm toți aceeași soartă.

— Nu, nu, insistă William, nu-i nicio primejdie în planul pe care îl am eu în cap; poți să mă însoțești și tu dacă vrei. Dar numai dacă te vei învoi să-mi dai ascultare și să nu ieși din cuvântul meu, iar atunci poți fi încredințat că, deși vom coborî de pe corăbii, nimeni dintre noi nu se va apropia de ei mai mult decât e nevoie ca să ne audă când vom striga și ca să stăm cu ei de vorbă de la depărtare. După cum observi, ei nu au bărci cu care să vină la noi; dar, zise William, eu aș vrea mai curând ca tu să-ți pleci urechea la sfatul meu și să rămâi pe vas, pentru a conduce corăbiile ghidându-te după semnele pe care ți le voi face eu din barcă și, în privința asta, hai să ne sfătuim un pic înainte de plecare.

Ei bine, mi-am dat seama că William se gândise la toate măsurile ce trebuiau luate și nu era nici urmă de confuzie în mintea sa cu privire la ceea ce avea de făcut; așa că i-am spus că trebuie să se considere conducătorul acelei acțiuni, iar noi ne vom pune cu toți sub comanda sa, lucru ce voi avea grijă să fie respectat până în cele mai mici amănunte.

După această concluzie la care ne condusesese discuția noastră, William a dat ordin să coboare douăzeci și patru de oameni în barca cea mare și doisprezece oameni în pinasă, iar marea fiind acum destul de calmă, au pornit, cu toții fiind înarmați până-n dinți. În același timp, a poruncit ca tunurile corăbiei mari de pe partea cea mai apropiată de mai să fie încărcate cu gloanțe de muschetă, cuie ruginite, cioburi și tot soiul de resturi de fier vechi, bucăți de plumb și orice altceva ne mai stătea la îndemână; și să fim pregătiți să deschidem focul imediat ce s-ar întâmpla să-l vedem dând jos steagul alb de pe catargul pinasei și înălțând în locul lui o flamură roșie. După ce am pus la

punct între noi acest plan, au plecat spre țărm, adică William în pinasă, însoțit de doisprezece marinari, iar în urma lor barca cea mare, cu încă douăzeci și patru de voinici, cu toții bine clădiți, hotărâți și strașnic înarmați. Au vâslit și s-au apropiat de țărm, oprindu-se la o distanță de unde să poată vorbi cu băștinașii, având ca și ei un steag alb de pace și propunând tratative. Bestiile, căci nu erau altceva, s-au arătat a fi foarte amabile, însă dându-și seama că nu eram în stare să le pricepem graiul s-au dus și au adus un olandez bătrân, pe care-l țineau ostatic de o mulțime de ani, și l-au pus să discute cu noi. Din tot ce ne-a îndrăgățat el se înțelegea că regele țării îl trimisese pe generalul său să afle cine eram și ce treburi învârteam pe acolo. William s-a ridicat în picioare la pupa pinasei și i-a răspuns că, în această privință, el, olandezul, care după vorbirea și glasul său pare european, își putea da seama lesne cine eram, precum și de situația în care ne aflam; iar corabia fiindu-ne eșuată pe uscat, doar acest fapt îl putea lămuri că treburile noastre acolo erau cele legate de soarta unei corăbii aliate în restriște; așa că William și-a exprimat dorința de a afla la rândul său din ce pricină ne ieșise în întâmpinare atâta puhoi de lume, înarmat cu tot soiul de arme, ca și cum ar fi avut de gând să pornească război împotriva noastră. 290

Ni se răspunse că puteau avea motive temeinice să coboare pe țărm, căci locuitorii ținutului fuseseră îngrijorați de apariția corăbiilor unor străini pe coastă; și cum vasele noastre erau pline de oameni, care aveau cu ei tunuri și alta arme, regele trimisese o parte din armata sa, pentru ca, în cazul în care s-ar fi încercat cotorpirea țării sale, să poată fi pregătit să o apere cum se cuvine, oricare ar fi fost situația.

Dar, zise olandezul, cum sunteți niște oameni asupra cărora s-a abătut nenorocirea, regele i-a ordonat generalului său, care se află și el aici de față, să vă ofere

tot ajutorul de care e în stare și să vă poftească pe țarm, unde să fiți întâmpinați cu toată curtenia posibilă.

Fără să-l lase să-și tragă răsuflarea, William i-a și luat numaidecât vorba din gură.

— Înainte să-ți dau un răspuns în legătură cu asta, aş vrea ca tu să-mi spui cine ești, căci după vorbă îmi pari european.

Tălmaciul a răspuns că era olandez, fără să stea pe gânduri.

— De asta îmi dau prea bine seama și singur, zise William, după vorba ta; dar ești de fel chiar din Olanda sau ești un băștinaș din această țară, care a învățat olandeza stând de vorbă cu olandezii stabiliți, după câte am eu știință, în această insulă.

— Nu, a răspuns bătrânul, de fel sunt din Delă, din țara Olandei, în Europa.

— Bine, continuă imediat William, dar oare tu ești creștin ori păgân, sau ești ceea ce noi numim un renegat?

— Sunt creștin, răspunse el.

Și au ținut-o tot așa, în replici scurte, după cum urmează: William: Zici că ești olandez și creștin totodată; mă rog, te socotești om liber sau slugă?

Olandezul: Mă aflu în slujba regelui de aici și în armata lui. William: Dar ești voluntar sau ostatic? 291

Olandezul: La drept vorbind, la început am fost prizonier, dar acum sunt liber, prin urmare, sunt voluntar.

William: Care vasăzică, fiind la început prizonier, acum te afli în slujba lui de bunăvoie și nesilit de nimeni; dar ești atât de liber, încât să poți pleca, dacă ai vrea, la compatrioții tăi?

Olandezul: Nu, nu pot zice una ca asta; compatrioții mei locuiesc la mare distanță de aici, în părțile de nord și de est ale insulei, și nu se poate ajunge acolo fără o învoire specială din partea regelui. William: Ei bine, și cum se face

că nu capeți această învoire?

Olandezul: N-am cerut-o niciodată.

William: Și, după câte bănuiesc eu, știi bine că chiar dacă ai cere-o, n-ai căpăta-o niciodată. Olandezul: În această privință, nu-ți pot spune prea multe, dar de ce-mi pui toate aceste întrebări?

William: De ce? Păi motivul meu este întemeiat, căci dacă tu ești creștin și ostatic, cum poți consimți să ajungi o unealtă a acestor sălbatici, ca să ne trădezi și să ne dai pe mâna lor pe noi, care suntem compatrioți de-ai tăi și creștini ca și tine? Nu este oare o barbarie să te dedai la o astfel de mișelie?

Olandezul: Dar cum aș putea să vă trădez? Nu ți-am spus doar că regele vă invită să veniți pe țărm și că a dat poruncă să fiți primiți în mod curtenitor și ajutați?

William: Din moment ce ești creștin, lucru de care eu unul mă îndoiesc foarte tare, crezi oare că regele sau generalul, cum îi zici tu, crede măcar un cuvânt din tot ce spune?

Olandezul: Regele v-o promite prin gura marelui său general.

William: Nu te întreb ce promite și nici prin intermediul cui, ci te întreb următoarele: Tu te poți declara convins că nu are de gând să-și calce în picioare promisiunea?

Olandezul: Cum pot să răspund la o astfel de întrebare? De unde să pot spune eu ce are el de gând?

William: Ne poți spune ce crezi tu.

Olandezul: Eu nu vă pot spune dacă își va ține promisiunea, dar cred că ar putea să facă și asta. 292

William: Tare mi-e teamă că nu ești decât un creștin cu două fețe. Acum hai să-ți pun o altă întrebare: Tu crezi cu adevărat ce spui și mă sfătuiești să mă încred și eu în ei și să încredințez vieții noastre în mâinile lor, luând de bune

promisiunile pe care le fac?

Olandezul: Eu nu sunt sfetnicul tău.

William: Poate că ți-e teamă să-mi spui ce crezi cu adevărat pentru că te afli la cheremul lor.

Spune-mi, te rog, pricepe careva dintre ei ce vorbești tu? Știi ei olandeza?

Olandezul: Nu, nimeni dintre ei nu înțelege o boabă, în privința asta nu-mi fac niciun fel de temeri. William: Ei bine, atunci dă-mi un răspuns limpede, dacă ești creștin. Este oare înțelept din partea noastră să ne aventurăm așa, bazându-ne numai pe vorbele lor, și să le cădem plocon, venind la o pe țarm?

Olandezul: Mă întrebi de-a dreptul verde-n față. Te rog lasă-mă să-ți pun și eu o întrebare: Aveți vreo speranță să vă puteți urni de aici, voi sau corabia voastră, dacă refuzați?

William: Da, da, ne putem salva corabia, acum că furtuna a conținut, nu ne facem griji din pricina asta. Olandezul: În cazul ăsta, n-aș putea zice că cel mai bun lucru pentru voi ar fi să aveți încredere în ei. William: Bine, de această dată ai vorbit cinstit.

Olandezul: Dar eu ce să le zic lor?

William: Zile niște vorbe care să le gâdile în mod plăcut urechea, așa cum ne spun și ei nouă. Olandezul: Cam ce fel de vorbe plăcute?

William: Ei bine, zi-le să transmită regelui lor că suntem niște străini care au fost azvârliti pe coastă de o furtună grozavă; că îi suntem nespūs de recunoscători pentru promisiunea de a ne trata cu bunăvoință și că vom accepta invitația dacă o să rămânem în continuare în această stare jalnică; dar că, până una-alta, n-are niciun rost să coborâm pe mal; și pe lângă asta, zi-le că nici nu putem pleca de pe corabie în halul în care se găsește acum, că suntem nevoiți să o îngrijim ca pe ochii din cap,

că trebuie s-o desprindem de pe bane ți că tragem nădejde ca după încă un flux sau două s-o readucem de-a binelea pe linia de plutire și să ancorăm.

Olandezul: Dar el vă așteaptă să coborâți pe țărm, pentru al vizi la și a-i oferi un dar ca răsplată pentru amabilitatea sa.

William: După ce o să readucem corabia pe linia de plutire și după ce o să-i astupăm spăturile, o să-i prezentăm omagiile noastre.

Olandezul: Dar ați putea s-o faceți chiar acum, la fel de bine ca și atunci.

William: Stai un pic, amice, eu n-am spus că atunci vom veni la el; tu ai vorbit despre un dar pe care s-ar cuveni să i-l facem; asta înseamnă să-i prezentăm omagiile noastre, așa-i?

Olandezul: Bine, atunci să-i spun că veți coborî pe țărm după ce corabia voastră va fi readusă pe linia de plutire?

William: În privința asta, n-am nimic împotriva, poți să-i spui ce găsești tu de cuviință. Olandezul: Dar va turba de furie, dacă n-o fac.

William: Pe cine anume se va înfuria? Olandezul: Pe voi.

William: Și cu ce ne deranjează pe noi lucrul ăsta?

Olandezul: Cum, dar își va asmuți întreaga armată împotriva voastră.

William: Și ce s-ar întâmpla, dacă ar fi aici cu toții chiar în clipa asta? Ce crezi tu că ne-ar putea face?

Olandezul: Regele ar da poruncă să se dea foc corăbiilor voastre și să vă aducă la el pe toți. William: Spune-i că dacă s-ar încumeta să facă așa ceva, se prea poate să dea de dracu'. Olandezul: Are la cheremul lui un popor întreg.

William: Are și vreo corabie? Olandezul: Nu, niciuna.

William: Nici bărci? Olandezul: Nu, nici bărci. 294

William: Păi în cazul ăsta, de ce crezi tu că nouă ne-ar păsa de oamenii lui? Ce ai putea tu să ne faci acum, chiar dacă ai avea cu tine o sută de mii de oameni?

Olandezul: O! dar ei sunt în stare să vă dea foc.

William: Să ne facă să luăm foc, vrei să spui; asta s-ar putea întâmpla, într-adevăr; însă să ne dea foc, asta nici pomeneală; pot să încerce, pe riscul lor, dar îi vom face harcea-parcea pe cei o sută de mii de oameni ai lui dacă se apropie în bătaia tunurilor noastre, de chestia asta să nu te îndoiești.

Olandezul: Și dacă regele vă oferă prizonieri, pentru a vă simți în siguranță?

William: Pe cine ar putea să ne dea, decât pe niște simpli robi sau slugi ca tine, ale căror vieți de bună seamă că nu le consideră mai prețioase decât prețuim noi un ogor englezesc.

Olandezul: Pe cine vreți voi ca ostatic? William: Pe el însuși și pe Înălțimea Ta. Olandezul: Ce ați face cu el?

William: Am face cu el cam același lucru pe care l-ar face și el cu noi, adică l-am scurta de-un cap. Olandezul: Și cu mine ce-ați face?

William: Ce-am face cu tine? Te-am duce înapoi acasă, în țara ta, și cu toate că meriți să te legeni într-un ștreang, am face din nou din tine un om și un creștin și nu ne-am purta cu tine așa cum te-ai fi purtat tu cu noi, să te trădăm și să te dăm pe mâna unei gloate de păgâni cruzi și sălbatici, care nu știu nici de Dumnezeu și n-au niciun strop de milă pentru om.

Olandezul: Mă pui pe gânduri și mâine vreau să vorbesc iarăși cu tine despre toate astea.

CAPITOLUL XVII. Despotmolim corabia – Regele țării trimite un potop de oameni pe țărm – Convorbirea între William și olandez – Luptă cu băștinașii – Îl luăm cu noi pe

olandez, printr-o stratagemă - Povestire despre aventura căpitanului Knox pe aceeași insulă - Astfel solia a făcut cale întoarsă, iar William a venit înapoi la bord și ne-a povestit de-a fir-a-păr discuția avută cu bătrânul olandez, care a fost tare amuzantă, iar pentru mine plină de învățăminte, căci aveam suficiente motive să recunosc că William chibzuise asupra situației cu mai mult folos decât o făcusem eu.

Am avut norocul să desprindem corabia de pe bancul în care eșuase chiar în noaptea aceea și s-o ancorăm cam la o milă și jumătate mai în larg și în apă adâncă, spre nețărmurita noastră satisfacție; așa că acum chiar ne durea în cot de regele olandezului nostru, cu suta sa de mii de oameni cu tot; și la drept vorbind chiar ne-am amuzat nițel pe socoteala lor ziua următoare, când pe țarm a coborât un potop de ființe; deși nu erau decât o mână de oameni, în imaginația noastră ni se părea că nu erau mai puțin de o sută de mii de oameni și că aveau cu ei și niște elefanți; cu toate că chiar dacă ar fi avut o întreagă armată de elefanți, tot nu ne-ar fi putut pricinui niciun rău, căci acum eram bine ancorați și în afara razei lor de acțiune; la drept vorbind, noi ne credeam în afara razei lor de acțiune mai mult decât eram de fapt; și șansele de a ne trezi iarăși eșuați pe uscat erau de zece mii la una; căci vântul sufla dinspre țarm și cu toate că netezise apa în locul în care ne aflam noi, totuși mânase refluxul în larg la o distanță mai mare decât de obicei și am putut vedea limpede cum nisipul în care ne împotmolisem noi mai înainte se întindea în formă de semilună și ne înconjura cu cele două coarne ale sale, astfel încât ne găseam taman în mijlocul sau în centrul său, ca într-un golf rotunjit, feriți de primejdie numai în locul în care ne aflam acum și doar la apă adâncă dar cu moartea pândindu-ne de la doi pași, aținându-se la noi, ca să zic așa, atât dinspre partea dreaptă, cât și dinspre cea stângă; căci, la drept vorbind, cele două

coarne ori vârfuri ale semilunii se întindeau cu aproape două mile dincolo de locul în care se găsea priponită la ancoră corabia noastră.

Pe partea dinspre est a bancului de nisip, care aproape ne înconjura, mișuna acel puhoi de oameni; și cum cei mai mulți dintre ei nu erau în apă decât până la genunchi, iar majoritatea dintre ei chiar nu mai sus de gleznă, se putea zice că de fapt ei ne asediau din partea aceea, precum și de pe uscatul propriu-zis și, pe o distanță mai mică, chiar și din cealaltă parte a bancului de nisip, alcătuind un semicerc, sau mai bine zis trei cincimi dintr-un cerc, pe o lungime de vreo șase mile; celălalt corn sau vârf de nisip al semilunii, care se afla la vest față de noi, fiind acoperit de o apă mai adâncă, îi oprise să se întindă și în partea aceea la fel de mult.

Nici nu le trecea prin minte cât de mult ne fuseseră de folos și cum, fără voia lor, și prin cea mai desăvârșită ignoranță, deveniseră piloții noștri, în vreme ce noi, care nu măsurasem adâncimea apei, am fi putut da de bucluc înainte de a ne dumiri ce se petrece. E adevărat puteam sonda adâncimea apei din noul nostru port înainte de a ne încumeta în rada lui, însă nu pot spune cu certitudine dacă am fi făcut-o au ba; căci eu unul, în ce mă privea, n-aveam nici cea mai palidă bănuială cu privire la situația reală în care ne aflam. Cu toate astea, zic, înainte de a ridica ancora, s-ar fi convenit să aruncăm o privire mai atentă în jurul nostru. Sunt convins că ar fi fost de datoria noastră s-o facem, căci, pe lângă acele hoarde de furii cu chip omenesc, mai aveam și o corabie cu o strecurătoare și toate pompele noastre izbuteau cu greu să oprească apa să se ridice peste noi, iar dulgherii se găseau cu toții pe bord, trudindu-se din răspuțeri să dibuie și să cârpească spărturile cu care ne pricopsisem, înclinând vasul ba pe o parte, ba pe alta; era tare distractiv să vezi cum, atunci când oamenii noștri înclinau corabia către latura unde se

afla șleahta aceea de sălbatici, pe nisipurile cornului dinspre est, băștinașii păreau atât de uimiți, nehotărându-se dacă să se sperie sau să se bucure, încât îi lovea un soi de buimăceală și se strigau unul pe altul, țipând și urlând într-un fel imposibil de descris.

În vreme ce ne ocupam cu repararea corăbiei, căci eram tare zoriți, puteți fi siguri de asta, folosind toate brațele de lucru, atât pentru a astupa spărturile, cât și pentru a drege catargele, parâmele și velatura, care cu toate avuseseră de suferit, la montarea și echiparea unui nou arbore gabier principal, sau la cârpirea altor neajunsuri de acest soi; așadar, pe când eram prinși până peste cap cu astfel de treburi, am zărit un convoi de aproape o mie de oameni desprinzându-se de grosul oștirii sălbaticilor, care se găsea în partea din fund a golfului, și apropiindu-se de-a lungul țărmului, împrejurul bancului de nisip, până când au ajuns chiar față în față cu flancul dinspre est al vasului nostru, oprindu-se la cel mult o jumătate de milă de noi. Apoi l-am văzut pe olandez înaintând și venind către noi de unul singur, cu drapelul său alb și cu toate mișcările pe care le mai făcuse și înainte, și iată-l că s-a oprit.

Oamenii noștri tocmai izbutiseră să îndrepte iarăși vasul, în clipa în care sălbaticii au ajuns în fața flancului nostru, și tocmai reușisem, din fericire și spre marea noastră satisfacție, să dăm de urmă și să astupăm și spărtura cea mai periculoasă a navei; prin urmare, am poruncit ca bărcile să fie lăsate la apă și să fie echipate cu aceiași oameni ca și în ziua dinainte, iar William să se ducă din nou cu ei, pe post de solie. M-aș fi dus eu însumi, dacă aș fi înțeles olandeza, dar cum nu pricepeam o iotă, n-avea niciun rost, căci n-aș fi izbutit să înțeleg o boabă, decât în tălmăcirea lui William, plăcere pe care mi-o puteam rezerva la fel de bine și după aceea. Singurele instrucțiuni pe care am ținut să i le dau lui William au fost ca, dacă era

cu putință, să-l ia cu el pe bătrânul olandez și, dacă reușea, să-l facă să vină chiar la bord.

Ei bine, William s-a dus ca și mai înainte; iar când a ajuns la vreo șaizeci de metri de țărm, a ridicat un drapel alb, așa cum făcuse și olandezul și, întorcând barca cu flancul înspre mal, iar oamenii săi rezemându-se de vâsle, convorbirile ori dialogul s-au reînnoțat în felul următor:

William: Ei bine, prietene, acum ce mai ai să ne spui?
Olandezul: Vin cu același mesaj de pace cu care am venit și ieri.

William: De ce tot umbli cu cioara vopsită că vii cu o solie împăciuitoare, când ai în spatele tău puhoiul ăsta de oameni, cu toate armele lor protesti de război? Mă rog, ce zici că ai de gând?

Olandezul: Regele ne zorește să-l invităm pe căpitan și pe toți oamenii lui să coboare pe mal și a dat poruncă supușilor săi să se poarte cu cea mai mare amabilitate de care sunt în stare.

William: Ei bine, și rostul acestei gloate este să ne poftască pe mal?

Olandezul: Nu se vor atinge de niciun fir de păr din capul vostru, dacă veți veni pe mal în mod pașnic. 298

Williara: Bine, și cam ce crezi tu că ne pot face altminteri, dacă nu venim? Olandezul: Eu unul mi-aș dori să nu vă facă niciun rău nici atunci.

William: Dar, te rog, prietene, încetează să mai faci pe prostul și nu mai fi nemernic, nu vezi că acum ne doare-n cot de toată oștirea ta și că suntem în afara oricărei primejdii, căci ei nu au ce să ne facă? Oare ce te face să te porți în felul ăsta, atât de naiv și atât de mișelesc totodată?

Olandezul: Ei bine, s-ar putea să vă socotiți mai în siguranță decât sunteți de fapt, dar voi n-aveți de unde să știți ce v-ar putea face ei. Însă vă pot încredința că sunt în stare să vă facă mult rău, poate chiar să vă dea foc

corăbiei.

William: Presupunând că așa ceva ar fi adevărat, cu toate că eu sunt sigur că nu e, vezi bine că mai avem și alte vase care să ne ducă – și arată cu mâna înspre goeletă4.

Olandezul: Asta nu înseamnă nimic pentru noi, căci chiar dacă ați avea zece corăbii în loc de una, tot nu v-ați încumeta să coborâți pe mal cu gânduri războinice, cu toți oamenii pe care-i aveți; noi suntem prea mulți pentru voi.

William: Și de data asta gândești una și spui alta; iar noi o să-ți arătăm de ce suntem în stare atunci când prietenii noștri ni se vor alătura, căci doar auzi că ne-au dat de urmă5.

Olandezul: Da, aud cum trag, dar nădăjduiesc că vasul vostru nu va face și el același lucru, drept răspuns; căci dacă ați face una ca asta, generalul nostru ar lua-o drept o încălcare a armistițiului și ar da poruncă armatei sale să slobozească o ploaie de săgeți asupra voastră, cei de pe corabie.

William: Poți să nu te îndoiești de faptul că și corabia noastră va trage, ca să ne facem auziți de camarazii noștri, dar nu vor trage cu ghiulele. Dacă generalul vostru n-are altceva mai bun de făcut, poate să deschidă balul când îi vine lui, dar poți fi sigur că io vom întoarce cu vârf și îndesat.

Olandezul: Și atunci, eu ce trebuie să fac?

William: Păi, să te duci la el și să-i spui dintr-un început cum stau lucrurile și să-l faci să înțeleagă

4 **Nota căpitanului Bob.** Chiar atunci am zărit goeleta, care venea către noi dinspre est, apropiindu-se de-a lungul coastei, la o depărtare de vreo două leghe, ceea ce ne dădea o mulțumire nemaipomenită, căci lipsise vreme de treisprezece zile.

5 Chiar atunci goeleta trăgea cinci salve de tun, încercând să primească semne de viață din partea noastră, căci de văzut nu ne vedeau încă.

că salva trasă de corabia noastră n-are nici în clin nici în mănecă cu el și cu oamenii lui, după care să te întorci și să ne spui ce crede despre toate astea.

Olandezul: Nu, am să-i trimit un mesaj, ceea ce este la fel de bine.

William: Fă cum crezi de cuviință; însă cred că ar fi mai nimerit să te duci tu însuși; căci dacă oamenii noștri apucă să tragă înainte ca solia ta să ajungă la el, mă bate gândul că generalul s-ar înfuria peste măsură și se prea poate ca toată mânia lui să se reverse chiar asupra ta; căci, în ceea ce privește furia lui împotriva noastră, îți ziceam dinainte că pentru noi nu valorează mai mult decât o ceapă degerată.

Olandezul: Le acorzi prea puțină importanță, căci habar n-ai de ce sunt în stare.

William: Faci prea mult caz, ca și cum acești sărmani sălbatici prăpădiți ar fi în stare de cine știe ce lucruri nemaivăzute; hai să ne convingem, rogu-te, ce grozăvii puteți face voi, cu toții, căci pe noi ne doare-n cot; dacă ai chef poți să cobori drapelul tău de pace, iar distracția n-are decât să înceapă.

Olandezul: Eu aș prefera ca voi să vă înțelegeți pe cale pașnică și să vă fac pe toți să vă despărțiți în termeni prietenești.

William: Chiar nu ești altceva decât un nemernic și un om cu două fețe, căci e limpede că știi bine că ei ar vrea să ne convingă să coborâm pe mal, doar ca să ne prindă în capcană și să ne ia prin surprindere; și cu toate astea tu, care ești creștin, după cum îți zici, ai vrea să ne faci să venim pe țărm și să ne lăsăm viețile la cheremul sălbaticilor care habar n-au nici ce-i mila, nici ce-i omenia și nici buna cuviință; cum de poți fi atât de ticălos!?

Olandezul: Cum de-mi poți arunca asemenea vorbe? Ce ți-am făcut eu și ce ai vrea oare să fac?

William: Să nu te porți ca un trădător, ci ca unul care a fost cândva creștin, și ar mai fi și acum, dacă nu ai fi olandez.

Olandezul: Zău că nu știu ce să fac; tare mi-aș dori să fim departe de ei, căci sunt o seminție sângheroasă.

William; Rogu-te, nu te mai învârti ca un câine în jurul cozii, tot întrebându-te ce s-ar cuveni sau nu să faci; știi să înoti?

Olandezul: Da, știu să înot; dar în cazul în care aș încerca să înot până la voi, m-aș alege cu o mie de săgeți și de sulite înfipite în spate, înainte de a ajunge până la barca voastră.

William: O să aduc barca cât mai aproape de tine și am să te iau la bord, în ciuda tuturor. O să tragem o singură salvă și fac prinsoare că toți cei de lângă tine se vor risipi care-ncotro cu cea mai mare grabă, aidoma unui stol de vrăbii speriate.

Olandezul: Te asigur că te înșeli în ceea ce îți privește; dimpotrivă, ar veni cu toții în goană până la țărm și ar trage asupra voastră cu săgeți de foc și v-ar transforma atât barca cât și corabia în niște torțe și ar pârjoli tot în jurul capetelor voastre.

William: O să ne asumăm și riscul ăsta dacă vrei să ni te alături.

Olandezul: Vă veți purta în mod cinstit față de mine, când voi ajunge printre voi?

William: În privința asta, îți dau cuvântul meu de onoare, dacă tu însuși te vei dovedi cinstit. Olandezul: Nu mă veți lua ostatic?

William: Îmi pun capul cheazășie pentru tine și te asigur că vei fi un om liber și te vei putea duce unde îți va fi voia, cu toate că, drept să-ți spun, nu prea meriți una ca

asta.

Chiar în clipele acelea corabia noastră a tras o salvă de trei lovituri de tun, ca să dea de veste goeletei că o zărisem și imediat ne-am dat seama că ea pricepuse semnalul și venea întins spre locul în care ne aflam; dar este imposibil de descris buimăceala și grețosele zgomote nedefinite, graba și panica generală care au pus dintr-odată stăpânire pe puhoiul acela de oameni, în urma faptului că noi trăsesem cele trei lovituri de tun. Numaidecât sau și repezit cu toții la arme, căci dacă aş spune despre ei că s-au orânduit în linie de tragere ar însemna să nu spun nimic.

După aceea, la o comandă, au înaintat cu toții, la grămadă, până la malul mării și, hotărându-se să ne pricopsească cu o salvă din armele lor de foc, căci așa ceva erau, ne-au servit fără zăbavă cu o sută de mii de săgeți dintr-ale lor, fiecare dintre ele purtând în vârf un mic săculeț, de pânză înmuiată în pucioasă sau în ceva de soiul ăsta; zburând prin aer, nimic nu le împiedica să se aprindă în zbor, și de cele mai multe ori chiar așa se și petreceau lucrurile.

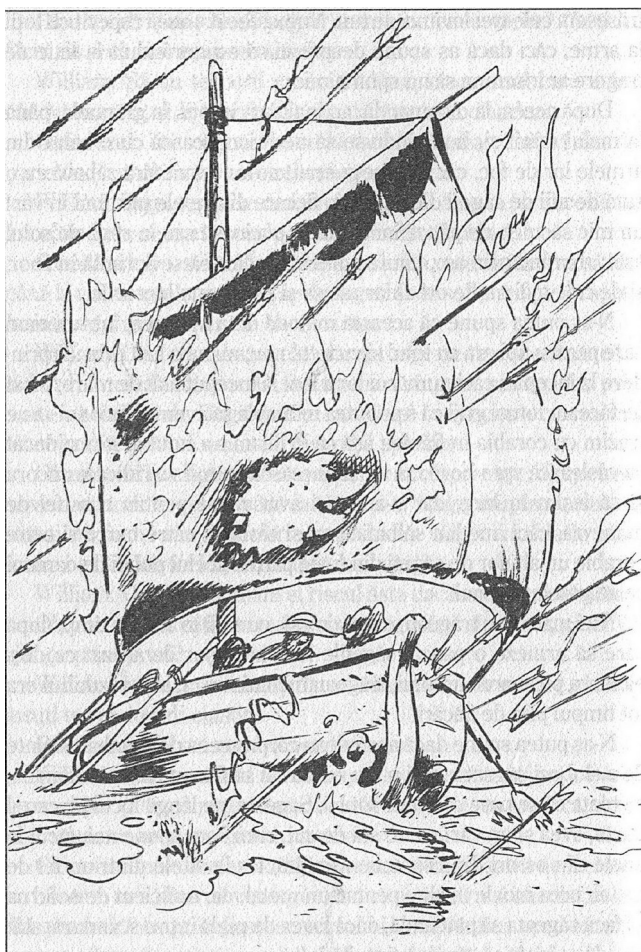
N-aş putea spune că această metodă de a ne ataca, într-un mod care pentru noi era cu totul și cu totul nou, nu ne-a luat prin surprindere la început; căci numărul lor a fost la început atât de mare, încât ne făceam totuși griji că s-ar putea întâmpla să avem ghinionul să ne trezim cu corabia în flăcări; așa că William s-a hotărât numaidecât să vâslească spre bord, să ne lămurească pe toți să ridicăm ancora și să ieșim în larg; dar n-am mai avut răgaz pentru o astfel de manevră, căci imediat sălbaticii au și slobozit către barcă și către corabie un alt nor de săgeți din toate părțile aceluși puhoi de oameni ce se găseau pe mal.

Nici măcar nu trăgeau, ca să zic așa, cu toții în același timp, după care să urmeze o pauză; săgețile lor fiind ușor de așezat cu despicătura pe coarda arcului,

trăgeau încontinuu, așa că văzduhul era tot timpul plin de flăcări.

N-aș putea spune dacă aprindeau cârpa aceea de bumbac înainte de a slobozi săgeata, căci n-am remarcat să fi avut foc la îndemână, cu toate că se pare că aveau totuși. Săgeata, pe lângă focul pe care-l purta, avea și un vârf ca un soi de cui, cum i-am spune noi, făcut la unele din os ori din cremene ascuțită, iar la altele dintr-un fel de metal, prea moale în sine pentru un metal, dar suficient de solid ca să facă săgeata să pătrundă, dacă lovea de pildă într-o scândură, atât de adânc încât să rămână ținută în ea.

William și oamenii lui și-au dat destul de repede seama cum stau lucrurile, ca să se facă una cu marginile bărcii, construită chiar în acest scop, bordul fiind atât de ridicat, încât se puteau ghemui cu ușurință la adăpostul lui, în așa fel încât să nu fie atinși de nicio săgeată trimisă, cum am zice noi, drept la țintă sau în linie dreaptă; în ceea ce privea însă săgețile ce ar fi putut cădea asupra lor din aer, cu boltă, împotriva lor nu aveau cum să se apere, deci se expuneau totuși unui risc. La început, ai noștri au prins să se depărteze vâslind, dar înainte de a se urni din loc au slobozit cu toții o salvă cu armele mici, trăgând în cei care se aflau în preajma olandezului; William le-a ordonat să se încredințeze că îi ținesc pe alții, în așa fel încât să aud nimerească chiar pe el, și oamenii așa au și făcut.

Nu puteam striga la ei acum, căci zarva pe care o iscasem era atât de mare, încât n-ar fi izbutit să audă pe nimeni; dar oamenii noștri nu și-au pierdut cumpătul și au vâslit plini de îndrăzneală mai aproape de ei, căci la început fuseseră împinși ceva mai departe, iar atunci când am mai micșorat distanța ce-i despărțea au mai slobozit o salvă, care i-a zăpăcit de-a binelea pe băștinași și am putut vedea de pe corabie că unii dintre ei au fost răniți, iar alții chiar omorâți.

Ne-am gândit că disproporția forțelor era prea mare

și drept urmare le-am făcut semn oamenilor noștri să se îndepărteze iarăși de ei, ca să ne putem distra și noi puțin, după cum o făcuseră și ei; însă săgețile se abăteau asupra vâsleșilor într-o ploaie atât de deasă, căci acum se aflau destul de aproape de țărm, încât nu aveau cum să vâslească; așa că și-au întins un pic vela, gândindu-se că ar putea vâsli în lungul coastei, protejați fiind de parapetele bărcii, dar pânza abia fusese întinsă, de cel mult vreo șase minute, că s-au și trezit numaidecât cu cinci sute de săgeți de foc trase în ea și prin ea și, în cele din urmă, au transformat-o într-o vâlvătaie; iar oamenii noștri erau amenințați încă de pericolul ca de la pânza în flăcări să se aprindă întreaga barcă, ceea ce i-a făcut să vâslească din toate puterile și să urnească barca din loc, atâta cât și cum au izbutit s-o facă, pentru a ajunge măcar ceva mai departe.

În acest răstimp însă, întreaga oaste de sălbatici ni se oferea drept țință generoasă; și cum noi nu manevrasem corabia astfel încât să ajungă cât mai aproape de ei, am tras în plin, acolo unde era gloata mai înțesată, slobozind șase sau șapte salve, cu câte cinci tunuri deodată, folosind drept muniție fiare vechi, gloanțe de muschetă și o sumedenie de alte proiectile.

Ne puteam da lesne seama că dădusem iama printre ei, că ucisesem și rănisem o mulțime și că se arătau tare surprinși de acel lucru; dar nici vorbă să le dea prin minte să se clintească din loc, ci rămâneau țințuiți acolo, iar în tot acest timp săgețile lor de foc zburau în nori la fel de deși ca și mai înainte.

Într-un târziu, ploaia de săgeți a conținut dintr-odată, iar bătrânul olandez a venit alergând în jos către mal, singur, cu drapelul său alb fluturându-i în mâini, ca și mai înainte, agitându-l cât putea el de sus și făcând semne înspre barca noastră să se întoarcă la el din nou.

La început, William n-avea niciun chef să-și plece

urechea spre el, dar omul făcându-i în continuare semne să se întoarcă înapoi, în cele din urmă William s-a înduplecat și s-a dus; iar olandezul i-a spus că se dusesese la general, care se înmuiașe de-a binelea în urma măcelului de care avuseseră parte oamenii lui și că acum îl avea la mână și că putea obține orice de la el.

— Orice, s-a arătat uimit William, dar noi n-avem cu el nici în clin nici în mână. N-are decât să-și vadă de treburile lui și să-și mute oamenii în afara bății tunurilor noastre; doar e în stare să facă una ca asta, nu-i așa?

— Ehe, a zis olandezul, dar el nu îndrăznește, nici să se urnească din loc, nici să dea ochii cu regele; dacă măcar câțiva dintre oamenii voștri nu coboară pe țărm, regele îl va trimite cu siguranță la moarte.

— Ei bine, în cazul ăsta, răspunse William, e un om mort; căci dacă ar fi vorba să salvăm viața lui și a puhoiului de oameni ce-l însoțește, apoi tot nu va avea nicio șansă la cheremul său pe careva dintre noi. Dar ție am să-ți dezvălui, urmă William, cum îl poți trage pe sfoară și cum îți poți câștiga propria libertate, dacă ai de gând să-ți mai revezi vreodată patria și dacă nu cumva ai ajuns un sălbatic, în stare să-i placă să-și petreacă restul zilelor printre necredincioși și barbari.

— Aș face din toată inima una ca asta, a zis olandezul; însă dacă m-aș încumeta să încerc să înot acum până la voi, ei mi-ar veni de hac înainte de a ajunge la jumătatea drumului, cu toate că se află atât de departe de mine. În schimb, sunt în stare să țintească foarte bine.

— Dar, a continuat William, am să te învăț cum să vii la noi cu îngăduința lui. Mergi la el și spune-i că ți-am propus să te iau la bord, pentru a încerca să-l lămurești pe căpitan să coboare pe țărm, și că eu unul nu m-aș opune dacă el ar vrea să se aventureze.

Olandezul a părut încântat de plan chiar de la primele vorbe.

— Am s-o fac, a zis el; sunt convins că mă va lăsa să vin. Și iată că o rupe la fugă, ca și cum ar fi avut de transmis o veste aducătoare de bucurie, și-i îndrugă generalului cum că William făgăduise că, dacă ar veni la bordul corăbiei l-ar lămuri pe căpitan să se întoarcă împreună cu olandezul. Generalul, a fost îndeajuns de prostovan, încât să-i ordone să se ducă și i-a poruncit să „nu vină înapoi fără căpitan, ceea ce olandezul a și promis, căci putea să facă o astfel de făgăduială fără să-l mustre conștiința.

Prin urmare, ai noștri l-au luat în barcă și l-au adus la bord, iar față de sălbatici și-a ținut promisiunea, căci nu s-a mai întors la ei nicicând; și, după ce goeleta a ajuns la gura canalului unde ancorasem noi, am ridicat ancora și am întins pânzele. Dar, în vreme ce ne îndreptam către larg, fiind încă destul de aproape de țărm, am slobozit o salvă de trei lovituri de tun, prefăcându-ne că tragem în ei, însă fără muniție, căci nu ne mai era de niciun folos să le pricinuim vreun rău. După aceea, am tras o chiuitură, cum zic marinarii, adică am strigat spre ei în semn de triumf și astfel le-am răpit ambasadorul. Cât despre ce o fi avut de pățimit după aceea generalul, despre asta nu știm nimic.

Acest capitol, când l-am povestit unuia din prietenii mei, după întoarcerea mea din acele peregrinări, s-a potrivit atât de bine cu istorisirea sa despre ceea ce a avut de pățimit un oarecare domn Knox, un căpitan englez, care cu ceva vreme în urmă fusese momit de sălbaticii de pe acele meleaguri să coboare pe țărm, încât nu se putea ca eu să nu mă simt foarte satisfăcut gândindu-mă de câte belele scăpasem cu toții; și cred că nu poate fi decât plin de învățăminte să depăn și cealaltă poveste, care e scurtă, alături de a mea, pentru a arăta, oricui va cid aceste pagini, din ce am scăpat eu și pentru a împiedica pe oricine să se lase prins într-o astfel de capcană mișelească, dacă va avea de-a face cu locuitorii cu două fețe din

Ceylon. Povestea este cea pe care v-o relatez.

Insula Ceylon fiind locuită în cea mai mare parte de barbari, care nu permit niciun soi de comerț sau de legături cu vreo națiune europeană și care sunt inaccesibili oricăror călători, va fi de folos să istorisim cu ce ocazie autorul acestei povestiri s-a întâmplat să ajungă pe insula cu pricina și ce ocazii a avut el să facă pe deplin cunoștință cu oamenii, cu legile și obiceiurile lor, așa încât ne putem baza cu atât mai mult pe istorisirea sa, luând seama la aceasta după cum merită, pentru ineditul și pentru adevărul pe care îl conține; despre toate acestea autorul ne oferă o scurtă relatare, în felul său. Cuvintele sale le reproduc în cele ce urmează.

În ziua de 21 ianuarie a anului 1657, fregata Aune, din Londra, comandată de căpitanul Robert Knox, a ridicat pânzele ieșind din Downs, aflându-se în serviciul onorabilei companii engleze a Indiilor de Est. Pleca cu destinația Fort St. George, pe coasta Coromandel, ca să facă negoț dintr-un port al Indiei într-altul, vreme de un an; iar după ce și-a dus la bun sfârșit această misiune, pe când își încărca mărfurile în vederea întoarcerii în Anglia, aflându-se în drum spre Mattipatam, în ziua de 19 noiembrie 1659, s-a stârnit o furtună atât de puternică, încât mai multe vase au fost azvârlite pe uscat, iar căpitanul n-a avut încotro și a fost obligat să-și taie arborele mare de la butuc, ceea ce a pricinuit corăbiei stricăciuni atât de mari, încât n-a mai fost în stare să-și continue călătoria; așa că golful Cotiar din insula Ceylon fiind cât se poate de nimerit pentru situația deznădăjduită în care se găseau, Thomas Chambres, *esquire*, ajuns între timp Sir Thomas Chambers, agentul de la Fort St. George, a dat ordin să îmbarce la bord niște pânzeturi și niște neguțatori indieni de la Porta Nova, care s-ar fi putut îndeletnici acolo cu neguțătoria, în vreme ce corabia zăbovea pentru a-și monta catargul și a-și drege restul stricăciunilor provocate de furtună.

Aflându-se la cea dintâi venire a lor pe acele meleaguri, după ce negustorii indieni au fost duși pe țărm, căpitanul și oamenii lui se arătau tare neîncredători față de băștinași, din pricina faptului că englezii nu făcuseră nicicând vreun soi de negoț cu aceștia, nici nu avuseseră de-a face în vreun fel cu ei vreodată; dar după ce au petrecut pe acolo vreo douăzeci de zile, coborând pe țărm și venind înapoi după voia inimii, fără să aibă parte de niciun neajuns din partea oamenilor locului, au început să dea la o parte orice gânduri de neîncredere cu privire la băștinașii acelor meleaguri, care îi întâmpinaseră cu atâta amabilitate în schimbul banilor lor.

În acest timp, regele țării prinsese de veste despre venirea lor și, neștiind ce hram poartă, trimisese la ei un *dissuava*, adică un general, cu o oaste, iar generalul trimisese neîntârziat o solie la căpitan, pe bord, pentru a-i aduce la cunoștință dorința de a se duce la el, pe țărm, pretinzând că avea o scrisoare de la rege. Căpitanul întâmpină mesajul cu salve de tun și-i ordonă fiului său, Robert Knox, și domnului John Loveland, neguțătorul corăbiei, să coboare pe țărm și să-l aștepte acolo. Când au ajuns dinaintea sa, generalul i-a întrebat cine erau și cât timp aveau de gând să zăbovească acolo. I-au răspuns că erau englezi, că nu vor zăbovi mai mult de douăzeci ori treizeci de zile și doreau să li se dea voie să facă negoț în portul maiestății sale. Răspunsul a fost că regele era încântat să afle că au venit englezi în țara sa și că îi dăduse lui poruncă să-i ajute, după cum le va fi voia, și că trimisese și o scrisoare care nu trebuia predată decât în mâna căpitanului. Ei se găseau atunci la douăsprezece mile de țărmul mării, așa că totuși căpitanul nu putea pleca de pe corabie pentru a veni atât de departe; dar dacă generalului îi făcea plăcere să urce la bord, căpitanul o să-l întâmpine acolo pentru a primi scrisoarea. După această discuție, *dissuava* și-a exprimat dorința ca ei să petreacă

noaptea acolo, pentru că a doua zi în zori să vină și el cu ei, lucru cu care au fost de acord, pentru a nu-l supăra pentru o nimica toată. În seara cu pricina, *dissuava* i-a trimis în dar căpitanului niște vite, fructe și alte lucruri, pe care întreaga noapte le-au tot cărat mesagerii și care, a doua zi în zori, au fost predate căpitanului, spunându-i-se, în același timp, că solii săi se vor întoarce împreună cu *dissuava*, care dorește ca și căpitanul să coboare pe țărm împreună cu oamenii săi, căci exista o scrisoare de la rege pe care *dissuava* ținea să i-o înmâneze personal. Căpitanul, fără a bănui ceva, a venit cu barca la țărm și, așezându-se sub un copac de tamarin, l-a așteptat pe *dissuava*. Între timp, soldații băștinași l-au înconjurat pe ascuns, atât pe el cât și pe cei șapte oameni care veniseră cu el și, luându-i ostatici, i-au dus să se întâlnească cu *dissuava* într-un alt loc, cărându-l pe căpitan pe umerii lor, într-un hamac.

În ziua următoare, echipajul bărcii mari, neavând habar ce se petrecuse, a venit pe mal pentru a tăia un copac din care să cioplească fâlcii de gabie pentru arborele gabier, și marinarii au fost și ei luați ostatici, în același fel, deși cu mai multă violență, deoarece au fost mai hotărâți și au opus rezistență; cu toate astea, nu au fost duși în același loc în care se afla căpitanul și grupul său, ci au fost închiși într-o altă casă, din același oraș.

După ce *dissuava* pusese astfel mâna pe două bărci și pe optsprezece oameni, următoarea lui grijă a fost să devină stăpân și pe corabie; în acest scop, spunându-i căpitanului că el și oamenii lui erau reținuți doar pentru că regele insulei avea de gând să trimită prin el scrisori și un dar poporului englez, și-a exprimat dorința ca el, căpitanul, să trimită câțiva oameni pe corabie, pentru a-i porunci să nu plece; și din pricina faptului că vasul era în primejdie de a fi incendiat de olandezi, dacă zăbovea prea mult timp în golful deschis, să-l aducă pe râu în sus. Căpitanul nu era de acord cu propunerea, însă nu a cutezat să-și facă auzit

refuzul; și l-a trimis pe fiul său cu ordinul cu pricina, dar cu promisiunea solemnă că va face cale întoarsă, ceea ce s-a și întâmplat, aducând cu el o scrisoare de la cei de pe corabie, care spunea că ei n-aveau de gând să urmeze ordinele căpitanului sau ale oricui altcuiva, în această privință, și că erau hotărâți să se apere singuri. Scrisoarea l-a mulțumit pe *dissuava*, care i-a îngăduit căpitanului să scrie ce anume să i se trimită de pe vas, susținând că încă nu primise ordin de la rege să-i redea libertatea, cu toate că se aștepta ca o astfel de poruncă să-i sosească dintr-o clipă-n alta.

Căpitanul, văzând că era dus cu vorba și că se ducea anotimpul potrivit pentru ca vasul să-și vadă de drum și să poată răzbate în vreun alt loc mai prielnic, i-a trimis ordin domnului John Burford, secundul corăbiei, să preia comanda și să întindă pânzele către Poarta Nova, de unde și veniseră, iar de acolo să se supună ordinelor agentului.

Apoi a început acel prizonierat lung și trist, de care le fusese teamă tot timpul. După ce corabia a plecat, *dissuava* a fost chemat la rege, iar prizonierii au fost păziți un timp, până când de la rege a sosit porunca de a-i despărți și de a-i instala pe fiecare în câte o altă așezare, pentru a ușura astfel întreținerea lor, care cădea în sarcina țării, după cum hotărâse regele. Pe 16 septembrie 1660, căpitanul și fiul lui au fost duși într-un oraș numit Bonder Cooswat, în ținutul Hotcurly, la distanță de vreo treizeci de mile, spre nord, de orașul Candi și la depărtare de o zi față de restul englezilor. Acolo li se aducea hrană de două ori pe zi, dar nu și bani; merindele pe care le primeau erau însă pe săturate și cât de bune se puteau găsi pe acele meleaguri. Amplasamentul natural al așezării era tare plăcut și comod, dar în acel an acea parte a țării a fost bântuită de friguri și de fierbințeli, care au pricinuit moartea multora. Căpitanul și fiul lui au fost și ei, după o vreme, atinși de molimă, iar căpitanul, fiind și cuprins de o

mâhnire apăsătoare din cauza situației sale întristătoare, a zăcut mai bine de trei luni și în ziua de 9 februarie 1660 a trecut în lumea celor drepți.

Robert Knox, fiul lui, rămăsese acum deznădăjduit, bolnav și prizonier, neavând pe nimeni care să-i aducă mângâiere în afara lui Dumnezeu, părintele celor singuri, căci era singur și-l păștea prăbușirea într-o apăsătoare stare de mizerie și de nenorociri, chinuit de slăbiciunea trupului și de mâhnirea sufletului, de pierderea tatălui său și de necazurile fără leac, pe care le avea de suportat; iar cel dintâi dintre acestea a fost chiar înmormântarea tatălui; căci trimițându-l pe negrul care îl slujea la conducătorii orașului, pentru a le cere o mână de ajutor, deoarece nu le pricepea graiul, ei i-au trimis drept răspuns doar o frânghie cu care să târască leșul de gât în pădure, zicându-i că nu avea să vadă vreun alt ajutor din partea lor, decât doar dacă îi plătea pentru asta. Acest răspuns barbar i-a înzecit durerea pricinuită de moartea tatălui său, căci acum știa că se putea întâmpla ca părintele său să rămână neîngropat și să ajungă pradă pentru fiarele sălbatice din păduri; căci pământul era tare ca piatra, iar ei nu aveau unelte cu care să sape, așa că nu aveau cum să-l îngroape; dar cum avea o mică sumă de bani pe care i-o lăsaseră, adică o monedă de aur, și un inel de aur, în schimbul lor a tocmnit un om și astfel a izbutit să-și îngroape tatăl, cu pioșenia îngăduită de condițiile în care se găsea.

CAPITOLUL XVIII. Încheierea poveștii căpitanului Knox – Reluarea povestirii – Aventuri la Goa și la Surat și relatare despre negoțul nostru cu negustorii de pe meleagurile acelea – Răposatul său tată aflându-și astfel odihna veșnică și fiind îndepărtat de sub ochii săi, iar continuând să zacă bolnav, în bună parte de mâhnire, dar și din pricina bolii, puterile l-au părăsit văzând cu ochii. Singura sa alinare era să se ducă în pădure și pe câmp cu câte o carte, adică cu „Practica Pietății” sau cu

„Șapte tratate ale domnului Roger”, căci acestea erau singurele volume pe care le avea cu sine, și să se adâncească în citit sau meditație și uneori să se roage, iar suferința de care avea parte îl făcea de multe ori să încurce rugăciunea lui Ilie, „Fie-i lui dat mai bine să moară”, căci viața devenise o povară pentru el. Dumnezeu, fiindcă a vrut să-i lungească zilele, a găsit un mijloc de a-i ușura mâhnirea, lecuindu-l de friguri și aducându-i la îndeplinire o dorință, care pentru el era mai presus de orice altceva. Citise și răscitise de atâtea ori cele două cărți pe care le avea, încât aproape că le știa pe amândouă pe deasupra, și cu toate că și una și cealaltă erau niște scrieri pioase și pline de învățăminte, el tânjea totuși după adevărul din fântâna inițială și găsea că cea mai mare nefericire a lui era aceea că nu avea o Biblie la îndemână și credea că nicicând nu va mai avea parte de vreuna; dar, contrar așteptărilor sale, Dumnezeu l-a pricopsit cu una, în felul următor. Într-una din zile, pe când se afla la pescuit împreună cu slujitorul său negru, încercând să prindă niscaiva pește pentru a-și domoli foamea, pe lângă ei trecu un bătrân, care îl întrebă pe negru dacă stăpânul său știa să citească. După ce acesta i-a răspuns că da, bătrânul i-a spus că făcuse rost de o carte de la portughezi, când aceștia plecaseră la Colombo, și că dacă stăpânul său binevoia, se învoia să i-o vândă. Negrul i-a spus asta stăpânului său, care i-a poruncit să se ducă să vadă despre ce carte era vorba. Negrul, care slujise ceva vreme la englezi, știa ce carte era și numaidecât ce a avut-o în mână, a venit în fuga mare spre stăpânul său, strigând înainte de a ajunge la el:

— E Biblia!

Cuvintele acelea l-au făcut să tresară și să-și arunce undița pentru a ieși înaintea negrului. Convingându-se că acesta nu se înșelase, a fost nespus de bucuros de ceea ce vedea; dar se temea că era hotărât să dea pentru ea tot ce

îi mai rămăsese, adică o monedă de aur, numai s-o cumpere; atunci negrul l-a povăţuit cum s-o obţină pentru un preţ cât mai mic sau să-l lase pe el să se ocupe de asta şi, în cele din urmă, a devenit stăpânul ei, dând în schimb doar o cuşmă împletită.

Tânărul nu putea vedea întâmplarea cu pricina decât ca pe un miracol neasemuit – Dumnezeu să reverse asupra lui o astfel de binecuvântare cerească şi să-i aducă o biblie în propria sa limbă, într-o parte a lumii atât de îndepărtată, unde numele nu-i era cunoscut şi unde nu se auzise să mai fi călcat vreodată picior de englez. Bucuria acestei milostiviri a însemnat pentru el o mare alinare în prizonieratul în care se găsea, cu toate că nu era lipsit de niciunul din roadele acelor meleaguri, căci regele, imediat după ce tatăl său se prăpădise, trimisese poruncă straşnică oamenilor din oraş să fie binevoitori cu el şi să-i dea hrană bună; totodată, după ce zăbovisese ceva vreme printre băştinaşi, ajunsese să le priceapă limba şi îşi agonisise toate cele de trebuinţă, cum ar fi o locuinţă şi o grădină; şi cum se apucase de grădinărit, Dumnezeu îl ajutase în aşa fel, încât nu ducea lipsă de nimic, ba chiar îi prisosea, aşa că îi împrumuta pe alţii; şi cum obiceiul acelor ţinuturi era ca un împrumut să fie întors după un an, cu o dobândă de cincizeci la sută, ajunsese să se îmbogăţească binişor. Avea şi capre, care-i ţineau loc de oi, ca să nu mai vorbim de porci şi de găini. Dar în ciuda tuturor acestora, zic, fără a ţine seama de bunurile pomenite, căci ducea un trai la fel de îmbelşugat ca cel al nobilimii locului, nu izbutea nici pe departe să dea uitării ţara sa de baştină şi să fie mulţumit că vieţuieşte într-o ţară străină, ceea ce făcea ca toate celelalte lucruri să capete pentru el o însemnătate tare mică; din această pricină, după cum zilnic înălţa către Dumnezeu o rugăciune fierbinte, ca în vremurile bune, să-i fie dat a se întoarce la bucuria lor, tot aşa, în cele din urmă, laolaltă cu un anume Stephen Rutland, împreună cu

care locuise mai înainte vreme de doi ani, s-au hotărât să evadeze și, cam prin anul 1673, se gândeau la toate căile ascunse potrivite pentru a-și duce la bun sfârșit planul. Se învățaseră mai de dinainte să se îndeletnicească cu negoțul ambulant, umblând prin țară încoace și-ncolo, cumpărând tutun, piper, usturoi, piepteni și tot soiul de obiecte de fierărie și ducându-le în acele părți ale țării unde toate aceste lucruri lipseau; iar acum, pentru a-și spori șansele de a-și îndeplini planul, în timp ce mergeau dintr-un loc într-altul cu mărunțișurile lor, intrau în vorbă cu oamenii de la țară – căci acum erau în stare să vorbească bine limba țării – iscodind ba despre drumuri și locuitori, ba despre locurile în care insula era mai pustie sau mai populată, ba în ce fel erau rânduite străjile de la un ținut la altul și de ce mărfuri ar fi fost nevoie pe meleagurile cu pricina, prefăcându-se că vor să facă rost de mărfuri trebuitoare în acele ținuturi. Nimeni nu se îndoia că toată osteneala lor nu era decât în interesul negoțului, căci nu le putea trece prin minte că el, domnul Knox, care trăia o viață atât de îndestulată, ar putea da cu piciorul unei asemenea averi, îndreptându-se spre miazănoapte, căci partea aceea de țară avea cei mai puțini locuitori. Și astfel, aprovizionându-se cu mărfuri din cele care ar fi putut avea căutare pe acolo, s-au încumetat la drum și au pornit către partea de miazănoapte a insulei, neavând habar decât în mică măsură despre cum sunt drumurile, care mai toate erau încălcite și întortocheate, căci localnicii nu au drumuri publice, ci o sumedenie de mici cărări care se Țes de la un târg la altul și acelea schimbându-se adesea; iar pentru niște albi era cât se poate de periculos să întrebe despre drumuri, căci băștinașii și-ar fi dat numaidecât seama cain ce gânduri nutresc. De data aceea au călătorit de la Canada Uda, până în ținutul Neurecalvala, care se găsește pe meleagurile cele mai îndepărtate ale stăpânirii regelui,

cam la trei zile de drum de la sălașurile lor. Sau arătat nespun de: recunoscători providenței că au răzbit până acolo fără prea mari greutăți, dar nu s-au încumetat să se aventureze niciun pas mai departe, căci terminaseră toate mărfurile cu care ar fi putut face negoț; și cum era întâia dată când lipsiseră atâta timp de acasă, se temeau ca nu cumva oamenii din orașul în care locuiau s-o pornească pe urmele lor, așa că au făcut cale întoarsă și s-au mai dus cu mărfuri pe acele meleaguri de vreo opt-zece ori, până când au ajuns să se deprindă atât cu oamenii, cât și cu potecile. Într-unul din aceste drumuri, domnul Knox l-a întâlnit pe slujitorul său negru, de care se despărțise cu câțiva ani mai înainte. Acesta avea acum nevastă și copii, însă se zbătea într-o sărăcie lucie; dar cum știa ținutul cu pricina, nu doar că a învățat ceva folositor de la el, dar s-a și înțeles cu el ca, în schimbul unei recompense frumoase, să-l călăuzească pe el și pe tovarășul său de drum la olandezi. Negrul a acceptat bucuros și au hotărât o dată anume; dar domnul Knox, suferind din cauza unei dureri groaznice pe care o simțea în partea dreaptă, durere care nu i-a dat pace vreme de cinci zile, n-a izbutit să ajungă la timp, așa că tot aranjamentul s-a dus de râpă; căci, cu toate că el s-a chinuit să se ducă la locul hotărât, imediat ce s-a înzdrăvenit, călăuza sa se dusesse cu treburi într-un alt ținut și atunci n-au îndrăznit să se aventureze să fugă în lipsa unei călăuze. Tentativele lor s-au întins pe vreo opt sau nouă ani, din pricina faptului că tot soiul de întâmplări le puneau bețe-n roate, și mai cu seamă vremea secetoasă, pentru că se temeau să nu se sfârșească de sete prin păduri, toată țara ducând lipsă de ploaie de vreo patru sau cinci ani.

Însă în ziua de 22 septembrie a anului 1679 au pornit-o din nou la drum, înarmați cu toporiști și cuțite, căci li se permitea să poarte astfel de arme pentru a se putea apăra, și, burdușiți cu tot soiul de mărfuri de

vânzare, ca și mai înainte, și cu toate cele necesare, când luna fu în ziua a douăzeci și șaptea, ei, având grijă să aibă lumină când or să fugă în căutarea libertății, își încercară norocul pe care Dumnezeu atotputernicul li-l va hărăzi de acea dată. Cea dintâi parte a călătoriei lor a fost drumul către Anarodgburro, drum pe care se găsea o pustietate întinsă, numită Porraoth Mocolane, plină de elefanți sălbatici, de tigri și de urși; și cum aceea era granița cea mai îndepărtată a stăpânirii regelui, acolo se afla întotdeauna o strajă.

Cam pe la mijlocul drumului, le-a ajuns la urechi zvonul că vameșii guvernatorului de pe acele meleaguri se aflau și ei pe drum, pentru a aduna veniturile și birurile cuvenite regelui și a le trimite în capitală; drept urmare, s-au cam speriat, gândindu-se că dacă s-ar întâlni cu ei, aceștia i-ar trimite înapoi; prin urmare, s-au retras înspre părțile de apus din Ecpoulpet și s-au apucat pe acolo de împletit, până când au auzit că vameșii își luaseră tălpășița. Numaidecât ce au aflat că au plecat, și-au reluat călătoria, având la ei un pachet mărișor de fir de bumbac, din care să împletească pentru localnici cușme și neatingându-se de mărfuri pentru a le schimba, după cum pretindeau ei, pe carne uscată, care se găsea doar prin acele meleaguri îndepărtate. În drumul lor era musai să nu ocolească reședința guvernatorului din Collinilla, care sălășluiește acolo cu misiunea de a-i cerceta pe toți cei care pleacă și vin. Lucrul ăsta le cam dădea de gândit, căci guvernatorul putea să-și dea bine seama că ei cam depășiseră granițele, cu toate că erau prizonieri; cu toate astea, s-au dus amândoi hotărâți la reședința lui și, întâlnindu-l, i-au oferit un pachetel de tutun și betel, după care, arătându-i mărfurile lor, i-au spus că bătuseră atâta drum pentru a face rost de carne uscată, cu care să se întoarcă înapoi de unde veniseră. Guvernatorul n-a avut însă nicio bănuială, spunându-le doar că îi părea rău că

ajunseseră într-o vreme atât de secetoasă, când nu se puteau vâna deloc căprioare, dar că, dacă va cădea ceva ploaie, avea să-i aprovizioneze în curând. Acest răspuns le era pe plac și au părut a fi mulțumiți să mai zăbovească; drept urmare, fiind găzduiți de guvernator două-trei zile și necăzând picătură de ploaie, i-au mai făcut cadou cincisprezece încărcături de praf de pușcă, lucru de preț în acele ținuturi; și, lăsând la reședința guvernatorului o desagă, l-au rugat să împuște pentru ei niscaiva căprioare, câtă vreme ei vor da o raită pe la Anarodgburro. Acolo au avut parte de o spaimă cât toate zilele, din pricina unor soldați de-ai regelui, trimiși de acesta la guvernator cu poruncă de a întări paza la locurile de trecere, astfel încât să nu se poată strecura pe acolo niciun fel de persoane care puteau fi bănuite; de fapt, era vorba de împiedicarea fugii neamurilor unor anumiți nobili, pe care regele îi azvârlise în temniță; totuși își făcuseră griji că soldații regelui s-ar putea arăta surprinși să întâlnească oameni albi prin acele ținuturi și ar putea să facă în așa fel, încât să fie trimiși înapoi; dar Dumnezeu s-a îndurat de ei, așa că soldații au fost binevoitori cu ei, lăsându-i să-și vadă de ale lor, ajungând astfel cu bine la Anarodgburro. Pretextul de care se folosea era carnea uscată, cu toate că știa prea bine că așa ceva era de negăsit; dar preocuparea lor adevărată era să iscodească drumul dinspre olandezi, în căutarea căruia au scotocit vreme de trei zile. Ajungându-le însă la urechi faptul că pe calea ce ducea la Jasnapatan, unul din porturile olandeze, stă de pază o strajă pe lângă care nu se putea trece cu una cu două și auzind și de alte piedici de netrecut, s-au hotărât să se întoarcă și să o apuce pe firul râului Malwatogah, pe care îl socotiseră chiar dinainte ca o posibilă călăuză, care să-i conducă până la mare; și, ca să nu li se poată lua urma, au părăsit Anarodgburro chiar la căderea nopții, când oamenii nu călătoresc niciodată din pricina spaimei de fiarele sălbatice. În ziua de 12

octombrie, într-o duminică, fiind aprovizionați cu toate cele trebuitoare pentru o astfel de călătorie, adică merinde pentru zece zile, un vas în care să-și fiarbă mâncarea, două tigve de cărat apa și două foi mari de tallipat⁶ pentru corturi și, totodată, ceva *jaggery*⁷, niscaiva fructe zaharisite, câteva cutii cu iască și o piele de cerb drept încălțăminte, pentru a-și apăra picioarele de ghimpi, căci în picioarele lor își puneau toată nădejdea. Când au ajuns la râu, s-au retras prin păduri, fără a se îndepărta însă de malul râului; cu toate astea, nu păseau pe nisip de teamă să nu li se deslușească urmele, făcând asta doar în cazul în care nu aveau de ales, dar atunci mergeau cu spatele înainte. După ce parcurseseră prin pădure o bună bucată de drum, s-a pornit ploaia; prin urmare, și-au întins corturile, au aprins un foc și au mâncat câte ceva, asta pe la răsăritul lunii, care pe atunci se afla în a optsprezecea zi, și după ce și-au învelit tălpile în piei de cerb și s-au mai ușurat de povara mărfurilor, și-au văzut mai departe de drum. Iar după ce merseseră cu greutate vreme de trei-patru ore, din pricina faptului că arborii deși lăsau să răzbată până la ei prea puțin din lumina lunii, au întâlnit în calea lor un elefant și cum n-au izbutit să-l sperie și să-l facă să se urnească de acolo, au fost nevoiți să zăbovească în acel loc până dimineața; așa că au atârnat un foc mititel și au fumat câte o lulea de tutun. Când s-a luminat de ziuă, părea că prin acele locuri n-a mai călcat vreodată picior de făptură omenească, căci în jur nu se zărea nimic altceva decât păduri și iar păduri, așa că trăgeau nădejde să se afle în afară de orice pericol, deoarece lăsaseră în urmă toți locuitorii; dar se înșelau, căci râul, cotind-o către nord, i-a făcut să se trezească în miezul unei aglomerări de așezări, numită Tissea Wava, unde, fiind în pericol de a fi văzuți, au trecut printr-o spaimă cât toate zilele; căci, dacă ar fi dat peste ei băștinașii, le-ar fi tras o mamă de bătaie și i-ar fi trimis înapoi la rege; așa că, pentru a evita una ca

asta, s-au furișat în scorbura unui copac și au stat pitulați acolo, în noroi și umezeală, până când a început să se pogoare întunericul, după care, luându-și picioarele la spinare, și-au văzut de drum până când i-a oprit din nou întunericul nopții. Auzeau voci în urma lor și le tot era teama să nu fie careva care să-i urmărească; dar, într-un târziu, dându-și seama că nu erau decât niște strigăte slobozite când și când de oameni, pentru a ține la distanță fiarele sălbătice care ar fi dat târcoale lanurilor de grâne, și-au așezat și el corturile lângă râu și, după ce au fiert niscaiva orez și au fript niște carne pentru cină, potolindu-și astfel foamea, s-au lăsat în voia pazei lui Dumnezeu și s-au întins pe jos ca să doarmă.

În dimineața zilei următoare, pentru a se pune la adăpost de orice necaz, s-au trezit cu noaptea-n cap și s-au zorit să-și continue călătoria; și, deși acum se găseau în afara oricărui pericol ce putea veni din partea Chiangulaylor îmblânziți, se aflau totuși în mare primejdie în ceea ce îi privea pe cei sălbatici.

6 **talipat** (în engl.) - palmier cu frunza în formă de evantai. (N. red.)

7 **jaggery** (în engl.) - zahăr obținut din palmier. (N. red.)

care mișunau prin pădurile cu pricina, și care cu toate că le zăriseră corturile, își luaseră totuși tălpășița, odată cu sosirea ploilor, ducându-se de pe malurile râului mai înspre adâncul pădurilor; așa că Dumnezeu i-a pus la adăpost și de acea primejdie, căci dacă ar fi dat ochii cu sălbaticii, aceștia ar fi tras în ei fără să stea prea mult pe gânduri.

Astfel au călătorit din zori și până-n seară, mai multe zile la rând, croindu-și drum printre tufișuri și măracini, care au făcut ca brațele și umerii lor goi să fie pline de cheaguri de sânge. Adesea dădeau nas în nas cu urși,

mistreți, cerbi și bivoli sălbatici, dar o rupeau la fugă imediat ce-i zăreau. Prin râu fojgăiau o droaie de crocodili. Seara obișnuiau să-și întindă corturile și să aprindă focuri mari, nu doar în față, ci și în spatele lor, pentru a băga sălbăticiunile-n sperieți; și cu toate că le auzeau glasurile de tot soiul, n-au zărit nici țipenie de fiară.

Într-o joi, la amiază, au traversat râul Coronda Oya, care, reprezintă granița dintre țara Malabarezilor și ținuturile de sub stăpânirea regelui, iar vineri, pe la ceasurile nouă sau zece dimineța, au ajuns printre locuitorii de care se temeau la fel de mult ca și de Chiangulay, mai înainte; căci, cu toate că Wanniouunay-ul sau prințul acestei seminții le plătește olandezilor tribut, de frică, totuși e în relații mai strânse cu regele de la Candi și, dacă i-ar fi căzut în mână, i-ar fi trimis la curtea vechiului lor stăpân; așadar, nefiindu-le la îndemână o altă cale de scăpare, și-au văzut de drum pe malul râului, în timpul zilei, căci pe întuneric nu se poate călători prin păduri, din cauza mărăciunișului și a fiarelor sălbatice, care vin la râu să se adape. Pe tot cuprinsul țării Malabarului nu au întâlnit decât doi brahmani, care s-au purtat cuviincios cu ei, iar în schimbul banilor, unul chiar i-a călăuzit până când au ajuns în teritoriile olandeze și în afara oricărui pericol din partea regelui de la Candi, ceea ce bineînțeles că le-a adus o mare bucurie; dar acum erau îngrijorați că nu știau cum să afle calea de a ieși din păduri, până când un malabarez i-a condus până la o așezare olandeză, lucru pentru care s-a ales cu un cuțit în dar, iar în orașul cu pricina au găsit călăuze care să-i ducă de la un oraș la altul, până când au ajuns la fortul numit Arepa, unde au ajuns într-o sâmbătă, pe 18 octombrie 1679, și acolo, plini de recunoștință, s-au închinat minunatei providențe cerești care i-a ajutat să scape dintr-un lung prizonierat, care durase nouăsprezece ani și șase luni.

Și acum, să mă întorc la propria mea istorisire, care

se apropie de sfârșit, depănându-vă călătoriile pe care le-am mai făcut în această parte a lumii. Ne aflam așadar în largul mării și ne-am îndreptat țință către nord o bucată de vreme, pentru a încerca să aflăm o piață de desfacere pentru mirodeniile noastre, căci ne puteam socoti putred de bogați în nucșoară, însă nu prea aveam habar ce să facem cu ea; și nici nu ne încumetam să ne aventurăm pe coasta englezească sau, mai bine zis, printre reprezentanțele englezești, pentru a face negoț cu ele; și asta nu pentru că ne-ar fi fost teamă să dăm piept chiar cu două corăbii din flota lor, oricare ar fi fost acestea; mai cu seamă că, pe deasupra, știam că reprezentanțele de care era vorba erau organizații comerciale și nu militare, neavând încuviințarea de a se angaja în luptă și nici împuterniciri scrise din partea guvernului pentru a confisca bunurile unui inamic, deci nu era nici pe departe treaba lor să atace, chiar dacă noi eram pirați. Ce-i drept, dacă am fi fost noi aceia care să-i fi atacat, ar fi fost pe deplin îndreptățiți să-și unească forțele pentru a rezista și a se ajuta unii pe alții în apărare; dar să lase baltă rânduiala treburilor lor, ca să atace un vas pirat cu aproape cincizeci de tunuri, cum eram noi, e limpede că n-aveau de gând s-o facă și, drept urmare, nu ne făceam nicio grijă în privința asta, nebătându-ne capul cu așa ceva; dar, pe de altă parte, nici nu ne dădea mâna să fim zăriți printre ei, pentru a nu ni se duce buhul de la o reprezentanță la alta, și astfel orice plan pe care l-am fi urzit în viitor să ne fie împiedicat fără doar și poate, iar noi să fim dați în vileag; și mai puțin ne convenea să fim văzuți pe la reprezentanțele olandeze, pe coasta Malabarului; căci fiind burdușiți cu mirodeniile cu care făceau ei negoț și de care noi îi prădasem, faptul le-ar fi dat de înțeles numaidecât ce hram purtam și cu ce ne îndeletnicisem; fără îndoială, ar fi avut grijă să se năpustească asupra noastră pe toate căile. Așadar singura variantă care ne mai

rămânea era să ne îndreptăm spre Goa și să ne vindem mirodeniile, dacă vom izbuti, reprezentanțelor portugheze de acolo. Drept urmare, am navigat aproape până acolo, căci cu două zile mai devreme aruncasem ancora și, găsindu-ne la aceeași latitudine cu Goa, ne îndreptam țintă către Marmagoan, la capul Salsat, apropiindu-ne de Goa, când le-am strigat oamenilor de la cârmă să schimbe direcția corăbiei și am poruncit cârmaciului să o apuce spre nord-nord-vest până când vom ieși din raza vizuală a celor de pe țărm; atunci William și cu mine am ținut sfat cu oamenii, așa cum obișnuiam în astfel de cazuri urgente, pentru a hotărî cum să facem negoț acolo fără a fi descoperiți; și, într-un târziu, am ajuns la concluzia că ar fi mai bine să nu mergem acolo deloc; ci doar William, însoțit de oameni de nădejde pe care ne puteam bizui, să dea o fugă cu goeleta până la Surat, care era ceva mai departe, către nord, iar acolo, dându-se drept neguțători, să încerce să facă negoț, cu acele dintre reprezentanțele engleze, pe care le vor găsi potrivite pentru un astfel de scop. Și ca să ducem la bun sfârșit acest plan cu și mai multă prudență, fără a isca bănuieli, am căzut de acord să dăm jos toate tunurile de pe goeletă și să-i alcătuim echipajul doar din oameni care vor face legământ să nu-și dorească și să nu încerce să coboare pe țărm sau să intre în vorbă cu cineva dintre cei care ar putea urca la bord; și, ca să desăvârșim deghizarea conform planurilor noastre, William a instruit doi oameni, unul chirurg ca și el, iar celălalt un ins isteț foc, marinar bătrân, care mai înainte fusese cârmaci pe coasta Noii Anglii, și care știa să se prefacă precum nimeni altul; pe aceștia William i-a înțolit în așa fel, încât să arate ca doi quakeri și i-a făcut să vorbească așa cum ar fi făcut-o doi purtători adevărați ai unor astfel de veșminte. Bătrânului cârmaci i-a dat rolul de căpitan al goletei, chirurgul își juca propriul rol, iar sieși și-a acordat rolul de ofițer superior în marina comercială; și astfel, cu o goeletă

simplă de tot, cu niciun ornament din lemn sculptat, din care la drept vorbind nu avusese prea multe nici înainte, și fără niciun tun la vedere, au plecat către Surat.

La drept vorbind, s-ar fi convenit să pomenesc că, cu câteva zile înainte de a ne despărți, trăsesem pe o mică insulă nisipoasă, la câțiva pași de țărm, unde se afla un golfuleț minunat, aidoma radei unui port, cu apă adâncă și cu totul în afara vederii oricăreia dintre reprezentanțe, care pe acele meleaguri sunt la tot pasul. Acolo schimbasem încărcătura goeletei și încărcasem la bordul ei doar mărfuri de care aveam intenția să dispunem deocamdată, adică aproape nimic altceva în afară de nucșoară și cuișoare, dar mai cu seamă nucșoară; și de acolo William și cei doi așa-ziși quakeri instruiți de el, însoțiți de vreo încă optsprezece oameni, porniseră către Surat, unde au aruncat ancora la o oarecare depărtare de reprezentanță.

William și-a luat atâtea precauții, încât a găsit de cuviință să coboare pe țărm însoțit doar de doctor, într-o barcă ce venise la ei pentru a le vinde pește și care avea ca vâslași doar indieni băștinași, barcă pe care mai apoi a închiriat-o ca să-l aducă înapoi la bord. Nu s-a scurs mult timp după ce au ajuns ei pe țărm și au și izbutit să intre în vorbă cu câțiva englezi care, deși locuiau acolo și poate că la început fuseseră în slujba Companiei Indiilor de Est, păreau cu toate astea a face negustorie pe speze proprii, mai cu seamă în orice tranzacție costieră care apărea la orizont; întâi și-ntâi, William l-a pus pe doctor să încerce să facă cunoștință cu oamenii de pe coastă; și după aceea doctorul l-a recomandat pe prietenul său, ofițerul comercial, până când încet-încet negustorii au început să se arate amatori de târg, după cum și oamenii noștri îi îndrăgiseră pe negustori, singurul inconvenient fiind acela că marfa pe care o aveam noi părea să fie un pic cam multă pentru ei.

Cu toate astea, acest obstacol s-a dovedit a nu fi de nedepășit pentru ei, căci în ziua următoare au mai venit cu alți doi negustori, englezi și ei, care participau și ei la afacerea lor; și, după cum a putut să înțeleagă William din convorbirea lor, s-au înțeles că, dacă aveau să cumpere până la urmă, marfa să le fie transportată, în contul lor, până în golful Persiei; William a înțeles încotro băteau și, așa cum mi-a istorisit mie după aceea, ajunsese la concluzia că la fel de bine am fi putut să ducem și noi marfă acolo; dar până una-alta nu asta era treaba lui William; el avea cu sine nu mai puțin de treizeci și trei de tone de nucșoară și optsprezece tone de cuișoare. La nucșoară era și o cantitate mare de coajă, dar noi n-am ținut seama de asta; ca să n-o mai lungim, au bătut palma; iar negustorii, care ar fi cumpărat bucuroși goeleta cu totul, l-au îndrumat pe William și i-au dat doi cârmaci care să-l conducă până într-un golf mic, ce se găsea la vreo șase leghe depărtare de reprezentanță, loc în care au adus bărci și au descărcat toată marfa, pe care i-au plătit-o lui William cât se poate de cinstit; și întreaga cantitate a valorat vreo treizeci și cinci de mii de taleri, pe lângă câteva mărfuri de valoare, pe care William a fost mulțumit să le ia, și de două diamante mari, ce valorau cam trei sute de lire sterline.

Când i-au numărat banii cuveniți drept plată, William i-a invitat la bordul goletei, pe care au urcat, iar hâtrul quaker bătrân i-a distrat cum s-a priceput mai bine cu felul său de a vorbi și li s-a adresat ca unor prieteni vechi, izbutind în cele din urmă să le sucească mințile în așa hal, încât în noaptea aceea nici n-au mai fost în stare să se întoarcă pe țarm.

Ei ar fi fost bucuroși să se dumirească ce hram purtau ai noștri și dincotro veneau; însă toți oamenii de pe goeletă au tăcut mâlc atunci când îi s-au adresat întrebări, iar dacă totuși răspundeau ceva, o făceau în așa fel, încât

să-i facă pe negustori să se creadă, luați peste picior. Cu toate astea, luând seama la felul în care au vorbit, William zicea că erau oameni înstăriți, cu destui bani ca să cumpere orice încărcătură pe care le-am fi pus-o la dispoziție și că ar fi luat și două ori mai multe feluri de mirodenii, dacă noi am fi avut. El i-a poruncit căpitanului cel vesel să le spună că mai e încă o goeletă, ce se afla la Marmogoon, încărcată și ea cu o mare cantitate de mirodenii, și că, dacă nu va fi fost vândută până când va face el cale întoarsă, căci într-acolo se îndrepta, le-o va aduce tot lor.

Noii lor parteneri de afaceri erau atât de încântați, încât ar fi fost în stare să se tocmească de pe atunci cu bătrânul căpitan.

— Ba nu, prietene, i-a răspuns el, eu unul nu vreau să fac negoț cu tine pe vorbe, cu ochii-nchiși; se poate întâmpla ca stăpânul goletei să fi vândut deja încărcătura cine știe căror negustori de pe la Salsat; dar dacă totuși n-a făcut-o până ajung eu, apoi mă bate gândul să vin cu el la tine.

În tot acest răstimp, doctorul își vedea și el de treburile sale, ca și William și căpitanul; căci dădea câte o fugă pe țarm de mai multe ori pe zi, cu barca indiană, și aducea provizii proaspete pentru goeletă, de care oamenii aveau nevoie; a adus, mai cu seamă, șaptesprezece puțini de rachiu, mari cât niște butoaie, pe lângă alte cantități mai mici, suficient de mult orez, destul de multe fructe, mango, pepeni, și altele asemenea, precum și păsări și pește. De fiecare dată când se întorcea pe bord, venea foarte încărcat; căci, pe scurt, cumpăra provizii și pentru corabie, nu doar pentru ei; și mai ales au încărcat jumătate din vas cu orez și rachiu și au cumpărat și niște porci și vreo șase-șapte oi; și astfel, aprovizionați din belșug și înțelegându-se să mai treacă pe acolo, s-au întors la noi.

Pentru noi, William era întotdeauna un mesager cu

noroc și bine-venit, dar mai bine-venit ca atunci n-a fost nicicând; căci în locul în care aruncasem ancora nu puteam face rost de nimic, lăsând la o parte niscaiva fructe de mango și ceva rădăcini, pentru că ne feream să facem măcar un pas în interiorul ținutului sau să ne înfățișăm cuiva înainte de a afla ce se întâmplă cu goeleta noastră; și, la drept vorbind, răbdarea oamenilor era cam pe sfârșite; fiindcă a lipsit vreme de șaptesprezece zile, pe care nu le-a irosit însă în zadar.

Atunci când s-a întors, am ținut un alt sfat pe teme negustorești, și anume dacă trebuia să trimitem sau nu la Surat restul de mirodenii și celelalte mărfuri pe care le mai aveam pe corabie; sau dacă trebuia mai curând să ne ducem noi înșine până în golful Persiei, unde poate am fi izbutit să le vindem la fel de bine ca și negustorii englezi de la Surat. William susținea să ne ducem chiar noi, ceea ce, pentru că tot veni vorba, se datora caracterului chivernisit și negustoresc al acestui om, care dorea să încercăm să obținem din orice prețul cel mai bun; dar de această dată n-am fost de acord cu William, lucru la care nu mă încumetam prea des; i-am spus că, ținând cont de situația în care ne găseam, pentru noi era mult mai nimerit să scăpăm de toată încărcătura și să o vindem chiar în locul în care ne aflam, chiar dacă n-am lua pe ea decât jumătate din preț, decât să ne ducem cu ea până în golful Persiei, unde am avea de înfruntat un risc mai mare și unde oamenii locului s-ar arăta mai curioși și s-ar interesa mai în amănunt de toate decât cei de aici, și unde n-ar fi atât de ușor să te înțelegi cu ei, ținând cont de faptul că pe acolo ei se îndeletniceau cu o negustorie liberă și deschisă, nu pe furiș, cum păreau să facă negustorii peste care dădusem noi; și, mai mult decât atât, dacă ar fi avut vreo bănuială, nouă ne-ar fi fost mult mai greu să ne retragem și ar fi trebuit s-o facem prin forță, pe când aici eram, la drept vorbind, în largul mării și ne puteam lua tălpășița

oricând aveam chef, fără să ne furișăm și, de fapt, fără cea mai mică șansă de a fi urmăriți, căci nimeni nu avea de unde să știe unde să ne caute.

Temerile mele i-au mai înmuiat cerbicia lui William, indiferent dacă argumentele mele îl convingeau sau ba, și a dat înapoi; ne-am hotărât să mai facem o încercare cu o încărcătură destinată aceluiași negustori. Ce ne frământa pe noi era cum să ieșim basma curată din încurcătura care ne dădea de gol față de englezi; anume, că era una și aceeași goeleta; dar treaba asta a promis s-o descurce bătrânul cârmaci quaker; deoarece fiind, după cum am spus, un actor excelent înzestrat, îi venea cu atât mai ușor să dea o nouă față goeletei; în primul rând, a reîmpodobit-o cu tot lemnul sculptat pe care îl avusese mai înainte; pupa, care era vopsită într-un alb murdar sau de culoarea nisipului și care înainte părea plată, fu acum lăcuită peste tot cu albastru și ornamentată cu o sumedenie de chipuri zâmbitoare; iar pe punte, în partea dinspre pupă, dulgherii au făcut niște mici și drăguțe balustrade; au fost puse pe vas douăsprezece tunuri și câteva „petereroes” – niște tunuri mici, pe punte, loc în care prima dată nu se găsea nimic de acest fel; și, ca să-i desăvârșească noua înfățișare și să o schimbe de-a binelea, quakerul dădu poruncă să i se schimbe și pânzele; și în timp ce data trecută navigase cu o jumătate de vergă, aidoma unui iaht, acum naviga cu pânze pătrate și cu arbore artimon, ca un keci8; așa că, una peste alta, goeleta era deghizată cum nu se putea mai bine, până la cele mai mărunte detalii pe care se putea presupune că le-ar fi remarcat un străin, care n-o văzuse decât o dată; căci englezii urcaseră pe bord o singură dată.

Cu acest nou chip, goeleta a făcut cale întoarsă; drept căpitan a fost numit un alt om, unul în care știam că puteam avea încredere, iar bătrânul cârmaci juca un rol mai mărunț, de pasager, pe când doctorul și William apăreau drept ofițeri comerciali, având la mână o procură

parafată din partea unui anume căpitan Singleton, toate acestea fiind ticluite ca la carte.

Aveam o încărcătură completă pentru goeleta; căci, pe lângă o mare cantitate de nucșoară și cuișoare, de coajă de nucșoară și de scorțișoară, mai avea la bord și unele mărfuri pe care le agonisise prin părțile Filipinelor, pe când pândeam în așteptarea prăzilor.

Lui William i-a fost ușor să vândă și această a doua încărcătură și după vreo douăzeci de zile s-a întors din nou încărcat cu toate proviziile trebuitoare călătoriei noastre, ba chiar pe timp îndelungat; și deoarece, după cum am spus, aveam și o sumedenie de alte mărfuri, el ne-a adus, drept plată, vreo treizeci și trei de mii de taleri și câteva diamante care, cu toate că William nu pretindea că s-ar pricepe prea mult la așa ceva, lăsau totuși să se vadă că s-a purtat în așa fel, încât să nu fie tras pe sfoară; la drept vorbind, chiar negustorii cu care se tocmise emu niște oameni tare corecți.

N-au avut nici cea mai mică neînțelegere cu ei; căci perspectiva de câștig pe care o aveau îi făcea să nu se arate deloc curioși; nici n-au dat de înțeles că și-ar fi dat seama, din vreun amănunt, de ceva cu privire la goeletă; cât despre faptul că li se vindeau mirodenii aduse de la o distanță atât de mare de locul acela, așa ceva se pare că nu reprezenta pentru nimeni o noutate care să provoace mirare, după cum ne așteptasem noi; căci portughezii se foloseau adeseori de vase care veneau de la Macao, din China, aducând mirodenii cumpărate de la negustorii chinezi, iar aceștia făceau de multe ori comerț printre insulele olandeze ale Mirodeniilor, primind mirodenii în schimbul mărfurilor aduse de ei din China.

De fapt, aceasta ar putea fi numită singura noastră călătorie comercială făcută vreodată; dar acum eram într-adevăr bogați de-a binelea; așa că chiar era momentul să ne hotărâm încotro se cuvenea să o apucăm, fără să mai

zăbovim. Adevăratul nostru port de destinație, așa cum s-ar cuveni să-i spunem, era la Madagascar, în golful Mangahelly; dar William m-a luat într-o zi la o parte, în cabina goletei, și mi-a spus că dorea să stăm serios de vorbă între patru ochi; prin urmare, ne-am încuiat amândoi înăuntru și William a început să mă instruiască.

8 kecivas comercial de epocă. (N. red.)

CAPITOLUL XIX. Convorbirea lui William cu mine - Uneltirile lui, ca să scape de ceilalți împreună cu mine - asigurându-ne totodată și averea - Reușita lor - Stăm două luni la Bassora - Neliniștea din sufletul meu - Vrei să-mi îngădui, a început William, să vorbesc sincer cu tine despre situația ta de acum și despre perspectivele pe care le ai în viață, în viitor; și vrei să-mi promiți, dându-ți cuvântul, că nu-mi vei lua nimic în nume de rău?

— Din toată inima, William, i-am răspuns eu; am socotit întotdeauna că sfaturile tale sunt binevenite; iar planurile tale nu doar că au fost bine chibzuite și sfatul tău s-a dovedit de fiecare dată aducător de noroc; de aceea, poți spune orice, iar eu îți făgăduiesc că nu ți-o voi lua în nume de rău.

— Dar nu-ți cer doar atât, a subliniat William, dacă nu-ți convine ceea ce am de gând să-ți propun, îmi vei promite că nu o să le spui oamenilor, nu-i așa?

— N-am să fac una ca asta, William, îți dau cuvântul meu, i-am zis și n-au fost vorbe-n vânt.

— În cazul ăsta, a continuat William, mai e de stabilit cu tine un singur lucru, și anume să fii de acord ca, dacă nu te învoiești să mi te alături, în ceea ce te privește, să mă lași totuși să trec la fapte în partea ce mă privește pe mine și pe noul meu camarad, doctorul, în așa fel, încât să nu-ți aducă nici cel mai mic neajuns sau pagubă.

— William, nici nu-mi trece prin minte să mă despart

de tine și să nu-mi spui că ai de gând să mă lași baltă.

— Bine, zise William, eu nu vreau să mă despart de tine, decât dacă tu o vei face; dar dă-mi asigurări asupra tuturor celor pomenite și eu îți voi spune verde-n față despre ce e vorba.

Așa că l-am încredințat în legătură cu tot ceea ce dorea, cât mai solemn cu putință, dar totodată cu atâta seriozitate și sinceritate, încât William a trecut peste toate opreliștile și și-a deschis sufletul în fața mea.

— Atunci, în primul rând, a zis William, te voi întreba dacă nu te gândești că atât tu cât și oamenii tăi sunteți îndeajuns de bogați și că chiar ați strâns suficientă avere – pe ce cale, nu despre asta e vorba – încât nici nu mai știți ce să faceți cu ea?

— Chiar așa, William, am recunoscut, cam ai dreptate; cred că norocul ne-a surâs din plin.

— Bine, atunci, continuă William, te-aș întreba dacă, din moment ce ai agonisit suficient, te bate cumva gândul de a renunța sau ba la îndeletnicirea asta; căci cei mai mulți dintre oameni se lasă de meserie când ajung să fie mulțumiți cu ceea ce au strâns și după ce sunt suficient de chivernisiți; cu atât mai puțin s-ar găsi oameni care să fure doar de dragul hoției.

— Bineînțeles, William, acum îmi dau seama încotro bați; mă prind, am zis, că ție a început să-ți fie dor de casă.

— Hm, e adevărat, îmi mărturisi William, ai nimerit-o și sper că și tu gândești la fel. E de înțeles, pentru cei mai mulți oameni care se găsesc departe de locurile lor de baștină să-și dorească să se întoarcă la ei acasă într-un târziu, mai cu seamă după ce s-au îmbogățit și când sunt, după cum recunoști și tu, suficient de bogați, chiar atât de bogați, încât n-ar ști ce ar putea face cu mai mulți bani, chiar dacă i-ar avea.

— Bine, am zis eu, tu crezi că ai pus acum condițiile

preliminare și că le-ai pus atât de pe față, încât să nu mai am loc de-ntors, decât doar că, strângând bani destui, firesc ar fi să mă gândesc să mă întorc acasă; ai scăpat însă din vedere că n-ai explicat ce înțelegi tu prin casă; și aici poate că ar fi diferența dintre noi doi. Ei bine, omule, eu aici sunt acasă, ăsta-i căminul meu; nicicând n-am avut alta, toată viața mea; am fost un soi de elev al unei școli de copii sărmani; așa că nu am și nu pot avea vreo dorință de a merge într-un loc anume, fie că aș fi bogat, fie că aș fi sărac, căci chiar n-am unde să mă duc.

— Cum așa, tresări William, părând cam derutat, nu ești englez?

— Ba da, așa cred; vezi bine că vorbesc englezește; însă am părăsit Anglia de când eram mic copil și n-am mai fost pe acolo decât o singură dată de când am ajuns, iată, bărbat în toată firea; iar atunci când am mai călcat pe acolo, am fost păcălit, tras pe sfoară și tratat atât de prost, încât mă doare-n cot dacă n-o să mai văd Anglia niciodată.

— Cum, dar tu nu ai niciun fel de neamuri sau prieteni pe acolo? mă întrebă el; nici măcar o cunoștință mai îndepărtată? N-ai pe nimeni față de care să simți o umbră de duiosie sau o rămășiță de respect?

— Nu, William, nu am pe nimeni sau am la fel de multe cunoștințe ca și la curtea Marelui Mogul.

— Și nicio picătură de afecțiune față de țara în care ai văzut lumina zilei? insistă William.

— Nu, nu mai multă afecțiune decât pentru insula Madagascar, ba poate nici măcar atât; căci Madagascarul s-a arătat o insulă cu noroc în ceea ce mă privește, și asta nu doar o singură dată, după cum bine știi și tu, William.

William a fost zăpăcit de-a binelea de cele auzite și aproape că a rămas stană de piatră, iar eu l-am încurajat.

— Haide, William, dă-i înainte, ce mai ai de zis? Căci mă bate gândul că ai ticluit un plan în mintea ta; ei bine,

dă-i drumul atunci, spune-l!

— Păi, suspină William, tu m-ai făcut să-mi înghețe vorbele pe buze, așa că tot ce aveam de zis s-a spulberat, de toate planurile mele s-a ales praful și pulberea, s-au dus pe pustiu.

— Cum așa, William, am zis eu, spune-mi totuși ce proiecte aveai, căci cu toate că e adevărat ceea ce putea fi țelul meu nu pare să-ți fie la îndemână și, deși nu am nicio rubedenie, niciun prieten și nicio cunoștință în Anglia, totuși n-aș putea zice că-mi place așa de tare viața pe care o duc, să bântui și să vântur mărire încoace și-ncolo, încât să nu vreau să renunț la ea odată și odată; lasă-mă să aud dacă poți să-mi faci o propunere care să însemne ceva mai presus de acest fel de viață.

— Firește, prietene, zise William cu o voce gravă, există ceva mai presus de ea; și, ridicând brațele în aer, păru foarte emoționat și am avut impresia că zăresc lacrimi în ochii săi; dar eu, care eram un păcătos prea înrăit ca să mă mai miște asemenea lucruri, am râs de el.

— Asta-i! am zis eu, vrei să spui că despre moarte e vorba, bineînțeles; mă înșel? Moartea e mai presus de această îndeletnicire. Ei, când vine, vine, William! Se îngrijește ea de noi toți, nu uită pe nimeni.

— Da, a răspuns el, aici nu te contrazic; dar n-ar strica să ne gândim totuși la unele lucruri înainte de a ajunge acolo.

— Să ne gândim, atunci! zic eu. Ce înseamnă să ne gândim la ea? Să te gândești la moarte, înseamnă să mori; și să stai toată viața cu gândul la ea înseamnă să fii toată viața unul ce moare văzând cu ochii - e timp suficient să te gândești la ea, atunci când vine vremea și te trage de mânecă.

Nu vă va fi greu să credeți că aveam destulă chemare pentru meseria de pirat, dacă puteam vorbi în acest fel; dar permiteți-mi cu toate astea atâta lucru față de alți

nemernici la fel de înrăiți ca și mine, anume să vă destăinui că în clipa aceea conștiința m-a făcut să simt un fior pe care nu-l mai simțisem niciodată; lucrul ăsta s-a petrecut în clipa în care ziceam: „Ce înseamnă să ne gândim la ea?” și mi-a șoptit aceeași conștiința că într-o bună zi îmi va fi hărăzit să mă gândesc la cuvintele mele cu inima îndurerată; dar timpul căderii pe gânduri nu sosise încă pentru mine, așa că am continuat.

Parcă-l aud pe William zicându-mi foarte serios:

— Prietene, trebuie să-ți mărturisesc că sunt întristat auzindu-te că vorbești astfel: cei care nu se gândesc nicio clipă la moarte, mor adesea fără să-și dea seama.

Ne-am continuat discuția pe tonul acesta vesel încă o vreme și, la un moment dat, i-am trântit:

— Rogu-te, nu vorbi de moarte; de unde știm că vom muri vreodată? Și am început să râd.

— La o așa întrebare, asta nu se face să-ți răspund, mi-a replicat William; nu este chemarea mea să-ți fac ție morală, căci tu îmi ești aici comandant; însă aș prefera să vorbesc în alt fel despre moarte, căci este un lucru serios.

— Poți spune ce-ți trece prin cap, l-am îndemnat eu, am să ascult cu bunăvoință orice mi-ai zice.

Acum începeam să fiu tare mișcat de vorbele lui.

— Deoarece, a zis William, cu lacrimile șiroindu-i pe chip, oamenii trăiesc în așa fel de parcă nu le-ar veni nicicând sorocul de moarte; oh, din pricina asta se întâmplă ca mulți să-și sfârșească zilele înainte de a ști cum trebuie trăit; dar la moarte mi-era gândul, când am zis că există ceva la care trebuie să ne gândim, mai presus de acest fel de viață.

— Ei, William, am revenit eu, atunci care-i tăărășenia?

— Despre pocăință, a răspuns el.

— Păi bine, am bravat, ai cunoscut vreodată vreun pirat care să se pocăiască?

Auzind una ca asta, a avut o tresărire și a zis:

— Sub ștreangul spânzurătorii am cunoscut pe unul care s-a pocăit și sper că tu vei fi al doilea. 330

Vorbea cu multă aprindere și părea foarte preocupat de soarta mea.

— Bine, William, i-am răspuns eu, îți mulțumesc și nu-s chiar așa de nepăsător față de ceea ce-mi spui pe cât las poate să se vadă; dar haide, lasă-mă să-ți aud în sfârșit propunerea.

— Propunerea mea, zise William, este atât spre binele tău cât și spre al meu. Putem termina pentru totdeauna cu acest fel de viață și ne putem pocăi; iar eu sunt de părere că pentru noi ocazia cea mai nimerită e chiar acum, cel mai bun prilej din câte ni s-au ivit sau se vor mai ivi vreodată, un lucru care nu și se întâmplă de două ori într-o singură viață.

— Uite cum stau lucrurile, William, spune-mi întâi care este propunerea ta, pentru a termina cu felul nostru de viață de acum, căci doar despre asta e vorba, iar despre ce ar urma vom vorbi după aceea. Nu sunt de piatră, insensibil și rece, așa cum ai putea să crezi; dar întâi și întâi să lămurim drăcovenia asta în care ne-am împotmolit.

— Asta așa-i, se învoi William, aici ai perfectă dreptate; nici nu trebuie să vorbim despre pocăință, atâta timp cât ne îndeletnicim în continuare cu pirateria.

— Chiar așa! William, mi-ai luat vorbele din gură; căci dacă nu trebuie să o luăm pe calea cea dreaptă și să regretăm faptele săvârșite, atunci chiar n-am nicio idee despre ce o fi însemnând aia pocăință; la drept vorbind, chiar și în cel mai fericit caz eu unul tot nu prea știu mare lucru despre tărașenia asta; însă ceva din firea lucrurilor îmi dă de înțeles că primul pas pe care-l avem de făcut este să punem capăt felului ăsta de viață nenorocit; și la una ca asta m-aș încumeta, laolaltă cu tine, din toată inima.

Mi-am putut da seama, după chipul său, că William era împăcat cu desăvârșire cu această propunere; și dacă ceva mai devreme ochii îi fuseseră înlăcrimați, acum chiar îl podidea de-a binelea plânsul; dar erau din pricina unui simțământ cu totul diferit, căci bucuria îl copleșise în așa măsură, încât nu mai era în stare să scoată o vorbă.

— Haide, William, l-am încurajat, tu-mi arăți destul de limpede că ai un gând curat. Crezi că e oare cu puțință să terminăm cu felul nostru de viața mizerabil și să plecăm?

— Da, răspunse el, cred că, în ceea ce mă privește, e foarte posibil; însă dacă același lucru este valabil sau nu și în cazul tău, asta va depinde de tine.

— Perfect, i-am spus, îți făgăduiesc că așa cum eu ți-am fost comandant tot timpul, din clipa în care te-am luat pentru întâia dată la noi pe bord, la fel îmi vei da tu mie ordine, începând de acum, iar eu voi urma fără șovăire toate poruncile pe care vei găsi de cuviință să mi le dai.

— Te încumeți să te lași pe mâna mea? Spui asta de bunăvoie?

— Firește, William, l-am încredințat, o spun de bunăvoie și nesilit de nimeni; și am s-o duc la îndeplinire cu credință.

— Ei bine, în cazul ăsta, se dezlanțui William, uite care este planul meu. Acum ne găsim la intrarea în golful Persiei; am vândut atât de mult din încărcătura noastră aici, la Surat, încât avem bani pe săturate; trimite-mă la Bassora cu goeleta încărcată cu mărfurile chinezești pe care le avem la bord și care vor face încă o încărcătură bună, iar eu te asigur că am să găesc mijloace, printre negustorii englezi și olandezi de acolo, să plasez o cantitate de mărfuri și de bani, tot ca negustor, astfel încât să ne putem folosi iarăși de ele, cu orice prilej, iar eu, după ce mă întorc, voi aranja și restul; în acest răstimp, tu convinge-i pe cei din echipajul corăbiei să se hotărască să

meargă în Madagascar, imediat ce vin și eu. I-am atras atenția că nu era cazul să bată atâta drum, până la Bassora, când ar putea acosta la

Gonbareon sau la Ormuz, pretinzând că e mânat de aceleași treburi.

— Nu, mi-a răspuns, acolo nu te poți bucura de aceeași libertate de acțiune, căci există reprezentanța Companiei Indiilor de Est, care ar putea să mă înhațe, sub pretextul că mă îndeletnicesc cu contrabanda.

— Bine, dar în cazul ăsta poți să te duci la Ormuz, căci mi-e tare greu să mă despart de tine atâta vreme cât îți ia drumul de aici până-n adâncurile golfului Persiei.

Mi-a răspuns că trebuia să mă las pe mâna lui, să facă totul așa cum va socoti de cuviință.

La Surat luasem o mare sumă de bani, așa că acum puteam dispune de aproape o sută de mii de lire, bani gheață; dar la bordul corăbiei celei mari aveam cu mult mai mult.

I-am poruncit în auzul tuturor să păstreze pe bord banii pe care-i avea și să cumpere cu ei o rezervă, de muniții, dacă putea face rost de ele, pentru a avea la dispoziție un stoc pentru noi aventuri; iar între timp, eu m-am hotărât să pun de-o parte niște aur și niscaiva pietre prețioase pe care le aveam dosite pe corabia cea mare și să le pregătesc în așa fel, încât să le pot lua de acolo fără a atrage atenția, imediat ce el va face cale întoarsă; și așa, urmând sfaturile date de William, i-am îngăduit să plece în călătorie, iar eu am trecut pe corabia cea mare, unde aveam într-adevăr adunată o comoară uriașă.

Am așteptat întoarcerea lui William nu mai puțin de două luni; și, la drept vorbind, începusem să-mi fac griji tot mai mari în privința lui, uneori gândindu-mă că mă lăsase baltă; că poate s-a folosit de același tertip ca să-i facă și pe ceilalți oameni să-i fie complici și spălaseră astfel puțină împreună; cu doar trei zile înainte de întoarcerea lui

William, eram cât pe-aci să mă hotărăsc să plec înspre Madagascar și să renunț la el; însă bătrânul chirurg, cel care juca rolul de quaker și care se dăduse drept stăpânul goeletei la Surat, m-a convins să nu fac una ca asta; iar pentru acea povață binevenită și pentru încrederea nestrămutată față de ceea ce i se încredințase, l-am făcut părtaș la planul meu și omul s-a dovedit a fi cinstit.

Într-un târziu, spre nemăsurata noastră bucurie, William s-a întors și a adus cu el o sumedenie de lucruri trebuincioase; mai ales șaiszeci de butoiașe cu praf de pușcă, niscaiva gloanțe de fier și vreo treizeci de tone de plumb; totodată, o mulțime de provizii; și, pe scurt, William mi-a prezentat un raport, de față cu toți, cu privire la călătoria sa, în auzul tuturor celor care se nimeriseră pe dună, ca nu care cumva să se iste vreo bănuială legată de noi.

După ce totul s-a aranjat, William a propus să mai facă un drum, în care să-l însoțesc și eu; a înșirat diferite lucruri pe care le aveam la bord și pe care el n-a izbutit să le vândă acolo; și, mai cu seamă, mi-a spus că fusese nevoit să lase acolo o sumedenie de mărfuri, din pricina faptului că nu veniseră caravanele; și că făgăduise să se întoarcă.

Era exact ce doream și eu. Oamenii erau și ei dornici ca William să plece, mai cu seamă din pricină că la întoarcere, le zisese că ar putea să încarce iarăși goeleta cu orez și cu alte provizii; mă prefăceam că preget să merg cu el; atunci s-a ridicat bătrânul chirurg și m-a înduplecat să mă duc, insistând cu o mulțime de argumente; mai ales, zicând că dacă nu mă duceam și eu, apoi se va destrăma ordinea și s-ar putea întâmpla ca mulți oameni să-și ia tălpășița, unul câte unul, ba poate chiar să-i și trădeze pe toți ceilalți; și că echipajul nu credea că ar fi de dorit ca goeleta să plece iarăși, dacă nu mă duceam și eu; ca să mă facă să mă hotărăsc să fac acest pas, s-a oferit să vină și el

cu noi.

Copleșit de așa potop de argumente, m-am prefăcut că mă las convins să plec, chiar dacă anevoie, iar toată lumea s-a arătat cu atât mai mulțumită când am fost de acord; și, drept urmare, am ușurat goeleta de tot praful de pușcă, plumbul și fierul pe care le avea la bord, ca și de restul lucrurilor care erau de folos corăbiei, iar în locul lor am încărcat baloturi de mirodenii și câteva butoiașe de cuișoare, cu totul vreo șapte tone, precum și alte mărfuri, iar printre baloturi eu îmi dosisem propria mea comoară, care vă asigur că avea o valoare considerabilă; și astfel am plecat.

La plecare, am ținut sfat cu toți ofițerii de pe corabie, pentru a stabili în ce loc trebuiau să mă aștepte și câtă vreme; și ne-am înțeles ca timp de douăzeci și opt de zile corabia să aștepte în dreptul unei mici insule, înspre coasta arabă a golfului; iar dacă în acest răstimp goeleta nu se arăta, ei să navigheze până la o altă insulă, ceva mai la vest de prima, și să ne aștepte acolo vreme de încă cincisprezece zile; iar după aceea, dacă goeleta tot nu venea, urma să tragă concluzia că trebuie să se fi petrecut vreun accident, și locul nostru de întâlnire să fie Madagascarul.

După ce am pus la punct acest plan, am părăsit corabia pe care nici eu, nici William și nici chirurgul nu mai aveam de gând să o mai vedem vreodată. Am cârmuit de-a dreptul către golf și peste el, spre Bassaro sau Balsara. Acest oraș, Balsara, se afla la o oarecare distanță de locul unde s-a oprit goeleta noastră, iar fluviul nefiind prea sigur și noi neștiind prea multe despre el, căci aveam doar un cârmaci obișnuit, am coborât pe țărm, într-un sat cu mulți locuitori, unde stăteau și niște negustori, din pricina faptului că acolo ancorau o sumedenie de vase mici.

În satul acela am zăbovit și am făcut negoț timp de

trei sau patru zile, debarcând toate baloturile și mirodeniile pe care le aveam și, la drept vorbind, toată încărcătura, de o valoare bunicică; am ales să procedăm astfel, în loc să ne ducem de-a dreptul la Balsara, până când nu ne puneam planul în aplicare. După ce am cumpărat diferite mărfuri și ne pregăteam să târguim și altele, barca fiind rămasă la țărm cu doisprezece oameni, eu, William, chirurgul și un al patrulea om pe care-l alesesem, am izbutit să trimitem la ei un mesager turc, chiar pe înserat, cu o scrisoare către șeful de echipaj; și poruncindu-i turcului să fugă cât de repede îl țineau picioarele, noi am pândit la o oarecare depărtare, să vedem cum se desfășoară lucrurile. Bătrânul doctor așternuse pe hârtie următoarele rânduri:

Șefului de echipaj Thomas.

Suntem trădați cu toții; în numele lui Dumnezeu, plecați cu barca și urcați-vă la bordul corăbiei sau altfel veți fi pierduți... Căpitanul, William, quakerul și George, reformatul, au fost arestați și duși de aici; eu am izbutit să scap și stau ascuns, dar nu pot să fac niciun pas; dacă o fac, sunt un om mort. Imediat ce ajungeți la bord, ridicați ancora sau tăiați cablul și întindeți pânzele, să vă scăpați viețile. Adio.

R.S.

Noi am stat ascunși, după cum spuneam, fiind în amurg, și l-am văzut pe turc cum a înmânat scrisoarea; iar în trei minute i-am văzut pe toți năpustindu-se în barcă și plecând; și numaidecât ce au ajuns la bord, au dat de veste, așa cum ne-am și așteptat; căci în zorii zilei următoare nu se mai vedeau în zare și de atunci încolo nici nu ne-au mai ajuns la ureche povești sau vești de la ei.

Acum, ne găseam într-un loc prielnic și într-o situație cât se poate de bună, căci eram luați drept negustori din Persia.

Nu e cazul să amintesc aici câtă avere agonisise

împreună, pe căi samavolnice; dorința mea este mai curând să vă spun că începusem să-mi dau seama că felul în care o strânsesem era o crimă; că găseam foarte puțină împăcare stăpânind o asemenea avere; și, după cum i-am mărturisit și lui William, nici nu-mi venea să cred că o să mă pot bucura de ea, și nici măcar nu-mi doream prea tare așa ceva; dar, după cum i-am împărtășit lui într-o bună zi, în timp ce ne plimbam pe câmp, în preajma orașului Bassaro, mizam pe o situație de care veți auzi numaidecât.

La Bassaro ne găseam în deplină siguranță, pentru că vârasem spaima în pungașii din echipajul nostru și îi făcusem să dea bir cu fugiții; și nu aveam altceva de făcut decât să chibzuim cum să ne transformăm comoara în lucruri cât mai potrivite ca să ne facă să arătăm ca niște negustori, așa cum urma să fimacum, și nu ca niște pirați, așa cum fusesem de fapt.

Acolo s-a întâmplat că, trimis parcă în calea noastră de noroc, am întâlnit un olandez care bătuse drumul din Bengal până la Agra, orașul capitală al Marelui Mogul, iar de la Agra venise pe coasta Malabar pe uscat și, într-un fel sau altul, obținuse dreptul de a naviga în golf; și am aflat că intenția lui era să urce pe marele fluviu până la Bagdad sau Babylon, după care, cu o caravană, să ajungă până la Aleppo și Scanderoon. Cum William vorbea olandeza și avea o purtare plăcută și farmec din belșug, el făcu în curând cunoștință cu olandezul și, renunțând la ascunzișuri unul față de altul, am aflat că avea cu sine lucruri de mare valoare și că se îndeletnicise mult timp cu negustoria în țara aceea, iar acum se îndrepta spre casă, către țara sa natală; și că avea cu el servitori, dintre care unul era un armean pe care îl învățase să vorbească olandeza și care agonisise și el ceva avere, dar căruia îi venise chef de a călători în Europa; iar celălalt servitor era un marinar olandez, pe care îl culesese de pe drumuri și în care avea încredere deplină; acesta era într-adevăr un

băiat cât se poate de cinstit.

Olandezul a fost încântat de cunoștința, dându-și seama în scurt timp că și noi aveam de gând să ne întoarcem în Europa; și cum el a socotit că ne încărcasem cu prea multe mărfuri, căci în privința banilor nu-i suflasem o vorbă, s-a oferit numaidecât să ne ajute să vindem cât mai multe dintre ele, în măsura posibilităților locului în care ne găseam; totodată ne-a sfătuit ce să facem cu cele rămase.

În acest răstimp, eu și cu William am stat și am chibzuit ce e de făcut cu averea noastră și cu noi înșine și am decis, înainte de toate, să nu vorbim niciodată în mod serios despre planurile noastre, decât atunci când ne aflăm în câmp deschis, unde eram încredințați că nu ne poate auzi nimeni; așa că în fiecare seară, când soarele se pregătea să apună și aerul să se răcorească, plecam în câte o plimbare, când pe un drum, când pe altul, pentru a discuta despre lucrurile care ne interesau.

S-ar fi convenit să amintesc că acum purtam haine noi, după moda persană, cu veste lungi de mătase, un soi de anterie, și o robă stacojie din postav englezesc, tare fin și frumos, și lăsasem să ne crească bărbile, tot după moda persană, așa că treceam drept negustori persani, dar asta doar la vedere, căci, fiindcă tot veni vorba, trebuie să vă spun că nu eram în stare nici să înțelegem, nici să legăm un singur cuvânt în limba persană sau în oricare alta, cu excepția englezei și a olandezei; iar din cea de-a doua eu nu pricepeam decât foarte puțin.

Oricum, în locul nostru se ocupa olandezul de toate, pentru că noi luasem hotărârea de a sta cât se putea de retrași, chiar dacă pe acolo se aflau și mai mulți negustori englezi; cu toate astea, nicicând n-am ajuns să facem cunoștință sau să schimbăm cu ei măcar câteva cuvinte; astfel nu le-am oferit posibilitatea de a se interesa de noi și de a afla ceva sau de a da veste despre noi, dacă s-ar fi

întâmplat să ajungă vreo știre legată de debarcarea noastră acolo, ceea ce se putea întâmpla dacă de pildă vreunul din camarazii noștri încăpea pe mâini rele sau ajungea să aibă parte de cine știe ce peripeții greu de prevăzut.

În răstimpul șederii inele acolo, care s-a întins pe vreo două luni, am început să mă gândesc mai serios la propria-mi situație; nu în ceea ce privea pericolul, căci nu mă păștea vreunul, fiind bine ascunși și nedând nimănui nimic de bănuț; dar începusem într-adevăr să fiu frământat de alte gânduri în legătură cu mine și să văd lumea altfel decât înainte.

William reușise, cu vorbele lui, să clatine serios firea mea necugetată, dându-mi de înțeles că se află ceva mai presus de toate cele trăite până atunci; că era prezent timpul bucuriei și al profitului, dar că se va apropia și vremea când va trebui dată socoteală; că lucrul ce rămânea de făcut, pocăința adică, era mai blând în sine decât viața dusă până atunci, și că tocmai sosise timpul să mă gândesc la așa ceva; vă mărturisesc, toate acestea și alte asemenea gânduri asemănătoare îmi apăsau inima ceas de ceas și, pe scurt, am devenit tare mohorât.

Iar în privința averii pe care o agonisisem și care era uriașă, ea îmi părea toată asemenea gunoiului pe care călcam; nu dădeam nicio ceapă degerată pe ea, nu aveam pace știindu-mă stăpânul ei, nici mare bătaie de cap nu-mi dădea posibilitatea de a rămâne fără ea.

William remarcase că de la o vreme gândurile mele se tulburaseră, iar sufletul îmi era trist și abătut; iar o dată, către seară, într-una din plimbările noastre pe răcoare, am început să discut cu el despre planul meu de a lăsa baltă toate cele ale noastre. William era un om înțelept și prevăzător; și, la drept vorbind, cu mult înainte, chiar prudența mea se datorase în întregime povețelor lui, după cum tot mulțumită lui apucasem acum pe acele căi,

arătate de el, prin care ne-am fi putut păstra agoniseala și salva pe noi înșine; iar William tocmai îmi depanase unele măsuri pe care le luase pentru a ne îndrepta în sfârșit pașii spre casă și a ne pune averea la adăpost, când dintr-odată eu i-am curmat vorba.

— William, i-am spus, crezi tu oare că vom izbuti vreodată să răzbatem până în Europa, cu toate calabalăcurile astea pe care le târâm după noi?

— Da, mi-a răspuns William, cu siguranță, așa cura au ajuns și alți negustori cu mărfurile lor, atâta vreme cât nu știe toată lumea ce și cât oricare este valoarea încărcăturii transportate.

— Cum, William, am zis eu, zâmbind, tu socotești că dacă acolo sus există un Dumnezeu, după cum mi-ai spus de atâtea ori, și dacă trebuie să-i dăm socoteală, socotești că dacă el este cu adevărat un judecător drept, o să ne îngăduie să scăpăm cu fața curată, cu pradă cu tot? Că doar ceea ce am agonisit este, la drept vorbind, prăduit de la atâția și atâția oameni nevinovați, ba pot chiar spune de la atâtea seminții, și oare nu ne va obliga Dumnezeu să răspundem pentru faptele noastre înainte de a ajunge în Europa, unde avem pretenția să ne bucurăm de întreaga agoniseală?

William a părut izbit și luat prin surprindere de întrebarea mea și mult timp n-a scos o vorbă, iar eu am repetat-o, adăugând că mai curând ne puteam aștepta la altceva.

După un răstimp, a încercat să-mi potolească temerile, zicându-mi:

— Tu ai pus o întrebare tare dificilă și nu-ți pot oferi un răspuns limpede, dar iată ce-ți pot spune: în primul rând, e cazul, dacă luăm în considerație dreptatea divină, să nu avem niciun motiv de a ne aștepta la vreo ocrotire; dar cum căile providenței cerești sunt mai presus de mărunta înțelegere omenească, dacă ne pocăim, putem

spera totuși la îndurare, căci n-avem habar cât de bun poate fi el cu noi, așa că trebuie să ne purtăm ca și cum ne-am baza pe acest lucru, adică pe mila lui; oricum, este mai bine decât să ne temem de judecată și de pedeapsă...

— Dar, m-am înfierbântat eu, ia seama, William, că pocăința, așa cum mi-ai dat chiar tu de înțeles cândva, cuprinde în ea și îndreptarea; și dacă noi nu suntem în stare s-o apucăm niciodată pe calea cea dreaptă, cum ne-am putea pocăi?

— De ce n-am fi în stare să ne îndreptăm niciodată? m-a întrebat William.

— Din pricină că, i-am răspuns, nu putem înapoia ceea ce am agonisit prin jafuri și tâlhării. 339

— Asta așa-i, a recunoscut William, asta nu o putem face niciodată; pentru că niciodată nu vom ajunge să-i cunoaștem pe toți cei pe care i-am păgubit.

— Dar în cazul ăsta, l-am întrebat eu, ce se cuvine să facem cu averea noastră, strânsă prin jaf și tâlhărie? Dacă o păstrăm, rămânem în continuare hoți și tâlhari, iar dacă ne lepădăm de ea, dreptatetot nu putem face, căci n-o putem înapoia stăpânilor ei de drept.

— Ba, zise William, la problema asta răspunsul meu e scurt. A renunța la ceea ce avem și a face lucrul ăsta aici, ar însemna să ne lăsăm averea la cheremul unor oameni care nu au niciun drept asupra ei, adică să scăpăm de ea, dar fără a face prin asta dreptate; mai curând ar trebui să veghem cu grijă asupra ei, căci nu se știe ce ocazie ne-ar putea scoate în cale providența, ca să îndreptăm lucrurile măcar în privința unora dintre aceia cărora le-am pricinuit rău; așa că s-ar cuveni ca măcar să lăsăm totul în mâna providenței și să mergem înainte. Așa cum este situația în momentul de față, neîndoios că grija noastră de căpătâi este aceea de a ajunge undeva într-un loc sigur, unde să putem aștepta liniștiți voia ei.

Această hotărâre a lui William era, ce-i drept, cât se

poate de aducătoare de liniște pentru mine, ca de fapt tot ce spunea el, căci de fiecare dată cuvântul său se dovedise cu adevărat bun și chibzuit; și dacă William nu mi-ar fi potolit astfel temerile sufletești, cred că m-aș fi arătat într-adevăr atât de înspăimântat de motivele îndreptățite pe care le aveam de a aștepta pogorârea răzbunării cerești asupra mea, din pricina mării averi agonisite pe căi necinstite, încât aș fi fugit cât mă țineau picioarele de tot ce aveam ca de un bun diavolesc, cu care n-aveam nici în clin, nici în mână, nu-mi aparținea, asupra căruia n-aveam nici cel mai mic drept să-l păstrez și care, cu siguranță, mă puneă într-o primejdie de moarte.

Cu toate astea, William mi-a abătut gândurile pe un făgaș mai prudent și am ajuns, totuși, la concluzia că s-ar cuveni să mă îndrept spre un loc aflat în siguranță și să las întâmplările ce aveau să vină în voia lui Dumnezeu; trebuie însă să amintesc că, începând de atunci, averea pe care o agonisisem nu mi-a mai iscat niciun fior de bucurie; o socoteam tâlhărită, și așa și era, cu siguranță, cea mai mare parte din ea; mă uitam la ea ca la o adunătură de bunuri ale altora, pe care le furasem de la nevinovații lor stăpâni și pentru care, pe scurt, meritam cu prisosință să fiu atârnat în ștreang chiar acolo, pe loc, și apoi blestemat; așa că am început să mă urăsc din toată inima, ca pe un câine, considerându-mă un ticălos care nu fusese decât un tâlhar și un criminal, un nenorocit care ajunsese într-o stare mai vrednică de plâns decât oricine; deoarece jefuisem și cu toate că averea mea era asupra-mi, nu găseam cu toate astea în niciun fel mijlocul de a o înapoia vreodată; or, tot gândindu-mă la asta, îmi trecea prin minte că nicicând n-aș putea să mă pocăiesc, căci pocăința n-ar avea cum să fie sinceră fără înapoierea bunurilor tâlhărite și din această pricină meritam să fiu blestemat; nu întrezăream nicio portiță de scăpare; umblam cu inima împovărată de astfel de gânduri, nedeosebindu-mă prea

mult de un om cu mințile rătăcite; într-un cuvânt, eram cuprins de cea mai cruntă disperare și gândindu-mă nici mai mult nici mai puțin cum să pun capăt unei astfel de vieți; și, de fapt, diavolul, dacă astfel de lucruri sunt fapta lui nemijlocită, își vedea de treabă cu mine foarte sânguincios, așa încât zile de-a rândul nu am avut nimic altceva în minte decât gândul de a-mi trage câteva gloanțe în cap, cu propriul meu pistol.

Articol IV. CAPITOLUL X.X. Alte convorbiri cu William, care îmi mai liniștesc într-o măsură conștiința

— Despre călătoria de la Bassora la Scanderoon și de acolo la Veneția - William îi scrie surorii sale din Anglia - Răspunsul ei plin de căldură - În cele din urmă, ne întoarcem foarte bogați în Anglia, unde eu mă căsătoresc cu sora lui William - Încheiere - În tot acest răstimp, am dus o viață de vagabond printre necredincioșii turci, printre păgâni și alți oameni de aceeași teapă; nu exista niciun preot, niciun creștin în fața căruia să-mi descarc sufletul, cu excepția sărmanului William; el îmi era părinte spiritual, confesor și singura alinare. În ceea ce privește știința mea în ale religiei, mi-ați auzit povestea, așa că vă puteți da seama că nu prea aveam habar de așa ceva; iar cât despre cuvântul lui Dumnezeu, nu-mi aduc aminte să fi citit în toată viața mea măcar un singur capitol din Biblie. Parcă aș fi fost micul Bob Busselton, ducându-se la școală pentru a învăța Testamentul.

Cu toate astea, așa a fost voia Domnului, ca William, quakerul, să însemne totul pentru mine. În acele zile, l-am luat o dată într-o seară, la o plimbare, ca de obicei, și l-am zorit mai grabnic decât în alte dați să mă însoțească pe câmp; și acolo, pe scurt i-am destăinuit ce mă frământa și cât de groaznic fusesem ispitit de diavol să mă împușc, căci nu mai puteam suporta greutatea și spaima ce-și făcuseră cuib în sufletul meu.

— Să te împuști? s-a mirat William. Și de ce, cu ce-ți va fi de folos una ca asta?

— Ei bine, i-am răspuns, Ta curma o viață nenorocită.

— Hm, a zis William, și tu ești încredințat că viața de apoi va fi mai bună decât asta?

— Nu, nu, nici vorbă! am răspuns, va fi cu mult mai rea, cu siguranța.

— Atunci de ce, m-a întrebat William, să te împuști? Fără îndoială, este o ispită a diavolului, căci ce judecată drăcească mai e și asta, ca din pricina faptului că te afli într-o situație proastă, să ții să ajungi într-una și mai și?

— Vorbele lui au fost ca o adevărată izbitură.

— Bine, am *bâiguit* eu, dar situația nenorocită în care mă zbată ajuns de ne suportat.

— Perfect, a răspuns William; dar dai de înțeles că ești pregătit să înduri una și mai cruntă; și vrei, așadar, să te împuști, ca să nu-ți mai rămână nicio porțiță de scăpare.

— De pe acum nu mai întrezăresc nicio porțiță, i-am răspuns.

— De unde știi? m-a întrebat.

— Așa cred!

— Bine, bine, dar nu ești sigur; așa că ai de gând să te împuști, pentru ca totul să devină absolut sigur; căci, dacă în viața asta amară nu poți fi deloc sigur că o să fii blestemat, în schimb, după ce vei face pasul de cealaltă parte a vremii, n-o să mai ai nicio îndoială în privința asta; așa că după ce o să săvârșești ceea ce spui că ți-ai pus în gând, n-o să mai fie cazul să se spună, ci s-ar putea să fii, și chiar că ești blestemat de-a binelea, fără putință de tăgadă. Dar, urmă William, jumătate în glumă, jumătate serios, ce vis ai avut, rogu-te, în noaptea ce a trecut?

— De ce vrei să afli? l-am întrebat; am avut niște coșmaruri înspăimântătoare întreaga noapte; și mai cu seamă am visat că diavolul venise să mă ia și m-a întrebat

cum mă cheamă, iar eu i-am spus. Atunci, m-a întrebat cu ce mă îndeletnicesc. „Îndeletnicire!

am izbucnit eu: sunt un tâlhar, un hoț înrăit, sunt pirat și criminal și s-ar cuveni să mă legăn într-un ștreang”. „Da, chiar așa, a zis diavolul, așa-i! Tu ești omul pe care-l căutam, așa că, haide, însoțește-mă!” Și atunci m-am îngrozit de moarte și am prins să strig și, strigând, m-am trezit! Și de atunci încolo, m-am perpelit în chinuri îngrozitoare.

Foarte bine, a încheiat William; hai, dă-mi mie pistolul despre care vorbeai mai adineaori.

— De ce, l-am întrebat, ce ai de gând să faci cu el?

— Cum, ce să fac?! s-a mirat William, păi cum așa, nu-i nevoie să te împuști cu mâna ta; voi fi nevoit să te împușc eu, căci altfel o să abați nenorocirea pe capul tuturor.

— William, ce vrei să zici cu asta? l-am întrebat

— Ce vreau să zic? Ce vrei să zici tu, când te apuci să strigi în gura mare prin somn, „sunt un tâlhar, un pirat, un criminal și s-ar cuveni să mă legăn într-un ștreang?” Păi cum așa, ai de gând să ne nenorociți pe toți? Marele nostru noroc a fost că olandezul nu pricepe o boabă englezește. Ca să nu mai lungim vorba, trebuie să te împușc, ca să-mi scap propria viață; haide, haide, îmi strigă, dă-mi o dată pistolul ăla!

Trebuie să vă mărturisesc că asta m-a înspăimântat, dar într-alt fel; și am început să-mi dau seama că dacă s-ar fi aflat în preajma mea cineva care să înțeleagă englezește, aș fi fost pierdut. Gândul de a mă împușca mi-a dat pace, de data aceea; și m-am întors către William, zicându-i:

— Mă înspăimânți, William. Care va să zică, eu nu mai sunt în siguranță și tovărășia mea devine un pericol pentru tine: ce să mă fac? Vă voi da în vileag pe toți.

— Haide, haide, prietene Bob, a zis el, curm eu toate

aiurelile astea, dacă vrei să pleci urechea la povața mea.

— Cum așa?

— Tot ce trebuie să faci, mi-a răspuns, e ca data viitoare când mai stai la taclale cu diavolul să binevoiești să vorbești ceva mai încet, căci altfel vă fi vai și amar de capul nostru și bineînțeles că și de al tău.

Vorbele lui m-au îngrozit, vă mărturisesc, și au potolit o mare parte din tulburarea minți mele; dar William, după ce glumise cu mine, a purtat o discuție tare lungă și serioasă cu privire la natura situației în care mă găseam și la gândul pocăinței; că se cuvenea, asta era drept, ca sufletul să-mi fie îngrozit de-a binelea de ticăloșiile pe care le comiseseam; dar că a pune la îndoială îndurarea lui Dumnezeu și a ajunge să cad în disperare, asta nu mai era din pocăința, ci ren ea de-a dreptul de la diavol; că trebuia, se cuvenea, într-adevăr, să-mi mărturisesc sincer și cu umilință blestemățile, să cer iertare lui Dumnezeu pe care-l supărasem și să mă bazez pe îndurarea lui, luând hotărârea să înapoiez de bunăvoie averea agonisită, dacă va fi vreodată voia Domnului că așa ceva să-mi stea în putință și să dau înapoi tot avutul, până la ultimul flecușet; căci asta, mi-a spus, era soluția la care se hotărâse și în ceea ce îl privea pe el; într-o astfel de rezolvare, m-a încredințat William, își aflase și el alinarea.

Discuția cu William m-a consolată în mare măsură, având darul să mă liniștească foarte mult; el însă își făcea mereu griji, după aceea, în legătură cu vorbitul meu prin somn și avea grijă să doarmă mereu cu mine și să nu mă lase să poposesc în nicio casă unde se putea înțelege fie măcar și un cuvânt englezesc. Cu toate astea, după aceea nu s-a mai petrecut nimic asemănător, căci peste sufletul meu pogorâse mult mai multă liniște și mă hotărâsem ca pe viitor să duc o viață deosebită cu totul de aceea trăită până atunci. Cât despre averea pe care o aveam, s-ar fi zis că nu mai reprezenta aproape nimic pentru mine; m-am

hotărât totuși să o pun deoparte în vederea unui eventual prilej de a face dreptate, pe care providența mi l-ar putea scoate în cale; iar miraculosul prilej ce mi s-a ivit mai târziu, de a folosi o parte din ea pentru a salva o familie ruinată pe care o jefuisem, s-ar cuveni să fie cunoscut de cititori, dacă îi voi găsi loc în paginile povestirii mele.

La adăpostul acestei hotărâri am început să-mi recapăt într-o oarecare măsură pacea sufletească; după aproape trei luni de ședere la Bassora vândusem niscaiva mărfuri, cu toate că mai rămăsesem cu o bună parte din ele, și am închiriat bărci, urmând povețele olandezului și am urcat în susul apei, până la Bagdad ori Babylon, pe râul Tigru sau mai curând Eufrat. Duceam cu noi o însemnată încărcătură de mărfuri și din această pricină am produs acolo o impresie grozavă, fiind întâmpinați cu considerație: aveam, mai cu seamă, patruzeci și două de baloturi de mărfuri indiene, tot soiul de țesături, pânzeturi, museline și cretoane fine; aveam cincisprezece baloturi de mătăsuri chinezești foarte fine și șaptezeci de baloturi de mirodenii, în special cuișoare și nucșoară, lăsând la o parte alte mărfuri; cei de aici ne-au oferit bani în schimbul cuișoarelor, însă olandezul ne-a sfătuit să nu ne pripim, căci vom obține un preț și mai bun la Aleppa sau în Levant; așa că ne-am pregătit să ne vedem de drum, cu caravana.

Ne-am ferit cum ne-am priceput mai bine să ne dăm de gol că aveam aur sau perle și din această pricină am vândut vreo trei-patru baloturi de mătăsuri chinezești și de pânzeturi indiene, pentru a face rost de bani cu care să cumpărăm cămile și să plătim vămile care se iau în diferite locuri, ca și pentru a ne aproviziona, căci aveam de traversat niște deserturi.

Am întreprins această călătorie fără să-mi pese câtuși de puțin de lucrurile și de agoniseala mea, fiind convins că, după cum obținusem totul cu forța, prin jaf, tot așa Dumnezeu va porunci să mi se ia înapoi întregul avut; pot

spune că îmi doream să se întâmple una ca asta; dar cum din ceruri veghea asupra mea un ocrotitor plin de îndurare, tot așa veghea alături de mine un povățuitor, camarad de nădejde sau cum oare aş putea să-i zic acelaia care îmi era călăuză, cârmaci, conducător şi toate laolaltă şi care se îngrijea atât de mine, cât şi de tot avutul meu; şi, cu toate că piciorul său nu călcase nicidecum pe meleagurile din acele părţi ale lumii, şi-a asumat întreaga răspundere, iar după o călătorie de vreo cincizeci şi nouă de zile am ajuns la Bassora, unde se varsă fluviul Tigru sau Eufrat, trecând prin deşert şi pe la Aleppo, până la Alexandria sau, după cum îi ziceam noi, Scanderoon, în Levant.

Acolo eu, William şi ceilalţi doi camarazi de nădejde ai noştri ne-am sfătuit ce era de făcut; iar William şi cu mine am hotărât să ne despărţim de ceilalţi doi, ei dorind să plece împreună cu olandezul în ţara lui, urcându-se la bordul vreuneia din vasele olandeze care se aflau pe acolo, în vreme ce William şi cu mine le-am spus că ne hotărâsem să ne ducem şi să ne stabilim la Morca, ținut care pe atunci se găsea sub stăpânire veneţiană.

Este adevărat că am procedat cu multă chibzuinţă, nelăsându-i să afle încotro aveam de gând să ne îndreptăm, ținând seama de faptul că hotărâsem să ne reluăm fiecare de drumul său; dar ne-am interesat la bătrânul nostru doctor cum îi vom putea scrie în Olanda şi în Anglia, ca să putem avea veşti de la el, dacă va fi cazul, şi i-am promis că îi vom spune şi noi, la rândul nostru, cum să ne scrie, ceea ce am şi făcut mai târziu, după cum o să se vadă cu timpul.

Am mai zăbovit acolo o vreme după ce ei au plecat, până când, într-un târziu, noi nehotărându-ne încă încotro s-o apucăm, o corabie veneţiană a făcut escală în Cipru şi a aruncat ancora la Scanderoon să încarce mărfuri pe care să le ducă în portul de baştină. Ajungându-ne la ureche acest lucru şi târguindu-ne atât pentru preţul călătoriei cât

și pentru cel al bunurilor noastre, ne-am imbarcat cu destinația Veneția, unde am ajuns cu bine după douăzeci și două de zile de drum, cu toată comoara noastră și cu o încărcătură cum nu mai cred că ajunsese în acea cetate, adusă fiind doar de doi oameni, de când există statul venețian, asta dacă punem laolaltă mărfurile, banii și bijuteriile.

Am petrecut mult timp acolo, incognito, dându-ne drept doi negustori armeni, așa cum de fapt mai făcusem, mai cu seamă că între timp se lipise de noi ceva din graiul amestecat, persan și armenesc, vorbit la Bassora și la Bagdad, în orice caz suficient pentru a ne înțelege unul cu altul peste tot pe unde hălăduiam prin țară, astfel încât să nu ne înțeleagă nici naiba, cu toate că uneori nu prea izbuteam să ne înțelegem nici între noi.

Acolo am schimbat pe bani peșin toate lucrurile, ne-am gospodărit locuința ca și cum am fi avut de gând să zăbovim cine știe câtă vreme, iar William și cu mine, păstrându-ne o prietenie și o încredere de neclintit unul față de celălalt, trăiam ca doi frați; nici nu aveam și nici nu eram în căutarea unor interese deosebite; stăteam de vorbă cu gravitate și seriozitate, mai tot timpul, în legătură cu pocăirea noastră; niciodată n-am renunțat, adică n-am schimbat straietele armenesti; în Veneția ni se spunea „cei doi greci”.

În câteva rânduri, am tot avut de gând să vă înfățișez pe îndelete bogăția noastră; dar poate că va părea de necrezut; și nu ne era deloc la îndemână să o ascundem, fiindu-ne teamă, pe bună dreptate, că ne-am putea pierde viețile în țara aceea, din cauza comorii noastre, în cele din urmă, William mi-a destăinuit că el începea să se gândească dacă nu cumva ar fi mai nimerit să nu mai calce niciodată în Anglia și că la drept vorbind, nu-i prea păsa dacă o s-o mai vadă sau ba; ținând însă seama de faptul că noi agonisiseam o avere așa de mare și că el avea în Anglia

câteva rude sărmăne, mi-a spus că ar vrea, dacă n-aveam nimic împotrivă, să le scrie pentru a afla dacă mai erau în viață sau nu și în ce situație se aflau; iar dacă afla că unii dintre ei mai trăiau mai cu seamă cei la care se gândea el atunci le va trimite câte ceva, dacă eram și eu de acord, să-i mai scoată din nevoi.

M-am învoit din toată inima și, drept urmare, William a scris uneia din surorile sale și unui unchi și, la vreo cinci săptămâni, am primit răspuns atât de la unul cât și de la celălalt, pe adresa lui William, care se ascundea sub un nume armenesc, pe care și-l dăduse singur, „Seignor Constantino Alexion din Ispahan, la Veneția”.

Din partea surorii sale, ne-a venit o scrisoare tulburătoare, în care, după cele mai calde cuvinte de bucurie la auzul veștii că era în viață, pentru că ea fusese înștiințată de mult timp că fusese omorât de pirați în Indiile de Vest, îl implora să-i spună în ce situație se găsește; îi spunea că nu e în stare să facă nimic mai de seamă pentru el, dar că va fi oricând primit cu brațele deschise sub acoperișul casei sale, din toată inima; că rămăsese văduvă și cu patru copii, dar că avea o prăvălioară lângă mănăstirea călugărilor franciscani, de pe urma căreia izbutea să-și întrețină familia; și că-i trimisese cinci lire sterline, dacă ducea cumva lipsă de bani, acolo în țară străină, ca să se poată întoarce acasă.

Am văzut cum îl podidiseră lacrimile în vreme ce citea scrisoarea, și, într-adevăr, când mi-a arătat-o și mie, însoțită de mica poliță de cinci lire sterline, aceasta adresată unui negustor englez din Veneția, atunci și ochii mei s-au umplut de lacrimi.

După ce amândoi fusesem îndeajuns de mișcați de duioșia și blândețea răspunsului, William s-a întors înspre mine, întrebându-mă:

— Spune-mi, ce pot face pentru această sărmană femeie? Am chibzuit o vreme, în cele din urmă însă, i-am

răspuns:

— Uite, am să-ți spun ce să faci pentru ea: femeia ți-a trimis cinci lire și are patru copii, iar cu ea la un loc înseamnă cinci; o asemenea seamă de la o femeie necăjită ca ea, înseamnă la fel de mult cât ar însemna pentru noi cinci mii de lire; îi vei trimite așadar o poliță de cinci mii de lire, în bani englezești, și o vei ruga să-și ascundă uluirea cu privire la una ca asta, până când o să primească din nou niscaiva vești, din partea ta; însă roag-o să renunțe la prăvălie și să se ducă să cumpere undeva o casă la țară, în apropiere de Londra, și să rămână acolo, ducând o viață cumpătată, până când va primi iarăși vești de la tine.

— În momentul ăsta îmi dau seama, a remarcat William, din ceea ce spui, că și pe tine te cam bate gândul să te aventurezi în Anglia.

— La drept vorbind, dragă William, i-am răspuns eu, nu mă prea înțelegi; dar îmi trece prin minte că de fapt s-ar cuveni ca tu să te aventurezi până acolo, căci, până la urmă, tu ce fărădelege ai săvârșit ca să nu poți călca pe pământul Angliei? De ce să vreau eu să te țin departe de rudele tale, doar ca să-mi ții mie tovărășie?

William m-a privit cu multă afecțiune.

— Ba, a zis el, ne-am îmbarcat laolaltă de atâta amar de vreme și am ajuns împreună atât de departe, încât am hotărât să nu mă despart de tine în vecii vecilor, câte zile vom mai avea, ci să merg încotro ți-e voia. Sau să rămân în locul pe care-l dorești; în ceea ce o privește pe sora mea, a continuat el, nu pot să-i trimit o asemenea sumă; căci oare al cui e tot bănetul pe care-l avem? Cea mai mare parte îți aparține.

— Nu, William, din tot avutul meu o lescaie nu e mai mult a mea decât al tău; nu vreau să am niciun bănuț mai mult decât tine; și din acest motiv îi vei trimite atât cât am vorbit, iar dacă n-ai s-o faci tu, îi voi trimite eu.

— Cum, a sărit William, dar biata de ea își va pierde

mințile; o să fie așa de surprinsă, încât o să înnebunească.

— Bine, William, i-am zis, atunci o poți face cu grijă: trimite-i o poliță girată, în valoare de o sută de lire, și roag-o să se aștepte la ceva mai mult data viitoare sau în curând; și încredințează-o că o să-i trimiți suficienți bani ca să poată trăi fără să se mai ocupe de prăvălia cu pricina, iar după aceea trimite-i sume din ce în ce mai mari.

Prin urmare, a așternut către ea o scrisoare foarte caldă, însoțind-o de o poliță de o sută șaiszeci de lire pentru un negustor din Londra și a rugat-o să se aline cu speranța că în scurt timp va putea să o bucure cu și mai mult. După vreo zece zile, i-a trimis o a doua poliță, în valoare de cinci sute patruzeci de lire, și imediat după aceea încă una de trei sute de lire, adică în total o mie de lire; și i-a scris că îi va trimite suficient ca să poată lăsa baltă prăvălia, sfătuind-o, după cum v-am spus mai devreme, să-și cumpere o casă.

După aceea a așteptat până când a primit răspuns la toate cele trei scrisori, cu confirmarea că primise și banii și, lucru la care eu unul nu m-aș fi așteptat, că nu lăsase să-i scape niciun cuvânt față de vreun cunoscut, nici măcar despre o lescaie primită de la cineva, sau despre faptul că William era în viață; după cum nici nu avea să sufle vreo vorbă, până când nu o să primească iarăși vești de la el.

Când mi-a arătat și această scrisoare, i-am spus lui William:

— Ei bine, dragă William, femeia asta merită cu adevărat să-i încredințezi și viața și orice altceva, așa că trimite-i și restul de bani, până la cinci mii de lire; și mă voi încumeta să mă aventurez și eu în

Anglia la casa ei, odată cu tine, când ai să dorești tu.

Într-un cuvânt, i-am trimis cinci mii de lire, în polițe de încredere; iar ea le-a primit așa cum se cuvine și, peste ceva vreme, i-a trimis fratelui său răspuns că față de unchiul ei se prefăcuse că este bolnavă, că nu mai e în

stare să se ocupe de negustorie și că luase o casă mare la vreo patru mile depărtare de Londra, pretinzând că va închiria camerele, ca să aibă și ea din ce să-și ducă zilele; pe scurt, femeia lăsa să se înțeleagă că intuise gândul lui William de a se întoarce acolo incognito, încredințându-l că va putea să-și ducă viața cât va dori de retras.

Aceste cuvinte reprezentau deschiderea acelei uși pe care noi o crezusem închisă definitiv pentru tot restul vieții; așa că, pe scurt, ne-am hotărât să ne aveaturăm, dar fără să ne dăm în vileag numele, ci recomandându-ne cu cât mai multă prudență și cu alte prilejuri; drept urmare, William i-a scris surorii sale cât de mult prețuise felul ei chibzuit de a se purta și că într-adevăr ghicise bine că el ar fi dorit să trăiască retras și o ruga să chivernisească cu grija banii și să ducă o viață cumpătată, până când se vor putea revedea.

Tocmai era pe punctul de a-i trimite scrisoarea, când eu am intervenit:

— Dragă William, i-am spus, doar n-ai să-i trimiți o scrisoare goală: spune-i că te va însoți și un prieten al tău, care e nevoit să ducă o viață la fel de retrasă ca și tine; și am să fac să ajungă la ea și cinci mii de lire din partea mea.

Așa că, fără să mai lungim vorba, am îmbogățit familia acestei biete femei; și cu toate astea, atunci când a venit sorocul să plecăm, m-a părăsit curajul și n-am îndrăznit să mă aventurez; în ceea ce îl privește pe William, el n-a vrut nici mort să plece fără mine; așa se face că am mai zăbovit încă vreo doi ani după aceea, tot chibzuind ce s-ar cuveni să facem.

V-ați putea gândi că eram tare mână-spartă cu agoniseala mea, adunată pe căi netrebnice, și că încărcăm astfel o străină cu rodul jafurilor mele, oferind un dar regesc cuiva care nu avea dreptul la nimic din partea mea și care nici măcar nu mă cunoștea; dar, în acest caz, ar

trebui să se țină seama și de situația în care mă găseam eu: cu toate că aveam bani cu nemiluita, nu aveam pe lume niciun prieten din partea căruia să am parte de cel mai mărunț ajutor sau înțelegere, și nici măcar nu aveam habar unde aş putea depune, ori cui aş putea încredința o parte din averea mea, cât timp eram în viață, sau cui să le las dacă mă prăpădeam.

Când stăteam să mă gândesc la modul în care le agonisiseam, uneori îmi venea să dau totul de pomană, în contul unei datorii pe care o aveam față de omenire, cu toate că eram romano-catolic și nu mă împăcam câtuși de puțin cu gândul că o astfel de faptă mi-ar asigura liniștea sufletească; totuși, îmi spuneam că, deoarece averea mea fusese agonisită de la început până la sfârșit doar prin tâlhărie și nu aveam cum plăti răul produs, bunurile mele reveneau comunității, căreia s-ar fi cuvenit să le împart, să se bucure cu toții de ele. Cu toate astea, nu știam încă cum și unde s-o fac, precum și prin intermediul cui aş putea duce la bun sfârșit această acțiune de binefacere, la mine în țară, pe meleagurile natale neîndrăznind a păși, de teamă ca nu cumva unii dintre camarazii mei, ajunși acolo înaintea mea, să se întâlnească cu mine și să mă jefuiască de bani sau să mă dea în vileag, alegându-se astfel cu iertarea păcatelor lor, iar pe mine sortindu-mă unui sfârșit prea timpuriu.

Ducând lipsă, prin urmare, după cum spun, de orice prieten, mi-am agățat inima de sora lui William. Purtarea sa plină de mărinimie față de fratele său, pe care îl socotea la ananghie, era dovada unui suflet generos și a unei firi milostive; și după ce m-am hotărât să o transform în cel dintâi beneficiar al mărinimiei mele, eram încredințat că aş putea obține și eu un adăpost, anume unul spre care să tind în acțiunile mele viitoare; fiindcă într-adevăr cineva plin de bani, dar fără niciun cămin, fără nimeni care să-i încălzească cărările sufletului, se află într-una din cele mai

stranii și mai neliniștite situații din lume; iar banii lui nu sunt în stare, toți la un loc, să compenseze o astfel de lipsă.

După cum v-am istorisit, noi am mai stat la Veneția și prin împrejurimi încă vreo doi ani și ceva, perpelindu-ne în cea mai grozavă nehotărâre pe care și-ar putea-o imagina o minte omenească, șovăielnici și nestatornici la culme între o cale și alta. Sora lui William insista zilnic să ne ducem în Anglia și era uluită că nu-i acordam încredere deplină, tocmai ei, cea pe care ne-o îndatorasem într-o asemenea măsură să ne fie credincioasă; într-un fel, femeia își manifesta temerile că poate o bănuiam de cine știe ce.

În cele din urmă, eu am început a înclina spre plecare; și i-am spus lui William:

— Uite, frate William - căci după discuția pe care o avusesem la Bassora nu i-am mai spus în alt fel decât „frate” - dacă tu vrei să te învoiești cu mine în legătură cu câteva lucruri, atunci eu te voi însoți în Anglia cu dragă inimă.

— Hai să auzim cam despre ce e vorba, a răspuns William.

— Ei bine, am continuat, în primul rând promite-mi ca nu te vei destăinui niciuneia din rudele tale aflate în Anglia, cu excepția surorii tale. În al doilea rând, că nu ne vom rade mustățile și bărbile - tot timpul purtasem bărbi după moda grecească - și nici n-o și renunțăm la *anteriile* noastre, pentru a trece în continuare drept greci și drept străini. În al treilea rând, că nu vom vorbi niciodată englezește, în public, față de nimeni, cu excepția surorii tale. În al patrulea rând, că întotdeauna vom trăi împreună, ca doi frați.

William mi-a răspuns că se declara de acord cu toate condițiile mele, și încă din toată inima, dar că cel mai greu ne va fi să nu vorbim englezește; dar el își va da toată

silința în privința asta, așa că, pe scurt, ne-am înțeles să mergem de la Veneția la Napoli, unde am schimbat o mare suma de bani în baloturi de mătase, am lăsat o altă sumă destul de mare la Veneția, în mâna unui negustor și, în sfârșit, o a treia sumă, considerabilă și ea, la Napoli, și am luat polițe pentru o mulțime de bani; totuși, am ajuns la Londra cu o încărcătură cum puțini negustori armeni aduseseră în ultimul an, căci am încărcat în două corăbii șaptezeci și trei de baloturi de mătăsuri fine, ca să nu mai punem la socoteală cele treisprezece baloturi de mătase din ducatul milanez, încărcate la Genova; și cu toate astea, am ajuns cu bine și, la ceva vreme după aceea, m-am căsătorit cu fidela mea ocrotitoare, sora lui William, împreună cu care mă simt mult mai fericit decât o meritam.

Iar acum, după ce v-am povestit atât de limpede întoarcerea mea în Anglia, după ce v-am făcut, cu atâta îndrăzneală, confesiuni legate de felul meu de viață petrecut pe meleaguri străine, acum e timpul să vă părăsesc și să nu vă mai destăinui nimic până una-alta, ca nu care cumva, cuiva dintre dumneavoastră să-i treacă prin cap să se intereseze mai îndeaproape de

Vechiul vostru prieten.

CĂPITANUL BOB